

בנק לאומי לישראל בע"מ

וחברות מוחזקות שלו

דוח שנתי 2013

הבנק קיבל את אישור המפקח על הבנקים לפרסם את הדוח הכספי השנתי על בסיס מאוחד בלבד עם תמצית הדוחות של הבנק (לא מאוחד) בבאור 29 לדוחות הכספיים. את הנתונים של הבנק בלבד ניתן לקבל לפי דרישה במשרדי הבנק ברח' יהודה הלוי 34 תל-אביב או באתר האינטרנט www.bankleumi.co.il

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
דוח כספי שנתי 2013
תוכן העניינים

עמוד

דין וחשבון של הדירקטוריון

א. כללי

5	שמות חברי הדירקטוריון
6	שמות חברי ההנהלה

ב. ההתפתחות הכללית של עסקי הקבוצה

7	תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית
13	אסטרטגיית עסקית
16	השליטה בבנק
17	תיאור מגזרי הפעילות
22	אמצעים הוניים והלימות ההון
26	חלוקת דיבידנדים

ג. מידע אחר

27	התפתחויות עיקריות במשק
31	רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות
43	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
50	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים ומדיניות הגילוי

ד. תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות

53	התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס
67	המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות
91	רכוש קבוע ומתקנים
95	נכסים לא מוחשיים
96	מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה השקעות:
144	בחברות מוחזקות עיקריות
157	פעילות חברות כלולות
158	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
214	מצב ההצמדה, התקופות לפירעון ומצב הנזילות
218	הליכים משפטיים
221	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי
222	הסכמים מהותיים
224	תיאור מצב המיסוי
226	משאבי אנוש (הון אנושי)
232	מבנה ארגוני

	ה. נושאים נוספים
237	לאומי למען הקהילה - תרומות וחסויות
239	מבקר פנימי
242	בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי
243	מדיניות תגמול נושאי משרה
244	שכר נושאי משרה בכירה
249	שכר רואי החשבון המבקרים
250	חברי הדירקטוריון

סקירת ההנהלה

261	תוכן עניינים
263	מאזן מאוחד לסוף השנים 2009-2013
264	דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2009-2013
265	שיעורי הכנסה והוצאה
270	חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
275	סיכון אשראי לציבור לפי ענפי משק
279	חשיפות למדינות זרות
284	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב-רבעוני
285	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב-רבעוני

הצהרה Certification

286	
289	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים - לבעלי המניות בדבר הבקרה
290	הפנימית על דיווח כספי

דוחות כספיים

291	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים
293	מאזן - מאוחד
294	דוח רווח והפסד - מאוחד
295	דוח על הרווח הכולל - מאוחד
296	דוח על השינויים בהון העצמי - מאוחד
298	דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד
301	פירוט הבאורים לדוחות הכספיים - מאוחדים

461	תמצית דוחות כספיים של חברות מוחזקות עיקריות בארץ ובחו"ל
-----	--

בנק לאומי לישראל בע"מ

חברי דירקטוריון הבנק

דוד ברודט, יושב ראש⁽¹⁾

דוד אבנר

רמי אברהם גוזמן

פרופ' אריה גנס

משה דברת⁽²⁾

שי שכנאי חרמש⁽³⁾

מרים (מירי) כץ, עו"ד

יואב נרדי⁽²⁾

חיים סאמט, עו"ד⁽⁵⁾

נורית סגל⁽³⁾

ציפורה סמט

עמוס ספיר

פרופ' אפרים צדקה

פרופ' ידידיה צבי שטרן

פרופ' גבריאלה שלו⁽⁴⁾

(1) נבחר מחדש באסיפה הכללית השנתית של הבנק שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013. ביום 9 בינואר 2014, לאחר קבלת אישור בנק ישראל ביום 5 בינואר 2014, דירקטוריון הבנק אישר את כהונתו של מר דוד ברודט, כיו"ר הדירקטוריון, עד למועד האסיפה הכללית הבאה שבה יועמד יו"ר הדירקטוריון לבחירה כדירקטור, תקופה של כשלוש שנים.

(2) נבחרו מחדש באסיפה הכללית השנתית של הבנק שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013.

(3) נבחרו כדירקטורים באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013. כהונתם נכנסה לתוקף בתאריך 5 בינואר 2014.

בתאריך 31 במרס 2013 מר דורון כהן התפטר מתפקידו כדירקטור בבנק. כמו כן, בתאריך 31 באוגוסט 2013, מר יהודה דרורי התפטר מתפקידו כדירקטור בבנק.

(4) נבחרה מחדש כדירקטור חיצוני לפי סעיפים 239 ו-245 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013, לתקופה של שלוש שנים החל מתאריך 1 בפברואר 2014.

(5) מינויו של מר חיים סאמט כדירקטור חיצוני לפי סעיף 239 לחוק החברות אושרר באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה ביום 23 באוקטובר 2013.

בנק לאומי לישראל בע"מ חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם*

רקפת רוסק-עמינה, רו"ח

מנהל כללי ראשי

פרופ' דניאל צידון⁽¹⁾

משנה למנהל הכללי, ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה

יעקב (קובי) הבר⁽²⁾⁽⁴⁾

סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה לבנקאות עסקית ומסחרית

דן כהן

סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת משאבי אנוש

איתי בן זאב⁽³⁾

סגן מנהל כללי, ראש חטיבת שוקי הון

ד"ר חדוה בר

סגן מנהל כללי, מנהלת סיכונים ראשית, ראש החטיבה לניהול סיכונים

נעמי זנדהאוז, עו"ד

סגן מנהל כללי, יועצת משפטית ראשית, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי ומנהלת סיכונים משפטיים

תמר יסעור

סגן מנהל כללי, ראש החטיבה הבנקאית

דן ירושלמי

סגן מנהל כללי, ראש חטיבת תפעול ומחשוב

יואל מינץ⁽⁴⁾

סגן מנהל כללי, ראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן

רון פאינרו, רו"ח⁽⁵⁾

סגן מנהל כללי, ראש החטיבה לכספים וכלכלה

שלמה גולדפרב, רו"ח⁽⁵⁾

סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונאות

ששון מרדכי

סגן מנהל כללי, מבקר פנימי ראשי וראש חטיבת הביקורת הפנימית

יעל (בן משה) רודניקי, עו"ד

מזכיר הבנק והקבוצה

סומך חייקין

קוסט פורר גבאי את קסירר

רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק

- (1) החל מתאריך 1 באפריל 2013 מכהן פרופ' דניאל צידון בתפקיד משנה למנכ"ל הראשי וראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה ואליו מדווחים ראש חטיבת שוקי הון, ראש מערך בנקאות פרטית ואגף האסטרטגיה. עד תאריך 31 במרס 2013, כיהן פרופ' דניאל צידון כמשנה למנכ"ל הראשי וכראש חטיבת שוקי הון.
- (2) בתאריך 1 בינואר 2014 מוזגו החטיבה העסקית והחטיבה המסחרית ואוחדו לחטיבה אחת - חטיבה עסקית ומסחרית, בראשותו של מר יעקב (קובי) הבר. החל מתאריך 1 בינואר 2013 ועד לתאריך 31 בדצמבר 2013, כיהן מר יעקב (קובי) הבר בתפקיד ראש החטיבה העסקית. עד לתאריך 31 בדצמבר 2013 כיהן מר גדעון אלטמן כראש החטיבה המסחרית.
- (3) החל מתאריך 1 באפריל 2013 מכהן מר איתי בן זאב כראש חטיבת שוקי הון, בכפיפות לראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה.
- (4) החל מתאריך 1 בינואר 2014 מכהן מר יואל מינץ כראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן, בכפיפות למנכ"ל הראשי. חטיבה זו אחראית גם על מערך אשראים מיוחדים. עד לתאריך 31 בדצמבר 2013 כיהן מר יואל מינץ בתפקיד ראש החטיבה למימון מורכב ונדל"ן בכפיפות לראש החטיבה העסקית.
- (5) החל מתאריך 1 באפריל 2013, מכהן מר שלמה גולדפרב בתפקיד החשבונאי הראשי וראש חטיבת החשבונאות, בכפיפות לראש חטיבת הכספים וכלכלה. עד תאריך 31 במרס 2013, כיהן מר מנחם שוורץ בתפקיד החשבונאי הראשי וראש חטיבת החשבונאות. מר מנחם שוורץ פרש מהבנק בתאריך 31 באוקטובר 2013.

* פרטים נוספים על חברי הנהלת הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2013 ובאתר המגנט של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו דין וחשבון של הדירקטוריון

להלן הדין וחשבון השישים ושלושה של בנק לאומי לישראל בע"מ והמאה ושניים עשר של העסק אשר נוסד בשנת 1902. דין וחשבון זה יובא לפני האסיפה הכללית השנתית של הבנק. דין וחשבון זה מסתמך על ניתוח הנתונים הכלולים בדוחות הכספיים ובסקירת ההנהלה ועל נתונים נוספים לפי הצורך. דין וחשבון זה נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

ב. ההתפתחות הכללית של עסקי הקבוצה

תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית

בנק לאומי וחברות הבנות שלו מהווים את אחת הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, ומנהלים פעילות שהחלה לפני 112 שנים. קודמתו של הבנק, חברת אנגליא פלשתניה, הוקמה בלונדון בשנת 1902 על ידי אוצר ההתיישבות היהודים ג'ואיש קולוניאל טרסט לימיטד, קודמתה של אוצר התיישבות היהודים בע"מ.¹

הבנק מוגדר כתאגיד בנקאי על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור. כ"בנק" וכ"תאגיד בנקאי" מודרכת ותחומה פעילותו של הבנק במערכת של חוקים, צווים ותקנות, בהם בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי) וחוק הבנקאות (שירות ללקוח), וכמו כן בהוראות, כללים, הנחיות והבעות עמדה של המפקח על הבנקים.

קבוצת לאומי עוסקת בפעילות בנקאית פיננסית וריאלית מגוונת, בישראל ובעולם. הקבוצה פועלת באמצעות הבנק, חברות בנות וחברות כלולות בפריסה של 274 סניפים הפרוסים ברחבי ישראל, וכן באמצעות 52 סניפים, סוכנויות ונציגויות, הפרוסים על פני 15 ארצות ברחבי תבל.

מדיניות הקבוצה בארץ ובעולם היא לתת ללקוחותיה פתרונות בנקאיים ופיננסיים כוללים, שירות מקצועי ברמה גבוהה, לאפשר להם לפעול בערוצי הפצה מגוונים ולהציע להם מגוון רחב של מוצרים, בהתאמה לצרכיהם.

כקבוצה בנקאית מובילה, ובמטרה להשיג רווחיות גבוהה לאורך זמן, לאומי בוחן כל העת את המגמות והשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל, ומגבש אסטרטגיה המתמודדת עם שינויים אלו.

למימוש האסטרטגיה, הבנק מאורגן בחמישה קווי עסקים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים למגזר לקוחות מסוים:

הבנקאות העסקית מתמקדת במתן שירותים לחברות גדולות ובינלאומיות, הבנקאות המסחרית מתמקדת במתן שירותים לחברות בינוניות (middle market), הבנקאות הפרטית והבינלאומית מיועדת ללקוחות עתירי נכסים הזקוקים לפיתרונות השקעה ברמת מורכבות גבוהה, הבנקאות הקמעונאית מתמקדת במתן שירותים בנקאיים בעיקר למשקי בית ועסקים קטנים, והחטיבה לשוקי הון וניהול פיננסי מרכזת את פעילות כל חדרי העסקאות והנוסטרו תחת קורת גג אחת במטרה לשפר ולגוון את השרות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים.

חלק מהשירותים הפיננסיים ניתנים באמצעות חברות בנות הפועלות בתחומים שונים, כגון: כרטיסי אשראי, קמעונאות וחיתום.

כמו כן, לקבוצה השקעות בתאגידים ריאליים הפעילים בתחומים מגוונים בארץ ומחוצה לה. ניהול תיק ההשקעות הריאליות נעשה באמצעות חברת הבת לאומי פרטנס בע"מ.

¹ אוצר התיישבות היהודים בע"מ הייתה בעלת השליטה בבנק לפני השוואת זכויות ההצבעה בבנק בשנת 1991. בשנת 1993, רוב המניות בבנק הועברו לבעלות המדינה בהתאם לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993. ביום 3 בספטמבר 2007, חדלה החברה מלהיות בעלת ענין בבנק.

קבוצת לאומי מתמודדת בשוק תחרותי בכל מגזרי הפעילות. המתחרים העיקריים כיום הם בנקים ישראליים אחרים ואולם במגזרי פעילות מסויימים קיימים ומתווספים כל העת מתחרים נוספים, כמו בנקים זרים ומתחרים חוץ בנקאיים, כגון חברות ביטוח וגופים מוסדיים אחרים.

בשנת 2013 התמתן החשש מפני השלכות של משבר הכולל שמיטת חובות של מדינות באירופה לצד המשך ההתייצבות בכלכלת ארה"ב. יחד עם זאת, שיעורי הצמיחה בתוצר ממשיכים להיות נמוכים במדינות המפותחות וניכרת צמיחה נמוכה יחסית לשנים קודמות גם במדינות המתפתחות. המשק הישראלי צמח בשיעור ריאלי של כ-3.3%, כולל השפעת תגליות הגז, לעומת 3.4% ב-2012. לפרוט נוסף ראה בסקירה הכלכלית להלן.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה (מאזניים וחוף מאזניים*) הסתכם ליום 31 בדצמבר 2013 בסך של 1,086 מיליארד ש"ח לעומת 989 מיליארד ש"ח בסוף 2012, גידול בשיעור של כ-9.8% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות ומעליית שווי השוק.

* סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות, שווי ניירות ערך שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שרותי ניהול תפעולי, משמורת ויעוץ פנסיוני.

להלן נתונים עיקריים:

ליום 31 בדצמבר					
2009	2010	2011	2012	2013	
נתונים מאזניים (במיליוני ש"ח):					
321,910	328,322	365,854	376,160	374,360	סך כל הנכסים (סך כל המאזן)
204,669	223,981	241,320	241,264	240,874	אשראי לציבור, נטו
57,505	55,791	47,936	56,408	63,735	ניירות ערך
42,933	30,052	53,044	54,621	44,351	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,178	1,924	2,270	2,129	1,689	השקעה בחברות כלולות
250,418	249,584	279,404	289,538	286,003	פיקדונות הציבור
25,261	26,939	29,999	27,525	25,441	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
21,532	23,293	23,374	24,921	26,425	הון המיוחס לבעלי המניות של התאגיד הבנקאי

להלן נתונים עיקריים לשנים שנתיימו ביום 31 בדצמבר:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר					
2009	2010	2011	2012	2013	
הכנסות, הוצאות ורווח (במיליוני ש"ח):					
6,511	6,972	7,107	7,408	7,357	הכנסות ריבית, נטו
1,521	584	734	1,236	268	הוצאות בגין הפסדי אשראי
5,107	4,767	4,175	4,774	5,517	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
3,890	4,129	4,116	4,199	4,188	מזה: עמלות
6,781	7,961	8,341	9,100	8,933	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,896	4,686	5,061	5,290	5,174	מזה: הוצאות שכר
3,316	3,194	2,207	1,846	3,673	רווח לפני מיסים
1,272	1,241	418	811	1,391	הפרשה למיסים
2,089	2,334	1,891	931	1,947	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
1.42	1.58	1.28	0.63	1.32	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בש"ח)
*	*	1,659	1,588	1,458	הרווח הכולל לתקופה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

* נתוני הרווח הכולל לתקופה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי הוצגו החל משנת 2011.

להלן יחסים פיננסיים עיקריים (ב-%):

ליום 31 בדצמבר					
2009	2010	2011	2012	2013	
63.6	68.2	66.0	64.1	64.3	אשראי לציבור, נטו לסך המאזן
17.9	17.0	13.1	15.0	17.0	ניירות ערך לסך המאזן
77.8	76.0	76.4	77.0	76.4	פיקדונות הציבור לסך המאזן
122.4	111.4	115.8	120.0	118.7	פיקדונות הציבור לסך האשראי לציבור, נטו
13.90	14.96	14.34	14.87	14.82	ההון הכולל לנכסי סיכון (א)
8.20	8.43	8.07	8.55	9.43	הון רוברד 1 לנכסי סיכון
6.7	7.1	6.4	6.6	7.1	הון (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה) למאזן
10.8	10.3	8.3	3.8	7.6	רווח נקי להון ממוצע (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה)
38.4	38.9	18.9	43.9	37.9	שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מסים
0.74	0.26	0.30	0.51	0.11	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו
0.03	0.02	0.15	0.13	0.11	מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך האשראי לציבור, נטו
0.48	0.17	0.20	0.34	0.07	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך כלל סיכון האשראי לציבור
2.02	2.12	1.94	1.97	1.97	הכנסות ריבית, נטו לסך המאזן
3.61	3.58	3.08	3.24	3.44	סך כל ההכנסות לסך המאזן (ב)
1.49	1.32	1.26	1.23	1.19	סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה (ב) (ג)
2.11	2.42	2.28	2.42	2.39	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך המאזן
0.87	0.90	0.93	0.92	0.82	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה (ג)
0.58	0.73	0.56	0.26	0.57	רווח נקי לסך כל הנכסים הממוצעים (ג) (ד)
2.08	2.58	2.12	2.08	2.08	פער הריבית (ה)
58.37	67.82	73.9	72.0	68.8	ההוצאות התפעוליות והאחרות (ללא הוצאות פרישה מוקדמת) מסך כל ההכנסות (ב)
75.31	59.88	50.05	54.39	62.3	הכנסות שאינן מריבית להוצאות התפעוליות והאחרות (ללא הוצאות פרישה מוקדמת)
43.96	40.61	37.01	39.19	42.9	הכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (ב)

- (א) הון - בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה ובניכוי השקעות בהון של חברות כלולות והתאמות שונות.
 (ב) סך כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
 (ג) כולל פעילות חוץ מאזנית.
 (ד) הנכסים הממוצעים הינם סך הנכסים המאזניים המניבים והאחרים.
 (ה) נתוני 2010-2009 חושבו על פי המתכונת הישנה. פער הריבית הינו ללא השפעת נגזרים וכולל הפרשי שערים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן הרווח הנקי) הסתכם בשנת 2013 ב-1,947 מיליון ש"ח לעומת 931 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 109.1%.

הגידול ברווח הנקי מוסבר בעיקר מגידול בהכנסות שאינן מריבית בסך 743 מיליון ש"ח, מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 968 מיליון ש"ח ומקיטון בהוצאות תפעוליות ואחרות בסך 167 מיליון ש"ח. מאידך קיטון בהכנסות ריבית, נטו בסך 51 מיליון ש"ח, גידול בהפרשה למס בסך 580 מיליון ש"ח וגידול בחלק הבנק בהפסדי חברות כלולות לאחר השפעת מס בסך 226 מיליון ש"ח, קיזוזו חלקית את ההשפעות הנ"ל.

הרווח ברביע הרביעי של 2013 הסתכם בסך 348 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 259 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הגידול ברווח הנקי ברביע הרביעי של 2013 מוסבר בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 231 מיליון ש"ח, קיטון בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך 357 מיליון ש"ח, בעיקר עקב הוצאות שהיו ועלויות להיות בעניין הלקוחות האמריקאיים שנרשמו אשתקד ומקיטון בחלק הבנק בהפסדי חברות כלולות לאחר השפעת מס בסך 34 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בשנת 2013 היה 1.32 ש"ח לעומת 0.63 ש"ח בשנת 2012 ו-0.24 ש"ח ברביע הרביעי של השנה לעומת הפסד של 0.18 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

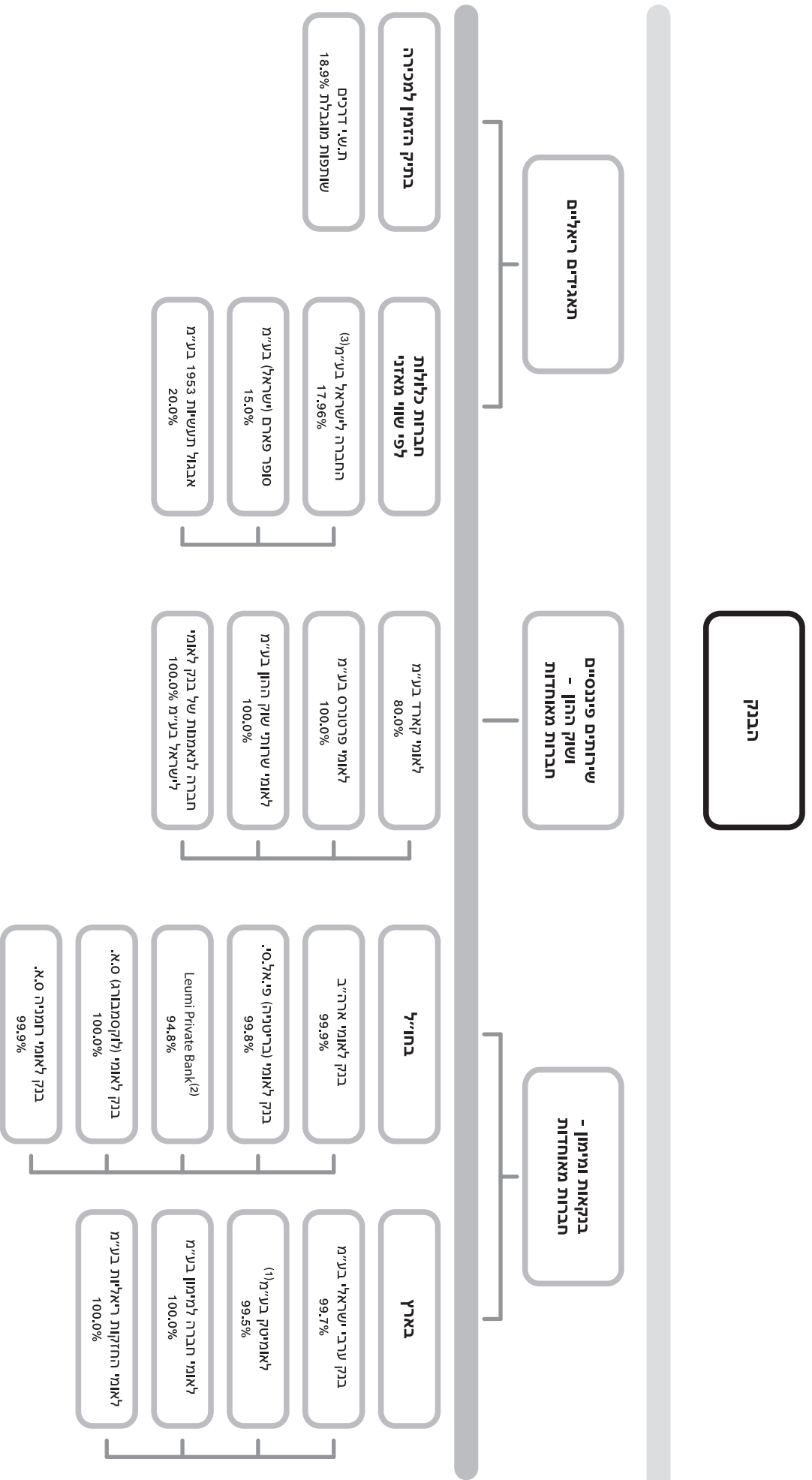
התשואה להון בשנת 2013 הייתה 7.6% לעומת 3.8% בשנת 2012. התשואה להון ברביע הרביעי של שנת 2013 היתה 5.4% לעומת הפסד של 4.0% ברביע הרביעי של שנת 2012.

הרווח הכולל לאחר השפעת מס (בנוסף לרווח הנקי כולל גם התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן והתאמות מתרגום דוחות כספיים) הסתכם בשנת 2013 בסך 1,458 מיליון ש"ח לעומת 1,588 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח הכולל בסך 326 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל בסך 89 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תרומת מרכזי הרווח בקבוצה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי:

2012		2013		
התרומה היקף	היקף	התרומה היקף	היקף	
לרווח הנקי	ההשקעה	לרווח הנקי	ההשקעה	
במיליוני ש"ח	במיליארדי ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליארדי ש"ח	
330	13.5	1,775	15.2	הבנק (1)
562	4.8	556	5.3	חברות בנות בארץ (2)(3)
143	4.9	(52)	4.6	חברות בנות בחו"ל
(104)	1.8	(332)	1.3	חברות כלולות
931	25.0	1,947	26.4	סך הכל

- (1) היקף ההשקעה כולל את פעילות בנק לאומי למשכנתאות שמוזג עם לאומי ביום 31 בדצמבר 2012.
- (2) התרומה לרווח הנקי לשנת 2013 כוללת את רווחי בנק לאומי למשכנתאות שמוזג עם לאומי ביום 31 בדצמבר 2012. רווחי לאומי למשכנתאות בשנת 2012 הסתכמו ב-303 מיליון ש"ח ונכללו במסגרת רווחי חברות בנות בארץ.
- (3) כולל הרווח ו/או הפסד של חברות כלולות של לאומי פרטנרס בע"מ.



באזל 2 כללי (טבלה 1 - באזל 2):

א. בנק לאומי לישראל בע"מ ("לאומי"), שמשרדו הראשי נמצא בתל אביב, ישראל, הינו חברת האם של קבוצת לאומי.

ב. בטבלה בעמוד הקודם ניתן תרשים, של מבנה הקבוצה וחברות מוחזקות עיקריות.

פרטים נוספים לגביהן ראה להלן בפרק "תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות" וכן בבאור 6 לדוח הכספי.

איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. יחד עם זאת בחישוב ההון הפיקוחי מנוכס מההון החשבונאי מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים וכן ההשקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו (כ-377 מיליון ש"ח).

ג. המגבלות הרגולטוריות העיקריות על העברת אמצעים נזילים בין חברות הקבוצה בארץ ובח"ל הן:

1. בנק ישראל אינו מגביל הפקדה של פיקדונות על ידי הבנק בחברות הקבוצה בארץ ובח"ל אולם הטיל מגבלות על השקעות הון וכתבי התחייבות על ידי הבנק בחברות בחו"ל. לכל השקעה מהותית נדרש אישור מראש של בנק ישראל.

2. הוראות הרשויות בארה"ב מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות מסוג כלשהו כלפי חברות קשורות. השיעור המירבי של החשיפה לחברה קשורה הוא 10% מהון הבנק בארה"ב, וכלפי הקבוצה עליה נמנה הבנק בארה"ב, השיעור המירבי הינו 20% מהונו.

3. הוראות הרשויות בבריטניה מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות מסוג כלשהו כלפי חברות קשורות. השיעור המירבי של החשיפה כלפי הקבוצה (למעט בנק לאומי לישראל בע"מ וחברת הבת שלו בג'רזי) הינו 25% מהון הבנק באנגליה. השיעור המירבי של החשיפה כלפי בנק לאומי לישראל ובנק לאומי ג'רזי הינו 100% מהון הבנק באנגליה.

4. הוראות הרשויות בשוויץ מחייבות את הבנק בשוויץ לנכות מההון הפקדות בקבוצה בסכומים העולים על 25% מהון הבנק בשוויץ.

מיזוג בין הבנק לבין בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ("בלמ"ש")

ביום 9 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון הבנק את ביצוע המיזוג של בלמ"ש עם ולתוך הבנק. ביום 10 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון בלמ"ש את ביצוע המיזוג כאמור. המיזוג בוצע ביום 31 בדצמבר 2012 ("מועד המיזוג"). ראה דיווחים מיידיים מיום 10 בספטמבר 2012 (אסמכתא 2012-01-234537 ו-2012-01-234585).

על פי הסכם המיזוג, בלמ"ש, שהיה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק מוזג עם ולתוך הבנק.

המיזוג שבוצע הינו מיזוג סטטוטורי ובמסגרתו העביר בלמ"ש את נכסיו והתחייבויותיו לבנק, תוך חיסולו של בלמ"ש ללא פירוק בהתאם להוראות הפרק הראשון של החלק השמיני של חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובכפוף להוראות הפרק השני לחלק ה-2 לפקודת מס הכנסה כך שעם השלמת המיזוג חדל בלמ"ש מלהתקיים.

החל מיום 15 בינואר 2013 בוטל רישיון הבנק של בלמ"ש.

מטרות המיזוג:

המיזוג נועד לתכלית עסקית וכלכלית דהיינו, לאפשר לקבוצת לאומי להעמיק את רמת הסינרגיה הקבוצתית, בין הפעילות הקמעונאית לבין הפעילות בתחום המשכנתאות. מטרת המהלך לאפשר לבנק להעניק ללקוח הקמעונאי הצעת ערך בהתאמה למכלול צרכיו, בין היתר, לאור שיפור ברמת המוצר המוצע ללקוח, תוך שימת דגש על הענקת סל שירותים מגוון ללקוח ותוך צמצום בהוצאות הקבוצה וניצול אפקטיבי יותר של רצפת המכירה.

במהלך 2013 הובילו דירקטוריון והנהלת לאומי תהליך מקיף ומעמיק לרענון החזון וערכי הליבה של הבנק. השאיפה לרענן את החזון נבעה מהרצון להגדיר חזון שיתאים לרוח התקופה ויאפשר לרתום אחריו את עובדי הבנק.

התהליך שבוצע לטובת רענון החזון כלל בחינת מגמות המשפיעות על פעילות לאומי, ניתוח האופן בו בנקים וארגונים מובילים בעולם מגדירים את חזונם וקיום סדנאות פנימיות בפורומים בכירים, בהנהלת הבנק ובדירקטוריון.

להלן חזון לאומי כפי שהוגדר בשנת 2013:

“להנהיג בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוח”

בבסיס החזון עומדת השאיפה לעצב מערכת עסקית דינמית, המשלבת את ערכי הבנק עם חדשנות מוצרית וטכנולוגית. מערכת שתהיה, עבור לקוחות הבנק, מקום בו יוכלו למצוא את המענה הטוב והמתאים ביותר לצרכיהם הפיננסיים. זאת תוך חתירה לרווחיות נאותה, שמירה על יציבות הבנק ויצירת איזון עם צרכי העובדים וציפיות בעלי המניות. כקבוצה פיננסית בעלת השפעה מרכזית על התרבות העסקית והציבורית בישראל, לאומי רואה במחויבותו לקהילה עוגן חברתי וערכי שאותו ימשיך לטפח.

תנאי הרקע

הסביבה העסקית והתחרותית בה פועל הבנק מורכבת ומושפעת מגורמים אקסוגניים מגוונים. השווקים הפיננסיים בעולם ובישראל, רגולציה בארץ ובחו"ל ומגמות שונות בנושאי טכנולוגיה וטעמי לקוחות משפיעים על פעילות הקבוצה ועל האסטרטגיה הנגזרת כתוצאה מכך.

למידע על הסביבה המקרו כלכלית בארץ ובעולם ראה בדוח הדירקטוריון, בפרק התפתחויות עיקריות במשק להלן.

התגברות הרגולציה

השפעת הרגולציה על ענף הבנקאות ממשיכה להתרחב בארץ ובעולם. המשבר הפיננסי העצים עוד יותר את כוחה של הרגולציה והפיקוח על כל היבטיו והפך נדבך מרכזי בייצוב המערכת הפיננסית.

לצד הפעילות הרגולטורית המקומית, מושפעים הבנקים גם על ידי הרגולציה העולמית. בשנת 2011 פורסמו הוראות באזל 3, המקשיחות עוד יותר את דרישות הלימות ההון ומוסיפות דרישות נוספות לשמירה על נזילות. חוקים נוספים שפורסמו משפיעים על מודל הבנקאות הבינלאומית, כדוגמת חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), שחוקק בארה"ב ומחייב בנקים בעולם, ובהם הבנקים בישראל, לדווח על חשבונות ונכסים של לקוחות אמריקאים. כמו כן, רגולציה בפעילות בנגזרים בארה"ב (Dodd-Frank) ובאירופה (EMIR) עלולה להשפיע על הבנק באופן עקיף דרך הצדדים הנגדיים לעסקאות נגזרים. בנוסף ממשיכה התגברות אכיפת החקיקה של מדינות שונות על פעילות חוצת גבולות ועל פעילות מול תושבי חוץ.

הלחץ הציבורי ומאפייני הסביבה המקרו-כלכלית מביאים בנוסף ליוזמות בהיקף חסר תקדים מצד הרגולטורים בישראל. יוזמות מקומיות מרכזיות כוללות את ועדת זקן לעידוד התחרות, שהובילה להחלטות שיישומן בעל משמעות רבה לפעילות הבנקים, את חוק הריכוזיות, שחוקק וצפוי להוביל לשינויים בבעלות ובשליטה על גופים פיננסיים וריאליים וביכולת של הבנקים להשקיע בגופים ריאליים, ואת הרפורמה להפחתת והגבלת עמלות ההפצה, שאושרה על ידי ועדת הכספים.

בנוסף למגבלות על צד ההכנסות, הגברת הרגולציה יוצרת הכבדה מהותית על הבנקים בצד העלויות והתשומות הניהוליות הנדרשות לשם הערכות מוקפדת וציות להוראות.

כמו כן, לרגולציה השפעה על התחרות והצמיחה של מערכת הבנקאות בישראל, מאחר שהיא מטילה על הבנקים מגבלות על יכולתם להרחיב פעילות באמצעות רכישות ומיזוגים או להיכנס לתחומי פעילות חדשים.

סביבת הצרכן

בקיץ 2011, פרצה, לראשונה בישראל, מחאה חברתית אשר הובלה בעיקר על ידי מעמד הביניים הישראלי. זו שינתה את השיח הציבורי בישראל והכניסה אל סדר היום הציבורי את הנושא הכלכלי-חברתי.

המחאה ביטאה את "רוח התקופה" ופרצה במקביל למחאות דומות ברחבי העולם, על רקע שאיפה לצמצום הפערים בחברה, הפחתת יוקר המחיה ומתן אפשרויות טובות יותר לכלל האוכלוסייה להתפתח מבחינה כלכלית וחברתית.

המחאה החברתית לא הופנתה בשלביה הראשונים כלפי הבנקים, באופן מובהק, אולם כתאגידים גדולים המעורבים כמעט בכל ההתרחשויות במשק הישראלי, היו הבנקים כחלק מהשיח כל העת ולאומי בתוכם.

עם תום מחאת האוהלים (ספטמבר 2011), החלה המחאה לשנות בהדרגה מאורחותיה, כשהיא עוברת בהדרגה מהרחוב לזירה הפוליטית והתקשורתית. ככלל, המדיה החברתית, שהייתה הדלק של המחאה, הביאה לתופעה הנקראת "זמינות ההשפעה", כך שלהבדיל מתקופות קודמות, לכל אחד בציבור יש עתה כלי שבאמצעותו הוא יכול להשפיע על מהלך הדברים.

יותר מבעבר, הלקוח מצפה היום לבנקאות שתהיה בעיניו הוגנת, זמינה ונגישה יותר, פשוטה יותר ושקופה יותר. כאמור, הלקוח הוא בעל מודעות צרכנית גבוהה ומחובר לצרכנים אחרים, בעיקר באמצעות הרשתות החברתיות. הוא מודע לחוויית הקנייה שלו, דבר המקנה לו ידע וכוח מיקוח רב. הלקוח צורך מידע ושירותים באמצעות מגוון רחב של ערוצים דיגיטליים ופיזיים ומצפה לחוויית שירות אחידה בממשקים השונים עם הבנק. הערוצים הדיגיטליים תופסים מקום מרכזי יותר ויותר בממשק של הלקוח עם הבנק.

ניתן להצביע גם על התחזקות ההשפעה של חדשנות טכנולוגית על המגמות הצרכניות, כאשר בראשם עומדת מהפכת ה-Smartphones (טלפונים ניידים חכמים). האימוץ ההולך וגובר של טלפונים חכמים בעולם בכלל ובישראל בפרט משנה את הרגלי הצריכה, אופן התשלום, חוויית הקניה, מיקום הקניה ועוד. הצרכן מחובר תמיד ומצפה לקבל שירותים ומידע בכל מקום ובכל זמן על פי בחירתו והעדפותיו.

סביבת התחרות

בנקים מקומיים

בשנת 2013 נמשכה המגמה של עלייה ברמת התחרות בכל מגזרי הפעילות הבנקאיים. הבנקים המקומיים ממשיכים להתמקד במשקי הבית (בין היתר באמצעות המשכנתאות) ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים. הם פועלים לגיוס לקוחות חדשים ולהגדלת היקפי הפעילות, וממקדים מאמצים בפיתוח הצעות ערך המתבססות על מועדוני לקוחות, בשיפור כלים טכנולוגיים להעצמת חוויית הלקוח, בהקמת מודלי שירות רב-ערוציים חדשים וכן בשיפור היעילות התפעולית שלהם.

מתחרים חוץ בנקאיים

הלוואות על ידי גופים מוסדיים - בשנים האחרונות ניכרת מגמה ברורה של גידול בהלוואות של גופים מוסדיים למגזר העסקי. הלוואות אלו מאופיינות בהיקפים גדולים ועל כן מיועדות ברוב המקרים לחברות גדולות. בנוסף, כחלק מהמגמה למתן הלוואות ישירות על ידי הגופים המוסדיים, ניכרת מגמה של מתן מימון לפרויקטים של נכסים מניבים ואף נכסים למגורים בליווי (יחד עם הבנקים המסחריים). על רקע הגידול בהיקפי הפעילות, הוקמה ועדת גולדשמידט שפרסמה במהלך השנה החולפת המלצות ביניים להסדרת פעילות הגופים המוסדיים בתחום תוך התייחסות למנגנוני הבקרה, ניהול סיכונים, חובת דיווח וגילוי ועוד.

פעילות בשוק ההון ובברוקראז' - באופן מסורתי, עיקר התחרות בתחומי פעילות אלו הינה מצד בתי השקעות וגופים מנהלים נוספים (קופות גמל, קרנות השתלמות, ביטוח ועוד). התחרות מתמקדת הן בלקוחות המוסדיים, הן בחברות ולקוחות עסקיים והן בלקוחות אמידים/בנקאות פרטית. בשנים האחרונות החלו הבנקים לבסס בחזרה את מעמדם בתחום, בעיקר אל מול לקוחות מוסדיים ועסקיים, לאור יכולתם להציע ללקוחות הצעת ערך כוללת. בקרב בתי ההשקעות ניכרת מגמת קונסולידציה, כאשר בתי השקעות מתמזגים ומספרם בשוק מצטמצם. ההערכה היא שלאור השחיקה בשיעורי הרווחיות של בתי ההשקעות מפעילותם המסורתית הם עשויים לחפש אפיקי פעילות חדשים, ואף להתמודד בצורה ישירה ומהותית יותר בתחומים שנשלטו באופן מסורתי על ידי הבנקים.

שחקנים מבוססי טכנולוגיה - בשנים האחרונות עם התרחבות השימוש בטכנולוגיה מתקדמת על ידי הצרכנים (בעיקר במכשירי טלפון נייד חכמים) הולך ומתרחב היצע ואיכות המיזמים/פיתוחים שמציעים שירותים פיננסיים מבוססי טכנולוגיה מתקדמת (Fintech). מיזמים אלו לא מהווים תחרות כוללת אל מול הבנקים המסורתיים, אך בהחלט מאיימים לנגוס בחלקם של הבנקים בתחומי פעילות מסוימים - תשלומים, העברות כספים, השקעות פיננסיות וסחר בניירות ערך, הלוואות, חסכונות ושירותי ניהול פיננסי.

מודלי בנקים אינטרנטיים וחברתיים - בשנים האחרונות, מתרחבת בעולם המגמה של הקמת בנקים אינטרנטיים, אשר חלקם הגדול מוקמים על ידי הבנקים המסורתיים עצמם. בנקים אלו מציעים סל שירותים בערוצים הישירים (עם גישה מוגבלת או ללא גישה בכלל לסניף) ומתמקדים בלקוחות קמעונאיים המעוניינים בחוויית שירות דיגיטלית מתקדמת בשילוב עם הצעות מחיר אטרקטיביות. בנוסף, לאחרונה מקודמות בישראל יוזמות שונות להקמת בנק בעל מאפיינים "חברתיים". היוזמה המתקדמת ביותר בתחום הינה "אופק - אגודה שיתופית לניהול הון", אשר צפויה לפעול כבנק קואופרטיבי.

האסטרטגיה של לאומי

לצורך מימוש חזון לאומי ובהתאם לשינויים בסביבה העסקית, ניהלה קבוצת לאומי תהליך מקיף למיקוד ורענון היעדים האסטרטגיים של הקבוצה.

על אף שלאומי שואף להתאים את פעילותו לאסטרטגיה שלו ולהשגת מצוינות בכל התחומים בהם הוא פועל, מטבע הדברים בתכנון אסטרטגי קיימת מידה לא מעטה של אי וודאות. הגשמת התכנון האסטרטגי תלויה בגורמים משתנים רבים, ובהם: מצב השווקים בישראל ובחול, המצב הביטחוני, וכן השפעות מתמשכות של השינויים הרגולטוריים, אשר עדיין לא ניתן לומר בוודאות מה יהיה היקפם ומיקודם בטווח של שנים.

על מנת להבטיח המשך צמיחה ורווחיות לטווח הארוך, לאומי ממקד את מאמציו האסטרטגיים ומשאביו ההוניים, האנושיים והניהוליים בתחומים עסקיים המניבים תשואות ורמות רווחיות גבוהות יותר, ובמקביל פועל לשיפור הרווחיות בתחומים בעלי רווחיות נמוכה יותר. בנוסף, לאומי משקיע בבניית יכולות על מנת להבטיח ביצועים טובים גם בטווח הארוך.

קבוצת לאומי הגדירה חמישה יעדים אסטרטגיים, אשר מבטאים את השאיפות והמיקוד הניהולי בלאומי לטווח הבינוני-ארוך. חמשת היעדים האסטרטגיים מתחלקים לשתי קבוצות מרכזיות - שני יעדים המתייחסים ישירות לקווי העסקים (ממוספרים 1א, ו-1ב) ושלושה יעדים העוסקים במנופים מרכזיים אשר מיקוד אסטרטגי בהשגתם הינו בעל חשיבות גבוהה (ממוספרים 2, 3, 4 ללא חשיבות לסדר הצגתם).

היעדים האסטרטגיים המרכזיים של לאומי:

- א1. שדרוג מודל השירות והצעות הערך - מיקוד בקמעונאות, בעסקים קטנים ובינוניים ובהייטק.
 - ב1. התאמת מודל הפעילות של המערך העסקי ומערך הנדל"ן - מיקוד במיצוי היתרונות התחרותיים של לאומי בתנאי הסביבה המשתנים (חוץ בנקאי ובלקא).
 2. הטמעת תרבות ארגונית ממוקדת לקוח - מיקוד בהכשרת והנעת עובדי הארגון בהלימה עם חזון וערכי הליבה של הקבוצה.
 3. שיפור היעילות והגמישות - מיקוד במשאב האנושי, טכנולוגיית המידע והרכש.
 4. יצירת סביבה טכנולוגית איכותית וחדשנית - מיקוד בהעצמת הביצועים העסקיים ויכולתו של הבנק להגיב במהירות לשינויים מתמידים בסביבת הפעילות.
- מימוש האסטרטגיה של הקבוצה, מבוצע בהתאמה לתיאבון הסיכון, שאושר על ידי הדירקטוריון, תוך שימוש בתהליכים וכלים מתקדמים לניהול סוגים שונים של סיכונים והשלמת ההערכות לדרישות רגולטוריות לרבות באזל 3.
- יעדי הקבוצה הותאמו לקווי העסקים בהם לאומי פועל והמפורטים בהמשך. כל קו עסקים מתמחה בפלח שוק מוגדר ומטרתו לייצר יתרון יחסי בקרב קהלי המטרה שלו.

חסכון והתייעלות

- החל משנת 2012, מהווה תכנית ההתייעלות נדבך מרכזי בתכנית העבודה של קבוצת לאומי. מטרת התכנית הינה להביא לחסכון מהותי בהוצאות התפעוליות של הקבוצה, ולשיפור ביחס היעילות שלה על בסיס מתמשך וארוך טווח. התוכנית כוללת צעדים בתחום משאבי אנוש וכן בתחומי הוצאה מהותיים אחרים ובכלל זה:
- צמצום מצבה המתבסס על פרישה וצמצום קליטת עובדים, זאת כפועל יוצא של צעדי התייעלות וצעדים מבניים דוגמת פרויקט "מתקדמים ביחד" שבמסגרתו הועברו פעילויות Back office מהסניפים למרכזי מומחיות וכן של התייעלות במטות הבנק. צעדי ההתייעלות והקטטון במצבה, אפשרו גם צמצום מקביל בשטחי הבנק ובהוצאות בגינם באמצעות מכירת נכסים שהתייתרו או פינוי שכירויות.
 - בנוסף לצמצום שטחי הבנק, ננקטים צעדים לניצול שטחים אפקטיבי ובכלל זה בחינת מיקום אתרי הבנק לצורך אופטימיזציה של שכר הפעילות העסקית ושל דירה וארנונה.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" להלן.

השליטה בבנק

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדין, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק, ראה דוח מידיי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 6 במרס 2014 (אסמכתא: 2014-01-007785).

תיאור מגזרי הפעילות

הבנק בישראל מאורגן בחמישה קווי עסקים. כל קו עסקים מתמחה במתן שרות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים, כאשר התמחות זו מאפשרת מתן שרות מקצועי ברמה גבוהה. בנוסף, קיימות יחידות מטה הנותנות שירותים שונים לחטיבות העסקיות.

חברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ שויכו בהתאם לאופי פעילותן ומאפייני לקוחותיהן לקו העסקים הרלוונטי בקבוצה.

להלן פירוט חמשת קווי העסקים הראשיים בבנק:

הבנקאות הקמעונאית עוסקת בפלח הלקוחות הפרטיים והעסקיים הקטנים. ייעוד הבנקאות הקמעונאית הינו מתן חוויית לקוח רב ערוצית אינטגרטיבית, בערוץ הסניפי ובערוצים הישירים (לאומי CALL, אינטרנט, סלולר, מסופים, עמדות מידע וכספומטים), הנסמכת על מודל שירות תפעולי מודרני, מותאם לצרכי הלקוח. היעדים האסטרטגיים העיקריים של הבנקאות הקמעונאית הינם הרחבת בסיס הלקוחות במגזרי פעילות בעלי פוטנציאל והגדלת היקפי הפעילות עם הלקוחות באמצעות שיפור מתמיד של רמת השירות והתאמת הצעות ערך לצרכי הלקוח בהתאם למסלול חייו.

הבנקאות המסחרית עוסקת בפלח האמצע של הלקוחות העסקיים (Middle Market) ובעלי העניין בהם. יעדה האסטרטגי של הבנקאות המסחרית הוא להמשיך ולחזק את מעמדה המוביל באמצעות הרחבת היקף ומגוון הפעילות עם לקוחותיה הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך מתן מכלול שירותים פיננסיים הנדרשים ללקוחותיה הפועלים בארץ ובחו"ל.

הבנקאות העסקית עוסקת במימון וליווי פלח הלקוחות העסקיים הגדולים והחברות הרב-לאומיות לרבות חברות יזמיות וקבלניות המעורבות בפרויקטים גדולים בתחום הנדל"ן והתשתית. בין היתר מנוהלים במערך העסקי ובמערך הנדל"ן לקוחות אשר פעילותם העסקית מורכבת, עסקיהם בינלאומיים ו/או פעילותם מנוהלת במספר שלוחות של הבנק בחו"ל. מטרת הבנקאות העסקית הינן: לשרת את קשת הלקוחות במכלול השירותים הפיננסיים הנדרשים להם, תוך ייזום מעורבות של היחידות השונות בקבוצת לאומי בארץ ובחו"ל, ככל הנדרש, כאמצעי להגדלת מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות.

הבנקאות הפרטית עוסקת בלקוחות הפרטיים בעלי עושר פיננסי גבוה בקבוצה בארץ ובחו"ל. הפעילות מתבצעת באמצעות מרכזים ייחודיים בארץ המיועדים לתושבי חוץ ותושבי ישראל וכן באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, בבריטניה, בשוויץ, בלוקסמבורג.

בנקאות שוקי הון וניהול פיננסי עוסקת בניהול הנוסטרו של הבנק, בהפעלת כלל חדרי העיסוקאות בבנק לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות, בנגזרים ובניירות ערך, בניהול פיננסי הכולל פיתוח מוצרים פיננסיים ומוצרי השקעה, בניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (Assets & Liabilities Management) - ALM ובניהול השקעות בנכסים פיננסיים, בנוסף מנהלת החטיבה את הקשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל ואחראית על מתן שירות ללקוחות בישראל הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות ללקוחות המוסדיים.

מגזרי פעילות עיקריים

בהתאם להוראות בנק ישראל מגזר פעילות הוא מרכיב אשר מתקיימים בו שלושה מאפיינים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות, אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות מעסקאות עם מגזרים אחרים בבנק).
2. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
3. קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל בהתאם למאפיינים הנ"ל:

1. משקי בית - מתן שירותים בנקאיים למשקי בית ואנשים פרטיים בכל שלבי החיים.
2. עסקים קטנים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים קטנים ולרשויות מקומיות.
3. בנקאות עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הגדולות והבינלאומיות במשק בפעילותן בארץ ובעולם.
4. בנקאות מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הבינוניות (Middle Market) ולבעלי הענין בחברות אלה.
5. בנקאות פרטית - מתן שירותים ופתרונות פיננסיים מקומיים וגלובליים ללקוחות פרטיים תושבי ישראל ותושבי חוץ בעלי תיק נכסים כספיים גדול.
6. ניהול פיננסי ושוקי הון - פעילות הנוסטרו וחדרי עסקאות ומתן שירותים ללקוחות המוסדיים ולמוסדות פיננסיים זרים. כולל את תוצאות הפעילות של ההשקעות בחברות הכלולות (ריאליות) והשקעה במניות בתיק הזמין למכירה.
7. אחרים - פעילות שלא הוקצתה למגזרים אחרים. במסגרת זו נכללו הפעילויות האחרות של הקבוצה, אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות המגזרית כוללת בתוכה גם פעילות בינמגזרית, כמו שירותים שניתנים ללקוחות מגזר אחר וכן פעילות הנובעת ממוצרים כגון משכנתאות, כרטיסי אשראי, שוק ההון ונדל"ן.

פרטים נוספים ראה להלן בפרק מגזרי פעילות בקבוצה ובבאור 27 לדוחות הכספיים.

א. הקריטריונים לשיוך הלקוחות לפי מגזרי פעילות בבנק בארץ, בדרך כלל, הינם כדלהלן:

לקוחות עסקיים:

מגזר	היקף המסגרות המאושרות	מחזור עסקים של הלווה
בנקאות עסקית	מעל 120 מיליון ש"ח*	מעל 400 מיליון ש"ח
בנקאות מסחרית	מעל 10 ועד 120 מיליון ש"ח (כולל)*	מעל 20 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח
עסקים קטנים	עד 10 מיליון ש"ח (כולל)	עד 20 מיליון ש"ח

* במגזר בנקאות עסקית יטופלו גם לקוחות בעלי מסגרת מעל 80 מיליון ש"ח, וזאת כאשר הלקוחות בעלי אובליגו כולל במערכת הבנקאית בסכום העולה על 250 מיליון ש"ח.

לקוחות פרטיים:

מגזר	תושבי ישראל	תושבי חוץ
	עושר פיננסי	
בנקאות פרטית	מעל 6 מיליון ש"ח	מעל 0.5 מיליון דולר
משקי בית	עד 6 מיליון ש"ח	עד 0.5 מיליון דולר
בנקאות מסחרית	עד 6 מיליון ש"ח	עד 0.5 מיליון דולר

יש לציין כי השיוך למגזר פעילות מסוים נעשה, לעיתים על פי קריטריונים נוספים לאלה שצוינו לעיל, כגון: היקף המסגרות המאושרות ומחזור העסקים כשמדובר בלקוחות עסקיים, ועושר פיננסי כשמדובר בלקוחות פרטיים. קריטריונים כגון אופי הפעילות העסקית של תאגיד והיקף עסקיו כגון: היקפי סחר בינלאומי, עסקאות מורכבות ומיוחדות, פרויקטים מורכבים וליווי בניה, עשויים לשנות את השיוך המגזרי של לקוח מסוים.

כאמור לעיל, הבנק מאורגן בקווי עסקים, ומדיניותו היא לשייך, ככל שהדבר ניתן, את הלקוחות לקו העסקים/מגזר הפעילות שאליהם הם מתאימים, על פי אופיים ופעילותם. עם זאת, יודגש כי השיוך המגזרי נקבע לעיתים גם בתאום עם הלקוח על פי המגזר שבו מנוהל חשבון הלקוח בפועל. כל עוד לא בוצעה הסגמנטציה בין המגזרים, השיוך אינו משתנה והתוצאות הכספיות בגין הלקוח נרשמות במגזר שבו מנוהל חשבוננו בפועל.

ב. חברות הבנות הבנקאיות שויכו למגזרי הפעילות כדלהלן:

- בנק ערבי ישראלי - למשקי בית, לעסקים קטנים, לבנקאות מסחרית ולניהול פיננסי.
- לאומי ארה"ב - לבנקאות מסחרית, לבנקאות פרטית ולניהול פיננסי.
- לאומי פרייבט בנק (שוויץ) ולוקסמבורג - לבנקאות פרטית.
- לאומי בריטניה - למשקי בית, לבנקאות המסחרית, לבנקאות עסקית ולבנקאות פרטית.
- לאומי רומניה - למשקי בית, לעסקים קטנים, לבנקאות מסחרית ולבנקאות פרטית.

נתוני המגזרים על בסיס מאוחד הינם תוצאה של סיכום המגזרים על פי הגדרות בכל אחד מהאורגנים בקבוצה, אשר אינם זהים על פי גודל. הבנק מהווה בדרך כלל כ-80% בכל מגזר.

מערכת המדידה הפיננסית

מטרות המערכת:

- מדידת הרווחיות של מרכזי הרווח השונים.
- מדידת היקף הפעילות העסקית של מרכזי הרווח השונים בחתכים שונים.
- מדידת הביצועים לעומת היעדים בתכנית העבודה.
- אחידות בניתוח הפעילות העסקית.
- בקרה כוללת על הפעילות העסקית ועל הרווחיות מפעילות זו.
- הכוונת היחידות העסקיות והסניפים להשגת יעדי הבנק ובכללם יעדי הרווחיות.
- כלי להקצאת משאבי הבנק באופן רציונאלי ועל בסיס יכולת בחינת עלות תועלת.
- בסיס להערכה ותגמול.

אופן ייחוס ההכנסות וההוצאות לפי מגזרי פעילות בבנק נעשה כדלקמן:

בסיס המערכת הקיימת ("מערכת בחן") בבנק הוא "מחסן הנתונים" המרכז את כל עסקאות הבנק ובעזרת אינדקס מתאים מאפשר מיון וסיווג העסקאות בין מרכזי הרווח השונים.

הנתונים שלהלן לגבי מגזרי הפעילות כוללים את נתוני הבנק על פי עקרונות מערכת "בחן" כפי שיוסברו להלן, ואילו נתוני המגזרים של חברות בנות בארץ וחברות בנות בחו"ל נלקחו מהדוחות הכספיים שלהן וכפי שהוגדרו על ידן.

במדידת הרווחיות של חברות בנות בחו"ל, נזקפים לרווח המימוני של השלוחות בחו"ל, שלצורך הדוח המאוחד מטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק, הפרשי השער לאחר השפעת המס, הנובעים ממימון ההשקעות בחברות בנות בחו"ל.

הכנסות ריבית נטו - מרכז הרווח מזוכה בריבית המתקבלת מההלוואות שהעמיד, או מחויב בריבית המשולמת לפיקדונות שגייס.

במקביל, מחויב מרכז הרווח נותן ההלוואה ומזוכה מרכז הרווח מקבל הפיקדון במחירי מעבר. מחירי המעבר נקבעים בדרך כלל על פי מחירי השוק בהתאמות מסוימות ומשקפים בדרך כלל תשואה חסרת סיכון או עלויות שוליות לגיוס מקורות באותו סוג הצמדה ומטבע ולתקופה דומה. השפעות הנובעות משינויים בהפרשי שער שקל/מט"ח, וכן שינויים במדד המחירים לצרכן על עודפי השימושים ו/או מקורות מיוחסים בקבוצה למגזר הניהול הפיננסי. בשיטה המתוארת לעיל, מרכזי הרווח נושאים בסיכונים אשראי ואינם נושאים בסיכונים שוק.

חשבון הרווח והפסד של כל אחד מהמגזרים כולל גם את ההתחשבות בגין ההון המוקצה למגזר. כל מרכז רווח מזוכה בגין הון רוברד 1 שהוקצה לו בגין נכסי הסיכון לפי תשואה חסרת סיכון (risk free) ומחויב בגין תוספת העלות על הון רוברד 2. בשיטה זו מזוכה ההון הפנוי המיוחס למגזר בריבית השווה לעלות השולית של גיוס מקורות בהתאם למגזר אותו הוא מממן, או מושקע בשוק ההון.

הכנסות הריבית מניהול הנוסטרו נרשמות במגזר הניהול הפיננסי שוקי ההון.

הוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות במרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. כני"ל ההפרשה הקבוצתית הנדרשת על פי הוראות בנק ישראל.

הכנסות שאינן מריבית

כל ההכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) שהבנק גובה מלקוחותיו, ו/או מחברות בנות בגין שירותים שונים נזקפות לזכות מרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. הכנסות מניירות ערך נוסטרו, רווחי היעודה לפיצויים ודיבידנדים שהבנק מקבל נזקפים במרכז הרווח של ניהול פיננסי שוקי ההון.

הוצאות

ההוצאות מיוחסות לקווי העסקים (חטיבות ומערכים בבנק) בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם קווי עסקים.

במיעוט המקרים בהם מטפל קו עסקים במספר מגזרי פעילות, מיוחסות הוצאות קו העסקים למגזרים ולמוצרים הרלוונטיים על בסיס תמחיר פעולות רב מימדי. התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערץ בה בוצעה הפעולה.

הוצאות שאינן קשורות לפעילות הישירה של מרכז הרווח (מגזר הפעילות), כמו הוצאות בקשר עם ההתחייבות האקטוארית לפנסיה אינן נזקפות למרכזי הרווח ונזקפות במגזר ניהול פיננסי ואחרים.

לפרטים נוספים על מגזרי הפעילות ראה להלן בפרק מגזרי פעילות בקבוצה ובדוחות הכספיים באור 27.

מדידת תשואה להון

במסגרת העמקת מדידת ביצועי היחידות והתאמתה למאפייני הסיכון היחודיים לכל יחידה, נמדדת התשואה להון סיכון (Return On Risk Adjusted Capital) - RORAC למגזרי הפעילות ותרומתן לרווח הקבוצה - EVA (Economic Value Added), בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הקצאת ההון לרכיבי הסיכון בין המגזרים נעשית בהתאם למאפייני הסיכון השונים הגלומים בכל מגזר, על פי עקרונות באזל 2.

הקצאת הון נדבך 1 (בגין סיכונים אשראי, שוק ותפעוליים) הינה על פי באזל 2. סיכונים אשראי מחושבים בהתבסס על נכסי הסיכון המשוקללים ביחידות, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים על פי שיטת המדידה הסטנדרטית. הון נדבך 2 מוקצה ליחידות בחתך מרכיביו השונים, על פי מודלים שנבנו בבנק.

הרווח של מגזרי הפעילות מותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון העצמי המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (הון נדבך 1, הון נדבך 2 ויתרת ההון בגין תרחישי קיצון ועודפים).

לכל מגזר חושב הרווח בהתחשב בעלות הון הסיכון רובד 1 ורובד 2 שהוקצה לכל מגזר. ברמת הקבוצה הערך המוסף לבעלי המניות "EVA" הינו הרווח הנקי המתוקנן כאמור, פחות עלות ההון העצמי, על פי התשואה ארוכת הטווח הנדרשת על ההון העצמי, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון.

הערכת ביצועי היחידות

ה-BSC (Balanced Score Card) - הינו כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית של לאומי כנושאים במיקוד.

במסגרת ה-BSC, נמדדים בין השאר: התחום הפיננסי וניהול הסיכונים (יעדים כגון תשואה מותאמת סיכון, חסכון והתייעלות וניהול ההון), וכן שביעות רצון לקוחות, תהליכים, יכולות ותשתיות.

רשימת היעדים הנמדדים במסגרת ה-BSC ומשקלו של כל יעד מתעדכנים מדי שנה בהתאם לדגשים, שאותם קובעת הנהלת הבנק במסגרת דיוני תכנית העבודה. מן היעדים הנמדדים ברמת הבנק נגזרים יעדי קווי העסקים ויתר חטיבות הבנק.

במסגרת המיקוד שהושם לשנים 2012-2013 על נושא חסכון והתייעלות, הועמקה המדידה של יעדים רלבנטיים לנושא זה ב-BSC.

מערכת מדידה זו נדונה מדי שנה בועדת התגמול ובדירקטוריון ומקבלת את אישורו בהיותה, בין השאר, בסיס להערכה ותגמול.

אמצעים הוניים והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-26,425 מיליון ש"ח, לעומת 24,921 מיליון ש"ח בסוף 2012 - עלייה של 6.0%. העלייה בהון נובעת מהרווח השנתי שקוּזז מקיטון בקרן התאמות ניירות ערך זמינים למכירה וקרן התאמות מתרגום (רווח כולל אחר).

מבנה רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון - (טבלה 2 באזל 2):

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
במיליוני ש"ח		
הון רובד 1:		
		הון מניות
7,059	7,059	
1,129	1,129	פרמיה
16,296	18,278	עודפים
58	50	קרנות הון אחרות
(85)	(242)	התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות
		קרן הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות והלוואות לעובדים
(31)	(30)	לרכישת מניות הבנק
307	340	זכויות שאינן מקנות שליטה בהון
		סכומים שהופחתו מההון של רובד 1, לרבות מוניטין, השקעות ונכסים
(421)	(321)	לא מוחשיים אחרים
24,312	26,263	סך הכל הון רובד 1
הון רובד 2:		
		45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס בגין התאמות
333	100	לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה
428	428	הפרשה כללית לחובות מסופקים
6,071	6,149	מכשירי הון מורכבים לא חדשניים וחדשניים
11,227	8,395	כתבי התחייבות נדחים
(81)	(65)	סכומים שהופחתו מההון של רובד 2
17,978	15,007	סך הכל הון רובד 2
42,290	41,270	סך הכל בסיס ההון לצורך הלימות ההון

לפרטים נוספים ראה באור 13' ד' דוחות הכספיים.

על פי הוראות באזל 2 רכיבי ההון בבנק לצורך חישוב הלימות ההון נחלקים לשני רבדים, הון רובד 1 והון רובד 2. סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון".

מאפיינים עיקריים של הון רובד 1 הינם כדלהלן:

הון רובד 1 כולל הון מניות, עודפים שנצברו, פרמיה, קרן הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות, קרנות אחרות בגין חברות כלולות, התאמות מתרגום בשל חברות מוחזקות אוטונומיות בחו"ל, בניכוי הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק, בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בהון (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים והפסדים שטרם מומשו נטו (לאחר מס) בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה. הון רובד 1 יכול לכלול מכשירי הון מורכבים. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון מורכבים ברובד זה. הון רובד 1 ללא מכשירי הון מורכבים - נקרא הון ליבה.

מאפיינים עיקריים של הון רובד 2 הינם כדלהלן:

הון רובד 2 כולל 45% מסכום הרווחים שטרם מומשו, נטו (לפני השפעת המס) בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, הפרשה כללית לחובות מסופקים, מכשירי הון מורכבים (הון רובד 2 עליון) וכתבי התחייבות נדחים עד לשיעור 50% מסך הון רובד 1 (הון רובד 2 תחתון). סך הון רובד 2 (עליון ותחתון) מוגבל עד לסך 100% מסך הון רובד 1.

מכשירי הון שנכללים ברובד 2 עליון

מכשירי הון מורכבים לא חדשניים: שטרי ההון הנדחים מונפקים לתקופה של לפחות 49 שנה. המנפיק (בלבד) יכול לפרוע בפירעון מוקדם לאחר 5 שנים ובתנאי שיוחלף על ידי מכשיר באיכות זהה או עדיפה. מכשירי ההון יונפקו על ידי לאומי או באמצעות הנפקות של לאומי למימון.

מכשירי הון מורכבים חדשניים: שטרי הון העונים להגדרת מכשירי הון מורכבים לא חדשניים ובנוסף כוללים מנגנון הגדלת ריבית (step-up), המהווה תמריץ לפירעון מוקדם. מנגנון step-up הקובע שיעור עלייה בריבית למשקיעים יופעל פעם אחת בלבד, לאחר 10 שנים לפחות מיום ההנפקה.

מכשירי הון שנכללים ברובד 2 תחתון

כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לתקופה של 5 שנים לפחות. לאומי גייס כתבי התחייבות נדחים באופן ישיר, או באמצעות הנפקות של לאומי למימון. זכויות כתבי ההתחייבות הנדחים נדחות מפני יתר הנושים למעט המחזיקים במכשירי הון רובד 2 עליון והון רובד 1. בנוסף, כולל רובד 2 תחתון גם פיקדונות נדחים לא סחירים.

מעבר לאמור לעיל, מנוכים משני רבדי ההון השקעות בחברות בת נקאיות ופיננסיות שלא אוחדו וכן ניכויים הקשורים בחשיפות איגוח.

החל מיום 1 בינואר 2014 נכנסות לתוקף הוראות באזל 3 (עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211) אשר משנות את מבנה ההון ואת מאפייני רכיביו. לפירוט השינויים וההשפעות ראה להלן פרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם - הוראות באזל וההערכות בלאומי".

יחס הון עצמי למאזן ב-31 בדצמבר 2013 הגיע ל-7.1% בהשוואה ל-6.6% ב-31 בדצמבר 2012.

מבנה הלימות ההון

יחס הון לרכיבי סיכון היה ב-31 בדצמבר 2013 כדלהלן:

לפי באזל 2 נדבך 1 שיעור יחס ההון הכולל לנכסי סיכון הינו 14.82% לעומת 14.87% בסוף 2012. שיעור יחס הון ליבה לנכסי סיכון הינו 9.43% לעומת 8.55% בסוף 2012.

הלימות ההון - (טבלה 3 באזל 2) :

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		
דרישות הון (2)	נכסי סיכון	דרישות הון (2)	נכסי סיכון	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:
				במיליוני ש"ח
84	937	71	788	חובות של ריבונות
195	2,169	202	2,242	חובות של ישויות סקטור ציבורי
421	4,676	393	4,372	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	3	35	חובות של חברת ניירות ערך
12,745	141,616	11,588	128,756	חובות של תאגידים
2,093	23,260	1,886	20,958	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
2,136	23,728	2,398	26,639	חשיפות קמעוניות ליחידים
865	9,611	959	10,657	הלוואות לעסקים קטנים
3,013	33,474	3,454	38,375	משכנתאות לדיור
78	864	75	831	איגורח
1,220	13,560	1,251	13,895	נכסים אחרים
22,850	253,895	22,280	247,548	סך הכל בגין סיכון אשראי (1)
874	9,710	946	10,510	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק (1)
1,876	20,841	1,838	20,426	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי (1)
25,600	284,446	25,064	278,484	סך הכל נכסי הסיכון ודרישות ההון (3)
	42,290		41,270	סך בסיס ההון לצורך הלימות ההון
	14.87%		14.82%	יחס הון כולל
	8.55%		9.43%	יחס הון של רובד 1

(1) נכסי סיכון משוקלים לפי הגישה הסטנדרטית, נדבך 1 בלבד.

(2) לפי 9% השיעור המזערי הנדרש.

(3) בגין הנדבך השני מחושבות כריות הון נוספות.

להלן יחס הלימות ההון על בסיס מאוחד וחברות הבנות העיקריות לפי באזל 2 :

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
14.87	14.82	לאומי מאוחד
11.85	-	בנק לאומי למשכנתאות (1)
14.76	12.50	בנק ערבי ישראלי
16.00	16.00	לאומי קארד
14.47	14.54	בנק לאומי ארה"ב (2)
15.53	16.39	בנק לאומי בריטניה
24.24	44.91	לאומי פרייבט בנק

(1) פעילות החברה מוזגה ב-31 בדצמבר 2012.

(2) החברה לא מחויבת בדיווח בהתאם לכללי באזל 2, והנתונים הינם לפי ההוראות בארה"ב.

לפרטים נוספים בק"ע מרכיבי ההון, נכסי הסיכון ויחס ההון של חברות בנות בנקאיות משמעותיות ראה בבאור 13 ד' לדוח הכספי.

על פי הוראת המפקח על הבנקים עד לאימוץ הוראות באזל 3, יחס ההון הכולל לא יהיה נמוך מ-8% בגין נדבך 1 ו-1% בגין נדבך 2, סך הכל יחס הון מזערי 9%. יחסי הלימות ההון של לאומי לשנים הבאות, יותאמו ליעדים ארוכי הטווח בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201 בנושא "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", שפורסמה ביום 30 במאי 2013.

נדבך 1 - מחושב לפי 8% מסך נכסי הסיכון, וכולל סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים.

נדבך 2 - מחושבות "כריות הון" בגין הסיכונים שלא נכללו במסגרת נדבך 1, כגון: ריכוזיות לווה גדול, קבוצת לווים, ריכוזיות ענפית, סיכון מדינה, סיכונים שוק שונים וכן כריות הון בגין סיכונים הכלולים בנדבך הראשון, אך נדרשת הרחבה בגינם.

נכסי הסיכון מחושבים בקבוצת לאומי על פי הגישה הסטנדרטית בהוראות באזל 2.

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון הסיכון ושל הלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. גורמי הסיכון נבדקים בנוסף תחת הנחות מחמירות של מבחני קיצון.

יעד הלימות ההון

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, המבטאת את תיאבון הסיכון שלה, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל וגבוהה מהשיעור הנדרש על פי תוצאת ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצון.

על פי חוזר המפקח על הבנקים מיום 30 ביוני 2010, חל על הבנקים יעד יחס הון ליבה שלא יפחת מ-7.5%.

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראות סופיות לאימוץ המלצות באזל 3 בישראל, ובהן תיקון של הוראת ניהול בנקאי תקין 201 בנושא "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות". על פי הוראה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי. הגעה ליעדים אלו תיושם בצורה הדרגתית. בכונת הבנק לשמור על מרווח תכנוני מעל ליעדים אלו.

בנוסף, כל התאגידים הבנקאיים בישראל יידרשו לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 12.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי גדול יידרש לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017.

להשפעה אפשרית על יחס ההון בעת ישום התקינה החשבונאית בדבר זכויות עובדים ראה בפרק מדיניות חשבונאית קריטית להלן.

בעקבות ניתוח מפת הסיכונים ב-ICAAP, החליט דירקטוריון הבנק לקבוע את יעד הלימות ההון הכולל של קבוצת לאומי, כך שלא יפחת מ-13.5% לאורך זמן.

הבנק נערך כדי לעמוד ביעדים המתוארים לעיל, התואמים את דרישות המפקח על הבנקים כפי שנכללו בהוראות.

למידע נוסף בנושא הוראות באזל 3 ראה בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" סעיף "הוראות באזל והערכות בלאומי" להלן.

מדיניות הלימות ההון הנ"ל מתייחסת לפעולות עתידיות של הבנק, והיא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" להלן.

חלוקת דיבידנדים

בגין השנים 2011-2013, הבנק לא חילק דיבידנדים.

להלן פרטים על דיבידנדים במזומן שהוכרזו ו/או שולמו בקבוצה*:

2011	2012	2013	
-	-	-	1. בנק לאומי לישראל בע"מ - במיליוני ש"ח**
-	-	80	2. בנק ערבי ישראלי בע"מ - במיליוני ש"ח
40.0	-	30	3. לאומי קארד - במיליוני ש"ח
70.0	-	-	4. לאומי פרייבט בנק - במיליוני פר"ש
5.0	-	18	5. לאומי רי - במיליוני דולר
-	-	-	6. בנק לאומי לוקסינווסט - במיליוני דולר
119.2	7.7	24	7. חברות אחרות בקבוצה - במיליוני ש"ח
43.3	80.8	-	8. החברה לישראל בע"מ - במיליוני ש"ח

* חלקה של הקבוצה בדיבידנד, כמפורט בבאור 6 לדוחות הכספיים, מתייחס לשנת הדוח בגינה הוכרזו הדיבידנדים ולא בהכרח לשנת התשלום.

** הדיבידנד בגין שנת החשבון.

התפתחויות עיקריות במשק^(*)

כללי

בשנת 2013 צמח המשק הישראלי בשיעור ריאלי של כ-3.3% בהשוואה לקצב צמיחה של כ-3.4% בשנת 2012. הצמיחה המתונה מקורה בעיקר בעלייה קלה ביצוא הסחורות (0.7%) ובהשקעות בנכסים קבועים (1.7%).

מדד המחירים לצרכן ("בגין") עלה בשנת 2013 בכ-1.8%, שיעור המצוי בתחום יעד יציבות המחירים של 1% עד 3%. במהלך השנה שחלפה ירדה ריבית בנק ישראל במצטבר בנקודת האחוז, מ-2.0% בסוף 2012 ל-1.0% בסוף 2013. זאת, על רקע סביבת האינפלציה הנמוכה המאפשרת תמיכה בצמיחה בישראל כאשר ייסוף השקל היווה אף הוא גורם מרכזי בהחלטות הריבית. בהחלטת הריבית לחודש מרס 2014, הורדה הריבית ל-0.75%, רמה אשר נשמרה גם בהחלטת הריבית לחודש אפריל 2014. התחזקותו של השקל מול הדולר, בכ-7.0% ומול האירו בכ-2.8%, הושפעו, בין השאר, משילוב של עודף בחשבון השוטר של מאזן התשלומים ותנועות הון נכנסות במט"ח בהיקף ניכר.

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלה בשנת 2013, בכ-15.3%, כאשר שעריהן של אגרות החוב צמודות המדד של החברות (קונצרניות) עלו בשיעור של כ-9.5%, למרות הצמיחה המתונה במשק.

המשק העולמי

בחודש ינואר 2014, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), את האומדן להתפתחות הצפויה של הצמיחה בעולם לשנת 2014. במרבית המדינות המתקדמות נרשם שינוי קל כלפי מעלה בתחזיות בהשוואה לעדכון מחודש אוקטובר 2013 ואילו במדינות המתעוררות והמתפתחות לא נרשם שינוי משמעותי. במרבית המדינות קצב הצמיחה בשנת 2014 גבוה מזה שהיה בשנת 2013, לעיתים בשיעור ניכר. על פי האומדנים המעודכנים של הקרן, הצמיחה בארה"ב ובאזור גוש האירו בשנת 2014 צפויה להסתכם בכ-2.8% ו-1.0%, בהתאמה, לעומת 1.9% ו-0.4% (-), בהתאמה, בשנת 2013. באזור גוש האירו בולט המעבר ממיתון להתאוששות, אך זאת תוך שונות בין המדינות.

תקציב המדינה ומימונו

בשנת 2013 הסתכם הגירעון בתקציב המדינה (ללא מתן אשראי) בכ-33.2 מיליארד ש"ח, שהם כ-3.15% תוצר. זאת לעומת גירעון מתוכנן של כ-45.6 מיליארדי ש"ח, שהם 4.33% תוצר. מקורו של פער זה בהכנסות גבוהות מהחזוי בהיקף של כ-5.7 מיליארד ש"ח והוצאות נמוכות מהתכנון המקורי בהיקף של כ-6.7 מיליארד ש"ח. העלייה בהכנסות ממסים, מעבר לחזוי, נובעת, בין השאר, מהכנסות שהיו בעלות אופי חד פעמי (כתוצאה ממכירת חברות). בהקשר של היקף ההוצאות יש לזכור כי הממשלה פעלה מאז ראשית השנה ועד סוף חודש יולי 2013, ללא מסגרת תקציב מאושרת.

ב-14 במאי 2013, אישרה הממשלה את התכנית הכלכלית (תקציב המדינה וחוק ההסדרים) לשנים 2013-2014. חוק ההסדרים אושר על ידי הכנסת ב-29 ביולי 2013 ותקציב המדינה אושר ב-30 ביולי 2013.

סחר חוץ ותנועות הון

הגירעון המסחרי הכולל של ישראל הסתכם בשנת 2013 בכ-14.3 מיליארד דולר, ירידה של כ-22% (כ-4 מיליארד דולר), בהשוואה לגרעון בשנת 2012. הצמצום בגירעון המסחרי מקורו בצמצום ביבוא, לעומת עלייה מתונה ביצוא. עם זאת, במונחים שקליים, נרשם צמצום הן ביבוא והן ביצוא, כתוצאה מהשפעת הייסוף בשער של השקל מול הדולר ושאר המטבעות המרכזיים. חלק מרכזי מצמצום היבוא מקורו בהקטנת ערך יבוא מוצרי האנגריה לישראל בהיקף של כ-1.5 מיליארד דולר, כתוצאה מהשפעת תחילתה של הפקת הגז במהלך הרביע השני של השנה.

(*) מקורות הנתונים לסקירה ולגרפים: פרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך.

תנועות ההון במטבע חוץ התאפיינו בשנת 2013, בהיקף גבוה יותר של תנועות הון יוצאות בהשוואה לתנועות ההון הנכנסות. ההשקעות הישירות בישראל, דרך המערכת הבנקאית, הסתכמו בכ-8.8 מיליארד דולר במהלך התקופה האמורה ואילו ההשקעות הפיננסיות בכ-1.5 מיליארד דולר. לעומת זאת, היקף ההשקעות של תושבי ישראל בחו"ל (ההשקעות הישירות באמצעות הבנקים בישראל וההשקעות הפיננסיות) הסתכם בכ-11.7 מיליארד דולר, מרביתן השקעות פיננסיות. במהלך התקופה צמצמו המשקיעים המוסדיים את חשיפתם למטבע חוץ דרך הרחבת הגידור המטבעי ובכך תרמו להתחזקות השקל.

שער החליפין ויתרות המט"ח

בשנת 2013, נרשם ייסוף של כ-7.0% בשערו של השקל מול הדולר, כאשר מול האירו נרשם ייסוף מתון יותר של כ-2.8%. ייסוף זה הושפע ממצבם הטוב של חשבונות החוץ של ישראל (בפרט, העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים) וכן מתנועות הון נכנסות במט"ח בהיקף ניכר, בעיקר כתוצאה מגידול בהשקעות זרות ישירות (FDI).

ב-13 במאי 2013, הודיע בנק ישראל על תוכנית רכישות מט"ח שתקזז את ההשפעה של הפקת הגז הטבעי בישראל על שער החליפין. הסכומים שירכשו במסגרת תכנית זו, יתווספו ליתרות המט"ח של בנק ישראל, אך ינוהלו בנפרד לאופק ארוך יותר. תוכנית זו, תיבחן מחדש עם הפעלתה של "קרן העושר", הצפויה במהלך 2018. ב-2 באוקטובר 2013, הודיע הבנק המרכזי כי בשנת 2014 בכוונתו לרכוש כ-3.5 מיליארד דולר למטרה זו.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש דצמבר 2013, על כ-81.8 מיליארד דולר. זאת בהשוואה לכ-75.9 מיליארד דולר, בסוף דצמבר 2012.

על רקע ייסוף השקל ותכנית רכישת המט"ח עליה הוחלט ב-13 במאי, רכש בנק ישראל במהלך השנה כ-3.2 מיליארד דולר, ובנוסף כ-2.1 מיליארד דולר במסגרת התכנית לקיזוז השפעת הפקת הגז על שער החליפין. בחודש ינואר 2014, הגדיל בנק ישראל את רכישות המט"ח אשר הסתכמו בכ-1.73 מיליארד דולר, מתוכן כ-0.23 מיליארד דולר במסגרת תכנית הרכישות לקיזוז השפעת הפקת הגז על שער החליפין.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2013 בכ-1.8%, שיעור המצוי בתחום יעד יציבות המחירים של הממשלה, 1% עד 3%. התרומה הבולטת לעליית המדד בשנה האחרונה הייתה לסעיף הדיור, אשר עלה בכ-2.9% ולסעיף המזון אשר עלה בכ-3.3%. סעיפים אלה ואחרים הושפעו, בין השאר, מעליית מסים עקיפים, במהלך השנה, בפרט המע"מ אשר עלה באחוז. סעיף אשר בלט בירידה, היה סעיף שירות טלפון נייד, אשר ירד בכ-10.1%, בהשפעת ירידת מחירי שירותי הסלולאר.

ריבית בנק ישראל אשר עמדה בחודש דצמבר 2012 על 2.0%, ירדה במהלך שנת 2013 מספר פעמים ועמדה החל מחודש אוקטובר 2013, על 1.0%. הסיבות להורדות הריבית היו הצורך לתת תמיכה נוספת לפעילות הכלכלית, על רקע עדכון כלפי מטה בתחזיות הצמיחה העולמיות וייסוף השקל, כאשר מנגד לא היו לחצים אינפלציוניים. בהחלטת הריבית לחודש פברואר 2014 נשארה הריבית ברמה של 1.0% ואילו בהחלטת הריבית לחודש מרס 2014 היא הורדה ב-0.25 נקודת האחוז לשיעור של 0.75%.

שוק ההון

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלה בשנת 2013, בכ-15.3% לאחר שבשנת 2012 הסתכמה עלייתו בכ-4.5%. עליות השערים הושפעו מרמתה הנמוכה של ריבית בנק ישראל, מהמצב הגיאופוליטי באזור ומעליות שערים בבורסות בעולם, בעיקר בארה"ב.

מחזורי המסחר היומיים הממוצעים של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלו בשנת 2013 בשיעור של כ-8.8% בהשוואה לממוצע 2012 והסתכמו בכ-1,172 מיליון ש"ח. ברביע האחרון של השנה גדלו המחזוריים בהשוואה לשלושת הרביעים הראשונים של השנה.

שוק אגרות החוב הממשלתיות התאפיין בשנה שחלפה במגמה של עליות שערים מתונות. שעריהן של אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלו בכ-3.0% ואילו אגרות החוב הלא-צמודות עלו בשיעור של כ-4.0% (מדדי האגרות בריבית קבועה "שחרר" עלו בכ-4.4% ואילו מדד האגרות בריבית משתנה, "גילון" עלה בכ-2.3%).

בשוק אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד נרשמו בשנת 2013 עליות שערים של כ-9.5%. העליות נרשמו למרות ההאטה בפעילות הסקטור העסקי.

הנכסים הכספיים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור גדל בשנת 2013 בכ-8.6% והסתכם בסוף חודש דצמבר 2013, בכ-2,958 מיליארד ש"ח. העלייה בשווי התיק נבעה מעלייה בכל רכיביו. משקל המניות (בארץ ובחו"ל) בתיק הנכסים הכספיים של הציבור הישראלי הגיע בסוף חודש דצמבר 2013 לכ-24.7%, לעומת כ-21.7% בחודש דצמבר 2012. מרבית העלייה נבעה מגידול ניכר ביתרת המניות בארץ ובחו"ל.

האשראי הבנקאי

האשראי הבנקאי במשק הניתן לסקטור הפרטי, הכולל את האשראי העסקי והאשראי למשקי הבית, (לפני הפרשות להפסדי אשראי) עלה בשנת 2013 בשיעור מתון של כ-2.3%. זוהי תוצאה של עלייה באשראי שניתן למשקי הבית. בפרט, גדל האשראי לדיור, בכ-9.1% ואילו האשראי שלא לדיור (אשראי צרכני) גדל בכ-6.8%. לעומת זאת, נרשמה ירידה של כ-2.8% באשראי שניתן לסקטור העסקי, שהוא המרכיב הגדול מבין רכיבי האשראי שניתן לסקטור הפרטי.

להלן דירוג האשראי של המדינה והבנק ליום 13 במרס 2014:

חזית דירוג	דירוג	דירוג	חברת דירוג	דירוג המדינה במט"ח
לטווח ארוך	לטווח ארוך	לטווח קצר		
stable	A1	P-1	Moody's	דירוג המדינה במט"ח
stable	A+	A-1	S&P	
stable	A	F1	Fitch	
stable	A2	P-1	Moody's	דירוג לאומי במט"ח
stable	BBB+	A-2	S&P	
stable	A-	F2	Fitch	
stable	AA+	-	מעלות	דירוג לאומי במטבע מקומי
stable	Aaa	P-1	מידרוג	לאגרות חוב ופיקדונות רגילים
stable	AA	-	מעלות	דירוג לאומי במטבע מקומי
negative	Aa1	-	מידרוג	לכתבי התחייבות נדחים
stable	*(AA-, A)	-	מעלות	דירוג לאומי במטבע מקומי
negative	Aa2	-	מידרוג	לשטרי הון נדחים (משני עליון)

* A : הון משני עליון עם המרה כפויה למניות של הקרן.
AA- : הון משני עליון "חדש" ללא המרה למניות.

התפתחות שער מניית לאומי

בשנת 2013 עלה שער מניית לאומי מ-1,267 נקודות ל-1,418 נקודות, שיעור שינוי של 11.9%. בתקופה זו, עלה שווי השוק של הבנק מ-18.7 מיליארד ש"ח ל-20.9 מיליארד ש"ח.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

31 בדצמבר					
2009	2010	2011	2012	2013	
					בש"ח
					שער החליפין של:
3.775	3.549	3.821	3.733	3.471	דולר של ארה"ב
5.442	4.738	4.938	4.921	4.782	אירו
6.111	5.493	5.892	6.037	5.742	לירה שטרלינג
3.667	3.788	4.062	4.077	3.897	פרנק שוויצרי
					מדד המחירים לצרכן:
					(נקודות)
99.1	101.4	104.0	105.5	107.5	לחודש נובמבר - מדד ידוע
99.1	101.8	104.0	105.7	107.6	לחודש דצמבר - מדד בגין

להלן שיעורי השינוי:

31 בדצמבר					
2009	2010	2011	2012	2013	
					ב-%
					שיעור השינוי:
(0.7)	(6.0)	7.7	(2.3)	(7.0)	דולר של ארה"ב
2.7	(12.9)	4.2	(0.3)	(2.8)	אירו
10.2	(10.1)	7.3	2.5	(4.9)	לירה שטרלינג
2.9	3.3	7.2	0.4	(4.4)	פרנק שוויצרי
					מדד המחירים לצרכן:
3.8	2.3	2.6	1.4	1.9	לחודש נובמבר - מדד ידוע
3.9	2.7	2.2	1.6	1.8	לחודש דצמבר - מדד בגין

רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" להלן.

חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013

ביום 11 בדצמבר 2013 פורסם ברשומות החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013.

להלן עיקרי החוק:

- החוק מחייב את הרגולטור הרלבנטי לשקול שיקולי ריכוזיות כלל משקית ולהיוועץ עם הוועדה לצמצום הריכוזיות בנושאים הבאים: הקצאת זכויות לגורמים ריכוזיים כשהקצאת זכויות מוגדרת כמתן רישיון או התקשרות בחוזה בתחום תשתית חיונית (לרבות, בתנאים מסוימים, חידוש או הארכה שלהם), מתן אישור הנדרש להעברת רישיון או חוזה כאמור או להעברת אמצעי שליטה (מעל שיעור מסוים) בבעל רישיון או חוזה כאמור, העברת אמצעי שליטה (מעל שיעור מסוים) שבידי המדינה ומתן אישור של המדינה להעברת אמצעי שליטה (מעל שיעור מסוים) בתאגיד שהיה כפוף להוראות חוק החברות הממשלתיות.
- החוק מחייב את הרגולטור הרלבנטי לשקול שיקולים של קידום התחרות הענפית ולהיוועץ עם הממונה על הגבלים עסקיים בהקצאת זכות אשר עשויה להיות לה השפעה על התחרות, הן לגבי זכות בתחום תשתית חיונית והן לגבי זכות בתחום פעילות שאינו תחום תשתית חיונית ובלבד שמספר הפועלים בענף הרלבנטי בו מוקצית הזכות מוגבל.
- החוק אוסר על שליטה בחברות במבנה פירמידאלי הכולל יותר משתי שכבות של חברות שהן תאגידים מדווחים ("חברת שכבה") וקובע הוראות מעבר ביחס למבנה פירמידאלי קיים במועד פרסום החוק. עד תום תקופה של ארבע שנים ממועד פרסום החוק מותרת שליטה בחברת שכבה רביעית ומעלה, ועד תום תקופה של שש שנים ממועד פרסום החוק מותרת שליטה בחברת שכבה שלישית. כמו כן נקבעו כללי ממשל תאגידי מוגברים לגבי חברות שכבה שלישית ומעלה בתקופת המעבר שתחילתה ששה חודשים ממועד פרסום החוק וסיומה בתום ארבע או שש שנים ממועד פרסום החוק, לפי המקרה.
- החוק מסמיך את שר האוצר ונגיד בנק ישראל (או את מי שהוסמכו על ידיהם) לקבוע, בתוך שנה מיום פרסום החוק, מגבלות על אשראי שינתן לתאגיד או לקבוצה עסקית על ידי גופים פיננסיים במצטבר, בהתחשב בחבות של כל תאגיד או בסך החבות של הקבוצה העסקית. בשלב זה טרם גובשו מגבלות כאמור. לפי החוק שר האוצר ונגיד בנק ישראל רשאים לקבוע כי מגבלות כאמור, לכשיקבעו, יחולו גם על קבוצות לוויים וחברות קשורות שמתקיימים בהם תנאים כפי שיקבעו.
- החוק מחייב הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים לבין גופים פיננסיים משמעותיים וקובע מגבלות על החזקה של גוף פיננסי משמעותי ושל תאגיד ריאלי משמעותי בידי אותו בעל שליטה, מגבלות על החזקה של תאגיד ריאלי משמעותי בגוף פיננסי משמעותי, מגבלות על החזקה של תאגיד בנקאי בתאגיד ריאלי משמעותי ובמבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, כמפורט להלן, איסור על השולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי לשלוט במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי ומגבלות על החזקה של מבטח, חברה מנהלת ומנהל קרן בתאגידים ריאליים משמעותיים.
- החוק תיקן, בין היתר, את סעיף 24 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"), באופן שבמקום מגבלות על החזקות של תאגיד בנקאי בתאגידי החזקה ריאליים נקבע כי תאגיד בנקאי יהיה רשאי להחזיק עד 1% בלבד מאמצעי השליטה של תאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרתו בחוק הבנקאות, או של מבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, כהגדרתו שם. עם זאת, תאגיד בנקאי יהיה רשאי להחזיק עד 10% מאמצעי השליטה של תאגיד ריאלי משמעותי אחד ושל מבטח אחד שהוא גוף פיננסי משמעותי. תאגיד בנקאי, אשר החזיק ערב

פרסום החוק (11 בדצמבר 2013) אמצעי שליטה בתאגידים ריאליים משמעותיים או במבטחים משמעותיים, לפי הענין, בשיעור העולה על המגבלה המותרת כאמור לעיל, רשאי להמשיך ולהחזיק באותם אמצעי שליטה עד תום שש שנים מיום פרסום החוק, דהיינו עד ליום 11 בדצמבר 2019.

הבנק מחזיק ב-17.96% מאמצעי השליטה בחברה לישראל בע"מ, הנחשבת תאגיד ריאלי משמעותי לפי חוק הבנקאות ולכן, על הבנק לרדת באחזקותיו בחברה לישראל לשיעור של 10% עד יום 11 בדצמבר 2019.

חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון מס' 7) (הודעה בדבר מחיקת רישום (שעבוד), התשע"ג-2013)

החוק התפרסם ביום 3 בדצמבר 2013. החוק מסדיר הוצאה של מכתב החרגה מותנה על ידי תאגיד בנקאי הנותן ליווי פיננסי לבנייה, או תאגיד בנקאי שמעמיד ערבויות מכר לרוכשים, לטובת רוכשי דירות.

החוק חל גם על מבטח המוציא פוליסות ביטוח לטובת רוכשי הדירות.

נוסח מכתב ההחרגה המותנה יהיה אחיד בנוסח המופיע בתוספת לחוק. המכתב מפרט את התנאים אשר בהתקיימם מתחייב הבנק שלא לממש את השעבוד שלטובתו מתוך הדירה, וכן התחייבות שלאחר מכן הבנק יפעל למחיקת כל רישום של השעבוד על הדירה בתוך זמן סביר לאחר שהדירה תרשם כיחידת רישום נפרדת. תחילתו של החוק 30 ימים ממועד פרסומו.

חוק ניירות ערך (תיקון מס' 53) (מערכת הצבעה אלקטרונית), התשע"ג-2013

ביום 31 באוקטובר 2013, פורסם ברשומות תיקון מס' 53 לחוק ניירות ערך, אשר (בין היתר) מסדיר את נושא מערכת הצבעה האלקטרונית. התיקון נועד לכונן את התשתית המשפטית להקמתה של מערכת הצבעה אלקטרונית על ידי רשות ניירות ערך. באמצעות המערכת יוכלו בעלי מניות ומחזיקים בתעודות התחייבות ובכתבי אופציה, לממש את זכויות הצבעה שלהם, בלי להידרש לקבלת אישור בעלות בנייר הערך מאת חבר הבורסה.

לצורך פעילותה, תצריך מערכת הצבעה האלקטרונית ממשק מול חברי הבורסה לשם קבלת נתוני מחזיקים בניירות ערך הזכאים להצביע באסיפה ספציפית. כמו כן, יידרשו חברי הבורסה להמציא למצביעים הפוטנציאליים את המידע והפרטים הנדרשים להם לצורך הצבעה, ובכלל זה מידע הנוגע לאסיפה הרלוונטית וקודי זיהוי לצורך ביצוע ההצבעה באמצעות המערכת.

בהתאם להצעת חוק לתיקון פקודת השותפויות (מס' 5) (ממשל תאגידי בשותפות מוגבלת ציבורית), התשע"ד-2014, גם מחזיקים ביחידות השתתפות בשותפויות הנסחרות יוכלו להצביע באמצעות מערכת הצבעה האלקטרונית.

חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014

ביום 27 בינואר 2014 פורסם ברשומות חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014. במסגרת החוק, תוקנו חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 וחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, על מנת ליצור מסגרת חוקית לקרן פיקדונות ומלוות (קפ"מ) - מוצר חדש, שיהווה תת סוג של קרן נאמנות כספית שקלית.

מטרת הקפ"מ להוות תחליף אפקטיבי לפיקדון הבנקאי ומאפייניו: (א) מוצר סולידי - הנכסים שיוחזקו בקרן יהיו אך ורק פיקדונות בנקאיים ומלוות קצרי מועד שפרק הזמן לפדיונם אינו עולה על שנה, (ב) מאפייני המידע הנלווה למוצר - המידע אודות הקפ"מ יכלול אינדיקציה גם לגבי "אומדן התשואה השנתית" הגלומה בנכסי הקרן, ובכך יאפשר למי שמבקש להשקיע בה להעריך את כדאיות ההשקעה בה יחסית לחלופה הבנקאית, (ג) עיצוב ומיצוב המוצר - מוצר אחיד, פשוט ושמרני ביותר באופן התנהלותו, (ד) החרגת הקפ"מ מהגדרת המונח "נכס פיננסי" שבחוק הייעוץ - המוצר יוכל להימכר לציבור גם באמצעות מתווך שאינו בעל רישיון יועץ, כלומר על ידי פקיד ההשקעות בבנק, אשר מיועד להפוך לערוץ ההפצה העיקרי של המוצר.

בנוסף, מטפל החוק בנושאים הבאים: מתן פטור לבנקים מהדרישה להציב שלט בנושא שיווק השקעות; עדכון צרכי לקוח יבוצע בתדירות שתיקבע על ידי רשות ניירות ערך במקום אחת לשנה; האיסור בדבר קבלת טובות הנאה בגין כתיבת עבודת אנליזה לא יחול במקרים ובנסיבות שייקבעו על ידי רשות ניירות ערך; הבנק ידווח לרשות ניירות ערך ללא דיחוי על הצטרפות בעל רישיון ועל סיום העסקתו. בנוסף, דיווח לרשות ניירות ערך על מצבת בעלי רישיון אחת לשנה, במקום אחת לרבעון כיום; הסמכת שר האוצר (לפי הצעת רשות ניירות ערך או לאחר התייעצות עמה, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת) לקבוע תנאים להארכת תקופת תשקיף המדף ב-12 חודשים; הסמכת רשות ניירות ערך לקבוע מקרים בהם פרסום דוח הצעת מדף טעון קבלת היתר מרשות ניירות ערך; קביעת תקרה לגובה העיצום הכספי בגין הפרה נמשכת.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008

ביום 1 באוגוסט 2013 נכנס לתוקף תיקון מס' 2 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 ("כללי העמלות"). במסגרת התיקון שונתה בתעריפון ללקוחות יחידים ועסקים קטנים תקרת מחזור העסקים השנתית של "עסק קטן" מ-1 מיליון ש"ח ל-5 מיליון ש"ח.

בנוסף נקבע כי יחיד שהוא עסק, יסווג כ"עסק קטן" ובלבד שלא מצא התאגיד הבנקאי כי מחזור העסקים של אותו יחיד בשנה האחרונה עולה על 5 מיליון ש"ח. היה לתאגיד הבנקאי יסוד סביר להניח כי מחזור העסקים של יחיד כאמור בשנה האחרונה עולה על 5 מיליון ש"ח, רשאי הוא לדרוש בכתב מאותו יחיד למסור לו דוח שנתי. לא נענתה דרישתו זו, רשאי התאגיד הבנקאי לסווגו כעסק שאינו עסק קטן, החל מה-1 בחודש שלאחר החודש העוקב למשלוח הדרישה.

הבנק יידע בכתב את התאגידים על כך שאם ימסרו לבנק "דוח שנתי" כהגדרתו בכללי העמלות, לפיו מחזור העסקים השנתי שלהם אינו עולה על 5 מיליון ש"ח לשנה, יפעל הבנק לסווג את חשבונם כ"עסק קטן". הסיווג בתוקף לשנה וחידושו מותנה בהמצאת מסמכים עדכניים.

ביום 8 באוקטובר 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון נוסף לכללי העמלות, שייכנס לתוקפו ביום 1 באפריל 2014. במסגרת התיקון, על הבנקים להציע ללקוחות יחידים ועסקים קטנים, מסלולים שונים לתשלום עמלות חלק 1 בתעריפון ("חשבון עובר ושב"):

"מסלול בסיסי" - מסלול הכולל עד פעולה אחת על ידי פקיד ועד 10 פעולות בערוץ ישיר במהלך תקופה של חודש;

"מסלול מורחב" - מסלול הכולל עד 10 פעולות על ידי פקיד ועד 50 פעולות בערוץ ישיר, והכול במהלך תקופה של חודש;

"מסלול מורחב פלוס" - מסלול הכולל את הפעולות ומספרן לפי המסלול המורחב, וכן שירותים נוספים לפי החלטת התאגיד הבנקאי, והכול במהלך תקופה של חודש;

תאגיד בנקאי יכלול במסגרת השירותים המוצעים ללקוחותיו את המסלול הבסיסי ואת המסלול המורחב ויאפשר לכל לקוח להצטרף אליהם. לגבי מסלול מורחב פלוס - אין חובה להציעו.

לקוח רשאי להצטרף לאחד המסלולים באמצעות מתן הודעה לתאגיד הבנקאי בכתב, או באמצעות שיחה מוקלטת, או באמצעות מענה טלפוני ממוחשב. לקוח אשר הצטרף לאחד המסלולים, וחרג מהמכסה המרבית של הפעולות הכלולות בו, רשאי התאגיד הבנקאי לגבות עמלה בעד הפעולות הנוספות לפי התעריפון המלא כהגדרתו בכללי העמלות.

ביום 5 במארכ 2014 פירסם בנק ישראל את טיוטת צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות מסלול בסיסי), התשע"ד-2014, הקובעת כי "המסלול הבסיסי" הינו שירות בר פיקוח, שמחירו המרבי יהיה 10 ש"ח.

חוק לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 19), התשע"ג-2012

ביום 10 במרס 2014 פורסם תיקון מס' 19 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח). לפי התיקון לחוק, תאגיד בנקאי לא יעמיד הלוואה לפירעון מיידי ולא ינקוט בהליך משפטי נגד לקוח בשל אי-עמידה בתנאי הלוואה, ובכלל זה בשל אי-פירעון ההלוואה, כולה או חלקה ("פעולה לגבי הלוואה"), אלא אם כן מסר ללקוח הודעה בכתב, 21 ימי עסקים לפני ביצוע פעולה לגבי הלוואה באופן שבו התאגיד הבנקאי נוהג למסור לאותו לקוח הודעות, וכן במסירה אישית לכתובת הלקוח הרשומה אצל התאגיד הבנקאי. על ההודעה האמורה לכלול פרטים שונים כמפורט בהצעת החוק. עם זאת, תאגיד בנקאי לא יחויב למסור הודעה כאמור אם יש במסירתה חשש ממשי לפגיעה ביכולת הגבייה של התאגיד הבנקאי בשל שינוי לרעה בכושר הפירעון של הלקוח או בשל תנאים אחרים המחייבים ביצוע מיידי של פעולה לגבי הלוואה.

תחילתו של ההסדר המוצע שישה חודשים מיום פרסומו של החוק ברשומות והוא יחול גם על הלוואות שנתן התאגיד הבנקאי לפני יום התחילה.

טיוטת תיקון תקנות השקעות משותפות בנאמנות (עמלת הפצה) (תיקון מס' 15), התשע"ג-2013.

הטיוטה פורסמה באתר רשות ניירות ערך להערות הציבור בחודש נובמבר 2013 וזאת לקראת יישומו של תיקון 15 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, אשר מתעתד להסדיר בישראל את הפצתן של הקרנות הזרות.

על פי המצב הקיים, תקנות עמלות הפצה מתירות למפיץ לגבות בנוסף על עמלת הפצה שהוא גובה ממנהלי הקרנות, גם עמלות מהלקוחות בגין רכישה, מכירה, פדיון או החזקה של קרנות. במסגרת התיקון מוצע לבטל את הזכות האמורה, ובמקומה לקבוע איסור גורף על גביית עמלות כאמור, מקום בו משולמת עמלת הפצה מכוח הסכם הפצה שנחתם עם מנהל הקרן, אלא אם ייקבע היתר כאמור במסגרת קביעה מפורשת.

טיוטת כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים) (תיקון), התשע"ד-2013

על פי טיוטת התיקון, חלה על תאגיד בנקאי חובה למסור לכל אדם המבקש לפתוח חשבון למטרת עסק דף הסבר, במסמך נפרד, בו תובהר המשמעות המעשית של סיווג החשבון כחשבון "עסק קטן", כהגדרתו בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), לעניין תעריפון השירותים.

בנוסף, על פי התיקון חלה על תאגיד בנקאי חובה למסור ללקוח המבקש להצטרף למסלול, כהגדרתו בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), טרם הצטרפותו, מידע בכתב על סכומי העמלות שנגבו ממנו במהלך הרביע שלפני הרביע שקדם למועד הגשת בקשת ההצטרפות, בעד השירותים הכלולים באותו מסלול, לרבות עמלת השלמה למינימום, ככל שישנה, לפי פירוט של סוגי הפעולות שביצע ומספרן בחלוקה לחודשים. המפקח ראוי לקבוע לתאגיד הבנקאי הוראות שונות לעניין המידע שיימסר ללקוח כאמור.

חקיקה ורגולציה בייעוץ פנסיוני

ביום 22 ביולי 2013, פרסם הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ("הממונה") נוסח מעודכן של חוזר "יפוי כוח לבעל רישיון", וזאת לאור הצעות לעדכון שעלו מהלך ההיערכות ליישום החוזר. ביום 7 באוקטובר 2013, פרסם הממונה הודעה לפיה מועד תחילתו של חוזר יפוי כוח לבעל רישיון המעודכן יידחה ליום 30 בנובמבר 2013.

כחלק מההיערכות לעבודה עם מערכת הסליקה הפנסיונית המרכזית ("המערכת") פרסם הממונה ביום 22 ביולי 2013 נוסח מעודכן של חוזר "חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית" וכן חוזר "זיהוי משתמשים וניהול הרשאות שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית", שמסדיר את אופן מתן הרשאות לצפייה במידע במסלוקה במערכת. ביום 7 באוקטובר 2013 פרסם הממונה הודעה לפיה חובת השימוש במערכת לצורך קבלת מידע חד-פעמי תיכנס לתוקף ביום 30 בנובמבר 2013.

ביום 6 באוגוסט 2013 פורסמה טיוטת חוזר אספקת שירותי תפעול אחורי ושירותי תפעול קדמי, שמטרתה להסדיר את אופן אספקת שירותי תפעול לגוף מוסדי על ידי תאגיד בנקאי. ביום 19 בדצמבר 2013 פורסם על ידי הממונה, כי הוחלט להאריך את תקופת הביניים כאמור בחוזר סוכנים ויועצים "הסכמים למתן שירותים - עדכון שני" עד ליום 30 ביוני 2014.

הוראות המפקח על הבנקים

הוראת ניהול בנקאי תקין 301A בנושא מדיניות תגמול

ביום 19 בנובמבר 2013, פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (הוראה 301A) ("ההוראה"). תכלית ההוראה לקבוע כללים שמטרתם להבטיח, שהסדרי התגמול בתאגידים הבנקאיים בישראל יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי. על פי ההוראה, הסדרי תגמול נאותים נמנים עם עקרונות ממשל תאגידי הולם שעל התאגידים הבנקאיים לאמץ, עקרונות המסייעים להשגה ולשמירה על אמון הציבור במערכת הבנקאית.

על פי ההוראה, על כל תאגיד בנקאי לאמץ מדיניות תגמול שתחול על כל עובדי התאגיד הבנקאי, אשר תתייחס לכל סוגי התגמולים. מדיניות התגמול תקדם ניהול סיכונים מבוסס ואפקטיבי ולא תעודד לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של התאגיד הבנקאי.

עוד על התאגיד הבנקאי להגדיר מיהם ה"עובדים המרכזיים" בתאגיד הבנקאי, שהם נושאי המשרה בתאגיד וכן העובדים אשר לפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכונים של התאגיד הבנקאי.

ההוראה מכילה דרישות שיחולו על כלל עובדי התאגיד הבנקאי, דרישות שיחולו על ה"עובדים המרכזיים" בתאגיד הבנקאי, ודרישות שיחולו רק על נושאי משרה בתאגיד הבנקאי.

התגמולים לעובדים המרכזיים (לרבות נושאי המשרה), יותאמו לכל סוגי הסיכונים ויתחשבו בעלות ובכמות ההון הנדרש לתמוך בסיכונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי ובעלות ובסיכון הנזילות. על התגמול המשתנה לעובדים המרכזיים להיות תלוי בעמידה בקריטריונים שנקבעו מראש, ומבוסס על שילוב ביצועי העובד, היחידה העסקית והתאגיד הבנקאי בכללותו. על תשלום התגמול המשתנה להיות כפוף להסדרי דחייה ומותנה בביצועים פיננסיים ואחרים על פני תקופה. עוד קובעת ההוראה כי על התגמול הקבוע לעובדים המרכזיים להוות חלק משמעותי מסך התגמול, כאשר התגמול המשתנה המרבי (לרבות תגמולים בגין סיום העסקה שסווגו כתגמול משתנה) לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע עבור כל עובד, למעט במקרים חריגים וכפוף לדרישות בהוראה, בהם יהיה רשאי התאגיד הבנקאי לקבוע שהתגמול המשתנה המרבי יגיע עד ל-200% מהתגמול הקבוע. ההוראה מוסיפה ומבהירה, כי סיווג התגמול כקבוע או כמשתנה לא יושפע מאמצעי תשלום התגמול (מזומן, מניות וכו'), ואולם על מנת שתגמול יסווג כ"תגמול קבוע", נדרש כי סכומו הכספי יהא קבוע ולא חסום למימוש במועד הענקתו.

ההוראה קובעת הוראות בדבר בקרה, תיעוד וביקורת בקשר עם המדיניות, ההסדרים והמנגנונים לתגמול בתאגיד הבנקאי, כמו גם הוראות לתגמול עובדי פונקציות ניהול הסיכונים, הביקורת והבקרה.

ההוראה קובעת גם, כי לפחות 50% מסך התגמול המשתנה שהוענק בגין שנה קלנדרית לנושא משרה כהגדרתו בחוק החברות, יוענק בצורת מניות ומכשירים מבוססי מניות, שהזכאות להם מבשילה על פני מספר שנים, בהתאם לביצועים בתקופה זו.

כמו כן, ההוראה קובעת כי מענק המותנה אך ורק בהשלמת תקופת העסקה שהוגדרה מראש או אשר נועד להבטיח המשך העסקה הינו תגמול משתנה שאינו מותנה בביצועים ולפיכך לא יהווה חלק מתכנית תגמול של תאגיד בנקאי.

עוד קובעת ההוראה, כי תגמולים הניתנים לעובד מרכזי בגין סיום העסקה, מעבר לקבוע בתנאי ההעסקה של כלל עובדי התאגיד הבנקאי, יסווגו כתגמול משתנה, ולפיכך ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן וסיבת סיום ההעסקה ויהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים על פי תקופה.

בנוסף, כוללת ההוראה הוראות מעבר כדלקמן: (א) עד ולא יאוחר מיום 30 ביוני 2014, על תאגיד בנקאי לקבוע מדיניות תגמול התואמת את האמור בהוראה; (ב) הדרישות הקבועות בהוראה יחולו על כל הסכם תגמול פרטני של התאגיד הבנקאי עם עובד מרכזי, שיאושר על ידי התאגיד הבנקאי מיום פרסום ההוראה (19 בנובמבר 2013) ואילך; (ג) הדרישות הקבועות בהוראה יחולו על הסכמי תגמול פרטניים כאמור שאושרו מיום 3 ביוני 2013 ואילך, לא יאוחר מיום 30 ביוני 2014; ו-(ד) הדרישות הקבועות בהוראה יחולו על הסכמי תגמול פרטניים כאמור שאושרו לפני יום 3 ביוני 2013, לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2016.

לפרטים בדבר מדיניות התגמול בבנק ראה בדוחות הכספיים, באור 15 להלן.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 301 - דירקטוריון

ביום 25 בדצמבר 2013 פורסם תיקון להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא "דירקטוריון".

במסגרת התיקון להוראה, הורחבה הגדרת "תאגיד בנקאי", כך שההוראה תחול באופן פרמאלי גם על סולקים וכן על תאגידי בנקאיים שהם חברות שירותים משותפות. עוד בהוראה, הורחבה סמכות המפקח על הבנקים לשנות או לפטור מהוראות מסוימות בהוראה תאגיד בנקאי או דירקטור.

התיקון קובע הוראות לעניין האיסור על כהונה צולבת של דירקטור בתאגיד בנקאי ובמקביל כדירקטור, חבר בוועדת השקעות, חבר בוועדת אשראי או עובד ("נושא משרה" לעניין סעיף זה) בגוף פיננסי או בתאגיד השולט בגוף פיננסי חריג לעניין זה הינו שדירקטור בתאגיד בנקאי גדול רשאי לכהן גם בגוף פיננסי קטן, או בתאגיד השולט בגוף פיננסי קטן, וכן יכול לכהן במספר גופים פיננסיים קטנים באותה קבוצה פיננסית ובלבד שסך נכסיהם של כל הגופים הקטנים הנ"ל אינו עולה ביחד על 2 מיליארד ש"ח, ולהפך. עוד נקבע, כי בקבוצה בנקאית אחת לא יכהנו יותר משני דירקטורים אשר מכהנים במקביל גם בגופים פיננסיים (המנויים בנספח ג' להוראה) ואשר משתייכים לאותה קבוצה פיננסית.

כמו כן, בהוראה המתוקנת צומצמה המגבלה שקבעה כי דירקטור חיצוני לא יכהן כיו"ר הדירקטוריון, כך שהמגבלה תחול רק על תאגיד בנקאי עם גרעין שליטה. כלומר, דירקטור חיצוני בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, רשאי יהיה לכהן כיו"ר הדירקטוריון.

בנוסף לאיסור על מינוי דירקטור חליף בדירקטוריון של תאגיד בנקאי, הוסף איסור למנות משקיף שישתתף בדיוני הדירקטוריון, לרבות בדיוני ועדותיו. יחד עם זאת, דירקטור רשאי להשתתף בישיבת וועדת דירקטוריון שאינו חבר בה, ובלבד שהשתתפותו לא תהא דרך קבע.

הוראת ניהול בנקאי תקין 421 - הפחתה או תוספת בשיעורי ריבית

ביום 9 בספטמבר 2013, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 421 שעניינה הפחתה או תוספת בשיעורי ריבית. בהתאם להוראה, בהלוואות ל"יחיד" ול"עסק קטן" בהן שיעור הריבית אינו קבוע ואינו ידוע לאורך כל תקופת ההלוואה, וכן בהלוואות המבוצעות בחלקים, תחול במועדי שינוי הריבית על ההלוואה, אותה הפחתה או תוספת לריבית הבסיסית שחלה במועד מתן ההלוואה. מנגנון מיוחד נקבע להלוואות בהן הריבית הבסיסית היא ריבית LIBOR. ההוראה מתייחסת לכל סוגי ההלוואות, לרבות הלוואות לדיר, מסגרות אשראי בחשבון ומסגרות אשראי בכרטיסי חיוב.

בנוסף נקבע כי בפיקדונות של "יחיד" ו"עסק קטן" בהם שיעור הריבית אינו קבוע ואינו ידוע לאורך כל התקופה, ובפיקדונות מתחדשים, תחול במועד שינוי הריבית או חידוש הפיקדון, אותה הפחתה או תוספת לריבית הבסיסית שחלה במועד ההפקדה. החובה אינה חלה במקרה בו חלק מסכום הפיקדון במהלך תקופת הפיקדון או במועד החידוש. תחילתה של ההוראה ביום 1 בינואר 2014 למעט סעיף 2 להוראה, המטפל בפיקדונות, שתחילתו ביום 1 ביולי 2014.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור

ביום 1 במאי 2013, פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 451, במסגרתו הורחב המידע שעל הבנקים למסור לנוטלי הלוואות לדיור, בדבר זכויותיהם אם נקלעו למצב של פיגור בפירעון ההלוואה. בהתאם לתיקון, על הבנקים למסור ללווה שנקלע לפיגור בתשלומים, מידע מפורט בדבר זכותו לפנות ל"וועדה המיוחדת" אשר הוקמה מכוח חוק הלוואות לדיור, התשנ"ב-1992, אשר מטרתה להקל בפירעון תשלומי החזרי הלוואה בשל מצבו הכלכלי של הלווה. כן נקבע, כי על הבנק למסור ללווה שנקלע לפיגור מידע מפורט אודות דרכי ההתקשרות עם הגורמים הרלוונטיים בבנק. בנוסף נקבע כי על הבנק לנקוט באמצעים הולמים על מנת להיות מיוודע בכל בקשה של הלווה להסדרת חוב הפיגורים, גם אם זו נעשית באמצעות בא כוחו, וזאת על מנת שיוכל לבחון את בקשת הלווה לגופה. עוד נקבע כי הבנקים יידעו את הלווה בדבר חובתם לעדכן את בעלי הרישיונות הפועלים בהתאם לחוק שירות נתוני אשראי. התיקון נכנס לתוקף ביום 1 באוגוסט 2013.

שינויים בהצגת תעריפוני העמלות באתר הבנק

ביום 22 באוקטובר 2013 פרסם המפקח על הבנקים מכתב, המכתיב שינויים באופן ההצגה של תעריפוני העמלות באתר האינטרנט של הבנק.

בהתאם למכתב נדרש לאפשר ללקוח:

א. גישה לתעריפונים ממקום בולט באתר, באמצעות קישור מפורש ולא באמצעות צלמית.

ב. הורדת התעריפונים בפורמט של PDF או XLS.

ג. גישה לתעריפונים באמצעות מנוע חיפוש על פי מילת מפתח "תעריפון או "עמלות".

ד. הצגת התעריפונים הן ברמת כל פרק והן באופן מאוגד.

האמור במכתב נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2014.

הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור

ביום 29 בספטמבר 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה, לפיה על כל תאגיד בנקאי לפרסם את דוחותיו הכספיים השנתיים חודשיים מסוף השנה (עד סוף חודש פברואר) ולא אחרי שלושה חודשים, כפי שההוראות מחייבות כיום. במקביל, קוצר מועד הדיווח של דוחות כספיים רבעוניים, מחודשיים ל-45 ימים מסוף הרבעון.

הקדמת מועדי הפרסום נועדה כדי להתאימם למקובל בארה"ב, בהתאמות המתחייבות, וכדי לשפר את זמינות המידע לקוראי הדוחות הכספיים.

השינוי יתבצע באופן הדרגתי, על פני שלוש שנים, עד ליישומו המלא בשנת 2016.

הבנק, בהסכמת הפיקוח על הבנקים, דחה את יישום ההוראה בדבר הקדמת מועד פרסום הדוחות הכספיים כך שהוראה זו תיושם לראשונה רק בדוחות הכספיים לרביע הראשון של שנת 2014.

ליישום ההוראה נדרש שינוי באופן רישום רווחי אקוויטי של חברה כלולה כך שהחל מרביע ראשון של שנת 2014 יהיה פער תמידי של רבעון בין מועד הדיווח של הבנק ושל החברה הכלולה.

הגבלות על מתן הלוואות לדיור

ביום 29 באוגוסט 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיות בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדיור. ההנחיות החדשות מגבילות את שיעור ההחזר מן ההכנסה, את חלק ההלוואה שניתן בריבית משתנה ואת התקופה הסופית לפירעון ההלוואה. מטרת ההנחיות היא להפחית את הסיכון, ובפרט את סיכון הריבית, של הציבור שנוטל משכנתאות בתנאים שעלולים לסכן את יכולתו העתידית לפרוע את המשכנתה וכפועל יוצא את הסיכון הגלום בהלוואות אלו למערכת הבנקאית. להלן עיקרי ההנחיות:

א. תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע הלוואה לדיור בשיעור החזר חודשי העולה על 50% מההכנסה של הלווה. בהלוואות לדיור, בהן שיעור החזר מההכנסה עולה על 40% יש להקצות להלוואה משקל סיכון של 100% לצורך חישוב יחס הלימות ההון.

ב. תאגיד בנקאי יאשר ויבצע הלוואה לדיור רק בהתקיים שני התנאים הבאים:

1. היחס בין חלק ההלוואה לדיור בריבית משתנה, לבין סך ההלוואה, אינו עולה על 66.66%.

2. היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה הנושא ריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה קצרה מחמש שנים ממועד אישור ההלוואה, לבין סך ההלוואה, אינו עולה על 33.33%.

ג. תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע הלוואה לדיור לתקופה לפירעון סופי העולה על 30 שנה.

תאגיד בנקאי לא יאשר ולא יבצע מיחזור של הלוואה לדיור אם כתוצאה מן המיחזור נוצרה חריגה מאחת המגבלות לעיל, או הוגדלה חריגה שהייתה קיימת ערב המיחזור.

ההנחיות חלות על הלוואות לדיור שניתן להן אישור עקרוני החל מיום 1 בספטמבר 2013.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין דוח שנתי ללקוחות התאגידים הבנקאיים

ביום 31 באוקטובר 2013, הפיץ הפיקוח על הבנקים לחברי ועדת בנק-לקוח, נוסח ראשוני של טיוטת הוראת נוהל בנקאי תקין בעניין "דוח שנתי ללקוחות התאגידים הבנקאיים".

ההוראה מסדירה את חובת הדיווח של התאגיד הבנקאי ללקוחותיו אודות כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח בתאגיד הבנקאי, לרבות סך ההכנסות וההוצאות במהלך שנה, בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון.

בהתאם להוראה, הדוח השנתי נועד לשפר את יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון, ולהגביר את יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים.

כן נועד הדוח התקופתי למסור ללקוח מידע אודות דירוג האשראי שלו, כפי שנקבע במודל הדירוג של התאגיד הבנקאי, זאת לצורך הערכת מצבו הפיננסי של הלקוח על ידי מלווים פוטנציאלים.

ההוראה מטפלת במסירה של שני דוחות ללקוח, האחד בפורמט מקוצר והאחר בפורמט מפורט, וכוללת הנחיות בנוגע לערוצי המידע, שבהם יעמיד הבנק את המידע לרשות הלקוח.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 414 - גילוי עלות שירותים בניירות ערך

ביום 16 באוקטובר 2013, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין שעניינה גילוי עלות שירותים בניירות ערך, במסגרתה נדרשים התאגידים הבנקאיים להציג ללקוחות המבצעים פעולות של קנייה, מכירה או פדיון של ניירות ערך ישראלים ו/או זרים, מידע השוואתי בדבר עמלות ששילמו לקוחות שביצעו עסקאות דומות לעסקה שביצע אותן לקוח.

Foreign Account Tax Compliance Act - FATCA

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code (חוק מס ההכנסה האמריקאי) באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים (FFI) Foreign Financial Institutions להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים. בכך, החוק מרחיב משמעותית את דרישות הגילוי והדיווח המוטלות על מוסדות פיננסיים זרים ביחס לחשבונות אמריקאים. בינואר 2013 פורסמו תקנות על ידי רשות המיסוי האמריקאית ("IRS"), (אשר תוקנו בספטמבר 2013 ובפברואר 2014), המספקות הנחיות אופרטיביות ליישום החוק. ביולי 2013 הודיעו הרשויות האמריקאיות על דחיית תחילת יישום דרישות החוק, ל-1 ביולי 2014. על פי החוק והתקנות על FFI להתקשר עם ה-IRS בהסכם, שבמסגרתו יתחייב, בין היתר, לאתר חשבונות אמריקאים, לדווח עליהם ל-IRS ולנכות מס מלקוחות שסירבו לספק את המידע והמסמכים הנדרשים. FFI, אשר לא יתקשר בהסכם עם ה-IRS יחויב בניכוי מס בגין הכנסות ממקורות אמריקאים.

לצורך ההיערכות ליישום החוק בקבוצת לאומי, הבנק הקים ועדת היגוי, הלומדת ועוקבת אחר התפתחויות החוק והתקנות. בהכוונתה, הבנק פועל ליישום תהליכי עבודה שאופיינו ולפיתוח מערכות לצורך עמידה בדרישות ה-FATCA על פי תכנית עבודה שנקבעה. כמו כן, הבנק ביצע תיחום של הפרויקט ובחינה של חברות הקבוצה הרלוונטיות ל-FATCA ונקבעה תכנית עבודה המיושמת אצלן. במהלך השנים האחרונות נקבעו בבנק ובחברות הבנות, נהלי עבודה לטיפול בלקוחות אמריקאים. בחודש ספטמבר 2011 הוצא מכתב למנהלים בנושא מדיניות הבנק בקשר עם ה-FATCA, אשר חוזר ומדגיש את מדיניות הבנק שלא לייעץ ללקוחות בענייני מיסוי, בפרט מס אמריקאי, ושלא לסייע להם להסתיר את זהותם, ומאז הוצאו נהלים נוספים להסדרת נושא זיהוי, איתור וטיפול בלקוחות אמריקאים כהשלמה לנהלים שהוצאו לפני כן.

ה-IRS פרסם מודל להסכם בין מדינתי ליישום תקנות ה-FATCA וכן הודעות נוספות בדבר הסכמות מיוחדות ליישום ה-FATCA בין ארה"ב לבריטניה, שוויץ, ומדינות רבות אחרות. מוסדות פיננסיים ולקוחותיהם הממוקמים במדינה, אשר תחתום על הסכם בין מדינתי ליישום תקנות ה-FATCA, ייהנו מהקלות מסוימות במסגרת דרישות ה-FATCA.

בחודש אוגוסט 2012 הודיע משרד האוצר על הקמת צוות בראשותה של הממונה על הכנסות המדינה, לבחינת יישום תקנות ה-FATCA בישראל "לרבות בחינת האפשרות ליישום באמצעות הסכם בילטרלי בין מדינת ישראל לארה"ב, אשר עשוי להקל על הגופים הפיננסיים את היישום". על פי ההודעה הצוות כולל נציגים של משרד האוצר, בנק ישראל, הרשות לניירות ערך ומשרד המשפטים.

במרס 2014 בנק ישראל פרסם טיוטת הנחיה לתאגידי הבנקאיים להיערך ליישום הוראות ה-FATCA, בין אם עד ליום 1 ביולי 2014 ייחתם הסכם בין-ממשלתי ליישום ה-FATCA ובין אם לאו. בפרט, הונחו התאגידי הבנקאיים בנושאים הבאים: הליכי ממשל תאגידי (מינוי אחראי, הקמת צוות עבודה, קביעת מדיניות ונהלים, דיווחים להנהלה ולדירקטוריון), בחינת הצורך ברישום ובחתימה על הסכם מול הרשויות בארה"ב בהתאם ללוחות הזמנים הקבועים בהוראות וכן לגבי אופן ההתנהלות מול לקוחות, ובפרט האפשרות לסרב להעניק שירותים בנקאיים ללקוח אשר אינו משתף פעולה עם התאגידי הבנקאי באופן הנדרש ליישום ההוראות.

ב-13 במרץ 2014 החליטה ועדת השרים לענייני חברה וכלכלה (הקבינט החברתי כלכלי) להורות לשר האוצר לקדם משא ומתן בנוגע להסכם בילטרלי בין ישראל לארה"ב כאמור לעיל, להטיל על שר האוצר להגיש חלופת חוק ליישום ההסכם האמור ולפרסם לציבור מידע על ההסכם המתגבש.

בשל אי הבהירות לגבי מועד חתימת ההסכם הבילטרלי, בנק לאומי נערך ליישום ה-FATCA גם במתכונת שאינה בהסדר בין מדינתי וזאת עד לקבלת הודעה אחרת מהרשויות הרלוונטיות במדינת ישראל.

Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (DFA)

ה-Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (DFA) הינו חוק פדראלי אמריקאי אשר נכנס לתוקף ב-21 ביולי 2011 ומחיל רפורמה מקיפה ברגולציה הפיננסית, אשר לה השלכות שונות על קבוצת לאומי, שהעיקרית בהן נוגעת בעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC) - Over The Counter מתחום החלף (Swap).

פרק 7 (Title VII) ל-DFA מסמיך את ה-Securities Exchange Commission (SEC) - ביחס לעסקאות החלף בנגזרים המבוססים על ניירות ערך (Security Based Swap) - ואת ה-Commodity Futures Trading Commission (CFTC) - ביחס לכל יתר סוגי עסקאות החלף בנגזרים - לבצע פעולות שונות, שעיקרן:

החלת רגולציה חוצת גבולות על סוחרים בעסקאות החלף בנגזרים, שמטרתה, בין היתר, חיוב ברישום כ-Swap Dealer או כ-Major Swap Participant ב-National Futures Association (NFA) של מי שהיקף עסקאותיו חורג מרף מוגדר מראש החל מיום 12 באוקטובר 2012, החזקת הון מינימאלי וניהול בטחונות (Margin), הצבת סטנדרטים להתנהגות עסקית, החלת חובות תיעוד של עסקאות, מתן דיווח בגינן ועוד.

לפי בדיקות הבנק, נכון למועד זה הבנק נמצא מתחת לרף המחייב חובת רישום כאמור.

הרפורמה נועדה להגביר את השקיפות בשוק הנגזרים, באמצעות החלת חובת מסחר בעסקאות החלף בנגזרים תחת זירות מסחר, הקניית פומביות לעסקאות הללו באמצעות חובת דיווח למאגרי מידע מרכזיים שיהיו נגישים לכל משתתפי השוק, והגברת התחרות כפועל יוצא מכך.

הפחתת הסיכון הנשקף מעסקאות החלף בנגזרים באמצעות החלת חובה לסילוק אותן באמצעות מסלקות מרכזיות (Central Clearing Houses), אשר יתפקדו כמתווכות וכ"סופגות" הסיכון לחדלות הפירעון של מי מהצדדים לעסקה, בדומה לשימוש שנעשה בהן בעבר בתחום העסקאות העתידיות.

בהקשר לחובה זו, משלים הבנק בימים אלה התקשרות עם בנק זר שהינו חבר מסלקה מרכזית זרה לצורך סליקה של עסקאות החלף ובוחן התקשרות נוספות עם חבר מסלקה נוסף.

European Market Infrastructure Regulation (EMIR)

במקביל ל-DFA, פרסם האיחוד האירופי את ה-EMIR, שהינה בעלת עקרונות דומים אך לא זהים ל-DFA ונועדה להתמודד עם אותם סיכונים מערכתיים הנשקפים מעסקאות בנגזרים הנסחרים מעבר לדלפק. ה-EMIR מחילה, בין היתר על גופים פיננסיים אירופאים, חובת דומות לאלו המוחלות תחת ה-DFA (סליקה, דיווח, ניהול בטחונות).

תקנות היישום של רגולציית EMIR טרם הושלמו במלואן.

לצורך היערכות ליישום ה-DFA וה-EMIR בקבוצת לאומי, הקים הבנק ועדת היגוי הלומדת ועוקבת אחר התפתחות החקיקה הרלבנטית תחתיהם ולוח הזמנים הצפוי לכניסה לתוקף של הוראותיהם השונות, כדי להבטיח היערכותה המוקדמת ליישומן. ועדת ההיגוי מנוהלת על ידי חטיבת שוקי ההון, בהתייעצות שוטפת עם משרדי רואי חשבון ובהתייעצויות נקודתיות עם חטיבת הייעוץ המשפטי ומשרדי עו"ד זרים.

מרבית החובות מכוח ה-DFA וה-EMIR מושתות על הבנק בעקיפין מעצם התקשרותו מול מוסדות פיננסיים אמריקאים ו/או אירופים, החייבים בקיומן. בנוסף, מתבקש הבנק מעת לעת על ידי צדדים שכנגד אמריקאים ו/או אירופאים לאשר הצטרפותו לפרוטוקולים שונים של מוסד ה-International Swaps and Derivatives Association (ISDA), מתוך כוונה להבטיח את עמידת אותם צדדים שכנגד בחובות החלות עליהם מכוח ה-DFA וה-EMIR.

נושא ההתאמות (Reconciliation) נכנס לתוקף בספטמבר 2013. בנק לאומי חתם על פרוטוקול ISDA Portfolio Reconciliation להתאמת פורטפוליו ומיישם זאת באופן יומי.

נושא הדיווח (reporting) יכנס לתוקף בפברואר 2014, בנק לאומי חתם על ISDA Reporting Protocol ב-2013, ומאפשר לבנקים האירופאים לדווח על עסקות שהוא מבצע מול בנק לאומי.

נושא הסליקה המרכזית בעסקאות מסויימות (clearing) צפוי להכנס לתוקף בסוף 2014.

מיסוי

מס חברות

ביום 30 ביולי 2013 אושרה במליאת הכנסת התוכנית הכלכלית לשנים 2013-2014 (חוק התקציב), אשר כוללת, בין היתר, העלאת שיעור מס חברות מ-25% ל-26.5% החל מיום 1 לינואר 2014.

שינוי שיעור מס החברות בחוק התקציב כאמור ושינוי שיעור מס רווח כמפורט להלן, יעלה את שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים משיעור 36.21% בשנת 2013 לשיעור 37.71% בשנת 2014 ואילך.

השינוי בשיעור מס החברות הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך של כ-107 מיליון ש"ח.

מס ערך מוסף וביטוח לאומי

ביום 28 במאי 2013 חתם שר האוצר על צו להעלאת שיעור מס ערך מוסף בגין עסקה ויבוא טובין מ-17% ל-18%, זאת החל מתאריך 2 ביוני 2013.

ביום 2 ביוני 2013 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר עדכן את שיעור מס הרווח ומס שכר המוטל על מוסדות כספיים מ-17% ל-18%. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2013 משיעור של 35.9% לשיעור של 36.21%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה מ-17% ל-18% לגבי השכר המשתלם בעד עבודה בחודש יוני 2013 ואילך.

השינוי בשיעור מס הרווח הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך של כ-30 מיליון ש"ח ברביע השני של שנת 2013. ההשפעה של עליית מס השכר על יתרת ההתחייבויות לעובדים ליום 30 ביוני 2013 הינה 53 מיליון ש"ח לפני מס ו-34 מיליון ש"ח לאחר מס.

השינוי במס השכר הביא לגידול בסך 56 מיליון ש"ח בהוצאות השכר השוטף ובהוצאות התפעוליות בשנת 2013 לעומת שנת 2012.

ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן: "החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן נקבע, ששיעור זה יועלה בינואר 2014 ובינואר 2015 ל-7% ו-7.5% בהתאמה. עם זאת, ביום 27 בינואר 2014 פורסם חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014, על פיו שיעור דמי הביטוח הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, יעודכן בינואר 2014, בינואר 2015 ובינואר 2016 ל-6.75%, 7.25% ו-7.5% בהתאמה.

הסדרי קונסורציום למתן אשראי

ביום 26 בפברואר 2013, הוארך תוקף מכתב הממונה על הגבלים עסקיים למנהלי הבנקים וחברות הביטוח המפרט את התנאים שבהתקיימם אין בכוונת רשות ההגבלים העסקיים לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988 ("החוק"), על חבירה בין בנקים ובין חברות ביטוח ובינם לבין עצמם ("בנקים וגופים מוסדיים") בקונסורציום אשראי.

להלן תמצית התנאים לחבירה בקונסורציום למתן אשראי:

1. החבירה בקונסורציום אשראי תהיה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב על גבי טופס נפרד ;
 2. תנתן ללקוח אפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן האשראי עם מי מהצדדים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו ;
 3. החבירה בקונסורציום בו חברים גם בנק הפועלים בע"מ וגם בנק לאומי לישראל בע"מ תתאפשר רק אם סכום האשראי המצרפי שנדרשים שניהם לתת עולה על 300 מליון ש"ח (למעט חריג של הסדר קונסורציום שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על ידי שני הבנקים הנ"ל לפני 18 באוגוסט 2002 לאותו אדם).
 4. לא יועבר בין הצדדים כל מידע שאינו נדרש לצורך החבירה בקונסורציום הספציפי שבעניינו מתנהלים המגעים. כל העברת מידע כאמור תעשה באופן הממוזער כל חשש לפגיעה תחרותית בין הצדדים.
 5. הצדדים יערכו תיעוד אשר יכלול את כל הנתונים כמפורט בהודעת הממונה, וזאת הן לגבי מגעים שהתקיימו ו/או מידע שהועבר בין הצדדים בענינים הנוגעים לחבירה בקונסורציום אשראי, הן לגבי קונסורציום אשראי שהתקיים בפועל והן לגבי מגעים שהתקיימו ולא הבשילו לידי חבירה בפועל בקונסורציום אשראי. התיעוד ישמר אצל כל בנק ו/או גוף מוסדי ויועבר לרשות תוך 30 ימים מתום כל שנה קלנדרית, וכן על פי דרישה תוך 14 יום ממועד הדרישה.
- תוקף האמור בהודעת הממונה הוארך עד יום 30 ביוני 2014, אלא אם כן תבוא הודעה אחרת לפני כן.

תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון כולל, כאמור, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע המתייחס לעתיד המוגדר בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1969 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "ייעדים", "עלול להשפיע" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

המידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר תוך הפעלת שיקול דעת אשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

התוצאות בפועל של סעיפים אלה עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות.

בבאור 1 לדוחות הכספיים מובאים בפירוט עיקרי המדיניות החשבונאית אותה יישמה קבוצת לאומי.

להלן תיאור תמציתי של נושאים חשבונאיים קריטיים עיקריים המגלמים הערכות ואומדנים של ההנהלה ואשר דונו בין הדירקטוריון, ההנהלה ורואי החשבון המבקרים המשותפים:

הפרשה להפסדי אשראי וסווג חובות בעייתיים

הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

הפרשה קבוצתית

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי מבוססת על הוראות המעבר כמפורט להלן. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון-סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

לשנים 2011-2013 ניתנה הוראת שעה (להלן: "תקופת המעבר"), לחישוב ההפרשה הקבוצתית. על פי הוראת השעה, שיעורי ההפרשה ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בשנים 2008-2010 וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011 וזאת בפילוח לפי ענפי משק. בנוסף, לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות, הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים, לרבות תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי ללווים בענף המשק, והשפעות שונות נוספות (כגון: ריכוזיות האשראי).

בגין הלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור מתייחס לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. כמו כן, על יתרת הלוואות לדיור שאין בהן פיגור מבוצעת הפרשה קבוצתית שמבוססת על נתוני הפרשות עבר (בכפוף לשיעור מינימאלי שקבע המפקח על הבנקים).

הבנק בוחן את נאותות ההפרשה הקבוצתית בהתבסס, בין היתר, על הערכת הסיכונים הגלומים בתיק האשראי ועל בחינת מגמות והתפתחויות בסגמנטים העיקריים.

בדבר טיוטת חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ראה להלן בדוחות הכספיים, באור 1כד(4).

כמו כן, מחשב הבנק הפרשה נוספת וכללית כפי מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. חישוב זה משמש רק כאינדיקציה לגבי ההפרשה הקבוצתית כך שניתן לוודא כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנוספת והכללית לפחות ביחס הנדרש על פי הוראת בנק ישראל.

הפרשה פרטנית

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות לפיהם יועמד, ינוהל ויבוקר תיק האשראי במטרה לשפר איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לוויס בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד, זאת, על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלוויס, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלוויס, על ידי יחידות ניהול סיכונים אשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.

בחטיבה הבנקאית לקוחות עם אובליגו מעל מיליון ש"ח מזוהים ונבדקים פרטנית והיתר מטופלים כקבוצה של חובות הומוגניים וקטנים יחסית, תוך ביצוע הפרשה קבוצתית.

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכונים אשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים והבנק מיישמה בכל קווי העסקים. המתודולוגיה כוללת תהליך עבודה רבעוני מובנה שבמסגרתו נערכת סריקה יסודית של תיק האשראי, תוך שימוש במספר קריטריונים המהווים התראה מוקדמת להפיכתו של חוב לבעייתי, זאת במסגרת הטיפול בלקוחות המוגדרים כ"לקוחות רגישים". בחטיבה עסקית ומסחרית ובחטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן המטפלות בלקוחות הגדולים של הבנק ובחברות העסקיות הבינוניות מתבצע בנוסף תהליך בקרת אשראי רבעוני בו נבחנים לוויס שדירוג הסיכון שלהם טוב יותר מזה המחייב הכללה באוכלוסיית הלקוחות המוגדרים כרגישים. בין היתר, מחייבת המתודולוגיה בחינה שיטתית של נאותות ההפרשה להפסדי אשראי בגין החובות שיש לבנק ספק בגבייתם, על בסיס קריטריונים שנקבעו לאופן בו יש לחשב את ההפרשות להפסדי אשראי שנקבעו בהתאם להוראה. בחינת נאותות ההפרשה נעשית מידי רביע, בכל קווי העסקים, ללקוחות המסווגים כ"פגומים". החישוב נעשה בהתאם למאפייני החוב, ההערכה בדבר תזרימי המזומנים העתידיים המתבסס על מצבו העסקי ויכולתו של הלקוח להמשיך ולפעול, הסביבה העסקית בה הוא פועל, מידת עמידתו בהתחייבויותיו, בשילוב עם ניסיון העבר והערכה ריאלית של הביטחונות ויכולת מימושם, וכל זאת בערך מהוון של התקבולים המהווים והשווי ההוגן של מימוש הביטחונות, על פי שיקול דעת הגורמים המוסמכים. היחידות לניהול סיכונים אשראי וענף אשראי מסחרי בחטיבה הבנקאית מאשרות את בחינת נאותות ההפרשה. כמו כן נבחן כושר שירות החוב של לקוחות המסווגים בסמלי חוב אחרים (חוב בהשגחה מיוחדת וחוב נחות).

התהליך המתואר של סיווג חובות ואמידת ההפסדים הפוטנציאליים בתיק האשראי כרוך בהערכות סובייקטיביות בכל הקשור לסיווג החוב כבעייתי ולגורמים המשמשים לחישוב ההפרשות. להערכות ולאומדנים עשויה להיות השפעה מהותית על גובה ההפרשה להפסדי אשראי.

אחת לרביע מתקיים דיון בוועדת הפרשות של הבנק בראשות המנכ"ל הראשי, בהפרשות הנדרשות לרביע וכן בהמלצות לסווג חובות בעייתיים. בדיון מוצגות ההמלצות להפרשה הרבעונית מעל 2 מיליון ש"ח הנדרשת ברמת לקוח. כמו כן, במסגרת הדיון בדוחות הכספיים, מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון דיונים בהפרשות להפסדי אשראי ובסיווג חובות בעייתיים, כדי לאשר את סכומי ההפרשות. כחומר רקע לדיון עומדים בפני הדירקטורים נתוני החובות והביטחונות של הלקוחות העיקריים לגביהם נדרשת הפרשה וכן סכומי ההפרשות המוצעים על ידי ההנהלה.

ההפרשות בחברות מאוחדות בארץ נקבעות על ידי הגורמים המוסמכים בהן, ומתבצעות על פי העקרונות המקובלים בבנק ועל פי הוראות בנק ישראל לגבי תאגידים בנקאיים.

ההפרשות בחברות מאוחדות בחו"ל נקבעות על ידי הגורמים המוסמכים בהן, זאת בהתאם למקובל במדינות פעילותן, ולהוראות רשויות הפיקוח המקומיות.

בהתאם להוראות הדיווח הכספי של המפקח על הבנקים, הבנק מיישם את הוראות התקנים 133, 138, 149 FAS 157 על תיקוניהם, בכל הקשור לטיפול ולהצגה של מכשירים נגזרים.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.

נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או להתחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את רמת הנזילות של שווקים ואת מידת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

הרמה במדרג השווי ההוגן שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי ההוגן בשלמותו.

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידו ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

בהתאם להוראות המעבר לשנת 2012 שהוארכו גם לשנת 2013, נקבעו הנחיות ספציפיות בנוגע למתודולוגיה ולנתונים שישמשו בחישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. תאגיד בנקאי אינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדוד את רכיב סיכון האשראי שנכלל בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים. בהתאם להוראות המעבר הני"ל ובהתאם להנחיות של המפקח על הבנקים, הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור ברמת לקוח, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי בהתבסס על מודלים פנימיים או על נתוני שוק.

במקרים לא רבים בהם אין בבנק מודל מתמטי לשיערוך מכשירים נגזרים, השווי ההוגן נקבע על פי ציטוטי מחירים המתקבלים מגורמים הסוחרים במכשירים אלה. על אף שהציטוט מתקבל מברוקרים אמנים שהבנק בחר לעבוד עמם, אין ודאות שהמחיר שצוטט משקף את המחיר שיתקבל בפועל לעיסקה בכל סכום שהוא, ובפרט לעיסקה בסכום גדול.

לפרטים נוספים לגבי קביעת שווי הוגן ראה באור 1(ח).

ניירות ערך, למעט אגרות חוב מוחזקות לפדיון, מוצגים במאזן לפי שווי הוגן. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות.

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראליים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים. לעניין ניירות ערך זרים רובו של התיק מחושב באופן יומי על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן של נכסים פיננסיים לצורך גילוי השווי בדוחות כספיים. מוסד זה הוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקות בשווקים פעילים ועל שיערוך עסקות דומות. החישוב משקף את המחיר שקונה מרצון בשוק ישלם עבור ניירות ערך על בסיס מידע שוטף הנצפה בשוק. מכיוון שרק חלק קטן מניירות הערך נסחרים בעולם בתדירות יומית, המוסד משתמש בשתי שיטות הערכה:

א. הערכה ברמת קבוצת נכסים: רוב הניירות מוערכים באמצעות שיעורי תשואה (היוון) המתייחסים לקבוצות של נכסים בעלי מאפיינים דומים (לפי מדינה, סקטור, סוג הנכס, דירוג וכו'). בעיקרם, משקלול המידע הקיים בשוק, בדרך כלל ביחס לאינדקס הרלוונטי.

ב. הערכה וציטוטים לניירות ספציפיים: שאר הניירות מוערכים באופן פרטני (הערכת המנפיק והנייר הבודד), על בסיס ציטוטי מחירים ישירים למרווחים של הנייר או למנפיק הספציפי. חלק קטן מהנכסים בקבוצה זו מוערכים רק על בסיס ציטוטי מחירים משווקים מאוד פעילים (בעיקר אג"ח ממשלתיות, שלהן עושי שוק פעילים).

בניירות ערך שהם אגרות חוב שאינן סחירות של חברות בישראל השווי ההוגן מתבסס על נתונים המתקבלים מחברת "מרווח הוגן". הבנק תיקף את המודל ווידא ברמה סבירה של בטחון את נכונות השווי ההוגן. לעיתים, מטעמי שמרנות, כאשר קיימים אינדיקטורים, הבנק מבצע התאמות למודל ו/או מחיר שוק במטרה לקבוע שווי הוגן נכון יותר.

פרטים נוספים ראה בפרק המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות, ניירות ערך להלן. לפרטים נוספים לגבי קביעת שווי הוגן ראה באור 1(ח).

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך של ניירות הערך שאינה בעלת אופי זמני. הבחינה מתבצעת בהתקיים סממנים אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות שערכם של ניירות הערך נפגם. הקריטריונים לקביעה באם ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני מתבססים על השיקולים והמבחנים כדלהלן:

- כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך עד להשבה החזויה של מלוא העלות.
- הנכסים והביטחונות המגבים את נייר הערך.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו.
- הערכת כושר החזר.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

מדיניות הבנק היא להכיר בירידת ערך של נייר ערך כבעלת אופי אחר מאשר אופי זמני, אם מתקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר לפני מועד פרסום הדוח לציבור.
 2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו, בתוך פרק זמן קצר.
 3. אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי התאגיד הבנקאי לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג מתחת ל-BBB מינוס בלבד נחשבת לירידת דירוג משמעותית לצורך סעיף זה.
 4. אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.
 5. אגרת חוב אשר לגביה חל כשל אשראי שלא תוקן תוך פרק זמן סביר.
 6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נמוך מהשווי בו נרכש לפרק זמן של לפחות תשעה חודשים לסוף תקופת הדו"ח הכספי, והוא נמוך בשיעור של 35% או יותר מהעלות בסוף תקופת הדו"ח כמו גם במועד הסמוך לפרסום הדוח (לגבי אגרת חוב - העלות המופחתת).
- לעניין זה מתאפשרת חריגה אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות מוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. הראיות האובייקטיביות והגורמים הרלבנטיים כוללים פרמטרים כגון: עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A או מעליה), ניתוח עמידות בתרחישי לחץ על ידי גורם מקצועי חיצוני או על ידי הבנק, גיבוי ובכלל זה השקעה ממשלתית ישירה בהון לצורך הבטחת האיתנות של הבנק המנפיק.
- עקרונות אלו תואמים את ההנחיה שהוציא המפקח על הבנקים. ההגדרות של "ירידת דירוג משמעותית" ו-"ירידת ערך משמעותית" נקבעו על ידי הבנק.

התחייבויות לזכויות עובדים

הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה ולמענק יובל מחושבים כיום על פי מודלים אקטואריים. שיעור ההיוון הינו 4% צמוד למדד ונקבע על ידי המפקח על הבנקים. כמו כן החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הריאלית על סמך נסיון העבר שמשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בין 0.6% ל-7.3%.

להלן ניתוח רגישות כמותי להשפעת הנחות עיקריות בחישוב ההתחייבות האקטוארית.

קיטון של 1.0% בשיעור ההיוון של ההתחייבויות הנ"ל יגרום לגידול בסך כ-2 מיליארד ש"ח בסך ההתחייבויות. קיטון של 1.0% בעליית השכר יגרום לקיטון בסך כ-589 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות. עלייה של 5.0% בתוחלת החיים יגרום לגידול בסך כ-120 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות. כל הסכומים הינם לפני השפעת מס.

המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: תוחלת חיים, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי עזיבה עם תנאים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. על אף שהפרמטרים נקבעו בזהירות ובמקצועיות ראויה, שינוי בכל אחד מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

השינויים האקטואריים, הנובעים בין משינוי פרמטרים אקטואריים ובין משינוי בתשואת היעודות המשמשות לכיסוי ההתחייבויות נרשמים לרווח והפסד. לעומת זאת בחברות הבנות בארה"ב ובבריטניה הם נזקפים לקרן ההון וזאת בהתאם לכללי החשבונאות במדינות אלה. לצורך הדוח המאוחד הפעולה מבוטלת וההפרשים האקטואריים שנרשמו לקרן ההון מועברים לרווח והפסד.

ביום 30 בינואר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. הטיוטה מעדכנת את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. טיוטה זו כוללת עדכונים מסוימים בהוראות הדיווח לציבור, אך אינה כוללת את כל העדכונים הנדרשים להוראות בעקבות אימוץ כללים אלו. נושאים אלו, לרבות הבהרות נוספות אם ידרשו, יטופלו בנפרד.

הטיוטה קובעת כי התיקונים להוראות הדיווח הציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה בנק יתקן למפרע את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור, בין היתר, בהתאם לאמור בטיוטה:

- שיעור ההיוון לחישוב ההתחייבות בגין זכויות העובדים יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות בישראל. כתוצאה מכך, תבוטל הוראת השעה בהוראות הקיימות הקובעת את שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים.

- תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא תשלומים מבוססי מניות כאמור ב-ASC 718 - Compensation - Stock Compensation.

בהתאם לטיוטה שפרסם הפיקוח, הבנק נדרש לתת גילוי בדוחות הכספיים לשנת 2013 לכל הפחות לאומדן ההשפעה הכמותית על ההון העצמי של חישוב ההתחייבויות בשל זכויות עובדים תוך שימוש בשיעורי היוון המבוססים על תשואות שוק למועד הדיווח של אג"ח ממשלתיות בישראל. להערכת הבנק אילו היה מיושם התקן ביום 31 בדצמבר 2013 בהתאם לסביבת הריבית הנוכחית, ההשפעה הצפויה על ההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 בגין השפעת השינוי בשיעור ההיוון הינה קיטון בהיקף של כ-2.3 מיליארד ש"ח לאחר השפעת המס (כ-3.7 מיליארד ש"ח לפני מס). מובן שהתחייבות זו תתעדכן בהתאם לשינויים בריבית השוק הרלוונטית בשנים הקרובות.

יובהר כי לאימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים עשויות להיות השפעות נוספות על הון הבנק אותן אנו לומדים. אחת מאותן השפעות אפשריות הינה אופן צבירת ההתחייבות. מאומדנים ופרשנויות ראשוניות, השפעת השינוי באופן צבירת ההתחייבויות עשויה לגרום לקיטון נוסף בהון העצמי של כ-0.25 מיליארד ש"ח לאחר השפעת המס (0.4 מיליארד ש"ח לפני מס). הבנק בוחן פרשנויות נוספות לאופן פריסת ההתחייבויות /או להשפעות הנוספות שעשויות לשנות אומדנים אלו.

למרות ההשפעה המהותית להקטנה ההון העצמי של הבנק, לצורך חישוב דרישות הון בהתאם להוראות באזל 3, בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו, בגין הטבה מוגדרת לעובדים, לא תובא בחשבון באופן מיידי אלא תהיה כפופה להוראות מעבר, על פני מספר שנים.

התחייבויות בגין תביעות משפטיות

בין יתר התחייבויות הבנק קיימות הפרשות בגין תביעות משפטיות שונות נגד הבנק, ביניהן גם בקשות לתביעות ייצוגיות. ההפרשות נקבעו על פי הערכת ההנהלה ומבוססות על חוות דעת משפטיות.

אחת לרביע נערך דיון בוועדת הפרשות של הבנק בראשות המנכ"ל הראשי וכן בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לגבי הפרשות בגין תביעות מעל סכום מסוים שהוגשו נגד הבנק.

לצורך הערכת הסיכונים בהליכים משפטיים המוגשים כנגד הבנק מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים החיצוניים המייצגים את הבנק בתביעות אלו.

חוות דעת אלו ניתנו על ידי היועצים המשפטיים החיצוניים על פי מיטב שיקול דעתם, על יסוד העובדות המוצגות להם על ידי הבנק ועל יסוד המצב המשפטי (הדין והפסיקה) כפי שהם ידועים במועד ההערכה, והנתונים, לא פעם, לפרשנות ולטיעונים אפשריים סותרים.

הערכת הסיכונים הגלומים בבקשות לאישור תובענות ייצוגיות הינה מורכבת שכן מדובר בתחום אשר ההלכות המשפטיות בו, גם בנושאים עקרוניים ומרכזיים, מצויות עדיין בהתהוותן וטרם גובשו במלואן. כמו כן, ישנן תביעות בהן, בשל השלב בו מצוי ההליך, אין ביכולתם של היועצים המשפטיים להעריך ולו גם במגבלות האמורות את הסיכון הכרוך בהן.

לאור האמור לעיל, יתכן שתוצאות התביעות בפועל תהיינה שונות מההפרשות שנעשו.

בנינים וציוד

בניני הבנק וציוד מוצגים בדוחות הכספיים לפי: עלות בניכוי פחת שנצבר והפרשה לירידת ערך.

בנינים המוצעים למכירה מוצגים לפי עלותם או שווי מימוש כפי שנקבע על ידי שמאים - הנמוך משניהם. גובה ההפרשה לירידת ערך של נכסים המוצעים למכירה מושפע משינויים בהערכת הנכס.

הפחת מחושב מהעלות, בהתאם לתקופת השימוש המשוערת, לפי שיטת הקו הישר. עלויות ישירות בקשר עם פיתוח תוכנות מחשב לשימוש עצמי (כפי שהוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 38 "נכסים בלתי מוחשיים") מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי של הפרויקט ומופחתות ממועד הפעלתן בהתאם להערכת משך השימוש בהן.

הנהלת הבנק בוחנת מעת לעת את הצורך בהפרשות לירידת ערך של הנכסים שבעלות הבנק. המבחן לירידת ערך הנכסים נעשה על ידי השוואת עלות הנכס בספרים לסכום בר השבה שלו. שווי בר השבה הינו הגבוה מבין מחיר המימוש של הנכס לבין שווי השימוש שלו (שהינו הערך הנוכחי לאומדן תזרימי מזומנים העתידיים הצפויים מהשימוש בנכס).

מסים על ההכנסה

הקבוצה מיישמת את תקן בינלאומי IAS 12 כפי ההוראות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור בנושא מסים על הכנסה החל מיום 1 בינואר 2012.

מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר נרשמים ישירות בהון.

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנת המס כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו עד תאריך המאזן.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים לקבל/לשלם הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו עד תאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

הקבוצה אינה רושמת מסים נדחים בגין רווחים מהשקעות בחברות מוחזקות שבכוונת הבנק להחזיקן ולא לממשן, וכן בגין דיבידנדים שאינם צפויים לחלוקה על ידי חברות מוחזקות.

הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הוא הגורם המופקד על בקרת העל בבנק ועל אישור הדוחות הכספיים של הבנק. רוב חברי הדירקטוריון המכהנים כיום הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (14 מתוך 15 דירקטורים).

הדיון בדוחות הכספיים וההמלצה לדירקטוריון בדבר אישורם, מתקיימים בועדת הביקורת של הדירקטוריון, וזאת בהתאם לקבוע בהוראה 301 של המפקח על הבנקים.

לפני הבאת הדוחות הכספיים לדיון בועדת הביקורת, מתקיים דיון בועדת הגילוי בנושא הדוחות הכספיים של הבנק. ועדת הגילוי הינה ועדת הנהלה אשר חברים בה חברי הנהלת הבנק, המבקר הפנימי הראשי וכן מנהלים בכירים נוספים בבנק. ועדת הגילוי בוחנת, בין השאר, כי המידע בדוחות הכספיים הינו מדויק, מלא ומוצג באופן נאות. ועדת הגילוי הוקמה כחלק מיישום הוראת הפיקוח על הבנקים המתבססת על סעיף 302 של חוק Sarbanes-Oxley - (SOX). ראה פרק "בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי" להלן.

לפני הדיון בדוחות הכספיים במליאת הדירקטוריון מתקיימים דיונים בועדת הביקורת, בהשתתפות המנכ"ל הראשי, ראש החטיבה לכספים ולכלכלה, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי הראשי ואחרים.

חומר הרקע הנשלח לחברי ועדת הביקורת לקראת הדיונים כולל גם את פרוטוקול הדיון בועדת הגילוי והחלטותיה, את טיוטת דוח הדירקטוריון, את טיוטת הדוח התקופתי הכולל את הדוחות הכספיים, מידע בדבר חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ותיאור התביעות המשפטיות החדשות, וחומר רקע לדיון בנאותות סיווג הלקוחות הבעייתיים וההפרשות. בנוסף, טיוטת שאלון ממשל תאגידי נכללת בחומר הרקע לקראת הדיונים על הדוחות התקופתיים. עוד מקבלים חברי הועדה פרטים בדבר דרישות גילוי חדשות (ככל שקיימות) החלות על הבנק.

במסגרת הדיונים בדוחות הכספיים, דנה ועדת הביקורת בנאותות ההפרשות והסיווגים של החובות הבעייתיים של הבנק, לאחר שהמנכ"ל הראשי מציגה בפני הועדה את היקפי ההפרשות והסיווגים לחובות בעייתיים ואת השינויים והמגמות בתחום זה ולאחר שמנהלים בכירים אחרים מציגים את היקפי ההפרשות והסיווגים שבאחריותם ומפרטים את הגורמים העיקריים לשינויים בתחומים אלה. נושא התביעות המשפטיות וחשיפת הבנק בגיןן, מוצג על ידי היעוצת המשפטית הראשית של הבנק. החשבונאי הראשי מציג בפני הועדה את הנושאים העיקריים והמהותיים בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים, את השינויים במדיניות החשבונאית הקריטית, אם היו כאלה, ואת הנושאים העיקריים שנדונו בועדת הגילוי, והועדה מקיימת דיון גם בנושאים אלו. במידת הנדרש, נושא ירידת ערך ניירות ערך מוצג על ידי מנהל בכיר מהחטיבה לשוקי הון.

ועדת הביקורת מגישה לדירקטוריון את המלצותיה בקשר עם הדוחות הכספיים. המלצות הועדה מתייחסות בין היתר (בהתאם לקבוע בתקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים), התשי"ע-2010) ("תקנות החברות") להערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות; הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות; המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של הבנק; הערכות שווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, שעליהם נסמכים נתונים בדוחות הכספיים.

לאחר הדיונים בועדת הביקורת, מתקיים דיון במליאת הדירקטוריון בטיוטה הסופית של הדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל הראשי, ראש החטיבה לכספים ולכלכלה, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי הראשי, וככל שמדובר באישור הדוחות הכספיים השנתיים - גם כל חברי פרום הנהלה בבנק. כחומר רקע לקראת הדיון מקבלים הדירקטורים את טיוטת הדוחות הכספיים, יחד עם חומר רקע נלווה רחב ובו ניתוחים מעמיקים ומקיפים בדבר פעילויות הבנק בתחומי עיסוקיו השונים.

במסגרת הדיון במליאת הדירקטוריון סוקרת המנכ"ל הראשי של הבנק את תוצאות הפעילות בקבוצת לאומי והחשבונאי הראשי מציג ומנתח את תוצאות פעילות הקבוצה בארץ ובחוץ לארץ, לרבות תיאור החשיפות לסיכונים והעמידה במגבלות שנקבעו ביחס אליהם. לאחר מכן, מקיימת מליאת הדירקטוריון דיון ובהתאם מאשרת את הדוחות הכספיים.

כל דיוני הדירקטוריון, ועדת הביקורת וועדת הגילוי בנושא הדוחות הכספיים נערכים בהשתתפות נציגי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק, אשר עומדים לרשות המשתתפים לשאלות ולהבהרות. הדוחות הכספיים מאושרים על ידי הדירקטוריון, לאחר שרואי החשבון המבקרים המשותפים הציגו בפני ועדת הביקורת של הדירקטוריון בדיוניה בדוחות הכספיים, חולשות מהותיות במידה והיו אשר עלו מתהליכי הביקורת שבוצעו, ולאחר שהוצגו בפני הדירקטוריון הצהרת המנכ"ל הראשי, הצהרת ראש החטיבה לכספים ולכלכלה והצהרת החשבונאי הראשי בדבר הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק בדוח הכספי.

הרכב ועדת הביקורת עומד בנדרש על פי תקנות החברות. בועדה חברים שבעה דירקטורים, ובכלל זה שלושה דחציים על פי חוק החברות, כולל יושבת ראש הועדה. שני חברי ועדה נוספים הינם דירקטורים חיצוניים, על פי הקבוע בהוראות הפיקוח על הבנקים, וכל הדירקטורים החיצוניים הנ"ל (הן על פי חוק החברות והן על פי הוראות הפיקוח על הבנקים) הם דירקטורים בלתי תלויים. כמו כן, רוב חברי הועדה הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. יו"ר הדירקטוריון משתתף כמשקיף בישיבות ועדת הביקורת בנושאים הקשורים בדוחות הכספיים.

מדיניות הגילוי

בהתאם להוראות בנק ישראל, דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של הוראות באזל 2, מחייבות את הבנק לקבוע מדיניות גילוי. על המדיניות להתייחס לגישת התאגיד הבנקאי לקביעה איזה גילוי יינתן לרבות לבקרות הפנימיות על התהליך.

לאומי קבע מדיניות גילוי, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון.

מדיניות הגילוי מבוססת על הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והוראות רשות ניירות ערך שאומצו על ידי המפקח על הבנקים.

על פי מדיניות הגילוי האמורה, לאומי ישאף לתת בדוחותיו כל מידע מהותי הנדרש להבנת תוצאות פעולותיו, אשר יובא באופן ברור ומפורט.

המידע הניתן בדוח הדירקטוריון ערוך על פי הוראות הדיווח לציבור, ובפרט על פי "הוראת שעה בדבר תיאור עסקי תאגיד בנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון". על פי ההוראה יש לכלול בדוח הדירקטוריון מידע בדבר עסקי הבנק, מגזרי הפעילות בהם הוא פועל, הסביבה הכללית בה הוא פועל והשפעתה על הבנק, מבנה השליטה בבנק ומבנהו הארגוני, הליכים משפטיים, הסכמים מהותיים, ומידע מפורט בנושאים נוספים.

לגבי מידע שניתן לתת לגביו כימות כספי, ניתנים נתונים כמותיים, ולגבי מידע אחר, ניתן מידע איכותי.

העקרון הכללי אשר לפיו ניתן מידע בדוח הוא עקרון המהותיות. עסקי הבנק ופעילויותיו נבחנים על פי היקפם ומהותם, ובתום הבחינה ניתן גילוי לגבי נושאים בעלי היקף כספי מהותי ביחס לרווח השנתי של הבנק לגבי סעיפי רווח והפסד, לסך נכסיו או להונו לגבי סעיפי מאזן. כמו כן ניתן גילוי לנושאים בעלי היבטים ציבוריים או בעלי רגישות מיוחדת, כגון נושאים הקשורים למבנה הבנק, לניהולו, לחקיקה שיש לה השפעה על הבנק ועוד.

לצורך קיום מדיניות זו מובא כל נושא מהותי לדיון בפני ועדת הגילוי (ראה לעיל בפרק הליך אישור הדוחות הכספיים), אשר היא זו שמחליטה בכל מקרה של ספק האם לתת את הגילוי הנדרש. כמו כן ועדת הגילוי דנה בממצאי הבדיקות של בקרת הדיווח הכספי.

פרוטוקול של ועדת הגילוי מועבר לעיון חברי וועדת הביקורת של הדירקטוריון.

כמו כן ראה פרק "בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי" להלן.

ד. תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות

התפתחות ההכנסות, הוצאות וההפרשה למס⁽¹⁾

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן: "הרווח הנקי") של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2013 בסך 1,947 מיליון ש"ח לעומת 931 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 109.1%.

הגידול ברווח הנקי בשנת 2013 לעומת שנת 2012 מוסבר כדלקמן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר*			
	2013	2012	השינוי
	במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית, נטו	7,357	7,408	(51)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(268)	(1,236)	968
הכנסות שאינן מריבית	5,517	4,774	743
הוצאות תפעוליות ואחרות	(8,933)	(9,100)	167
רווח לפני מסים	3,673	1,846	1,827
הפרשה למס	(1,391)	(811)	(580)
רווח לאחר מסים	2,282	1,035	1,247
חלק הבנק בהפסדי חברות כלולות	(293)	(67)	(226)
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(42)	(37)	(5)
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	1,947	931	1,016

* הסימנים בהתאם להשפעתם על הרווח הנקי.

הרווח של קבוצת לאומי הסתכם ברביע הרביעי של 2013 בסך 348 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 259 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר*			
	2013	2012	השינוי
	במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית, נטו	1,810	1,784	26
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(155)	(386)	231
הכנסות שאינן מריבית	1,420	1,394	26
הוצאות תפעוליות ואחרות	(2,254)	(2,611)	357
רווח לפני מסים	821	181	640
הפרשה למס	(299)	(233)	(66)
רווח (הפסד) לאחר מסים	522	(52)	574
חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	(165)	(199)	34
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(9)	(8)	(1)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	348	(259)	607

* הסימנים בהתאם להשפעתם על הרווח הנקי. פרטים על השינויים ראה להלן.

⁽¹⁾ הדוחות הכספיים נערכו בערכים מדווחים. מדד המחירים לצרכן הידוע, עלה בשנת 2013 ב-1.9%. השקל יוסף נומינלית לעומת הדולר האמריקאי ב-7.0%, ולעומת האירו ב-2.8%. השער היציג של הדולר ב-31 בדצמבר 2013 היה 3.471 ש"ח. פרטים נוספים ראה באור 1(ה) לדוחות הכספיים.

להלן תמצית דוח רווח והפסד בשמונת הרבעונים האחרונים:

2012				2013				
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	
במיליוני ש"ח								
1,828	1,924	1,872	1,784	1,762	1,839	1,946	1,810	הכנסות ריבית, נטו
(225)	(333)	(292)	(386)	(73)	(84)	44	(155)	הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי
1,177	995	1,208	1,394	1,469	1,246	1,382	1,420	הכנסות שאינן מריבית
(1,995)	(2,200)	(2,294)	(2,611)	(2,057)	(2,179)	(2,443)	(2,254)	הוצאות תפעוליות ואחרות
785	386	494	181	1,101	822	929	821	רווח לפני מסים
(306)	(159)	(113)	(233)	(463)	(284)	(345)	(299)	הפרשה למס
479	227	381	(52)	638	538	584	522	רווח (הפסד) לאחר מסים
(39)	63	108	(199)	(57)	(54)	(17)	(165)	חלק הקבוצה ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
(9)	(10)	(10)	(8)	(11)	(10)	(12)	(9)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
431	280	479	(259)	570	474	555	348	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

הכנסות ריבית, נטו של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2013 ב-7,357 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,408 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של 51 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של 0.7%. הירידה נובעת בעיקר משיעורי הריבית הנמוכים בשווקים השונים, אשר קוזה בחלקה מהגידול ביתרות הנכסים הכספיים המניבים.

ברביע הרביעי של 2013 הסתכמו ההכנסות מריבית, נטו בסך 1,810 מיליון ש"ח לעומת 1,784 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 1.5%.

היחס של הכנסות ריבית, נטו לבין היתרה הממוצעת של נכסים נושאי ריבית הינו 2.24% (במונחים שנתיים) לעומת 2.27% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן התפתחות הכנסות ריבית, נטו לפי מגזרי פעילות עיקריים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	% השינוי
במיליוני ש"ח		
2,799	2,648	(5.4)
924	949	2.7
1,548	1,384	(10.6)
1,391	1,379	(0.9)
350	293	(16.3)
382	692	81.2
14	12	(14.3)
7,408	7,357	(0.7)

פער הריבית הכולל בשנת 2013 הוא 2.08% בדומה לפער בשנת 2012.

פערי הריבית בפעילות בישראל לפי מגזרים היו כדלקמן:

במגזר השקלי הלא צמוד, 2.54% לעומת 2.59% בתקופה המקבילה אשתקד. פער הריבית במגזר המט"ח היה 1.77% לעומת 1.63% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר המדדי פער הריבית היה 0.22% לעומת 0.27% בתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט נוסף ראה בסקירת ההנהלה תוספת ג' ובבאור 20 בדוח הכספי.
לפירוט נוסף על השינויים בהכנסות ריבית נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרים ראה באור 27(א) לדוחות הכספיים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2013 בכ-268 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך 1,236 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של 78.3%. בבנק הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 27 מיליון ש"ח בשנת 2013 לעומת 1,069 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של 97.5%.

הקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי נובע בעיקר מקיטון בהפרשה הפרטנית בבנק, אשר קוּוּז חלקית על ידי גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשלוחות הבנק בלונדון ובארה"ב.

ברביע הרביעי של 2013 הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 155 מיליון ש"ח לעומת 386 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן נתונים על הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי לפי רבעונים:

		2012				2013				
		רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	לשנת 2012	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי
במיליוני ש"ח										
הוצאה (הכנסה) פרטנית בגין הפסדי אשראי										
		161	160	211	391	923	(7)	39	(80)	59
הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי										
		64	173	81	(5)	313	80	45	36	96
סך כל ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי										
		225	333	292	386	1,236	73	84	(44)	155
יחסים באחוזים (במונחים שנתיים):										
שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו										
		0.26	0.27	0.35	0.65	0.38	(0.01)	0.07	(0.13)	0.10
שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו										
		0.11	0.29	0.13	(0.01)	0.13	0.13	0.08	0.06	0.16
שיעור ההוצאה הכולל בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו										
		0.37	0.56	0.48	0.64	0.51	0.12	0.15	(0.07)	0.26
שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מסך סיכון האשראי הכולל לציבור										
		0.18	0.17	0.23	0.43	0.25	(0.01)	0.04	(0.09)	0.06
שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מסך סיכון האשראי הכולל לציבור										
		0.07	0.19	0.09	(0.01)	0.09	0.09	0.05	0.04	0.10
שיעור ההוצאה הכולל בגין הפסדי אשראי מסך סיכון האשראי הכולל לציבור										
		0.25	0.36	0.32	0.42	0.34	0.08	0.09	(0.05)	0.16

להלן נתונים על יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
2,631	2,702	הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי (במיליוני ש"ח)
1.09	1.12	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מסך האשראי לציבור, נטו (%)
0.72	0.72	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מסך סיכון האשראי הכולל לציבור (%)

להלן התפתחות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות עיקריים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
במיליוני ש"ח	באחוזים*	במיליוני ש"ח	באחוזים*	
71	0.1	179	0.2	משקי בית
1	-	9	0.1	בנקאות פרטית
84	0.4	112	0.5	עסקים קטנים
933	1.3	(166)	(0.3)	בנקאות עסקית
176	0.4	186	0.4	בנקאות מסחרית
(29)	(4.1)	(52)	(9.1)	ניהול פיננסי ואחר
1,236	0.51	268	0.11	סך הכל

* אחוז מסך האשראי של המגזר לסוף תקופה על בסיס שנתי.

להלן התפלגות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2012	2013	
במיליוני ש"ח		
(10)	(2)	חקלאות
299	93	תעשייה
103	(21)	בינוי ונדל"ן
-	(11)	חשמל ומים
194	(9)	מסחר
(59)	14	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
52	(28)	תחבורה ואחסנה
(48)	11	תקשורת ושירותי מחשב
568	(115)	שירותים פיננסיים
15	75	שירותים עסקיים אחרים
42	23	שירותים ציבוריים וקהילתיים
(13)	53	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
93	182	אנשים פרטיים - אחר
1,236	265	סך הכל ציבור
-	3	סך הכל בנקים
1,236	268	סך הכל

להלן התפלגות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי בקבוצה (הבנק וחברות מאוחדות) שנזקפו לדוח רווח והפסד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2012	2013	השינוי
			ב- %
הבנק	1,069	27	(97.5)
בנק ערבי ישראלי	15	9	(40.0)
בנק לאומי למשכנתאות*	(10)	-	-
לאומי קארד	19	10	(47.4)
בל"ל ארה"ב	26	38	46.2
בל"ל בריטניה	108	182	68.5
לאומי פרייבט בנק שוויץ	6	-	-
לאומי רומניה	1	1	-
לאומי-טק בע"מ (לשעבר לאומי ליסינג והשקעות)	2	1	(50.0)
סך הכל ההוצאות	1,236	268	(78.3)

* פעילותו מוזגה לבנק ב-31 בדצמבר 2012.

להלן שיעורי ההוצאות בגין הפסדי אשראי כאחוז מיתרת האשראי לציבור על אחריות הבנק:

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
											ב- %
1.13	0.88	0.69	0.52	0.21	0.71	0.73	0.40	0.38	0.41	0.26	המערכת הבנקאית בארץ
1.09	0.87	0.79	0.51	0.20	1.01	0.74	0.26	0.30	0.51	0.11	קבוצת לאומי

סיכון אשראי בעייתי

31 בדצמבר 2013			על בסיס מאוחד
כולל	חוץ מאזני	מאזני	
			במיליוני ש"ח
1. סיכון אשראי בעייתי: (1)			
6,115	333	5,782	סיכון אשראי פגום
2,019	187	1,832	סיכון אשראי נחות
4,055	795	3,260	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת (2)
12,189	1,315	10,874	סך הכל אשראי בעייתי
-	-	1,440	מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר (2)
2. נכסים שאינם מבצעים:			
-	-	5,218	חובות פגומים
-	-	101	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
-	-	5,319	סך הכל נכסים שאינם מבצעים

ראה הערות בעמוד הבא.

31 בדצמבר 2012			
מאזני	חוץ מאזני	כולל	על בסיס מאוחד
במיליוני ש"ח			
1. סיכון אשראי בעייתי: (1)			
7,458	515	7,973	סיכון אשראי פגום
2,050	109	2,159	סיכון אשראי נחות
2,779	664	3,443	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת (2)
12,287	1,288	13,575	סך הכל אשראי בעייתי
1,293	-	-	מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר (2)
2. נכסים שאינם מבצעים:			
7,171	-	-	חובות פגומים
65	-	-	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
7,236	-	-	סך הכל נכסים שאינם מבצעים

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
(2) לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדירור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

להלן פירוט מזדי סיכון האשראי:

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	באחוזים
2.8	2.1	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסה מיתרת האשראי לציבור
		שיעור יתרת האשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר
0.5	0.6	מיתרת האשראי לציבור
1.7	1.6	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
60.6	74.5	פגום שאינו צובר הכנסות ריבית
3.3	2.9	שיעור סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
		שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
0.5	0.1	(במונחים שנתיים)
		שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור ממוצעת
0.5	0.2	(במונחים שנתיים)
		שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי
27.8	13.2	בגין אשראי לציבור (במונחים שנתיים)

הכנסות שאינן מריבית של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2013 ב-5,517 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,774 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 743 מיליון ש"ח, עלייה בשיעור של 15.6%.

הכנסות שאינן מריבית של הבנק הסתכמו בשנת 2013 ב-3,910 מיליון ש"ח, לעומת 3,265 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה בשיעור של 19.8%.

ברביע הרביעי של השנה הסתכמו ההכנסות שאינן מריבית בסך 1,420 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,394 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 1.9%.

השינויים בהכנסות שאינן מריבית בקבוצה נובעים מ- :

לשנה שנסתיימה ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר
2012	2013	2012	2013
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
444	1,127	205	238
16.1	16.1	16.1	16.1
4,199	4,188	1,107	1,084
(0.3)	(2.1)	(2.1)	(2.1)
131	202	82	98
54.2	19.5	19.5	19.5
4,774	5,517	1,394	1,420
15.6	1.9	1.9	1.9

להלן התפתחות רבעונית של ההכנסות שאינן מריבית :

2012				2013			
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי
145	(25)	119	205	411	212	266	238
1,020	1,022	1,050	1,107	1,025	1,029	1,050	1,084
12	(2)	39	82	33	5	66	98
1,177	995	1,208	1,394	1,469	1,246	1,382	1,420

להלן פירוט הכנסות מימון שאינן מריבית :

לשנה שהסתיימה ביום	
31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013
במיליוני ש"ח	
204	(76)
209	291
580	(10)
99	-
35	239
1,127	444

* כולל רווח ממכירת מניית מגדל ואבן קיסר בסך 358 מיליון ש"ח ו-86 מיליון ש"ח (בהתאמה) לפני השפעת מס בשנת 2013 ורישום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בגין ההשקעה במניית פרטנר תקשורת בע"מ בסך 160 מיליון ש"ח נטו בשנת 2012.

לשלושה חודשים		שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013	
% השינוי	במיליוני ש"ח		
(3.9)	76	73	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו
85.7	28	52	רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו
53.8	13	20	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות כולל דיבידנדים
+	-	6	רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו
(1.1)	88	87	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו
16.1	205	238	סך הכל

להלן התפתחות הסעיפים העיקריים בהכנסות מימון שאינן מריבית:

2012		2013	
רביע רביעי	רביע רביעי	רביע רביעי	רביע רביעי
ראשון	שני	שלישי	רביעי
במיליוני ש"ח			
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער נטו			
103	(157)	(98)	76
58	68	137	28
(14)	(34)	25	13
-	-	-	43
73	14	55	62
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו			
58	68	137	28
(14)	(34)	25	13
-	-	-	43
20	206	115	239
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות כולל דיבידנדים			
6	16	34	43
רווחים בגין הלוואות שנמכרו			
87	(4)	(16)	(32)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו			
145	(25)	119	205
238	266	212	411
סך הכל			

הכנסות שאינן מריבית הושפעו כדלהלן:

ברביע הראשון של שנת 2013 נרשמה הכנסה ממכירת מניות מגדל בסך 180 מיליון ש"ח לפני השפעת המס לעומת הוצאה בגין ירידת ערך מניות פרטנר בסך 59 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ברביע השני של שנת 2013 נרשמה הכנסה ממכירת מניות אבן קיסר בסך 86 מיליון ש"ח לפני השפעת המס לעומת הוצאה בגין ירידת ערך מניות פרטנר בסך 101 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ברביע השלישי של שנת 2013 נרשמה הכנסה ממכירת מניות מגדל בסך 163 מיליון ש"ח לפני השפעת המס. ואילו בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו הכנסות ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה.

ברביע הרביעי של שנת 2013 ההכנסות נובעות בעיקר מהכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שערים ומרווחים מאגרות חוב למסחר בדומה לרביע רביעי אשתקד.

להלן פירוט העמלות:

לשנה שהסתיימה ביום				
		31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
השינוי	במיליוני ש"ח			
%-ב				
(4.0)	(35)	868	833	ניהול חשבון
(2.2)	(18)	835	817	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים
5.0	43	864	907	כרטיסי אשראי
(7.3)	(26)	358	332	טיפול באשראי
9.7	22	227	249	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
(3.0)	(9)	298	289	הפרשי המרה
5.9	25	425	450	עמלות מעסקי מימון
(4.0)	(13)	324	311	עמלות אחרות
(0.3)	(11)	4,199	4,188	סך כל העמלות

בקשר לתביעות משפטיות והדיונים עם הממונה על הגבלים עסקיים בנושאים הקשורים בכרטיסי אשראי ראה באור 18(ח) לדוחות הכספיים. בקשר להודעת הממונה על הגבלים העסקיים בנושא תאום העמלות ראה באור 18(ז).

ההכנסות מעמלות הושפעו בשנת 2013 מהוראות רגולטוריות שונות וכן מתיסוף השקל מול המטבעות הזרים.

ההכנסות מעמלות מכסות 46.9% מההוצאות התפעוליות והאחרות לעומת כסוי של 46.1% בשנת 2012.

להלן פירוט ההכנסות האחרות:

לשנה שנסתיימה ביום				
		31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
שינוי	במיליוני ש"ח			
%-ב				
35.8	95	129	129	רווחים מיעודה לפיצויים
+	36	73	73	הכנסות אחרות
54.2	131	202	202	סך הכל

בסעיף רווחים מיעודה לפיצויים נזקפו ברביע השלישי וברביע הרביעי של שנת 2013 הכנסות כתוצאה מהתשואות הגבוהות בקופה לפיצויים של העובדים.

להלן התפתחות הכנסות שאינן מריבית לפי מגזרי פעילות עיקריים:

לשנה שהסתיימה ביום				
		31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
השינוי %	במיליוני ש"ח			המגזר
(2.5)	1,852	1,806	1,806	משקי בית
7.7	507	546	546	עסקים קטנים
1.4	637	646	646	בנקאות עסקית
3.4	556	575	575	בנקאות מסחרית
(7.2)	657	610	610	בנקאות פרטית
+	600	1,308	1,308	ניהול פיננסי
+	(35)	26	26	אחר
15.6	4,774	5,517	5,517	סך הכל

משקל ההכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (קרי, הכנסות מריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית) היה בשיעור של 42.9% לעומת 39.2% בשנת 2012.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2013 ב-8,933 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-9,100 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של 1.8%. סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של הבנק הסתכמו בשנת 2013 ב-6,913 מיליון ש"ח, לעומת 6,774 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 2.1%.

ברביע הרביעי הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות ב-2,254 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,611 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 13.7%.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2013 ב-5,174 מיליון ש"ח, לעומת 5,290 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של 2.2%.

הקייטון בהוצאות השכר נובע, בין היתר מהשפעת הצמצום בכוח אדם במסגרת תכנית ההתייעלות (ראה להלן בפרק משאבי אנוש), המתפרסת על פני 3 שנים עד לסוף 2014, וכוללת התייעלות במצבת הבנק וחברות הבנות בארץ ובח"ל. בשנת 2012 בוצעה הפרשה בגין פרישה מוקדמת מרצון בסך 323 מיליון ש"ח לעומת הפרשה בסך 75 מיליון ש"ח בלבד בשנת 2013. השפעות אלו קוזזו בשל הוצאות השכר בגין קידומים שוטפים בהתאם להסכמי העבודה בבנק ובגין ההפרשה למענק התשואה השנתי.

להלן התפתחות רבעונית בהוצאות שכר:

		2012					2013			
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	סה"כ שנתי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	סה"כ שנתי	
במיליוני ש"ח										
1,030	1,003	1,007	1,006	4,046	1,031	993	1,006	1,009	4,039	שכר ונלוות
26	25	20	20	91	104	19	183	61	367	מענק תשואה
הוצאות פנסיה ופיצויים										
130	328	328	(42)	744	147	146	141	186	620	בניכוי רווחי קופות
-	-	-	323	323	-	-	-	75	75	פרישה מרצון
-	-	79	7	86	-	57	8	8	73	שינויים רגולטוריים
1,186	1,356	1,434	1,314	5,290	1,282	1,215	1,338	1,339	5,174	סך הכל הוצאות שכר

השינויים בהוצאות השכר הושפעו כדלהלן:

ברביע הראשון של שנת 2013 נרשמה כל ההשפעה של עליית שכר העובדים החל מ-1 בינואר. מאידך ההכנסות מקופות הפיצויים וקופות התגמולים נרשמו על פני כל השנה.

ברביע השני של שנת 2013 נרשם גידול בהפרשות לפנסיה עקב ירידה ברווחיות קופות הגמל של עובדי הבנק.

ברביע השלישי של שנת 2013 נרשמה עלייה ברווחיות קופות הגמל והפיצויים, שהקטינה את ההפרשה לפנסיה ולפיצויים.

ברביע הרביעי של שנת 2013 הייתה עלייה בהוצאות השכר עקב ביצוע שינויים אקטואריים ועידכון המודל האקטוארי שגרמו לגידול בהתחייבויות.

להלן פרטים נוספים על מרכיבי הוצאות השכר:

1. חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה ולמענקי יובל בדוחות הכספיים נעשה על בסיס שיעור היוון של 4% שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, ובהנחות עליית שכר ריאלית המבוססת על נסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.
2. כתוצאה מהעלאת מס השכר מ-17% ל-18% החל מה-2 ביוני 2013, הגדיל הבנק את ההתחייבויות לפנסיה בכ-53 מיליון ש"ח לפני מס. בשנת 2012 עלה מס השכר מ-16% ל-17% החל מ-1 בספטמבר 2012, וכתוצאה מכך הבנק הגדיל את ההתחייבויות לפנסיה בכ-63 מיליון ש"ח.

פירוט נוסף - ראה בבאור 15 לדוחות הכספיים.

ההוצאות לשכר ולנלוות (ללא הוצאות פרישה מוקדמת) מהוות כ-57.1% מסך כל ההוצאות התפעוליות לעומת 54.6% בשנת 2012.

ההוצאות התפעוליות והאחרות למעט שכר הסתכמו בשנת 2013 בסך 3,759 מיליון ש"ח לעומת 3,810 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של 1.3%.

להלן שינויים עיקריים נוספים:

1. קיטון בהוצאות אחרות בסך 97 מיליון ש"ח בעיקר בגין קיטון בהוצאות שהיו ועלויות להיות לקבוצה כתוצאה מהחקירות שמנהלות הרשויות האמריקאיות בעניין הקוחות האמריקאיים.
2. לאור שינויי רגולציה בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית בעולם, ובשוויץ בפרט, המייקרים את עלות השירות, ולאור השפעתם הצפויה של שינויים אלה גם על לאומי פרייבט בנק (לשעבר: בנק לאומי שוויץ), ביצע הבנק הפחתה חד פעמית בשנת 2013 בסך של 76 מיליון שקלים מהמוניטיין.
3. ירידה בהוצאות בגין שירותים מקצועיים בסך 36 מיליון ש"ח, 11.2%.

הוצאות המחשב בקבוצה המוצגות בבאור 25 לדוח לא כוללות את הוצאות המחשב בבנק הנכללות בין שאר כל ההוצאות בהיות מרכז המחשבים יחידה בתוך הבנק. הוצאות מחשב אלה כוללות בעיקר הוצאות בחברות בנות הרוכשות שירותי מחשב ו/או עלויות מיקור חוץ.

לפירוט נוסף ראה באורים 24 ו-25 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות רבעונית של הוצאות תפעוליות ואחרות ואחזקת בניינים וציוד*:

2013		2012							
סה"כ שנתי	רביעי רביעי	רביעי שלישי	רביעי שני	רביעי ראשון	סה"כ שנתי	רביעי רביעי	רביעי שלישי	רביעי שני	רביעי ראשון
במיליוני ש"ח									
768	179	179	225	185	775	226	184	188	177
1,065	273	264	264	264	1,044	268	268	258	250
1,926	463	662	475	326	1,991	803	408	398	382
3,759	915	1,105	964	775	3,810	1,297	860	844	809

* ללא שכר.

בהוצאות תפעוליות ואחרות (ללא שכר) השינויים ברביע ראשון, שני ורביעי של השנה לא היו מהותיים ונבעו מהעובדה שההוצאות בחלקן אינן לינאריות. לעומת זאת ברביע השלישי של 2013 בוצעה הפרשה בגין הוצאות שעלויות להיגרם לקבוצה כתוצאה מחקירות שמנהלות הרשויות האמריקאיות, שגרם לגידול בהוצאה ברביע זה. בשנת 2012 בוצעה הפרשה בנושא ברביע הרביעי של השנה.

ההוצאות התפעוליות מהוות 69.4% מסך כל ההכנסות לעומת 74.7% בשנת 2012, וללא ההפרשה לפרישה מוקדמת והפרשות בגין הלקוחות האמריקאים הן מהוות 67.0% לעומת 68.8% בשנת 2012.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (במונחים שנתיים) מהווה 2.39% מסך כל המאזן, לעומת 2.42% בשנת 2012.

הרווח לפני מס של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2013 ב-3,673 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,846 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 99.0%. הרווח לפני מס של הבנק הסתכם בשנת 2013 ב-2,949 מיליון ש"ח לעומת 760 מיליון ש"ח בשנת 2012.

ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח לפני מס של קבוצת לאומי בסך 821 מיליון ש"ח בהשוואה ל-181 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה למס על הרווח של קבוצת לאומי הסתכמה בשנת 2013 ב-1,391 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-811 מיליון ש"ח בשנת 2012. שיעור ההפרשה בשנת 2013 היה כ-37.9% מהרווח לפני מס לעומת 43.9% בשנת 2012, קיטון של כ-6.0 נקודות האחוז. הירידה בשיעור ההפרשה למס נובעת בעיקר מקיטון בהוצאות הלא מוכרות וכן בגין הפרשה שנעשתה אשתקד לירידת ערך השקעה בחברה בת.

הפרשה למס

ברביע הראשון של השנה שיעור המס היה 42.1% לעומת 39.0% ברביע המקביל אשתקד. העלייה בשיעור המס נבעה בעיקר מהפרשי שער שליליים בגין השקעות בחברות בנות בחו"ל לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד.

ברביע השני של השנה שיעור המס היה 34.5% לעומת 41.2% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מירידה בהוצאות הלא מוכרות בגין הפרשה שנעשתה אשתקד לירידת ערך השקעה בחברה בת.

ברביע השלישי שיעור המס היה 37.1% לעומת 22.9% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מגידול בהוצאות הלא מוכרות ביחס לרביע מקביל אשתקד.

ברביע הרביעי שיעור המס הגיע ל-36.4% לעומת 128.6% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מקיטון בהוצאות הלא מוכרות ועלייה ברווח לפני מס ברביע ביחס לרביע המקביל אשתקד.

הרווח לאחר מסים הסתכם בשנת 2013 בסך 2,282 מיליון ש"ח לעומת 1,035 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 120.5%. ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח לאחר מסים בסך 522 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 52 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חלק הקבוצה ברווח (הפסד) לאחר מס של חברות כלולות הסתכם בשנת 2013 בהפסד של 293 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד של 67 מיליון ש"ח בשנת 2012. לפרטים ראה בפרק "מגזרי הפעילות בקבוצה" סעיף "ניהול פיננסי - שוקי ההון" להלן.

עיקר ההפסד בסעיף זה נובע מתרומת החברות הבאות:

1. החברה לישראל בע"מ: הפסד בסך 340 מיליון ש"ח בשנת 2013 לעומת הפסד בסך 110 מיליון ש"ח בשנת 2012. לפרטים נוספים על שינוי במדיניות החשבונאית ראה בפרק מגזרי פעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי רווח הקבוצה סעיף חברות כלולות (ריאליות).

2. חברות כלולות של לאומי פרטנרס בע"מ רווח בסך 35 מיליון ש"ח ב-2013, לעומת רווח בסך 34 מיליון ש"ח ב-2012.

הרווח הנקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה הסתכם בשנת 2013 בסך של 1,989 מיליון ש"ח לעומת רווח של 968 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 105.4%. ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בסך 357 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 251 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בשנת 2013 הסתכם בסך של 42 מיליון ש"ח לעומת רווח של 37 מיליון ש"ח בשנת 2012.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בשנת 2013 הסתכם בסך של 1,947 מיליון ש"ח לעומת רווח של 931 מיליון ש"ח בשנת 2012, עלייה של 109.1%. ברביע הרביעי של 2013 הסתכם הרווח המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בסך 348 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 259 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה להון - ממוצע לתקופה לבעלי מניות התאגיד הבנקאי במונחים שנתיים:

		2012				2013					
		רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי		
		שני	שלישי	רביעי	ראשון	שני	שלישי	רביעי	ראשון		
		באחוזים									
הרווח (ההפסד) הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		7.5	4.7	8.0	(4.0)	3.8	9.4	7.6	8.9	5.4	7.6

הרווח הנקי הבסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי היה בשנת 2013 1.32 ש"ח בהשוואה ל-0.63 ש"ח ב-2012.

להלן תמצית דוח על הרווח הכולל:

		לשנת 2013		לשנת 2012		השינוי	
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		באחוזים	
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי*		1,947	931	1,016	109.1		
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מס*		(622)	1,012	(1,634)	-		
השפעת המס המייחס לרווח הכולל האחר		130	(355)	485	+		
(רווח) הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		3	-	3	+		
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		1,458	1,588	(130)	(8.2)		

* ההפסד בסעיף רווח כולל אחר בשנת 2013 נובע בעיקר ממימוש מניות מהתיק הזמין למכירה שהרווחים בגינם נזקפו לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות בתאגיד הבנקאי.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
		31 בדצמבר	31 בדצמבר	
		2012	2013	
		השינוי		
		במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	607	(259)	348
+	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מס	(361)	355	(6)
-	השפעת המס המייחס לרווח הכולל האחר	171	(187)	(16)
+	(רווח) הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(2)	2	-
-	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	415	(89)	326
+				

המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות

המאזן של קבוצת לאומי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-374.4 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-376.2 מיליארד ש"ח בסוף 2012 - ירידה של 0.5%, מאזן הבנק הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-342.8 מיליארד ש"ח לעומת 340.3 מיליארד ש"ח בסוף 2012, עלייה של 0.7%.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה הינו כ-80.5 מיליארד ש"ח, כ-21.5% מסך הנכסים. בשנת 2013 יוסף השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב-7.0% וביחס לאירו ב-2.8%. השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של כ-1.4% בסך כל המאזן של הקבוצה, כך שבנטרול השפעת ייסוף השקל סך המאזן היה 379.6 מיליארד ש"ח.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה - סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי וניהול פיקדון, מסתכמים בכ-1,086 מיליארד ש"ח, לעומת 989 מיליארד ש"ח בסוף 2012 (כ-313 מיליארדי דולר ו-265 מיליארד דולר בהתאמה).

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%	
סך כל המאזן	374,160	342,774	(0.5)	0.7
מזומנים ופיקדונות בבנקים	44,351	40,413	(18.8)	(18.3)
ניירות ערך	63,735	57,203	13.0	15.6
אשראי לציבור, נטו	240,874	209,940	(0.2)	1.0
בניינים וציוד	3,638	3,131	(1.8)	(3.6)
פיקדונות הציבור	286,003	273,186	(1.2)	(0.5)
פיקדונות מבנקים	4,310	7,522	5.8	6.5
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	25,441	6,526	(7.6)	(4.3)

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ-מאזניים עיקריים:

	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%	
אשראי תעודות	1,818	1,278	2.5	10.2
ערבויות להבטחת אשראי	5,406	4,483	(5.4)	(6.2)
ערבויות לרוכשי דירות	15,507	15,507	14.7	14.7
ערבויות והתחייבויות אחרות	14,861	14,495	(8.7)	(8.3)
מכשירים נגזרים*	539,651	530,833	18.5	19.6
אופציות מכל הסוגים	130,980	130,321	17.6	19.1

* כולל עיסקאות "פורוורד", חוזי החלפות פיננסיות, futures, swaps ונגזרי אשראי.

פירוט נוסף - ראה בבאור 18(א) ו-18ב' לדוחות הכספיים.

ג. להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בקבוצת לאומי⁽⁴⁾:

שיעור השינוי	2012	2013	
ב-%	במיליוני ש"ח		
14.5	527,582	604,095	תיקי ניירות ערך של לקוחות
29.9	60,482	78,590	מזה: בניהול קרנות נאמנות (3)(2)
24.7	53,372	66,533	קופות גמל (3)(2)
28.3	32,247	41,375	קרנות השתלמות (3)(2)
16.1	613,201	712,003	סך הכל

(1) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.

(2) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.

(3) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שרותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

העלייה בשווי הנכסים נובעת מגידול בהיקפי הפעילות ומעלייה בשווי השוק בארץ ובחו"ל.

פיקדונות הציבור

פיקדונות הציבור בקבוצה הסתכמו בסוף 2013 ב-286.0 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-289.5 מיליארד ש"ח בסוף 2012, קיטון בשיעור של 1.2%.

ייסוף השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 2.2% בסך כל פיקדונות הציבור, כך שבניטרול השפעת ייסוף השקל היה גידול בפיקדונות הציבור בשיעור של 1.0%.

אגרות חוב, כתבי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים הסתכמו בסוף 2013 בכ-25.4 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-27.5 מיליארד ש"ח בסוף 2012. פיקדונות הציבור, אגרות חוב, וכתבי התחייבות נדחים קטנו ב-2013 בשיעור של 1.8% ומהווים יחד 83.2% מסך כל המאזן.

להלן תמהיל פיקדונות הציבור לפי סוגים ומגזרי הצמדה:

31 בדצמבר 2013				
לפי דרישה	לזמן קצוב	תוכניות חסכון	פיקדונות מיועדים	סך הכל
במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי:				
לא-צמוד	43,250	111,573	2	154,825
צמוד למדד	-	26,189	-	28,779
מטבע חוץ:				
כולל צמוד מטבע חוץ	51,046	50,732	-	101,778
לא כספי	-	621	-	621
סך הכל	94,296	189,115	2	286,003

31 בדצמבר 2012				
לפי דרישה	לזמן קצוב	תוכניות חסכון	פיקדונות מיועדים	סך הכל
במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי:				
34,125	117,835	-	2	151,962
-	25,786	2,677	4	28,467
מטבע חוץ:				
41,230	67,541	-	-	108,771
-	338	-	-	338
75,355	211,500	2,677	6	289,538

להלן ההתפתחויות בסוגי הפיקדונות השונים:

- פיקדונות הציבור בשקלים לא-צמודים עלו ב-2.9 מיליארד ש"ח, 1.9% לעומת 31 בדצמבר 2012.
- פיקדונות הציבור הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע החוץ ירדו ב-7.0 מיליארד ש"ח, 6.4% לעומת 31 בדצמבר 2012 ובנטרול השפעת השינויים בשער החליפין של השקל ירדו בשיעור של 0.5%. פיקדונות הציבור בשלוחות בחו"ל ירדו ב-2013 בכ-11.2% כ-3.7 מיליארד ש"ח, כתוצאה מייסוף השקל כנגד מטבעות החוץ בהן פועלות השלוחות.
- פיקדונות צמודים למדד עלו ב-312 מיליון ש"ח, 1.1% לעומת 31 בדצמבר 2012, בעיקר בפיקדונות לזמן קצוב.

להלן התפתחות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

מגזר	31 בדצמבר		% השינוי
	2012	2013	
במיליוני ש"ח			
משקי בית	128,194	118,634	(7.5)
עסקים קטנים	19,666	22,830	16.1
בנקאות עסקית	26,281	22,816	(13.2)
בנקאות מסחרית	50,108	51,878	3.5
בנקאות פרטית	38,338	34,794	(9.2)
ניחול פיננסי שוקי הון ואחר*	26,951	35,051	30.1
סך הכל	289,538	286,003	(1.2)

להלן התפתחות רבעונית של פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	2012			2013		
	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי	רביעי
במיליוני ש"ח						
משקי בית	129,856	131,402	133,435	128,194	124,320	120,059
עסקים קטנים	17,833	18,466	18,950	19,666	19,730	21,928
בנקאות עסקית	23,896	23,038	23,692	26,281	21,452	20,822
בנקאות מסחרית	46,805	48,780	48,973	50,108	49,420	47,840
בנקאות פרטית	38,025	37,864	39,126	38,338	36,529	35,698
ניחול פיננסי, שוקי הון ואחר*	21,227	20,884	21,053	26,951	27,369	28,274
סך הכל	277,642	280,434	285,229	289,538	278,820	275,448

* כולל בעיקר פיקדונות של גופים מוסדיים.

פיקדונות מממשלות הסתכמו לסוף 2013 בכ-397 מיליון ש"ח. פיקדונות אלה כוללים מקורות ממשלתיים, שהועמדו בשנים קודמות לרשות הבנקים בעיקר לפריסת חובות הקיבוצים, וכן פיקדונות למתן אשראים לדיור לציבור הזכאים.

בשנת 2013 היתה ירידה של כ-54 מיליון ש"ח בפיקדונות מממשלות.

סעיף זה כולל גם פיקדונות של ממשלות זרות בשלוחות בחו"ל שהסתכמו בסוף 2013 בכ-241 מיליון ש"ח לעומת 191 מיליון ש"ח בסוף 2012.

פיקדונות בבנקים ופיקדונות מבנקים

א. פיקדונות בבנקים (מרכזיים ומסחריים):

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		
בבנקים מסחריים	בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים	בבנקים מרכזיים	במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי:				
1,156	36,418	1,074	27,147	לא-צמוד
277	-	272	-	צמוד מדד
9,940	4,691	7,967	5,901	מט"ח כולל צמוד מט"ח
11,373	41,109	9,313	33,048	סך כל הפיקדונות בבנקים

בסך כל הפיקדונות בבנקים הייתה ירידה בשיעור של 19.3%.

ב. פיקדונות מבנקים (מרכזיים ומסחריים):

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		
מבנקים מסחריים	מבנקים מרכזיים	מבנקים מסחריים	מבנקים מרכזיים	במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי:				
1,694	-	1,719	-	לא-צמוד
166	-	117	-	צמוד מדד
2,213	-	2,442	32	מט"ח כולל צמוד מט"ח
4,073	-	4,278	32	סך כל הפיקדונות בבנקים

על פי החוק, רשאי בנק ישראל לתת הלוואות לתאגידי הבנקאיים כנגד ביטחונות. לצורך כך, משמשים פיקדונות הבנק בבנק ישראל, וכן תיק ניירות הערך של הבנק ששועבד.

ביום 31 בדצמבר 2013 היה סך כל הפיקדונות של הקבוצה בבנק ישראל 27.7 מיליארד ש"ח, וכנגדם לא היו הלוואות מבנק ישראל.

כפי שניתן לראות מלוחות אלה, מצב הנזילות בקבוצה גבוה ביותר, ולקבוצה פיקדונות נטו בבנקים בהיקף של 38.1 מיליארד ש"ח.

האשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי הסתכם בסוף 2013 ב-240.9 מיליארד ש"ח לעומת 241.3 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בבנק 209.9 מיליארד ש"ח לעומת 207.9 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור מהווה 64.3% מסך כל המאזן לעומת 64.1% בסוף 2012.

ייסוף השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 1.2% בסך האשראי לציבור. בנטרול השפעת הייסוף חלה עלייה בשיעור של 1.0% בסך האשראי לציבור, כך שבנטרול השפעת ייסוף השקל סך האשראי היה 243.7 מיליארד ש"ח.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות, כולל ניירות ערך של חברות אחזקה של בנקים, המסתכמים בסוף 2013 ב-12,807 מיליון ש"ח בהשוואה ל-11,171 מיליון ש"ח בסוף 2012, והמגלמים גם כן סיכוני אשראי.

להלן התפתחות רבעונית של האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

שנת 2013					
סך הכל שנתי	31 בדצמבר	30 בספטמבר	30 ביוני	31 במרס	
146,907	146,907	144,606	140,910	139,436	לא-צמוד במיליוני ש"ח*
6.6	1.6	2.6	1.1	1.2	% הגידול (קיטון)
53,544	53,544	53,709	53,657	54,235	צמוד מדד במיליוני ש"ח
(2.4)	(0.3)	0.1	(1.1)	(1.1)	% הגידול (קיטון)
40,423	40,423	42,577	43,916	44,943	מט"ח וצמוד מט"ח במיליוני ש"ח
(16.9)	(5.1)	(3.0)	(2.3)	(7.6)	% הגידול (קיטון)
240,874	240,874	240,892	238,483	238,614	סך הכל במיליוני ש"ח
(0.2)	0.0	1.0	(0.1)	(1.1)	% הגידול

* כולל פריטים לא כספיים.

סך כל האשראי לציבור בפעילות הקבוצה בארץ הסתכם בסוף 2013 בכ-217 מיליארד ש"ח לעומת 215 מיליארד ש"ח בסוף 2012.

להלן תמהיל האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		השינוי
במיליוני ש"ח	% בתמהיל	במיליוני ש"ח	% בתמהיל	ב-%
146,907	61	137,794	57	6.6
53,544	22	54,847	23	(2.4)
40,423	17	48,623	20	(16.9)
240,874	100	241,264	100	(0.2)

* כולל פריטים לא כספיים.

האשראי לציבור בשקלים לא צמודים עלה בסך 9,113 מיליון ש"ח, 6.6%. האשראי לציבור הצמוד למדד ירד בסך 1,303 מיליון ש"ח, 2.4%. הירידה באשראי לציבור במטבע חוץ ובצמוד מטבע חוץ היתה בסך 8,200 מיליון ש"ח, 16.9% ובנטרול השפעת השינויים בשער החליפין של השקל ירד האשראי לציבור במט"ח וצמוד מט"ח בשיעור של 11%.

סך כל האשראי לציבור שקוּזו הנובע מפיקדונות לפי מידת הגבייה הסתכם בקבוצה בסך 5.1 מיליארד ש"ח. כ-74.9% מהאשראי ניתן מפיקדונות הממשלה לפי מידת הגבייה למימון רכישת דירה (הלוואות לדור).

להלן התפלגות האשראי במטבע חוץ כולל צמוד מטבע חוץ לפי מטבעות עיקריים :

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
במיליוני ש"ח		
32,924	27,213	דולר ארה"ב
6,622	6,020	אירו
9,077	7,190	מטבעות אחרים
48,623	40,423	סך הכל

להלן התפתחות החבויות לענף בינוי ונדל"ן:

השינוי	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
במיליוני ש"ח			
ב-2.5	48,578	46,064	סיכון אשראי מאזני
10.3	5,905	6,514	ערבויות לרוכשי דירות*
0.1	25,546	25,768	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
(2.1)	80,029	78,346	סך הכל

* משוקלל לשווה ערך מאזן.

סך כל סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן בארץ (לפי דוח ענפי משק בתוספת ה' בסקירת ההנהלה) ירד ב-2013 ב-2.5%. סיכון האשראי לענף בינוי ונדל"ן בארץ מהווה כ-21.1% מסך כל סיכון האשראי בארץ. מאידך, לפי כללי החישוב שקבע בנק ישראל לצורך קביעת שיעור המימון הענפי, סך כל החבות בענף בבנק מגיע לכ-17.7% מסך כל החבויות בארץ. בשנת 2013 לא הייתה חריגה ענפית לאשראי בדומה לסוף שנת 2012.

להלן התפתחות האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים :

השינוי	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
במיליוני ש"ח			
באחוזים			מגזר
10.8	90,492	100,243	משקי בית
10.6	61,998	68,556	מזה : הלוואות לדיור
7.2	21,733	23,299	עסקים קטנים
(13.7)	70,252	60,646	בנקאות עסקית
(0.6)	49,908	49,630	בנקאות מסחרית
(21.0)	8,170	6,455	בנקאות פרטית
(15.2)	709	601	ניהול פיננסי, שוקי הון ואחר
(0.2)	241,264	240,874	סך הכל לסוף תקופה

סך כל האשראי העסקי (בנקאות מסחרית ובנקאות עסקית) הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 בסך 110.3 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של 8.2%. סך כל האשראי הפרטי (משקי בית, עסקים קטנים ובנקאות פרטית) הסתכם בסך 130.0 מיליארד ש"ח, עלייה בשיעור של 8.0%.

נתונים נוספים על התפתחות האשראי וסיכונים האשראי לפי ענפי משק ראה בתוספת ה' לסקירת הנהלה.

להלן התפתחות רבעונית של האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

		2012				2013			
		רביע רביעי	רביע רביעי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	
		שני	שלישי	רביעי	ראשון	שני	שלישי	רביעי	
		במיליוני ש"ח							
84,039	86,128	89,084	90,492	92,469	95,289	98,272	100,243	יתרות סוף תקופה	משקי בית
56,811	58,699	60,888	61,998	63,214	65,239	67,221	68,556		מזה: הלוואות לדיוור
20,207	20,819	21,014	21,733	22,116	22,593	23,131	23,299		עסקים קטנים
77,660	74,815	70,895	70,252	66,961	63,704	62,940	60,646		בנקאות עסקית
49,257	49,834	51,088	49,908	48,636	49,627	49,112	49,630		בנקאות מסחרית
8,451	8,658	8,508	8,170	7,361	6,720	6,840	6,455		בנקאות פרטית
886	1,173	875	709	1,071	550	597	601		ניהול פיננסי, שוקי הון ואחר
240,500	241,427	241,464	241,264	238,614	238,483	240,892	240,874		סך הכל לסוף תקופה

שעבוד לטובת בנק ישראל

ביום 21 במאי 2008 הבנק חתם על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידיים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, ושמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל. השעבוד הינו בסכום השווה לגובה הסכומים המובטחים באיגרת החוב, כפי שיהיו מעת לעת, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח.

שעבוד זה בא להבטיח כספים שנדרשים לפעילות הבנק לצורך פעילותו במסלקת CLS (Continuous Link Settlement).

לפרטים נוספים ראה להלן בשעבוד ניירות ערך בפרק זה.

סיכון אשראי לפי ענפי משק

להלן התפתחות סיכון האשראי הכולל (1) לציבור לפי ענפי משק עיקריים:

ענפי משק	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013	
	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור
	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח
חקלאות	0.6	2,124	0.6	2,187
תעשייה	12.0	44,066	10.4	38,745
בינוי ונדל"ן (2)	21.8	80,029	20.8	78,346
חשמל ומים	1.0	3,683	1.3	4,882
מסחר	8.5	31,261	8.1	30,251
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	1.4	5,329	1.3	4,824
תחבורה ואחסנה	1.7	6,410	1.7	6,296
תקשורת ושרותי מחשב	1.7	6,422	1.5	5,681
שירותים פיננסיים	11.8	43,510	12.6	47,112
שירותים עסקיים אחרים	3.1	11,340	3.0	11,253
שירותים ציבוריים וקהילתיים	2.5	9,151	2.6	9,569
אנשים פרטיים - הלוואות לדויר	17.8	65,439	19.2	71,985
אנשים פרטיים - אחר	16.1	59,100	16.9	63,063
סך הכל	100.0	367,864	100.0	374,194

- (1) לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (2) כולל הלוואות לדויר שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בניה בסך 1,175 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך 2,027 מיליון ש"ח לעומת 1,067 מיליון ש"ח ו-2,164 מיליון ש"ח בהתאמה ל-31 בדצמבר 2012.

להלן פילוח סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים:

	31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2013		
	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני
	במיליוני ש"ח					
בנייה למסחר ושירותים	7,961	2,911	5,050	6,451	2,028	4,423
בנייה לתעשייה	1,244	394	850	1,797	851	946
בנייה לדויר	23,435	16,792	6,643	25,030	17,977	7,053
נכסים מניבים	25,930	2,649	23,281	24,027	3,225	20,802
אחר	21,459	8,705	12,754	21,041	8,201	12,840
סך הכל ענף בינוי ונדל"ן	80,029	31,451	48,578	78,346	32,282	46,064

פרטים נוספים על חלוקת האשראי לציבור לפי ענפי משק - ראה בתוספת ה' בסקירת ההנהלה.
 חלק מהמידע המפורט להלן הינו "מידע צופה פני עתידי". למשמעות מושג זה ראה בפרק "סיביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות, בסעיף "תיאור עסקי התאגיד ומידע צופה פני עתידי בדוח הדירקטוריון" לעיל.

להלן נתונים נוספים על האשראי הכולל

להלן התפלגות סך כל האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ-מאזני לפי גודל האשראי לווה בודד:

		31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2013				
		שיעור	שיעור	שיעור	שיעור	שיעור	שיעור	תקרת האשראי באלפי ש"ח	
		מסך הכל	מסך הכל	מסך הכל	מסך הכל	מסך הכל	מסך הכל		
		אשראי חוץ מאזני	האשראי המאזני	סך הכל הלווים	אשראי חוץ מאזני	האשראי המאזני	הלווים		
							%	עד	
								מ-	
	0	19.3	6.3	83.5	19.6	7.5	80.8	80	
	80	10.8	18.4	13.8	10.8	27.7	17.3	600	
	600	2.8	10.6	1.7	2.7	8.1	1.2	1,200	
	1,200	1.9	5.1	0.5	1.8	3.3	0.3	2,000	
	2,000	5.2	8.9	0.4	4.5	7.5	0.3	8,000	
	8,000	4.9	7.2	0.1	4.9	7.0	0.1	20,000	
	20,000	6.4	7.1	0.04	5.7	6.3	0.03	40,000	
	40,000	18.0	15.8	0.03	16.5	14.4	0.03	200,000	
	200,000	22.7	12.7	*0.01	22.9	10.4	*0.01	800,000	
	מעל 800,000	8.0	7.9	**0.00	10.6	7.8	**0.001	800,000	
	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100	100	100		

* ב-2013 - 149 לווים וב-2012 - 158 לווים.

** ב-2013 - 21 לווים וב-2012 - 19 לווים.

פרטים נוספים על חלוקת האשראי לפי גודל - ראה בבאור (ג) לדוחות הכספיים.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני שהיקפם לווה בודד עולה על 800 מיליון ש"ח בחתך מפורט יותר של גודל האשראי ובחתך של ענפי משק ליום 31 בדצמבר 2013:

1. סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה, ליום 31 בדצמבר 2013:

		מספר לווים		אשראי מאזני		סיכון אשראי חוץ מאזני	
		מזה:		מזה:		מזה:	
		צדדים קשורים	סך הכל	צדדים קשורים	סך הכל	צדדים קשורים	סך הכל
		במיליוני ש"ח					
		מ-		עד			
	800	1,200	9	6,564	955	2,188	-
	1,200	1,600	5	4,382	-	2,539	-
	1,600	2,000	2	519	-	2,795	-
	2,000	2,400	3	2,607	-	3,777	-
	2,400	2,800	1	2,376	-	41	-
	3,200	3,524	1	2,941	-	583	-
			21	19,389	955	11,923	-

סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה, ליום 31 בדצמבר 2012:

סיכון אשראי חוץ מאזני		אשראי מאזני		מספר לווים		תקרת האשראי במיליוני ש"ח	
מזה:		מזה:		מזה:			
צדדים קשורים	סך הכל	צדדים קשורים	סך הכל	צדדים קשורים	סך הכל		
במיליוני ש"ח						עד	מ-
-	4,222	-	4,464	-	9	1,200	800
-	1,052	-	5,723	-	5	1,600	1,200
-	2,122	2,016	4,312	1	3	2,400	2,000
-	62	-	2,878	-	1	3,200	2,800
-	1,126	-	2,175	-	1	3,301	3,200
-	8,584	2,016	19,552	1	19		סך הכל

2. סיכון אשראי לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2013:

סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי מאזני	מספר לווים	
סך הכל	סך הכל	סך הכל	
במיליוני ש"ח			
3,327	2,257	3	תעשייה
3,051	4,214	6	בינוי ונדל"ן
200	735	1	שירותים ציבוריים וקהילתיים
41	2,376	1	תקשורת ושירותי מחשב
4,182	5,813	8	שירותים פיננסיים
583	2,941	1	חשמל ומים
539	1,053	1	מסחר
11,923	19,389	21	סך הכל

סיכון אשראי לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2012:

סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי מאזני	מספר לווים	
סך הכל	סך הכל	סך הכל	
במיליוני ש"ח			
4,195	2,298	4	תעשייה
1,470	3,699	5	בינוי ונדל"ן
235	778	1	שירותים ציבוריים וקהילתיים
62	2,878	1	תקשורת ושירותי מחשב
1,279	6,515	6	שירותים פיננסיים
1,126	2,175	1	חשמל ומים
217	1,209	1	מסחר
8,584	19,552	19	סך הכל

כל הצדדים הקשורים בטבלאות דלעיל הם תאגידיים שהבנק מחזיק בהם עד 20% ואינם בעלי שליטה בבנק. אין בין האשראים המפורטים בטבלה הנ"ל חובות שבגינם נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי.

3. ליום 31 בדצמבר 2013 אין לקבוצה חשיפת אשראי לקבוצת לווים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק (לצורך הלימות ההון).

למידע נוסף בנושא קבוצות לווים ראה בפרק החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם, ריכוזיות אשראי להלן.

4. החבות המצרפית של לווים גדולים, קבוצות לווים וקבוצות לווים בנקאיות שחבותם עולה על שיעור של 10% מהון הבנק מהווה ב-31 בדצמבר 2013 14.7% מהון הבנק לעומת המגבלה הרגולטורית שהינה בשיעור 120% מהון הבנק.

חובות בעייתיים

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות :

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013			
מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני
במיליוני ש"ח					
6,013	393	5,620	4,480	213	4,267
1,749	102	1,647	1,874	185	1,689
3,169	626	2,543	3,447	756	2,691
10,931	1,121	9,810	9,801	1,154	8,647

סיכון אשראי בעייתי:

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013			
מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני
במיליוני ש"ח					
12,264		10,858			סיכון אשראי בעייתי מסחרי
1,311		1,331			סיכון אשראי בעייתי קמעונאי
13,575		12,189			סך הכל
2,644		2,388			יתרת הפרשה להפסדי אשראי
10,931		9,801			אשראי בעייתי לאחר הפרשה להפסדי אשראי

פירוט נוסף לאשראי בעייתי - ראה בבאור 4 לדוחות הכספיים ובסקירת ההנהלה תוספת ה'.

האשראי לממשלות ב-31 בדצמבר 2013 הסתכם ב-558 מיליון ש"ח עלייה של 116 מיליון ש"ח, 26.2% לעומת 31 בדצמבר 2012.

ניירות ערך

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-31 בדצמבר 2013 הסתכמו ב-63.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-56.4 מיליארד ש"ח ב-2012, עלייה של 13.0%.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לשתי קטגוריות: ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בניכוי המס המתייחס. בכל מקרה שבו קיימת ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני ההפרש נזקף לחשבון רווח והפסד.

אופן חישוב השווי ההוגן

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראלים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים.

אגרות החוב בישראל הנקובות בשקלים ואינן סחירות משוערכות באמצעות מודל, מכיוון שאין שוק פעיל לאגרות החוב הללו.

להלן סיווג סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד בהתאם להוראות הנ"ל:

31 בדצמבר 2013					
	הערך במאזן	שווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת
			הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	
במיליוני ש"ח					
אגרות חוב					
זמינות למכירה	50,033	50,033	(222)	401	49,854
למסחר	9,783	9,783	*(33)	*76	9,740
	59,816	59,816	(255)	477	59,594
מניות וקרנות					
זמינות למכירה	2,828	2,828	(72)	156	2,744
למסחר	1,091	1,091	*(4)	*78	1,017
	3,919	3,919	(76)	234	3,761
סך כל ניירות הערך	63,735	63,735	(331)	711	63,355

* נזקף לרווח והפסד.

31 בדצמבר 2012					
	הערך במאזן	שווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת
			הפסדים שטרם מומשו	רווחים שטרם מומשו	
במיליוני ש"ח					
אגרות חוב					
זמינות למכירה	42,727	42,727	(109)	576	42,260
למסחר	11,315	11,315	*(13)	*236	11,092
	54,042	54,042	(122)	812	53,352
מניות וקרנות					
זמינות למכירה	2,167	2,167	(12)	453	1,726
למסחר	199	199	*(1)	*11	189
	2,366	2,366	(13)	464	1,915
סך כל ניירות הערך	56,408	56,408	(135)	1,276	55,267

* נזקף לרווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2013 כ-82.9% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה וכ-17.1% כתיק למסחר. סיווג זה מקנה גמישות בניהול תיק ניירות הערך. כ-6.1% משווי ניירות הערך הינן השקעות במניות של חברות שאינן מוצגות על בסיס השווי המאזני, אלא לפי עלות או שווי שוק של המניות הנסחרות בבורסה.

להלן נתונים על פעילות הקבוצה באגרות חוב:

2012	2013	
במיליוני ש"ח		
44,392	51,921	אגרות חוב שיצאו לפדיון ו/או נמכרו (זמינות למכירה)
50,300	59,468	רכישות אגרות חוב זמינות למכירה
		רווח נטו מהשקעות באגרות חוב:
1,253	1,022	הכנסות ריבית
291	209	רווח נטו ממכירת ומירידת ערך של אגרות חוב זמינות למכירה
		רווח שמומש ו/או טרם מומש מהתאמה לשווי הוגן של
229	(54)	אגרות חוב למסחר

להלן פירוט הרכב ההשקעות באגרות חוב לפי סוגי הצמדה:

31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2013			
חברות אחרות	ממשלות זרות	ממשלת ישראל	חברות אחרות	ממשלות זרות	ממשלת ישראל	
במיליוני ש"ח						
מטבעי ישראל:						
860	-	26,319	237	-	34,086	לא-צמוד
1,320	-	3,441	1,269	-	2,141	צמוד למדד
13,119	6,765	2,218	15,602	4,871	1,610	מט"ח כולל צמוד מט"ח
*15,299	6,765	31,978	*17,108	4,871	37,837	סך הכול אגרות חוב

* מזה אגרות חוב נחותות (Subordinated) 998 מיליון ש"ח (1,272 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2012).

בשנת 2013 חלה עלייה של כ-5.8 מיליארד ש"ח כ-10.7%, בהשקעות של הקבוצה באגרות חוב וזאת בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל.

תיק אגרות החוב מושקע ברובו באגרות חוב של ממשלת ישראל וממשלת ארה"ב.

לפרטים נוספים ראה בבאור 3 לדוחות הכספיים.

להלן שווי ניירות הערך לפי אופן המדידה במיליוני ש"ח:

2012	2013	
40,458	45,164	ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל
13,102	15,339	ניירות ערך לפי מחירים שנקבעו לפי מודלים חיזוניים
2,848	3,232	ניירות ערך לפי ציטוט מהצד הנגדי או לפי עלות
56,408	63,735	סך הכל

לפרטים נוספים על המדיניות החשבונאית והטיפול בק"ע שערך תיק ניירות הערך והבחנות בין ירידת ערך זמנית או אחרת מזמנית, ראה בפרק מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ובבאור 3 לדוח הכספי.

להלן טבלת פירוט ההשקעות באגרות חוב (ללא בנקים) שהונפקו בישראל ובחו"ל לפי ענפי משק (תיק זמין למכירה ולמסחר):

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		
הונפק בחו"ל	הונפק בישראל	הונפק בחו"ל	הונפק בישראל	במיליוני ש"ח
				ענף משק
15	-	4	-	חקלאות
801	179	766	60	תעשייה
244	53	171	50	בינוי ונדל"ן
206	867	234	590	חשמל ומים
50	312	4	186	מסחר
11	24	132	9	תחבורה ואחסנה
205	53	198	58	תקשורת ושרותי מחשב
7,343	474	9,495	431	שירותים פיננסיים*
101	95	209	66	שירותים עסקיים ואחרים
114	24	115	29	שירותים ציבוריים וקהילתיים
9,090	2,081	11,328	1,479	סך הכל

* כולל אגרות חוב מגובות בנכסים.

התיק הזמין למכירה

להלן הרכב התיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר:

2012		2013		
שינוי		במיליוני ש"ח		
בארץ	בחו"ל	בארץ	בחו"ל	
7,753	(447)	22,327	20,400	אגרות חוב
(486)	1,147	1,573	594	מניות וקרנות
7,267	700	23,900	20,994	סך הכל

א. בשנת 2013 הייתה תנועה שלילית ברווח כולל אחר בגין ניירות ערך זמינים למכירה בסך 518 מיליוני ש"ח (לפני השפעת המס). התנועה נובעת מתנועה שלילית בניירות ערך שמומשו וסווגו לרווח והפסד בסך 747 מיליון ש"ח אשר קוזה בחלקה מעליית ערך בסך 229 מיליון ש"ח (לפני מס). זאת בהשוואה לעליית ערך בסך של 1,268 מיליון ש"ח (לפני מס) בתקופה המקבילה אשתקד ותנועה שלילית הנובעת מניירות ערך שמומשו וסווגו לרווח והפסד בסך 201 מיליון ש"ח (לפני מס).

ב. כמו כן נזקפו לרווח והפסד רווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 209 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 291 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ג. להלן ריכוז התוצאות הנ"ל בגין התיק הזמין למכירה (כולל הכנסות ריבית):

לשנה שנסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	במיליוני ש"ח
1,167	1,561	רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שנוקפו לרווח והפסד
1,067	(518)	התאמות לקרן הון של ניירות ערך זמינים למכירה בהון עצמי
2,234	1,043	סך כל השינוי בגין ניירות ערך זמינים למכירה

ד. להלן פירוט היתרות נטו בהון עצמי :

תנועה	במיליוני ש"ח			
	31 בדצמבר 2013	30 בספטמבר 2013	31 בדצמבר 2012	ברביע הרביעי 2013
מניות	83	66	441	17
אגרות חוב ממשלת ישראל	145	125	150	20
אגרות חוב ממשלות זרות	2	2	7	-
אגרות חוב אחרות	(25)	(1)	127	(24)
השאלות וקרן הון בגין כלולה	18	15	16	3
סך הכל	223	207	741	16
המס המתייחס	(44)	(44)	(247)	-
סך הכל נטו	179	163	494	16

היתרה המצטברת נטו של התאמות ניירות ערך המוחזקים בתיק הזמין למכירה לשווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בסכום חיובי של 179 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), לעומת 494 מיליוני ש"ח בסוף 2012. סכומים אלה מייצגים רווחים נטו שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.

להערכת הנהלת הבנק, בניירות ערך בתיק הזמין למכירה בהם קיימת ירידת ערך, הרי שהינה בעלת אופי זמני. ככוונתו וביכולתו של הבנק להמשיך ולהחזיק את ההשקעות עד להשבה החזויה של מלוא העלות של הנכסים או עד לפדיון, לכן נזקפת ירידת ערך זו להון. זאת, על בסיס הקריטריונים שפורטו בעיקרי המדיניות החשבונאית בבאור 1 להלן.

ה. להלן ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה שנזקפה להון עצמי ליום 31 בדצמבר 2013 :

שיעור הירידה	משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה*			
	עד 6 חודשים	6-9 חודשים	9-12 חודשים	מעל 12 חודשים
עד 10%	12	13	-	-
אגרות חוב מגובות נכסים	12	64	54	32
אגרות חוב אחרות	20	18	-	15
סך הכל	44	95	54	47
מעל 10%	26	21	-	-
אגרות חוב מגובות נכסים	-	-	-	-
אגרות חוב אחרות	-	-	-	7
סך הכל	26	21	-	7
סך הכל	38	34	-	-
אגרות חוב מגובות נכסים	12	64	54	32
אגרות חוב אחרות	20	18	-	22
סך כללי	70	116	54	54

בנושא הטיפול בשיעור ניירות הערך והבחנות בין ירידת ערך בעלת אופי זמני או אחר מזמני ראה בפרק מדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים לעיל.

למידע נוסף ראה להלן בדוחות הכספיים, באור 3 - ניירות ערך.

* משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה משמעו מאז תחילת ירידת ערך כלשהיא של נייר הערך ממחיר העלות המותאמת.

להלן הרכב התיק למסחר ליום 31 בדצמבר:

2013		2012		שינוי	
במיליוני ש"ח					
בחוי"ל	בארץ	בחוי"ל	בארץ	בחוי"ל	בארץ
1,951	7,832	1,635	9,680	316	(1,848)
959	132	27	172	932	(40)
2,910	7,964	1,662	9,852	1,248	(1,888)
סך הכל		סך הכל		סך הכל	

בגין אגרות חוב למסחר נרשמו בדוח רווח והפסד הפסדים שמומשו וטרם מומשו בסך של (54) מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 229 מיליון ש"ח בשנת 2012, ובגין מניות וקרנות נרשמו רווחים שמומשו ושטרם מומשו בסך 89 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 10 מיליון ש"ח ב-2012.

השקעות בניירות ערך שהונפקו בחוי"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה יש כ-25 מיליארד ש"ח (כ-7.2 מיליארד דולר) ניירות ערך שהונפקו בחוי"ל שכולם (פרט לכ-1.6%) מדורגים Investment Grade, מהם כ-82% בדרוג (A-) ומעלה. כ-10% מהתיק מושקעים במניות ובקרנות. מתוך התיק הנ"ל כ-22 מיליארד ש"ח (כ-6.3 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה מסווגת בתיק למסחר.

להלן הרכב השקעות בניירות ערך שהונפקו בחוי"ל:

2013		2012			
תיק זמין	תיק סחיר	תיק זמין	תיק סחיר	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח					
5,325	1,036	8,487	447	אגרות חוב ממשלתיות*	
5,280	116	5,281	88	אגרות חוב בנקים ומוסדות פיננסיים	
7,346	279	5,049	358	אגרות חוב מגובות נכסים	
2,002	520	1,583	742	אגרות חוב אחרות	
1,741	959	594	27	מניות וקרנות	
21,694	2,910	20,994	1,662	סך הכל	

* מזה: אגרות חוב ממשלת ישראל שהונפקו בחוי"ל ב-31 בדצמבר 2013 1,482 מיליון ש"ח בתיק הזמין ו-8 בתיק הסחיר, וב-31 בדצמבר 2012 2,033 מיליון ש"ח בתיק הזמין ו-136 מיליון ש"ח בתיק הסחיר.

ירידת הערך נטו (הקיזוז בין עליות וירידות ערך) שנוקפה להון בגין ניירות ערך שהונפקו בחוי"ל ליום 31 בדצמבר 2013, מסתכמת בסך (11) מיליון ש"ח, (כ-7 מיליון ש"ח לאחר מס).

1. השקעות בניירות ערך מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

תיק ניירות ערך מגובי נכסים של הקבוצה (משכנתאות ושאינם משכנתאות) כולו מדורג בדרוג השקעה (Investment Grade). ל-31 בדצמבר 2013 מסתכם כ-7.6 מיליארד ש"ח (כ-2.2 מיליארד דולר) לעומת 5.4 מיליארד ש"ח בסוף 2012, מתוך התיק הני"ל כ-7.3 מיליארד ש"ח (כ-2.1 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר.

התיק הזמין למכירה של השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בחו"ל ליום 31 בדצמבר 2013 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום של כ-5.5 מיליארד ש"ח. 94% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הונפקו על ידי סוכנויות פדראליות בארה"ב (FNMA, FHLMC, GNMA).

להלן ריכוז ההשקעות באגרות חוב מגובות נכסים בתיק הזמין למכירה:

31 בדצמבר 2013				
עלות מופחתת במיליוני ש"ח	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הערך במאזן (שווי הוגן)	
5,673	7	(149)	5,531	MBS אגרות חוב מגובות משכנתאות
1,801	27	(13)	1,815	ABS אגרות חוב מגובות נכסים שאינם משכנתאות:
1,709	27	(12)	1,724	מזה: CLO
92	-	(1)	91	אחר
7,474	34	(162)	7,346	סך הכל
31 בדצמבר 2012				
עלות מופחתת במיליוני ש"ח	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הערך במאזן (שווי הוגן)	
3,611	22	(2)	3,631	MBS אגרות חוב מגובות משכנתאות
1,382	54	(18)	1,418	ABS אגרות חוב מגובות נכסים שאינם משכנתאות:
1,334	54	(17)	1,371	מזה: CLO
48	-	(1)	47	אחר
4,993	76	(20)	5,049	סך הכל

בנושא הגדרת ניירות ערך מגובי נכסים ראה באור 3 לדוח הכספי.

השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (טבלה 9 (ו') באזל 2):

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
הסכום המצטבר של החשיפה במיליוני ש"ח		
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):		
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות:		
257	232	ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של ממשלת ארה"ב GNMA
511	1,581	ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC
5	4	ניירות ערך אחרים
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים:		
ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA, FNMA, FHLMC או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה		
2,581	3,374	שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות
322	428	שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות
3,676	5,619	סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)		
75	85	חייבים בגין כרטיסי אשראי
5	2	קווי אשראי לכל מטרה בבטחון דירת מגורים
166	57	אשראי לרכישת רכב
20	19	אשראי אחר לאנשים פרטיים
1	1	אשראי שאינו לאנשים פרטיים
1,371	1,724	אגרות חוב מסוג CLO
93	118	אחרים
1,731	2,006	סך הכל מגובי נכסים (ABS)
5,407	7,625	סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים

השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון - תיק זמין (טבלה 9 (ז) באזל 2):*

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח		הסכום המצטבר של החשיפה במיליוני ש"ח		
13	23	727	1,291	20%
14	12	390	321	40%
8	14	169	305	50%
33	20	370	224	100%
8	6	42	30	225%
-	-	-	-	350%
1	-	2	-	650%
-	-	21	-	הופחתו מההון
77	75	1,721	2,171	סך הכל

* החל מיום 31 בדצמבר 2012 מיישם הבנק את הנחיות בנק ישראל בנוגע לאיגוח מחדש. לא כולל ניירות ערך GNMA, FHLMC, FNMA, המוצגים כהתחייבות של ממשלת ארה"ב, ומשקל הסיכון שלהן הינו 20%. לא כולל ניירות ערך GNMA להן ערבות מדינת ארה"ב ומשקל הסיכון שלהן 0%.

נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה ירידת הערך המצטברת נטו שנוקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות חוב המגובות משכנתאות בכ-142 מיליוני ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות חוב המגובות משכנתאות היא כ-5 שנים בממוצע.

סך אגרות החוב המגובות משכנתאות שאינן בערבות מדינה (ארה"ב) ואינן בחסות מוסדות פדראליים אמריקאים הן בתיק הזמין והן בתיק למסחר, מסתכם בכ-432 מיליון ש"ח.

בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות (אשראי לרכישת רכב, ואשראים אחרים) בסך של כ-1.8 מיליארד ש"ח מתוכן אגרות חוב מסוג CLO בסך של כ-1.7 מיליארד ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ-2.8 שנים בממוצע.

הזיקפה לרווח והפסד להון בשני תיקים אלו בוצעה על סמך המדיניות שפורטה בסעיף המדיניות החשבונאית בבאור 1 לדוח, וכן בפרק מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים לעיל.

להגדרות של אגרות חוב מגובי נכסים ראה בבאור 3 לדוח הכספי.

2. השקעות בניירות ערך אחרים שהונפקו בחו"ל (שאינם מגובי נכסים)

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-31 בדצמבר 2013 כ-17.0 מיליארד ש"ח (4.9 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים, 14.3 מיליארד ש"ח (4.1 מיליארד דולר) מניירות הערך הללו מסווגים בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר. 95% מסך ניירות הערך הינם בדירוג השקעה והם כוללים בעיקר ניירות ערך של ממשלת ארה"ב, בנקים ומוסדות פיננסיים, אגרות חוב של חברות בדרוג השקעה והיתר בעיקר ניירות ערך של ממשלת ישראל.

לפרטים נוספים בק"ע חשיפה מוסדות פיננסיים זרים ראה בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" סעיף "סיכונים אשראי".

ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה יתרת עליית הערך המצטברת בהון העצמי בגין ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל, ושהם בתיק הזמין למכירה ב-117 מיליון ש"ח (שהם 75 מיליון ש"ח לאחר מס).

כאמור, בנוסף לתיק הזמין למכירה קיימים ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים, וקרנות של ניירות ערך. 95% מניירות הערך שבתיק למסחר בדירוג השקעה (Investment Grade).

שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-31 בדצמבר 2013 הסתכם ב-2.6 מיליארד ש"ח, (0.8 מיליארד דולר). ההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת, במידה שיש הפרש כזה, נזקף לחשבון הרווח והפסד.

3. השקעות באגרות חוב - שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 ב-37.9 מיליארד ש"ח, מזה סך של 36.4 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל בשקלים, והיתר אגרות חוב של ממשלת ישראל במט"ח ואגרות חוב שהונפקו על ידי חברות. כ-52.9% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-1.2 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר.

תיק אגרות החוב של חברות, שבתיק הזמין למכירה בהיקף של 1.2 מיליארד ש"ח כולל קרן הון חיובית בסך של 45 מיליון ש"ח וקרן הון שלילית בסך של 2 מיליון ש"ח.

כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר וחלק מאגרות החוב של החברות שבתיק הזמין למכירה רשומות למסחר וסחירות בבורסה. שערך אגרות החוב של החברות הסחירות מבוסס על מחירי השוק בבורסה. שערך אגרות החוב שאינן סחירות נעשה כפי שפורט לעיל.

4. השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 31 בדצמבר 2013 בכ-3,919 מיליון ש"ח, מזה מניות סחירות 2,556 מיליון ש"ח ושאינן סחירות 1,363 מיליון ש"ח. מסך כל ההשקעה 2,828 מיליון ש"ח מסווגים בתיק הזמין למכירה ו-1,091 מיליון ש"ח מסווגים בתיק למסחר.

מטרות ומדיניות ניהול סיכונים לגבי השקעה במניות - (גילוי איכותי טבלה 13 באזל 2):

מדיניות ההשקעה:

הבנק הגדיר מדיניות השקעה של הקבוצה לרבות קביעת מגבלות להיקף ההשקעה הכולל ובחברה בודדת, תמהיל ההשקעה ורמות הסיכון השונות בין סוגי ההשקעות הריאליות.

הגדרת מטרת ההשקעה:

- השגת תשואה עודפת בהשוואה להשקעה פיננסית של הנוסטרו.
- השאת ערך ההשקעה והשגת תנאי השקעה עודפים על ידי מינוף המוניטין של קבוצת לאומי.
- הרחבת פיזור סיכונים וגיוון מקורות ההכנסה של הקבוצה.
- השטחת התנודתיות של תיק הנוסטרו (פערי זמן).

מבנה התיק מתחלק ל-3 קבוצות משנה:

- השקעות אסטרטגיות (מרבית התיק), השקעות בהן הבנק מתכנן להחזיק לזמן ארוך.
- השקעות לטווח זמן בינוני.
- השקעות בחברות צמיחה (חברות בהתחלת דרכן).

הרישום החשבונאי של ההשקעות:

- ההשקעות נרשמות כהשקעות בתיק ניירות ערך זמינים למכירה, כאשר ההשקעה הינה בחברה כלולה היא נרשמת בסעיף השקעות בחברות כלולות.
- לגבי אופן הרישום ראה להלן בדוחות הכספיים, באור 1(ו), עיקרי המדיניות החשבונאית.

להלן ההשקעות העיקריות במניות ובקרנות הרשומות בסעיף ניירות ערך (1) (טבלה 13(ב) באזל 2):

סחיר/ לא סחיר	חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע המקנה זכות לקבלת רווחים					
	דרישות הלימות הון		ערך ההשקעה במאזן המאוחד*		31 בדצמבר	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
	במיליוני ש"ח				ב-%	
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ	53	-	594	-	9.79	-
אפריקה ישראל נכסים בע"מ	2	-	22	-	2.22	-
אוצר התישבות היהודים בע"מ	5	5	50	61	8.62	8.62
פרטנר תקשורת בע"מ (2)	16	13	174	146	4.99	2.90
אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ (3)	5	8	57	91	8.98	8.98
ת.ש.י דרכים שותפות מוגבלת	10	23	108	252	17.82	18.90
שטרי הון טאואר סמיקונדקטר	4	3	49	30	-	-
טאואר סמיקונדקטר	-	2	-	20	-	-
בנק CLS	2	3	21	28	-	-
מזה 674						
קרנות	74	163	825	1,807	-	-
אייפקס	6	7	72	83	-	-
מזה 379						
אחר	36	126	394	1,401	-	-
סך הכל	213	353	2,366	3,919		

* ערך ההשקעה במאזן המאוחד שווה ליתרת שווי הוגן של ההשקעה.

- (1) לפרטים בדבר השקעות ריאליות המוצגות לפי השווי המאזני ראה בפרק מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה להלן.
- (2) נמכר במהלך מרס 2014 תמורת 140 מיליון ש"ח. הרווח לפני מס 70 מיליון ש"ח.
- (3) נמכר במהלך ינואר 2014 תמורת 83.8 מיליון ש"ח. הרווח לפני מס 17 מיליון ש"ח.

להלן ההשקעות (פוזיציה) במניות ובקרנות בסעיף ניירות ערך (תיק זמין למכירה ותיק סחיר) (במיליוני ש"ח):

יתרה מאזנית		
2012	2013	
1,172	2,556	מניות וקרנות על בסיס מחירים מצוטטים בשוק פעיל
696	757	קרנות לפי ציטוט מצד נגדי
498	606	מניות ללא שער על בסיס עלות
2,366	3,919	סך הכל

ת.ש.י. דרכים שותפות מוגבלת

ביולי 2013 רכשה ת.ש.י. דרכים שותפות מוגבלת ("השותפות") משיכון ובינוי בע"מ את מלוא החזקותיה בדרך ארץ (25.5% בדילול מלא). טרם העסקה, השותפות החזיקה ב-25.5% מהון המניות של דרך ארץ ולאחריה ב-51% והינה בעלת השליטה. לאומי פרטנרס, המחזיקה כשותף מוגבל בשותפות בכ-18.91% מהזכויות בשותפות, השקיעה לצורך הרכישה כ-143 מיליון ש"ח וכן התחייבה להשקיע, ככל שתמומשנה הערבויות הבנקאיות שהוצאו בקשר עם הפרויקט, סכום נוסף של עד כ-61 מיליון ש"ח.

מגדל

בתחילת ינואר 2013 הפיץ לאומי כ-5.08% ממניות החברה לשורה של גופים מוסדיים במחיר של 5.72 ש"ח למנייה (כ-2.2% דיסקאונט למחיר השוק) ובתמורה כוללת של כ-306 מיליון ש"ח. כתוצאה מהמכירה הבנק רשם רווח נקי של כ-120 מיליון ש"ח בדוחות הרביע הראשון של 2013.

ביום 30 בספטמבר 2013 הפיץ לאומי כ-4.35% ממניות החברה לשורה של גופים מוסדיים במחיר של 5.9 ש"ח למנייה ובתמורה כוללת של כ-270 מיליון ש"ח. כתוצאה מהמכירה רשם הבנק בדוחות הרביע השלישי של 2013 רווח נקי של כ-105 מיליון ש"ח.

שעבוד ניירות ערך

הבנק חבר במסלוקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ובמסלוקת מעו"ף בע"מ.

הבנק, כמו כל חבר מסלוקת מעוף אחר, משעבד ניירות ערך מהנוסטרו להבטחת פעילות לקוחותיו, פעילות הנוסטרו ובגין חלקו בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיח השעבוד גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם השעבוד שהעמיד החבר האחר לא יספיק לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הביטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלוקת מעו"ף לפי הנמוך. הבנק שיעבד, ליום 31 בדצמבר 2013, אגרות חוב ופיקדונות בשווי של 983 מיליון ש"ח למסלוקת המעו"ף.

הסדר בטחונות דומה קיים גם במסלוקת הבורסה. שווי כל אגרות החוב ששועבדו על ידי הבנק, למסלוקת הבורסה ליום 31 בדצמבר 2013 היה 80 מיליון ש"ח.

הבנק חתם על אגרת חוב לטובת בנק ישראל להבטחת סכומים המגיעים או שיגיעו לבנק ישראל מהבנק. כערובה לני"ל הבנק שיעבד לטובת בנק ישראל בשיעבוד שוטף ללא הגבלה בסכום אגרות חוב המופקדות בחשבון ספציפי המתנהל במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב על שם בנק ישראל. ליום 31 בדצמבר 2013 לא היו יתרות.

ליום 31 בדצמבר 2013 לא ניתנו אשראים לבנק מבנק ישראל, מאידך יתרת הפיקדונות של הבנק בבנק ישראל הסתכמה בסך 27.1 מיליארד ש"ח.

הבנק מבצע השאלות לזמן קצר של ניירות ערך במט"ח מהתיק הזמין, דרך מסלוקת יורוקליר, ללקוחות אחרים של המסלוקה ללא ידיעת זהות השואלים. ההשאלות מבוצעות בערבות מלאה של מסלוקת יורוקליר שהינה מוסד פיננסי בדירוג AA+. שווי יתרת ניירות ערך המושאלים למסלוקת יורוקליר ליום 31 בדצמבר 2013, עמד על כ-84 מיליון ש"ח. לצורך הבטחת סליקה של ניירות ערך עבור לקוחות הבנק קיבל ממסלוקת יורוקליר קו אשראי בסך 150 מיליון דולר שכנגדו קיים שעבוד צף על ניירות ערך בתיק הנוסטרו.

נכסים אחרים ויתרות חובה בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים הסתכמו בסוף 2013 בסך 5.0 מיליארד ש"ח לעומת 4.5 מיליארד ש"ח בסוף 2012, עלייה בשיעור של 10.4%.

יתרת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שבוצעה עם ועבור לקוחות עלתה מ-11.4 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2012 ל-13.1 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2013.

התחייבויות אחרות ויתרות זכות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 בסך 17.3 מיליארד ש"ח לעומת 15.6 מיליארד ש"ח בסוף 2012, עלייה בשיעור של 11.3%.

יתרות זכות בגין מכשירים נגזרים הסתכמו בסך 13.5 מיליארד ש"ח לעומת 12.8 מיליארד ש"ח ב-2012.

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד - העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2013 בסך 3.6 מיליארד ש"ח, לעומת 3.7 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

ההשקעות בבניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2013 הינן כדלהלן (במיליוני ש"ח):

	יתרה להפחתה	פחת שנצבר	עלות	
	31 בדצמבר 2013			
בניינים ומקרקעין	1,541	1,881	3,422	1,559
ציוד, ריהוט וכלי רכב	700	2,694	3,394	712
תוכנות	1,397	3,581	4,978	1,434
סך הכל	3,638	8,156	11,794	3,705

בניינים וציוד אלה משמשים בעיקר לפעילות הקבוצה. בניינים שאינם בשימוש הקבוצה והמושכרים לגורמים מחוץ לקבוצה הכלולים במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמים בסך 26 מליון ש"ח.

מרבית שטחי המבנים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בישראל הינם בבעלות הבנק או בבעלות חברות-בנות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות.

נכסי הנדל"ן של הבנק מוחזקים בבעלות הבנק, בנייני בנק בע"מ ולין סיטי סנטר בע"מ (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק) ובבעלותם 166 נכסים, מתוכם 121 סניפים וארכיבים ו-23 משרדי הנהלה ראשית. סך כל השטח בבעלות הינו בהיקף של כ-259,000 מ"ר והוא מתחלק לסניפים בשטח של כ-78,000 מ"ר, משרדי הנהלה ראשית בשטח של כ-42,000 מ"ר (ללא מתחם קריית שירות בל"ל) והיתרה מתחלקת למשרדים, בשימוש חברות בנות, מרכז לוגיסטי, מגרשים, נכסים פנויים וכו'. הנכסים המיועדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2013 היו בשטח של 16,772 מ"ר ומוצגים לפי עלות מופחתת או שווי למימוש, כנמוך שבהם.

ההשקעות במבנים המוחזקים בבעלות הקבוצה, הסתכמו בשנת 2013 ב-1,541 מיליון ש"ח (כולל 70 מיליון ש"ח השקעה בנכסים), לעומת 1,599 מיליון ש"ח בשנת 2012 (כולל 70 מיליון ש"ח השקעה בנכסים). בנוסף לשטחים שבבעלות, הבנק מחזיק בשטח של כ-83,000 מ"ר בשכירות.

קש"ב - "קריית שירותי בל"ל על שם יצחק רבין", הכולל את חת"מ - חטיבת תפעול ומחשוב של השירותים התפעוליים של הבנק, את מערך רכש בינוי ולוגיסטיקה ואת מרכז ההדרכה של הבנק, ממוקם בלוד בתוך מתחם ששטחו הכולל הינו 78.8 דונם.

לאומי הקים מתקן תת קרקעי למערך המחשוב. המתקן ממוגן בפני פגיעת רקטות, לוחמה ביולוגית כימית ורעידות אדמה. המתקן נבנה עם טכנולוגיות מתקדמות המאפשרות תפעול שוטף ברמה גבוהה ותפקוד עצמאי בשעת חירום. העברת מערך המחשוב למתקן הסתיימה בסוף שנת 2010. התשתיות במרכז המחשבים החדש הינן ברמת שרידות ויתירות אופטימאלית והמבנה נבנה בהתאם לתקנים בינלאומיים.

ללאומי 2 מחשבים מרכזיים (MF) תוצרת IBM ממשפחת Z/Series. לשימוש מערכות הייצור: מחשב ראשי בעוצמה של 10,609 mips, כאשר בשוטף מופעלת קיבולת של 9,788 mips (כמות פעולות במיליונים לשנייה), ומחשב משני בעוצמה של כ-471 mips. מחשב הייצור המשני ניתן להרחבה לקיבולת של כ-9,894 mips לצורך גיבוי פנימי ברמת מתקן קש"ב.

במתקן בתל אביב מופעל מחשב בעוצמה של 2,147 mips המשמש את סביבת הפיתוח והמבדקים. מחשב זה ניתן להרחבה לקיבולת של כ-13,662 mips במקרי חירום של השבתת המתקן בקש"ב. מתוכננת להתבצע בחינה מיוחדת של יעילות השימוש במתקן בתל אביב כמתקן גיבוי.

לבנק מאגר נתונים מקוון והיסטורי המאוכסן על גבי דיסקים וקלטות במתקן המחשוב העיקרי בקש"ב ובמתקן הגיבוי בתל אביב. עותק שלישי עדכני של נתונים עדכני נשמר במתקן באזור ירושלים. הנתונים עוברים על גבי תשתית תקשורת ייעודית בין מרכזי המחשוב של לאומי.

סיניפי הבנק ממוחשבים וקשורים במקוון למרכז המחשבים בקש"ב. בשנה האחרונה הועברו שרתי הסיניפים למרכזי המחשוב בקש"ב ובת"א. סך הכל מותקנים כ-393 שרתים (מזה 50 בבנק ערבי) וכ-7,865 תחנות עבודה (מזה 487 בבנק ערבי), אשר רובן מבוססות על מחשבים אישיים. לשימוש הלקוחות 357 מכשירי "כספומט" חדישים, מתוכם כ-194 כוללים מכלול להפקדת מזומן וכ-565 עמדות לאומי דיגיטל. ביחידות המטה ובמרחבים מותקנים 12,200 מחשבים אישיים (מזה 512 בבנק ערבי) ברשתות מקומיות עם אפשרות לתקשורת ישירה עם מרכז המחשבים, ותקשורת נפרדת לרשת האינטרנט.

בשנים 2008-2012 שידרג הבנק את מערך עמדות לאומי דיגיטל ובכך הושלם תהליך החלפת כלל משק עמדות הקהל לציווד חדיש ומתקדם.

נכון לסוף שנת 2013 קיימות 223 עמדות לאומי דיגיטל חיצוניות ו-342 עמדות לאומי דיגיטל פנימיות.

במהלך 2013 הוחלפו 61 כספומטים ישנים (בני 20-10 שנים), ושודרגו מעבדים חלשים בכ-60 כספומטים נוספים. כמו כן הותקנו מכלולי הפקדת מזומן בכ-50 כספומטים.

אבטחת מידע בלאומי מתבססת על עקרון הסודיות הבנקאית, וחוקים והוראות שונים, כגון הוראות חוק הגנת הפרטיות ותקנותיו, הוראות חוק המחשבים, הוראות בנק ישראל ובכלל זה הוראת ניהול טכנולוגית המידע 357 ותקנים מקובלים של אבטחת מידע.

מכלל הוראות אלה נגזרת פעילות ענפה של הגדרת מדיניות אבטחת מידע בארגון, בניית תוכנית עבודה ליישום בקרות ומנגנוני אבטחת מידע, הקמת מערכות והטמעה של נושאי ניהול אבטחת מידע, תכנון וביצוע בקרות אבטחת מידע כולל כתיבת נהלים.

בעידן בו מתגברים האימים מגורמי חוץ, נערך לאומי למתקפות מחשוב ופועל לגידור הסיכונים הנובעים ממתקפות סייבר למינהן.

התפעול והמחשוב של חברות הבנות בארץ ובחו"ל מתבסס על מערכות עצמאיות, כאשר האחריות הניהולית והמקצועית היא של הנהלות חברות הבנות והדירקטוריונים שלהן. הבנק בשיתוף השלוחות בחו"ל פועל, במסגרת תוכנית רב שנתית, לשיפור ולשדרוג המערכות בשלוחות בחו"ל למערכות בנקאיות ממוחשבות אחידות.

חת"מ מפעיל מערך שירותי מחשוב לבנק ערבי ישראלי (חברה בת) ולבנק אגוד, לגביהם קיים הסכם בקשר לשירותי מחשוב שחת"מ מספק והכולל שירותים תפעוליים, פיתוח מערכות מחשב, שירות ייעוץ, גיבויים ושירותים נוספים.

מרכז המחשבים הראשי של מערך המשכנתאות ממוקם בקש"ב, מקבל שירותים מחברת I.B.M. ואתר גיבוי עבורו הוקם בתל אביב.

חברות הבנות בחו"ל קשורות ברשת פרטית לתקשורת בינן לבינן ובינן לבינן הבנק בארץ. מערכת זו משמשת לדיבור ולהעברת נתונים מוצפנים באופן מאובטח. הבנק משקיע בתחזוקה ופיתוח באינטרנט לשלוחות הבנק בחו"ל המבוססים על התשתיות של הבנק. כמו כן שודרגו תשתיות טכנולוגיות לשיפור זמינות המערכות.

לבנק לאומי ארה"ב הסכמי מיקור חוץ עם מספר חברות אמריקאיות בתחום מערכות מידע המשמשות לניהול עסקיו הבנקאיים.

בשנת 2013 השקיעה הקבוצה בציוד הכולל תוכנות כ-652 מיליון ש"ח לעומת 765 מיליון ש"ח בשנת 2012. התקציב הותאם לתמיכה ביעדים האסטרטגיים כפי שהוגדרו על ידי הנהלת הבנק וגם לצרכים התפעוליים של בנקאות העתיד. הפרויקטים שבוצעו ב-2013, היו מכוונים לטובת הלקוחות, להגברת שביעות רצונם, חיזוק נאמנותם ומניעת נטישתם.

עיקר ההשקעה ב-2013 התמקדה בתחומי הערוצים הישירים ושיפור "חווית לקוח" באמצעות לאומי דיגיטל, לאומי בסלולר, מסחר בשווקי הון באינטרנט. בנוסף כמו בכל שנה ניתן דגש לקיום הוראות רגולציה.

במטרה לספק את צרכי לקוחות שוק ההון, לחזק את הקשר העסקי עם לקוחותינו ולעמוד בתחרות בשוק, חלק מההשקעות הופנו בין היתר לפיתוח והרחבת ערוצי המידע ממערכות הבנק למערכות של הלקוחות במשרדיהם.

בשנת 2013 החל פרויקט קליפסו להחלפת מערכת WSS בשלבים. בהמשך לשירותים שפותחו במהלך 2012 ללקוחות לאומי טרייד הורחבו במהלך 2013 השירותים הניתנים ללקוחות אלו שכללו: הקמת ממשק מתקדם למסחר מהיר במניות ותעודות סל, שרותי ערך מוסף ללקוחות פעילים מסוג מגה טריידר, הוספת פרסונאליזציה ועוד. כמו כן, התווספו מודולים חדשים, כמו Smart Bond - ניהול מתקדם של תיק אג"ח ואופציות מעו"ף שבועיות בשוק הנגזרים.

לאחר שב-2012 הוקמה מערכת מבט אינטרנטית הכוללת מודולים ייעודיים ליועץ: מניות, אג"ח, קרנות נאמנות, תעודות סל, עלון יומי, סקירות, הודעות בורסה ועוד, שודרגה בשנת 2013 מערכת זו במספר רבדים, הבולט ביותר הוא שילוב נתוני הלקוחות במערכת. ריכוז המידע החיצוני והפנים ארגוני, בשילוב נתוני הלקוחות, לשולחן עבודה אחיד הפך את מבט לייחודית ומהמתקדמות ביותר במערכות תומכות הייעוץ. שדרוגים נוספים בכמות ואיכות המידע הבורסאי המגיע, ושיפור העיצוב מבטיחים שמירה על רמת שירות הגבוהה ביותר ללקוחות הבנק.

בתחום האתרים השיווקים התווספו פיתוחים חדשים - שילוב מנוע חיפוש Google, הטמעת רספונסיביות באתר לאומי, העברת אפליקציות פייסבוק לחצרות הבנק, מועדון צעירים לאומי באזור - קמפיין סטודנטים ועיצוב חדש.

כמו כן, שולבה מעטפת שירותי "העוזר הדיגיטלי" באינטרנט ובסלולר, הכוללת: נראות חדשה ומשודרגת של אתרי לאומי, ומגוון הצעות ערך חדשות ללקוח. כמו כן, הורחבו השירותים, הניתנים ללקוחות קמעונאיים ועסקיים.

בשנת 2013 נמשכו הפיתוחים בתחום הסלולאר ופיתוח מספר אפליקציות חדשות: אפליקציה למידע ומסחר באיפד וניירות ערך זרים, אפליקציה לאישור חתימה לפעולות על ידי הלקוח העסקי מהאיפון, אנדרואיד ואיפד, אפליקציה למידע וביצוע פעולות בטאבלטים מבוססי אנדרואיד ושירות חדשני, ראשון בארץ, המאפשר הפקדת שיקים מהסלולר.

בשנת 2013 הוקם בלאומיקול מוקד לעסקים לשיפור השירות ושיפור חווית הלקוח ללקוחות עסקיים.

השקעות והוצאות הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע בשנת 2013

הוצאות שנרשמו בדוח רווח והפסד הסתכמו בסך 1,508 מיליון ש"ח (1,556 מיליון ש"ח ב-2012), מזה 420 מיליון ש"ח נרשמו בהוצאות שכר ונלוות (450 מיליון ש"ח ב-2012), 655 מיליון ש"ח בהוצאות פחת (604 מיליון ש"ח ב-2012) ו-433 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (502 מיליון ש"ח ב-2012).

עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נרשמו בדוח רווח והפסד אלא נרשמו כנכסים בדוח הכספי ב-2013, הסתכמו בסך 690 מיליון ש"ח לעומת 738 מיליון ש"ח ב-2012.

יתרת הנכסים במאזן בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2013, הסתכמו בסך 2,095 מיליון ש"ח לעומת 2,167 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

על רקע דרישות שונות של הרשויות (בנק ישראל, משרד האוצר וכו') לביצוע הוראות שונות, היו לבנק בשנת 2013 הוצאות בתחום המחשוב הנאמדות בסך של כ-42 מיליון ש"ח (בשנת 2012 כ-44 מיליון ש"ח). הבנק השקיע ב-2013 במערכת חובות פגומים ובמערכות לניהול סיכונים - תוך שילוב מדדי ניהול סיכונים במערכות התומכות בפעילות העסקית של הבנק.

הגידול בהשקעות במבנים ובציוד נועד להתאים את התשתית הלוגיסטית ואת פריסת סניפי הבנק להתרחבות שחלה בפעילות העסקית ולצרכים התפעוליים של בנקאות מודרנית.

הבנק מוסמך לתקני איכות מטעם מכון התקנים הישראלי בנושאים הבאים: איכות תוכנה, אבטחת מידע, מערכות ניהול איכות, ניהול שירותי טכנולוגיות המידע, המשכיות עסקית, בטיחות וגהות תעסוקתית ובטיחות אש.

לאומי התמודד בשנת 2012 בפעם הראשונה בקטגוריית ארגונים גדולים וזכה ב"ציון לשבח" (מקום שני) בפרס הלאומי לאיכות ולמצויינות ע"ש יצחק רבין ז"ל. תחרות זו נחשבת כיוקרתית ביותר בתחום האיכות והמצויינות במדינת ישראל ומטרתה להעלות את רף האיכות בארץ, לשפר, לייעל תהליכים ולעודד ארגונים וגופים שונים להמצא בתהליך מתמיד של שיפור.

מכון התקנים הישראלי העניק לראשונה למתקן קש"ב בלאומי את תו היהלום היוקרתי לשנת 2012 המוענק לחברות הנושאות שבעה תווי איכות ומעלה. תו היהלום הוענק גם בשנת 2013.

פירוט נוסף ראה בבאור 7 לדוחות הכספיים.

נכסים לא מוחשיים

1. הבנק הוא בעל הזכויות היחיד בסימן "לאומי" ובלוגו העיצובי הנלווה אליו, בישראל, בתחום הבנקאות ושירותי המימון.
2. בנוסף, הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן, וכן בשמות שירותים ומוצרים, שחלקם נרשמו כסימן מסחר או כסימן שירות.
3. לקבוצה מאגרי מידע רשומים בהם נשמר, בין היתר, מידע על לקוחות, ספקים ועובדי לאומי, כאשר מיושמים אמצעים טכנולוגיים מתקדמים המיועדים לאבטח את פעילות הלקוחות ואת פעילותו העסקית של הבנק תוך צימצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע.
4. לקבוצה זכויות קנין שונות וזכויות שימוש בתוכנות מחשב ובמערכות מידע שונות לצורך ניהול עסקיה, לרבות לצורך מתן שירותים ללקוחותיה.
5. לקבוצה נכסים לא מוחשיים ומוניטין מרכישת חברות. למידע נוסף ראה באור 6 בדוחות הכספיים להלן.

מגזרי הפעילות בקבוצה

בפרק זה מתוארת ההתפתחות העסקית על פי מגזרי פעילות.

תאור המתודולוגיה של מגזרי הפעילות ראה לעיל בפרק תיאור מגזרי פעילות.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סעיפי המאזן העיקריים ליום 31 בדצמבר:

מגזרים	אשראי לציבור		פיקדונות הציבור		סך כל נכסים	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
משקי בית (1)	100,243	90,492	118,634	128,194	100,913	91,216
עסקים קטנים	23,299	21,733	22,830	19,666	23,326	21,757
בנקאות עסקית	60,646	70,252	22,816	26,281	62,482	71,905
בנקאות מסחרית	49,630	49,908	51,878	50,108	53,931	50,758
בנקאות פרטית	6,455	8,170	34,794	38,338	11,527	13,167
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחרים	601	709	35,051	26,951	122,181	127,357
סך הכל	240,874	241,264	286,003	289,538	374,360	376,160

(1) האשראי למשקי בית כולל גם הלוואות לדיור (משכנתאות) גדל ב-10.8% ובנטרול הלוואות לדיור, גדל ב-11.2%. ההלוואות לדיור הסתכמו בסוף 2013 ב-68.5 מיליארד ש"ח וגדלו בשיעור של 10.6%.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סעיפים חוץ מאזניים ונתונים על יתרת לקוחות בשוק ההון:

מגזרים	ערביות ואשראים דוקומנטריים		תיקי ניירות ערך כולל קרנות נאמנות	
	2013	2012	2013	2012
משקי בית	396	443	107,194	94,329
עסקים קטנים	1,456	1,564	10,885	6,764
בנקאות עסקית	28,038	27,652	62,850	59,996
בנקאות מסחרית	6,574	6,470	56,885	48,660
בנקאות פרטית	399	387	85,442	85,065
ניהול פיננסי-שוקי הון ואחרים	774	821	280,839	232,768
סך הכל	37,637	37,337	604,095	527,582

תשואה להון לפי מגזרי פעילות

ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (הון רובד 1 והון רובד 2) הוקצה בין המגזרים על פי חלקו היחסי של כל מגזר בסך כל נכסי הסיכון המשוקללים של הקבוצה ובהתאם להקצאת ההון של הנדבך השני לכל מגזר על פי מאפייניו ומרכיביו.

הרווח של מגזרי הפעילות הותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון העצמי המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (ראשוני ומשני).

להלן התפלגות הרווח הנקי לפי מגזרי פעילות:

מגזרים	2013	2012	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית	109	447	(75.6)
עסקים קטנים	288	319	(9.7)
בנקאות עסקית	965	392	146.2
בנקאות מסחרית	412	434	(5.1)
בנקאות פרטית	(15)	77	-
ניהול פיננסי	228	(613)	+
אחר	(40)	(125)	+
סך הכל	1,947	931	109.1

להלן תשוואת הרווח מותאמת סיכון (Return on Risk Adjusted Capital - RORAC) בהתחשב בעלות ההון על פי התשוואה הרב שנתית שנקבעה בתכנית העבודה, לפי מגזרי פעילות:

נתוני ה-RORAC חושבו על פי הקצאת כל הון הבנק בין המגזרים (על פי יחס הלימות ההון בפועל לפי באזל 2).

מגזרים	ל-31 בדצמבר 2013	ל-31 בדצמבר 2012
	הקצאת כל ההון	הקצאת כל ההון
	RORAC	RORAC
	%	%
משקי בית	1.9	9.6
עסקים קטנים	17.2	21.1
בנקאות עסקית	11.8	4.3
בנקאות מסחרית	9.0	10.3
בנקאות פרטית	(1.6)	8.3
ניהול פיננסי - שוקי הון	5.6	(18.3)
אחר	(8.1)	(29.9)
סך הכל לרווח הנקי	7.6	3.8

פרטים נוספים בקשר לפעילות החברות המוחזקות העיקריות ראה להלן בפרק חברות מוחזקות עיקריות. פירוט תוצאות מגזרי הפעילות מוצגות בבאור 27 לדוחות הכספיים.

1. מגזר משקי בית

כללי

הבנקאות במגזר משקי הבית מספקת מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים לקהל הלקוחות הפרטיים בהתאמה לצרכיהם המשתנים תוך פילוח הלקוחות על פי דמוגרפיה, מקום מגורים, תעסוקה, אפיונים פיננסיים ושלבי חיים. אלה גוזרים את הצרכים הפיננסיים של הלקוחות.

יעדים ואסטרטגיה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

היעדים האסטרטגיים של הבנקאות במגזר משקי הבית הם הגדלת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות של הלקוחות הקיימים תוך דגש על מתן שרות יעיל המותאם לצרכיהם, וכתוצאה מכך הרחבת הפעילות והגדלת רווחיות מגזר משקי הבית. האשראי למגזר משקי בית הינו מנוע צמיחה חשוב בפעילות הקמעונאית, זאת לאור רמת הפיזור הגבוהה, ויכולת ניהול סיכוני האשראי הטובה.

פרויקט "מתקדמים יחד"

בשנת 2011 החל הבנק את פרויקט "מתקדמים יחד" שמטרתו לשדרג את חוויית הלקוח, תוך שיפור היעילות התפעולית. במסגרת פרויקט זה הוצאו מהסניפים פעילויות ותהליכים רבים שאינם כרוכים במגע עם לקוחות ואלה מועברים לאחיות של מרכזי מומחיות ארציים. במקביל, בסניף ובערוצים השונים הושקו יוזמות חדשות לשיפור חוויית הלקוח והשירות ולהתאמתם לצרכי הלקוחות. הפרויקט יושם באופן הדרגתי בכל סניפי הבנק והגיע לפריסה מלאה בסוף שנת 2013.

כמו כן, הוקמו שני מרכזי אשראי המטפלים בבקשות האשראי מהסניפים.

בהמשך לתהליך "מתקדמים יחד" החל משנת 2014 ואילך הבנק יתמקד בנושא חוויית הלקוח. המיקוד האסטרטגי בנושא זה מתבסס על תשתיות טכנולוגיות ותהליכים תומכי חוויית לקוח.

דגשי קו העסקים במגזר משקי הבית הם:

- מיקוד שיטתי ומתמיד בשיפור **רמת השירות** ללקוח על ידי שדרוג מיומנויות העובדים, מדידה ובקרה של תהליכי העבודה וממשק הלקוח. שיפור רמת השירות תגדיל את שביעות הרצון ונאמנות הלקוחות, וזאת באמצעות יצירת יתרונות בקרב קבוצות לקוחות על ידי מתן הצעות ערך דיפרנציאליות.
- **הרחבת זמינות השירות ללקוחות** על ידי הגדלת מספר הסניפים והתאמתם לצרכי בנקאות העתיד, תוך שילוב מכשירים אוטומטיים מתקדמים, והתאמתם לצרכי הלקוחות השונים.
- **הרחבת ערוצי ההפצה** הישירים, שירותי מענה טלפוני, סלולאר ואינטרנט מתקדמים ומכשירים לביצוע עצמי של פעילויות פיננסיות.
- **פיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים** - מתן ייעוץ מקצועי ואובייקטיבי במוצרי השקעה פיננסיים ובמוצרים פנסיונים, בהתאמה לצרכי הלקוחות תוך שימוש בכריית מידע ובמודלים אנליטיים לניתוח וחיזוי הפעילות והצרכים הפיננסיים של הלקוח, ללקוחות הרלוונטים.
- **ייזום** שיטתי מבוסס מידע כלפי לקוחות בכל מגזרי הפעילות: בהשקעות, בייעוץ פנסיוני, באשראי הצרכני והמסחרי ובשרותי העו"ש.
- **שיתוף פעולה עם חברות** הקבוצה לצורך ניצול יכולות הקבוצה במתן פתרונות בנקאיים כוללניים ללקוח.

מבנה המגזר

בנקאות משקי הבית מפלחת את הלקוחות על פי מאפייניהם, צרכיהם, העדפותיהם והיקף פעילותם ומפתחת עבורם שירותים, מוצרים וערוצי הפצה על פי פילוח זה. השירות ללקוחות אלו הינו במגוון ערוצים, וניתן הן באמצעות פריסה רחבה של 241 סניפים (כולל 16 דלפקים ו-36 סניפי בנק ערבי ישראלי בע"מ) הפרוסים בכל רחבי הארץ ומאוגדים בשמונה מרחבים בחלוקה גיאוגרפית, והן באמצעות מוקד טלפוני בלאומי CALL, מכשירי מידע לאומי, סלולר, והן באמצעות פתרונות אינטרנט מתקדמים המותאמים לצרכי הלקוחות.

השרות ללקוחות בסניף ניתן על ידי צוותי הבנקאים המחולקים על פי מגזרי הלקוחות. צוותים אלו מרכזים את הטיפול בלקוח על כל היבטיו ומתמחים בטיפול על פי מאפייני הלקוח וצרכיו.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הבנקאות במגזר משקי הבית

הבנק, ומגזר משקי הבית בפרט, פועלים במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רשויות, המוחלות על הבנקים על ידי הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

שינויים בשווקים של מגזר משקי הבית או במאפייני הלקוחות -

מגזר משקי הבית מושפע מהשינויים בנתונים הדמוגרפים והכלכליים באוכלוסיית המדינה, משינויים בצריכה הפרטית וכן ממאפייני החיסכון של הלקוחות. ההוצאה לצריכה פרטית עלתה ריאלית ב-2013 בכ-4.0%, ובמונחי הצריכה הפרטית לנפש חלה עלייה בשיעור של 2.0%. נתונים אלו מצביעים על שיעור התרחבות מהיר מעט יותר בהשוואה לשנת 2012, בה עלתה ההוצאה הריאלית לצריכה פרטית ב-3.2%. ההסבר לכך נובע ברובו מעלייה בצריכת מוצרים בני-קיימא ב-2013 לעומת ירידה ב-2012, בעיקר בשל גידול ברכישת כלי רכב לשימוש פרטי.

המגזר פועל, בין השאר, להרחבת היקף הלקוחות מקבלי שירות טלפוני במוקד לאומי CALL, אליו מקושרים כיום, מאות אלפי לקוחות שמבצעים דרכו את עיקר הפעילות השוטפת בחשבונם.

מידי יום מתבצעות אלפי פעולות באמצעות האינטרנט והסלולר. בשנת 2013, המשיך הבנק לבצע שיפורים טכנולוגיים תוך התאמת אתרי לאומי למגזרי הלקוחות השונים. כמו כן, ההתפתחות הטכנולוגית מאפשרת לבנק לפתח מוצרים ושירותים בהתאם לצרכי הלקוחות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר:

- הקפדה על שירות אקטיבי ויוזם הפועל בהתאם לצרכי ולרצונות הלקוח.
- יעילות: בחינה מתמדת של העלויות להפעלת הפעילות הקמעונאית מול התועלות הנגזרות ממנה והקטנת הסבסוד הצולב בין הפעילויות והאוכלוסיות השונות.
- הרחבת החשיפה והזמינות של הערוצים הטכנולוגיים הישירים (אינטרנט וטלפון) והפרוסים גיאוגרפית (מכשירי ATM) ללקוחות המגזר.
- איכות: שמירה על הכללים תוך הקפדה על כללי הציות לחוקים ותקנות צרכניות.
- פריסת נקודות שירות ומכירה וזמינותן: התאמת פריסת הסניפים והתאמת שעות הפעילות לאזור ולסוג האוכלוסייה.
- מתן שירותי ייעוץ בהשקעות וייעוץ פנסיוני על ידי העמדת כוח אדם מתאים ותמיכה טכנולוגית.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- התשתית הטכנולוגית והפיזית (פריסת הסניפים) ואיכות כוח האדם מהוות יתרון יחסי של בנקאות מגזר משקי הבית, והן מהוות חסמי כניסה למתחרים. חשיבות התשתית עולה ככל שדרישות הרגולציה גדלות.
- ההשקעה הנדרשת בתשתיות פיזיות וטכנולוגיות מהווה הן חסם כניסה והן חסם יציאה.
- פיתוח יכולות אנליטיות לצורך התאמה אפקטיבית של פיתרונות ללקוח המתבסס על מידע בדבר היסטוריית פעילות הלקוחות ועל התנהגות השוק.
- הכשרת משאב אנושי מיומן מול רגולציה מחמירה ומשתנה באופן תדיר והתאמה לצרכי הלקוח.

תחליפים למוצרים ושירותים של המגזר

הבנקים מהווים את הגורם העיקרי בו ניתן ייעוץ אובייקטיבי ללקוחות - הן בשוק ההון והן בתחום הפנסיוני. חשבון עובר ושב ניתן לניהול אך ורק בבנקים. מוצרים ושירותים אחרים, ניתן לרכוש גם מחוץ לבנקים, כדלקמן:

אשראי צרכני - חברות כרטיסי האשראי, רשתות קמעונאות המזון, חברות ביטוח.

שוק ההון - ברוקרים, חברות ביטוח, מנהלי קרנות.

חסכון פנסיוני - משווקים פנסיוניים (חברות ביטוח, חברות מנהלות של קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה וסוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים פרטיים).

משכנתאות - קבלנים, חברות בניה, חברות ביטוח.

מבנה התחרות

העקרונות הבסיסיים להצלחה הם: פילוח והבנת צרכי הלקוחות ומתן הצעות ערך להתמודדות עם התחרות, זמינות ושימוש נכון בערוצי ההפצה, תוך כדי התייעלות.

בשנים האחרונות התפתחה בבנקאות הקמעונאית תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי - בתחום האשראי הצרכני, בנקים למשכנתאות, חברות הביטוח ורשתות השיווק הקמעונאיות. חלק מהתחרות נעשית על ידי גופים שאינם מבוקרים על ידי בנק ישראל או שאינם מבוקרים כלל ושאינם עובדים תחת המגבלות שחלות על הבנקים.

הוראות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים, המקלות על מעבר לקוחות מבנק לבנק, משפיעות על התחרות בין הבנקים במגזר זה.

בתחום הייעוץ הפנסיוני קיימת תחרות על הלקוח מצד סוכני ביטוח ומנהלי הסדר וכן מצד החברות המנהלות עצמן.

מוצרים ושירותים של המגזר

כחלק מתפישת השירות הכוללת משקיע הבנק משאבים רבים בפיתוח ויצירת רמת זמינות גבוהה של מגוון ערוצים: טלפון, אינטרנט וסניפים, על מנת לאפשר ללקוחות ממשק עם הבנק בביצוע פעולות וקבלת מידע.

בתחום האשראי הפרטי, מציע הבנק ללקוחות מוצרי אשראי שונים המתאימים לצרכיהם ולשלבם השונים בחייהם. בין היתר, ניתן לקבל הלוואה מאושרת מראש, מוגבלת בסכום, בכל ערוצי השירות העצמי, כולל בעמדות למשיכת מזומנים, וזאת בהתאם למאפייניו וצרכיו של כל לקוח.

בתחום ההשקעות, מציע הבנק מגוון פיקדונות וחסכונות חד פעמיים ובתשלומים עם בסיסי הצמדה שונים, לטווחי זמן המותאמים ללקוח וכן מגוון מוצרי השקעה כולל פיקדונות מובנים במטבע ישראלי, במטבע חוץ וחסכונות. כמו כן, מציע הבנק שירותי ייעוץ השקעות ושירותי ייעוץ פנסיוני.

ייעוץ פנסיוני

יתרות הנכסים הפנסיוניים של הלקוחות המיועצים בקבוצת לאומי הידועות עד לסוף דצמבר 2013, לרבות קרנות השתלמות שניתן בגינן יעוץ במסגרת הייעוץ הפנסיוני ו/או ייעוץ בהשקעות, מסתכמות בכ-18.4 מיליארד ש"ח.

לקוחות

הבנק ערוך להציע את שירותיו בהתאמה לקבוצות האוכלוסיה השונות במגזר: משקי הבית בעלי עושר פיננסי בינוני עד נמוך וצרכי עו"ש, לקוחות צמיחה כגון צעירים, חיילים משוחררים, סטודנטים ועולים חדשים, גימלאים, שכירים, בעלי צרכי משכנתא ולקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי גבוה.

פרטים נוספים ראה לעיל בפרק תאור מגזרי הפעילות.

שיווק והפצה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

בנקאות משקי הבית מתבססת על רשת הפצה בעלת פריסה ארצית, כח אדם מקצועי ומיומן, ומערכות טכנולוגיות המאפשרות מתן שרות יעיל ללקוחות וכלי מדידה ובקרה להנהלה. הבנק רואה חשיבות אסטרטגית בפריסת סניפים נכונה. בנוסף, ניתן דגש על הצעת שרות על פני מספר ערוצים תוך שימור חוויית לקוח ורמת שרות. ערוץ ההפצה העיקרי של המגזר הינו הערוץ הסניפי כאשר חלקם של הערוצים הישירים: האינטרנט, לאומי קול והמכשירים לשרות עצמי, נמצא במגמה מתמשכת של גידול הן לביצוע פעולות והן לצרכי מידע. כמו כן נעשה שימוש בדיורר ישיר, פרסום באתרי האינטרנט בכלל ובאתרי הבנק בפרט, ובמדיה אחרת כולל עיתונות וטלוויזיה. בנוסף, מפעיל לאומי מספר ערוצי תקשורת במדיה חברתית כולל חשבון בטוויטר, בלוג בנקאי ודף ייעודי בפייסבוק. בערוצים אלו מעניק הבנק שירות ללקוחות ומפרסם מידע שיווקי וכללי לשימוש הציבור.

הפעילות השיווקית מתבססת על מערכות מידע אנליטיות מתקדמות המאפשרות לאפיין את צרכי הלקוחות והתנהגותם, על מנת להציע ללקוחות מוצרים ושירותים בהתאמה לצרכיהם.

הון אנושי

בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר משקי בית ב-7,007 משרות מזה 1,450 סגל ניהולי, לעומת 7,169 משרות מזה 1,472 סגל ניהולי ב-2012.

בסניפים מועסקים עובדים קבועים שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים. בנוסף, מועסקים עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים לאחר שעברו אף הם הכשרה מתאימה.

פעילות בכרטיסי אשראי

ראה להלן בפעילות במוצרים בפרק זה.

הלוואות לדיור - משכנתאות - הלוואות אלה ניתנות על ידי הבנק באמצעות מלמ"ש ב-102 נציגויות הפועלות בסניפי לאומי ו-7 נציגויות עצמאיות.

מלמ"ש מפתח כלים שנועדו לעזור ללקוחות לתכנן את המשכנתא המתאימה להם עכשיו ובעתיד. במסגרת זו מציע מלמ"ש למתעניינים במשכנתא אתר אינטרנט מקיף, מדריך הכולל סרטוני הסברה ואפליקציה לסמרטפונים התומכת בלקוחות בתכנון המשכנתא. כמו כן, מציע הבנק ללקוחותיו את "שיטת השילובים" המתאימה תמהיל מסלולי הלוואה לצרכי הלקוח.

מדיניות הבנק הינה להמשיך ולמקד את פעילותו במגזר ההלוואות לרכישת דירת מגורים ובמגזר ההלוואות במשכון דירת מגורים.

בנוסף, מעמיד הבנק הלוואות גם לקבוצות רכישה, ראה תוספת ה' - ענפי משק.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים במגזר משקי הבית:

	2012	2013	
שיעור השינוי	סך הכל שנתי	סך הכל שנתי	במיליוני ש"ח
ב-%			
7.6	13,665	14,699	מכספי הבנק
			מכספי האוצר:
11.8	34	38	הלוואות מוכוונות
86.7	15	28	הלוואות עומדות
7.7	13,714	14,765	סך כל הלוואות חדשות
93.0	1,597	3,083	הלוואות שמוחזרו
16.6	15,311	17,848	סך כל ביצועים

נתונים בנוגע למאפייני סיכון של הלוואות לדיור

גילוי על הלוואות לדיור*

להלן הנתונים בנוגע למאפייני הסיכון של הלוואות לדיור בהתאם למכתב בנק ישראל מיום 15 במאי 2011, ההתפתחויות בסיכוני האשראי ואופן ניהולם, לרבות התייחסות לצעדים שנקטו על ידי הבנק לצורך התמודדות עם מאפייני סיכון אלה.

* ההגדרות הנזכרות בגילויי להלן (כדוגמת: יחס החזר, שיעור מימון וכיו"ב), הינן בהתאם להגדרות בנק ישראל.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו:

שיעור גידול	יתרת תיק האשראי	
ב-%	במיליוני ש"ח	
	54,386	דצמבר 2011
10.9	60,294	דצמבר 2012
13.0	68,152	דצמבר 2013*

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

בשנים האחרונות חל גידול בהיקף האשראי לדיור, אשר נובע, בין היתר, מהגידול בביקושים ליחידות דיור ומעלייה במחירי יחידות הדיור. עיקרו של אשראי זה מהווה אשראי למטרת רכישת דירות מגורים.

התפתחות יתרת האשראי נטו על פי בסיסי הצמדה:

שיעור מתיק	שיעור מתיק	שיעור מתיק	שיעור מתיק	לא צמוד	שיעור מתיק	לא צמוד	
האשראי	האשראי	האשראי	האשראי	האשראי	האשראי	האשראי	
ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	ב-%	
סך התיק	מט"ח	מט"ח	צמוד מדד	מט"ח	מט"ח	מט"ח	במיליוני ש"ח
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
54,386	1,611	1,611	29,802	22,973	22,973	22,973	דצמבר 2011
60,294	1,538	1,538	32,522	26,234	26,234	26,234	דצמבר 2012
68,152	1,694	1,694	34,718	31,740	31,740	31,740	דצמבר 2013*

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור נטו, בריבית משתנה וקבועה:

סך תיק האשראי	משתנה		קבועה		במיליוני ש"ח	
	מט"ח	צמוד	לא צמוד	צמוד		
54,386	1,611	18,677	21,831	11,125	1,142	דצמבר 2011
60,294	1,538	21,824	24,090	10,698	2,144	דצמבר 2012
68,152	1,694	24,135	27,451	10,583	4,289	דצמבר 2013*

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית:

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משתנה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חייה הלוואה):

2011		2012		*2013		
ממוצע שנתי	ממוצע שנתי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	
שיעור מביצוע						
באחוזים						
10.0	13.3	10.9	13.3	10.5	19.9	קבועה - צמודה
26.7	40.4	31.3	31.1	28.9	21.8	משתנה כל 5 שנים ומעלה - צמודה
13.1	4.5	2.5	2.2	2.2	2.6	משתנה עד 5 שנים - צמודה
3.8	8.4	14.3	13.6	14.4	17.1	קבועה - לא צמודה
-	4.5	9.3	9.0	11.5	9.0	משתנה כל 5 שנים ומעלה - לא צמודה
42.0	27.5	29.1	28.9	30.8	28.4	משתנה עד 5 שנים - לא צמודה
4.4	1.4	2.6	1.9	1.7	1.2	משתנה - מט"ח

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה במהלך שנת 2013 עמד על 72% לעומת 79% בשנת 2012. הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגזרי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של חמש שנים ומעלה. בנטרול הלוואות בהן שיעור הריבית המשתנה, משתנה מדי תקופה של 5 שנים ומעלה, אשר הוראת המפקח מיום 3 במאי 2011 מחריגה אותה מהגדרת הלוואות בריבית משתנה, שיעור האשראי לדיור בריבית משתנה שהועמד במהלך שנת 2013 הינו 33.3% בדומה לממוצע בכל שנת 2012.

להלן יתרת תיק הלוואות לדיור בפיגור מעל 90 יום פיגור:

יתרת חוב רשומה		סכום בפיגור		שיעור הסכום בפיגור	
במיליוני ש"ח		ב-%			
54,888	918	1.7			דצמבר 2011
60,738	829	1.4			דצמבר 2012
68,627	810	1.2			דצמבר 2013*

* החל משנת 2013 נתוני אשראי לדיור כוללים גם אשראי לדיור שניתן בלאומי שלא באמצעות מערך המשכנתאות.

ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור (להלן: "ההפרשה הכוללת") כנדרש במכתב בנק ישראל מיום 1 במאי 2011, הינה 475 מיליון ש"ח המהווה 0.69% מיתרת האשראי לדיור, לעומת יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2012, בסך של 444 מיליון ש"ח ומהווה 0.73% מיתרת האשראי לדיור. הגידול בהפרשה להפסדי אשראי נובע מהתאמת ההפרשה הקבוצתית להלוואות לדיור כנדרש בהוראות בנק ישראל מיום 21 במרס 2013 בסך 50 מיליון ש"ח.

נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור:

במהלך שנת 2013 העמיד הבנק הלוואות חדשות לדיור בסך של כ-14.8 מיליארד ש"ח מכספי הבנק.

התפתחות שיעור מימון*, באשראי חדש, מעל 60%:

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2011		2012				2013				שיעור מימון
ממוצע רביעי	ממוצע רביעי	ממוצע רביעי	ממוצע רביעי	ממוצע רביעי	ממוצע רביעי	ממוצע רביעי	ממוצע רביעי	ממוצע רביעי		
ראשון	שני	שלישי	רביעי	ראשון	שני	שלישי	רביעי	ראשון	שני	
										באחוזים
23.0	24.5	23.2	22.6	20.6	22.6	20.9	19.2	16.5	17.0	מעל 60 ועד 70 כולל
12.5	12.8	12.0	13.6	12.9	12.9	16.0	16.9	16.7	15.4	מעל 70 ועד 80 כולל
3.2	2.5	3.5	4.0	3.5	3.5	1.3	0.9	0.8	0.7	מעל 80

התפתחות שיעור מימון*, יתרת תיק האשראי:

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 31 בדצמבר 2013 עומד על 49.5%, לעומת 50.6% בשנת 2012.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר נמוך מ-2:

שיעור ההלוואות שהועמדו בשנת 2013 בהן יחס ההחזר נמוך מ-2 לבעלי הכנסה של 10,000 ש"ח ומטה, במועד אישור האשראי, עמד על 0.9% מסך העמדות האשראי החדשות, נמוך מעט מהממוצע בשנת 2012 ולעומת ממוצע של 2% בשנים 2010-2011. (יחס ההחזר מחושב על ידי חילוק ההכנסה החודשית הקבועה של הלווה בסך ההחזרים החודשיים בגין הלוואות המשכנתא הקיימות ובגין ההלוואה החדשה). חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לצורך הדווח על פי הוראה 876.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה:

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור בשנת 2013, בהן מועדי הפירעון על פי חוזי ההלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד בממוצע על 30% מסך האשראי החדש שהועמד, לעומת שיעור ממוצע של כ-31% במהלך שנת 2012 ושל כ-31% בשנת 2011.

ככלל, הבנק אינו מעמיד הלוואות חדשות שתנאיהן מאפשרים ללווה לשלם תשלום הנמוך מהריבית שנצברה על ההלוואה, למעט במקרים חריגים. הבנק אינו מעמיד הלוואות המובטחות בשעבוד משני, למעט במקרים חריגים.

על פי מדיניות האשראי של הבנק, הבנק מעמיד הלוואות חדשות בהן המידע שיש לבנק על הלווה או על הביטחון, במועד מתן ההלוואה, הינו שלם, מעודכן ומאומת.

התפתחויות בסיכוני אשראי

בשנים האחרונות על רקע ביקושים גואים ליחידות דיור, הן למטרת מגורים והן להשקעה קיימת עלייה ניכרת במחירי הדיור, הגורמת לגידול מהותי בהיקף האשראי לדיור. על רקע עליית מחירים זו, גדל הסיכון הטמון בהעמדת הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, הנובע מנטל חוב גבוה על הלווה וחשיפה גבוהה יותר בעת ירידת ערך הבטוחה.

כמו כן, שיעורי הריבית הנמוכים ששררו במשק בשנים האחרונות, ובעיקר ריבית הפריים הלא צמודה, הביאו לעלייה חדה במשקל הלוואות בריבית משתנה לא צמודה, מתוך סך האשראי לציבור בשוק המשכנתאות. לפיכך בסביבה של עליית ריביות הלווים חשופים לעלייה בגובה תשלומי המשכנתא.

בעקבות ההתפתחויות הכלכליות שחלו במשק בשנים האחרונות, כפי שהוצגו לעיל, ביצע הבנק מספר פעולות על מנת להתמודד עם הגידול בסיכוני אשראי הנ"ל:

- במסגרת ניהול הסיכונים הוחלט על החמרת המגבלות הניהוליות למאפיינים הבאים: שיעורי מימון גבוהים, יכולת החזר חודשי שוטף, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק, מוצרי/מסלולי הלוואה, סוגי ריבית וגובה הלוואה.

- במסגרת ניהול סיכוני אשראי ביצע הבנק מפעם לפעם תרחישי קיצון שבחנו את השפעת ירידה אפשרית בערך הבטוחות, עליית הריבית והשפעתם של משתנים מקרו-כלכליים נוספים על תוצאות הבנק.

כחלק מתכנון ההון ויעדיו שמר הבנק "כריות הון" נוספות להתמודדות עם מאפייני סיכון גבוהים יותר, כגון: כרית הון בגין הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, כרית הון בגין הפער בין שיעור הפרשה להפסדי אשראי נוכחי לבין השיעור הממוצע על פני מחזור כלכלי וכרית הון בגין האפשרות של ירידת מחירי הנדל"ן.

ההלוואה הממוצעת שהועמדה על ידי הבנק בשנת 2013 היתה 551 אלפי ש"ח, לעומת 530 אלפי ש"ח בשנת 2012, 540 אלפי ש"ח בשנת 2011, ו-665 אלפי ש"ח בשנת 2010.

איכותו של תיק האשראי לדיור טובה וזאת על סמך נתוני גובה חוב הפיגורים, שיעור ההפרשות להפסדי אשראי ואחוז החוב הבעייתי מכלל תיק האשראי של הבנק, כמו גם שיעור נמוך של הפסדים במימושי נכסים.

עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור

ביום 19 בפברואר 2013 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור. ביום 21 במרס 2013 עודכנו ההנחיות ופורסם החוזר.

בין השאר, קובעות ההנחיות כי החל מהדוחות הכספיים לרביע השני של שנת 2013, יחס יתרת ההפרשה הקבוצתית לבין יתרת הלוואות לדיור יעמוד על שיעור מינימאלי של 0.35%. האמור לא חל על הלוואות לדיור אשר מוחזקות בגינן הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית. בדוחות הכספיים של הרביע הראשון של שנת 2013 הופרשו 50 מיליון ש"ח בעקבות הנחיה זו.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי בית:

פעילות חו"ל							בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	ופיננסים משכנתאות	סך הכל
בנקאות												
2013							במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית, נטו:												
2,941	11	(11)	2,662	6	240	33	מחיצוניים					
(293)	(1)	18	(2,008)	(3)	(34)	1,735	בינמגזרי					
הכנסות שאינן מריבית:												
1,640	-	6	115	434	513	572	מחיצוניים					
166	-	-	-	-	166	-	בינמגזרי					
4,454	10	13	769	437	885	2,340	סך הכנסות					
179	-	1	48	-	13	117	הוצאות בגין הפסדי אשראי					
הוצאות תפעוליות ואחרות:												
4,093	6	14	251	381	673	2,768	לחיצוניים					
1	-	-	-	-	(6)	7	בינמגזרי					
181	4	(2)	470	56	205	(552)	רווח (הפסד) לפני מיסים					
49	-	1	168	21	60	(201)	הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח					
132	4	(3)	302	35	145	(351)	רווח (הפסד) לאחר מיסים					
4	-	-	-	-	4	-	חלק הקבוצה ברווחי כלולות לאחר מס					
							רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן					
(27)	-	-	-	-	(27)	-	מקנות שליטה					
109	4	(3)	302	35	122	(351)	רווח נקי (הפסד)					
תשואה להון												
1.9%												
96,033	206	55	65,191	149	9,025	21,407	יתרה ממוצעת של נכסים					
2	-	-	-	-	2	-	מזה: השקעות בחברות כלולות					
95,352	206	54	65,039	149	8,815	21,089	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור					
124,043	8	918	272	-	1,042	121,803	יתרה ממוצעת של התחייבויות					
122,581	8	918	-	-	42	121,613	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור					
68,277	72	273	35,323	144	8,762	23,703	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
							יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות					
65,642	-	-	-	65,642	-	-	וקרנות השתלמות					
48,172	-	176	-	47,996	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך					
4,357	-	-	-	-	-	4,357	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול					
1,859	10	(8)	654	3	205	995	מרווח מפעולות מתן אשראי *					
789	-	15	-	-	1	773	מרווח מפעולות קבלת פיקדונות *					
2,648	10	7	654	3	206	1,768	סך כל הכנסות ריבית, נטו					
100,243	211	50	68,345	167	9,358	22,112	יתרת אשראי לציבור					
118,634	7	912	-	-	40	117,675	יתרת פיקדונות הציבור					

* המרווח הינו למעשה פער הריבית בין הריבית המתקבלת ממתן אשראי והריבית המשולמת על גיוס פיקדונות לבין מחירי המעבר (transfer prices) הנקבעים על ידי החטיבה לשוקי הון. הערה זו מתייחסת לכל מגזרי הפעילות.

מגזר משקי בית (המשך):

פעילות חו"ל							בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	ופיננסים משכנתאות	סך הכל
בנקאות		משכנתאות		משכנתאות								
2012							במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית, נטו:												
1,884	11	(11)	2,230	8	251	(605)	מחיצוניים					
915	(1)	18	(1,623)	(5)	(50)	2,576	בינמגזרי					
הכנסות שאינן מריבית:												
1,622	-	6	82	456	496	582	מחיצוניים					
230	-	-	48	-	177	5	בינמגזרי					
4,651	10	13	737	459	874	2,558	סך הכנסות					
71	-	2	(11)	-	18	62	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
הוצאות תפעוליות ואחרות:												
3,855	6	14	256	314	636	2,629	לחיצוניים					
17	-	-	22	-	(5)	-	בינמגזרי					
708	4	(3)	470	145	225	(133)	רווח (הפסד) לפני מיסים					
236	-	-	165	52	69	(50)	הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח					
472	4	(3)	305	93	156	(83)	רווח (הפסד) לאחר מיסים					
2	-	-	-	-	2	-	חלק הקבוצה ברווחי כלולות לאחר מס					
(27)	-	-	-	-	(27)	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
447	4	(3)	305	93	131	(83)	רווח נקי (הפסד)					
תשואה להון												
9.6%												
87,317	191	67	58,915	130	8,216	19,798	יתרה ממוצעת של נכסים					
2	-	-	-	-	2	-	מזה: השקעות בחברות כלולות					
86,558	191	67	58,709	130	8,007	19,454	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור					
133,814	9	879	5,391	-	1,020	126,515	יתרה ממוצעת של התחייבויות					
130,633	9	879	3,411	-	37	126,297	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור					
62,105	67	224	32,147	128	8,036	21,503	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					
53,968	-	-	-	53,968	-	-	יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות					
49,165	-	175	-	48,990	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך					
5,134	-	-	4,930	-	-	204	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול					
1,726	10	(7)	608	3	200	912	מרווח מפעולות מתן אשראי *					
1,073	-	14	(1)	-	1	1,059	מרווח מפעולות קבלת פיקדונות *					
2,799	10	7	607	3	201	1,971	סך כל הכנסות ריבית, נטו					
90,492	204	62	61,794	138	8,387	19,907	יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012					
128,194	9	924	-	-	32	127,229	יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012					

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

סך כל האשראי למשקי בית הסתכם בסוף 2013 בסך 100.2 מיליארד ש"ח גידול של 10.8%. מזה אשראי צרכני שהסתכם ב-31.7 מיליארד ש"ח, 11.2%, ואשראי לדיור שהסתכם ב-68.5 מיליארד ש"ח, 10.6%. פיקדונות הציבור ירדו מ-128.2 מיליארד ש"ח ל-118.6 מיליארד ש"ח, קיטון בשיעור של 7.5%.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר משקי בית הסתכם בשנת 2013 ב-109 מיליון ש"ח בהשוואה ל-447 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בסך 338 מיליון ש"ח, 75.6%.

להלן הגורמים העיקריים לירידה ברווח:

קיטון בהכנסות מריבית בסך 151 מיליון ש"ח, גידול בהוצאות התפעוליות בסך 222 מיליון ש"ח וגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-108 מיליון ש"ח, הנובע, בין היתר, מהתאמת ההפרשה הקבוצתית להלוואות לדיור כנדרש בהוראות בנק ישראל.

משכנתאות

הרווח הנקי מפעילות במשכנתאות הסתכם ב-2013 בסך 306 מיליון ש"ח בהשוואה ל-309 מיליון בשנת 2012, קיטון בסך 3 מיליון ש"ח. סך ההכנסות עלה ב-32 מיליון ש"ח מ-747 מיליון ש"ח בשנת 2012 ל-779 מיליון ש"ח בשנת 2013 וההוצאות התפעוליות קטנו ב-27 מיליון ש"ח. מאידך היה גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 59 מיליון ש"ח, בעיקר עקב התאמת ההפרשה הקבוצתית להלוואות לדיור כנדרש בהוראת בנק ישראל.

2. מגזר עסקים קטנים

כללי

הבנקאות במגזר העסקים הקטנים מספקת מגוון שירותים ומוצרים פיננסיים ללקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים בהתאמה לצרכיהם המשתנים תוך פילוח הלקוחות על פי מחזורי פעילות העסק, היקף צריכת האשראי והענף בו פועל העסק.

במגזר מטופלים גם החשבונות הפרטיים של בעלי העסק המקבלים שירות כולל במקום אחד.

יעדים ואסטרטגיה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

היעדים האסטרטגיים של הבנקאות במגזר העסקים הקטנים הם הגדלת נתח השוק והרווחיות על ידי הגדלת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות של הלקוחות הקיימים תוך דגש על מתן שירות יעיל וחווית לקוח המותאמת לצרכיהם.

בקשר לפרוייקט "מתקדמים ביחד" ראה לעיל במגזר משקי בית, בפרק זה.

דגשי קו העסקים במגזר העסקים הקטנים הם:

- מיקוד שיטתי ומתמיד בשיפור **רמת השירות** ללקוח על ידי שדרוג מיומנויות העובדים, מדידה ובקרה של תהליכי העבודה וממשק הלקוח.
- **הרחבת ערוצי ההפצה הישירים**: שירותי מענה טלפוני, פקס, מייל, מובייל ואינטרנט מתקדמים.
- פיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים המותאמים לצרכי הלקוחות, תוך שימוש במודלים אנליטיים לניתוח ותחזית הפעילות והצרכים הפיננסיים של הלקוח.
- **ייזום** שיטתי מבוסס מידע כלפי לקוחות בכל המוצרים: אשראי מסחרי, אשראי צרכני, סחב"ל, השקעות, שירותי עו"ש ושיפור רמת השירות לצורך הגדלת שביעות הרצון ונאמנות הלקוחות, באמצעות יצירת יתרונות בקרב קבוצות לקוחות על ידי שרות דיפרנציאלי.
- **שיתוף פעולה עם חברות הקבוצה** לצורך ניצול יכולות הקבוצה במתן פתרונות בנקאיים כוללניים ללקוח.
- הגברת השימוש במודלים אנליטיים ככלי תומך החלטה בפעילות מול הלקוחות.

מבנה המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק מגוון שירותים ללקוחות עסקיים קטנים עד בינוניים. לקוחות אלו מקבלים את השירותים על ידי צוותים עסקיים בסניפים המתמחים בצרכי המגזר ועל ידי ערוץ אינטרנט ייחודי ללקוחות המגזר.

המגזר מתמחה במתן פתרונות בנקאיים הכוללים ייעוץ בנושאי אשראי מסחרי, ייעוץ בהשקעות ופעילות עסקית שוטפת, תוך פילוחי משנה לפי רמת פעילות וסיכון.

המוצרים העיקריים שמספק המגזר הם מוצרי אשראי והשקעות, מוצרים פיננסיים ייחודיים, וכרטיסי אשראי.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר:

מגזר העסקים הקטנים בפרט פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רשויות, המוחלות על הבנקים על ידי: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו:

בשנה האחרונה לא חלו שינויים מהותיים במגזר העסקים הקטנים.

גורמי ההצלחה הקריטיים בבנקאות לעסקים הקטנים:

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם:

- יכולות ניהוליות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים, במרכזים העסקיים.
- היכרות עם הלקוח ובכלל זה עם מצבו הפיננסי והסיכוי/ סיכון הגלום בפעילות עמו.
- מעקב שוטף אחר השינויים החלים בשוק במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון; ניהול ובקרת סיכונים אשראי.
- איכות: שמירה על הכללים בתיעוד עקבי ושיטתי תוך הקפדה על כללי הציות לחוקים ותקנות צרכניות.
- פריסת נקודות שירות ומכירה וזמינותן: הגדלת פריסת הסניפים והתאמת שעות הפעילות לאזור ולסוג העסקים.
- הגברת החשיפה והזמינות של הערוצים הישירים ללקוחות.
- הקפדה על שירות אקטיבי ויוזם בהתאם לצרכי ולרצונות הלקוח.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- התשתית הטכנולוגית והפיזית (פריסת הסניפים) ואיכות כוח האדם הן יתרון יחסי של מגזר העסקים הקטנים ומהוות חסמי כניסה למתחרים. חשיבות התשתית עולה ככל שדרישות הרגולציה גדלות.
- ההשקעה הנדרשת בתשתיות פיזיות וטכנולוגיות מהווה הן חסם כניסה והן חסם יציאה.
- הכשרת משאב אנושי איכותי בעל מיומנות גבוהה והיכרות עם תחומי פעילות הלקוחות.
- פיתוח יכולות אנליטיות לצורך התאמה אפקטיבית של פתרונות ללקוח המתבסס על מידע בדבר היסטוריית פעילות הלקוחות ועל התנהגות השוק.

תחליפים למוצרים ולשירותים

התחרות על מגזר העסקים הקטנים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות. המתחרים הישירים הינם כל הבנקים המסחריים בארץ וחברות הביטוח.

אשראי עסקי - חברות ביטוח, חברות כרטיסי אשראי, ספקים.

שוק ההון - ברוקרים, חברות ביטוח, מנהלי קרנות וקופות.

תחרות

התחרות עימה מתמודד הבנק במגזר בנקאות לעסקים הקטנים נמצאת בשנים האחרונות במגמת התחזקות. המתחרים עמם מתמודד הבנק כוללים את כל הבנקים המסחריים בארץ ולאחרונה אף את חברות כרטיסי האשראי וחברות הביטוח.

הבנק מתמודד בתחרות תוך שימוש ביתרונות הפריסה הרחבה, כח האדם המקצועי והמיומן בתחומי הבנקאות השונים ויכולת עיבוד מידע המאפשרת לו ליזום ולהציע ללקוחות מוצרים ושירותים איכותיים המתאימים לצורכיהם.

מבנה התחרות

התחרות העיקרית היא בין הבנקים הגדולים. בשנים האחרונות מרחיבים הבנקים הקטנים יותר את פעילותם במגזר זה על ידי פעילות שיווקית ושימוש באסטרטגיית מחיר.

בנוסף מתפתחת לאחרונה תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי (על ידי כרטיסי ספק) וחברות הביטוח המגלות עניין במימון עסקים קטנים.

ההוראות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים, המקלות על מעבר לקוחות מבנק לבנק, צפויות להגביר את התחרות בין הבנקים גם במגזר זה.

מוצרים ושירותים של המגזר

השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פיתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי. כמו כן כולל הטיפול שירותים בנקאיים לעובדי ולמנהלי החברות.

בתחום ההשקעות, מציע לאומי מגוון פיקדונות וחסכונות חד פעמיים בתשלומים עם בסיסי הצמדה שונים, לטווחי זמן המותאמים ללקוח וכן מגוון מוצרי השקעה כולל פיקדונות מובנים במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, חסכונות, קופות גמל וקרנות נאמנות.

בנוסף, השקיע לאומי משאבים רבים בפיתוח והגיע לרמת זמינות גבוהה ורב ערוצית (טלפון, פקס, מייל, מובייל ואינטרנט) על מנת לאפשר ללקוחות ממשק יעיל עם הבנק לביצוע פעילות וקבלת מידע בכל מקום ובכל שעה.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים בפעילות עסקית (קטנה-בינונית) מגוונת ובמספר רב של ענפים ותחומים. פרטים נוספים ראה לעיל בפרק תיאור מגזרי הפעילות.

שיווק והפצה

מגזר העסקים הקטנים מתבסס על רשת הפצה בעלת פריסה ארצית, כח אדם מקצועי ומיומן, מערכות טכנולוגיות המאפשרות מתן שירות יעיל ללקוחות וכלי מדידה ובקרה להנהלה. לאומי רואה חשיבות אסטרטגית ברשת הפצה רחבה, ולכן ברוב סניפי החטיבה הבנקאית קיימים צוותים לטיפול בלקוחות המגזר, תוך דגש על העמקת ההכרות עם הלקוחות וצרכיהם ומציאת פתרונות הולמים עבורם. הפעילות השיווקית מתבססת על מערכות מידע מתקדמות המאפשרות יזום כלפי לקוחות קיימים ולקוחות פוטנציאלים.

הון אנושי

בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר עסקים קטנים ב-1,922 משרות מזה 476 סגל ניהולי לעומת 1,847 משרות מזה 483 סגל ניהולי אשתקד.

העובדים המועסקים במגזר הנס בעיקר עובדים בעלי הכשרה אקדמאית. בנוסף מקבלים העובדים באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומי בנקאות שונים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים קטנים:

פעילות חו"ל	בנקאות		כרטיסי	שוק ההון	משכנתאות	שוק האשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	
	נדל"ן	ופיננסים							
2013									
במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית, נטו:									
	1,125	11	47	289	3	1	22	752	מחיצוניים
	(176)	(5)	(14)	(65)	(2)	-	(3)	(87)	בינמגזרי
הכנסות שאינן מריבית:									
	588	2	15	78	-	26	117	350	מחיצוניים
	(42)	-	-	-	-	-	(44)	2	בינמגזרי
	1,495	8	48	302	1	27	92	1,017	סך הכנסות
	112	1	13	21	-	-	(1)	78	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
	925	4	33	132	-	16	57	683	לחיצוניים
	6	-	-	-	-	-	4	2	בינמגזרי
	452	3	2	149	1	11	32	254	רווח לפני מיסים
	160	1	-	54	-	4	10	91	הפרשה למיסים על הרווח
	292	2	2	95	1	7	22	163	רווח לאחר מיסים
	(4)	-	-	-	-	-	(4)	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	288	2	2	95	1	7	18	163	רווח נקי
תשואה להון									
	17.2%								
	22,599	262	877	6,474	90	23	907	13,966	יתרה ממוצעת של נכסים
	22,575	262	877	6,473	90	23	893	13,956	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
	22,704	94	612	3,888	-	-	1,526	16,584	יתרה ממוצעת של התחייבויות
	21,041	94	612	3,784	-	-	-	16,551	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
	19,898	262	989	6,409	56	21	731	11,430	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
	3,081	-	-	-	-	3,081	-	-	יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
	6,420	-	9	-	-	6,411	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
	210	-	-	-	-	-	-	210	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
	789	4	18	203	1	1	19	543	מרווח מפעולות מתן אשראי
	160	2	15	21	-	-	-	122	מרווח מפעולות קבלת פיקדונות
	949	6	33	224	1	1	19	665	סך כל הכנסות ריבית, נטו
	23,299	300	957	6,730	81	28	903	14,300	יתרת אשראי לציבור
	22,830	132	666	4,150	-	-	-	17,882	יתרת פיקדונות הציבור

מגזר עסקים קטנים (המשך):

פעילות חו"ל	בנקאות		משכנתאות	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	2012
	בנקאות	ופיננסים						
נדל"ן	נדל"ן	נדל"ן	נדל"ן	נדל"ן	נדל"ן	נדל"ן	נדל"ן	נדל"ן
במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית, נטו:								
1,097	7	39	298	4	1	24	724	מחיצוניים
(173)	(3)	(9)	(92)	(3)	(1)	(6)	(59)	בינמגזרי
הכנסות שאינן מריבית:								
551	1	14	66	-	23	108	339	מחיצוניים
(44)	-	-	-	-	-	(47)	3	בינמגזרי
1,431	5	44	272	1	23	79	1,007	סך הכנסות
84	-	3	7	-	-	-	74	הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
854	3	29	109	-	12	52	649	לחיצוניים
4	-	-	-	-	-	3	1	בינמגזרי
489	2	12	156	1	11	24	283	רווח לפני מיסים
167	-	1	55	-	4	7	100	הפרשה למיסים על הרווח
322	2	11	101	1	7	17	183	רווח לאחר מיסים
(3)	-	-	-	-	-	(2)	(1)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
319	2	11	101	1	7	15	182	רווח נקי
תשואה להון								
21.1%								
20,788	174	668	5,876	101	24	840	13,105	יתרה ממוצעת של נכסים
20,762	174	668	5,874	98	24	827	13,097	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
20,213	66	528	3,282	-	-	1,430	14,907	יתרה ממוצעת של התחייבויות
18,605	66	528	3,163	-	-	-	14,848	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
18,409	174	669	5,810	75	23	665	10,993	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,175	-	-	-	-	2,175	-	-	יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
4,753	-	5	-	-	4,748	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
226	-	-	-	-	-	-	226	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
739	3	16	182	1	-	18	519	מרווח מפעולות מתן אשראי
185	1	14	24	-	-	-	146	מרווח מפעולות קבלת פיקדונות
924	4	30	206	1	-	18	665	סך כל הכנסות ריבית, נטו
21,733	233	883	6,137	107	29	874	13,470	יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012
19,666	57	622	3,482	-	-	-	15,505	יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

האשראי במגזר עסקים קטנים עלה בסך 1.6 מיליארד ש"ח, בשיעור 7.2%, בעיקר בגין פעילות בארץ. פיקדונות הציבור עלו בסך בכ-3.2 מיליארד ש"ח, בשיעור של 16.1% הגידול נובע מפעילות בארץ.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר עסקים קטנים הסתכם בשנת 2013 ב-288 מיליון ש"ח בהשוואה ל-319 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הירידה ברווח נובעת מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 28 מיליון ש"ח עקב גידול בהוצאות בבנק ובשלוחה בבריטניה ומגידול בהוצאות התפעוליות בסך 73 מיליון ש"ח. הירידה קוזזה חלקית מגידול בהכנסות בסך 64 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי במגזר עסקים קטנים בארץ הסתכם ב-284 מיליון ש"ח בשנת 2013 לעומת רווח בסך 306 מיליון ש"ח ב-2012. הרווח הנקי בפעילות חו"ל הסתכם בסך של 4 מיליון ש"ח בשנת 2013 לעומת 13 מיליון ש"ח בשנת 2012, הירידה ברווח הינה בעיקר בגין גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשלוחות בבריטניה וברומניה.

כללי

מגזר הבנקאות העסקית מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לתאגידים גדולים, חלקם בעלי פעילות רב לאומית, וכן לקוחות שעיקר עיסוקם בתחומי הבנייה והנדל"ן/פרויקטים של תשתית. הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם. השירותים הניתנים מבוססים על מתן פתרון כולל לצרכי הלקוח, תוך ראיית מגוון עסקיו, בין היתר: אשראי לסוגיו, מימון וסחר בינלאומי, שירותי השקעות, פעילות בשוק ההון, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכוני שוק באמצעות חדרי העסקאות, עסקאות מורכבות (פרויקטים, מיזוגים ורכישות ארגון סינדיקציות), וכיוב'. מחוץ לישראל, ניתנים שירותים למגזר העסקי באמצעות שלוחות הבנק - בנק לאומי ארה"ב, בנק לאומי בריטניה, בנק לאומי רומניה.

מבנה המגזר

המגזר לבנקאות עסקית מנוהל בישראל על ידי החטיבה העסקית - מסחרית והחטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן ומטופל על ידי המערך העסקי ומערך בנייה ונדל"ן, המפעילים יחדיו שבעה סקטורים עסקיים. השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח ומתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח. המגזר מספק מגוון מקיף של שירותי בנקאות לכל סוגי החברות בענפים השונים. חשבונות הלקוחות מנוהלים בעיקר בשלוחות עסקיות המתמחות בטיפול בלקוחות גדולים ובעלי פעילות מגוונת והממוקמות בסניפים מרכזיים, וכן בשלוחות הבנק בחו"ל. עסקאות מיוחדות/מורכבות כגון מימון רכישת אמצעי שליטה, בדיקת תוכניות השקעה ומימון פרויקטים, פעילות סחר בין-לאומי, מימון חייבי חו"ל/חייבים מקומיים, מכירת חובות וסינדיקציות ועוד מלוות על ידי יחידות ייעודיות המתמחות בטיפול בעסקות מסוג זה, בשל מורכבותן ורמת הסיכון הגלומה בהן.

מערך אשראים מיוחדים, הפועל במסגרת המגזר, מטפל בלקוחות עסקיים שנקלעו לקשיים, תוך ניסיון לסייע בהבראת לקוחות פעילים וגביית חובות לקוחות עסקיים שלא ניתן לשקמם.

להלן שבעת הסקטורים העיסוקיים במערך העסקי ובמערך בניה ונדל"ן:

- א. סקטור טכנולוגיה, המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום ההייטק, התקשורת והתעשייה הביטחונית.
- ב. סקטור צריכה ומסחר המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום תעשיית המזון והמשקאות, המלונאות, המדיה, הרשתות הקמעונאיות, יבואני מוצרי צריכה, יבואני סחורות חקלאיות, עץ ומתכות.
- ג. סקטור תעשייה, תחבורה ומוסדות ציבור המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום התעשייה, חברות התעופה, יבואני הרכב, הליסינג, התעופה והרשויות המקומיות.
- ד. סקטור כימיה, אנרגיה וחברות החזקה המתמחה במתן שירותים לחברות החזקה וללקוחות עסקיים בעיקר מתחום הכימיה, תעשיית הפרמצבטיקה וחברות האנרגיה והדלק.
- ה. סקטור חברות בניה, המספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות הגדולים במשק בתחום הבניה והנדל"ן בארץ ובחו"ל.
- ו. סקטור יזמות נדל"ן, המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים לרבות מדרג הביניים (Middle Market), כשעיקר הפעילות היא במימון ענף המגורים המטופל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan).
- ז. סקטור תשתיות, העוסק במימון פרויקטי תשתית לאומיים בשיטת P.P.P (Public Private Partnership) המבוססים על שיתוף פעולה בין המגזר הציבורי לפרטי ובמתן שירותים ללקוחות עסקיים בתחום קבלנות הביצוע והתשתיות.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

היעד המרכזי של המגזר הוא להעמיק את יתרונו היחסי, להעניק שירות מיטבי ללקוחות המגזר ולהמשיך לתרום לרווחיות הקבוצה. כל זאת, תוך בחינה זהירה ושקולה של החשיפות הנובעות מפעילות הלקוחות והסיכונים הייחודיים לכל ענף משק. במקביל, פועל המגזר להגדיל את מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות.

לאור ההאטה בפעילות העסקית שחלה בשנת 2013, המשיך המגזר ביישום מדיניות אשראי שקולה תוך הבחנה בין רמות הסיכון השונות ובהתאמה קביעת מרווחי האשראי ותנאיו.

מימון הפעילות העסקית במוקדים העיקריים של הבנק בחו"ל, תורם לפיזור סיכונים באמצעות חשיפה לסביבות מאקרו כלכליות שונות ולמאפיינים שונים של לקוחות.

בחודש מרס 2013 התקבלה החלטת הבנק על סגירת סניף בורסת היהלומים של הבנק. יישום ההחלטה החל במועד קבלתה וימשך בשנת 2014. כמו כן, החליט הבנק בתחילת שנת 2014 על סגירת פעילות מחלקת היהלומים והתכשיטים בשלוחת הבנק בניו יורק, שיישומה ימשך על פני השנים 2014-2015.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

המגבלות הרלוונטיות במיוחד למגזר הבנקאות העסקית הן המגבלות על גובה החביונות של לווים גדולים וקבוצות הלווים הקבועות בהוראת ניהול בנקאי תקין 313 וכן המגבלה על פי הוראת ניהול תקין 323 המתייחסת ליתרת האשראי לכלל העסקאות לרכישת אמצעי שליטה.

למידע נוסף ראה בפרק החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם, ריכוזיות האשראי.

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל (הוראה מספר 315) כאשר סך כל החביונות של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך כל חביונות הציבור לתאגיד הבנקאי (על בסיס לא מאוחד), נחשב עודף זה כחריגה לצורך ריכוזיות חביונות ענפית. במקרה זה נדרש לבצע הפרשה נוספת להפסדי אשראי בגין סכום החריגה.

שיעור הריכוזיות בבנק לענפים השונים (כולל הנדל"ן) לסוף 2013 עומד במגבלה הרגולטורית.

במערך הנדל"ן מימון הפרויקטים במתכונת הלוויי הסגור נשען בין היתר על קיומה של מערכת תפעולית להפקדת תשלומים מרוכשי יחידות דיור בפרויקטים בלוויי על בסיס שיטת השוברים וכן להוצאת ערבויות מכר בנוסח אחיד, וזאת בהתאם לחקיקה ולהוראות בנק ישראל.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

שנת 2013 אופיינה בירידה בביקוש לאשראי עסקי בנקאי זאת על רקע האטה בפעילות העסקית ובמיעוט עסקאות מימון גדולות.

הציפיות לשנת 2014 הינן להמשיך צמיחה כלכלית מתונה בעולם ובארץ, אשר תשליך הן על לקוחות יצואנים והן על לקוחות הפועלים בשוק המקומי. הפעילות העסקית תושפע מהמצב המאקרו כלכלי כגון, התאוששות הצמיחה בארה"ב ואירופה, ייסוף השקל ועוד נתוני מאקרו נוספים, שישפיעו על החלטות ההשקעה של החברות הגדולות במשק הישראלי.

לאור זאת, מנהל המגזר העסקי את סיכוני האשראי במשנה זהירות תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובהתמקדות בלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחויות וההשלכות עליהם.

שנת 2013 בתחום הנדל"ן אופיינה בפעילות ערה בשוק המגורים תוך שמירה על רמת סיכון דומה לשנת 2012, וכן המשך ההתערבות השלטונית/הרגולטורית, זאת על רקע מחירי הדירור שהמשיכו לעלות (אם כי בקצב מתון בהשוואה לשנים קודמות).

שוק הנדל"ן המניב למשרדים, אשר משרת את המגזר העסקי ונמצא במתאם גבוה עם צמיחת התוצר העסקי, וכן שוק הנדל"ן המסחרי המושפע במידה רבה מהתפתחויות בצריכה הפרטית של משקי הבית, שמרו על יציבות יחסית במהלך השנה אשר, בשלב זה, באה לידי ביטוי בשמירה על שיעורי תפוסה גבוהים יחסית ודמי שכירות יציבים. יציבות זוהתה גם בתחום התשתיות הלאומיות, בו נמשך הגידול המתון בפרויקטים לאומיים, וכן בתחום הביצוע והתשתית, אשר נהנה בשנים האחרונות מהגידול בהיקפי הבנייה למגורים ובנייה שלא למגורים.

בשנת 2014 צפויה הפעילות בתחום הנדל"ן להיות מושפעת מהמצב המאקרו כלכלי, מההתערבות השלטונית/הרגולטורית (במיוחד בשוק המגורים), השלמות בנייה (במיוחד בשוק המשרדים) וכן מהיקפי ההשקעות של המדינה בתחום התשתיות הלאומיות.

למידע נוסף בנושא הכלכלה העולמית ראה בפרק התפתחויות עיקריות במשק.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בנייתו צרכי הלקוחות ובעבודה השוטפת עמם, בנייתו ומדידת סיכונים האשראי והערכות לווים ובמעקב והבקרה אחר פעילות הלקוחות. באופן שוטף מתבצע עדכון ושדרוג המערכות הטכנולוגיות השונות לתועלת המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: יכולות ניהוליות, מקצועיות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים (מול הלקוח ובתוך הארגון), הכרות עם הלקוח ובכלל זה מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עמו. כמו כן, הכרת השוק על מגזריו ומעקב שוטף אחר השינויים החלים בו, במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון. נדרשת גם רמת מיומנות גבוהה בתכנון חבילות מימון מורכבות, ניהול תקין ובקרה בעת ליווי פרויקטים, השקעה מתמדת בכלי עזר טכנולוגיים, שקידה על הענקת שירות ומתן מענה לצרכיהם הבנקאיים של הלקוחות, תוך עמידה בזמני תגובה נאותים, ניהול ובקרת סיכונים אשראי.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

בשנים האחרונות הולכת וגוברת המעורבות של שוק ההון - אם באמצעות הנפקת אג"ח ואם על ידי מתן הלוואות ישירות על ידי הגופים המוסדיים.

מאחר והמקורות העומדים לרשות הבנק לצורך העמדת מימון לזמן ארוך מוגבלים ביחס למקורות העומדים לזמן קצר ובינוני, הבנק פועל בתחום מימון פרויקטים והשקעות ארוכי טווח (בעיקר פרויקטי תשתית ונכסים מניבים) לשיתוף משקיעים מוסדיים ובנקים אחרים במימון פרויקטים אלה באמצעות שילובם בקבוצות מימון (סינדיקציה).

מוצרים ושירותים של המגזר

השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי (לרבות מימון בביטוח אשראי או חברות ביטוח פרטיות של פרויקטים בחו"ל), מימון וליווי פרויקטים לאומיים ובינלאומיים, מימון מיוזגים ורכישות, ארגון סינדיקטים, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכונים מטבע, סיכונים ריבית ושינויים במחירי סחורות. כמו כן, הטיפול כולל יזום שירותים בנקאיים, למנהלים ולעובדי החברות.

המימון בתחום הבניה והנדל"ן נעשה על ידי שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים בתהליך קבלת ההחלטות והבקרה אחר הליווי הפיננסי הניתן לפרויקטים ולנכסים השונים. המימון נעשה תוך מכוונות לגיוון תיק האשראי והבחנה בין המגזרים השונים - מגורים, נכסים מניבים ובייעוד למסחר ומשרדים, בניה לתעשייה ומסחר. מימון פרויקטים למגורים יבוצע ככלל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan) המאפשרת פיקוח צמוד בתדירות גבוהה על הפרויקט המלווה.

ליווי תחום הבניה והנדל"ן, כולל גם את מתכונת המימון המיוחדת לפרויקטים תשתיתיים לאומיים בשיטות ה- P.P.P. (Public Private Partnership) לסוגיהן. ניתוח עסקאות אלו ובניית חבילת המימון המתאימה, נעשים תוך התייחסות לאופי הפרויקט, ניתוח יכולת שירות החוב, היקף זכות החזרה לזמים, מגבלת חוזה ההקמה והתפעול ומגבלות טכניות וכו'.

כמו כן, במסגרת המימון של תחום הבניה והנדל"ן, המגזר מטפל גם במתן אשראי, בליווי הייזום והפיתוח של פרויקטים בנדל"ן ומלונאות ורכישת נכסים מניבים באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים ברובם במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם, החברות הן בחלקן ציבוריות ממגוון ענפי משק שונים, בעלות מבנה ארגוני מורכב הכולל מספר רבדים של ניהול ומוטת שליטה רחבה.

שיווק והפצה

השירות והשיווק ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות המתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח ומרכזים את שירותי הקבוצה מולו.

מבנה התחרות במגזר והשינויים שחלו בו

מעמד הבנקים הישראליים כמממנים בלעדיים של החברות העסקיות הלך ופחת לאורך השנים, כך שמשקל האשראי לסקטור העסקי (כולל עסקים קטנים) שניתן על ידי המערכת הבנקאית עומד על קצת פחות מ-50% במחצית השנייה של 2013.

במגזר קיימת תחרות הן מצד יתר ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל והן מצד הבנקים הקטנים במערכת.

יחד עם זאת, שוק ההון הישראלי והגופים המוסדיים כגון חברות ביטוח וקרנות פנסיה מהווים את עיקר התחרות לאשראי עסקי (בעיקר לחברות הגדולות). בשנים האחרונות ניכרת מעורבות גדולה יותר של הגופים המוסדיים וכפועל יוצא, חלקן של ההלוואות הישירות שמעמידים גופים מוסדיים ללקוחות עסקיים הולך וגדל.

הון אנושי

על מנת להביא לרמה המקצועית הדרושה לעובדים העוסקים בתחום האשראי, קיימת מערכת הדרכה מתאימה. בנושאים ספציפיים קיימת תמיכה של יחידה מתמחה או חיצונית (למשל: יחידת שמאות, צוות רואי חשבון, יחידת ליווי פרויקטים, יחידה למימון סחר בינלאומי, מיזוגים ורכישות, יחידה למימון השתתפויות בסינדיקטים וכו').

מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר בנקאות עסקית (כולל החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן) בשנת 2013 הסתכם ב-1,034 משרות מזה 429 סגל ניהול, לעומת 1,103 משרות מזה 439 סגל ניהולי בשנת 2012. רוב העובדים הינם בעלי השכלה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומי שונים של הבנקאות וקורסי ניהול. במהלך העבודה נדרשים העובדים ליכולת ניתוח של בקשות אשראי מורכבות, הובלה של עסקות סבוכות ויכולת למתן שירות ברמה גבוהה ביותר.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות העסקית:

	פעילות חו"ל					קרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
	סך הכל	נדל"ן	ופיננסים	נדל"ן	שוק ההון		
2013							
במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	1,519	24	-	985	(1)	1	2,528
בינמגזרי	(675)	(5)	-	(487)	21	2	(1,144)
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	196	194	16	176	6	1	589
בינמגזרי	52	(92)	(1)	98	-	-	57
סך הכנסות	1,092	121	15	772	26	4	2,030
הכנסות בגין הפסדי אשראי	(36)	(2)	-	(128)	-	-	(166)
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
לחיצוניים	399	80	7	185	13	3	687
בינמגזרי	-	1	-	-	-	-	1
רווח לפני מיסים	729	42	8	715	13	1	1,508
הפרשה למיסים על הרווח	261	11	3	259	3	-	537
רווח לאחר מיסים	468	31	5	456	10	1	971
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(6)	-	-	-	-	(6)
רווח נקי	468	25	5	456	10	1	965
תשואה להון							
יתרה ממוצעת של נכסים	42,647	393	166	23,104	232	92	66,634
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	41,007	367	166	23,037	232	92	64,901
יתרה ממוצעת של התחייבויות	18,031	2,780	-	5,472	1,102	163	27,548
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	16,520	-	-	4,907	1,102	163	22,692
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	66,244	406	166	23,507	314	92	90,729
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	2,366	-	-	-	2,366
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	59,059	-	62	-	59,121
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	212	-	-	-	-	-	212
מרווח מפעולות מתן אשראי	830	19	-	483	3	1	1,336
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	14	-	-	15	17	2	48
סך כל הכנסות ריבית, נטו	844	19	-	498	20	3	1,384
יתרת אשראי לציבור	38,504	328	166	21,446	158	44	60,646
יתרת פיקדונות הציבור	16,523	-	-	5,364	767	162	22,816

מגזר הבנקאות העסקית (המשך):

פעילות חו"ל							בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	ופיננסים	נדל"ן	סך הכל
בנקאות		בנקאות											
2012							במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:													
מחיצוניים							1,560	28	3	1,139	8	6	2,744
בינמגזרי							(586)	(9)	(3)	(612)	14	-	(1,196)
הכנסות שאינן מריבית:													
מחיצוניים							102	189	15	297	8	2	613
בינמגזרי							150	(100)	-	(26)	-	-	24
סך הכנסות							1,226	108	15	798	30	8	2,185
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי							991	1	-	(59)	-	-	933
הוצאות תפעוליות ואחרות:													
לחיצוניים							375	76	17	160	18	4	650
בינמגזרי							-	1	-	-	-	-	1
רווח (הפסד) לפני מיסים							(140)	30	(2)	697	12	4	601
הפרשה (הטבה) למיסים							(52)	7	(1)	246	3	1	204
רווח (הפסד) לאחר מיסים							(88)	23	(1)	451	9	3	397
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							(1)	(4)	-	-	-	-	(5)
רווח נקי (הפסד)							(89)	19	(1)	451	9	3	392
תשואה להון													
יתרה ממוצעת של נכסים							49,588	416	165	25,793	495	167	76,624
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור							47,320	393	165	25,700	495	167	74,240
יתרה ממוצעת של התחייבויות							20,981	2,676	-	5,574	879	170	30,280
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור							18,780	-	-	5,168	879	170	24,997
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון							76,624	393	164	26,195	618	167	104,161
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות							-	-	2,087	-	-	-	2,087
יתרה ממוצעת של ניירות ערך							-	-	56,814	-	130	-	56,944
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול							226	-	-	-	-	-	226
מרווח מפעולות מתן אשראי							949	19	-	508	3	5	1,484
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות							25	-	-	19	19	1	64
סך כל הכנסות ריבית, נטו							974	19	-	527	22	6	1,548
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012							44,452	389	166	24,649	392	204	70,252
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012							19,748	-	-	4,989	1,373	171	26,281

שינויים עיקריים בהיקפי הפעילות

במגזר הבנקאות העסקית חלה ירידה באשראי לציבור בכ-9.6 מיליארד ש"ח, 13.7% בעיקר בפעילות בנקאות ופיננסים בארץ. בפיקדונות הציבור חלה ירידה של כ-3.5 מיליארד ש"ח, 13.2% בעיקר בפעילות בארץ.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר בנקאות עסקית הסתכם בשנת 2013 בסך של 965 מיליון ש"ח בהשוואה ל-392 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 146.2%. העלייה ברווח נובעת בעיקר מהכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 166 מיליון ש"ח שנרשמו בשנת 2013 לעומת הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 933 מיליון ש"ח שנרשמו אשתקד, עקב קיטון בהפרשה הקבוצתית ועלייה בגביית חובות.

כללי

הבנקאות המסחרית - מתמחה במתן מכלול השירותים הפיננסיים לחברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) בכל ענפי המשק. בנוסף מטופלים במגזר זה בעלי העניין של החברות העסקיות הכוללים את בעלי המניות ונושאי משרה בכירים.

השירות והשיווק ללקוחות אלה מתבצעים באופן פרטני הכולל, מימון עסקאות באמצעות מכשירי אשראי תפורים לצרכים הייחודיים של הלקוחות, התאמת מוצרי השקעה ומכשירים פיננסיים לגידור סיכונים, מימון עסקאות סחר בינלאומי, מימון לקוחות הפעילים בשוק ההון וכן חברות הזנק.

הבנקאות המסחרית כוללת גם פעילות מחוץ לישראל באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל. חברות המלוות במערך המסחרי ממנפות את הקשרים עם הבנק בארץ לצורך הרחבת פעילותן בחו"ל. שירותים בנקאיים בחו"ל ובכלל זה מתן קווי אשראי למימון סחר בינלאומי, רכישות נדל"ן, ומיזוגים של חברות, ניתנים בעיקר באמצעות לאומי ארה"ב, לאומי בריטניה ולאומי רומניה. השלוחות בארה"ב, בבריטניה וברומניה רואות בהמשך הליווי של חברות אלו, המשך ישיר לפעילות הבנקאית בארץ.

פרטים נוספים על השלוחות בחו"ל ראה להלן בפרק חברות מוחזקות עיקריות.

מבנה המגזר

ניהול המגזר בארץ נעשה על ידי המערך המסחרי, אשר הינו חלק מהחטיבה העסקית מסחרית. מבנה המערך המסחרי הינו מבנה ייחודי במערכת הבנקאות בארץ ומאפשר מתן שירות כוללני ומקיף ללקוחות (one stop shop) ומקנה למערך יתרון תחרותי. הקשר העיקרי עם הלקוחות הינו באמצעות סניפים מסחריים ייעודיים הפרוסים בכל הארץ. למערך המסחרי אגף בסניף מרכזי בת"א ו-23 סניפי עסקים הממוקמים באזורי תעשייה ובערים הגדולות ומשויכים על בסיס גיאוגרפי ל-4 מרחבים מסחריים. הסניפים מתמחים בניהול הפעילות העסקית האופיינית ללקוחות המגזר, ומקנים למערך יתרון תחרותי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות לשנה הקרובה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה לעיל בפרק תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד.

הבנקאות המסחרית עוסקת בפלח האמצע של הלקוחות העסקיים. יעדה האסטרטגי של הבנקאות המסחרית הוא להמשיך ולחזק את יתרונה התחרותי באמצעות הרחבת הפעילות עם לקוחותיה הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך שימת דגש על מימון לקוחות המאופיינים בפרטנצ'אל צמיחה וברמת סיכון נאותה ותוך העמדת פתרונות כוללניים לטובת לקוחותיה הפועלים בארץ ובחו"ל. אחד המיקודים האסטרטגיים הוא הגברת היתרון והמבילות של לאומי בתחום ההייטק, תוך מינוף ההתמחות והמקצועיות של צוותי ההייטק במערך המסחרי בשיתוף לאומיטק.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פרטים ראה לעיל בפרק רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות.

התפתחות בשוקים של המגזר ובמאפייני לקוחותיו

פעילותם העיקרית של לקוחות המגזר מבוצעת בשוק המקומי בענפי המשק תעשייה, תשתיות, מסחר ושירותים ונדל"ן וכן בשוקים בחו"ל, ישירות או באמצעות חברות בנות.

הציפיות לשנת 2014 הינן להמשיך צמיחה כלכלית מתונה בעולם ובארץ הצפויה להשליך הן על לקוחות יצואנים והן על לקוחות הפועלים בשוק המקומי. לאור זאת, מנהל המערך המסחרי את סיכוני האשראי במשנה זהירות תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובפרט - הלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחות וההשלכות עליהם.

שינויים טכנולוגיים

- עובדי המגזר נעזרים במערכות ממוכנות בתומכות בתהליכים שונים המבוצעים בו כגון בקרה, הגדרת יעדים ומדידתם, שיווק ופיתוח עסקים.
- המגזר מעמיד לרשות לקוחותיו כלים טכנולוגיים בדומה לאלה שבשימוש כלל לקוחות הבנק, בין היתר באמצעות הפורטל העסקי המרחיב את מגוון השירותים לנוחות הלקוח העסקי. הבנק ממשיך לשקוד על פיתוח מערכות אלה על מנת לענות על צרכיהם המשתנים והמתפתחים של לקוחות המגזר.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- זיהוי צרכי הלקוח והתאמת פתרונות כוללים מתאימים תוך צמצום זמן התגובה והעלאת רמת השירות.
- הכרות עם הלקוח ובכלל זה, עם מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עימו כבסיס לניהול סיכונים מיטבי.
- טיפוח ההון האנושי והעלאת מתמדת של רמתו המקצועית במהירות הנדרשת לנוכח השינויים בשוק ההון ובסביבה העסקית.
- קיום מערכת בקרה לצמצום סיכונים אשראי והקפדה בנושא הציות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הכשרת כוח אדם מקצועי ובעל מיומנויות מגוונות.
- קיום מגוון מוצרים מותאמים לצרכי הלקוחות.
- הקמת מערכת ערוצי הפצה בפריסה התואמת את הפוטנציאל העסקי.
- הקמה ופיתוח אמצעים טכנולוגיים לשירות הלקוחות והעובדים.

תחרות

גורמי התחרות במגזר פעילות זה, הן בתחום האשראי והן בתחום ההשקעות, הינם כל הבנקים הפועלים בארץ (מקומיים וזרים), בנקים בחו"ל, גופים הפעילים בשוק ההון וחברות ביטוח. חברות הביטוח מתחרות הן בתחום האשראי והן בתחום שירותי ההשקעות על לקוחות המגזר ובתי ההשקעות הפרטיים מתחרים בתחום ההשקעות. בשנים האחרונות התמודד הבנק במגזר הבנקאות המסחרית עם תחרות הולכת ומתגברת מצד כל הגורמים.

הון אנושי

- מספר המשרות הממוצע שיוחס בשנת 2013 למגזר הסתכם ב-1,844 משרות מזה 769 סגל ניהול, לעומת 1,899 משרות מזה 779 סגל ניהולי בשנת 2012.
- הסניפים והמטות מאוישים בעיקר בעובדים ומנהלים בעלי השכלה אקדמאית. בנוסף עוברים העובדים והמנהלים הכשרה מקצועית בניהול הפעילות העסקית האופיינית ומותאמת ללקוחות המערך.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות המסחרית:

	פעילות חו"ל						בנקאות ופיננסים אשראי	כרטיסי אשראי
	סך הכל	נדל"ן	שוק ההון	ופיננסים	נדל"ן	שוק ההון		
2013								
במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	1,656	135	-	571	357	-	10	583
בינמגזרי	(277)	(46)	-	(87)	(162)	-	(2)	20
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	492	7	7	70	62	45	78	223
בינמגזרי	83	-	-	-	(4)	(4)	(34)	125
סך הכנסות	1,954	96	7	554	253	41	52	951
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	186	126	-	89	(1)	-	(1)	(27)
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
לחיצוניים	1,075	39	4	342	66	39	34	551
בינמגזרי	1	-	-	-	-	-	1	-
רווח (הפסד) לפני מיסים	692	(69)	3	123	188	2	18	427
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	277	(11)	1	58	68	1	5	155
רווח (הפסד) לאחר מיסים	415	(58)	2	65	120	1	13	272
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(3)	-	-	-	-	-	(3)	-
רווח נקי (הפסד)	412	(58)	2	65	120	1	10	272
תשואה להון								
יתרה ממוצעת של נכסים	51,342	3,047	-	14,985	8,184	258	357	24,511
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	49,383	2,993	-	14,784	8,160	257	347	22,842
יתרה ממוצעת של התחייבויות	51,626	247	-	10,877	2,521	-	1,082	36,899
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	49,657	238	-	10,684	2,440	-	-	36,295
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	53,726	3,047	-	14,770	8,104	262	306	27,237
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	5,153	-	148	-	-	5,005	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	46,652	-	1,532	-	-	45,120	-	-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	653	-	-	-	-	-	-	653
מרווח מפעולות מתן אשראי	1,087	85	-	267	186	-	8	541
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	292	4	-	217	9	-	-	62
סך כל הכנסות ריבית, נטו	1,379	89	-	484	195	-	8	603
יתרת אשראי לציבור	49,630	2,994	-	14,276	8,481	238	321	23,320
יתרת פיקדונות הציבור	51,878	214	-	10,206	2,666	-	-	38,792

מגזר בנקאות מסחרית (המשך):

	פעילות חו"ל						בנקאות ופיננסים	קרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	ופיננסים	שוק ההון	נדל"ן	סך הכל
	בנקאות	שוק ההון	נדל"ן	שוק ההון	נדל"ן	סך הכל								
2012														
במיליוני ש"ח														
הכנסות ריבית, נטו:														
מחיצוניים	512	12	12	364	582	-	138	1,620						
בינמגזרי	91	(4)	(12)	(169)	(88)	-	(47)	(229)						
הכנסות שאינן מריבית:														
מחיצוניים	252	72	43	53	76	9	12	517						
בינמגזרי	75	(36)	-	-	-	-	-	39						
סך הכנסות	930	44	43	248	570	9	103	1,947						
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	46	-	-	(4)	40	-	94	176						
הוצאות תפעוליות ואחרות														
לחיצוניים	484	31	96	64	355	6	46	1,082						
בינמגזרי	(1)	1	-	1	-	-	-	1						
רווח (הפסד) לפני מיסים	401	12	(53)	187	175	3	(37)	688						
הפרשה (הטבה) למיסים	142	4	(19)	66	64	1	(6)	252						
רווח (הפסד) לאחר מיסים	259	8	(34)	121	111	2	(31)	436						
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(2)	-	-	-	-	-	(2)						
רווח נקי (הפסד)	259	6	(34)	121	111	2	(31)	434						
תשואה להון														
יתרה ממוצעת של נכסים	23,578	321	237	8,311	15,467	-	3,282	51,196						
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	22,800	312	237	8,299	15,253	-	3,223	50,124						
יתרה ממוצעת של התחייבויות	35,149	957	61	2,805	11,150	-	364	50,486						
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	34,167	-	61	2,690	10,964	-	357	48,239						
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	26,872	270	265	9,285	14,633	-	3,282	54,607						
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	3,790	-	-	157	-	3,947						
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	40,809	-	-	2,110	-	42,919						
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	685	-	-	-	-	-	-	685						
מרווח מפעולות מתן אשראי	523	8	-	184	269	-	86	1,070						
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	80	-	-	11	225	-	5	321						
סך כל הכנסות ריבית, נטו	603	8	-	195	494	-	91	1,391						
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2012	22,846	297	122	8,271	15,350	-	3,022	49,908						
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2012	35,889	-	-	2,751	11,162	-	306	50,108						

שינויים עיקריים בהיקפי הפעילות

האשראי לציבור ירד בכ-0.3 מיליארד ש"ח 0.6%. פיקדונות הציבור גדלו בכ-1.8 מיליארד ש"ח 3.5%, עקב גידול בפעילות בארץ בסך 2.8 מיליארד ש"ח אשר קוזז מקיטון בפעילות חו"ל בסך 1.0 מיליארד ש"ח.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר הבנקאות המסחרית הסתכם בשנת 2013 בסך 412 מיליון ש"ח בהשוואה ל-434 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 5.1%.

הקיטון ברווח נובע בעיקר מירידה בפעילות בחו"ל בסך של כ-73 מיליון ש"ח, עקב גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-81 מיליון ש"ח בשלוחות בארה"ב ובבריטניה. הקיטון קוזז מעלייה ברווח בפעילות בארץ בסך של כ-51 מיליון ש"ח, הנובע בעיקר מרישום הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 29 מיליון ש"ח בשנת 2013 עקב עלייה בגביית חובות לעומת הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 42 מיליון ש"ח בשנת 2012.

כללי

הבנקאות הפרטית נותנת שירותים לקהל הלקוחות העשירים בארץ ובעולם. הפעילות הינה באמצעות מרכזים ייחודים בארץ, המיועדים לתושבי חוץ ותושבי ישראל, וכן באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, בבריטניה, בשוויץ, בלוקסמבורג, באורוגוואי ובגר'סי. בנוסף, פועלות נציגויות של הקבוצה באירופה, אמריקה הלטינית וקנדה. בישראל פועלות נציגויות של לאומי שוויץ, לאומי לוקסמבורג ולאומי ארה"ב.

מבנה המגזר

קו הבנקאות הפרטית מיושם בישראל בדרך של מתן שירות יוקרתי ואישי באמצעות צוותים מקצועיים הפזורים בשבעה מרכזים ייחודיים ברחבי הארץ, המשרתים תושבי ישראל ותושבי חוץ לפי שפתם ומכירים את צרכיהם, העדפותיהם ותחומי התעניינותם של הלקוחות.

מחוץ לישראל ניתנים שירותי הבנקאות הפרטית, במסגרת חברות הבנות.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

חזון הבנקאות הפרטית הינו להיות "הבנקאי הפרטי הנבחר של הלקוח, בבנקאות הפרטית המובילה בישראל". חזון זה מדגיש מספר ערכי ליבה: מוכוונות וקירבה לכל לקוח קיים ופוטנציאלי, רווחיות תיק הנכסים של הלקוח, רמת מקצוענות ומצוינות בשירות וכל זאת תוך טיפוח צוותים מקצוענים, יוזמים ותחרותיים ובעלי אוריינטציה למתן שירות ברמה גבוהה.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על מגזר הפעילות

מגזר הבנקאות הפרטית בארץ פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך, הרשות לאיסור הלבנת הון וגופים נוספים. בחו"ל, שלוחות ונציגויות הבנק פועלות מכוח היתרי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל וכן כפופות לרגולציה המקומית בארצותיהן.

בשנים האחרונות הבנקאות הפרטית עוברת תהליך התאמה לשינויים הן ברגולציה והן באכיפה הבין מדינית. כבנקים אחרים בעולם, בנק לאומי מתאים עצמו לשינויים אלו.

למידע נוסף בנושא FATCA ראה לעיל בפרק רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות. למידע נוסף בנושא "לקוחות אמריקאיים" ראה להלן בפרק הליכים משפטיים.

התפתחויות בשווקים של מגזר הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

המציאות העסקית מאופיינת ברמת אי וודאות גבוהה, בהתעצמות הסיכונים, בתנאי תחרות מוגברת, בשינויים רגולטורים מהותיים, ובשינוי מוקדי הצמיחה של העושר העולמי למזרח.

שינויים טכנולוגיים

לרשות מגזר הבנקאות הפרטית עומדות מערכות טכנולוגיות מתקדמות המספקות דיווחים מפורטים ללקוח בקשר עם השקעותיו ונכסיו, ומסייעת ליועץ בניהול מעקב טוב יותר אחר תיקי הלקוחות.

לרשות הלקוחות עומדים אתרים מתקדמים, חדשניים ודינאמיים, המסייעים בהצגת הבנק והקבוצה ומגוון פעילויותיו ברחבי העולם. המידע ואופן הצגתו משמשים ככלי שיווקי ממדרגה ראשונה מול הלקוחות ומול המתחרים בארץ ובעולם.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר הבנקאות הפרטי

- מגוון פתרונות ומוצרים מקיפים ומתקדמים לניהול נכסי הלקוחות ומענה לצרכיהם.
- ייעוץ ללקוחות באמצעות צוות מקצועי המגובה באנליסטים ובמערכות מידע.
- מתן שירותי VIP אישיים ומותאמים, מעבר לשירותים פיננסיים שוטפים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- כח אדם מיומן ומוסמך בעל רמת מקצועיות ויכולת שירות גבוהות.
- מוניטין ופריסה בינלאומית של מרכזי פעילות ברחבי העולם.
- יישום אמצעי בקרה על מכלול הפעילויות.
- הקמה, תחזוקה ושדרוג של מערכות מידע טכנולוגיות מתקדמות.
- הצעת מגוון רחב של מוצרים ושירותים פיננסיים.

שיווק וקידום מכירות

מטרת השיווק היא להגדיל את בסיס הלקוחות תוך יצירת בידול תדמיתי הן בתוך הקבוצה והן כלפי המתחרים. בנוסף, פועל הבנק לשימור הלקוחות ולהגדלת חלקו של הבנק בתיק נכסי הלקוח. שיווק הבנקאות הפרטית נעשה באמצעות פרסום תדמיתי בעיתונות הפונה לקהל יעד אמיד, אירועי לקוחות, כנסים מקצועיים, חסויות ושיתופי פעולה עם מוסדות תרבות וקהילה מובילים בארץ ובעולם, דיורר ישיר ואינטרנט.

תחרות

במגזר הבנקאות הפרטית, לאומי מתחרה בארץ עם בנקים ישראליים ועם נציגויות מקומיות של בנקים זרים הפונים לאותו קהל יעד. בחו"ל מתחרה הבנק עם בנקים ובתי השקעות מקומיים המציעים שירותי בנקאות פרטית והשקעות וכן עם שלוחות ונציגויות של בנקים ישראליים.

הון אנושי

בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר ב-806 משרות מזה 419 סגל ניהולי לעומת 875 משרות מזה 454 סגל ניהולי בשנת 2012.

עובדי הבנקאות הפרטית עוברים הכשרה מקיפה הכוללת קורסים מקצועיים והכשרה ניהולית מגוונים. כמו כן, עוברים העובדים סדנאות מגוונות להקניית מיומנויות שירות גבוהה.

הסכמי שיתוף פעולה

כאמור, מגזר הבנקאות הפרטית מציע ללקוחות מגוון רחב של מוצרים במסגרת ארכיטקטורה פתוחה (Open Architecture) המתבטא בשיתוף פעולה עם גופים בינלאומיים. באמצעות שיתופי פעולה אלו, מציע לאומי מגוון מוצרי השקעה מתקדמים, המהווים מוקד משיכה למשקיעים תושבי חוץ - הן קיימים והן חדשים - המגדילים את היקף הנכסים שהם מחזיקים בקבוצה.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות פרטית:

	פעילות חו"ל							בנקאות כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	2013
	בנקאות									
	סך הכל	נדליין	משכנתאות	שוק ההון	ופיננסים	נדליין	משכנתאות	שוק ההון	אשראי	במיליוני ש"ח
הכנסות ריבית, נטו:										
מחיצוניים	(72)	(1)	37	-	40	6	1	-	-	(155)
בינמגורי	365	4	(23)	-	147	6	(1)	-	-	232
הכנסות שאינן מריבית:										
מחיצוניים	533	1	4	193	172	17	-	172	1	(27)
בינמגורי	77	-	-	-	13	1	-	(1)	1	63
סך הכנסות	903	4	18	193	372	30	-	171	2	113
הוצאות בגין הפסדי אשראי	9	-	-	-	4	2	-	-	-	3
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
לחיצוניים	868	2	10	215	384	14	-	73	2	168
בינמגורי	4	-	-	1	1	-	-	-	1	1
רווח (הפסד) לפני מיסים	22	2	8	(23)	(17)	14	-	98	(1)	(59)
הפרשה (הטבה) למיסים	33	-	2	2	10	5	-	33	-	(19)
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(4)	-	-	-	(4)	-	-	-	-	-
רווח נקי (הפסד)	(15)	2	6	(25)	(31)	9	-	65	(1)	(40)
תשואה להון (1.6%)										
יתרה ממוצעת של נכסים	11,864	-	858	-	8,782	646	43	31	65	1,439
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	7,109	-	858	-	4,146	638	43	31	65	1,328
יתרה ממוצעת של התחייבויות	36,884	150	17	-	16,481	1,426	-	6	-	18,804
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	36,226	151	17	-	16,070	1,419	-	6	-	18,563
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	9,285	-	300	-	6,511	607	25	31	48	1,763
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	8,181	-	-	1,775	-	-	-	6,406	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	76,726	-	-	34,552	-	-	-	42,174	-	-
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים	188	-	-	-	-	-	-	-	-	188
מרווח מפעולות מתן אשראי	87	-	14	-	47	8	-	-	-	18
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	206	3	-	-	140	4	-	-	-	59
סך כל הכנסות ריבית, נטו	293	3	14	-	187	12	-	-	-	77
יתרת אשראי לציבור	6,455	-	818	-	3,476	789	48	31	68	1,225
יתרת פיקדונות הציבור	34,794	146	14	-	15,384	1,520	-	30	-	17,700

מגזר בנקאות פרטית (המשך):

פעילות חו"ל									
בנקאות					קרטיסי				
סך הכל	נדליין	משכנתאות	שוק ההון	ופיננסים	נדליין	משכנתאות	שוק ההון	אשראי	בנקאות ופיננסים
2012									
במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית, נטו:									
(122)	(2)	41	-	41	(4)	1	-	-	(199)
מחיצוניים									
472	5	(26)	-	155	15	(1)	-	-	324
בינמגורי									
הכנסות שאינן מריבית:									
606	1	5	201	228	12	-	164	1	(6)
מחיצוניים									
51	-	-	-	7	-	-	-	1	43
בינמגורי									
1,007	4	20	201	431	23	-	164	2	162
סך הכנסות									
1	-	-	-	4	-	-	-	-	(3)
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי									
אשראי									
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
894	2	12	211	414	12	-	68	2	173
לחיצוניים									
4	-	-	1	2	-	-	-	1	-
בינמגורי									
108	2	8	(11)	11	11	-	96	(1)	(8)
רווח (הפסד) לפני מיסים									
31	-	2	(6)	-	4	-	32	-	(1)
הפרשה (הטבה) למיסים									
77	2	6	(5)	11	7	-	64	(1)	(7)
רווח נקי (הפסד)									
7.9%									
תשואה להון									
13,315	-	1,029	-	9,860	429	35	17	54	1,891
יתרה ממוצעת של נכסים									
8,572	-	1,029	-	5,220	425	35	17	54	1,792
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור									
39,536	189	15	-	18,417	1,362	-	7	-	19,546
יתרה ממוצעת של התחייבויות									
38,670	189	15	-	17,818	1,318	-	7	-	19,323
יתרה ממוצעת של פקדונות									
10,835	-	360	-	7,743	429	25	10	39	2,229
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון									
6,668	-	-	1,715	-	-	-	4,953	-	-
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות									
77,003	-	-	36,810	-	-	-	40,193	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות ערך									
227	-	-	-	-	-	-	-	-	227
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים									
97	-	15	-	57	5	-	-	-	20
מרווח מפעולות מתן אשראי									
253	3	-	-	139	6	-	-	-	105
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות									
350	3	15	-	196	11	-	-	-	125
סך כל הכנסות ריבית, נטו									
8,170	-	901	-	4,919	423	44	44	64	1,775
יתרת אשראי לציבור ל-31									
בדצמבר 2012									
38,338	176	15	-	17,379	1,407	-	-	-	19,361
יתרת פיקדונות הציבור ל-31									
בדצמבר 2012									

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות במגזר

האשראי לציבור ירד בכ-1.7 מיליארד ש"ח ונובע בעיקר מקיטון באשראי בפעילות חו"ל עקב ייסוף השקל מול מטבעות זרים.

פיקדונות הציבור ירדו בכ-3.5 מיליארד ש"ח 9.2%, הן בפעילות בארץ והן בפעילות בחו"ל.

שינויים ברווח הנקי

ההפסד במגזר הבנקאות פרטית הסתכם בשנת 2013 בסך 15 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח של 77 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 92 מיליון ש"ח. הירידה ברווח נובעת מקיטון בהכנסות בסך 104 מיליון ש"ח, בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות בחו"ל בסך של כ-69 מיליון ש"ח.

6. מגזר ניהול פיננסי - שוקי הון

כללי

מגזר זה מרכז את הניהול הכספי של הבנק והקבוצה, את ניהול חדרי העסקות וכן מרכז את הקשרים ומעניק שירותים שונים לבנקים ומשקיעים מוסדיים. להלן תחומי הפעילות של המגזר:

- ניהול הנוסטרו על דרך של השקעת האמצעים הכספיים העצמיים של הבנק במכשירי השקעה סחירים ולא סחירים וניהול ההשקעות הישירות במניות של חברות סחירות ושאינן סחירות.
- ניהול חדרי עסקאות, המספקים שרותי מסחר ללקוחות הבנק, בעיקר במטבעות, בניירות ערך, ובמכשירים נגזרים.
- ניהול החשיפות לסיכוני השוק - לרבות ניהול חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- ניהול מחירים על ידי קביעת מחירי המעבר (transfer prices), ותמחור עסקות פיננסיות מיוחדות.
- ניהול הפעילות הבנקאית של לקוחות שהם משקיעים מוסדיים.
- הנפקות ציבוריות ופרטיות של לאומי ובכלל זה כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב.
- פיתוח מכשירים פיננסיים.

המבנה והאסטרטגיה העסקית של המגזר

פעילות הניהול הפיננסי מבוצעת על ידי חטיבת שוקי הון ובחברות הבנות בארץ ובחול"ל על ידי מנהלי סיכוני שוק בחברות הבנות. הפעילות כוללת את חדרי העסקאות של הבנק, את ניהול הנוסטרו ומתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים.

האסטרטגיה העסקית של המגזר מתבססת על מדיניות הלימות ההון של הקבוצה, מדיניות ניהול הסיכונים ובכלל זה סיכוני השוק והנוסטרו, תוך תשומת לב לניהול הנזילות השוטפת ולחוסן בתנאי לחץ, וכן מדיניות הריבית והמרווחים הפיננסיים. היעדים העסקיים של המגזר לניהול פיננסי הינם יעדי רווח המותאמים לסיכון, כשהפעילות נעשית במסגרת מערכת של מגבלות לחשיפה לסיכונים שקבע הדירקטוריון. במסגרת יישום האסטרטגיה העסקית, החטיבה מפתחת מכשירים פיננסיים מתקדמים, כולל מוצרים מובנים ומוצרים חדשניים בחדר העסקאות, תוך שיתוף פעולה עם מגזרי הפעילות האחרים של הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פעילות המגזר כפופה לחוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל.

הבנק נתון לפיקוח של רשויות שונות, בהן: בנק ישראל והפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון, הממונה על ההגבלים העסקיים והרשות לניירות ערך. שלוחות ונציגויות הבנק בחול"ל פועלות מכח היתרי הפיקוח על הבנקים וכן כפופות לרגולציה המקומית.

רווח המגזר

רווח המגזר מושפע בעיקר מפעילות הנוסטרו, חדרי העסקאות וניהול ALM וכן התוצאות של החברות הכלולות הריאליות. להלן המרכיבים העיקריים של הרווח הנקי:

- התוצאות של ניהול סיכוני השוק, ובכלל זה השינויים החלים במחירי המעבר. הכנסות והוצאות כתוצאה משינויים במחירי המעבר נזקפים במלואם למגזר הפיננסי, שאליו מועברים גם כל סיכוני השוק ממגזרי הפעילות האחרים.
- התוצאות של ניהול ההון ובכלל זה גיוס והנפקות הון לציבור.
- רווחים/הפסדים ממימוש ניירות ערך והפרשות לירידת ערך בגין ירידת ערך של ניירות ערך שאינן בעלות אופי זמני ורווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי שוק של ניירות ערך למסחר.

- התאמות לשווי שוק של מכשירים נגזרים.
- השפעות הפרשי שער מט"ח/שקל ומדד המחירים לצרכן, לרבות התאמות מתרגום של ההשקעות בחו"ל כולל השפעת המס המתיחס.
- הכנסות/הוצאות הנובעות מהשקעת יעודות לפנסיה, לחופשת יובל, וחופשה רגילה.
- עלויות מסוימות הקשורות להתחייבויות פנסיוניות.
- רווחי חברות כלולות.

ההוצאות התפעוליות של המגזר כוללות בעיקר את ההוצאות התפעוליות הישירות וכן הוצאות עקיפות, הכרוכות בניהול סיכוני השוק, ניהול תיקי ניירות הערך העצמיים (הנוסטרו), וניהול חדרי העסקאות.

התפתחויות עיקריות במגזר

במהלך 2013 במקביל להצטמצמות האשראי במט"ח בישראל, הגדיל הבנק את הסכום ואת המגוון של השקעות במט"ח בשוקי ההון בעולם.

במהלך 2013 המשיך הבנק בהרחבת שירותי התפעול שהבנק מעניק ללקוחות המוסדיים, ובפרט בתפעול קופות גמל וקרנות נאמנות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: בעיקר הון אנושי, הנתמך במערכות מחשב מתקדמות, והפועל במסגרת מערכת ניהולית יעילה וגמישה של שליטה ובקרה. ההון האנושי נדרש ליכולות ניהוליות, אנליטיות, מקצועיות ומסחריות בתחום שוקי ההון בארץ ובעולם. היכולות מתייחסות גם לפעילות בשוקי ההון וגם לפעילות מול ובשירות לקוחות הבנק. נדרשת התמקצעות והתעדכנות מתמדת בחידושים הפיננסיים ובהתפתחויות המשליכות על שוקי ההון, תוך שקידה על מתן מענה לצרכי הלקוחות ועמידה בזמני תגובה נאותים. תמיכת הפעילות על ידי מערכות ממוכנות זמינות, גמישות, ואמינות מהווה גורם חשוב נוסף להצלחת המגזר.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם קרנות נאמנות, קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה, בנקים מסחריים ובנקים להשקעות, וכן לקוחות אחרים הפעילים באופן אינטנסיבי בשוקי ההון.

תחרות

התחרות עימה מתמודד הבנק בתחום פעילות בשוק ההון ובברוקראג' הינה תחרות חזקה מצד בתי השקעות ובנקים מקומיים וזרים.

הון אנושי

בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחס למגזר בכ-682 משרות מזה 313 סגל ניהול לעומת 662 משרות מזה 303 סגל ניהולי בשנת 2012. רוב העובדים הינם בעלי השכלה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומים שונים וקורסי ניהול.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי - שוקי הון:

לשנת 2012	לשנת 2013 (במיליוני ש"ח)	
		הכנסות ריבית, נטו
184	(821)	מחיצוניים
198	1,513	בינמגזרי
		הכנסות שאינן מריבית:
845	1,531	מחיצוניים
(245)	(223)	בינמגזרי
982	2,000	סך הכנסות
(29)	(52)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
		הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,762	1,280	לחיצוניים
44	50	בינמגזרי
(795)	722	רווח (הפסד) לפני מיסים
(251)	199	הפרשה (הטבה) למיסים
(544)	523	רווח (הפסד) לאחר מיסים
(69)	(297)	חלק הקבוצה בהפסדים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
-	2	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(613)	228	רווח נקי (הפסד)

בשנת 2013 הסתכם הרווח הנקי של המגזר בסך 228 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך 613 מיליון ש"ח בשנת 2012. מגזר זה כולל את חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות.

השינוי מוסבר על ידי הגורמים הבאים:

- א. עלייה בהכנסות בסך 1,018 מיליון ש"ח הנובעת בעיקר מהכנסות שאינן מריבית בסך 708 מיליון ש"ח עקב רווחים ממכירת מניות וממכירת הלוואות.
- ב. קיטון בהוצאות התפעוליות בסך 476 מיליון ש"ח, הנובע מקיטון בהוצאות תפעוליות שלא הועמסו על מגזרי הפעילות האחרים, בעיקר הוצאות והפרשה בגין הלקוחות האמריקאיים בסך כ-161 מיליון ש"ח וכן קיטון הפרשה לפרישה מוקדמת בסך 248 מיליון ש"ח.
- ג. הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 52 מיליון ש"ח לעומת הכנסות בסך 29 מיליון ש"ח ב-2012. הגידול קוֹזַז חלקית עקב עלייה בחלק הקבוצה בהפסדי רווחי חברות כלולות בסך 228 מיליון ש"ח.

חברות כלולות (ריאליות) - (מוצג במגזר ניהול פיננסי)

תוצאות הפעילות של הקבוצה בהשקעות ריאליות מוצגות במגזר ניהול פיננסי.

סך כל ההשקעות של קבוצת לאומי בחברות כלולות מסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-1,689 מיליון ש"ח לעומת 2,129 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

השקעות במניות של חברות כלולות (טבלה 13 (ב) באזל 2):

שם החברה	שווי במאזן		שווי שוק		דרישות הלימות הון	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
החברה לישראל בע"מ	1,137	1,567	2,526	3,367	102	141
אחרים	552	562	*	*	50	51
סך הכל	1,689	2,129	2,526	3,367	152	192

* מזה סחיר 207 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2013 ו-208 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

החברה לישראל בע"מ

הבנק מחזיק ב-17.96% מאמצעי השליטה בחברה לישראל בע"מ, הנחשבת תאגיד ריאלי משמעותי לפי חוק הבנקאות (רישוי), כפי שתוקן באמצעות חוק הריכוזיות ביום 11 בדצמבר 2013 (לענין זה ראה "חוק הריכוזיות", בפרק רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות). על הבנק לרדת באחזקותיו בחברה לישראל לשיעור של 10% עד 11 בדצמבר 2019.

החברה לישראל הודיעה על בחינת פיצול החזקותיה, כך שהחברה לישראל תמשיך להחזיק בכ"ל ובבז"ן ושאר החזקותיה יועברו ויוחזקו על ידי כלל בעלי המניות בחברה באמצעות חברה חדשה. להערכת הנהלת החברה לישראל, מהלך שינוי המבנה בהחזקות החברה כאמור יושלם, ככל שיושלם, במהלך המחצית השנייה של שנת 2014. הבנק בוחן את השפעת הפיצול. למידע נוסף ראה דוחות כספיים של החברה לישראל ליום 31 בדצמבר 2013.

בסוף חודש יולי 2013, הודיעה אורלקלי, יצרנית האשלג הרוסית, על פרישתה מחברת שיווק האשלג המשותפת לה ולבלרוסקלי (BPC), אשר דרכה ייצאו שתי היצרניות, אורלקלי ובלרוסקלי, את תוצרתן מחוץ למדינותיהן. במקביל להודעת הפרישה הודיעה אורלקלי גם על שינוי באסטרטגיית המכירות שלה ולמעבר למדיניות של העדפת כמות על מחיר תוך ניצול מלוא כושר היצור של החברה. הודעה זו החלה תהליך של ירידת מחירי האשלג בשווקים וכן גררה דחייה ברכישת אשלג על ידי לקוחות בציפייה לירידות מחירים נוספות. במהלך הרביעי הרביעי 2013 התחדשו הביקושים, רמת הפעילות בשווקים השונים חזרה לרמה רגילה וחלה התייצבות במחירים.

ביום 19 במרס 2014, פירסמה החברה לישראל דיווח מיידי במסגרת כוונת חברת בת כיל לרשום למסחר את מניותיה בבורסה בניו יורק. הדירקטוריון של החברה לישראל הנחה את הנהלת החברה לבחון אפשרות לפיה בקשר עם מניות חברת כיל - עסקה פיננסית (מסוג נגזרת) ו/או מכירה בהיקף של עד 7% מהון המניות של כיל המוחזקות על ידי החברה לישראל.

תרומת החברות הכלולות לקבוצה בשנת 2013 היתה שלילית והסתכמה בהפסד של כ-293 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 67 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתרומה לרווח הקבוצה בשנת 2013 בהשוואה לשנת 2012 נובעת מגידול הפסדי החברה לישראל בע"מ ("החברה לישראל").

להלן תרומת החברות לרווח הנקי של הקבוצה (במיליוני ש"ח):

	2012	2013	
% השינוי			
-	(110)	(340)	החברה לישראל בע"מ
9.3	43	47	אחרים
-	(67)	(293)	סך הכל

תרומת חברות כלולות לרווח הכולל האחר הינו רווח בסך 11 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2013.

מגדל החזקות ביטוח ופיננסיים בע"מ

במהלך 2013 מכר הבנק את מלוא החזקתו בהון המניות של מגדל החזקות ביטוח ופיננסיים בע"מ.

7. מגזר אחר - במגזר זה כלולה הפעילות שלא הוקצתה למגזרים האחרים.

מגזר זה כולל את הפעילויות האחרות של הקבוצה, אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות בנק ישראל.

פעילות זו כוללת בעיקר חלק מהפעילות של חברות שוק ההון אשר אינה משויכת למגזרים אחרים. העיקריות בהן הינן לאומי פרטנרס, החלק שאינו משויך למגזר ניהול פיננסי, ולאומי שירותי שוק ההון.

בשנת 2013 הסתכם ההפסד במגזר האחר בסך 40 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 125 מיליון ש"ח בשנת 2012.

להלן פירוט השינויים העיקריים במיליוני ש"ח:

הפרש	2012	2013	
21	20	41	בנק
4	9	13	חברות אחרות בארץ
-	10	10	חברות בחו"ל
60	(164)	(104)	התאמות מסים (1)
85	(125)	(40)	סך הכל

(1) הפרשי מס בין חישובי המס במגזרים למס האפקטיבי בדוח המאוחד.

פעילויות במוצרים

א. פעילות בשוק ההון

פעילות הקבוצה בשוק ההון כוללת את פעילות ייעוץ ההשקעות והייעוץ הפנסיוני, את התיווך בשוק ניירות הערך והמכשירים הפיננסיים, לרבות פעילות הנעשית באמצעות חדרי עסקות מטבע חוץ, וניירות ערך ישראלים וזרים, שירותי ברוקראז' ומשמורת (sub custody ו-custody) ושירותים בנקאיים ופיננסיים לגופים הפעילים בשוק ההון. חברה בת של לאומי פרטנרס בע"מ, לאומי פרטנרס חתמים בע"מ, עוסקת בחיתום ובהפצת הנפקות ציבוריות ופרטיות. הרווח הנקי בפעילות שוק ההון הסתכם בסך 86 מיליון ש"ח בהשוואה ל-113 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בסך 27 מיליון ש"ח הנובע בעיקר מגידול בהוצאות התפעוליות בסך 41 מיליון ש"ח.

להלן נתוני הפעילות בשוק ההון כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים הכוללים את הפעילות של הלקוחות בשוק ההון וכן התוצאות של לאומי פרטנרס חתמים:

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי		סך הכל
					אחר	פעילות חו"ל	
2013							
במיליוני ש"ח							
הכנסות מריבית, נטו	3	1	-	-	-	5	9
הכנסות שאינן מריבית	434	26	15	41	171	126	1,018
סך כל ההכנסות	437	27	15	41	171	131	1,027
הוצאות תפעוליות ואחרות	381	16	7	39	73	140	883
רווח (הפסד) לפני מסים	56	11	8	2	98	(9)	144
רווח נקי (הפסד)	35	7	5	1	65	(4)	86

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי		סך הכל
					אחר	פעילות חו"ל	
2012							
במיליוני ש"ח							
הכנסות מריבית, נטו	3	-	-	-	-	6	9
הכנסות שאינן מריבית	456	23	15	43	164	85	998
סך כל ההכנסות	459	23	15	43	164	91	1,007
הוצאות תפעוליות ואחרות	314	12	17	96	68	114	842
רווח (הפסד) לפני מסים	145	11	(2)	(53)	96	(23)	165
רווח נקי (הפסד)	93	7	(1)	(34)	64	(13)	113

ב. כרטיסי אשראי - לאומי קארד

לאומי קארד בע"מ הינה חברת כרטיסי אשראי העוסקת בהנפקה, סליקה, תפעול כרטיסי אשראי ופיתוח פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים. החברה הוקמה ביום 15 בפברואר 2000 והחלה את פעילותה העסקית ביום 15 במאי 2000.

מגזר ההנפקה - לאומי קארד מנפיקה כרטיסים תחת המותגים ויזה ומסטרקארד, אשר באמצעותם ניתן לשלם בבתי העסק בארץ ובעולם המכבדים מותגים אלו. לאומי קארד, בנק לאומי ובנק ערבי ישראלי בע"מ, מנפיקים במשותף את כרטיסי האשראי ללקוחותיהם. בנוסף, מנפיקה החברה כרטיסי אשראי ללקוחות כל הבנקים ("לקוחות חוץ בנקאיים"). ברובם, בשיתוף פעולה עם גורמים עסקיים.

מגזר הסליקה - לאומי קארד סולקת את מותגי ויזה, מסטרקארד וישראלכרט באמצעות ממשק משותף אשר מתופעל באמצעות חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שבאי"). סליקת כרטיסי ישראלכרט על ידי לאומי קארד, התאפשרה החל מחודש מאי 2012, בהתאם לתיקון מס' 18 בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981.

שירותי הסליקה כוללים הבטחת תשלום כנגד שוברי עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי בתמורה לעמלה שנגבת מבית העסק. בנוסף, מציעה החברה מוצרי אשראי ופתרונות פיננסיים לבתי העסק כגון: הלוואות, ניכיון שוברים והקדמת תשלומים.

במהלך שנת 2013 המשיכה לאומי קארד להציע ללקוחותיה מגוון שירותים ופתרונות פיננסיים.

מספר הכרטיסים התקפים בידי לקוחות החברה הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-2.2 מיליון כרטיסים לעומת כ-2 מיליון כרטיסים בסוף שנת 2012 - גידול של כ-7%.

סך מחזור ההנפקה בשנת 2013 הסתכם ב-60.4 מיליארד ש"ח, לעומת 55.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול של כ-8%.

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, קצב הצמיחה של מחזורי הרכישות בכרטיסי אשראי בשנת 2013 עמד על שיעור של 5.6% במחירים קבועים, בהשוואה ל-6.7% בשנת 2012.

ביום 20 בדצמבר 2011 פרסם המפקח על הבנקים את שמותיהן של החברות שהן "מנפיק בעל היקף פעילות רחב", כהגדרת מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי). בהתאם לפרסום זה, כל אחת מחברות האשראי הפועלות כיום בישראל: החברה, ישראלכרט וכאל הוגדרו כ"מנפיק בעל היקף פעילות רחב". בהתאם להכרזה זו, התאפשרה, החל מחודש מאי 2012 סליקת כרטיסים ממותג ישראלכרט על ידי חברות אשראי אחרות מלבד ישראלכרט.

ביום 17 באפריל 2012, נחתם בין לאומי קארד לבין חברת ישראלכרט הסכם רישיון, מכוחו הוענק ללאומי קארד רישיון לסליקה, הנפקה ואפשרות מתן שירותים לכרטיסי חוב ממותג ישראלכרט (להלן: "הסכם הרישיון"). ההסכם נכנס לתוקפו ביום 15 במאי 2012. בהתאם להסכם הרישיון, פעילות סליקת הכרטיסים במותג ישראלכרט מתנהלת בדומה לסליקת כרטיסים בממשק המשותף בין חברות כרטיסי האשראי בענף לסליקת כרטיסי ויזה ומסטרקארד.

ביום 13 בספטמבר 2012 ניתן פטור קבוע מאת הממונה על הגבלים עסקיים להסכם הרישיון. הפטור הותנה במספר תנאים. בין היתר נקבע כי ישראלכרט לא תוכל לגבות את שיעור דמי הרישיון שנקבע בינה לבין החברה בהסכם הרישיון אלא שיעור נמוך יותר. כמו כן, במסגרת תנאי הפטור נקבעו תנאים האוסרים על העברת מידע בין החברות שלא לצורך יישום ההסכמים או שלא מכוח דין או הוראת פטור.

ישראלכרט כמו גם חברת מסטרקארד העולמית פנו בבקשה לבית הדין להגבלים עסקיים להורות על מתן צו חיסיון לנתונים המספריים הכלולים בפטור הממונה ולהנמקות העומדות ביסודו, ובעיקר על שיעור דמי הרישיון שנקבע בפטור. בקשה זו תלויה ועומדת בפני בית הדין להגבלים עסקיים, אשר בשלב ראשון הורה על מתן צו חיסיון זמני בהתאם לבקשת ישראלכרט וחברת מסטרקארד העולמית. ביום 11 בפברואר 2013 הגישה ישראלכרט בקשה לאישור הסכם הרישיון לבית הדין להגבלים עסקיים. בבקשה טוענת ישראלכרט כי אין הצדקה לקביעת הממונה וכי שיש להחיל על הסכם הרישיון את התנאים שהוסכמו עם לאומי קארד וחברת כאל. ביום 27 בינואר 2014 התקיים דיון הוכחות, וביום 5 בפברואר 2014 סיכמו הצדדים את טענותיהם בנושא.

ביום 31 בדצמבר 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים נוסח סופי של המסגרת הפיקוחית למתן רישיונות סליקה (לגופים חדשים המבקשים לעסוק בתחום זה) מכוח חוק הבנקאות (רישוי). לאחר השלמת ההליכים הנדרשים, יתאפשר לגופים נוספים בישראל לבצע פעילות של סליקת כרטיסי אשראי באמצעות קבלת רישיון מבנק ישראל. קבלת רישיונות סליקה על ידי גופים חדשים צפויה להגביר את התחרות בתחום הסליקה.

רווחיות

הכנסות לאומי קארד, לפני הוצאות תפעול, שיווק, הנהלה וכלליות, הסתכמו בשנת 2013 בכ-987 מיליון ש"ח, לעומת כ-954 מיליון ש"ח בשנת 2012.

לאומי קארד סיימה את שנת 2013 ברווח נקי של 200 מיליון ש"ח בהשוואה ל-180 מיליון ש"ח בשנת 2012.

להלן נתוני הפעילות בכרטיסי אשראי כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים:

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך הכל	
2013						
במיליוני ש"ח						
206	19	19	8	-	252	הכנסות ריבית נטו
679	73	102	44	2	900	הכנסות שאינן מריבית
885	92	121	52	2	1,152	סך כל ההכנסות
13	(1)	(2)	(1)	-	9	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
667	61	81	35	3	847	הוצאות תפעוליות ואחרות
205	32	42	18	(1)	296	רווח (הפסד) לפני מסים
145	22	31	13	(1)	210	רווח (הפסד) לאחר מסים
4	-	-	-	-	4	חלקו של התאגיד ברווחי כלולות
(27)	(4)	(6)	(3)	-	(40)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
122	18	25	10	(1)	174	רווח נקי (הפסד)

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך הכל	
2012						
במיליוני ש"ח						
201	18	19	8	-	246	הכנסות ריבית נטו
673	61	89	36	2	861	הכנסות שאינן מריבית
874	79	108	44	2	1,107	סך כל ההכנסות
18	-	1	-	-	19	הוצאות בגין הפסדי אשראי
631	55	77	32	3	798	הוצאות תפעוליות ואחרות
225	24	30	12	(1)	290	רווח (הפסד) לפני מסים
156	17	23	8	(1)	203	רווח (הפסד) לאחר מסים
2	-	-	-	-	2	חלקו של התאגיד ברווחי כלולות
(27)	(2)	(4)	(2)	-	(35)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
131	15	19	6	(1)	170	רווח נקי (הפסד)

עמלת המנפיק

למידע ראה בבאור 18(ח)1(1) לדוחות הכספיים.

פעילות זו כוללת את הפעילות בתחום הבניה והנדל"ן במגזרי הפעילות השונים בבנק.

להלן נתוני הפעילות בבניה ונדל"ן כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים:

עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פעילות חו"ל	סך הכל	
2013						
במיליוני ש"ח						
224	498	195	12	109	1,038	הכנסות ריבית נטו
78	274	58	18	14	442	הכנסות שאינן מריבית
302	772	253	30	123	1,480	סך כל ההכנסות
21	(128)	(1)	2	127	21	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
132	185	66	14	48	445	הוצאות תפעוליות ואחרות
149	715	188	14	(52)	1,014	רווח לפני מסים
95	456	120	9	(46)	634	רווח (הפסד) נקי

עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פעילות חו"ל	סך הכל	
2012						
במיליוני ש"ח						
206	527	195	11	115	1,054	הכנסות ריבית נטו
66	271	53	12	39	441	הכנסות שאינן מריבית
272	798	248	23	154	1,495	סך כל ההכנסות
7	(59)	(4)	-	94	38	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
109	160	65	12	55	401	הוצאות תפעוליות ואחרות
156	697	187	11	5	1,056	רווח לפני מסים
101	451	121	7	(3)	677	רווח נקי

מרכזי הרווח בקבוצה

להלן פרטים על תרומת מרכזי הרווח העיקריים בקבוצה לרווח הנקי:

שינוי ב-%	2012	2013	
			במיליוני ש"ח
+	330	1,775	הבנק (4)
(1.1)	562	556	חברות מאוחדות בארץ (1) (4)
-	143	(52)	חברות מאוחדות בחו"ל (2)
-	(104)	(332)	חברות כלולות (1)
109.1	931	1,947	הרווח הנקי
(55.2)	42.1	18.9	רווח השלוחות בחו"ל, במונחים נומינליים (מיליוני דולר) (3)

(1) חברות כלולות של חברות בנות בארץ נכללו בחברות מאוחדות בארץ.

(2) לאחר התאמות מסוימות לכללי החשבונאות בארץ.

(3) כפי שדווח על ידי השלוחות בחו"ל כולל רווח נקי לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה.

(4) רווחי לאומי למשכנתאות לשנת 2013 נכללו במסגרת רווחי הבנק. בשנת 2012, 303 מיליון ש"ח נכללו במסגרת רווחי חברות מאוחדות בארץ.

להלן השינויים העיקריים בתרומת מרכזי הרווח (לאחר התאמות מתרגום):

- הגידול ברווח הנקי לאחר מס בבנק נובע מגידול בהכנסות מימון שאינן מריבית, מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומקיטון בשיעור ההפרשה למס. עיקרי ההסברים לשינויים הנ"ל מובאים במסגרת הדיון בתוצאות הקבוצה בפרק התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס לעיל.
- הקיטון ברווח הנקי של חברות מאוחדות בארץ נובע בעיקר ממיזוג בלמ"ש ב-31 בדצמבר 2012, אשר קוזז מעלייה ברווחי לאומי פרטנרס ולאומי קארד.
- ההפסד של חברות הבנות בחו"ל נובע בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשלוחות בבריטניה ובארה"ב.
- הגידול בהפסד של חברות כלולות נובע בעיקר מהפסדי החברה לישראל.

הבנק

העלייה ברווח הנקי בבנק נובעת בעיקר:

- מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 1,042 מיליון ש"ח.
- מעלייה בהכנסות שאינן מריבית בסך 645 מיליון ש"ח.
- מקיטון בשיעור ההפרשה למס.

מאידך העלייה בהוצאות התפעוליות ואחרות בסך 139 מיליון ש"ח, קיזזה חלקית את השינויים הנ"ל.

כאמור לעיל, נתוני הבנק בשנת 2012 אינם כוללים את השפעת לאומי למשכנתאות שזקפו אשתקד לסעיף חברות מאוחדות בארץ.

חברות בנות בארץ

הירידה ברווח הנקי של חברות מאוחדות בארץ נובעת בעיקר ממיזוג בלמ"ש ב-31 בדצמבר 2012 והכללת רווחי כחלק מרווחי הבנק, אשר קוזזה מעלייה ברווחי לאומי פרטנרס בסך 281 מיליון ש"ח, ולאומי קארד בסך 16 מיליון ש"ח.

חברות בנות בחו"ל

סך כל התרומה לרווח של השלוחות בחו"ל (ללא סניפי חו"ל) בתרגום נוחות לדולרים של ארה"ב הסתכם בכ-18.4 מיליון דולר לעומת כ-42.1 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. תרומת השלוחות בחו"ל בשקלים ובהתאמות מסויימות לכללי חשבונאות בארץ, הסתכמה בהפסד של 52 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 143 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות כלולות

בהכנסות מחברות כלולות נכללות התוצאות של חברה כלולה, החברה לישראל וחברות כלולות של לאומי פרטנרס. הגידול בהפסד נובע בעיקר מהפסדי החברה לישראל.

פעילות לפי מבנה הקבוצה

היקף הפעילות בישראל עלה בשנת 2013 ב-0.6% ובחו"ל ירד ב-9.7%.

האשראי לציבור בפעילות בישראל הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-217.4 מיליארד ש"ח לעומת 214.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2012, עלייה של 1.3%. האשראי לציבור בפעילות בחו"ל הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-23.5 מיליארד ש"ח לעומת כ-26.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2012, ירידה של 11.7%.

פיקדונות הציבור בפעילות בישראל הסתכמו בסוף שנת 2013 בכ-256.6 מיליארד ש"ח לעומת כ-256.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2012 גידול בשיעור של 0.1%. סך הפיקדונות בפעילות בחו"ל הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-29.4 מיליארד ש"ח לעומת כ-33.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2012, ירידה של 11.7%.

מידע לפי אזורים גיאוגרפיים*:

להלן נתונים עיקריים לפי אזורים גיאוגרפיים (במיליוני ש"ח):

אזורים	סך הכל מאזן			אשראי לציבור			פיקדונות הציבור		
	2013	2012	% השינוי	2013	2012	% השינוי	2013	2012	% השינוי
ישראל	338,142	336,069	0.6	217,381	214,668	1.3	256,586	256,216	0.1
ארה"ב	18,055	20,103	(10.2)	12,926	13,985	(7.6)	13,982	16,336	(14.4)
בריטניה	9,272	9,732	(4.7)	7,155	7,846	(8.8)	7,510	7,332	2.4
שוויץ	5,999	7,379	(18.7)	1,917	2,998	(36.1)	5,406	6,484	(16.6)
לוקסמבורג	1,279	989	29.3	447	453	(1.3)	1,610	2,010	(19.9)
רומניה	1,282	1,280	0.2	849	860	(1.3)	707	680	4.0
אחרות בחו"ל	331	608	(45.6)	199	454	(56.2)	202	480	(57.9)
סך הכל	374,360	376,160	(0.5)	240,874	241,264	(0.2)	286,003	289,538	(1.2)

* מסווג לפי מקום המשרד.

לפרטים בק"ע חשיפות למדינות זרות ראה סקירת הנהלה תוספת ו'.

להלן פירוט התפלגות הרווח הנקי לפי אזורים גיאוגרפיים:

אזורים	רווח נקי		השינוי ב-%
	2013	2012	
ישראל (1)	1,993	785	+
ארה"ב (2)	66	90	(26.7)
בריטניה (3)	(67)	42	-
שוויץ (4)	(57)	(18)	-
לוקסמבורג	15	14	7.1
רומניה (5)	(7)	8	-
אחרות בחו"ל (6)	4	10	(60.0)
סך הכל	1,947	931	109.1

הרווח מפעילות בחו"ל מוצג כפי תרומתן בדוח המאוחד.

(1) הרווח הנקי בישראל עלה בכ-1,208 מיליון ש"ח. הרווח הנקי לאחר מסים בבנק בארץ עלה מהסיבות שפורטו לעיל בפרק התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס.

כמו כן עלה הרווח הנקי במספר חברות בנות בארץ בעיקר: לאומי פרטנרס ולאומי קארד.

(2) רווחי השלוחה בארה"ב ירדו לעומת התקופה המקבילה אשתקד גם במונחי דולר ארה"ב, בעיקר עקב גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2013 לעומת 2012.

(3) הרווח בשלוחה בבריטניה ירד לעומת התקופה המקבילה אשתקד גם במונחים מקומיים, בעיקר עקב גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2013 לעומת 2012.

(4) הגידול בהפסדי השלוחה בשוויץ נובע מהפחתת מוניטין חד פעמית בסך 76 מיליון ש"ח שבוצעה בשנת 2013.

(5) הפסד בשלוחה ברומניה לעומת רווח ב-2012 נובע כתוצאה מהפרשי שערים שליליים בשנת 2013.

(6) הרווח מתייחס בעיקר ללאומי רי, והירידה נובעת עקב שינויים בהוצאות הביטוח.

פירוט נוסף ראה בבאור 27(ב) לדוחות הכספיים.

חברות מוחזקות* עיקריות

קבוצת בנק לאומי פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות חברות בנות שהינן: בנקים, חברות למימון וחברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידיים ריאליים הפועלים בפעילות לא בנקאית בתחומי האנרגיה, הכימיה, התשתית ועוד.

בנושא השקעות בתאגידיים ריאליים ראה בפרק מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה, סעיף חברות כלולות (ריאליות).

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-13,168 מיליון ש"ח לעומת 13,513 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012 והתרומה לרווח הנקי של החברות המוחזקות הסתכמה בסך 172 מיליון ש"ח לעומת 601 מיליון ש"ח בשנת 2012 (בנטרול בלמי"ש ירידה בסך 126 מיליון ש"ח).

* הגדרת חברות מוחזקות - ראה באור 1(ב) לדוחות הכספיים.

להלן התפלגות תרומת הבנק וחברות מוחזקות שלו לרווח הנקי של הקבוצה (1):

שיעור השינוי	תרומה (1) לרווח הנקי של הקבוצה		תשואה על השקעת הקבוצה		
	2012	2013	2012	2013	
%	במיליוני ש"ח		%		
+	330	1,775	3.2	12.4	הבנק
(1.1)	562	556	7.5	11.2	סך כל החברות המאוחזות בארץ
-	303	-	10.5	-	מזה: לאומי למשכנתאות (2)
2.9	103	106	22.4	21.7	בנק ערבי ישראלי
11.1	144	160	15.9	15.6	לאומי קארד
+	(68)	213	-	40.6	לאומי פרטנרס (3)
-	4	4	14.2	11.5	לאומי שרותי שוק ההון בע"מ
(42.1)	19	11	2.1	1.2	לאומי החזקות ריאליות
8.3	12	13	7.5	7.7	לאומי למימון
					לאומי-טק (לשעבר):
(18.5)	27	22	2.8	2.2	לאומי ליסינג והשקעות)
50.0	18	27	2.4	3.2	אחרות
-	143	(52)	2.9	-	סך כל החברות המאוחזות בחו"ל
(26.7)	90	66	3.5	2.6	מזה: לאומי ארה"ב (B.L.C.)
-	42	(67)	5.3	-	לאומי בריטניה
-	(18)	(57)	-	-	לאומי פרייבט בנק
(33.3)	15	10	10.4	6.2	לאומי לוקסמבורג
-	8	(7)	3.3	-	לאומי רומניה
(40.0)	10	6	11.4	5.8	לאומי רי
-	(104)	(332)	-	-	סך כל החברות הכלולות
109.1	931	1,947	3.8	7.6	סך הרווח הנקי של הקבוצה

(1) הרווח (ההפסד) המוצג הינו לפי חלק החברה בתוצאות הקבוצה.

(2) פעילותו מוזגה לבנק ב-31 בדצמבר 2012.

(3) כולל הרווח ו/או ההפסד של חברות כלולות של פרטנרס.

על ההשקעה והתרומה לרווח הקבוצה של כל אחת מהחברות העיקריות - ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק בחברות המאוחדות בארץ הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-5,295 מיליון ש"ח, לעומת 4,796 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012. התרומה שלהן לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה בשנת 2013 בכ-556 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-562 מיליון ש"ח בשנת 2012, קיטון של 1.1%. הקיטון נובע ממיזוג בלמ"ש בסוף שנת 2012 והכללת רווחיו כחלק מרווחי הבנק אשר קוזז מעלייה ברווחי לאומי פרטנרס ולאומי קארד. תשואת הקבוצה על ההשקעה בחברות מאוחדות בארץ היתה בשנת 2013 11.2% לעומת 7.5% בשנת 2012.

להלן מובאים נתונים כספיים ואחרים של החברות המאוחדות העיקריות על בסיס הדוחות הכספיים שלהן:

בנק ערבי ישראלי בע"מ

בנק ערבי ישראלי נוסד בשנת 1960 במטרה לספק שירותים פיננסיים ולתת מענה לצרכים הייחודיים של האוכלוסייה הערבית.

בנק ערבי ישראלי פועל באמצעות שני מרחבים (צפון הגליל ודרום הגליל והמשולש הצפוני) ו-36 סניפים הפזורים בעיקר בצפון הארץ ובמשולש הצפוני, והמשרתים את האוכלוסייה הערבית באזורים אלה. בנק ערבי ישראלי עוסק בכל מיגוון הפעילויות הבנקאיות. מאזן בנק ערבי ישראלי הסתכם בסוף 2013 ב-6,868.9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,103.9 מיליון ש"ח בסוף 2012. הרווח הנקי של בנק ערבי ישראלי, הסתכם ל-31 בדצמבר 2013 בסך 106.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-103.1 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2012, גידול בשיעור של 3.3%. תשואת הרווח הנקי להון העצמי הגיעה ל-21.2% נכון ל-31 בדצמבר 2013 בהשוואה ל-21.8% בסוף 2012.

ההון העצמי של בנק ערבי ישראלי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 בסך 553.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-526.8 מיליון ש"ח נכון ל-31 בדצמבר 2012.

יחס ההון לרכיבי הסיכון הגיע ביום 31 בדצמבר 2013 ל-14.21% ל-14.76% ב-31 בדצמבר 2012. יחס הון רוברד 1 (הון ליבה) לרכיבי סיכון הגיע ב-31 בדצמבר 2013 ל-11.84% ל-10.84% ב-31 בדצמבר 2012.

בנק ערבי ישראלי מקבל מהבנק שירותים תפעוליים ופיננסיים כוללים. תמורת השירותים התפעוליים הניתנים לו על ידי הבנק, שילם בנק ערבי לבנק בשנת 2013 - 54 מיליון ש"ח, לעומת 46 מיליון ש"ח בשנת 2012.

כחלק מיישום תוכנית העבודה האסטרטגית, הבנק פועל במספר מישורים לצורך חיזוק הבנק במגזר הערבי.

במסגרת זו הוקמו בשנת 2013 מרכז עסקים דיירקט ומרכז ייעוץ פנסיוני, נפתחו 2 סניפים חדשים ושודרגו סניפים קיימים. כמו כן השיק הבנק חבילה ייחודית לנשים, כרטיס אשראי מאסטר קארד ושירות ניהול תיקים.

בתחום חוויית הלקוח, המשיך הבנק בשדרוג הפעילות בערוצים הדיגיטליים, גיבוש הצעות ערך מותאמות לצרכי הלקוחות והטמעת השירות.

חברות מימון לטווח בינוני וארוך⁽¹⁾

נכסי חברות אלו הסתכמו בסוף 2013 ב-20.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-22.1 מיליארד ש"ח בשנת 2012. הפעילות העסקית של החברות הני"ל הינה משלימה לפעילות הבנק. הרווח הנקי של חברות אלו הסתכם בשנת 2013 בכ-36.8 מיליון ש"ח, לעומת 41.9 מיליון ש"ח בשנת 2012.

(1) כולל: לאומי לפיתוח התעשייה בע"מ, לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ, לאומי חברה למימון בע"מ ולאומי-טק בע"מ (לשעבר לאומי לסינג והשקעות בע"מ).

להלן פירוט של החברות העיקריות:

לאומי-טק בע"מ (לשעבר לאומי ליסינג והשקעות בע"מ)

חברת לאומי-טק תפעל בשנים הקרובות לקידום פעילות קבוצת לאומי בתחום שירותי הבנקאות לתעשיית ההייטק, לרבות תמיכה מקצועית לכלל חברות הקבוצה בארץ ובח"ל, העמקת קשרים עם התעשייה, בנייה והרחבה של השירותים הבנקאיים, ויצירת תשתית ידע. כל זאת על מנת לבסס את קבוצת לאומי כגורם מפתח בתעשיית ההייטק הישראלית.

בעבר לאומי ליסינג בע"מ מימנה רכישת ציוד בתנאי שכירות לתקופות בינוניות וארוכות. בשנת 2012, הפסיקה החברה לבצע מימונים חדשים, אך המשיכה לנהל את תיק הליסינג הקיים. יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה בסך 381 מיליון ש"ח, לעומת 658 מיליון ש"ח בסוף 2012.

מאזן החברה ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכם בסך 1,035 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,049 מיליון ש"ח בסוף 2012.

הרווח הנקי בשנת 2013 הסתכם בסך 22 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 27 מיליון ש"ח בשנת 2012.

לאומי חברה למימון בע"מ

החברה עוסקת בגיוס מקורות כספיים בישראל עבור הבנק באמצעות הנפקות לציבור והנפקות פרטיות של ניירות ערך, אשר אינם מקנים זכות השתתפות בחברה ואינם המירים למניות – כדוגמת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים. תמורת ההנפקות מופקדת בבנק, לשימוש, על פי שיקולו ועל אחריותו.

מאזן החברה הסתכם בסוף 2013 ב-19,063 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-20,851 מיליון ש"ח בסוף 2012. ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 בסך 157.3 מיליון ש"ח. הרווח הנקי של החברה בשנת 2013 הסתכם ב-12.6 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך 12.1 מיליון ש"ח בשנת 2012.

הבנק התחייב לשפות את לאומי למימון בגין סכומים שהיא אינה יכולה לשאת בהם, בגין השיפוי שהיא נתנה לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שלה וכן לעורכי דין בקשר להנפקות אלה.

לאומי פרטנרס בע"מ

לאומי פרטנרס מהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי ומתמחה במתן מכלול שירותי בנקאות להשקעה, שירותים עסקיים ופיננסיים, גיוסי הון והשקעות, שירותי מיזוגים ורכישות, חיתום, ארגון הנפקות ציבוריות ופרטיות, ייעוץ כלכלי והערכות שווי. בנושא שירותי חיתום ראה להלן בסעיף ג'.

לאומי פרטנרס וחברות הבת שלה מעסיקים 35 עובדים רובם כלכלנים, רואי חשבון ואקדמאים אחרים.

את שנת 2013 סיים לאומי פרטנרס ברווח של 226 מיליון ש"ח אשר נבע בעיקר ממימוש השקעות ומגידול בהכנסות מעמלות בהשוואה להפסד של 43 מיליון ש"ח בשנת 2012 אשר נבע בעיקר מרישום הפרשה לירידת ערך בסך 160 מיליון ש"ח בגין ההשקעה בחברת פרטנר בע"מ.

ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-721 מיליון ש"ח, לעומת 473 מיליון ש"ח בסוף 2012.

להלן פרטים על התפתחות ותחומי הפעילות העיקריים:

א. השקעות ריאליות

לאומי פרטנרס אחראית לניהול תיק ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי.

לאומי פרטנרס עוסקת בייזום, איתור וביצוע של השקעות ישירות בעסקים ובחברות. לאומי פרטנרס מושקעת ב-50 חברות, קרנות הון סיכון וקרנות private equity הפועלות בתחומי ההיי-טק, התקשורת, המסחר והנדל"ן. יתרת ההתחייבויות להשקעה בחברות ובעסקים אלה ב-31 בדצמבר 2013 הסתכמה בכ-461 מיליון ש"ח.

מדיניות ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי מותאמת למגבלות חוק הבנקאות (רישוי), ולפיכך כוללת החזקות מיעוט (עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה, וללא שליטה). הקבוצה מתמקדת בהשקעות בעלות פוטנציאל תשואה לטווח ארוך.

לאומי פרטנרס משקיעה בתאגידים ריאליים כתאגיד עזר במסגרת חוק הבנקאות (רישוי).

מאחר ואין באפשרותה לשלוט בחברות בהן השקיעה לנוכח מגבלות החוק, בוחנת לאומי פרטנרס בקפדנות את איכות הניהול, איתנות השותפים ואופי ההשקעה.

ב. שירותי בנקאות להשקעות

לאומי פרטנרס מסייעת ללקוחותיה בביצוע עסקות של מיזוגים ורכישות (M&A). השירותים ניתנים לחברות ישראליות וזרות המבקשות לבצע התרחבות אסטרטגית באמצעות רכישות, או למשקיעים או בעלי שליטה המעוניינים למכור או להקטין את השקעותיהם.

סל השירותים במסגרת זו כולל: סיוע באפיון הצרכים והמטרות האסטרטגיים של החברה, אפיון ההשקעה/משקיע האופטימלי להגשמת מטרות אלה, איתור על בסיס גלובלי של מטרות ההשקעה/משקיעים, סיוע ביצירת מגעים עם חברת המטרה, ליווי המו"מ עד למיצוי, בניית עסקה (Deal Structuring) באופן ישיר את מטרות הלקוח, וסיוע בגישה למקורות מימון לעסקה.

בפעילותה משתפת לאומי פרטנרס פעולה עם בתי השקעות וגורמים אחרים בארץ ובח"ל.

ג. חיתום וניהול בהנפקות

חברת הבת לאומי פרטנרס חתמים בע"מ עוסקת בניהול וחיתום הנפקות פרטיות, וציבוריות של ניירות ערך בשוק ההון הישראלי.

בשנת 2013 היתה לאומי פרטנרס חתמים בין החתמים המובילים בשוק ההון הישראלי. לאומי פרטנרס חתמים השתתפה בהנפקות ציבוריות בהיקף כולל של כ-16.5 מיליארד ש"ח, והובילה כ-31 הנפקות ציבוריות בהיקף של כ-5.6 מיליארד ש"ח.

ד. ניתוחים כלכליים והערכות שווי

חברת הבת לאומי פרטנרס מחקרים עוסקת בניתוחים כלכליים, הערכות שווי וייעוץ פיננסי בעיקר לקבוצת לאומי וכן לגופים כלכליים במשק הישראלי.

החברה עורכת עבודות כלכליות והערכות שווי למטרות השקעה, מיזוגים ורכישות לצורך מתן אשראי וכן הערכת שווי של חוב.

בנוסף סוקרת החברה באופן שוטף עבור בנק לאומי את החברות הגדולות הנסחרות בשוק ההון הישראלי, מספר חברות ישראליות הנסחרות בחו"ל וכן אגרות חוב סחירות הנסחרות בבורסה הישראלית.

חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ

החברה נוסדה בשנת 1939, ומספקת מגוון שירותים בתחומי הנאמנות שיש בהם כדי לתת מענה לצרכים עסקיים ואישיים של הלקוחות. בתחום שוק ההון משמשת החברה כנאמן של תעודות התחייבות לרבות תעודות סל, וכן כנאמן על מניות משועבדות. תחומי פעילות נוספים בהם עוסקת החברה: ניהול נכסי נדל"ן (לרבות קניה ומכירה), עסקות השלשה - פיקוח על ביצוע הסכמים, ניהול קרנות פרטיות וציבוריות, ביצוע צוואות וניהול עיזבונות נאמן בטוחות וייצוג באסיפות כלליות של חברות עבור בנקים זרים.

סך כל הכנסות החברה בשנת 2013 מעסקי נאמנות הסתכמו ב-11.8 מיליון ש"ח לעומת 11.9 מיליון ש"ח בשנת 2012. הרווח הנקי של החברה הסתכם ב-3.3 מיליון ש"ח לעומת 3.9 מיליון ש"ח בשנת 2012.

בקשר עם התביעות המשפטיות נגד החברה לנאמנות ראה באור 18 בדוחות הכספיים.

תחרות

המתחרים העיקריים של החברה הינם חברות נאמנות של משרדי רו"ח/עו"ד גדולים, חלק מחברות הנאמנות הבנקאיות וגופים נוספים הנותנים שירותי נאמנות.

לקוחות

החברה נותנת שירותים למגוון לקוחות: ללקוחות פרטיים, ניהול קרנות פרטיות וציבוריות, ניהול נדל"ן וביצוע צוואות וניהול עיזבונות. ללקוחות עסקיים, חברות וגופים מוסדיים, שירותים בתחום נאמנות להנפקות של תעודות התחייבות, שעבודי מניות, נאמן בטוחות וייצוג באסיפות כלליות של חברות של הבנקים הזרים.

עסקי נאמנות

בנוסף לחברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ, לעיל, מספר חברות נוספות בקבוצה עוסקות בעסקי נאמנות, חברה בת של בנק לאומי בריטניה באי ג'רסי ובנק לאומי ארה"ב.

פעילויות הנאמנות בקבוצה הניבו הכנסות כדלקמן:

- נאמנות על כספים, ניירות ערך ונדל"ן כ-13.6 מיליון ש"ח (2012 - 13.6 מיליון ש"ח).
 - ניהול עיזבונות ורכוש כ-0.5 מיליון ש"ח (2012 - 0.6 מיליון ש"ח).
 - תיווך בפיקדונות ובהלוואות וטיפול בהעברת מניות ובניהול חשבונות השקעות כ-2.6 מיליון ש"ח (2012 - 6.8 מיליון ש"ח).
- נאמן של מחזיקי אגרות חוב ונאמן לקרנות נאמנות כ-4.3 מיליון ש"ח (2012 - 3.8 מיליון ש"ח).

חברות מאוחדות, סניפים וסוכנויות בחו"ל

הפעילות הבינלאומית של הקבוצה מתבצעת על ידי מערך של חברות מוחזקות, סניפים, סוכנויות ונציגויות, הפרוסים על פני 15 ארצות, ב-52 משרדים וסניפים. השלוחות העיקריות של הבנק ממוקמות במרכזים הפיננסיים החשובים בעולם: ניו יורק, לונדון, ציריך ולוקסמבורג.

הפריסה של הקבוצה בחו"ל מופעלת למיצי הפוטנציאל העסקי אצל לקוחות עסקיים ישראלים, לקוחות Middle Market מקומיים הפועלים בענפי משק בהם ללאומי יש מומחיות, ידע ומשאבים הנחוצים למתן שירותים פיננסיים, לגורמים בינלאומיים הפועלים בישראל, ולקהילות היהודיות המקומיות שבהן ממוקמות השלוחות. קהל היעד העיקרי של הבנק בחו"ל הוא חברות עסקיות ולקוחות פרטיים עתירי הון. לקוחות אלה מקבלים מהשלוחות שירותים מגוונים, כגון שירותי בנקאות פרטית, מימון השקעות, סחר-חוץ ועסקאות במטבע חוץ ונגזרותיהן. שיתוף הפעולה בין השלוחות בחו"ל לבין הבנק בישראל, ובין השלוחות בחו"ל לבין עצמן, מאפשר ניצול מרבי של היתרון היחסי שיש לכל שלוחה ושלוחה. בשלהי 2012 בוצע שינוי ארגוני בבנק במתכונת הפעילות הבינלאומית בקבוצה, במטרה לחזק את השליטה, הפיקוח והבקרה בשלוחות הבנק בחו"ל. עיקרי השינוי הארגוני כוללים:

- מינוי חבר הנהלה או ראש מערך כאחראי שלוחה, האמון על ההכוונה העסקית השוטפת של השלוחה ועל ניהול יחסי הגומלין בין השלוחות להנהלת לאומי, וזאת במטרה לאפשר הקצאת משאבים ניהוליים ברמה הגבוהה ביותר וחיזוק הקשר עם הנהלת הקבוצה, להשתתף בגיבוש המדיניות העסקית והתווית האסטרטגיה של השלוחה. אחראי השלוחות מונו גם לדירקטוריונים השלוחות.
- הקמת מטה הפעילות הבינלאומית בחטיבה לכספים ולכלכלה. המטה אחראי על השליטה והבקרה של הקבוצה על הפעילות הבינלאומית, מרכז מידע, תהליכים ונושאי רוחב בכל הקשור לפעילות הבינלאומית אל מול אחראי השלוחות, הנהלת הבנק, הדירקטוריון ובנק ישראל ומהווה גורם תומך לשלוחות בקבלת הסיוע הנדרש מתל אביב.
- חיזוק התמיכה המקצועית בפעילות הבינלאומית על ידי יחידות המומחיות, קרי החטיבות המקצועיות כגון: ניהול סיכונים, משאבי אנוש, ביקורת תפעול ו-IT, חשבונאות וכו'. יחידות אלה מהוות כתובת מרכזית לתמיכה בשלוחות בנושאים המקצועיים ולפיכך, בעלות אחריות מקצועית על תחומי הפעילות הנדרשים לטובת ניהול הפעילות הבינלאומית בתחום מומחיותן. האחריות המקצועית של יחידות המומחיות תכלול בין השאר: התווית מדיניות קבוצתית, הנחייה מקצועית, דיווחים תקופתיים להנהלת לאומי, למטה ולאחראי השלוחות.

הנהלת הבנק מקבלת דיווח רבעוני והדירקטוריון מדווח בתדירות חצי שנתית על התפתחויות שוטפות וממצאים מיוחדים בשלוחות.

בחטיבה לניהול סיכונים קיים מעקב שוטף בניתוח, בזיהוי, במיפוי ובהערכה של מוקדי הסיכון המהותיים בשלוחות.

בספטמבר 2013 התקבלו האישורים הנדרשים מהרגולטור בסין להקמת משרד נציגות של קבוצת לאומי בשנחאי. הקמת הנציגות הינה פרי יוזמה אסטרטגית של לאומי לחדירה לשווקים חדשים ופתיחתם לעסקי הקבוצה. הנציגות מהווה זרוע ראשונה של בנק ישראלי בסין. מתוקף הרישיון בה מחזיקה הנציגות, תחומי פעילותה מוגבלים לפעילות בעלת אופי שיווקי בלבד, לרבות איסוף מידע על השוק, מיסוד בסיס לקוחות פוטנציאלי ובחינת היתכנות לפעילות עתידית בסין. הנציגות כפופה לראש החטיבה לשוקי הון בנקאות פרטית ואסטרטגיה.

בסוף שנת 2013 התקבלה החלטה לסגור את נציגויות הקבוצה בצרפת, צ'ילה וטורונטו. בסוף שנת 2013 ותחילת 2014 נסגרו הנציגויות באוסטרליה והונג קונג. הבנק פועל לסגירת הנציגויות והחזרת הרישיונות לרגולטורים במדינות הרלוונטיות. הקבוצה תתאים את אופי הפעילות והפריסה שלה בהתאם לשינויים בבנקאות הפרטית הבינלאומית (off shore).

בחודש פברואר 2014, הודיע הבנק המרכזי בארגנטינה, על נקיטת הליכים מנהליים נגד שני נציגים לשעבר של הבנק בארגנטינה, בגין אי מסירת מידע כמבוקש על ידו, ביחס לעסקאות שנעשו בעבר באמצעות הבנק, על ידי לקוחות תושבי ארגנטינה, בחודשים אפריל עד יוני בשנת 2010. יצויין כי נציגות הבנק בארגנטינה הפסיקה לפעול באוקטובר 2011.

רשויות גרמניה מנהלות חקירות כנגד לקוחות הקבוצה בקשר לאי דיווח לרשויות המס, ובמסגרת זו הוציאו צווים המתייחסים ללקוחות ולנציגי הבנק בגרמניה.

סך כל ההשקעות של הבנק בשלוחות בחו"ל בסוף 2013 הסתכם ב-4,597 מיליון ש"ח בהשוואה ל-4,940 מיליון ש"ח בסוף 2012.

להלן תרומת החברות המאוחדות העיקריות בחו"ל לרווח הנקי של הקבוצה:

תשואה על השקעת הקבוצה		תרומה לרווח הקבוצה		
לשנה שהסתיימה		לשנה שהסתיימה		
ב-31 בדצמבר		ב-31 בדצמבר		
2013	2012	2013	2012	שיעור השינוי
ב-%	ב-%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב-%
2.6	3.5	66	90	(26.7)
-	5.3	(67)	42	-
-	-	(57)	(18)	-
6.2	10.4	10	15	(33.3)
5.8	11.4	6	10	(40.0)
-	3.3	(7)	8	-
-	-	(3)	(4)	+
-	2.9	(52)	143	-

באשר לטיפול בהתאמות מתרגום בגין ההשקעות בחו"ל החל מ-1 בינואר 2012 ראה בבאור 1(ה).

להלן פירוט הרווח הנקי (ההפסד) של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל כפי שדווח על ידן:

	2013	2012	השינוי
	במיליונים		ב-%
לאומי ארה"ב (BLC) - דולר	11.4	22.5	(49.3)
מזה: בנק לאומי ארה"ב - דולר	11.0	22.5	(51.1)
בנק לאומי בריטניה - ליש"ט	(5.4)	4.6	-
לאומי פרייבט בנק - פרי"ש	7.5	0.2	+
בנק לאומי לוקסמבורג - אירו	2.9	3.0	(3.3)
לאומי רומניה - רון*	2.1	13.6	-
לאומי רי - דולר	3.3	4.6	(28.3)
אחרים - דולר	-	(0.7)	-
סניפים בחו"ל - דולר	1.5	2.0	(75.0)
סך הכל במונחי דולר	20.4	44.1	(53.7)

* 1 רון = 1.0659 ש"ח.

להלן תמצית הנכסים וההתחייבויות של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל (במיליוני דולר* לפני קיזוז יתרות הדדיות):

31 בדצמבר		
2012	2013	
7,125	6,769	אשראי לציבור
3,124	2,843	פיקדונות בבנקים
1,379	1,312	ניירות ערך
385	369	נכסים אחרים
12,013	11,293	סך הכל
8,939	8,507	פיקדונות הציבור
1,114	829	פיקדונות מבנקים
578	581	התחייבויות אחרות
1,382	1,376	הון עצמי
12,013	11,293	סך הכל
11,305	11,374	סך הכל פיקדונות בנאמנות וניירות ערך בניהול

סך המאזן של החברות המאוחדות וסניפי הבנק בחו"ל בסוף 2013 הסתכם ב-11.3 מיליארד דולר (39.2 מיליארד ש"ח) בהשוואה ל-12.0 מיליארד דולר בסוף 2012 (44.8 מיליארד ש"ח).

* התרגום לדולרים של ארה"ב הינו תרגום נוחות של הנתונים לפי השער היציג ל-31 בדצמבר 2013 ול-31 בדצמבר 2012 בהתאמה. הסכומים כפי שפורסמו על ידי השלוחות. הנתונים במונחים שקליים מוצגים בדוח לפי מגזרים - ראה באור 27 לדוחות הכספיים.

להלן נתונים עיקריים של שלוחות הבנק בחו"ל (במיליוני דולר) ב-31 בדצמבר 2013:

סך כל המאזן	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה
5,191	2,670	1,921	729	368	
3,678	2,058	552	128	245	
4,422	2,195	1,579	430	204	
547	213	271	59	70	
4,143	408	5,583	944	-	
11	(8)	8	4	1	
2.3%	-	3.2%	8.4%	0.9%	

הרווח הנקי של כל החברות המאוחדות בחו"ל, כולל סניפי חו"ל, כפי שפורסם על ידיהן הסתכם בשנת 2013 בסך 29.2 מיליון דולר לעומת רווח בסך 42.1 מיליון דולר בשנת 2012, ירידה של 12.9 מיליון דולר.

התרומה השלילית של השלוחות בחו"ל לרווח הנקי בשקלים של הקבוצה בשנת 2013 הסתכמה בהפסד בסך 52 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 143 מיליון ש"ח בשנת 2012.

לפרטים נוספים על תרומת השלוחות לרווח הקבוצה - ראה באור 6 ו-27 לדוחות הכספיים.

בנק לאומי לישראל קורפוריישן

בנק לאומי לישראל קורפוריישן ("בל"ל קורפ") התאגד בארה"ב בשנת 1984, והוא חברה-בת בבעלות מלאה של הבנק. בל"ל קורפ מוגדר לפי חוקי ארה"ב כחברת החזקות בנקאיות, ועיקר פעילותו הוא החזקת החברה הבת בנק לאומי ארה"ב.

סך כל מאזן בל"ל קורפ ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכם ב-5.2 מיליארד דולר, לעומת 5.4 מיליארד דולר בסוף 2012 והרווח השנתי הסתכם ב-11.4 מיליון דולר, לעומת 22.5 מיליון דולר בשנת 2012, ירידה של 49%.

הירידה ברווח הנקי נבעה בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי, קיטון בהכנסות התפעוליות וגידול בהוצאות התפעוליות. התשואה להון של בל"ל קורפ הגיעה לשיעור של 2.3% לעומת 3.35% ב-2012.

ביום 31 בדצמבר 2013 הסתכם ההון ב-692 מיליון דולר. יחס ההון לסך הנכסים היה 13% ויחס ההון לנכסי סיכון 16%.

בנק לאומי ארה"ב

בנק לאומי ארה"ב (BLUSA) התאגד בשנת 1968 והוא בעל רישיון לבנק מסחרי ממדינת ניו-יורק וחבר ב-FDIC (החברה לביטוח פיקדונות).

BLUSA עוסק בבנקאות מסחרית, בעיקר מימון חברות מקומיות בסדר גודל בינוני (Middle Market), בבנקאות בינלאומית בעיקר מול חברות ישראליות, וכן בבנקאות פרטיות לתושבי ארה"ב ולתושבי חוץ. BLUSA מציע שירותים בנקאיים מלאים לחברות ישראליות ולתושבי ישראל המעוניינים במוצרים ושירותים של בנק אמריקאי.

המאזן המאוחד של BLUSA הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-5.2 מיליארד דולר לעומת 5.4 מיליארד דולר בסוף 2012. סך כל ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-547 מיליון דולר בהשוואה ל-541 מיליון דולר בסוף 2012. האשראי לציבור הסתכם בסוף 2013 ב-3,677 מיליון דולר, קיטון של 0.8% ואילו פיקדונות הציבור שהסתכמו בסך 4,422 מיליון דולר ירדו בשיעור של 2.7%.

תיקי ניירות ערך של לקוחות המנוהלים ושאינם כלולים במאזן, הסתכמו בסוף שנת 2013 ב-4,132 מיליון דולר לעומת 3,935 מיליון דולר בסוף שנת 2012.

BLUSA סיים את שנת 2013 ברווח נקי של 11 מיליון דולר, בהשוואה ל-22.5 מיליון דולר בשנת 2012.

התשואה להון של הרווח הנקי בשנת 2013 הייתה 2.54% לעומת 4.78% בשנת 2012.

יתרת ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסוף 2013 הסתכמה ב-10.8 מיליון דולר, ומהווה 0.3% מסך כל האשראי לציבור.

יחס הון לסך הנכסים הינו 10.5% (2012 - 10.1%) ויחס ההון לנכסי סיכון 14.54% (2012 - 14.47%) יחסי הון אלה הם מעבר לדרישות רשויות הפיקוח בארה"ב, ומעבר לדרישות הקבוצה להלימות הון.

ביום 1 בספטמבר 2013 מונה מר אבנר מנדלסון, ראש מערך אסטרטגיה ומטה הפעילות הבינלאומית, למנכ"ל BLUSA במקום מר יצחק אייל אשר סיים את תפקידו ויפרוש מבנק לאומי ביוני 2014.

לקראת סוף שנת 2012 החל BLUSA ביישום תכנית אסטרטגית (Running for 10) הכוללת מספר יוזמות אשר מטרתן לשפר את רווחיות הבנק לאורך זמן תוך הגברת המיקוד העסקי, שדרוג יכולות ומערכות ליבה והתייעלות תפעולית. כחלק מתוכנית זו, ברביע האחרון של שנת 2012 החל BLUSA ביישום מהלך של מיזוג סניפים לצורך התייעלות וחסיכון בעלויות, תוך המשך נוכחות ב-4 מדינות. נכון לסוף 2013 ל-BLUSA שבעה סניפים. בסוף שנת 2013 נסגר סניף BLUSA באיי קיימן.

כמו כן, במסגרת זו התקשר BLUSA בהסכמים בקשר למכירת זכויותיה בשני בניינים בניו-יורק. ביצוע ההסכמים מותנה בתנאים מסחריים מורכבים אשר אם כולם יתקיימו להערכת הנהלת BLUSA, המכירה עשויה לצאת לפועל עד סוף שנת 2015. לאור אי הוודאות לא ניתן בשלב זה לתת אומדן מהימן של הרווח הצפוי מהמכירה, אם תתממש.

בסוף 2013 החל BLUSA בפרויקט להחלפת מערכת הליבה באמצעות ספק מערכת הליבה הנוכחית.

במהלך שנת 2013 גובשה יוזמה עסקית שמטרתה הרחבה של פעילות המסחר ב-LISI (Leumi Investments Services Inc) אשר תשפר את הצעת הערך ללקוחות BLUSA.

ביולי 2012 מונה מר ד. ברודט, יו"ר דירקטוריון קבוצת לאומי, ליו"ר דירקטוריון בנק לאומי ארה"ב, במקום מר ס. לוי, שממשיך לכהן כחבר בדירקטוריון.

סניפים וסוכנויות של הבנק

הבנק מפעיל סוכנות בניו יורק, סניף בפנמה וכן סניף בג'ורג'טאון.

סך הנכסים של הסוכנות בניו יורק והסניפים בפנמה וג'ורג'טאון הסתכמו בסוף 2013 בכ-144 מיליון דולר (לפני קיזוז יתרות הדדיות), בסוף 2012 כ-705 מיליון דולר. האשראי לציבור נטו בסוף 2013 הסתכם ב-37 מיליון דולר לעומת 114 מיליון דולר בסוף שנת 2012. פיקדונות הציבור הסתכמו בסוף 2013 ב-32 מיליון דולר לעומת 104 מיליון דולר בסוף 2012. שנת 2013 הסתיימה ברווח של כ-2 מיליון דולר לעומת 27 מיליון דולר בשנת 2012.

דירקטוריון לאומי קיבל החלטה לסגור את סניף פנמה באמצעות פירוקו. התהליך מנוהל על ידי מנהל סניף פנמה.

סניף ג'ורג'טאון רשום באיי קיימן, ופועל על פי החוקים וההוראות שם. עקב הגידול בעלויות התפעול של הסניף, בשנים האחרונות נקט הבנק בפעילות אקטיבית על מנת לצמצם את מספר הלקוחות בסניף.

בנק לאומי בריטניה

בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי. (בנק לאומי בריטניה) נוסד בשנת 1959 וממשיך בפעילות הקבוצה באנגליה, שהחלה בשנת 1902, והינו כיום הבנק בבעלות ישראלית הגדול בבריטניה. מרכז פעילות הבנק הינו בלונדון, ובנוסף לבנק חברות בנות - חברה בת בנקאית באי ג'רסי-בנק לאומי (ג'רסי) בע"מ, חברה לנאמנות בג'רסי Leumi Overseas Trust Corporation Limited שהינה בבעלות מלאה של בנק לאומי ג'רסי, ו-Leumi ABL Limited, חברה בת בתחום ה-Asset Based Lending, הפועלת בעיקר בתחום של ניכיון חייבים (Invoice Discounting & Factoring).

בנק לאומי בריטניה עוסק בבנקאות מסחרית ופרטית. פעילות הבנקאות המסחרית כוללת מימון נדל"ן, סחר בינלאומי, מימון מזדה בעיקר באירופה, עסקים הקשורים עם ישראל וחברות ישראליות הפועלות בבריטניה.

בנק לאומי בריטניה מממן מגוון פעילויות בתחום הנדל"ן בבריטניה ובמערב אירופה ובכלל זה השקעות ופיתוח של נדל"ן למגורים ומימון נדל"ן מסחרי (בעיקר בתי מלון, בתי אבות ומעונות סטודנטים). המימון ניתן הן ללקוחות מקומיים והן לתושבי חוץ (בעיקר ישראלים).

את שנת 2013 סיים בנק לאומי בריטניה בהפסד של 5.4 מיליון ליש"ט בהשוואה לרווח בסך 4.6 מיליון ליש"ט בשנת 2012. ההפסד נגרם כתוצאה מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בעיקר בגין אשראי לנדל"ן או לחברות החזקה המתמקדות בתחום זה. חברות הבנות של בנק לאומי בריטניה סיימו את שנת 2013 ברווח.

המאזן המאוחד של בנק לאומי בריטניה הסתכם בסוף 2013 ב-1,614 מיליון ליש"ט, בדומה לסוף שנת 2012.

פיקדונות הציבור עלו מ-1,235 מיליון ליש"ט בסוף 2012 ל-1,327 מיליון ליש"ט בסוף 2013. חלקו של בנק לאומי ג'רסי ביתרת הפיקדונות בסוף 2013, היה 333 מיליון ליש"ט. האשראי לציבור ירד מכ-1,298 מיליון ליש"ט בסוף 2012 ל-1,244 מיליון ליש"ט בסוף 2013. חלקו של בנק לאומי ג'רסי ביתרת האשראי בסוף 2013, היה 125 מיליון ליש"ט.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 בכ-129 מיליון ליש"ט לעומת כ-134 מיליון ליש"ט בסוף 2012.

ביום 22 לפברואר 2013 שילם בנק לאומי גירסי דיבידנד בסך 4 מיליון ליש"ט לבנק לאומי בריטניה.

במהלך שנת 2013 חל שינוי ברשויות הפיקוח בבריטניה. ה-Financial Services Authority (FSA) הוחלף בשני גופים פיקוחים: ה-Financial Conduct Authority וה-Prudential Regulation Authority. שני הגופים אחראים על הוראות החלות על מוסדות פיננסיים. בעקבות זאת יתכנו שינויים בהוראות החלות על הבנקים.

יחס הון לסך הנכסים הסתכם ב-8.0% (ב-2012 8.3%).

Leumi Private Bank SA (לשעבר בנק לאומי שוויץ)

בנק לאומי (שוויץ) נוסד בשנת 1953.

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם (להלן: "הסכם הרכישה") בין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי"), במישרין או באמצעות חברה שבשליטתו, לבין Edmundo, Helena S. Safdié Levy, Island Tower Foundation, G.R.S. Participations S.a.r.l-ו-Safdié, בעליהם של Bank Safdié SA בשוויץ (להלן: "בנק ספדיה"), לפיו רכש לאומי את מלוא הון המניות בבנק הנרכש.

על פי הסכם הרכישה, סכום התמורה הבסיסי לפני התאמות יתבסס על ערך נכסי נקי (Net Asset Value) של הבנק הנרכש, בתוספת פרמיה על הנכסים שבניהולו של הבנק הנרכש ביום סגירת העסקה, ויותאם בכפוף לתוצאות בדיקת נאותות.

ביום 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים המפורטים בהסכם, הושלמה עסקת הרכישה ולאומי רכש את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. בהתאם להסכם הרכישה, סה"כ התמורה ששולמה במועד סגירת העסקה היא כ-143 מיליון פר"ש, כאשר כ-110 מיליון פר"ש מתוכה שולם למוכרים והיתרה בסך של כ-33 מיליון פר"ש הופקדה בנאמנות (להלן: "חשבון הנאמנות") להבטחת התאמות בתמורה הנגזרות משינויים בנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה במשך 24 חודשים מיום השלמת העסקה, והתאמות נוספות בהתאם לנוסחאות שהוסכמו בין הצדדים. חשבון הנאמנות אף אמור להבטיח את התחייבויות המוכרים לשיפויים המפורטים בהסכם הרכישה.

ב-3 בינואר 2012 הושלם המיזוג עם בנק ספדיה באופן פורמאלי ובמסגרתו מוזגה הפעילות של בנק ספדיה עם פעילותו של בנק לאומי שוויץ. באפריל 2012 הושלם מיזוג המערכות המיכוניות. שמו של הבנק הממוזג שונה ל-Leumi Private Bank SA (LPB), כפי שאושר על ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות בנק לאומי בכינוסה מיום 19 לדצמבר 2011.

ב-5 באוקטובר 2012 בוצעה התאמה למחיר הרכישה, בהתאם לערך נכסי נקי (Net Asset Value) והנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה, כפי שהיו בפועל ביום הרכישה. אי לכך, ב-11 באוקטובר 2012 בוצע תשלום נוסף ישירות למוכרים על סך 484 אלף פר"ש.

ב-17 באוקטובר 2012 הושלמה הגדלת חלקו של בעל מניות המיעוט לכדי 5.03% מהון מניות LPB. הבנק הנפיק 2,840 מניות חדשות מסוג B במחיר של 1,777.25 פר"ש למנייה ובתמורה כוללת של 5,048,100 פר"ש.

המוכרים ולאומי טרם הגיעו להסכמה לגבי סכום התאמת המחיר. רק כאשר תושג הסכמה בנושא ישוחררו כספים מחשבון הנאמנות.

בתאריך 20 בפברואר 2013 החליט דירקטוריון LPB על סגירת חברת הבת MBCO באיי קיימן. בסוף נובמבר 2013 התקבל אישור מהרשויות באיי קיימן על החזרת הרישיון וחיסול החברה. בדוחות הכספיים של LPB סולו נרשם הפסד בגין ההשקעה בחברה בסך 482 אלף פר"ש.

סך המאזן של בנק לאומי פרייבט בנק הסתכם בסוף שנת 2013 ב-1,705 מיליון פרי"ש, לעומת 1,902 מיליון פרי"ש בסוף שנת 2012. שנת 2012 הייתה שנת הסינרגיה של שני הבנקים שהתמזגו. הרווח בשנת 2013 הסתכם ב-7.31 מיליון פרי"ש, בהשוואה לסך של 0.3 מיליון פרי"ש בשנת 2012.

סך כל ההון והקרנות, כולל קרנות פנימיות, הסתכם בסוף שנת 2013 בסכום של 241 מיליון פרי"ש, לעומת 237 מיליון פרי"ש בסוף שנת 2012.

היקף הנכסים המנוהלים ו/או המוחזקים עבור לקוחות ושאינם כלולים במאזן הסתכמו בסוף שנת 2013 ב-5.6 מיליארד פרי"ש לעומת 5.2 מיליארד פרי"ש לסוף שנת 2012.

לאור שינויי רגולציה בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית בעולם, ובשוויץ בפרט, המייקרים את עלות השירות, ולאור השפעתם הצפויה של שינויים אלה גם על לאומי פרייבט בנק (לשעבר: בנק לאומי שוויץ), ביצע הבנק בשנת 2013 הפחתה בסך של 79 מיליון שקלים מהמוניטין.

בפברואר 2014 מונה פרופסור דניאל צידון ליו"ר הדירקטוריון של לאומי פרייבט בנק, חלף גבי גליה מאור, שהגישה התפטרותה מהדירקטוריון.

בנק לאומי לוקסמבורג

בנק לאומי לוקסמבורג הוקם בשנת 1994 ונפתח לציבור במאי 1995. בנק לאומי לוקסמבורג מספק ללקוחותיו מבחר של שירותי בנקאות פרטית, הכולל פיקדונות והשקעות בניירות ערך.

סך המאזן הסתכם בסוף 2013 בסך כ-530 מיליון אירו לעומת כ-473 מיליון אירו בסוף 2012.

בסוף שנת 2013 הסתכמו פיקדונות הציבור בכ-312 מיליון אירו לעומת כ-397 מיליון אירו בסוף 2012. נכסי לקוחות המוחזקים על ידי לקוחות הבנק ושאינם כלולים במאזן הסתכמו בסוף שנת 2013 בסך 685 מיליון אירו לעומת 739 מיליון אירו ב-2012.

את שנת 2013 סיים לאומי לוקסמבורג ברווח בסך 2.9 מיליוני אירו בהשוואה לרווח בסך של 3.0 מיליוני אירו בשנת 2012.

האמצעים ההוניים של בנק לאומי לוקסמבורג מסתכמים בכ-43 מיליון אירו לעומת 40 מיליון אירו בסוף 2012.

בשלושה החלפה מערכת תשתית. המערכת עלתה בהצלחה לאויר ביולי 2013.

במרץ 2013 מונה פרופסור דניאל צידון לתפקיד יו"ר הדירקטוריון של בנק לאומי לוקסמבורג.

לאומי אינטרנשיונל אינבסטמנטס (L.I.I.)

החברה נועדה בעבר לשמש כזרוע להנפקת אגרות חוב לציבור בחו"ל של קבוצת בנק לאומי. החברה נסגרה באוגוסט 2013.

בנק לאומי רומניה

באוגוסט 2006 רכש הבנק מאת S.C. Kolal B.V. למעלה מ-99% מהון המניות המונפק והנפרע של יורם בנק (Eurom Bank S.A.), שם החברה שונה לבנק לאומי רומניה באוגוסט 2006.

לאומי רומניה הינו תאגיד בנקאי ברומניה, המפעיל 21 סניפים, ועוסק בפעילות פיננסית הכוללת בין היתר קבלת פיקדונות, מתן אשראי, סחר בינלאומי ופעילות במט"ח.

פעילות הבנקאות המסחרית כוללת מימון נדל"ן, מימון לקוחות ישראלים הפועלים ברומניה ומימון עסקים מקומיים קטנים ובינוניים.

לאור המצב הכלכלי ברומניה ולאחר בחינת הפוטנציאל העתידי של הפעילות נסגרו בשנת 2013 שני סניפים, וזאת בהמשך לצמצום 13 סניפים בשנים 2010-2012.

שנת 2013 הסתיימה ברווח של כ-2.1 מיליון רון (כ-0.6 מיליון דולר) לעומת רווח של כ-13.6 מיליון רון (כ-3.9 מיליון דולר) בשנת 2012. הקיטון ברווח הינו בעיקר כתוצאה מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

לאחר שקצב הצמיחה של כלכלת רומניה היה שלילי בשנים 2009-2010 לנוכח המיתון הקשה ביותר מזה 20 שנה, חל שיפור מתון בכלכלת המדינה מאז שנת 2011. קצב הצמיחה צפוי לעלות באופן הדרגתי כתוצאה מגידול בהיקף ההשקעות בתמיכת מענקים של האיחוד האירופי, אשר יתקבלו תחת מספר תנאים, בהם רפורמות ברשויות הממשלתיות והגברת התחרות בסקטורים הנשלטים על ידי חברות ממשלתיות.

תכנית הסיוע של קרן המטבע לרומניה (stand-by agreement) אושרה ב-2013 לשנתיים נוספות. מערכת הבנקאות של רומניה, עדיין פגיעה לזעזועים חיצוניים במיוחד בשל משקלם הגבוה של הבנקים הזרים, בעיקר אוסטרים ויוונים. יחס הלימות ההון של הבנקים טוב, אם כי שיעור ההלוואות המסווגות כבעייתיות במגמת עלייה, והיקף פעילות האשראי ממשך להתמתן.

המאזן של בנק לאומי רומניה הסתכם בסוף 2013 ב-1,198 מיליון רון (כ-368 מיליון דולר) לעומת 1,150 מיליון רון (כ-342 מיליון דולר) בסוף 2012. פיקדונות הציבור הסתכמו ב-665 מיליון רון (כ-204 מיליון דולר) בסוף 2013 לעומת כ-614 מיליון רון (כ-182 מיליון דולר) בסוף 2012, והאשראי לציבור הסתכם ב-797 מיליון רון (כ-245 מיליון דולר) לעומת כ-775 מיליון רון (כ-231 מיליון דולר) בסוף 2012.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 בכ-227 מיליון רון (כ-70 מיליון דולר) לעומת 224 מיליון רון (כ-66 מיליון דולר) בסוף 2012.

1 רון = 0.307 דולר (בסוף 2012 - 0.297 דולר).

מר יואל מינץ, ראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן, מונה ביום 6 למרס 2013 ליו"ר דירקטוריון בנק לאומי רומניה, במקום מר צבי איצקוביץ שפרש מתפקידו בעקבות פרישתו מהבנק.

לאומי (לטין אמריקה)

לאומי (לטין אמריקה) ס.א. נוסד בשנת 1980, והוא פועל באמצעות משרד ראשי במונטבידאו וסניף בפונטה דל אסטה. לאומי לטין אמריקה מספק שירותי בנקאות כללית.

מאזן לאומי לטין אמריקה הסתכם בסוף 2013 ב-47 מיליון דולר בדומה לסוף שנת 2012.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2013 בכ-10 מיליון דולר לעומת 11 מיליון דולר בשנת 2012.

שנת 2013 הסתיימה ברווח של כ-137 אלף דולר לעומת הפסד בסך של כ-398 אלף דולר בשנת 2012. יתרת הפעילות החוץ מאזנית הסתכמה ב-297 מיליון דולר בסוף 2013 לעומת 301 מיליון דולר בסוף 2012.

בחודש ינואר 2013, פסק בית משפט בברזיל עבודות למען הציבור וקנסות, כנגד שני אנשים ששימשו כנציגים של הבנק בפורטו אלגרה, בגין אירועים הקשורים להעברת כספים באמצעות חלפנים בשנים 2003-2004.

לאומי רי בע"מ - (Leumi Re Ltd.)

ביוני 2002 הקים הבנק את חברת לאומי רי בע"מ - Leumi Re Ltd. - באי גרנזי (Guernsey). החברה בבעלות מלאה של הבנק ומשמשת כמבטח משנה לחברות ביטוח שיבטחו את קבוצת לאומי. ההון המונפק של החברה הינו 30 מיליון דולר, מתוכם נפרעו 6 מיליון דולר. כמו כן, התחייב הבנק בכתב ערבות להעמיד ללאומי רי בע"מ כספים נוספים עד לסך 9 מיליון דולר.

בנוסף ערב הבנק ללא הגבלה בסכום לטובת המבטח New Hampshire Insurance Company להבטחת תשלום תביעות המבטח כלפי לאומי רי בע"מ.

החברה הוקמה באישור בנק ישראל הקובע:

- הבנק יחזיק 100% מאמצעי השליטה בחברה.
- החברה תעסוק בביטוח בנקאי, ביטוח חבויות וביטוח רכוש.
- החברה תעסוק בביטוח רק עבור קבוצת בנק לאומי.

מאזן החברה הסתכם בסוף 2013 בסך 38.4 מיליון דולר, לעומת 38.3 מיליון דולר בסוף 2012, **ועתודות הביטוח** הסתכמו בסוף 2013 ב-19.2 מיליון דולר לעומת 18.5 מיליון דולר בסוף 2012. **ההון העצמי** ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכם בסך 12.9 מיליון דולר לעומת כ-14.5 מיליון דולר ליום 31 בדצמבר 2012.

הרווח לשנת 2013 הסתכם בסך 3.3 מיליון דולר, לעומת רווח של 4.6 מיליון דולר ב-2012.

החל משנת 2003 ערוכים הדוחות הכספיים של החברה על פי כללי החשבונאות המחודשים של אגוד המבטחים הבריטי (Association of British Insurers). על פי כללים אלה ערוכים הדוחות הכספיים של החברה על בסיס שנתי (annual basis) לפיו מחושבות עתודות הביטוח על בסיס הערכה של אומדן העלויות של יישוב התביעות שדווחו נכון לתאריך הדוחות.

פעילות חברות כלולות

סך כל ההשקעה של הקבוצה בחברות הכלולות מסתכם ב-31 בדצמבר 2013 ב-1,689 מיליון ש"ח לעומת 2,129 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2012. התרומה השלילית לרווח הנקי מפעולות רגילות של החברות הכלולות בשנת 2013 הסתכמה בהפסד בסך 293 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך 67 מיליון ש"ח בשנת 2012.

לפרטים נוספים ראה לעיל בפרק מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה - חברות כלולות.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

ניהול הסיכונים

ניהול סיכונים בלאומי

הבנק פועל במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכונים אשראי וסיכונים שוק ונזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים וסיכונים ציות הטבעיים בפעילות העסקית. בלאומי רואים בניהול סיכונים תנאי הכרחי לעמידה במטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. המטרה העיקרית של ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הבנק והקבוצה ועמידה בתיאבון הסיכון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון. בכלל זה, צמצום הפסדים מהותיים ואירועים שעלולים לפגוע משמעותית במוניטין הבנק. בנוסף, מטרת ניהול הסיכונים הינה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, המאפשרים קבלת החלטות באופן מושכל והרחבת הפעילות.

מסגרת ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים בלאומי מובל על ידי מנהלת הסיכונים הראשית, אשר הינה חברת הנהלה בבנק, וראש החטיבה לניהול סיכונים. מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לניהול הסיכונים העיקריים בבנק ובקבוצה, כאשר ניהול הסיכונים המשפטיים הינו באחריות היועצת המשפטית של הבנק וניהול סיכונים מוניטין באחריות ראש מערך שיווק, פרסום ודוברות. במבנה ניהול הסיכונים שנקבע, החטיבה לניהול סיכונים הינה גוף בלתי תלוי, ששם דגש על ראייה כוללת ומעורב בזמן אמת בקבלת החלטות מהותיות. בכפוף למנהלת הסיכונים הראשית, מכהנים ראשי אגפים לניהול סיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים תפעוליים, מנהל אגף לסיכון - תשואה כולל וראש מערך הציות והאכיפה. החל מראשית שנת 2014, הוכפפו אל מנהלת הסיכונים הראשית יחידות ניהול סיכונים האשראי (נס"א) המנותחות באופן בלתי תלוי אשראים מעל ל-25 מיליון ש"ח. במקביל, הועברה לידי החטיבה לניהול סיכונים האחריות הכוללת על נאותות הסיווגים וההפרשות בבנק. שינויים אלו הם בהתאם לנוהל בנקאי תקין 311 שפורסם בחודש דצמבר 2012. בנוהל האמור, דורש הפיקוח על הבנקים מעורבות גבוהה יותר ברמת העסקה של פונקציה ניהול הסיכונים ממה שנדרש עד כה. בהוראה נקבע שעל פונקציה ניהול הסיכונים לחוות דעתה באופן פרטני על עסקות אשראי בסכומים הגבוהים מ-25 מיליון ש"ח וכן שהחלטה לגבי סיווגים והפרשות תעשה על ידי פונקציה שאינה תלויה בצד העסקי.

ניהול הסיכונים בלאומי נסמך על שלושה "קווי הגנה". הקו הראשון - הינו החטיבות העסקיות, שאחראיות על נטילת הסיכון תוך כדי ניתוחו והבנתו לאורך כל חיי העסקה והפעילות; הקו השני - הינו החטיבה לניהול סיכונים, שאחראית על הובלת מדיניות ומגבלות הסיכון, בשיתוף הצד העסקי ובהנחיית הדירקטוריון, ועל אתגור החטיבות העסקיות בהחלטות המהותיות; והקו השלישי - הביקורת הפנימית, אשר מבקרת בדיעבד את הקו הראשון והשני. בנוסף לשלושת קווי הגנה אלה, מעורב הדירקטוריון של הקבוצה בקביעה, פיקוח ואתגור רמות הסיכון אליהם נחשפים הבנק והקבוצה.

תחומי האחריות המרכזיים של החטיבה לניהול סיכונים תואמים את אלה שמוגדרים בנוהל בנקאי תקין 310 - בנושא ניהול סיכונים שפורסם בחודש דצמבר 2012. בכלל זאת, החטיבה מובילה את כתיבת מדיניות הסיכונים של לאומי בכל הסיכונים המרכזיים, מסייעת לדירקטוריון בגיבוש תיאבון הסיכון של הבנק, מבצעת ניתוחים בלתי תלויים בעת קבלת החלטות אסטרטגיות ובתהליכי אישור של מוצרים חדשים ומייצרת תמונה כוללת ועדכנית של הסיכון לצורך קבלת החלטות בזמן אמת.

השליטה והבקרה על ניהול הסיכונים מתבצעות על ידי וועדות ההנהלה לניהול הסיכונים השונים וכן ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, כפי המפורט להלן:

- ועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
- ועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות המנכ"ל הראשי ובה חברים כל חברי ההנהלה.
- ועדות ניהול סיכונים לפי נושאים שונים בראשות מנהלת הסיכונים הראשית ובהשתתפות הגורמים העסקיים: אשכנזי, שוק, תפעולי וסיכון כולל.

הוועדות המתוארות לעיל דנות בהיבטים של חשיפות הסיכון השונות וקובעות מגבלות פנימיות בהתאם לתנאי השוק ולתאבון הסיכון של הבנק.

ניהול הסיכונים בחברות הבנות מבוצע בהתאם לעקרונות שנקבעו ברמת הקבוצה. בכל חברת בת בארץ ובחו"ל מונה מנהל סיכונים ראשי, קיימים מסמכי מדיניות המתייחסים לניהול סוגי הסיכונים העיקריים הנגזרים מהמדיניות הקבוצתית בכל אחד מתחומי הסיכון, נקבע תיאבון הסיכון, מגבלות וסמכויות, וכן קיימות מערכות בקרה ודוחות ניהוליים תקופתיים הבודקים את המגבלות מול המצב בפועל. מנהלי הסיכונים בחברות הבנות כפופים ניהולית למנכ"ל חברת הבת ומקצועית למנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה.

סיכונים עיקריים

הסיכון העיקרי של הקבוצה הוא סיכון האשראי, הכולל אשראי לציבור, לבנקים, לממשלות, ניירות ערך, נגזרים וכדומה. סיכון זה תואם את עסקי הליבה של הקבוצה ובא לידי ביטוי בפעילות מול לקוחות עסקיים, מסחריים וקמעונאיים וגם בפעילות הנוסטרו. מדיניות הבנק בארץ הינה לפעול לפיזור מרבי של הסיכון. הבנק שואף כי ניהול תיק האשראי, קביעת גובה מסגרות העבודה מול לווים, המגבלות על תיק האשראי ומדידת הריכוזיות יהיו במונחים של מדדי סיכון ותשואה מול סיכון ולא רק במונחי חשיפה. חלוקת הטיפול בלקוחות בין קווי העסקים מתבצע בהתאם לגודל החבות, ורמת המורכבות/התמחות בסוג עסקה כדי להבטיח את רמת המומחיות הנדרשת לטיפול בכל מגזר וסוג פעילות

לפירוט על סיכון האשראי וניהולו ראה בהמשך הפרק.

סיכון השוק, לרבות סיכונים נזילות, הוא סיכון מרכזי נוסף. הניהול השוטף של סיכונים השוק נועד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך הערכת הרווח החזוי לצד הנזקים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים אלה. החשיפות לסיכונים שוק מנוהלות באופן דינאמי. מערכת מגבלות שנקבעה על ידי הדירקטוריון וועדות הסיכונים ברמות השונות, תוחמת את השפעת החשיפה על השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי, קרן ההון ומצב הנזילות

לפירוט על סיכון השוק וניהולו ראה בהמשך הפרק.

בשנים האחרונות, בעקבות חדשנות בחקיקה ובעקרונות האכיפה, הציות למארג החוקים והכללים הבינלאומיים הפך למורכב הרבה יותר מבעבר. בנוסף, סובלנות גורמי האכיפה לציות חלקי פחתה. אי לכך עלה מאוד הסיכון שמקורו בציות חלקי, בין אם הוא נובע מטעות, מאי ידיעה, או מהפנמה מאוחרת. בפרט, בנוסף לנושאים צרכניים ולנושאי הלבנת הון ומימון טרור, במארג החוקים והתקנות להם נדרש הבנק עלה משקלם של נושאים הקשורים לכללי ניהול השקעות של לקוחות ממדינות אחרות (cross border), וחלקם של הנושאים הקשורים לציות לקוחות לחוקי המס הרלבנטיים להם. ניהול סיכון זה מבוצע באמצעות מערך הציות הכפוף למנהלת הסיכונים הראשית. סיכון זה יקרא להלן "סיכון הציות" והוא מעצם הגדרתו הסיכון שקיים מאי ציות מלא ובזמן להוראות שונות. בשנים האחרונות בנקים רבים בעולם סופגים קנסות משמעותיים בגין החשיפה לסיכון זה. ניהול סיכון הציות מבוצע באמצעות מערך הציות הכפוף למנהלת הסיכונים הראשית.

בפעילות הבנק כמתווך פיננסי קיימים סיכונים תפעוליים, הכוללים בין היתר גם נושאי המשכיות עסקית ואבטחת מידע. ניהול הסיכונים התפעוליים מתבצע לפי סטנדרטים מקובלים (Best Practice) בכל חלקי הקבוצה

לפירוט על סיכון התפעולי וניהולו ראה בהמשך הפרק.

כלים המשמשים בניהול הסיכונים

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים, בארץ ובח"ל, נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות בשינויים החלים בסביבה העסקית, ובהנחיות ובדרישות בנק ישראל וגורמי רגולציה נוספים בארץ ובעולם. להלן סקירה תמציתית של הכלים העיקריים שמשמשים לצורך אמידת הסיכונים וכבסיס לקבלת החלטות. הכלים המרכזיים המשמשים את ניהול הסיכונים הם: קביעת תיאבון הסיכון, המגדיר בין היתר את קביעת מדיניות ומגבלות הסיכון - לכל סוג סיכון; קביעת תהליכי העבודה לניתוח וניהול הסיכון ברמת העסקה הבודדת וברמת התיק; דוחות תקופתיים להערכת הסיכון, על בסיס אינדיקטורים כמותיים ואיכותיים של התיק של לאומי, תוך התייחסות לשינויים בסביבה בה פועל הבנק. דוחות אלה נידונים בפורומים וועדות שונות שהוגדרו לנושא; ביצוע תרחישים פוטנציאליים, ברמות חומרה שונות, להערכת ההפסדים שיתכנו וההשלכות על הבנק. על בסיס תרחישים אלה, שמבוצעים הן ברמת כלל הבנק והן ברמת סוגי פעילות וסיכון ספציפיים, מוגדרת תוכנית פעולה להתמודדות עם הסיכונים.

הערכת הסיכונים ברמה הכוללת של הבנק וברמת הפעילות והעסקה הבודדת מבוססת על מתודולוגיות רבות ומובנות, חלקן מבוסס על הערכות מומחים בכל תחום פעילות, וחלקן האחר גם על בסיס נתונים היסטוריים ומודלים סטטיסטיים מסוגים שונים. השינויים בסביבת הסיכון בעולם ובארץ, והשינויים בתפיסת הסיכון מחייבים את הבנק לעדכן את הערכותיו, את המתודולוגיות שבהן הוא משתמש, תוך אתגור מתמיד שמבוצע על ידי כל הגורמים המעורבים.

סביבת הסיכון והשפעתה על הבנק

בשנת 2013 התמתנה סביבת הסיכון לעומת שנת 2012, על רקע השיפור בכלכלת ארה"ב וההתייבבות באירופה. התמתנות זו הביאה לירידה בסיכוי להתממשות תרחיש קיצון גלובלי. עם זאת, במבט קדימה, ההתאוששות באירופה טרם הושלמה, תהליך היציאה של הבנק המרכזי האמריקאי ממדיניות רכישת הנכסים הינה תוצאה של השיפור בכלכלה, אך היא הכניסה מימד חדש של חוסר וודאות בשווקים בדגש על עליית סיכון הריבית ומחירי נכסים.

הגורמים העסקיים והחטיבה לניהול סיכונים עוקבים אחר ההתפתחויות השונות, ופועלים באופן ממוקד לצמצום הסיכונים.

להלן מוקדי סיכון מרכזיים שצפויים להשפיע על סיכוני הבנק בשנה הקרובה:

1. ההתאוששות האיטית בכלכלה העולמית, האטה בכלכלה המקומית והשווקים

ההאטה הכלכלית בעולם בשנים האחרונות, בדגש על כלכלת אירופה, גורמת להאטה בצמיחת הכלכלה המקומית. בהיבט האשראי, האטה מקומית בשילוב מגמת הייסוף המתמשך בשערי חליפין, משפיעים על לקוחות הבנק שהם חברות מסגמנטים שונים ובפרט היצואנים. ההאטה יוצרת ירידה בביקוש לאשראי למימון פעילות עסקית. מנגד, רמת הריבית הנמוכה מקלה על צרכי המימון של הלקוחות, אך תרחיש של עליית ריבית מהירה עלול להקשות עליהם בהקשר זה. בהיבט החשיפה לסיכונים השוק, הסביבה הכלכלית העולמית עלולה להמשיך ולהתבטא בתנדטיות בשווקים הפיננסיים במהלך השנה הקרובה ולהשפיע על השקעות הבנק בניירות ערך בתיק הנוסטרו.

2. סיכון הציות

סיכון אי הציות להוראות דין במובן הרחב כפי שתואר לעיל (להלן "סיכון הציות"), עלה והוא צפוי להמשיך ולהיות סיכון מרכזי בתחום הבנקאות בישראל ובעולם. במהלך השנים האחרונות, בנקים בארה"ב ובאירופה ספגו קנסות משמעותיים בגין סיכון הציות בפעילות מול לקוחות, פעילות בשוק ההון והריביות ובגין פעילות בתחום הבנקאות הפרטית. בנוסף, השינויים התכופים ברגולציה דורשים מעקב מתמיד, פרו-אקטיביות והערכות בזמן קצר הדורשת הקצאת משאבים רבים.

3. התגברות דרישות רגולטוריות

מאז המשבר הפיננסי בשנת 2008, הוחמרו בעולם ובישראל הדרישות מבנקים, על רקע הלקחים שהופקו ועדיין מופקים מהמשבר. השינויים העיקריים כפי שבאו לידי ביטוי בהוראות באזל 3, טיפלו בעיקר בחיזוק ההון והנזילות של הבנקים בארץ ובעולם. ההשפעה של דרישות רגולטוריות אלו על מערכת הבנקאות בעולם וגם בישראל הנה משמעותית. במקביל ניכרת עלייה ביוזמות נוספות לרפורמות במערכת הבנקאות העשויות להשפיע על פעילות הבנק ורווחיותו.

4. שוק הנדל"ן והמשכנתאות המקומי

שוק הנדל"ן המקומי, בדגש על נדל"ן למגורים, אופיין בעליות מחירים משמעותיות בשנים האחרונות. החשש העיקרי בתחום זה הינו, שסביבת הריבית הנמוכה תומכת ברמות מחירים גבוהות וכאשר תחול עליית ריבית, ירדו מחירי הנדל"ן באופן משמעותי ויגרמו בתרחיש קיצון למשבר בענף שיתרחב לכלל המשק. חשש זה בא לידי ביטוי גם בדו"ח השנתי של קרן המטבע שפורסם בחודש פברואר 2014.

לאומי מצמצם את החשיפה לסיכון של אשראי עקב ירידה במחירי הנדל"ן על ידי יישום מדיניות חיתום קפדנית ומעקב שוטף אחר התפתחות הסיכון בענף. בשנת 2013 ירדה ריכוזיות האשראי לנדל"ן מסך האשראי בתיק לאומי.

5. סיכון למתקפות סייבר

במהלך השנה האחרונה התממשו אירועי סייבר בארץ ובעולם. התממשות סיכון זה, מחייבת את הבנקים להשקיע משאבים רבים בתחום ההגנה בפני סיכונים אבטחת מידע לרבות סיכונים סייבר, בכוח אדם מומחה במודיעין ובתשתיות, על מנת להקטין את החשיפה לסיכון זה. שינויים לרעה בסביבה הגיאופוליטית פועלים אף הם להגדלת סיכון מתקפות הסייבר, שכן הזירה הוירטואלית הפכה לאחת מזירות הלחימה המובילות של ארגונים ומדינות.

הגדרת חומרת גורמי הסיכון

המתודולוגיה לסיווג רמת החומרה של החשיפות לסיכונים השונים, כפי שמתוארים בטבלת חומרת גורמי הסיכון, מבוססת על אמידת החשיפה לסיכונים השונים וכימות ההשפעה של התממשות התרחישים על הון הקבוצה, קרי על יציבותה. רמות החומרה המוגדרות להלן מתבססות על תרחישי קיצון פוטנציאליים, ומציגות את גובה החשיפות בחלוקה לשלוש רמות: נמוכה, בינונית וגבוהה. זאת, כפונקציה של היקף הפגיעה, ביחס להון הקבוצה בהתממשות הסיכון. פגיעה של עד 1% בהלימות הון עצמי רובד 1 מוגדרת כסיכון נמוך, סיכון "בינוני" מוגדר כסיכון אשר התממשותו עלולה להוריד את יחס הלימות הון בשיעור של יותר מ-1%, אך מבלי להוריד את יחס הלימות הון אל מתחת ל-6.5% ופגיעה שתוביל לירידת יחס הלימות הון מתחת ל-6.5% מוגדרת כסיכון גבוה.

חשוב לציין כי המתודולוגיה האמורה להערכת חומרת גורמי הסיכון הנה אחת מבין רבות. באופן שוטף, הבנק בוחן את ההשפעה של אירועים שונים שייתכנו לא רק על ההון והיציבות, אלא גם על הרווח השוטף, על המוניטין ועוד. הערכות אלה נידונות בפורום של חברי ההנהלה ובדירקטוריון.

בטבלת חומרת גורמי הסיכון המובאת להלן, מוצגת הערכת החומרה עבור כל אחד מהסיכונים השונים, הנגזרת מהערכת ההשפעה של התממשות תרחישי הקיצון הפוטנציאליים שהוגדרו על הלימות הון של הבנק. נציין כי אף אחת מהחשיפות לגורמי הסיכון אינה מוגדרת כגבוהה, והתפלגות הסיכונים המתקבלת תואמת את תיאבון הסיכון ואת יעדי הקבוצה.

ביחס לדוח הכספי של 2012 לא חל שינוי בסיווג הסיכונים לפי רמות הסיכון, שכן העלייה בסביבת הסיכון שתוארה לעיל, בסעיף על סביבת הסיכון והשפעתה על הבנק, לא הביאה לשינוי משמעותי בהערכת ההשפעה של כל אחד מגורמי הסיכון על הון הבנק ויציבותו.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיקרי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" לעיל.

טבלת חומרת גורמי הסיכון

רמת חומרה*	הגדרה	סיכון
בינונית	סיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו. ההתייחסות היא לאשראי לציבור, נגזרים, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב ואחזקות הוניות	1 סיכון אשראי כולל
בינונית	סך הסיכון המתואר על ידי ההסתברות לכשל של לווים, ההפסד בהיתן כשל, שמושפע גם מהביטחונות, והחשיפה בעת כשל של לווים בודדים	1.1 סיכון איכות לווים ובטחונות
נמוכה	סיכון אשראי הנובע מגודלם היחסי של לווים בתיק האשראי של הבנק	1.2 סיכון ריכוזיות לווה גדול וקבוצת לווים
בינונית	סיכון אשראי הנובע מריכוז של אשראי ללוים בענפי משק ובמגזרים מסוימים	1.3 סיכון ריכוזיות ענפית ומגזרית
בינונית	סיכון החשיפה של נכסי הקבוצה לשינויים בשערי חליפין, בריבית, באינפלציה ומחירי נכסים, הקורלציה ביניהם ורמות התנדדותיות שלהם	2 סיכון שוק כולל
נמוכה	הסיכון עקב תנודות בשער חליפין כולל אינפלציה (תיק למסחר ובנקאי)	2.1 סיכון בסיס
נמוכה	הסיכון עקב תנודות בשערי ריבית (תיק למסחר ותיק בנקאי)	2.2 סיכון ריבית
נמוכה	הסיכון עקב תנודות במחירי מניות ואג"ח בתיק המסחרי ובתיק הבנקאי עבור נכסים המשוערכים לפי מחיר שוק	2.3 סיכון מרווח ומחירי מניות
נמוכה	הסיכון בחוסר היכולת לעמוד באי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי	2.4 סיכון נזילות
נמוכה	סיכון להפסד הנובע מליקויים או כשלים של תהליכים, פרויקטים גדולים, אנשים או מערכות או אירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין	3 סיכון תפעולי
נמוכה	הסיכון הנובע מפעילות שאינה תואמת חקיקה (אזרחית), טעויות משפטיות ותביעות ייצוגיות המתנהלות כנגד הבנק	3.1 סיכון משפטי
נמוכה	הסיכון שיכול לנבוע מאי עמידה בדרישות הרשויות, אשר יתבטא בקנסות על בנק או עובדים	3.2 סיכון ציות
נמוכה	הסיכון שפרסום שלילי יגרום לירידה בביסיס הלקוחות, ירידה בהכנסות, בנזילות או עלויות משפטיות גבוהות	4 סיכון מוניטין
בינונית	סיכונים הנגרמים עקב אירועים חיצוניים שעלולים לגרום התממשות של מספר סיכונים במקביל	5 סיכונים מערכתיים - הוליסטיים

* בהתייחס לפגיעה אפשרית בהלימות ההון.

הגדרות לסיכונים בטבלה:

1. סיכון אשראי

סיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו. ההתייחסות היא לאשראי לציבור, נגזרים, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב ואחזקות הוניות. חומרת סיכון האשראי הכולל היא בינונית. הרחבה על ניהול הסיכון ראה בהמשך הפרק. להלן פירוט תת-הסיכונים הנכללים תחת הגדרת סיכון האשראי לפי המיפוי הקבוצתי:

1.1. סיכון לווה בודד ובטחונות: סיכון בגין כניסה לכשל של צד נגדי, הגורמת לאי עמידה בהתחייבויות כספיות חוזיות. הסיכון כולל:

- כניסה לכשל של צד נגדי בנגזרים.
- הסיכון השיורי בגין אי יכולת לממש בטחונות.
- סיכון מדינה הנובע מחשיפה אל לווים הפועלים במדינות זרות.
- סיכון אשראי במניות הנובע מהחשיפה לכשל בגין החזקה במניות לצורך השקעה. חומרת הסיכון מוגדרת כבינונית.

1.2. סיכון ריכוזיות: סיכון האשראי בחשיפה משמעותית ללווים בעלי מאפיינים כלכליים דומים או שעוסקים בפעילויות דומות או שמצויים בשליטה ו/או בניהול של גורם מסויים, שיכולים להביא, במצב של שינוי במצב הכלכלי, להשפעה דומה על יכולת העמידה בהחזר החובות של אותם לווים. להלן פירוט תת-הסיכונים הנכללים בהגדרה לפי המיפוי הקבוצתי:

1.2.1. חשיפה משמעותית ללווה גדול וקבוצת לווים. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

1.2.2. חשיפה ענפית ומגזרית. חומרת הסיכון מוגדרת - כבינונית;

חומרת סיכון הריכוזיות הכולל ותתי הסיכונים נבחנה במסגרת תרחישי קיצון שבחנו מהו הנזק בגין ריכוזיות האשראי בתיק כתוצאה מהתממשות משבר חמור. חומרת סיכון הריכוזיות הכולל מוערכת כבינונית.

2. סיכון שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון החשיפה של נכסי הקבוצה עקב אי הוודאות בשינויים בשערי חליפין, בריבית, באינפלציה ובמניות, הקורלציה ביניהם ורמות התנודתיות שלהם. חומרת סיכון השוק הכולל היא בינונית. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

2.1. סיכון בסיס. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.2. סיכון ריבית. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.3. מרווח אג"ח ומחירי מניות. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

חומרת סיכון השוק הכללי ותתי הסיכונים הוערכו לפי תרחיש הקיצון החמור ביותר בסט התרחישים עבור הסיכונים הללו. רמת חומרת סיכון שוק - כללי מוגדרת בינונית.

2.4. סיכון נזילות: אי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. סיכון זה נקבע כנמוך מכיוון שהבנק עומד במדדי הנזילות שקבע לעצמו, כולל מדדים הסתברותיים, וגם חברות הבנות עומדות במדדים שקבעו לעצמן. הנזקים הכספיים בתרחיש הנזילות החמור ביותר נמוכים אף הם.

3. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. הערכת רמת החומרה מתייחסת לנזקים ברמת חומרה גבוהה וסקירת אירועים היסטוריים. רמת החומרה לסיכון מוגדרת כנמוכה. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

3.1. סיכון משפטי: סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם או מהתחייבויות תלויות. ההגדרה כוללת סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים, ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי. בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. לאור תוצאות ניתוח חטיבת הייעוץ המשפטי לתרחיש קיצון אפשרי, הסיכון המשפטי של הקבוצה מסווג נמוך. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

3.2. סיכון ציות: הסיכון שיכול לנבוע מאי עמידה בדרישות רגולטוריות וחוקים של הרשויות השונות בישראל ובעולם. רמת החומרה לסיכון הציות של הקבוצה מוגדרת כנמוכה.

4. סיכון מוניטין

הסיכון שפרסום או גילוי ציבורי של עסקה, צד לעסקה או נוהג הקשור ללקוחות, כמו גם תוצאות עסקיות ואירועים הקשורים בקבוצה, ישפיע באופן שלילי על אמון הציבור בקבוצה. סיכון המוניטין של הקבוצה מנוהל על ידי הקפדה וקיום של רמה גבוהה של עמידה בהוראות הרגולטורים השונים, שמירה על רמות בקרה גבוהות ונהלי עבודה מסודרים של ההנהלה והדירקטוריון ויכולתם לעקוב אחר הפעילות השוטפת. ללאומי קוד אתי להתנהגות מול עובדים, ספקים וסביבה. קבוצת לאומי מקפידה על כך שהמוצרים והשירותים הניתנים על ידה יהיו בעלי איכות גבוהה. היחס לעובדים וללקוחות מתבטא בכמות מזערית של תלונות. בנוסף, קיימות תוכניות מגירה מפורטות להתמודדות עם אירועי מוניטין. רמת החומרה של סיכון המוניטין של הקבוצה מוגדרת כנמוכה.

5. סיכונים מערכתיים - הוליסטיים

סיכונים הנובעים מאירועים כלכליים, פוליטיים וגיאופוליטיים הן בארץ והן בעולם, שיכולים לסכן את יציבותה של הקבוצה, כגון מלחמה או משבר כלכלי עולמי. הערכת הסיכון מבוססת על ההפסד בתרחיש הקיצון החמור ביותר בסט התרחישים של הקבוצה הכולל התממשות מספר סיכונים יחד. חומרת הסיכון בלאומי מוגדרת כבינונית.

הוראות באזל וההערכות בלאומי

נתוני הדוחות הכספיים של לאומי, חישוב נכסי הסיכון ויחס הלימות ההון ל-31 בדצמבר 2013 מחושבים ומוצגים בהתאם לכללי הגישה הסטנדרטית בבאזל 2. יחס הלימות ההון בגובה 14.82% אשר לאומי מציג ל-31 בדצמבר 2013 מכסה על פי הערכות הקבוצה את ההון הנדרש בגין הנדבך הראשון והנדבך השני, כולל תרחישי הקיצון שמשמשים את הקבוצה בהערכותיה הפנימיות.

בדוח זה הורחבו ו/או הוספו נתונים מסוימים הנדרשים במסגרת נדבך 3 ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן:

הנושא	טבלה	דוח דירקטוריון	דוח כספי
כללי	1	עמוד 12	-
מבנה ההון (איכותי וכמותי)	2	עמוד 22	באור 13
הלימות ההון (איכותי וכמותי)	3	עמוד 24	-
חשיפות סיכון והערכתו - גילוי איכותי כללי		עמודים 158-164	-
סיכון אשראי גילוי איכותי	4 (א)	עמודים 169-173	-
חשיפות סיכון אשראי לפי סוגי אשראי עיקריים	4 (ב)	עמוד 174	-
חשיפות לפי איזור גיאוגרפי למדינות זרות	4 (ג)	עמוד 193	תוספת ו'
חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי וסוגי אשראי עיקריים	4 (ד)	עמוד 174	-
חשיפות אשראי לפי תקופה לפרעון	4 (ה)	עמוד 175	-
חשיפת סיכון אשראי בעייתי והפרשות לחומ"ס			
לפי ענפי משק	4 (ו)	-	תוספת ה'
סכום הלוואות פגומות והפרשות לפי איזור גיאוגרפי	4 (ז)	-	תוספת ו'
תנועה ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי	4 (ח)	-	באור 4 א.1
חשיפות אשראי לפי משקל סיכון	5	עמודים 176-179	-
הפחתת סיכון אשראי (איכותי וכמותי)	7	עמודים 182	-
חשיפות אשראי בנגזרים של צד נגדי (איכותי וכמותי)	8	עמודים 183	-
איגוח (איכותי וכמותי)	9 (ו), 9 (ז)	עמוד 85	באור 3
סיכון שוק (איכותי וכמותי)	10	עמודים 196-204	-
סיכון תפעולי - גילוי איכותי	12	עמודים 207-211	-
השקעה במניות (איכותי וכמותי)	13 (ב)	עמודים 87-88	-
השקעות במניות של חברות כלולות	13 (ב)	עמוד 135	-
סיכון ריבית	14	עמודים 199-202	תוספת ד'

תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן. במסגרת התהליך הוגדרו תיאבון הסיכון ויכולת הנשיאה בסיכון, נערך תהליך מקיף של מיפוי והערכת הסיכונים אליהם הקבוצה חשופה, פותחה מסגרת מקיפה לניתוח תרחישי קיצון ונבחנו תהליכי ניהול הסיכונים ומבנה ניהול הסיכונים בקבוצה.

תוצרי התהליך מרוכזים במסמך ה-ICAAP שהוגש למפקח על הבנקים באפריל 2013. תהליך זה נבחן על ידי המפקח על הבנקים כחלק מ"תהליך הסקירה הפיקוחי" (Supervisory Review Process) - SREP. מסמך ICAAP מעודכן, מגובש בימים אלו ויוגש באפריל 2014.

ביוני 2011 עודכנו על ידי ה-BIS (Bank for International Settlements), הוראות באזל 3 "חיזוק עמידתה של המערכת הבנקאית" אשר פורסמו בדצמבר 2010. הוראות אלו נסמכות על הוראות באזל 2 ומעדכנות מספר היבטים כפי שנוסחו מלקחי המשבר הפיננסי האחרון. גם באיחוד האירופי ובארה"ב פורסמו הוראות סופיות ליישום באזל 3. באיחוד האירופי הוראות נכנסו לתוקף בתחילת 2014, ובארה"ב ייושמו בתחילת 2015 עבור מרבית הבנקים, ובאופן חלקי ב-2014 לגבי הבנקים הגדולים.

מטרת ההוראות שפרסם ה-BIS היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר, זאת נוכח לקחי המשבר של 2008-2009, תוך הכנסת שיפורים בתחום ניהול הסיכונים ובדגש על:

- שיפור איכות ההון והגדלתו.
- שיפור יחסי הנזילות וקביעת סטנדרטים אחידים למדידת הנזילות.
- הקטנת ההשפעה הפרו-מחזורית של המצב הכלכלי על דרישות ההון.
- הגברת השקיפות של שיטות ניהול הסיכונים.

בהיבט ההון, ההוראות מתמקדות בהגדרה מחודשת לרכיבי ההון וקביעת יחסי הלימות הון מזעריים גבוהים יותר.

יישום הוראות באזל 3 בישראל

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הוראות אלה נכנסו לתוקף ב-1 בינואר 2014.

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", כל התאגידיים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

כמו כן, כל התאגידיים הבנקאיים בישראל יידרשו לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 12.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי גדול יידרש לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

להלן מספר דגשים נוספים מתוך הוראות בנק ישראל לאימוץ הוראות באזל 3:

הון עצמי רובד 1 הוגדר מחדש וברכיביו הוכנסו מספר שינויים, ובהם:

קרן ההון בגין ניירות ערך זמינים למכירה (לאחר מס) תהווה חלק מהון עצמי רובד 1, בין אם היא חיובית או שלילית.

להכרה בזכויות שאינן מקנות שליטה נוספה מגבלה שתלויה בעודפי ההון בחברה המוחזקת.

דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן לא ינוכה מהון עצמי רובד 1, בשונה מהוראות באזל 2.

שונה מבנה הניכויים מההון, ונקבעו ניכויים חדשים, כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי".

1. בוטלה ההבחנה בין הון רובד 2 עליון לרובד 2 תחתון ובוטל רובד 3, אולם הושארה מגבלה לפיה הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון עצמי רובד 1, ומכשירי ההון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 (לאחר הניכויים הדרושים מהון זה). מגבלה זו אינה כוללת את מכשירי ההון שנכללו קודם לתחולת הוראה זו בהון רובד 2 עליון, בכפוף להוראות מעבר.
2. נקבעו קריטריוני כשירות למכשירי ההון בהון רובד 1 ובהון רובד 2, וביניהם הדרישה שהמכשירים יהיו בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בעת ירידה מיחסי הלימות הון עצמי רובד 1 מסויימים. מלאי מכשירי ההון הקיימים בעת כניסת הוראות באזל 3, יופחת מבסיס ההון בהדרגה.
 תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:
<http://leumi.co.il/home01/32587>
3. הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי, לפני השפעת המס, יוכרו כחלק מהון רובד 2, עד לשיעור של 1.25% מסך נכסי סיכון משוקללים בגין סיכונים אשראי על פי הגישה הסטנדרטית.
4. השקעה עודפת בתאגיד ריאלי בודד של מעל 5% מהון עצמי רובד 1 תקבל משקל סיכון של 1250%.
5. נקבעה דרישת הון בגין סיכון להפסדי CVA (Credit Valuation Adjustment), שעלולים להיגרם עקב הרעה באיכות האשראי של צד נגדי בעסקת נגזרים OTC.
6. נקבעה תקופת מעבר עד ליישומן המלא של הוראות באזל 3.
7. תחת הנחה של יישום מלא ומיידי של הוראות בנק ישראל בנוגע לאימוץ הוראות באזל 3 (ללא התחשבות בהוראות המעבר), היה יחס הון עצמי רובד 1 של קבוצת לאומי ליום 31 בדצמבר 2013 9.05% לעומת 9.43% בהתאם להוראות באזל 2. תוצאה זו מתבססת בין היתר על פרשנות הבנק להוראות.
8. תחת הנחה של יישום הדרגתי, על פי הוראות המעבר, של הוראות בנק ישראל בנוגע לאימוץ הוראות באזל 3, היה יחס הון עצמי רובד 1 של קבוצת לאומי ליום 31 בדצמבר 2013 9.20% לעומת 9.43% בהתאם להוראות באזל 2. תוצאה זו מתבססת בין היתר על פרשנות הבנק להוראות.

להלן פירוט הגורמים העיקריים והשינויים הצפויים בגינם בהלימות ההון של קבוצת לאומי ביום 1 בינואר 2014 בשל יישום הוראות באזל 3, בהתאם להוראות המעבר:

א. רכיבי ההון

השפעה על יחס הלימות הון כולל	השפעה על יחס הלימות הון עצמי רובד 1 (באחוזים)	שינוי בהון הכולל	שינוי בהון עצמי רובד 1 במיליוני ש"ח	
0.03	0.06	81	181	הכללת קרן ההון בגין ניירות ערך זמינים למכירה בהון עצמי רובד 1
(0.01)	(0.01)	(37)	(40)	אי-הכרה בזכויות שאינן מקנות שליטה בהון עודף של חברות בנות שאוחדו
0.04	0.02	129	65	ביטול הניכוי מההון של השקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו, וביטול ניכויים הקשורים לחשיפות איגוח
0.82	-	2,272	-	הכללת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בהון רובד 2
(1.04)	-	(2,909)	-	הפחתה מהון רובד 2 של כתבי ההתחייבות שאינם כשירים כהון פיקוחי, בהתאם להוראות המעבר
(0.02)	(0.01)	(49)	(49)	השפעות אחרות
(0.18)	0.06	(513)	157	סך הכל

ב. נכסי הסיכון

השפעה על יחס הלימות הון עצמי רובד 1 (באחוזים)	השפעה על יחס הלימות הון עצמי רובד 1 כולל	נכסי סיכון במיליארדי ש"ח	
(0.20)	(0.13)	3.93	מסים נדחים בגין הפרשי עיתוי
(0.12)	(0.08)	2.35	סיכון צד נגדי בנגזרים (CVA)
(0.10)	(0.06)	1.84	ההפרשה הקבוצתית שנוספה להון רובד 2
(0.02)	(0.02)	0.44	השפעות אחרות
(0.44)	(0.29)	8.56	סך הכל

ב-13 בינואר 2013, פירסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342 בנושא ניהול סיכון נזילות. ההוראה מהווה אבן דרך באימוץ הוראות הרגולציה הבינלאומית בנושא הנזילות מטרת עדכון ההוראה, הינה להתחיל ולאמץ באופן הדרגתי את הנחיות באזל 3 לניהול סיכונים הנזילות ובמרכזן הגדרת יחסים מינימאליים בין הנכסים הנזילים לבין ההתחייבויות אשר מוערך כי יתמששו תוך פרק זמן מוגדר. בפרט, מדובר בהגדרת יחס נזילות מזערי לתקופה של חודש LCR - (Liquidity Coverage Ratio) ובהגדרת יחס מימון יציב לתקופה של שנה NSFR - (Net Stable Funding Ratio). הבנק מחשב את יחסי הנזילות בהתאם לדרישות בנק ישראל. בפברואר 2014 העביר בנק ישראל בקשה לביצוע סקר השפעה כמותית (QIS) להערכת השפעת אימוץ הוראות באזל 3 על יחסי הנזילות של הבנקים.

ב-30 במאי 2013, פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333 בנושא ניהול סיכון ריבית. ההוראה מאמצת את עקרונות מסמך באזל בנושא ניהול ריבית בהתאמות הנדרשות. במרכז ההוראה דרישה לבקרות איכותיות, הפרדת תפקידים ושימוש בתרחישי קיצון ומודלים מתקדמים לניהול סיכון הריבית. ההוראה תיכנס לתוקף ב-1 ביולי 2014. הבנק נערך ליישום ההוראה במועד.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה או צד נגדי של התאגיד הבנקאי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.

מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק מהווה ביטוי מרכזי לאסטרטגיית סיכון האשראי של הבנק. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיקוח ובקרה אחר סיכון האשראי. מדיניות האשראי והנהלים הקיימים מתייחסים לסיכוני האשראי בכל הפעילויות בבנק, וחלים הן על האשראי הבודד והן על תיק האשראי בכללותו.

בנוסף למסמך מדיניות האשראי של הבנק, קיים מסמך מדיניות אשראי וסיכוני אשראי ברמה קבוצתית המתווה את המסגרת ועקרונות העל למסמכי המדיניות של כל אחת מחברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל (בארה"ב, באנגליה וברומניה). לחברות הבנות בארץ מוצגת גם מדיניות האשראי של הבנק, המהווה המלצה וקו מנחה לגיבוש מדיניות האשראי בכל אחת מחברות הבנות בארץ.

המשלים לכל אלה הינו מסמך המתייחס ליעדים העסקיים, כפי שנקבעים על ידי ההנהלה ומהווים בסיס לתוכנית העבודה של הבנק.

מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק בישראל מעודכן מדי שנה, נידון בהנהלת הבנק ומאושר על ידי דירקטוריון הבנק. המסמך מתווה מדיניות לפעילות הבנק בארץ ונותן ביטוי למצב הכלכלה בעולם ובארץ ולסביבת הסיכון המוערכת לשנה הקרובה. העקרונות המנחים במדיניות האשראי של הבנק מתבססים על פיזור הסיכונים וניהולם המבוקר. הדבר בא לביטוי בפיזור תיק האשראי של הבנק בין ענפי המשק השונים ועל פני מספר רב של לווים.

העקרונות המנחים של הבנק כוללים:

- מיקוד החשיפות בפעילויות לגביהן קיימת בבנק המומחיות הנדרשת לאמידת וניהול הסיכונים הגלומים בהם.
- מעורבות באשראי לסוגיו השונים במטרה להשיג פיזור הסיכון.
- עבור כל סיכון אשראי חייבת להיות הפרדה בין היחידה המטפלת בסיכון האשראי לבין יחידה עצמאית המבצעת בקרה על סיכון האשראי ועל ניהול הסיכון האשראי.
- עריכת ניתוח סיכונים טרם כניסה לקווי עסקים חדשים או השקת מוצרים חדשים.
- עיקרון הסגמנטציה: חלוקת הטיפול בלקוחות בין קווי עסקים מתבצעת בהתאם למחזור הפעילות של הלקוח וגודל מסגרת האובליגו העומדת לרשותו, וכן בהתאם למורכבות/התמחות בסוג העסקה.
- כל גורם בבנק היוצר חשיפה לסיכון אשראי ומנהלו, מחויב להיות מודע לסיכונים בתחום פעילותו ואחראי לניהולם השוטף. בכלל זה, מודעות וניהול הסיכונים בתחום הציות העלולים להתלוות לעסקות (אשראי, פאסיב או פעילות שוטפת).
- ביצוע מעקב שוטף ותקופתי אחר חשיפות האשראי במטרה לזהות חולשות, מוקדם ככל שניתן, ולהיערך בהתאם.
- הערכת סיכון האשראי בצורה כמותית, תוך הגדרת דירוג סיכון לכל לקוח. ליישום מטרה זו, קיימים בבנק מודלים ומערכות ממוכנות לתמיכה בתהליך בחינת רמת הסיכון של הלווה והערכת ההפסד הצפוי.

- קביעת מתווה פעילות, היוצר הבחנה בין שלושה סוגי פעילויות:
 - פעילויות וסגמנטים בעלי רמת סיכון נמוכה אותם הבנק ירצה לממן ובהם ירצה לגדול.
 - פעילויות/סגמנטים בעלי רמת סיכון בינונית, בהם הליווי הינו סלקטיבי.
 - פעילויות/סגמנטים בעלי סיכון גבוה, בהם הבנק נוטה להימנע מהגדלת החשיפה.
- פירוט מתווה הפעילות מוצג במסמך מדיניות האשראי של הבנק ומתעדכן אחת לרבעון ככל הנדרש.
- קביעת מגבלות כמותיות פנימיות וניהול ומעקב אחריהן. כמו כן, מתקיים מעקב אחר התפלגות דירוגי הסיכון של הלווים בבנק בחתכים שונים.
 - הבנק פועל מזה מספר שנים, להגברת הערנות והמודעות הכללית בקרב מנהלי הלקוחות, להשלכות שליליות אפשריות של היבטים סביבתיים על פרויקטים אותם הוא מממן. הבנק פועל לזיהוי התעשיות הרגישות ולשילוב מרכיב חשיפה זה בעת קבלת החלטות אשראי.

תהליכי ניהול ובקרה

בתחום ניהול האשראי שופרו תהליכי הבקרה והשליטה בסיכונים, בין היתר, על ידי הקמת מרכזים מתמחים לתחום האשראי בחטיבה הקמעונאית, מיזוג פעילות המשכנתאות בחטיבה הבנקאית והעמקת ה"סגמנטציה" של הלקוחות העסקיים לקווי העסקים המתאימים ובמסגרת סניפים מתמחים. מהלכים אלו מאפשרים ראייה רחבה וכוללת של התחייבויות וסיכון הלקוח בלאומי.

בחינת מסגרות האשראי של הלווים הגדולים בבנק, אישור העסקות או העברתן לדיון בוועדת האשראי המתאימה נעשית כבר מספר שנים תוך מעורבות של היחידות לניהול סיכונים אשראי (נס"א), אשר הועברו, כאמור, בתחילת שנת 2014 לכפיפות החטיבה לניהול סיכונים. מעבר זה, שהינו בהתאמה לדרישות הפיקוח על הבנקים, יגביר את עצמאותן ואי התלות של יחידות נס"א, וכן יתמוך בסינרגיה טובה יותר בין ההתייחסות הפרטנית לבין הניהול ברמת כלל תיק לאומי, תוך ייעול תהליכי האשראי.

פירוט להלן ראה בסעיף "מבנה ארגוני ואחריות ניהול סיכונים אשראי".

במסגרת הבקרה והפיקוח על האשראי, קיימות הוראות והנחיות ביחס לסוגי האשראי, תנאי המימון, אופן ההשענות על הביטחונות השונים, סוגי העסקות ותקופות האשראי, ובהקשר לכך הודקו הבקרה והפיקוח על ביצוע המדיניות. ברמה הפרטנית, מושם דגש מיוחד על בחינת המצב העסקי אצל לקוחות בהם עלתה רמת הסיכון. הבקרה נעשית על ידי שימוש בכלי בקרה וייעול תהליכי העבודה. הבנק מקיים באופן שוטף מעקב הדוק אחר השפעת השחיקה והחשיפות שנוצרו אצל הלווים הרלוונטיים, לרבות דיוני עומק על לקוחות המוגדרים כרגישים.

ניהול תיק האשראי בבנק מחייב, בין היתר, קיום הערכה כמותית של רמת הסיכון של הלווים. ליישום מטרה זו מיושמים בבנק מודלים ומערכות מיכוניות לתמיכה בתהליך בחינת רמת הסיכון של הלווה, תוחלת ההפסד והתמורה הנדרשת בגין סיכונים אלו.

הבנק עושה שימוש במערכת מתקדמת לניהול תיק האשראי שמטרתה לשדרג את יכולותיו לשלוט בסיכונים השונים, ובמיוחד בסיכונים ריכוזיות אשראי, לנהל מגבלות על גורמי הסיכון בתחום האשראי, לכוון את הפעילות במטרה לשפר את יחסי התשואה לסיכון וכן לאפשר תמחור נכון יותר של סיכונים האשראי.

כאמור, מאשר דירקטוריון הבנק את מדיניות האשראי של הבנק (ובכלל זה המדיניות ביחס לביטחונות) ואת המגבלות הפנימיות - הענפיות והאחרות.

מתווה לפי ענפי משק

כחלק מהמדיניות מוגדרות שלוש קטגוריות של ענפי המשק על פי דירוג הסיכון בכל ענף - ענפים ברמת סיכון נמוכה, בינונית וגבוהה. מתווה זה מעודכן באופן שוטף בהתאם לניתוחים תקופתיים על ענפי המשק השונים ומגזריהם בהתאם לסיכונים ולסיכויים הגלומים בכל ענף. המתווה הענפי מהווה שיקול נוסף בהחלטות ספציפיות על מתן אשראי, לצד הבחינה הפרטנית של מאפייני סיכון הלווה/העסקה ולצד דירוג הסיכון שלו.

פירוט נוסף בנושא זה ראה בסעיף ריכוזיות האשראי.

מדיניות האשראי בשלוחות חו"ל

בכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל מאושרת מדיניות האשראי של השלוחה על ידי הדירקטוריון המקומי. תיאור תמציתי של האשראי והמאפיינים העיקריים של תיק האשראי בשלוחות חו"ל מוצגים אחת לתקופה בפני הדירקטוריון של הבנק בארץ.

כמו בארץ, גם בשלוחות בחו"ל, מבוססת מדיניות האשראי על פיזור סיכונים תוך קביעת מגבלות לחשיפה לענפי משק שונים ולמגזרי פעילות שונים. עם זאת, רמת הריכוזיות הענפית בשלוחות גבוהה יותר בהשוואה לבנק בישראל, וזאת לאור קוטנן היחסי והצורך להתמקד בנישות ממוקדות. בנוסף, במסגרת מדיניות האשראי נקבעה מדיניות ביטחונות הכוללת עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות השונים, שיעור ההשענות ועוד. כל זאת, תוך התאמה ובכפפות לכל התקנות והוראות הבנקאות בכל אחת מהמדינות. בכל שלוחה נקבעו סמכויות למתן אשראי ברמות השונות. בנוסף, בשלוחות בהן ניתן אשראי מסחרי מתקיים תהליך של דרוג לוויים בהתאם לרמות סיכון, ובשלוחות בהן היקף האשראי משמעותי, פועלת יחידה לבחינת אשראי המבצעת באופן שוטף בחינה של רמת הסיכון של לקוחות הבנק.

הדיווח על סיכונים האשראי

הבנק מקפיד על קיום דיווח שוטף ועדכני לגורמי הנהלה, דירקטוריון ולפיקוח על הבנקים. הדיווח לפיקוח על הבנקים כולל דיווח בנושאי אשראי שונים לרבות סיכון האשראי על פי ענפי משק, מכשירים פיננסיים, מבנה ההון העצמי ויחס ההון המזער, לוויים גדולים וקבוצות לוויים, אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, חובות בעיתיים והפרשה נוספת, חשיפות האשראי של השלוחות בחו"ל, אנשים קשורים וכו'.

הדיווחים להנהלת הבנק ולדירקטוריון נוגעים להתפתחות האשראי לעסקות מיוחדות או גדולות, תוצאות של בחינות רבעוניות של התפלגות דירוגי הלוויים בפרט ותיק האשראי הכולל בכלל, דיווחים רבעוניים על ריכוזיות אשראי לפי ענפי משק, לוויים וקבוצות לוויים, אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, מדינות, בנקים ישראלים וזרים מול מגבלות הפיקוח על הבנקים ומגבלות פנימיות, התפלגות האשראי הבעייתית ביחידות הבנק השונות ומידע על לקוחות בעלי רגישות מיוחדת וכו'.

מבנה ארגוני ואחריות ניהול סיכונים אשראי

פונקציות ניהול הסיכון

בקבוצת לאומי קיימת תרבות ניהול סיכונים הדוקה, שהיא המפתח לניהול סיכונים אפקטיבי. הדירקטוריון קובע את תהליכי ניהול הסיכונים ותיאבון הסיכון של הקבוצה, על-בסיס הצעות שמובאות על ידי ההנהלה.

ניהול הסיכונים בבנק מבוסס על שלושה קווי הגנה. קרי, ניהול הסיכונים מתבצע ברמות סמכות ואחריות שונה בשלושה קווי הגנה.

קו ראשון-קווי העסקים

היחידות העסקיות (קו ההגנה הראשון), שפעילותן כרוכה בנטילת סיכון אשראי, פועלות בסביבת סיכון נאותה, במסגרתה הוגדרו תהליכים לניהול האשראי ותפעולו. פעילויות הבקרה הינן חלק אינטגרלי מתהליך ניהול הסיכון. תהליך אישור האשראי מתבצע בהתאם למדיניות האשראי של הבנק ובהתאם למדרג הסמכויות שנקבע.

מרכזי ניהול אשראי וסיכונים - בחטיבה הבנקאית

במהלך שנת 2012 בוצע שינוי ארגוני בחטיבה הבנקאית, אשר הטמעתו הועמקה והושלמה בשנת 2013, כך שהפונקציות המקצועיות הקשורות לסיכונים אשראי הוצאו מאחריות הנהלות המרחבים, ומנוהלות מעתה ב"מרכזי אשראי". אלו יחידות עצמאיות, הכפופות ישירות למנהל הסיכונים החטיבתי, ומאוישות על ידי קציני אשראי מקצועיים ומנוסים. כל מרכזי אשראי פועל מול הסניפים במרחבים שהוגדרו לתחום אחריותו, ומטפל בכל אישורי האשראי שהם מעבר לסמכות הסניפים (חלקם בסמכות המרכז עצמו, וחלקם מועברים על ידו לטיפול הנהלת החטיבה). כמו כן, עוסק המרכז בהיבטי מעקב ובקרת אשראי, תוך הנחייה ופיקוח על פעילות הסניפים בתחום זה, היבטים אשר הורחבו ומוסדו במהלך השנה החולפת.

מערך אשראים מיוחדים

מערך אשראים מיוחדים פועל בכפיפות לראש החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן. המערך מתמחה בטיפול בלקוחות בקשיים ממגזרי הבנקאות המסחרית והבנקאות העסקית, ובמסגרתו פועלים 2 סקטורים כדלקמן:

1. **סקטור טאל"ר** (טיפול אינטנסיבי בלקוחות רגישים) - יחידה מקצועית המטפלת בלקוחות פעילים הנמצאים בקשיים, מתוך הערכה כי בניהול ובליווי נכון של החברה אפשר יהיה להחזירם לפעילות נורמטיבית.
2. **סקטור גביה** - מטפל בלקוחות שאינם פעילים או שהם עומדים לפני סגירת פעילותם. שני הסקטורים לעיל נעזרים לעיתים בגורמים חיצוניים רלוונטיים, כגון: מלווים חיצוניים, רו"ח, מהנדסים, עו"ד ועוד.

קו שני - החטיבה לניהול הסיכונים

ככלל, אחריותה של החטיבה לניהול סיכונים הנה לגבש את מדיניות ומגבלות הסיכון לאישור הדירקטוריון, לפתח ולאתגר את הערכת הסיכון בעסקאות מהותיות ופעילויות חדשות ולנתח את כלל הסיכונים בתיק האשראי בראייה קבוצתית. זאת על מנת לסייע להנהלה לקדם ראייה משולבת, כלל תאגידית של הסיכונים. כאמור בתחילת הפרק, החל משנת 2014, האחריות על ניתוח הסיכונים באשראים ספציפיים שסכומם עולה על 25 מיליון ש"ח וכן האחריות הכוללת על נאותות הסיווגים וההפרשות, הועברה לחטיבה לניהול סיכונים.

מערך ניהול סיכונים אשראי (נס"א) בחטיבה לניהול סיכונים

פעילותן וייעודן של יחידות הנס"א הינן לפעול לאופטימיזציה של קבלת ההחלטות בתיקי האשראי. באחריות יחידות נס"א לפעול לניתוח מעמיק של בקשות האשראי של היחידות העסקיות, תיקוף דירוג הלווים (הערכת הסיכון הפנימית), ביצוע סקירה תקופתית בשיתוף היחידות העסקיות לגבי הלווים בעלי רגישות מיוחדת, תוך קביעת המלצות על סיווגים והפרשות. לצד זאת, פועלות יחידות נס"א בשיתוף עם אגף סיכונים אשראי ועם הנהלות החטיבות העסקיות, לפיתוח מתודולוגיות ו"תבניות" מימון, פיתוח תהליכי בקרה והטמעת נהלי עבודה וכללים למתן אשראי ברמת הבנק. עיקר עיסוקן של היחידות מתמקד בבחינה עצמאית של המלצות מנהלי קשרי הלקוחות לקביעת או להארכת מסגרות אשראי לליווי הלקוחות שבטיפולם ואיתור לקוחות שחלה הרעה במצבם, תוך הצבעה על הסיכונים העיקריים המאפיינים את האשראי ומתן המלצות להמשך הטיפול בלקוח. כחלק מהחשיבה העומדת מאחורי הקמת היחידות לניהול סיכונים אשראי, ובמטרה לשפר ולפשט את קבלת ההחלטות ולקצר את לוחות הזמנים במתן האשראי, חל שינוי במדרג סמכויות האשראי ברמות השונות, באופן שחלק מבקשות האשראי מאושרות על ידי הגורמים העסקיים, בכפוף לתנאים שנקבעו על ידי יחידות ניהול סיכונים אשראי. כך מתאפשרת הקצאת זמן רב יותר לוועדות האשראי לדון בלווים המאופיינים ברמת חשיפה גבוהה ולעסקות מורכבות.

יחידות הנס"א נותנות מענה לעסקות מ-25 מש"ח של המערך המסחרי, העסקי והנדל"ן. בכפיפות לנס"א נדל"ן פועל "יתחום שמאות" שתפקידו, בין היתר, לבחון ולתקף את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשועבדים לבנק (מעבר לסף סכום שהוגדר), המבוצעות על ידי שמאים מוסמכים, ולקבוע את שוויים המרבי של הנכסים לביטחון.

אגף ניהול סיכונים אשראי בחטיבה לניהול סיכונים

בחטיבה לניהול סיכונים, בכפיפות למנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה (CRO) פועל אגף סיכונים אשראי. האגף אחראי על ניהול סיכונים האשראי ברמת תיק האשראי כולו ובכלל זאת, על גיבוש מסמך מדיניות האשראי וסיכונים האשראי לאישור ההנהלה והדירקטוריון, ניטור וניתוח הסיכונים בתיק האשראי בכללותו, בחינה ובקרה בלתי תלויה של תיקי אשראי ספציפיים ופיתוח מודלים וכלים כמותיים למדידה ובקרה על סיכונים האשראי.

קו שלישי - ביקורת פנימית

תפקידה לבחון (על פי רוב בדיעבד) את תקינותם ויעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים בהתאם ליעדי הבנק ולחשוף חולשות בבקורות הפנימיות.

כלים לניהול סיכון אשראי

בניהול סיכון האשראי נעשה שימוש במודלים כמותיים לדירוג הסיכון של הלווים ולהערכה ומעקב אחר הסיכון ברמת התיק.

העמדה או חידוש של אשראי קמעונאי (ללקוחות פרטיים ועסקים קטנים) עד תקרה מוגדרת נבחנת באמצעות מערכת דירוג (Credit Scoring), שעל פיה מוערכת רמת הסיכון בחשיפה לפעילות הלקוח לאורך זמן בחשבון. האשראי העסקי והמסחרי (עסקים מעל התקרה כאמור) וכן לקוחות פרטיים גדולים - מדורגים באמצעות המערכת לדירוג לווים (Credit Rating) הפועלת בבנק. דירוג הלווים מסייע בידי ההנהלה בתהליך קבלת החלטות ותמחור האשראי ובמעקב אחר איכותו לאורך זמן. סיכון האשראי תלוי בהסתברות שהלווה יכנס לכשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה (PD - (Probability of Default), בהיקף החשיפה בגין הלווה בעת הכשל (EAD - (Exposure At Default, ובתוחלת ההפסד מהלווה בהינתן כשל (LGD - (Loss Given Default. מערכת הערכת הלווים יחד עם מערכת מדידת רווחיות מהלקוח, מאפשרת ביסוס קשר בין רמת הסיכון לבין התמחור ללקוח ושיפור היבטים שונים של הניהול השוטף.

ברמת התיק, הבנק נעזר במודל ההון הכלכלי, המתבסס על דירוגי הלווים, על מנת להעריך את סיכון האשראי ברמת המכלול של תיק האשראי ובחתיכים שונים מתוכו.

תהליך הפקת לקחים

בבנק מתקיים תהליך הפקת לקחים באשראי בו נוטלים חלק מנהלים מיחידות הבנק השונות. במסגרת תהליך זה הוקמו בחטיבות השונות ועדות הפקת לקחים. הוועדות הללו מתכנסות אחת לתקופה על מנת לדון באירועי כשל, לנתח את השלכות המשמעותיות של הממצאים באירוע ולגבש המלצות לצורך שיפור תהליכי העבודה והגברת האפקטיביות העסקית. ההמלצות המתקבלות בוועדות מיושמות במידת הצורך בשינויים במדיניות האשראי והביטחונות, בתיקון נהלי העבודה בבנק ובעדכון תוכניות ההדרכה.

דרישת הון בגין סיכוני אשראי

למידע בגין דרישות ההון בגין סיכוני אשראי לפי הנחיות באזל 2, הגישה הסטנדרטית ראה בפרק אמצעים הוניים והלימות ההון.

חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (טבלה 4(ב) - באזל 2):

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
	חשיפות סיכון אשראי ברוטו ממוצעות		חשיפות סיכון אשראי ברוטו (במיליוני ש"ח)	סוג חשיפת אשראי
291,169	288,773	297,282	287,212	אשראי
42,445	45,309	43,043	50,539	אג"ח
14,531	15,904	15,530	15,724	אחרים
117,487	118,620	117,189	120,159	ערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות
7,072	7,139	6,396	8,116	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים
472,704	475,745	479,440	481,750	סך הכל

חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (טבלה 4(ד) באזל 2):

31 בדצמבר 2013						
סך הכל	נגזרים	אחרות	אחרים	אג"ח	אשראי	
	ערבויות והתחייבויות פיננסיים	במכשירים	עסקאות	(במיליוני ש"ח)		
69,912	194	179	-	35,932	33,607	חובות של ריבונות
11,120	31	92	-	5,680	5,317	חובות של ישויות סקטור ציבורי
18,030	2,995	2,064	-	3,508	9,463	חובות של תאגידים בנקאיים
176	-	-	-	176	-	חובות של חברת ניירות ערך
182,891	4,795	75,310	-	3,072	99,714	חובות של תאגידים
22,880	-	2,259	-	-	20,621	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
63,446	95	29,627	-	-	33,724	חשיפות קמעונאיות ליחידים
19,866	6	4,586	-	-	15,274	הלוואות לעסקים קטנים
75,534	-	6,042	-	-	69,492	משכנתאות לדיור
2,171	-	-	-	2,171	-	איגוח
15,724	-	-	15,724	-	-	נכסים אחרים
481,750	8,116	120,159	15,724	50,539	287,212	סך הכל בגין סיכון אשראי

31 בדצמבר 2012						
אשראי	אג"ח	אחרים	אחרות	נגזרים	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
41,551	30,875	-	217	27	72,670	חובות של ריבונות
4,339	4,057	-	114	19	8,529	חובות של ישויות סקטור ציבורי
11,193	2,947	-	2,100	2,170	18,410	חובות של תאגידים בנקאיים
110,427	3,443	-	74,779	4,093	192,742	חובות של תאגידים
23,192	-	-	2,044	-	25,236	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
29,941	-	-	27,998	84	58,023	חשיפות קמעונאיות ליחידים
13,795	-	-	4,164	3	17,962	הלוואות לעסקים קטנים
62,844	-	-	5,773	-	68,617	משכנתאות לדיר
-	1,721	-	-	-	1,721	איגור
-	-	15,530	-	-	15,530	נכסים אחרים
297,282	43,043	15,530	117,189	6,396	479,440	סך הכל בגין סיכון אשראי

פיצול התיק לפי תקופה לפרעון ולפי סוגי חשיפת אשראי עיקריים (טבלה 4(ה) באזל 2):

31 בדצמבר 2013						
אשראי	אג"ח	אחרים	אחרות	נגזרים	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
139,737	28,742	3,486	75,294	4,811	252,070	עד שנה
69,172	9,692	951	27,521	5,558	112,894	מעל שנה ועד חמש שנים
77,815	12,105	3,152	17,344	7,019	117,435	מעל חמש שנים
488	-	8,135	-	3,778	12,401	פריטים לא כספיים
-	-	-	-	(13,050)	(13,050)	הטבות לקיזוז
287,212	50,539	15,724	120,159	8,116	481,750	סך הכל

31 בדצמבר 2012						
אשראי	אג"ח	אחרים	אחרות	נגזרים	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
156,095	20,874	2,796	75,118	4,364	259,247	עד שנה
68,517	13,879	1,427	26,576	4,794	115,193	מעל שנה ועד חמש שנים
72,350	8,290	2,972	15,495	6,641	105,748	מעל חמש שנים
320	-	8,335	-	2,340	10,995	פריטים לא כספיים
-	-	-	-	(11,743)	(11,743)	הטבות לקיזוז
297,282	43,043	15,530	117,189	6,396	479,440	סך הכל

סיכון אשראי בהתאם לגישה הסטנדרטית (טבלה 5 - באזל 2):*

הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי על פי משקל הסיכון, תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי, לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין בטחונות מוכרים.

* ראה פירוט בטבלאות 4(ב) ו-4(ד) שלעיל.

סכום החשיפה לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2):

31 בדצמבר 2013												
חשיפת אשראי (1) ברוטו	ניכוי מההון	650%	225%	150%	100%	75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח												
69,912	-	-	-	-	297	-	359	-	-	2,183	67,073	חובות של ריבוניות
11,120	-	-	-	1	-	-	5,905	-	-	5,214	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
18,030	-	-	-	-	968	-	3,137	-	-	13,210	715	חובות של תאגידים בנקאיים
176	-	-	-	-	-	-	-	-	-	176	-	חובות של חברת ניירות ערך
182,891	-	-	-	3,687	177,846	-	839	-	-	519	-	חובות של תאגידים
22,880	-	-	-	555	22,325	-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
63,446	-	-	-	210	211	63,025	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
19,866	-	-	-	206	139	19,521	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
75,534	-	-	-	223	5,723	24,763	5,550	-	39,275	-	-	משכנתאות לדיוור
2,171	-	-	30	-	224	-	305	321	-	1,291	-	איגוח
15,724	-	-	-	449	13,219	-	-	-	-	-	2,056	נכסים אחרים
481,750	-	-	30	5,331	220,952	107,309	16,095	321	39,275	22,593	69,844	סך הכל

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים כנדרש בהוראת באזל 2 (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות) וכן לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות).

(2) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

ההערות הנ"ל מתייחסות לטבלאות שלהלן.

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2):

31 בדצמבר 2013												
חשיפת אשראי (1) ברוטו	ניכוי מההון	650%	225%	150%	100%	75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח												
69,912	-	-	-	-	297	-	359	-	-	2,183	67,073	חובות של ריבונות
11,119	-	-	-	1	-	-	5,906	-	-	5,212	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
18,023	-	-	-	-	966	-	3,134	-	-	13,208	715	חובות של תאגידים בנקאיים
176	-	-	-	-	-	-	-	-	-	176	-	חובות של חברת ניירות ערך
180,437	-	-	-	3,565	175,514	-	839	-	-	519	-	חובות של תאגידים
22,718	-	-	-	514	22,204	-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
62,991	-	-	-	207	126	62,658	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
19,554	-	-	-	205	55	19,294	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
75,055	-	-	-	214	5,470	24,706	5,529	-	39,136	-	-	משכנתאות לדיור
2,171	-	-	30	-	224	-	305	321	-	1,291	-	איגוח
15,724	-	-	-	449	13,219	-	-	-	-	-	2,056	נכסים אחרים
477,880	-	-	30	5,155	218,075	106,658	16,072	321	39,136	22,589	69,844	סך הכל

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (2):

31 בדצמבר 2013												
חשיפת אשראי (1) נטו	ניכוי מההון	650%	225%	150%	100%	75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח												
76,107	-	-	-	-	217	-	359	-	-	2,205	73,326	חובות של ריבונות
6,464	-	-	-	1	-	-	3,628	-	-	2,302	533	חובות של ישויות סקטור ציבורי
15,935	-	-	-	-	892	-	3,044	-	-	11,284	715	חובות של תאגידים בנקאיים
176	-	-	-	-	-	-	-	-	-	176	-	חובות של חברת ניירות ערך
166,327	-	-	-	3,499	161,470	-	839	-	-	519	-	חובות של תאגידים
21,835	-	-	-	514	21,321	-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
60,700	-	-	-	204	107	60,389	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
17,085	-	-	-	195	48	16,842	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
74,955	-	-	-	214	5,469	24,615	5,527	-	39,130	-	-	משכנתאות לדיור
2,171	-	-	30	-	224	-	305	321	-	1,291	-	איגוח
15,724	-	-	-	449	13,219	-	-	-	-	-	2,056	נכסים אחרים
457,479	-	-	30	5,076	202,967	101,846	13,702	321	39,130	17,777	76,630	סך הכל

סכום החשיפה לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2):

31 בדצמבר 2012												
חשיפת אשראי (1) ברוטו	ניכוי מההון	650%	225%	150%	100%	75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח												
72,670	-	-	-	-	276	-	507	-	-	2,623	69,264	חובות של ריבונות
חובות של ישויות												
8,529	-	-	-	1	1,659	-	3,491	-	-	3,378	-	סקטור ציבורי
חובות של תאגידים												
18,410	-	-	-	-	839	-	3,012	-	-	14,539	20	בנקאיים
192,742	-	-	-	4,500	186,483	-	1,261	-	-	498	-	חובות של תאגידים
חובות בבטחון												
25,236	-	-	-	806	24,430	-	-	-	-	-	-	נדל"ן מסחרי
חשיפות קמעונאיות												
58,023	-	-	-	185	168	57,670	-	-	-	-	-	ליחידים
הלוואות לעסקים												
17,962	-	-	-	183	124	17,655	-	-	-	-	-	קטנים
68,617	-	-	-	219	6,758	18,303	-	-	43,337	-	-	משכנתאות לדיוור
1,721	21	2	42	-	370	-	169	390	-	727	-	איגוח
15,530	-	-	-	441	12,899	-	-	-	-	-	2,190	נכסים אחרים
479,440	21	2	42	6,335	234,006	93,628	8,440	390	43,337	21,765	71,474	סך הכל

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים כנדרש בהוראת באזל 2 (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות) וכן לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות).

(2) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

ההערות הנ"ל מתייחסות לטבלאות שלהלן.

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2):

31 בדצמבר 2012												
חשיפת אשראי (ברוטו (1)	ניכוי מההון	650%	225%	150%	100%	75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח												
72,669	-	-	-	-	276	-	507	-	-	2,623	69,263	חובות של ריבונויות
												חובות של ישויות
8,527	-	-	-	1	1,659	-	3,489	-	-	3,378	-	סקטור ציבורי
												חובות של תאגידים
18,407	-	-	-	-	839	-	3,009	-	-	14,539	20	בנקאיים
189,809	-	-	-	4,412	183,638	-	1,261	-	-	498	-	חובות של תאגידים
												חובות בבטחון
25,135	-	-	-	787	24,348	-	-	-	-	-	-	נדל"ן מסחרי
												חשיפות קמעונאיות
57,631	-	-	-	182	116	57,333	-	-	-	-	-	ליחידים
												הלוואות לעסקים
17,711	-	-	-	181	55	17,475	-	-	-	-	-	קטנים
68,165	-	-	-	201	6,473	18,256	-	-	43,235	-	-	משכנתאות לדיור
1,721	21	2	42	-	370	-	169	390	-	727	-	איגוח
15,530	-	-	-	441	12,899	-	-	-	-	-	2,190	נכסים אחרים
475,305	21	2	42	6,205	230,673	93,064	8,435	390	43,235	21,765	71,473	סך הכל

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (2):

31 בדצמבר 2012												
חשיפת אשראי (נטו (1)	ניכוי מההון	650%	225%	150%	100%	75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח												
76,553	-	-	-	-	230	-	506	-	-	2,623	73,194	חובות של ריבונויות
												חובות של ישויות
5,558	-	-	-	1	190	-	3,482	-	-	1,386	499	סקטור ציבורי
												חובות של תאגידים
17,448	-	-	-	-	773	-	3,077	-	-	13,578	20	בנקאיים
177,927	-	-	-	4,302	171,866	-	1,261	-	-	498	-	חובות של תאגידים
												חובות בבטחון
24,020	-	-	-	786	23,234	-	-	-	-	-	-	נדל"ן מסחרי
												חשיפות קמעונאיות
55,312	-	-	-	179	107	55,026	-	-	-	-	-	ליחידים
												הלוואות לעסקים
15,371	-	-	-	172	53	15,146	-	-	-	-	-	קטנים
68,063	-	-	-	201	6,470	18,160	-	-	43,232	-	-	משכנתאות לדיור
1,721	21	2	42	-	370	-	169	390	-	727	-	איגוח
15,530	-	-	-	441	12,899	-	-	-	-	-	2,190	נכסים אחרים
457,503	21	2	42	6,082	216,192	88,332	8,495	390	43,232	18,812	75,903	סך הכל

מדיניות ותהליכים לגבי שיערוך (Valuation) וניהול ביטחונות (Collaterals):

כמדיניות, שואף הבנק להעמיד אשראי כנגד ביטחונות. היקף הביטחונות הנדרשים מלווה הינו, בין השאר, פועל יוצא מרמת הסיכון שבאשראי. הביטחונות המתקבלים אינם השיקול העיקרי לאישור האשראי, אלא גיבוי נוסף שמטרתו להקטין את ההפסד לבנק במקרה של כשל עסקי/פיננסי של הלווה.

במסגרת מדיניות הביטחונות לכלל ענפי המשק נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות והיקפם. דרישת הביטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי, אך ניתן דגש מיוחד לדירוג הסיכון של הלווים עצמם אשר נקבע בהתחשב במספר רב של פרמטרים, בין העיקריים שבהם: איתנות, לכושר החזר, ענף המשק בו מרוכזת הפעילות.

בנוסף, נקבעים הקריטריונים העסקיים בקבלת הביטחונות, דרך קביעת שיעורי ההישענות על הביטחונות, דרכי הטיפול בעת קבלתם, דרכי עדכון השווי ועיתויו ואמצעי המעקב והבקרה, ואלה מופצים באמצעות נוהלי עבודה, חוזרי עדכון והנחיות תפעוליות.

הביטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם מבטיחים, תוך התייחסות לטווח הזמן, לסוגי הצמדה, לאופי האשראי ולמטרתו וכן למהירות יכולת המימוש שלהם. הבנק נוהג לאמת את שווי הביטחונות על ידי קבלת הערכות שמאי/הערכות שווי עדכניות. הערכת השווי צריכה להיות עצמאית/בלתי תלויה, ועליה להיות מופנית לבנק.

ביחידה לניהול סיכונים אשראי (נס"א) בתחום הנדל"ן בחטיבה לניהול סיכונים פועל "תחום שמאות" שתפקידו, בין היתר, לבחון את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשועבדים לבנק (מעבר לסף סכום שהוגדר).

בעסקות מיוחדות, ובמקרים בהם משמשות מניות תאגיד כביטחון עיקרי ו/או מקור החזר עיקרי לאשראי, נדרשת הערכת שווי עדכנית ובחינת יכולת התבססות על התאגיד כמקור החזר לחוב. הערכת השווי מבוצעת באחת ממספר שיטות המקובלות בבנק, וזאת בהתחשב בנסיבות העניין, כגון: אפיון התאגיד, ענף המשק והסביבה הכלכלית בה פועל התאגיד הנרכש. הערכת השווי יכולה להתבצע על ידי יחידה מומחית בתוך הבנק או על ידי מעריך חיצוני הנכלל ברשימת המעריכים המאושרת מעת לעת על ידי הבנק. במידה והערכת השווי מבוצעת על ידי מעריך חיצוני, תבוצע עליה בחינה ביקורתית על ידי הגורמים העסקיים ויחידות מומחיות בבנק.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת הפקת מידע אודות סוגי הביטחונות. לגבי הביטחונות השונים קיימות הוראות באשר לאופן ניהולם, קביעת שוויים (תוך שימוש בשמאים חיצוניים, נתונים פיננסיים וכו'), הטיפול בקבלתם והמעקב אחר שינויים בהם ובשוויים. בעלי הסמכויות לאישור האשראי פועלים על פי מדיניות שנקבעה באשר לשיעורים אלה המחושבים באופן אוטומטי על ידי המערכת הממוחשבת בהתאם למדיניות שנקבעה.

העקרונות על פיהם נקבעים שיעורי ההישענות לביטחון לגבי הביטחונות השונים נגזרים ממידת הנזילות והסחירות של הביטחון, דרכי המימוש של הביטחון ומהירות המימוש, מידת התנדדותיות בשווי של הביטחון, הערכת שווי הביטחון (פנימית או חיצונית), מידת השליטה הבקרה והפיקוח שיש לבנק על הביטחון, התאמת אופי הביטחון לאופי המימון, ותלות שווי הביטחון במצב הלווה.

דגשים מיוחדים לגבי ביטחונות ספציפיים, מוצגים גם במסמך מדיניות האשראי וסיכונים האשראי של הבנק.

סוגי הביטחונות הנפוצים שמתקבלים על ידי הבנק לצורך הפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי

- משכון/קניזוז כספים המתנהלים בבנק או אצל גורמי חוץ (פיקדונות שקלים/מט"ח, חיסכון, ניירות ערך, קופות גמל).
- משכון מקורות סילוק הנפרעים לחשבון הבנק (ממסרים דחויים, שוברי כרטיסי אשראי, חיובים בהרשאה, חשבונות פתוחים).
- ערבויות בנקאיות מבנקים בארץ ובחו"ל/ערבויות מדינה/שמירת בטחונות בין סניפים.
- ערבויות צד ג'.
- פוליסות ביטוח בעסקות סחר חוץ.
- נדל"ן.
- שעבודים שוטפים.
- מיטלטלין (רכב, ציוד).
- משכון והמחאת זכויות על דרך השעבוד (שעבודי חוזים/פקטורות).

הפחתת סיכון אשראי (טבלה 7 באזל 2):

31 בדצמבר 2013						
		סך החשיפה			חשיפת אשראי	חשיפת אשראי
סך החשיפה		סך הכל	שמכוסה	ברוטו לאחר	ברוטו לפני	
חשיפת אשראי	שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר	סך הכל סכומים שנוספו	על ידי ערבויות שנגרעו	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה להפסדי אשראי	
במיליוני ש"ח						
76,107	(1)	6,275	(79)	69,912	69,912	חובות של ריבונותיות
						חובות של ישויות
6,464	(5)	533	(5,183)	11,119	11,120	סקטור ציבורי
15,935	(1,053)	355	(1,390)	18,023	18,030	חובות של תאגידים בנקאיים
176	-	-	-	176	176	חובות של חברת ניירות ערך
166,327	(13,624)	-	(486)	180,437	182,891	חובות של תאגידים
21,835	(878)	-	(5)	22,718	22,880	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
60,700	(2,287)	-	(4)	62,991	63,446	חשיפות קמעונאיות ליחידים
17,085	(2,455)	-	(14)	19,554	19,866	הלוואות לעסקים קטנים
74,955	(98)	-	(2)	75,055	75,534	משכנתאות לדיר
2,171	-	-	-	2,171	2,171	איגוח
15,724	-	-	-	15,724	15,724	נכסים אחרים
457,479	(20,401)	7,163	(7,163)	477,880	481,750	סך הכל

31 בדצמבר 2012						
		סך החשיפה			חשיפת אשראי	חשיפת אשראי
סך החשיפה		סך הכל	שמכוסה	ברוטו לאחר	ברוטו לפני	
חשיפת אשראי	שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר	סך הכל סכומים שנוספו	על ידי ערבויות שנגרעו	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה להפסדי אשראי	
במיליוני ש"ח						
76,553	-	3,929	(45)	72,669	72,670	חובות של ריבונותיות
						חובות של ישויות
5,558	(8)	499	(3,460)	8,527	8,529	סקטור ציבורי
17,448	(528)	496	(927)	18,407	18,410	חובות של תאגידים בנקאיים
177,927	(11,456)	-	(426)	189,809	192,742	חובות של תאגידים
24,020	(1,078)	-	(37)	25,135	25,236	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
55,312	(2,314)	-	(5)	57,631	58,023	חשיפות קמעונאיות ליחידים
15,371	(2,316)	-	(24)	17,711	17,962	הלוואות לעסקים קטנים
68,063	(102)	-	-	68,165	68,617	משכנתאות לדיר
1,721	-	-	-	1,721	1,721	איגוח
15,530	-	-	-	15,530	15,530	נכסים אחרים
457,503	(17,802)	4,924	(4,924)	475,305	479,440	סך הכל

פעילות במכשירים נגזרים לצורך הפחתת סיכוני אשראי

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון ואסטרטגיות ותהליכים לצורך מעקב אחר האפקטיביות המתמשכת של גידורים מפחיתי סיכון

ההתפתחויות בשוקי המט"ח הבינלאומיים והתנודתיות בשערי החליפין של המטבעות השונים והשלכותיהן על הלוויים הפעילים במטבע חוץ, מחייבים הגברת פעילות מעקב, פיקוח ובקרה אחר חשיפות של לקוחות לתנודות במחירי שוק (שערי חליפין, אינפלציה וכו'). לצורך כך קיימות ההנחיות המתייחסות להתאמה הנדרשת בין בסיס מטבע האשראי לבין מטבע תזרים המזומנים המהווה את מקור הסילוק של האשראי וקיימת מודעות לנושא החשיפה לסיכוני מטבע ומוקדשת תשומת לב מיוחדת ללוויים בעלי פוטנציאל חשיפה גבוה. במקרה הצורך נערך עדכון דירוג סיכון הלווה, תוך דרישה לחיזוק בסיס ההון העצמי והביטחונות. נושא זה חודד גם במדיניות האשראי של הבנק.

במקרה שנמצא כי לווה קיימת חשיפה/רגישות לשינויים בשערי חליפין ו/או במחירי סחורות, הגורם העסקי, נדרש לבחון את מידת רגישות הלווה בראיה כוללת, תוך התייחסות למכלול הקריטריונים המחייבים הכללת הלווה ברשימת הלקוחות הרגישים ושקלול וכימות הרגישות לשינויים בשערי החליפין ו/או במחירי הסחורות הגלומה בפעילותו.

לצורך גידור סיכוני אשראי שונים, הבנק ממליץ ללקוחותיו לנקוט באמצעי הגנה מול משתנים מאקרו כלכליים כמו: מדד מחירים לצרכן, שער החליפין, מחירי סחורות. לצורך צמצום רמות הסיכון באשראי, הבנק מציע לווה להתגונן בפני שינויים חריפים בשערי החליפין, בין השאר על ידי שימוש במכשירים פיננסיים. באמצעות מכשירים אלה ניתן ל"גדר" את החשיפה הפיננסית ובמידה מסוימת גם את החשיפה הריאלית ולצמצם הסיכון לרמה מינימאלית.

כאשר לא נמצא פתרון לכיסוי מלא של חשיפה לשינויים בשע"ח, הבנק בוחן את הצורך בנקיטת צעדים לצמצום החשיפה, כגון: שינוי תנאי האשראי, הגדלת דרישת הביטחונות והקטנת האובליגו, כמו גם ביטול מסגרות שטרם נוצלו.

קיימים במסמכי האשראי סעיפי יציאה שונים המאפשרים לבנק לסיים את העמדת האשראי במט"ח ולהעמיד במקומו אשראי בשקלים.

עקב התנודתיות הגבוהה במחירי הסחורות בעולם, מוקדשת תשומת לב מיוחדת גם למגזרים העלולים להיות מושפעים לרעה ממגמה זו.

להלן יתרות סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרים (טבלה 8 באזל 2):

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		
חשיפות אשראי	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי	יתרת ערך נקוב	
נטו של נגזרים		נטו של נגזרים		במיליוני ש"ח
10,363	290,808	10,584	336,427	חוזי ריבית
5,501	180,438	6,830	196,967	חוזי מטבע חוץ
2,163	38,415	3,449	63,150	חוזים בגין מניות
109	1,535	293	6,937	חוזי סחורות ואחרים
3	187	-	-	עסקאות בנגזרי אשראי (1)
(11,743)	-	(13,040)	-	הטבות קיזוז (2)
(1,297)	-	(2,603)	-	ביטחון כשיר
5,099	511,383	5,513	603,481	סך הכל

- (1) ליום הדוח לא קיימות חשיפות סיכון אשראי בגין הגנה שנמכרה או נקנתה.
 (2) סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקוזז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

הסכום הנקוב של עסקה במכשירים נגזרים אינו משקף את סיכון האשראי בעסקה. סיכון האשראי נמדד על פי סכום ההפסד המרבי, לפי תרחישים, שהבנק עלול לשאת בו אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאי העסקה, וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

סיכון האשראי למועד מסוים מוגדר כסך ההפסד או הרווח הנוצר בעסקה לאותו מועד בתוספת סיכון פוטנציאל להפסד עתידי נוסף, ופוטנציאל זה מוערך על פי רמת התנודתיות הצפויה בנכס הבסיס, ועל פי משך התקופה שנותרה עד הפירעון הסופי של העסקה.

המעקב אחר פעילות הלקוחות בעסקות במכשירים נגזרים לסוגיהן מבוצע על ידי אגף ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים, בחטיבת שוקי הון בבנק. האגף אחראי על המודלים לחישוב דרישת הביטחונות, הפרמטרים המשמשים למודלים, מערכות המחשוב המודדות את העמידה במסגרות הפעילות, נהלי העבודה בסניפים והטפסים המשפטיים עליהם חותם הלקוח. כמו כן, מבוצעת בקרת-על על כלל הלקוחות, ולגבי מספר לקוחות הפועלים באסטרטגיות מורכבות, או הפועלים בסוגי פעילות חדשים שטרם מוכנו, מבוצע מעקב ישיר אחר דרישת הביטחונות אל מול מסגרות הפעילות והביטחונות בפועל.

החלת חוק ההסכמים הפיננסיים (Netting), מאפשרת התייחסות לכלל העסקות העתידיות בין הבנק ללקוח כאל עסקה אחת. החוק מאפשר קיזוז תשלומים בגין העסקות העתידיות לידי קביעת סכום אחד במידה והלקוח ימצא בהליכי חדלות פירעון. בהתאמה, שונו הטפסים המשפטיים ומרבית הלקוחות חתמו על הטפסים.

להלן חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי:

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
		במיליוני ש"ח
31	73	נגזרים מגדרים שווי הוגן ברוטו חיובי
11,405	12,981	נגזרים ALM שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	נגזרים אחרים שווי הוגן ברוטו חיובי
2	-	נגזרים אשראי שווי הוגן ברוטו חיובי
11,438	13,054	סך הכל שווי הוגן

להלן חשיפת אשראי בגין שווי הוגן של נגזרים לפי צד נגדי לחוזה ליום 31 בדצמבר 2013 במיליוני ש"ח:

סך הכל	ללא דרוג	BB+ עד B-	BBB עד BBB-	A -	A	A+	AAA עד AA-	
במיליוני ש"ח								בנקים זרים
2,949	-	-	-	-	-	-	2,949	בגוש האירו (1)
1,272	-	-	-	-	-	-	1,272	באנגליה (2)
1,715	-	-	-	-	-	-	1,715	בארה"ב
340	-	-	-	-	-	-	340	אחר
6,276	-	-	-	-	-	-	6,276	סה"כ בנקים זרים
2,531	-	-	-	-	-	2,531	-	בנקים בישראל (3)
לקוחות עיסקיים לפי ענפי משק								
3,554								שירותים פיננסיים (4)
431								תעשייה (5)
82								בינוי ונדל"ן
6								תחבורה ואחסנה
92								מסחר
4								חשמל ומים
13								שירותים עיסקיים
19								אנשים פרטיים
19								תקשורת ושירותי מחשב
27								אחרים
4,247								סך כל לקוחות עסקיים
-								אחרים
13,054								סך כל חשיפה

ראה הערות בעמוד הבא.

להלן חשיפת אשראי בגין שווי הוגן של נגזרים לפי צד נגדי לחוזה ליום 31 בדצמבר 2012 במיליוני ש"ח:

סך הכל	לא דרוג	BB+	BBB	AAA			בנקים זרים	
		עד B-	עד BBB-	A -	A	A+		
							עד AA-	
							במיליוני ש"ח	
2,172	-	-	-	-	-	-	2,172	בגוש האירו (1)
1,262	-	-	-	-	-	-	1,262	באנגליה (2)
2,144	-	-	-	-	-	-	2,144	בארה"ב
334	-	-	-	-	-	-	334	אחר
5,912	-	-	-	-	-	-	5,912	סה"כ בנקים זרים
2,031	-	-	-	-	-	2,031	-	בנקים בישראל (3)
								לקוחות עיסקיים לפי ענפי משק
2,464								שירותים פיננסיים (4)
698								תעשייה (5)
105								בינוי ונדל"ן
22								תחבורה ואחסנה
95								מסחר
11								חשמל ומים
21								שרותים עיסקיים
14								אנשים פרטיים
40								תקשורת ושירותי מחשב
25								אחרים
3,495								סך כל לקוחות עסקיים
-								אחרים
11,438								סך כל חשיפה

- (1) סכום זה כולל עסקאות ב-5 מדינות (ב-2012 כולל עסקאות ב-4 מדינות).
- (2) סכום זה כולל עסקאות עם 10 בנקים (ב-2012 כולל עסקאות עם 11 בנקים).
- (3) סכום זה כולל עסקאות עם 9 בנקים (ב-2012 כולל עסקאות עם 9 בנקים).
- (4) סכום זה כולל עסקאות עם 413 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו בסך 763 מיליון ש"ח. (ב-2012 כולל עסקאות עם 373 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 580 מיליון ש"ח).
- (5) סכום זה כולל עסקאות עם 254 לקוחות כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 237 מיליון ש"ח. (ב-2012 כולל עסקאות עם 260 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 453 מיליון ש"ח).

סיכון הריכוזיות מוגדר כחשיפה בודדת או קבוצה של חשיפות בעלות מכנה משותף ופוטנציאל לגרימת הפסדים משמעותיים. ניהול סיכונים הריכוזיות מתבצע בעיקר על ידי קביעת מגבלות ומעקב ובקרה אחרי עמידה בהן. היבט הריכוזיות בא לידי ביטוי גם בתמחור האשראי שמשקף את הסיכון.

פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים

תיק האשראי של הבנק מפוצל בין ענפי המשק השונים במטרה לפזר את הסיכון הגלום במצב של ריכוז גבוה בענף אחד. בענפי משק המאופיינים ברמת סיכון נמוכה יחסית, אנו שואפים להגיע לשיעור מימון גבוה מחלקנו במערכת.

בנוסף למגבלת הפיזור הענפי שהוטלה על ידי בנק ישראל לגבי 20 ענפי המשק הראשיים מגדיר הבנק כחלק ממדיניות הסיכון שלו מגבלות פנימיות לפיזור תיק האשראי על-בסיס ענפי משק ותת הענפים, הן כאחוז מההון הרגולטורי והן כאחוז מסיכון האשראי.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

מדובר בתחום הפעילות בעל החשיפה הגדולה ביותר מבין ענפי המשק. בדומה ליתר ענפי המשק, מוגדרות כחלק ממדיניות האשראי וסיכונים האשראי מגבלות ברמה ענפית ותת ענפית לתחום הנדל"ן, וכן מוגדרים המתודולוגיה והפרמטרים למימון עסקות.

בנוסף, הדגש שנותן לאומי למימון ענף הנדל"ן מתבטא בכך שחלק משמעותי מהפעילות של הבנק בענף מרוכז במערך נפרד המתמחה בליווי לקוחות מתחום זה.

לצורך טיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתית (תחנות כח, מתקני התפלה, כבישי אגרה, פרויקטים (BOT - Build Operate Transfer) וכו') קיימת בבנק יחידה ייעודית הבוחנת את העסקאות ובונה את חבילת המימון, כולל שיתוף אפשרי של גורמים משוק ההון במימון העסקה.

מימון ענף הנדל"ן נעשה תוך הקפדה על גיוון תיק האשראי תוך הבחנה בין המגזרים השונים - ייזום בניה למגורים, קבלנות בניין כולל קבלנות ביצוע, עבודות תשתית, פעילויות בנדל"ן לא למגורים - נכסים מניבים, תעשיית מוצרי בנייה, מסחר במוצרים לבנייה, ובין אזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים הרלוונטיים.

חלק מהותי ממימון הבנייה נעשה במתכונת "הפרויקט הסגור" (Construction Loan) המאופיין בבחינה תקופתית ומעקב צמוד, תוך הסתמכות וסיוע מפקחי בנייה חיצוניים.

כחלק מאסטרטגיית הבנק לממן את לקוחותיו בכל המקומות בהם הם פועלים ומתוך מגמה לפזר סיכונים, נוהג הבנק להשתתף גם במימון נדל"ן בחו"ל. המימון מתבצע סלקטיבית ללקוחות שלבנק יש ניסיון חיובי עימם, באופן מבוקר ותוך בחינת כלל פעילותם בארץ ובחו"ל, במדינות מועדפות ובהתחשבות בסיכון המדיני והכלכלי של המדינה, תוך בחינה מדוקדקת של הפרויקטים, כאשר שלוחות הבנק בחו"ל מלוות את הפרויקטים.

הבנק מנהל מעקב אחר חשיפות האשראי של קבוצות הלוויים על כל מרכיביהן, באמצעות מערכת ממוכנת המשמשת את הבנק לצורכי דיווח שוטף לבנק ישראל ולצרכי מעקב פנימי ובחינת עמידת היקף החבות של קבוצות הלוויים במגבלות הרגולטוריות. בנוסף, מתקיים תהליך פנימי, אשר במסגרתו נקבע לכל אחת מהקבוצות הגדולות גורם מרכז ("ראש קבוצה"), ומתבצעים תיאום וזרימת מידע על מרכיבי הקבוצה, במטרה להגביר במידה מרבית את השליטה על חשיפות האשראי ועל סיכון הריכוזיות הנגזר מהן. תהליך זה, מתקיים בין היחידות השונות בלאומי והוא כולל גם את חברות הבנות שלו, ומחייב את הגורמים העסקיים המעורבים בניהול קבוצות הלוויים בהזרמה שוטפת של מידע ביחס לבקשות אשראי שעולות על הפרק וביחס לסיכון הפרטים בקבוצה. זאת, תוך הפעלת שיקול דעת לגבי היקף המידע והגורמים אליהם הוא מועבר.

יתר על כן, ביחס ל-10 קבוצות הלוויים הגדולות ביותר, נדרש ראש הקבוצה להביא בפני דירקטוריון הבנק, אחת לשנה, סקירה מקיפה אודות הקבוצה.

במישור של ניהול תיק האשראי של הבנק כמכלול, מיושם בבנק תהליך פנימי של אמידת סיכון הריכוזיות הגלום בחשיפות לכלל קבוצות הלוויים הגדולות, והשפעתו של סיכון זה על רמת הסיכון הכוללת של התיק. התהליך האמור, מאפשר הן לכמת את הקצאת ההון ההולמת על פי הוראות ניהול בנקאי תקין, והן לקיים מעקב וניטור שוטף אחר המגמות של מרכיב ריכוזיות זה כחלק ממגמות ההתפתחות של כלל התיק.

להלן המגבלות הרגולטוריות על חבות של קבוצת לוויים כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 313:

1. החבות נטו של קבוצת לוויים/קבוצת לוויים בנקאית לא תעלה על שיעור של 25% מהון הבנק.
 2. החבות נטו של קבוצת לוויים נשלטת לא תעלה על 50% מהון הבנק.
 3. החבות המצרפית נטו של לוויים/קבוצת לוויים/קבוצת לוויים בנקאיות, אשר חבותם נטו עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא תעלה על שיעור של 120% מהון הבנק.
- נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הבנק עומד במגבלות אלה.
- למידע בגין אשראי לקבוצות לוויים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק ראה לעיל בפרק המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות.

חשיפת הבנק למימון ממונף

בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 נקבע כי מדיניות אשראי של בנק תתייחס למימון ממונף. הבנק פועל על פי מדיניות אשראי ייחודית לתחום. יצוין כי לא קיימת הוראת ניהול בנקאי פרטנית למימון ממונף. נתוני האשראי הממונף מובאים לראשונה בדוח זה.

הבנק הגדיר מימון ממונף, כמימון העומד באחד מהקריטריונים הבאים:

1. מימון לרכישת אמצעי שליטה או כנגד אמצעי שליטה מוחזקים (מהווה הרחבה לנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 323) ראה גם התייחסות נפרדת להלן.
2. מימון לחברות החזקה "טהורות", כהגדרתן במדיניות הבנק.

¹ קבוצת לוויים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לוויים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. תאגיד מוחזק שהינו מהותי עבור מחזיק שאין לו שליטה וכל הנשלט על ידם; לוויים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

3. מימון ללווה, בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופייין בערכים חריגים משמעותית של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות בתחום ענף המשק הרלוונטי, כגון: יכולת שרות חוב לא מספקת ביחס לנורמות שהבנק קבע, יחס נמוך של הון עצמי למאזן.

להלן יתרות האשראי המצרפיות ללווים ממונפים, אשר לכל אחד מהם יתרת אשראי בסכום של 0.5% מהון הבנק ומעלה, בחלוקה לפי ענפי משק ליום 31 בדצמבר 2013:

ענף משק	אשראי מאזני וחוץ מאזני נטו*
תעשייה	2,868
מסחר	666
תחבורה ואחסנה	224
נדל"ן	2,629
תקשורת	308
שירותים פיננסיים	1,512
שירותים עסקיים אחרים	331
סך הכל	8,538

* בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי (וכולל החזקת אג"ח בנוסטרו והתחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי).

בנוסף, הבנק קבע מגבלות פנימיות כמותיות המתייחסות למימון ממונף הן באופן אבסולוטי והן ביחס להון הבנק.

הבנק קבע כי יינתן דיווח חצי שנתי לדירקטוריון ולהנהלת הבנק על העמידה במגבלות הכמותיות שנקבעו ועל היקף התיק לרבות מגמות ושינויים.

מגבלות חשיפה בעסקות למימון אמצעי שליטה

בהוראת ניהול בנקאי תקין 323 הוגדר אשראי לרכישת אמצעי שליטה.

ההוראה חלה על עסקות המקיימות את שני התנאים הבאים במצטבר:

א. יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק.

ב. פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על התאגיד הנרכש.

בהוראה נקבעו מגבלות כמותיות על יתרת האשראי לרכישת אמצעי שליטה, והבנק עומד בהן.

בנוסף הבנק קבע מגבלות פנימיות נוספות במישור הכמותי ובמישור האיכותי, המתייחסות הן לעסקות לרכישת אמצעי שליטה לפי ההוראה והן לעסקות למטרה כלשהי כנגד אמצעי שליטה.

להלן יתרות האשראי למימון רכישת אמצעי שליטה* לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 323 בחלוקה לפי ענפי משק:

אשראי מאזני וחוף מאזני**		
31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
במיליוני ש"ח		ענף משק
1,901	1,437	תעשייה
717	263	מסחר
511	406	נדל"ן
547	308	תקשורת
3,676	2,414	סך הכל

* יתרות האשראי לפי הוראה 323 מהוות חלק מיתרות המימון הממונף שפורט לעיל.
 ** בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי.

נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הבנק עומד במגבלות.

פיזור גיאוגרפי

מיפוי נתוני החשיפה של פעילות הלווים למדינות/אזורים:

הפיזור הגיאוגרפי הוגדר כאחד מסיכוני ריכוזיות האשראי בתיק (בנוסף לפיזור ענפי וחשיפה ללווים גדולים ולקבוצות לוויים). סיכון גיאוגרפי משמעותו: הידרדרות כלכלית/פוליטית/ביטחונית במדינות שהלווה חשוף אליהן עלולה להביא לפגיעה במצבה הפיננסי של החברה וביכולתה לעמוד בהתחייבויותיה.

בשנת 2009 נוספו במערכת שאלוני דירוג לוויים שאלות המתייחסות לחשיפה הגיאוגרפית. ההתייחסות הינה בהיבט של תמהיל ההכנסות ו/או תמהיל תזרים המזומנים של הפירמה, מיקום הנכסים המהותיים המשמשים והיוצרים את פעילותה (נכסים המשמשים ליצירת ההכנסה, כמו: מפעל/מרכז לוגיסטי/מחסן/משרדי מטה/נכס מניב, וכד') וכן לנכסים המשמשים כבטוחות לחובות החברה.

נתונים אלה מאפשרים לבנק לערוך בחינה בראיית התיק כולו של החשיפה של הלוויים למדינות השונות, לצורך מעקב וניהול הסיכונים.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים (1):

ליום 31 בדצמבר 2013			
סיכון	ניירות	סיכון אשראי חוץ	חשיפת אשראי
אשראי מאזני (2)	ערך (3)	מאזני נוכחי (4)	נוכחית (6)
במיליוני ש"ח			
דרוג אשראי חיצוני (5)			
13,469	1,074	4,275	18,818
AAA עד-AA			
1,752	32	125	1,909
A+ עד-A			
171	190	917	1,278
BBB+ עד-BBB			
80	1	79	160
BB+ עד-B			
1	-	-	1
נמוך מ-B			
142	-	-	142
ללא דירוג			
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים			
15,615	1,297	5,396	22,308
יתרות חובות בעייתיים			
-	-	-	-
ליום 31 בדצמבר 2012			
סיכון	ניירות	סיכון אשראי חוץ	חשיפת אשראי
אשראי מאזני (2)	ערך (3)	מאזני נוכחי (4)	נוכחית (6)
במיליוני ש"ח			
דרוג אשראי חיצוני (5)			
14,921	3,746	1,119	19,786
AAA עד-AA			
669	406	-	1,075
A+ עד-A			
147	1,140	205	1,492
BBB+ עד-BBB			
126	77	23	226
BB+ עד-B			
-	-	16	16
נמוך מ-B			
-	-	2	2
ללא דירוג			
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים			
15,863	5,369	1,365	22,597
יתרות חובות בעייתיים			
5	-	-	5

- מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.
- פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. (שווי הוגן של נגזרים).
- כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-31 בדצמבר 2013 בשווי של 998 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2012 1,272 מיליון ש"ח.
- בעיקר ערבויות, התחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
- הבנק משתמש בדירוג של סוכנות Moody's ו-S&P בלבד לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי.
- חשיפת האשראי מוצגת לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים הערות:
 - חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בבאור ניירות ערך).
 - חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים. ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לגיוס מקורות לבנקים, וכו'.
 - למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 18 בדוח הכספי.

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים מסחריים, לחברות החזקה בנקאיות, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

החשיפות לפי מדינות מתחלקות כדלהלן: בארה"ב 44%; אירופה (גרמניה, צרפת, איטליה, ספרד ומדינות בנלוקס) 23%; בריטניה 23%; ומדינות אחרות 10%.

החשיפה כוללת בעיקר פיקדונות בבנקים הזרים לתקופות קצרות עד שבוע ואגרות חוב בדרך כלל לתקופה של עד 5 שנים. הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שבהם הבנק והשלוחות בחו"ל מבצעים פיקדונות.

פרטים נוספים על ההשקעה בניירות ערך בעיקר באגרות חוב של בנקים זרים מובאים לעיל בפרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים וההתחייבויות, ניירות ערך.

ניהול החשיפה וקווי אשראי למוסדות פיננסיים זרים מביא בחשבון בין היתר:

- גודלם כפי שהוא משתקף בין היתר בהונם העצמי.
- עוצמתם, כפי שמשתקפת מיחסי הלימות ההון (בפרט ההון הראשוני), מניתוח איכות נכסיהם ומיציבות רווחיותם.
- הערכת השוק כפי שמשתקפת בשווי השוק של מניותיהם ובסיכון כפי שנאמד בעזרת נגזרי האשראי (CDS) שלהם.
- הדירוג על פי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות.
- חוסנה הפיננסי של המדינה בה נמצא מרכז פעילותו של הבנק.
- שיקולים נוספים, כגון מידת הגיבוי, ובכלל זה השקעה ישירה בהון הבנקים על ידי ממשלות, לצורך הבטחת האיתנות של אותם בנקים ובנקים אחרים במדינותיהן.
- מדיניות ניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים כוללת בין היתר, מגבלות על סכומי החשיפה ברמת בנק ומדינה לפי סיכון.

חשיפה למדינות זרות⁽¹⁾:

החשיפה למדינות זרות לפי סיכון סופי מתחלקת בין אזורים גיאוגרפיים ומדינות כאשר עיקר החשיפה הוא למדינות במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למדינות הינה החשיפה בגין לקוחות הפועלים באותן מדינות. (טבלה 4(ג) באזל 2):

31 בדצמבר 2013			
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סך הכל סיכון אשראי כולל	
במיליוני ש"ח			
26,360	9,243	35,603	ארצות הברית
12,956	5,543	18,499	בריטניה
2,796	1,923	4,719	צרפת
5,045	1,028	6,073	גרמניה
2,910	773	3,683	שוויץ
700	183	883	בלגיה
328	35	363	איטליה
2,380	139	2,519	הולנד
582	14	596	דנמרק
46	-	46	נורווגיה
83	13	96	אוסטריה
139	18	157	שבדיה
567	548	1,115	סין
5,673	866	6,539	אחרות
60,565	20,326	80,891	סך הכל

31 בדצמבר 2012			
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סך הכל סיכון אשראי כולל	
במיליוני ש"ח			
25,916	7,391	33,307	ארצות הברית
11,756	5,041	16,797	בריטניה
2,904	1,398	4,302	צרפת
4,066	1,030	5,096	גרמניה
3,553	1,021	4,574	שוויץ
303	200	503	בלגיה
348	35	383	איטליה
3,063	161	3,224	הולנד
736	41	777	דנמרק
245	-	245	נורווגיה
72	35	107	אוסטריה
141	2	143	שבדיה
411	202	613	סין
5,380	1,099	6,479	אחרות
58,894	17,656	76,550	סך הכל

(1) בקשר לחשיפה למדינות זרות ראה גם בתוספת ו'.

(2) החל מ-31 בדצמבר 2011 סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקווז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

להלן החשיפה למדינות לפי דרוג האשראי של המדינות כפי הדירוג של הבנק העולמי, ליום 31 בדצמבר 2013 במיליוני ש"ח.

דרוג	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	סך הכל חשיפה	אחוז החשיפה מסך הכל	מזה בעייתיים
מדינות OECD עם הכנסה גבוהה	56,849	19,186	76,035	94.0	1,547
מדינות עם הכנסה גבוהה	874	68	942	1.2	2
מדינות עם הכנסה בינונית גבוהה	2,735	905	3,640	4.5	505
מדינות עם הכנסה בינונית נמוכה	101	165	266	0.3	3
מדינות עם הכנסה נמוכה	6	2	8	-	-
סך הכל	60,565	20,326	80,891	100	2,057

סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על פי מדד נזילות FITCH ועל ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 1,803 מיליון ש"ח ומתייחס ל-13 מדינות.

הגדרת המדינות הינה בהתאם להכנסה הלאומית לנפש כדלהלן:

הכנסה גבוהה - מעל 12,616 דולר לנפש.
 הכנסה בינונית גבוהה - מ-4,086 דולר עד 12,615 דולר לנפש.
 הכנסה בינונית נמוכה - מ-1,036 דולר עד 4,085 דולר לנפש.
 הכנסה נמוכה - עד 1,035 דולר לנפש.

להלן שמות המדינות העיקריות בכל אחת מהקטגוריות:

א. מדינות OECD:

ארה"ב, איטליה, אוסטרליה, אוסטריה, אירלנד, בלגיה, קנדה, צ'כיה, דנמרק, פינלנד, ישראל, הונגריה, צרפת, בריטניה, יפן, ספרד, שוויץ, לוקסמבורג, סלובניה, הולנד, שבדיה, פולין, גרמניה ודרום קוריאה.

ב. מדינות עם הכנסה גבוהה:

קפריסין, הונג קונג, מונקו, סינגפור, איי קיימן וקרוואטיה.

ג. מדינות עם הכנסה בינונית גבוהה:

ארגנטינה, ברזיל, בולגריה, צ'ילה, מקסיקו, פנמה, רומניה, רוסיה, דרום אפריקה, טורקיה, ונצואלה, אורוגוואי, קולומביה ופרו.

ד. מדינות עם הכנסה בינונית נמוכה:

סין, אקוודור, מצרים, הודו, ירדן, פרגוואי, פיליפינים, תאילנד ואוקראינה.

ה. מדינות עם הכנסה נמוכה:

חלק גדול ממדינות אפריקה, האיטי ונפאל.

31 בדצמבר 2013					
שם המדינה	פיקדונות		אשראי לציבור אג"ח		סך הכל
	בבנקים	אחר	במיליוני ש"ח		
איטליה (1)	18	36	245	64	363
אירלנד	-	-	279	40	319
יוון	-	1	-	3	4
ספרד	-	33	111	9	153
סך הכל (2)	18	70	635	116	839

(1) מזה 248 מיליון ש"ח בבנק אינטסה.

(2) אין לקבוצה חשיפה בגין פורטוגל.

חובות בעייתיים - גילוי, הערכה, סיווג, וכללי הפרשה להפסדי אשראי

הבנק פועל בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וחובות בעייתיים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2011. הבנק נוהג לאמוד, להעריך ולעדכן את גובה ההפרשה להפסדי אשראי בכל שנה קלנדרית, בהתאם לתחזיות הכלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר.

ההפרשה להפסדי אשראי בהתייחס לתיק האשראי נחלקת להפרשה פרטנית ולהפרשה קבוצתית.

שיעור ההפרשות לשנת 2013 הסתכם ב-268 מיליון ש"ח, המהווה 0.11% מתיק האשראי, השיעור הושפע ממספר גורמים:

- שיעור נמוך של הפרשות פרטניות לאור העדר הפרשות בגין לקוחות בולטים.
- שיעור גביות דומה לשנת 2012.
- קיטון בשיעור ההפרשה הקבוצתית לאור השינויים בתמהיל האשראי, וביתרות האשראי למידע נוסף ולטבלה המפרטת את סיכון האשראי ונכסים שאינם מבצעים ראה לעיל בפרק התפתחות ההכנסות, הוצאות וההפרשה למס.

סיכוני שוק ונזילות

מדיניות סיכוני שוק וסיכונים פיננסיים אחרים

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים). החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי, בתזרימי המזומנים ובערך הבנק.

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והנזקים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה. כל זאת בהתחשב בהיקף הפעילות, במגבלות ובעלויות של פעולות החיסוי, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם, בהנחיות ובדרישות של בנק ישראל, ובהתפתחויות החלות בעולם בנושא המדידות ושיטות הניהול של הסיכונים והתאמתן לצרכי הקבוצה והבנק.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים - התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרה מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה. התיק הבנקאי כולל את העסקות אשר אינן כלולות בתיק למסחר.

מדיניות ניהול סיכוני השוק כוללת מגבלות בהתאם לתיאבון הסיכון על החשיפות הפיננסיות (השווי הכלכלי והרווח החשבונאי). מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת החשיפה על השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי ומצב הנזילות, לשינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים כגון שיעורי הריבית, אינפלציה, שערי חליפין, וכיו"ב. המגבלות שנקבעו ברמת הקבוצה כוללות את כל חברות הבת בארץ ובחו"ל.

בחודש דצמבר 2012 אושרו בדירקטוריון תיאבון סיכון ואסטרטגיית השקעות בראייה כוללת של הפעילות בתיק הנוסטרו וההשקעות הריאליות. האסטרטגיה כוללת את סיווג המוצרים והפעילויות לפי סוגי סיכון וקובעת מגבלות סיכון לפי חתכים שונים ובכלל זאת מגבלת מינימום לחשיפה למוצרים בסיכון נמוך, מגבלת מקסימום על החשיפה למוצרים בסיכון - תשואה גבוהים וכן מגבלות על החשיפה המקסימלית למוצרים ספציפיים. סט המגבלות מבטיח פיזוריות גבוהה במימדים שונים - המימד הגיאוגרפי, המימד של מוצרים וצדדים נגדיים ספציפיים. החטיבה לניהול סיכונים והחטיבה לשוקי הון בוחנות כל העת את סיווג המוצרים לפי רמות הסיכון ומעדכנת אותם לפי הצורך, על מנת למנוע חריגה ממגבלות הסיכון שנקבעו.

המבנה ופונקציות ניהול סיכוני שוק

הבנק מיישם את הוראת המפקח על הבנקים, נוהל בנקאי תקין מס' 339, בנושא ניהול סיכוני השוק של הקבוצה. ההוראה קובעת עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה", כפי שתואר במבוא לפרק זה.

החטיבה לניהול סיכונים, בראשות מנהלת הסיכונים הראשית, בוחנת באופן בלתי תלוי את גובה הסיכון והליך ניהול הסיכונים ומתווה את מדיניות ניהול הסיכון. בכפוף למנהלת סיכונים ראשית מונה מנהל סיכוני שוק בדרגת ראש אגף.

חטיבת שוקי הון עוסקת בניהול הנוסטרו של הבנק ובהפעלת כלל חדרי העסקות בבנק לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות, בנגזרים ובניירות ערך. בנוסף, עוסקת החטיבה בניהול פיננסי הכולל פיתוח מוצרים פיננסיים ומוצרי השקעה, וניהול הנכסים וההתחייבויות של הקבוצה. כמו כן, אחראית החטיבה על ניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל, על מתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות ללקוחות מוסדיים וניהול בקרת סיכונים שוטפת של כל הפעילויות דלעיל.

ניהול סיכוני שוק נדון בוועדות למיניהן:

- ועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון - אחת לרביע מתקיים בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון, דיון מפורט על החשיפות לסיכוני שוק והשינוי במוקדי הסיכון, מדווחת תמונת המצב של עמידה במגבלות ברמת הקבוצה, וכן הנזק שיכול להיווצר לבנק מתרחשי קיצון. בנוסף, כל פעילות חדשה במכשירים פיננסיים, השונה משמעותית מהפעילות הנוכחית במכשירים הקיימים, מובאת לדיון ואישור הוועדה במסגרת נוהל "מוצר חדש". המלצות וועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים עולות לאישור מליאת הדירקטוריון.
- ועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות מנכ"ל הבנק - המדיניות המגובשת בוועדה לניהול סיכוני שוק (להלן) מוצגת בוועדה העליונה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל הראשי ובנוכחות מנהלת הסיכונים הראשית וכל חברי הנהלת הבנק. כמו כן נידונים נושאים בסיכוני שוק שנמצאים על הפרק.
- ועדת ההנהלה לנושאים שוטפים בראשות המנכ"ל הראשי, המתכנסת מדי שבוע, מדווחת על מצב החשיפות הפיננסיות לסיכוני שוק ונזילות והעמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון. המנכ"ל הראשי מדווחת במסגרת דוח המנכ"ל לדירקטוריון אחת לתקופה של בין חודש עד ששה שבועות על החשיפה לסיכוני שוק.
- מסמך החשיפות הרבעוני של החטיבה לניהול סיכונים מוצג לדירקטוריון ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון מדי רבעון. במידה ונדרש, מועבר דיווח על שינויים מהותיים בחשיפות בתכיפות גבוהה יותר במסגרת דוח המנכ"ל, המופץ לדירקטוריון אחת ל-6 שבועות.
- הוועדה לניהול סיכוני שוק בראשות מנהלת הסיכונים הראשית בוחנת אירועים ומגמות בשווקים אשר עשויים להשפיע על הבנק, ובאחריותה לדון ולאשר את מדיניות ומגבלות הסיכון - טרום הבאתם לדיון ואישור הדירקטוריון, לנטר את העמידה במגבלות האמורות, לאשר את המתודולוגיה למדידת החשיפות, לוודא ולדון באופן תקופתי על סיכוני השוק בחברות הבנות.
- הוועדה לניהול נכסים, התחייבויות והשקעות פיננסיות (ALCO) בראשות ראש החטיבה לשוקי ההון אחראית לנהל את הנכסים וההתחייבויות וההשקעות הפיננסיות, תוך מתן דגש למבנה המאזן, מחירי המעבר, הנזילות הנדרשת והשקעת עתודות הנזילות, מבנה ההון ומדיניות גיוס המקורות.

כלים כמותיים לניהול סיכונים

סיכוני השוק מוערכים במגוון רב של כלים, המשלימים זה את זה ותואמים את החשיפות השונות של הבנק בפעילות חדרי העסקות, פעילות השקעות הנוסטרו ופעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות.

ניתוחי רגישות ותרחישי קיצון

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים המתבטאים בתנודתיות גדולה במיוחד של הפרמטרים, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. מודלים כמותיים כגון ה-VAR או מודלים אחרים, אינם מספקים מידע על הפסדים שעלולים להתרחש בתנאי שוק קיצוניים, או מעבר לרמת המובהקות שנקבעה. לכן, מבוצעת מדידת הסיכון בתרחישי שוק קיצוניים מגוונים וכן ניתוחי רגישות לשינוי באחד מגורמי הסיכון. אלה כוללים את כלל גורמי הסיכון להם חשוף הבנק ומהווים חלק מתהליך קבלת ההחלטות בקביעת אסטרטגיית ההשקעות הכוללת והרכב התיק הרצוי תחת מגבלות תיאבון הסיכון שנקבעו.

שיטת הערך בסיכון (Value at Risk)

הסיכון הנמדד על ידי ה-VAR, שהינו מודל הסתברותי, מתייחס לנוק הפוטנציאלי מהחזקת כל הפוזיציות במטבעות, במדד, בריבית ובמניות המאזניות והחוץ מאזניות, ובכלל זה הפוזיציות של התיקים למסחר, החשופות לשינויים אפשריים במחירי השוק. בפועל הוא מודד את הירידה הצפויה בערך הנוכחי של הנכסים פחות ההתחייבויות בתמהיל הנתון של מבנה התיק, ברמת בטחון של 99%, ולתקופה של החזקת פוזיציות למשך שבועיים, על פי התפלגות סטטיסטית נתונה. החישוב מבוסס על שווי כלכלי של ההון, על ידי היוון נכסים והתחייבויות לפי שיעורי הריבית חסרי סיכון השוררים בשוק.

מדידת ה-VAR מתבצעת על הסיכון הכולל ועל הסיכון בחלוקה למגזרים (סיכון חשיפה בבסיס לפי מטבעות, חשיפה בריבית לפי מגזרים ולפי תקופות זמן שונות, סיכון מניות) כאשר כתוצאה מהמתאמים (אפקט הפיזור) בין הגורמים השונים ה-VAR הכללי נמוך מסכום ה-VAR לפי מגזרים.

מודל לאמידת סיכון האשראי (סחיר) בתיק נוסטרו מט"ח

המודל מחשב את ההפסד הצפוי בתיק נוסטרו מט"ח בתרחישים בדרגות חומרה שונות בהתבסס על מאפיינים ספציפיים של התיק, תוך התחשבות בהסתברות לכשל ולשינוי בדירוגי המנפיקים. מדידת הסיכון בתיק כולו מבוצעת תוך התחשבות בפיזור וריכוזיות בתיק. המודל מחשב את תוחלת זנב ההפסד (Expected Shortfall) המבטא את ממוצע ההפסד הפוטנציאלי בטווח זמן של שנה ובהסתברות של 1%.

דרישת הון בגין סיכונים שוק

להלן דרישות ההון בגין סיכונים השוק (טבלה 10 באזל 2) כנדרש על פי הגישה הסטנדרטית. דרישות אלה משקפות רק חלק קטן מההון המוחזק על ידי לאומי בגין סיכונים שוק (נדבך 1 במסגרת באזל 2). בנוסף להון זה מחזיקה הקבוצה הון נוסף בגין סיכונים שוק ופעילות הנוסטרו, במסגרת הנדבך השני של באזל 2.

להלן דרישות ההון בגין סיכונים השוק (טבלה 10 באזל 2):

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
		במיליוני ש"ח
דרישות ההון בגין		
673	707	סיכונים ריבית
14	127	סיכון מחירי מניות
117	69	סיכון שער חליפין
70	43	אופציות
874	946	סך דרישת ההון בגין סיכונים שוק

מוקדי הסיכון העיקריים בסיכונים שוק

1. החשיפה בריבית

סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי ריבית חסרת סיכון אשראי במטבעות השונים בשל הפערים בין מועדי הפירעון של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות החשיפות בריבית הנה להגביל את מידת ההשפעה של שינויים אפשריים בריבית על רווחי הבנק ועל ההון העצמי. בהתאם, בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור של 1% בריבית לכל התקופות, אשר מתייחסת לשחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי¹ ושל הרווח החשבונאי השנתי כתוצאה משינוי עקומי התשואות בכל אחד מהמגזרים וגם לכל המגזרים יחד. החשיפה של הרווח לריבית מושפעת מאוד מהפעילות המשוערכת על פי מחירי שוק (עסקות נגזרים ותיקים מסחריים).

קיימים סיכונים ריבית מובנים הנובעים מאי הוודאות בגורמי שוק שלא ניתנים לגידור אך מובנית בפעילות הבנקאית. הסיכון כולל אופציות התנהגותיות גלומות בהלוואות ופיקדונות שאינן ניתנות לגידור (אופציות פירעון מוקדם למשל).

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. להלן הנחות העיקריות:

- במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי שבירות ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון. האומדן נגזר מהתנהגות הלקוחות בעבר.
- על פי הניסיון שנצבר קיימת יתרת זכות בחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית, בסכום יציב לאורך זמן. לכן לצורך מדידה וניהול החשיפה בריבית, מדיניות הבנק היא להתייחס לחלק מיתרות העו"ש שאינן נושאות ריבית כהתחייבות ארוכה. מדי תקופה נבחן השינוי ביתרת העו"ש שאינן נושא ריבית, על מנת לקבל החלטה כיצד לפרוס אותן. לאור סביבת הריבית הנמוכה שונתה פריסת העו"ש, החל מיוני 2012.
- לאומי למשכנתאות - ניהול החשיפות מביא בחשבון הנחות ביחס לפירעונות מוקדמים של הלוואות. ההנחות לגבי ההלוואות הצמודות למדד בריבית קבועה, מסתמכות על מודל סטטיסטי לחיזוי הפירעונות המוקדמים. מודל סטטיסטי זה נבחן באופן שוטף. במקביל פיתח לאומי למשכנתאות מודל פירעונות כולל לכל מגזרי ההצמדה אשר יוטמע בניהול הפעילות.

להלן תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני מס ובמיליוני ש"ח):*

השפעת שינוי מיידי מקביל של 1% בעקום התשואות בפועל	השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי		השחיקה הפוטנציאלית ברווח השנתי	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
המגבלה	1,100	1,100	500	500
בפועל	853	742	184	182

* היקף החשיפה מתעלם מקיומה של רצפת ריבית בשיעור של 0% על הפיקדונות. ככל שהריבית ממשיכה לרדת ומתקרבת לאפס, הפגיעה במרווח הפיננסי גבוהה יותר.

¹ השווי הכלכלי של ההון מוגדר כהפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות. בחישוב הערך הנוכחי מנכים את התזרימים בעקום התשואה חסר סיכון אשראי ואת התזרימים המט"חיים בלייבור.

בשנת 2013 השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי נעה בין 625 מיליון ש"ח ל-1,038 מיליון ש"ח וברוח השנתי נעה בין 125 מיליון ש"ח ל-350 מיליון ש"ח.

במהלך 2013 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

רגישות השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות לריבית

להלן השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לפני השפעת השינויים בריבית:

31 בדצמבר 2013					
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח			מטבע ישראלי		
אחרים	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(במיליוני ש"ח)					
13,830	12,220	51,750	59,960	211,239	נכסים פיננסיים
23,574	41,980	116,357	7,098	311,649	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
10,978	17,574	76,368	53,425	169,974	התחייבויות פיננסיות
26,209	36,403	94,024	9,844	334,405	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
217	223	(2,285)	3,789	18,509	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2012					
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח			מטבע ישראלי		
אחרים	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(במיליוני ש"ח)					
14,814	12,066	59,575	62,635	204,561	נכסים פיננסיים
26,075	28,982	119,103	5,874	280,774	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
11,425	17,808	82,296	54,421	168,101	התחייבויות פיננסיות
29,799	22,990	96,660	12,632	300,234	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
(335)	250	(278)	1,456	17,000	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על שווי הוגן* נטו של מכשירים פיננסיים (טבלה 14 באזל 2):

31 בדצמבר 2013							
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית				שינוי בשווי ההוגן			
מטבע ישראל				מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי			
לא צמוד		צמוד מדד		דולר		אירו	
צמוד מט"ח		צמוד מט"ח		צמוד מט"ח		צמוד מט"ח	
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח באחוזים		
גידול מיידי מקביל של 1%	17,787	3,708	(2,472)	228	202	(1,000)	(4.89)
גידול מיידי מקביל של 0.1%	18,437	3,781	(2,304)	224	215	(100)	(0.49)
קיטון מיידי מקביל של 1%	19,303	3,819	(2,044)	237	224	1,086	5.31

31 בדצמבר 2012							
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית				שינוי בשווי ההוגן			
מטבע ישראל				מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי			
לא צמוד		צמוד מדד		דולר		אירו	
צמוד מט"ח		צמוד מט"ח		צמוד מט"ח		צמוד מט"ח	
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח באחוזים		
גידול מיידי מקביל של 1%	16,561	1,546	(387)	239	(346)	(479)	(2.65)
גידול מיידי מקביל של 0.1%	16,956	1,465	(290)	249	(336)	(48)	(0.27)
קיטון מיידי מקביל של 1%	17,485	1,275	(179)	260	(320)	429	2.37

* לא כולל אומדן שווי הכנסות בנין עמלת פירעון מוקדם.

1.1 החשיפה לריבית ועמידה במגבלות

להלן מצב החשיפה לשינויי הריבית ברמת הקבוצה המחושב על פי כללים חשבונאיים. במהלך 2013 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון. נתונים מפורטים על החשיפה בריבית ראה להלן בתוספת ד' בסקירת ההנהלה.

31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2013			
מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	
וצמוד	וצמוד	וצמוד	וצמוד	וצמוד	וצמוד	
מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	
						משך חיים ממוצע (מח"מ) בשנים:
0.78	2.81	1.04	0.86	2.94	1.19	מח"מ הנכסים (1)
0.70	3.26	0.98	0.74	3.21	1.10	מח"מ התחייבויות (1)
0.08	(0.45)	0.06	0.12	(0.27)	0.09	פער המח"מ בשנים
0.81	0.86	1.30	1.54	0.76	2.58	הפרש שת"פ (%)

(1) כולל עסקאות עתידיות ואופציות, ובהסתמכות על נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

בחישוב מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומדן את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך ההתחייבויות על פי התזרים המקורי של תוכניות החיסכון גבוה יותר ומגיע ל-3.31 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן - שת"פ), מסתכם ב-0.52%.

בנתונים המוצגים לעיל מובאים בחשבון פרעונות מוקדמים של הלוואות משכנתא מדדיות, בהתאם למודל סטטיסטי האומד את הפרעונות הצפויים על סמך התנהגות הלווים בעבר. מח"מ הנכסים לסוף 2013 על פי התזרים המקורי שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים גבוה יותר ומגיע ל-3.35 שנים, ופער השת"פ מסתכם בכ-0.52%.

בתוספת ד' בסקירת ההנהלה מוצגות יתרות העו"ש לפי הוראות בנק ישראל בפיקדונות עם דרישה עד חודש. לעומת זאת, לצורך החשיפה לריבית, נפרס שיעור מסוים מיתרות העו"ש בשקלים ובמט"ח לתקופות פרעון של עד עשר שנים. זאת בהתאם למודל התנהגות שהנחות הבסיס שלו מתעדכנות באופן שוטף. בהתחשב בהנחות אלה מח"מ ההתחייבויות הינו גבוה יותר ומגיע בשקלים לא צמודים ל-1.18 שנים ובמט"ח ל-0.87 שנים, וההפרש בשת"פ מגיע ל-1.93 ול-1.08 בהתאמה.

2. החשיפה בבסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

על פי כללי החשבונאות, ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד, מוגדרת כחשיפת בסיס. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה.

ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות, למעט ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר ממומנות ממקורות במטבע חוץ ולכן אינן מנוכות מההון. ברמת הקבוצה, ההון החשוף כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות כלולות.

מגבלות חשיפת הבסיס שמאושרות על ידי הדירקטוריון, נקבעות על פי שיקולי תשואה צפויה וסיכון, ומחולקות בין חדרי המסחר, ALM וחברות הבנות.

חברות הבנות בחו"ל ובארץ מנהלות חשיפות בסיס בהיקפים נמוכים, על בסיס המדיניות המעוגנת בהחלטות הדירקטוריונים, ובתאום עם הבנק בארץ.

לשינויים בשער החליפין השפעה על שער המס האפקטיבי הואיל והפרשי שער בגין ההשקעות בחו"ל אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון - ומכאן חוסר הסימטריה בגין הפרשי השער. כנגד חשיפת המס ביצע הבנק בעבר עסקות חיסוי. החל משנת 2012 שונתה המדיניות החשבונאית להשקעות בארה"ב ובשוויץ כך שהם מוגדרות כיחידות שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער הן בגין ההשקעה והן בגין המקורות המגדרים נזקפים לקרן הון. הבנק החליט שלא לחדש את עסקות החיסוי בגין חברות אלו.

לשינויים בשערי החליפין יש השפעה על ההכנסות השוטפות במט"ח. כנגד ההכנסות הצפויות נטו בוצעה פעולת חיסוי במהלך 2013.

להלן החשיפה הכלכלית בפועל ברמת הקבוצה, ובהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון. הנתונים מוצגים במונחים של אחוז מההון החשוף:

המגבלות המאושרות עודף או (גרעון) מקסימליים	המצב בפועל 31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	ב-%
לא צמוד	(5.2)	(10.2)	65%-65%
צמוד מדד	3.9	6.4	50%-50%
מטבע חוץ	1.3	3.8	15%-15%

במהלך 2013 שיעור ההון המושקע בממוצע על פני השנה במגזר הצמוד היה כ-7%. שיעור זה נע במהלך השנה בין עודף של 11% לגרעון בשיעור 1% מההון החשוף. למגזר המט"ח והצמוד מט"ח נותב הון בשיעור נמוך יחסית, ולכן ההשפעה של שינוי בשערי החליפין על הרווח לפני מס אינה מהותית.

בשנת 2013, עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים ליום 31 בדצמבר 2013. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים:

דולר	אירו	ליש"ט	פרי"ש	יין
במיליוני ש"ח				
עלייה של 5% בשע"ח	16	20	7	3
עלייה של 10% בשע"ח	48	32	17	3
ירידה של 5% בשע"ח	(1)	(21)	(4)	(2)
ירידה של 10% בשע"ח	(7)	(16)	(7)	(1)

נתונים אלה אינם מביאים בחשבון את ההשפעה של שינוי בשער החליפין על תזרימי ההכנסות וההוצאות במט"ח אשר גם לגביהם נעשתה הגנה בשנת 2013.

3. חשיפות בחדרי עסקאות

סיכוני השוק בתיק למסחר נובעים כתוצאה מפעילות הבנק כעושה שוק וכמנהל פוזיציות בנוסטרו:

- פעילות עשיית שוק - הבנק מוביל בהיקף הפעילות בתחום הנגזרים ונותן שירותים מיידיים ללקוחות הפעילים במכשירים. בחדר עסקאות מט"ח ונגזרים מבוצעת פעילות עשיית שוק בדסק הספוט (בשקלים במט"ח), בדסק אופציות (בשקלים ובמט"ח) ובדסק ריביות (שקלים ומט"ח). פעילות זו חושפת את הבנק לסיכוני שוק (סיכוני שע"ח וסיכוני ריבית) ולפיכך הפעילות מנוהלת ומנוטרת בהתאם למגבלות שאושרו על ידי ועדת ניהול סיכוני שוק. בשל אופי הפעילות הדינאמי, מגבלות אלו מנוטרות בצורה שוטפת לפחות אחת ליום על ידי החדר התיכון.
- פעילות למסחר בנוסטרו - בחדר עסקאות מתקיימת פעילות יזומה במסגרתה נלקחות חשיפות יזומות לאגרות חוב בשקלים. פעילות זו מנוהלת ומנוטרת בצורה שוטפת לפחות אחת לשבוע, בהתאם למגבלות שאושרו ותוקפו על ידי החטיבה לניהול סיכונים.

מסגרת ומתודולוגית ניהול הסיכונים

כאמור, סיכוני השוק הסחירים מנוטרים בצורה שוטפת כאשר התדירות נקבעת בהתאם לאופי הפעילות המבוצעת. אמידת הסיכונים מבוצעת באמצעות מתודולוגיות ידועות ומוכרות, להלן עיקרן:

1. חשיפות הריבית נמדדות ומנוהלות במונחי שינוי בשווי השוק של המכשירים כתוצאה משינויים מקבילים בעקומי הריבית בהן נלקחות חשיפות.
2. החשיפות בדסק האופציות נמדדות ומנוהלות על בסיס מדדי רגישות מקובלים ('יווניות').
3. תרחישי קיצון:

3.1. ניתוח רגישות התיק לגורמי הסיכון השונים (כל גורם סיכון בנפרד) ובדיקת השינוי בשווי התיק כתוצאה מכך.

3.2. תרחישי קיצון - תרחישים מאקרו כלכליים המבוססים על ההיסטוריה (לדוגמא תרחיש גלובלי המבוסס על משבר 2008) וכן תרחישים שפותחו בשיתוף פעולה בין החטיבה לניהול סיכונים ואגף הכלכלה.

להלן ריכוז העסקות הפתוחות ל-31 בדצמבר 2013 בהשוואה לשנה הקודמת (סכום נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
4,184	4,007	עסקות גידור מלא
		עסקות ALM ואחרות:
308,208	349,335	חוזי ריבית
202,033	230,364	חוזי מטבע
52,389	86,925	חוזים בגין מניות, מדדי מניות וסחורות
566,814	670,631	סך הכל

לפירוט בדבר המדיניות החשבונאית לרישום היתרות, ההכנסות וההוצאות מסוגי מכשירים אלה ראה באור 1(יא) - עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים.

4. החשיפה הכוללת לסיכוני השוק - ריבית, בסיס, מניות כפי שמשתקפת במודל הערך הנתון לסיכון (Value at Risk)

מגבלות ה-VAR נקבעו, הן על הערך הכלכלי של הקבוצה כולל חברות בנות בחו"ל והשפעות החשיפה במונחי VAR, והן על הרכיבים המשוערכים לפי שווי שוק (MTM) המשפיעים על הרווח וההפסד של הבנק (כולל התיקים המסחריים של הבנק).

להלן אומדן ה-VAR ברמת הקבוצה במיליוני ש"ח:

VAR התיקים המשוערכים		VAR השווי הכלכלי		
31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
41	53	142	126	בפועל
400	400	500	500	המגבלה

במהלך 2013 ה-VAR על השווי הכלכלי נע בין מקסימום 157 מיליון ש"ח לבין מינימום 92 מיליון ש"ח וה-VAR על התיקים המשוערכים על פי שווי שוק נע בין 71 מיליון ש"ח לבין 30 מיליון ש"ח בהתאמה.

בשנת 2013 עמדה הקבוצה במגבלת ה-VAR שקבע הדירקטוריון.

לאומי חשוף לסיכוני אשראי ושוק של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים בארץ ובח"ל. בנוסף הבנק משקיע באופן מוגבל גם במכשירים מגובי נכסים (כגון MBS, CLO ו-ABS).

מדיניות החשיפה הקבוצתית למוסדות פיננסיים זרים ולמדינות הינה חלק ממדיניות ניהול סיכוני השוק וסיכוני האשראי הסחיר. מדיניות זו מגדירה קווים מנחים, מגבלות סיכון (לימיטים) על חשיפות האשראי/צד נגדי וסמכויות. במדיניות נקבע כי עיקר החשיפות יהיה לבנקים גדולים בעלי חשיבות סיסטמית למדינתם ולבנקים בעלי איכות אשראי גבוהה יחסית בדגש על פיזור התיק.

ניהול הסיכונים בחשיפה למוסדות פיננסיים ולמדינות מתבצע באמצעות ועדות אשראי בראשות ראש החטיבה לשוקי הון ובהשתתפות החטיבה לניהול סיכונים.

- ועדת לימיטים לפעילות מול מדינות - הקובעת את מגבלות החשיפה למדינות על בסיס ניתוחים כלכליים.
- ועדת סיכוני אשראי סחיר - הקובעת את מגבלות החשיפה למוסדות פיננסיים בהתאם למדיניות שנקבעה ולתנאי השוק.

בחטיבה לניהול סיכונים מתבצע מעקב אחר איכות התיק, ונערכים ניתוחי סיכון ותרחישים לבחינת מוקדי הסיכון אשר ידוונים בוועדת סיכוני שוק עליונה ובוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.

החשיפה לסיכון הנזילות

חשיפה לנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.

מדיניות ניהול סיכוני נזילות

בהתאם להוראת בנק ישראל הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות אשר מטרתה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכה והגבלה של ההפסדים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכוני נזילות. מדיניות ניהול סיכוני הנזילות מכוונת לשמירה על רמת נזילות גבוהה באמצעות השקעה בנכסים איכותיים ברמת נזילות גבוהה ובאמצעות מדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

מדיניות ניהול הנזילות ברמת הקבוצה מבוססת על שני העקרונות הבאים:

- כל חברת בת בארץ ובח"ל אחראית לגבש ולקיים מדיניות עצמאית לניהול הנזילות, תוך הקפדה על קיום ההוראות המחייבות של רשויות הפיקוח הרלוונטיות.
- חברות הבנות יכולות להסתמך, בין יתר המקורות, על ניצול קווי אשראי מלאומי בכפוף לתיאום ואישור מראש ובכפוף למגבלות הרגולטוריות.

בהתאם לאמור, עקרונות מדיניות הבנק בתחום ניהול הנזילות אומצו על ידי השלוחות בחו"ל בכפוף להוראות הרגולציה המקומית בכל שלוחה. בכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל מאושרת מדיניות ניהול הנזילות על ידי דירקטוריון חברת הבת. במסגרת מדיניות זו נקבעות מגבלות, והעמידה במגבלות נבחנת במסגרת הוועדות לניהול סיכוני השוק והנזילות הן בשלוחות והן בארץ.

במסגרת הניהול השוטף, נמדד סיכון הנזילות באמצעות מודל פנימי שמטרתו בחינה ומעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחישים שונים ובכלל זה תרחישי קיצון. בנוסף למודל המתואר מפעיל הבנק מערכת מדדים נוספת להתרעה מוקדמת על התפתחויות חריגות ובלתי צפויות במצב הנזילות.

במסגרת הערכות למצבי משבר הוגדרה מערכת של סימנים איכותיים וכמותיים המעידים על התפתחות חריגה או הרעה במצב הנזילות ונקבעה תוכנית מגירה המתעדכנת באופן שוטף וכוללת את האסטרטגיה לניהול משבר נזילות תוך מינוי צוות ניהולי האחראי לטיפול במשבר ולהגדרת התהליכים והצעדים להתמודדות עם המשבר.

מקורות המימון:

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות גיוס מקורות יציבים ומגוונים ומדיניות השקעת עודפי האמצעים הנזילים בנכסים איכותיים.

עודפי האמצעים הנזילים במטבע ישראלי מושקעים בעיקר בפיקדונות בבנק ישראל כ-27.1 מיליארד ש"ח ובניירות ערך כ-37.7 מיליארד ש"ח, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות. עודפי האמצעים הנזילים במט"ח מושקעים בעיקר באגרות חוב כ-22.1 מיליארד ש"ח ובפיקדונות בבנקים כ-11.6 מיליארד ש"ח.

יתרת פיקדונות הציבור בבנק, לא כולל כתבי התחייבות נדחים, ירדה במהלך שנת 2013 ב-2.0 מיליארד ש"ח, (0.7%) ובניטרול השפעת הפרשי שער היה גידול של 4.7 מיליארד ש"ח, 1.6%. העלייה הייתה במגזר השקלי הלא צמוד ב-5.0 מיליארד ש"ח, 2.8% ואילו, במגזר המט"ח והצמוד מט"ח נרשמה ירידה בסך של 7.0 מיליארד ש"ח, (6.4%), ובנטרול השפעת הפרשי שער הירידה הייתה בסך של 0.3 מיליארד ש"ח, (0.3%).

ניטור סיכון הנזילות

בהתאם להוראת בנק ישראל החל הבנק מיולי 2013 למדוד ולנהל את סיכון הנזילות באמצעות מדד ה-LCR (Liquidity Coverage Ratio) תחת מגוון תרחישים אשר בוחנים את מצב הנזילות של הבנק במצב עסקים רגיל ובתרחישי קיצון. מטרת התרחישים הינה בחינה ומעקב שהאמצעים הנזילים העומדים לרשות הבנק במט"ח ומט"ח מספיקים בכדי לענות על כל צורכי הנזילות בתרחיש קיצון של נזילות הנמשך חודש ימים. שיעורי השינוי ביתרת הפיקדונות והאשראי עבור כל תקופת פירעון, בתרחישים שונים, נקבעים על פי פרמטרים שונים בהתאם לרמת החומרה של התרחיש, על בסיס הוראות באזל 3 ושיקול הדעת של הגורמים העסקיים. יצוין כי, תרחישי הלחץ חמורים יותר מכל מה שהתנסה בו הבנק בעבר, ולכן הנחות תרחישים אינן מבוססות על נתונים הסטוריים. המדידה מבוצעת עבור מגזר השקלים והמט"ח בנפרד והבנק נדרש לעמוד ביחס נזילות הגבוה מ-1 (פער נזילות גבוה מאפס). בנוסף עושה הבנק שימוש בתחזיות לגבי תזרים המזומנים השוטף, במעקב אחרי מגמות בסגמנטים שונים של פיקדונות, במעקב אחרי ריכוזיות מפקידים, במעקב אחרי עלויות הגיוס של הבנק ובמערכת של נורות אזהרה אשר יכולות להעיד על שינוי במצב הנזילות של הבנק.

בנוסף, החל הבנק לנהל מעקב אחר יחס המימון היציב (NSFR - Net Stable Funding Ratio). מדד זה הינו היחס בין סך מקורות המימון היציבים של הבנק ובין סך השימושים שהבנק צפוי להמשיך לממן, בהנחה של תרחיש לחץ באופק זמן של שנה. בנק ישראל אינו מחייב נכון למועד זה עמידה ביחס גבוה מ-1 כפי שמתבקש על ידי הוראות באזל 3.

שווי הוגן (Fair Value)

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוצג בבאור 18(ג) בדוחות הכספיים השווי הוגן של כל המכשירים הפיננסיים, היינו כל הנכסים וההתחייבויות הכספיים של הבנק ושל החברות הבנות. השווי הוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר המשולם בין קונה מרצון למוכר מרצון.

כאשר קיים שוק פעיל, מחיר השוק מהווה את השווי הוגן. מחיר ניירות ערך מסוימים נקבע על סמך הערכות שנתקבלו מצד שלישי ולגבי נגזרים השווי נקבע על סמך מודלים. מחירי שוק אינם קיימים לחלק משמעותי מהמכשירים הפיננסיים של הבנק ושל חברות הבת. בהיעדר מחיר שוק, השווי הוגן הוא אומדן המתבסס על ערך נוכחי של תזרימי מזומנים כמפורט בבאור 18(ג).

האומדנים לשווי הוגן מתבססים על התנאים הקיימים לתאריך הדוחות הכספיים ואינם מייצגים בהכרח ערכי שווי הוגן עתידיים.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה בסך 600 מיליון דולר לסך העיסקות שלהן הבנק קובע שווי הוגן על בסיס ציטוטים המתקבלים מהצד הנגדי לעיסקה. ככלל, הגופים הללו הם מוסדות פיננסיים בעלי מוניטין בשוקי ההון, העומדים בקריטריונים שקבעה הנהלת הבנק.

חישוב השווי ההוגן מתבסס גם על הערכה סובייקטיבית. לכן יש לנקוט זהירות רבה בשימוש במידע זה, מאחר שאין בו כדי להצביע על שוויו הכלכלי של הבנק וחברות הבת וכן אין הוא יכול לשמש להשוואה בין בנקים שונים.

יש לציין, כי נתוני השווי ההוגן אינם מביאים בחשבון את השפעת המס במקרה וישנו פער חיובי או שלילי בין השווי ההוגן לשווי בספרים של הנכסים ו/או ההתחייבויות המוצגים על בסיס צבירה.

הנתונים המופיעים בבאור 18(ג) בדוחות הכספיים מראים כי השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים בסוף 2013 גבוה ב-1,591 מיליון ש"ח מהשווי במאזן (ב-2012 גבוה ב-1,234 מיליון ש"ח), בעוד השווי ההוגן של ההתחייבויות הפיננסיות גבוה ב-4,406 מיליון ש"ח מהשווי במאזן (ב-2012 גבוה ב-4,645 מיליון ש"ח). עיקר הפער נובע מכך שהירידה בריבית על ההתחייבויות היתה גבוהה מהירידה על האשראים, עקב הגדלת מרווח הסיכון.

השינוי בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הכספיים מעבר לרשום בדוחות הכספיים בשנת 2013 נובע בעיקר מהירידה בריבית במשק ובמיוחד במגזר השקלי הלא צמוד, בדומה לירידה בשנת 2012.

סיכונים תפעוליים

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים, הכוללים בין היתר סיכונים מעילות והונאות, סיכונים משפטיים, סיכונים ציות, סיכונים טכנולוגיים המידע, המשכיות עסקית ואבטחת מידע.

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרה זו אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.

נדבך מהותי במכלול הסיכונים התפעוליים הינם סיכונים טכנולוגיים המידע, אשר עלולים לחשוף את התאגיד הבנקאי לפגיעה בפעילות העסקית בשל כשל מערכות ועקב כך לפגיעה במוניטין.

ניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצת לאומי מתבצע בראייה מערכתית, באמצעות מתודולוגיה קבוצתית אחידה ושיטתית אשר מתווה האגף לניהול סיכונים תפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים, תוך התאמה לאופי, גודל ומורכבות הפעילות של כל יחידה ארגונית בקבוצה. ניהול הסיכונים התפעוליים מושתת על תהליך פרו-אקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים המהותיים, שמבוצע בכל החטיבות בבנק.

ניהול הסיכון התפעולי בקבוצת לאומי מושתת על שלושה קווי הגנה, בדומה לשאר הסיכונים. האחריות לניהול הסיכונים התפעוליים מוטלת על הנהלות החטיבות וחברות הבנות (קו הגנה ראשון) וכוללת החלטה בין אלטרנטיבות של קבלת הסיכון, שינוי בקרות, שינוי היקפי פעילות, או העברת הסיכון. האגף לניהול סיכונים תפעוליים ומערך הציות ואיסור הלבנת הון - בחטיבה לניהול סיכונים, פונקציה ה-SOX - בחטיבה לחשבונאות והחטיבה ליעוץ משפטי בהתייחס לסיכונים המשפטיים, מהווים את קו ההגנה השני. קו ההגנה השלישי הוא חטיבת הביקורת הפנימית. לשני קווי ההגנה האחרונים מבנה דיווח היררכי בלתי תלוי בקווי העסקים בהם קיים סיכון.

מדיניות ניהול הסיכון התפעולי היא קבוצתית ונועדה למזער הפסדים תוך התחשבות בסובלנות הסיכון ולשמור על היציבות התפעולית לאורך זמן. ניהול סיכונים תפעוליים הוא חלק אינטגרלי מהתרבות הארגונית והפעילות העסקית והתפעולית בקבוצה.

בבנק הוגדר תיאבון/סיבולת סיכון עבור סיכונים תפעוליים. בסיבולת הסיכון הבנק קובע מגבלות הפסד שהקבוצה תהיה נכונה לספוג בתרחישים שונים, ובמספר מוצרים/פעילויות מהותיים.

הפיקוח והבקרה על ניהול סיכונים תפעוליים בקבוצה מתבצעים באמצעות הדירקטוריון, פונקציית ניהול הסיכונים התפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים, וועדות סיכונים תפעוליים, ומערך ברקים (רכזי הנושא ביחידות קו ההגנה הראשון) ואחראי תהליכים בחטיבות האחראים על גיבוש אופן ניהול הסיכונים בתהליכים שבאחריותם. כמו כן, מתכנסים פורומים שונים בנושא ניהול הסיכון התפעולי בהובלת מנהל הסיכונים התפעוליים, בו משתתפים נציגי הגופים העסקיים וחברות הבנות (הברקים), חטיבת הייעוץ המשפטי ומערך הציות והאכיפה. הפורומים הללו מהווים פלטפורמה לשיתוף בידע, הפקות לקחים מאירועי כשל בארגון ומחוצה לו ודיון באסטרטגיות להפחתת הסיכון.

כמו כן, מתכנסים פורומים שונים בנושא ניהול הסיכון התפעולי בהובלת מנהל הסיכונים התפעוליים, בו משתתפים נציגי הגופים העסקיים וחברות הבנות (הברקים), החטיבה המשפטית ומערך הציות והאכיפה. הפורומים הללו מהווים פלטפורמה לשיתוף בידע, הפקות לקחים מאירועי כשל בארגון ומחוצה לו ודיון באסטרטגיות להפחתת הסיכון.

הפונקציה הבלתי תלויה לניהול סיכונים תפעוליים

האגף לניהול סיכונים תפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים אחראי על התווית מדיניות הקבוצה - שנידונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון, תכנון ופיתוח מתודולוגיה וכלים, שיטות ומסגרת עבודה לניהול הסיכון התפעולי, שותפות בזמן אמת בבחינת סיכונים בפרויקטים ובמוצרים חדשים מהותיים, הטמעת תרבות ניהול הסיכון התפעולי, דיווח לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה, וליווי והנחיה מקצועית של נציגי קו ההגנה הראשון.

מתודולוגיות, תהליכים, שיטות וכלים לניהול הסיכון התפעולי

השיטות והכלים לניהול סיכון תפעולי בלאומי נבחנים ומתעדכנים מעת לעת תוך מינוף ידע מקצועי מהארץ והעולם ובעקבות הנחיות רגולטוריות של בנק ישראל וגופי בקרה נוספים. להלן תאור מכלול הצעדים שהבנק נוקט על מנת לחזק את ניהול הסיכונים התפעוליים.

הקבוצה הגדירה מסמך מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים, אשר מהווה בסיס ומסגרת עבודה לניהול הסיכון, וברוח המסמך נקבעים נהלים ושיטות. מסמך מדיניות מעודכן אושר בדצמבר 2013. כמו כן מוטמעים כלים מתודולוגיים לניהול ולבקרה של הסיכונים התפעוליים. בקבוצה נכתבו מוטמעים נהלים התומכים בדיווח אירועי הפסד וכמעט הפסד ובדיקת אפקטיביות הבקורות.

בנוסף, פותחה ואושרה מתודולוגיה של ניהול סיכונים בפרויקטים ומוצרים חדשים מהותיים שמגדירה תהליך מובנה של מיפוי וניהול הסיכונים בפרויקט ותוצריו.

במהלך הרביע השני של 2012 החל סבב תלת שנתי של סקר הערכת סיכונים בתהליכי עבודה מרכזיים אשר במהלכו נקבעות תכניות הפחתה מתועדפות. הסקר מתבצע בשני ערוצים - הערכת סיכונים ובנית תוכניות הפחתה מתועדפות בתהליכים עסקיים ובתהליכים תומכים. דגש מיוחד ניתן לתהליכי IT.

הערכת סיכונים סדורה, על בסיס הסקר, מאפשרת לבנק להבין את פרופיל הסיכון שלו, לייעד משאבים ואסטרטגיות לניהול סיכונים באופן האפקטיבי ביותר, ולהעריך את כמות ההון הנדרש בגין סיכונים תפעוליים. הערכת הסיכון מבוססת על הערכה עצמית של מומחי תוכן המכירים את הפעילות העסקית שבה גלום הסיכון, ומשלבת הערכה איכותית וכמותית. ההערכה הכמותית מתייחסת לנזקים כספיים פוטנציאליים, וההערכה האיכותית מגלמת את מכלול הנזקים הישירים והעקיפים העלולים לקרות בעת התממשות הסיכון, תוך התייחסות לסיכון המובנה, לבקורות הקיימות וכפועל יוצא לסיכון השיורי.

הבנק פועל למסד תרבות איתנה של ניהול סיכונים תפעוליים בקרב כלל עובדי ומנהלי הקבוצה. במסגרת זו מבוצעים מהלכי הטמעה והדרכה באמצעות מפגשי הדרכה ייעודיים למנהלים ועובדים, שילוב הנושא במגוון קורסים בנקאיים ובניית פורטל ייעודי לניהול הסיכון התפעולי.

אמצעי נוסף לניהול סיכונים, הינו ניתוח תרחישי קיצון, אשר מוערכים, מנוטרים ונקבעות בגינם תכניות הערכות והפחתה. בנק לאומי ממשיך לחזק את יכולות הרציפות העסקית בהתממשות תרחישים תפעוליים רוחביים כגון מלחמה ורעידת אדמה. לבנק קיים אולם מחשבים מוגן טילים ורעידת אדמה וקיימת תוכנית חירום להמשך פעילות הבנק בקרות תרחישים מסוג זה.

הקצאת הון בגין סיכונים תפעוליים נועדה לשמש כרית ספיגה עבור הסיכונים הבלתי צפויים. ההון הרגולטורי מחושב לפי הגישה הסטנדרטית.

במקביל נעשית הערכה של ההון הכלכלי, על בסיס הערכה עצמית של סיכונים תפעוליים, כאשר תוצאות החישוב מהוות בסיס לאתגור ההון הרגולטורי. הערכת ההון הכלכלי נעשית באמצעות מודל פנימי של גישת התפלגות הנזק - (LDA - Loss Distribution Approach).

הסיכון התפעולי מנוהל באמצעות מערכת ייעודית התומכת בתיעוד הסיכונים, הבקרות ותכניות ההפחתה. כמו כן, המערכת מאפשרת איסוף וניתוח אירועי הפסד וכמעט הפסד פנימיים. המידע הנאגר תומך בתהליך קבלת ההחלטות לגבי הסיכונים המהותיים ותעדוף פעולות ההפחתה.

סיכוני טכנולוגית המידע

טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של תאגיד בנקאי, לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו בעל השפעה מכרעת על יציבותו והתפתחותו של הבנק. סיכוני טכנולוגיית המידע חלים על תפעול מערכות מידע בייצור, תהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ופעילויות חדשות (פרויקטים ומערכות).

נכתב ומוטמע מסמך מדיניות לניהול סיכוני טכנולוגיית המידע המגדיר את העקרונות לניהול סיכונים טכנולוגיים וכולל את המסגרת הארגונית, תחומי הפעולה והאחריות של הגורמים השונים בבנק ותהליכי העבודה הנדרשים לניהול סיכוני טכנולוגית המידע.

בתהליך ניהול הסיכונים משולבת הערכה של רמת הסיכון התפעולי במערכות הפועלות באופן שוטף. ניתוח תוצאות הערכת הסיכונים מאפשר איתור מערכות בעלות רמת סיכון גבוהה. בהתאם להערכת הסיכונים, נבנית תוכנית עבודה רב שנתית לביצוע סקרי בטיחות וניסיונות חדירה מבוקרים, ונקבעות תכניות הפחתה בהתאם.

בנוסף, יושמה ומוטמעת מתודולוגיה להערכת סיכונים בפרויקטי פיתוח מערכות מידע. הממצאים מנותחים, ונקבעות המלצות להקטנת רמת החשיפה.

סיכוני אבטחת מידע

ניהול סיכוני אבטחת מידע בלאומי מתבצע בהתבסס על מדיניות אבטחת מידע של לאומי.

בהתאם להוראה 357, לאומי מבצע סקר אבטחת מידע במערכות הקריטיות של הבנק. במסגרת הסקר, מבוצעים סקרי בטיחות ובדיקות חדירה למערכות לצורך זיהוי החשיפות ונקבעות תכניות הפחתה בהתאם.

ניהול סיכוני אבטחת מידע תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיית המידע של לאומי.

אבטחת מידע מתמודדת עם אתגרים הנובעים מאיומים הגלומים בטכנולוגיות המתפתחות.

היערכות אבטחת מידע מתבצעת בין השאר, אל מול התגברות האיומים ומתקפות כולל איומי הסייבר באמצעות מודל בינלאומי למיפוי וניהול סיכונים, יישום בקרות וגידור הסיכונים.

להרחבה בנושא סיכוני סייבר ראה להלן.

סיכוני המשכיות עסקית

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חרום. מערך המחשוב של הבנק מושתת על שני מרכזי מחשוב. מרכז ראשי ממוקם בקריית המחשבים בלוד - תת קרקעי, מוגן טילים, רעידות אדמה ומתקפה ביולוגית כימית ומרכז משני תת קרקעי בתל אביב. כמו כן הוקם בלאומי אתר חרום תת קרקעי לחדר העסקאות של הבנק בקריית המחשבים בלוד.

קיים אתר נוסף בירושלים המשמש כגיבוי שלישי למידע.

הבנק מכין עצמו להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות לפעילותו העסקית. הפעילות מורכבת משלושה נדבכים:

- תשתיות טכנולוגיות
- תוכניות פעולה ונהלים
- ביצוע תרגולים

להלן עיקרי הפעילויות שבוצעו בתחום המשכיות עסקית:

1. בוצע סקר Disaster Recovery - פרויקט שיעדיו הם: מיפוי ההיערכות הנוכחית לכשל מחשובי, איתור חלופות לשיפור/שדרוג מערך ה-Business Continuity Plan/Disaster Recovery Plan, הגדרת פערים בין ההיערכות הקיימת לחלופות. הפעילות תמשך גם במהלך 2014.
2. תרגול לאומי במסגרת תרגול ארצי "עורף איתן 1" - לאומי ביצע תרגול חירום לתרחיש הסלמה ונפילת טילים. התרגיל עבר בהצלחה תוך שמירה על זמינות מלאה ורציפות במתן השירות. במסגרת התרגיל בוצעו הפעילויות הבאות: תרגול אתר החירום של שוק ההון, הקמת והפעלת סניף נייד בחצרות קש"ב ותרגול ארצי של ירידה למקלטים.
3. תעודף תהליכים קריטיים ברמת בנק.
4. עדכון מסמכי מדיניות ונהלים (מדיניות המשכיות עסקית, נוהל בקרת נזקים, נוהל חזרה לשגרה, עיבוי מתודולוגיית תרגולים ועוד).
5. התאמה להוראת בנק ישראל לניהול בנקאי תקין בנושא המשכיות עסקית. סיום סבב תלת שנתי.
6. השלמת וטיוב פיתרון סניף בנק נייד חירום.
7. ניתוח השפעות עסקיות בחטיבות בהתאם לתכנית העבודה - סיום סבב תלת שנתי.
8. בוצעו תרגולים טכנולוגיים ויחידתיים בהתאם לתוכניות התרגולים השנתיים.

סיכוני אבטחת מידע ומתקפות סייבר - הפעילות העסקית של לאומי נסמכת במידה רבה על מערכות מידע. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה עולה רמת הסיכון ללאומי וללקוחותיו. כחלק מהשאיפה להתקדמות ומצוינות משולבות טכנולוגיות חדשות בליבה הבנקאית כמו גם במערכות קצה בלאומי ובקרב לקוחותינו. טכנולוגיות אלה יוצרות חוסר ודאות ומעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.

בנק לאומי כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה אטרקטיבית לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת ומכשירי לקוחותינו הותקפו וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר, וירוסים ותוכנות זדוניות, התקפות דיג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים.

לאומי רואה במידע של הבנק ולקוחותיו נכס עיקרי ומשקיע מאמצים ביישום מנגנוני ותהליכי בקרה והגנה.

דיווח כמידע צופה פני עתיד - בשנים האחרונות ניתן להבחין בעליית מדרגה באיומי הסייבר בעולם. בוצעו מתקפות בארץ ובעולם כנגד תשתיות לאומיות, גופי ממשל ותאגידים.

המתקפות בוצעו על ידי שחקנים שונים, החל מעובדי ארגונים, דרך פשע מאורגן וכלה בהתקפות של מדינות ופרטיים ממניעים מדיניים.

כחלק משיפור ההיערכות להתמודדות עם איומי הסייבר בוצע סקר לבחינת עמידות לאומי. בעקבות הסקר החל לאומי במהלך רב-שנתי לשיפור יכולות ההתגוננות מפני איומי הסייבר.

בנוסף, נבנו שני תרחישים פוטנציאליים בנושא מתקפת סייבר: שיבוש מידע וזליגת מידע. כמו כן הוגדרו מדדי סובלנות הסיכון לשני הנושאים האלה.

חשוב לציין שההערכות התפעוליות של לאומי נגד מתקפות סייבר הינה ברמה טובה וכתוצאה מכך, עד כה מתקפות סייבר לא גרמו לפגיעות מהותיות בפעילות העסקית.

להערכתנו, ההחמרה באיומי הסייבר תימשך גם בשנים הבאות וזאת למרות התארגנויות ברמה המגזרית, הלאומית והגלובלית בניסיון ליצור מסגרות התגוננות, טכנולוגיות, רגולטוריות ושיתופי פעולה.

ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

בשנת 2001 החל לפעול בקבוצה, על פי דרישת הרשויות, קצין ציות ראשי (Chief Compliance Officer) אשר אחראי גם למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

מורכבותה והתפתחותה של הפעילות הבנקאית, מחייבת את הבנק להקפדה יתרה על קיום מכלול החובות שחלות על התאגיד הבנקאי, בקשריו עם לקוחותיו, מכוח חקיקה ראשית, תקנות, צווים, היתרים והוראות בנק ישראל.

הוראת ניהול בנקי תקין 308 - קצין ציות, מחייבת את הבנקים לאכוף את ההוראות הצרכניות, דהיינו: חוקים, תקנות והוראות המסדירים את הפעילות הבנקאית בכל הנוגע ליחסים שבין הבנק לבין לקוחותיו, לרבות איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

על פי ההוראה, מבוצע, אחת לחמש שנים, סקר תשתית אשר במסגרתו ממופות ההוראות הצרכניות, הסיכונים להתרחשות אירועי חריגה מההוראות ובצידם מוגדרות בקורות למניעתם.

בלאומי מיושם מודל ציות מבוזר ומופעלים כלים ומערכות מיכוניות הנדרשות לפונקציות הציות.

לצורך ניהול אפקטיבי של הנושא, הוקמה בלאומי קהילת ציות הכוללת מנהלי ציות חטיבתיים, קציני ציות אזוריים בקווי העסקים ונאמני ציות, לטיפול ובקרה ממוקדים בנושאי ציות, איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, אכיפה מנהלית ולקוחות אמריקאיים.

מערך ציות ואכיפה נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושא הציות ובכלל זה איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, טיפול בלקוחות אמריקאיים, ומדיניות ה"כסף המוצהר". המערך פועל בהתאם למסמך מדיניות הציות הקבוצתית, המתעדכן מעת לעת בהתאם למגמות מקומיות ובינ"ל. נוסחו האחרון של מסמך המדיניות אושר על ידי הדירקטוריון בינואר 2013.

במהלך 2013 נמשכה בבנק הפעילות הנדרשת ליישום הוראות החקיקה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור ובכלל זה, טיוב נתונים, הפצת פרסומים והפקות לקחים ליחידות השונות, פיתוחים ושיפורים במערכות הממוכנות והשתתפות בפעולות הדרכתיות, להגברת המודעות והטמעת הנושא בקרב עובדי הבנק.

ביום 17 בפברואר 2013 פרסם המפקח על הבנקים נוסח סופי של "קובץ שאלות ותשובות ליישום צו איסור הלבנת הון והוראת ניהול בנקאי תקין 411". הקובץ מהווה ריכוז של עמדותיו ופרשנויותיו המחייבות של המפקח על הבנקים לגבי יישום הוראות חקיקה אלו. בעקבות הפרסום פעל המערך לביצוע ההתאמות הנדרשות על פי מסמך זה.

ביום 29 באוקטובר 2013 אישרה ועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת את נוסח התיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001 (להלן: הצו). בעקבות האישור, החל המערך לבצע מיפוי של התיקונים לצו והעברתם לגורמי פיתוח לצורך ביצוע הדרישות והתאמת המערכות המיכוניות וכן התאמת נהלי העבודה. הצו פורסם ברשומות ביום 2 בפברואר 2014 ויכנס לתוקף באוגוסט 2014.

אכיפה

בינואר 2011 התקבל בכנסת חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. מטרת החוק, אשר פורטה בדפי ההסבר, הינה ייעול האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

בהמשך לחוק פרסמה הרשות לניירות ערך מסמך קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות (להלן: "מסמך הקריטריונים").

במסמך הקריטריונים הנחתה רשות ניירות ערך את התאגיד למנות ממונה על האכיפה. תפקידו, על פי מסמך הקריטריונים, הוא להיות אחראי על יישום תכנית האכיפה.

קצין הציות הראשי של הקבוצה מונתה על ידי המנכ"ל הראשי לשמש גם כראש מערך ציות ואכיפה ומרכזת בידיה סמכויות ואמצעים ליישום הוראות החקיקה הרלוונטיות לתחומים אלו.

בתאריך 20 בינואר 2013 הוצגה לדירקטוריון טיוטת תכנית האכיפה הפנימית, שנבנתה על פי אמות המידה שנקבעו במסמך הקריטריונים. בשנת 2013 החל יישום תכנית האכיפה, שכלל בין היתר המשך ביצוע סקרי ציות להוראות החקיקה הרלוונטיות לרבות מיפוי הפערים בנושא וכן גיבוש מנגנוני דיווח, הטמעה ובקרה.

FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים (FFI) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאיים.

כחלק מהיערכות הבנק ליישום החוק בקבוצת לאומי פועל המערך בשיתוף החטיבה לכספים וכלכלה והחטיבה לייעוץ משפטי בהפצת נהלים וחוזרים ובהטמעת מדיניות בדבר הסדרת נושא זיהוי, איתור וטיפול בלקוחות אמריקאיים.

נכון לעתה, משטר FATCA יכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2014.

סיכונים משפטיים נובעים מארבעה תחומים עיקריים:

- סיכוני חקיקה - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק אם אינה תואמת הוראת חקיקה ראשית או משנית, הוראות בנק ישראל או הוראות רשויות מוסמכות אחרות.
 - סיכוני התקשרות חוזית - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק מול לקוחות, ספקים וגורמים אחרים שהבנק מתקשר עמם בהסכמים שונים, אם אינה מגובה בהסכם המסדיר מלוא זכויות הבנק, או שההסכם אינו ניתן לאכיפה מלאה.
 - סיכוני פסיקה - סיכונים הנובעים מפעילות הבנק אם אינה תואמת פסיקה תקדימית.
 - סיכונים הנובעים מהליכים משפטיים המתנהלים נגד הבנק.
- בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. התכנית כוללת מסמכי מדיניות וממשק בין חטיבת הייעוץ המשפטי לבין יחידות הבנק, וכן נהלים פנימיים החלים בתוך חטיבת הייעוץ המשפטי שמטרתם לוודא כי הייעוץ המשפטי הניתן בבנק הינו ייעוץ מקצועי ומעודכן. מסמך המדיניות עודכן בסוף שנת 2012.

לגבי חברות הבנות של הבנק בארץ ובחו"ל, נקבעה מדיניות כללית לניהול סיכונים במסגרת מסמכי מדיניות ייעודיים. כל חברה בת ושלוחה הכינה נוהל פנימי לניהול סיכונים משפטיים התואם את פעילותה ואת מדיניות הקבוצה בנושא. הנהלים הפנימיים שהוכנו על ידי חברות הבנות כאמור, אושרו על ידי חטיבת הייעוץ המשפטי ובדירקטוריונים של חברות הבנות. בהתאם למסמכי המדיניות נדרשות חברות הבנות להפנות נושאים מסויימים לייעוץ משפטי מתאים. בנוסף, שולחות החברות למנהלת הסיכונים המשפטיים דוחות תקופתיים חצי שנתיים בסוף הרבעון השני והרביעי בכל שנה, וכן דוחות מידיים, בהתאם לנדרש במסמכי המדיניות. הדיווחים נשלחים בהתאם לפורמט אחיד שהוכן בחטיבת הייעוץ המשפטי ועודכן במהלך שנת 2012. בשנת 2013 עודכן מסמך המדיניות לניהול סיכונים משפטיים בשלוחות חו"ל והטמעתו תימשך בשנת 2014.

במסגרת התכנית לניהול סיכונים משפטיים הושם דגש על:

- מניעת ומזעור סיכונים משפטיים.
- איתור מוקדי הסיכונים המשפטיים המהותיים והטיפול בהם.
- הכנת הסכמים, הנחיות ונהלים מתאימים.
- בדיקת הוראות החקיקה (לרבות פסיקה) והוראות רשויות, ובחינת השלכותיהן על עבודת הבנק.
- הפקת לקחים בנושאים שונים ויישום הלקחים במסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק, וכן העברת חוות דעת בנושא ליחידות הרלבנטיות בבנק.

לצורך ביצוע תכנית ניהול הסיכונים המשפטיים פועלים בחטיבת הייעוץ המשפטי, בראשות היועצת המשפטית הראשית שהיא מנהלת הסיכונים המשפטיים, גורמים וועדות, שתפקידם לאתר באופן שוטף דברי חקיקה ופסקי דין חדשים בעלי השלכה על עבודת הבנק, לבחנם ולרכז הטיפול בהשלכותיהם. הוראות רגולטוריות חדשות (חקיקה ראשית, חקיקה משנית, הוראות רשויות) מאותרות ובמידת הצורך מטופלות, כבר בשלב הצעת החוק.

פעילותו של כל אחד מהגורמים והוועדות הנ"ל מוסדרת בנוהל עבודה פנימי של חטיבת הייעוץ המשפטי. בין היתר קובעים הנהלים את ממשק זרימת המידע בין כל אחד מן הגורמים הנ"ל לבין מנהלת החטיבה וצוות הסיכונים המשפטיים הפועל בחטיבה.

מצב ההצמדה, התקופות לפרעון ומצב הנזילות

א. מצב ההצמדה

בהתאם למדיניות ניהול מאזני ההצמדה, ההון הפנוי המוגדר כסך מקורות ההון ובתוספת עתודות מסוימות ובניכוי השקעות בחברות כלולות ובנכסים קבועים, מושקע בנכסים שקליים לא-צמודים, בנכסים צמודים למדד ובנכסים במטבע חוץ או הצמודים למטבע חוץ. מימון כל ההשקעות של הבנק בחו"ל ממקורות במטבע חוץ מונע את חשיפת הבסיס בגינן.

להלן תמצית מצב מאזני ההצמדה, כפי שעולה מאור 16 לדוח הכספי:

להלן מצב מאזני ההצמדה:

ליום 31 בדצמבר 2012		ליום 31 בדצמבר 2013			
מטבע חוץ (2)	צמוד מדד	לא צמוד	מטבע חוץ (2)	צמוד מדד	לא צמוד
מיליוני ש"ח					
120,050	60,341	216,766	112,180	57,812	227,187
120,874	62,127	197,183	114,950	58,571	205,407
(824) (3)	(1,786)	19,583	(2,770) (3)	(759)	21,780

(1) כולל עסקות עתידיות ואופציות.

(2) כולל צמוד מטבע חוץ.

(3) עודף ההתחייבויות במט"ח נובע בעיקר מעסקת חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בשלוחות הבנק בחו"ל, השקעה במניות וקרנות המסווגות כפריט לא כספי וכן בגין חיסוי הכנסות עתידיות במטבע חוץ.

הניהול והדיווח השוטף של חשיפת הבנק לסיכונים בסיס מתבצעים על פי הגישה הכלכלית הכוללת התאמות ותוספות לגישה החשבונאית המוצגת לעיל. החשיפה בבסיס המחושבת על פי הגישה הכלכלית מפורטת בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

בשנת 2013 חל קיטון בסך כ-5.6 מיליארד ש"ח בהיקף פיקדונות הציבור (כולל כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון). בהיקף האשראי לציבור לא חל שינוי מהותי, בהשקעות באגרות חוב נרשם גידול בסך כ-5.8 מיליארד ש"ח ובהפקדות בבנקים, נטו, קיטון בסך כ-10.4 מיליארד ש"ח.

להלן השינויים העיקריים שחלו במהלך 2013 בפעילות העיקרית בחלוקה למגזרי הצמדה:

המגזר השקלי הלא צמוד

שיעור הנכסים הכספיים במגזר השקלי הלא צמוד מסך הנכסים הכספיים הינו כ-57%.

עיקר הפעילות במגזר הינה לתקופות קצרות, עד שנה.

בהיקף האשראי לציבור חל גידול בסך כ-8.8 מיליארד ש"ח, 6.4%.

היקף המזומנים וההפקדות בבנקים, נטו ירד בכ-9.5 מיליארד ש"ח, והיקף ההשקעה בניירות ערך גדל בכ-7.1 מיליארד ש"ח.

בשנת 2013 נרשם גידול בסך כ-1.1 מיליארד ש"ח, 0.7%, בהיקף הפיקדונות השקליים. גידול זה כולל פרעון שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים בסך 1.7 מיליארד ש"ח.

יתרת עסקאות הנגזרים, נטו במגזר הסתכמה ב-31 בדצמבר 2013 בכ-23.7 מיליארד ש"ח, גידול בסך כ-4.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2012.

המגזר הצמוד למדד

בהיקף האשראי לציבור חל קיטון בסך כ-1.3 מיליארד ש"ח, כ-2.4%. היקף ההשקעה בניירות ערך ירד בכ-1.4 מיליארד ש"ח.

בהיקף הפיקדונות צמודי המדד, כולל כתבי התחייבות נדחים, לא חל שינוי מהותי.

יתרת עסקאות הנגזרים, נטו במגזר הסתכמה ב-31 בדצמבר 2013 בכ-2.4 מיליארד ש"ח, קיטון בסך של כ-3.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2012.

מגזר מט"ח וצמוד מט"ח

שיעור הנכסים הכספיים במגזר המט"ח מסך הנכסים הכספיים הינו כ-28%.

האשראי לציבור המהווה כ-40% בלבד מסך פיקדונות הציבור במגזר, ירד בהיקף של כ-8.2 מיליארד ש"ח, קיטון של 17% ובנטרול השפעת השינויים בשערי החליפין קיטון בשיעור של 11%.

ההשקעות בניירות ערך במט"ח הסתכמו בכ-22 מיליארד ש"ח, ללא שינוי מהותי בהשוואה לדצמבר 2012.

בפיקדונות בבנקים, נטו חל קיטון בסך כ-0.9 מיליארד ש"ח.

מתחילת שנת 2013 נרשם קיטון בסך כ-7 מיליארד ש"ח, 6.4%, בהיקף פיקדונות הציבור במט"ח הנובע בעיקר מהשפעת השינויים בשערי החליפין.

על פי ניסיון העבר, חלק גדול מהפיקדונות במגזר מטבע החוץ, מופקדים לתקופות קצרות משנה, ובכלל זה גם פיקדונות לפי דרישה, מופקדים בבנק מחדש, בתהליך רצוף ומתמשך.

לפעילות בעסקאות עתידיות השפעה מהותית על הנזילות במגזר המט"ח. יתרת העסקאות העתידיות, נטו, במטבע חוץ כנגד שקלים הסתכמה ב-31 בדצמבר 2013 בכ-25.8 מיליארד ש"ח, גידול של כ-0.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2012.

ב. התקופות לפרעון

בשנת 2013 בדומה לשנים האחרונות התאפיין הבנק ברמת נזילות גבוהה בשקלים. חלקה כתוצאה ממדיניות מכוונת של הבנק בגיוס מקורות יציבים ומגוונים, באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות וגיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

כ-27% מסך נכסי הבנק מופקדים לתקופות קצרות בבנקים ומושקעים בניירות ערך סחירים, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות.

היקף הנכסים הנזילים בשנת 2013 היה גדול באופן משמעותי מסך ההתחייבויות לטווח קצר והבנק עמד בכל מגבלות הנזילות בתרחישים השונים. זאת, בהתאם למדיניות שמטרתה להבטיח עמידות גם בתרחישי לחץ קיצוניים תיאורטיים.

להלן תזרים מזומנים עתידי של הנכסים וההתחייבויות לפי תקופות לפרעון ולפי בסיס הצמדה (כולל מכשירים נגזרים ולא כולל פריטים לא כספיים) (פירוט נוסף ראה בבאור 17 לדוחות הכספיים).

על פי הוראות בנק ישראל תזרימי המזומנים בגין התחייבות בעלת מספר מועדי פרעון תמוין בהתאם להערכת ההנהלה על פי שיקול דעתה או מועד הפרעון החוזי המוקדם ביותר.

על פי חוזר בנק ישראל מספטמבר 2013, תאגיד בנקאי נדרש להציג את תזרימי המזומנים בגין נכסים והתחייבויות בהבחנה בין מטבע ישראלי (לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח) לבין מטבע חוץ. בנוסף, תזרימי המזומנים בגין מכשירים נגזרים המסולקים, נטו, יסווגו למטבע ישראלי או למט"ח בהתאם למטבע בו התבצע הסילוק. אין לדווח על סכומים חוץ מאזניים של מכשירים נגזרים אלו. מספרי השוואה לשנת 2012 סווגו בהתאם.

עודף נכסים על התחייבויות*			ליום 31 בדצמבר 2013
מטבע ישראלי	מטבע חוץ	סך הכל	
התקופה שנתרה עד לפרעון:			
במיליוני ש"ח			
(77,787)	(36,205)	(113,992)	עד חודש
22,649	6,695	29,344	מחודש ועד שנה
39,438	22,358	61,796	משנה ועד 5 שנים
27,232	5,634	32,866	מ-5 ועד 10 שנים
39,988	2,403	42,391	מעל 10 שנים
724	(44)	680	ללא מועד פרעון
52,244	841	53,085	סך הכל

עודף נכסים על התחייבויות*			ליום 31 בדצמבר 2012
מטבע ישראלי	מטבע חוץ	סך הכל	
התקופה שנתרה עד לפרעון:			
במיליוני ש"ח			
(52,322)	(36,079)	(88,401)	עד חודש
2,406	7,482	9,888	מחודש ועד שנה
36,469	23,273	59,742	משנה ועד 5 שנים
22,073	5,422	27,495	מ-5 ועד 10 שנים
34,449	2,673	37,122	מעל 10 שנים
(384)	283	(101)	ללא מועד פרעון
42,691	3,054	45,745	סך הכל

* בקיזוז עודף (חסור) יתרות בגין מכשירים נגזרים. תיאור עיקרי המדיניות, אמצעי הפיקוח ומימוש המדיניות, והמגבלות הנהוגות בניהול סיכוני השוק, ובכלל זה סיכוני הבסיס והנזילות, מובאים בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל.

במגזר מטבע ישראלי חל גידול בעודף ההתחייבויות על הנכסים לתקופה של עד שנה בעיקר כתוצאה מגידול ביתרת הפיקדונות הקצרים. במקביל חל גידול בעודף הנכסים על ההתחייבויות לתקופה של מעל שנה אשר נובע מגידול ביתרת האשראי לציבור וקיטון ביתרת פיקדונות הציבור בתקופה זו. במגזר מטבע חוץ לא חלו שינויים מהותיים.

ג. מצב הנזילות וגיוס מקורות

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

עודפי הנזילות של המערכת הבנקאית בישראל הוסיפו להיות גבוהים גם בשנת 2013. לצורך ספיגת העודפים מקיים בנק ישראל מדי יום, שבוע וחודש מכרזים מוניטאריים. זאת באופן משלים למכרזי המק"מ.

לאחר הפסקה ממושכת, בחודש אפריל הודיע בנק ישראל כי ירכוש במהלך שנת 2013 כ-2.1 מיליארד דולר כדי לקזז את השפעת תמלוגי הגז על שער החליפין. לרכישות המט"ח של בנק ישראל השפעה מרחיבה על עודפי הנזילות השקליים.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו ואחר מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל פנימי שפותח בבנק בהתאם להוראת בנק ישראל. ההנחות השונות העומדות בבסיס המודל נבחנות ומתעדכנות באופן שוטף, בהתאם להתפתחויות שחלות בפרמטרים הרלבנטיים העיקריים.

היקף יתרות המערכת הבנקאית (עו"ש ופיקדונות מוניטאריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2013 עמד על כ-127 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף דצמבר 2012.

היקף יתרות לאומי (עו"ש ופיקדונות מוניטאריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2013 עמד על כ-27 מיליארד ש"ח, לעומת כ-36 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2012.

יתרת המזומנים ופיקדונות בבנקים נטו הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2013 בכ-32.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-42.4 מיליארד ש"ח בסוף 2012, שיעור קיטון של כ-22%.

כמו כן, לבנק תיק ניירות ערך בהיקף של כ-57 מיליארד ש"ח, המושקע בעיקר באגרות חוב ממשלת ישראל, אגרות חוב של ממשלות זרות, ואג"ח של בנקים בחו"ל. זאת בהשוואה ליתרה בסך כ-49 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

במהלך התקופה הנסקרת עלה היקף הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בכ-78 מיליארד ש"ח והסתכם לסך של 574 מיליארד ש"ח.

הליכים משפטיים

1. הליכים אזרחיים

1.1. הבנק צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדו לקוחות הבנק, לקוחותיו בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך עסקיו הרגיל.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים לכל התביעות.

עילות התביעות נגד הבנק שונות ומגוונות וביניהן נמנות טענות בדבר אי ביצוע הוראות או אי ביצוע במועד, בקשות לאישורי עיקול, שהטילו צדדים שלישיים על נכסי חייבים, המוחזקים, לטענתם, בידי הבנק, טענות על חיובי ריבית שלא בהתאם לשיעורי הריבית שסוכמו בין הבנק לבין הלקוח, שיעורי ריבית, החורגים מהמותר על פי החוק, טעויות במועדי חיוב וזיכוי חשבונות בשל שיקים שנמשכו עליהם, טענות בקשר עם חיובי עמלות, טענות בנושאים הקשורים לניירות-ערך, יחסי עבודה, משיכת שיקים ללא כיסוי ואי כיבוד שיקים.

תביעות שסכומן עולה על שיעור של 1% מההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013, כ-270 מיליון ש"ח. ראה גם פירוט נוסף בבאור 18 לדוחות הכספיים.

1.2. במסגרת נקיטת אמצעים לגביית חובות במהלך עסקיו הרגיל נוקט הבנק, בין השאר, בהליכים משפטיים שונים נגד חייבים וערבים ובהליכים למימוש בטוחות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות להפסדי אשראי שבוצעו על ידי הבנק על יסוד הערכת מכלול הסיכונים הכרוכים באשראי למגזרי המשק השונים ובהתחשב בהיקף המידע על החייב/הערב הנוגע בדבר איתנותו הפיננסית והבטוחות שניתנו לבנק להבטחת פרעון החוב.

1.3. ביום 29 בינואר 2013, אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב בקשת הסתלקות מהתביעה ללא צו להוצאות, והורה על דחיית הבקשה לאישור תביעה כייצוגית שהוגשה ביום 7 במרס 2012, נגד חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א"), והבנקים בעלי המניות שלה, וכנגד חברת כספונט בע"מ ובעלי מניותיה, אשר סכומה הוערך על ידי המבקשים בסך של כ-2.2 מיליארד ש"ח. טענת התובעים היתה כי הנתבעים גובים עמלות מופרזות באמצעות הגבלת סכומי משיכה בכספומטים המרוחקים מסניף בנק, באופן שלקוח שמבקש למשוך סכום הגבוה מתקרת המשיכה, נאלץ לבצע סדרה של משיכות אשר בגין כל אחת מהן ישלם עמלה גבוהה.

1.4. ביום 15 בינואר 2014, אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את בקשת המבקשים להסתלק ללא צו להוצאות מהבקשה לאישור תביעה כייצוגית, שהוגשה ביום 6 בפברואר 2013, נגד הבנק בסך של כ-12 מיליארד ש"ח, בטענה שהבנק גבה ריבית חריגה גבוהה, וזאת בניגוד להיתר העיסקא שקיבל מבית דין צדק לממונות, ובכך גרם נזק לכל הלקוחות שלקחו מהבנק הלוואות בהסתמך על היתר העיסקא.

ביום 2 בינואר 2014, דחה בית המשפט העליון את הערעור שהגיש התובע, על פסק הדין שדחה את אישורה של הבקשה לאישור תביעה כייצוגית, שהוגשה ביום 8 בספטמבר 2011 נגד הבנק, בסכום של 200 מיליון ש"ח בטענה לפיה, עד לרפורמה בעמלות הבנקים, חייב הבנק את לקוחותיו בעמלה גבוהה מהמוסכם בתעריפון, בעת ביצוע מכירה חלקית של ניירות ערך במהלך הרבעון, בגינם חויבה עמלה בסכום המינימום לניירות ערך הקבוע בתעריפון.

2.1. ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברות מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק הגיש ערר על קביעה זו. ביום 22 בפברואר 2011, הוגשה תגובת הממונה לערר. ביום 29 ביולי 2012 התקבל בבנק מכתבה של רשות ההגבלים העסקיים לפיו הממונה על ההגבלים העסקיים שוקל לפרסם קביעה משלימה ביחס להעברות מידע שפורטו בתגובת הממונה לערר אולם נמחקו ממנה לפי בקשת הבנקים, לפיה היוו העברות מידע אלו הסדרים כובלים. לבנק ניתנה האפשרות להביא בפני הממונה את עמדתו בטרם יקבל הממונה החלטה אם לפרסם קביעה משלימה כאמור. בעקבות משא ומתן שהתנהל בין הבנקים לממונה גובשה בין הצדדים הסכמה עקרונית לפשרה על-פיה יתבקש בית הדין להגבלים עסקיים לאשר צו מוסכם אשר יביא לידי סיום את ההליכים הנובעים מהחקירה שהובילה לפרסום הקביעה. בהתאם לנוסח הצו המוסכם שגובש על ידי הצדדים, הקביעה תבוטל ואילו הבנק ישלם לאוצר המדינה סך של כ-21 מיליון ש"ח (וסכומים נוספים ישולמו על ידי בנקים אחרים) כאשר תהיה בידי הבנק (ובידי הבנקים האחרים לגבי הסכומים הנוגעים להם) האפשרות לשלם את הסכום האמור, חלף תשלום לאוצר המדינה ובכפוף לתנאים שנקבעו בנוסח הצו המוסכם, במסגרת הסדרי פשרה במספר בקשות לאישור תובענות ייצוגיות התלויות ועומדות נגד הבנק.

2.2. כאמור בדוחות הכספיים הקודמים, רשויות ארצות הברית ("הרשויות האמריקאיות") מנהלות חקירות רבות היקף של בנקים זרים בקשר עם פעילותיהם עם לקוחות שהם נישומי מס בארצות הברית ("הלקוחות האמריקאיים") בחשד להפרה של הדין האמריקאי. במסגרת חקירות אלה, שמתנהלות גם כנגד הקבוצה, הרשויות האמריקאיות הוציאו ומוסיפות להוציא צווים שונים לקבלת מידע ומסמכים בעניין שירותים בנקאיים שניתנו ללקוחות האמריקאיים על ידי הקבוצה.

הבנק יצר הפרשה לכיסוי ההוצאות הצפויות בהקשר זה, לרבות אלה של היועצים, נותני השירות ומומחים חיצוניים. יתרת הפרשה זו ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בכ-490 מיליון ש"ח.

באשר לסכום הכולל של ההוצאות שנוקפו בגין הלקוחות האמריקאיים, ראה באור 25 - הוצאות תפעוליות אחרות.

אין בהפרשה זו הודאה בטענה כלשהיא שעלולה לעלות כנגד הקבוצה על ידי הרשויות האמריקאיות.

החקירות של הרשויות האמריקאיות עדיין נמשכות ומתנהלים מגעים שוטפים בין הקבוצה לבין אותן הרשויות במטרה להגיע לפתרון הנושא. הקבוצה משתפת פעולה עם הרשויות האמריקאיות בכפוף למותר על פי דין.

לנוכח העובדה שעדיין לא ניתן לקבוע בוודאות את סכום ההוצאה שצפוי להיגרם לקבוצה בנושא זה, קיימת אפשרות שהסכום הסופי של ההוצאה יהיה גבוה משמעותית מהסכום שנכלל בדוחות הכספיים.

2.3. ביום 26 באוגוסט 2013 העניק הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") את הפטור שעניינו החזקותיהם המשותפות של בנק לאומי, בנק הפועלים, בנק דיסקונט הבנק הבינלאומי ובנק המזרחי-טפחות (להלן יחד: "הבנקים") בשב"א - שירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") וזאת לתקופה של שלוש שנים. במסגרת הפטור נקבעו תנאים נוספים על אלה שנקבעו בפטורים הקודמים שהוענקו על ידי הממונה. הפטור כולל תנאים ביחס לממשק הטכנולוגי למתן שירותי איסוף ואישור של עסקאות בכרטיסי אשראי ושירותי ממשק בין בתי העסק לשב"א, אשר יפותח ויוטמע במערכות שב"א, אשר עיקרם מתן אפשרות להתחברות מהירה בתנאים שוויוניים ובעלות נמוכה, של גופים שונים הרשאים על פי דין להתחבר לשב"א וזאת החל מיום ה-1 לחודש אוקטובר 2015. ביום 7 לאוגוסט 2013 וביום 30 בינואר 2014 חתמה שב"א על הסכם ועל תיקון להסכם (בהתאמה), למכירת פעילות

הכספומטים, בכפוף לקיום תנאים מתלים הקבועים בהסכם, וזאת בהתאם להחלטת הממונה בענין זה. טרם התקבל אישור הממונה לתיקון ההסכם.

2.4. בחודש מרס 2012 הוגש כתב אישום נגד לאומי רומניה ונגד חברי ועדת האשראי של לאומי רומניה, בעניין פעולה בחשבון לקוח, אשר לטענת התביעה הכללית ברומניה נעשתה שלא כדין. כתב האישום הוגש בעקבות תלונת הלקוח אשר טוען כי נגרם לו נזק עקב פעולת הבנק (סכום הנזק הנטען איננו מהותי). ביום 28 בנובמבר 2012, קבל בית המשפט ברומניה את הטענות של בנק לאומי רומניה על כך שלא הייתה סמכות לתביעה הכללית ברומניה להגיש כתב האישום נגדו ונגד עובדים/מנהלים מסוימים בו, והחליט להחזיר את התיק לתביעה הכללית לצורך ניסוח והגשה מחדש של כתב האישום. התביעה הכללית והמתלונן הגישו ערעורים על ההחלטה. הערעור התקבל, התיק הוחזר לערכאה הראשונה ונקבע תאריך לדיון.

2.5 ביום 1 בספטמבר 2013, הוגשה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר הגשת תביעה נזררת נגד נושאי משרה בכירים לשעבר בבנק. לטענת המבקש, במסגרת חקירות של רשויות המס בארה"ב התברר כי נציגי הבנק ונציגי בנק לאומי ארה"ב סייעו ללקוחות שהם נישומי מס בארה"ב לבצע פעולות שמנעו מרשויות המס בארה"ב לגבות מסים מאזרחיהם. הנזק שנגרם לבנק, לטענת המבקש, עומד על סך מאות מיליוני ש"ח שהבנק מתעתד לשלם לרשויות בארה"ב. המבקש טען כי נכון לשלב הגשת הבקשה, נקב הבנק בסכום של 340 מיליון ש"ח כאשר חלק מהסכום שולם ליועצים ולנותני שירותים בקשר עם החקירות. המבקש טוען כי נושאי המשרה לשעבר אחראים לנזק שנגרם לבנק שעה שהניעו אותו לקחת חלק בפעילות הבלתי חוקית או לכל הפחות לא מנעו אותה.

2.6 בשנת 2010 ערכה רשות ניירות הערך של אונטריו ביקורת בנציגות הבנק בטורונטו והודיעה לבנק כי לצורך המשך מתן שירותי ניירות ערך ללקוחות קנדיים עליו להסדיר פטור מחובת רישום כסוחר - International Dealer Exemption. הבנק קיבל פטור זה באונטריו ובקוויבק ("הפטור").

בהתאם לתנאי הפטור, לקוחות קנדיים אינם רשאים להחזיק ניירות ערך בחשבונם בבנק למעט אם הם עונים להגדרה של Permitted Clients (בין היתר, לקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי של 5 מיליון דולר קנדי), ואף אלו, אינם רשאים להחזיק ניירות ערך קנדיים בפיקדונותיהם בבנק.

החל משנת 2011 פעל הבנק על מנת לעמוד בדרישות ובתנאי הפטור. בימים אלו, חתם הבנק על הסכמים עם הרשויות באונטריו ובקוויבק, ושילם עיצום כספי בסך כולל של מיליון דולר קנדי, בגין אי קיום לכאורה של הוראות חוקי ניירות ערך וייעוץ השקעות, טרם הסדרת הפטור.

פירוט לגבי תביעות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו נגד הבנק ראה גם בבוור 18 לדוחות הכספיים.

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

1. מכוח הוראות החוק, הבנק נתון לפיקוח רשויות שונות לגבי הפעילויות השונות שנעשות על ידו, ובמיוחד, בכלל פעילותו, לפיקוח בנק ישראל, ובפרט נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים.
בתוקף סמכויות המוענקות לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים, מוצאים על ידיהם, מעת לעת, היתרים ואישורים שונים, לפעילויות ו/או לאחזקות בתאגידים.
2. נגיד בנק ישראל היתר לבנק, בתוקף סמכותו על פי סעיף 31 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 להחזיק אמצעי שליטה בתאגידים בחו"ל (להלן: "תאגיד החוץ"), ומכח היתר זה, אישר המפקח על הבנקים לתאגידי החוץ להחזיק בתאגידים אחרים (להלן: "חברות נכדות"). בנוסף, קיימים אישורים ספציפיים המתייחסים לחברות נכדות. ההיתר להחזקה בתאגידי החוץ הוצא ב-23 בפברואר 2006, חלף היתרים שקדמו לו, והוא ניתן בכפוף לכך שהבנק פועל ליישום דרישות המפקח לעניין פיקוח ובקרה אחר תאגידי החוץ והחברות הנכדות. היתר המפקח להחזיק אמצעי שליטה בתאגידי החוץ ואישור המפקח להחזיק תאגידי החוץ בחברות נכדות תוקנו בנובמבר 2011 באופן שאיפשר לבנק לרכוש ולהחזיק 100% מאמצעי שליטה ב-Banque Safdia S.A. ובחברות בנות שלו, לצורך מיזוגו בבנק לאומי שוויץ (אשר לאחר מכן שונה שמו ל-Leumi Private Bank).
התאגידים הכלולים בהיתר הנגיד הם: בנק לאומי ארה"ב, בנק לאומי (שוויץ), בנק לאומי (בריטניה), לאומי לטין אמריקה, בנק לאומי (לוקסמבורג), בנק לאומי (ג'רסי) ובנק לאומי רומניה.
ההיתר כפוף למספר תנאים שנוגעים הן לשיעורי החזקות, הן לפיקוח, בקרה ומעקב אחר ניהול תאגידי החוץ והחברות הנכדות, הן לצורך באישור, בדיווח, או במתן הודעה למפקח על אירועים שונים, כגון: השקעות בתאגידים, פעילות חדשה מהותית, פתיחת סניף או נציגות, והן למסירת מידע ומסמכים למפקח.
3. לענין מגבלות המוטלות על הפקדת כספים בין חברות הקבוצה ראה לעיל בפרק תאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית.

הסכמים מהותיים

1. בעקבות פרסום חוזר המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, אשראי והפרשה להפסדי אשראי (להלן: "הוראת בנק ישראל"), הבנקים, ובכללם הבנק, הגיעו להסכמות עם רשות המסים בנוגע להכרה בהפרשות להפסדי אשראי לצרכי מס. ההסכם נחתם בתאריך ה-19 במרס 2012, בתוקף לגבי חובות פגומים שנרשמו החל מיום 1 בינואר 2011.

הסכם זה מחליף הסכם קודם אשר חל על חובות מסופקים שנרשמו עד 31 בדצמבר 2010.

להלן עיקרי ההסכם החדש:

חובות פגומים גדולים בבחינה פרטנית:

ההפרשה מותרת לניכוי לצרכי מס בשנה בה נרשמה כהוצאה בדוחות הכספיים. בשנת המס בה הוקטנה יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילה"), יתווסף לחבות המס של הבנק "מס נוסף", בתוספת ריבית והפרשי הצמדה, אשר יביא לגביית המס שהיה נגבה אילו לא היתה מוכרת מלכתחילה ההפרשה שהותרה בניכוי.

לענין זה - "חוב גדול" הינו חוב של 1 מיליון ש"ח ומעלה, או סכום נמוך יותר על פי הודעת הבנק לפקיד השומה ובהתאם למאפייני הבנק.

חובות פגומים שאינם גדולים:

ההוצאות בגין "מחיקות חשבונאיות" נטו (בקיצור גביות באותה שנה) - מחציתן יותרו לצרכי מס בשנת המס הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה, ומחציתן יותרו בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה.

הפרשה קבוצתית:

אינה מוכרת לצרכי מס.

הפרשות בגין "חובות קמעונאיים" שבוצעו עד 31 בדצמבר 2010:

יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת 2011, ובלבד שלא הותרו כהוצאות לצרכי מס בשנים קודמות.

השלכות היישום לראשונה של הוראת בנק ישראל ב-1 בינואר 2011:

הפרשים שנגרעו מההון העצמי כתוצאה מהיישום לראשונה של הוראת בנק ישראל, יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת המס 2011, בכפוף להיותם מותרים לצורך מס בהתאם לתנאי ההסדר, ובתנאי שאין מדובר בהפרשה קבוצתית, כללית או נוספת.

2. הסכם פשרה המסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל, בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, מאוגוסט 1987, אשר הוארך באוקטובר 1991 בתוקף עד תום שנת 1993, וכן במרס 1994, ותוקפו נקבע עד למועד שבו יודיע אחד הצדדים שנה מראש על כוונתו להציע שינויים בהסכם.

3. הסכם מאפריל 2005 בין הבנק לבין רשות המסים בקשר עם קיצוז בגין רווחי חברה בת בחו"ל.

לפירוט נוסף ראה באור 26(ט).

4. הסכם בין הבנק לבין בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") למתן שירותי מחשוב ותפעול כוללים, לרבות עבודות פיתוח ופרויקטים מיוחדים וחדשים ושירותי הדרכה רלוונטיים, על ידי הבנק לבנק אגוד וגופים נלווים, שנחתם בספטמבר 2001 בתחולה למפרע מספטמבר 1998 לתקופה של אחת עשרה שנים עם אופציה להארכה. בדצמבר 2007 נחתמה תוספת להסכם בין לאומי לבין בנק אגוד, בדבר הארכת ההתקשרות, תוך שינוי תנאים עסקיים. תקופת ההתקשרות החדשה היא עשר שנים מ-1 בינואר 2007, במהלכה תשולם לבנק תמורה שנתית שתעלה בהדרגה מסך של כ-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות לכ-45 מיליון ש"ח החל מהשנה השישית (הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ומותנים בהיקף הפעילות של בנק אגוד). התוספת להסכם אושרה על ידי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים.

במהלך חודש דצמבר 2013, הודיע בנק אגוד כי בהתאם לזכותו על פי ההסכם, הוא דוחה את תחילת פרויקט סיום ההתקשרות עם הבנק (כהגדרת מונח זה בהסכם), כך שיתחיל בתום תקופת ההסכם (31 בדצמבר 2016). אין בדחייה האמורה כדי להוות קביעה ביחס לשאלת חידוש ההסכם בין הצדדים.

5. בהתאם להחלטת הממשלה, הוחלט להקים קרן פנים ממשלתית במסגרת רשות המסים (להלן - הקרן), אשר תתחייב לשלם לתאגיד בנקאי תשלום בגובה רכיב המע"מ, מתוך כל סכום ששילם התאגיד הבנקאי לקונה דירה, בשל חילוט ערבות בנקאית שהעמיד התאגיד הבנקאי לאותו קונה בהתאם להוראות חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (התשל"ה 1974). תנאי התחייבות הקרן לשלם את רכיב המע"מ מפורטים בכתב התחייבות עליו יחתמו נציגי רשות המסים והחשב הכללי, יחד עם אישור התאגיד הבנקאי המבקש להצטרף להסדר.

בכוונת בנק לאומי לישראל בע"מ לחתום על כתב התחייבות.

6. כתבי שיפוי כמפורט בבאור 18(ז) לדוחות הכספיים.

תיאור מצב המיסוי

1. א. ביום 13 באוגוסט 1987 נחתם הסכם פשרה בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, המסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל, ולפיו החל משנת 1978 ואילך יכלל חלקו של הבנק ברווחים של חברות בנות בחו"ל על בסיס מאוחד בשומת הבנק. בהסכם נקבע שאין בו כדי לקבוע כי החברות חייבות במס בישראל או שחלים עליהן דיני ישראל, וכי ההסכם אינו מהווה תקדים. ההסכם הוארך ביום 10 באוקטובר 1991 בתוקף עד תום שנת 1993, וכן ביום 13 במרס 1994, ותוקפו נקבע עד למועד שבו יודיע אחד הצדדים שנה מראש על כוונתו להציע שינויים בהסכם.

ב. על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005, רשאי הבנק לקזז החל משנת 2004 מתבות המס בישראל בגין רווחי חברות בת בחו"ל סכום מצטבר של עד 67 מיליון דולר אך לא יותר מ-3 מיליון דולר לשנה או חבות המס בישראל, הנמוך מביניהם.

2. בתיקון מס' 11 לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 נקבע, בין השאר, שעל כלל הנישומים עליהם חל התיקון לשלם מס על רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה במועד המימוש. תחולת התיקון משנת 1999. לדעת שלטונות המס והבנקים, מיסוי ניירות ערך על בסיס מימוש, אינו תואם את אופי פעילותם של מוסדות פיננסיים.

לאור זאת העבירו שלטונות המס לבנקים בתאריך 6 ביוני 1999 טיוטת הצעה לתיקון סעיף 6 לחוק הנ"ל, לפיה המוסדות הכספיים ימוסו על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם של ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.

בתיאום עם שלטונות המס, פועל הבנק על בסיס טיוטת הצעת החוק, וההפרשות למס נערכו בהתאם.

3. ביום 28 במאי 2013 חתם שר האוצר על צו להעלאת שיעור מס ערך מוסף בגין עסקה ויבוא טובין מ-17% ל-18%, זאת מתאריך 2 ביוני 2013.

ביום 2 ביוני 2013 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר עדכן את שיעור מס הרווח ומס השכר המוטל על מוסדות כספיים מ-17% ל-18%. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2013 משיעור של 35.9% לשיעור של 36.21%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה מ-17% ל-18% לגבי שכר המשתלם בעד עבודה בחודש יוני 2013 ואילך.

השינוי בשיעור מס הרווח הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך כ-30 מיליון ש"ח ברביע השני של שנת 2013. ההשפעה של עליית מס השכר על יתרת ההתחייבויות לעובדים ליום 30 ביוני 2013 הינה 53 מיליון ש"ח לפני מס ו-34 מיליון ש"ח לאחר מס. השינוי במס השכר הביא לגידול בסך 56 מיליון ש"ח בהוצאות השכר השוטף ובהוצאות התפעוליות בשנת 2013 לעומת שנת 2012.

ביום 30 ביולי 2013 אושרה במליאת הכנסת התוכנית הכלכלית לשנים 2013-2014 (חוק התקציב), אשר כוללת, בין היתר העלאת שיעור מס חברות מ-25% ל-26.5% החל מיום 1 בינואר 2014.

שינוי שיעור מס חברות בחוק ושינוי מס רווח כמפורט לעיל, יעלה את שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים משיעור 36.21% בשנת 2013 לשיעור 37.71% בשנת 2014 ואילך. השינוי בשיעור מס החברות הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך של כ-107 מיליון ש"ח.

ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן: "החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן, נקבע כי שיעור זה יעלה בינואר 2014 ובינואר 2015 ל-7% ו-7.5% בהתאמה. עם זאת, ביום 27 בינואר 2014 פורסם חוק להקלות בשוק

ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014, על פיו שיעור דמי הביטוח הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, יעודכן בינואר 2014, בינואר 2015 ובינואר 2016 ל-6.75%, 7.25% ו-7.5% בהתאמה.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות בדוחות כספיים אלו מחושבים בהתאם לשיעורי המס, כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל.

יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2013 חושבו בהתאם לשיעורי המס כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל, בהתאם לשיעור המס הצפוי במועד ההיפוך.

לפרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המסים הנדחים בבנק - ראה באור 1(יט).

4. לבנק הוצאו שומות סופיות לתקופה עד וכולל שנת המס 2007. לחברות המאוחדות העיקריות הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2009.

פרטים נוספים לגבי ההפרשה למס של הבנק וחברות בנות, שומות סופיות, הפסדים צבורים לצרכי מס והפרשים בין שיעור המס הסטטוטורי לשיעור המס האפקטיבי ראה באור 26 לדוחות הכספיים.

מצבה

בשנת 2013 ירדה מצבת משרות* הקבוצה ב-403 משרות, ירידה של כ-3.0% ביחס למצבת 2012. במוצע שנתי ירדה מצבת משרות הקבוצה ב-259 משרות, ירידה של כ-1.9% ביחס למוצע שנתי 2012.

הירידה נבעה מהקטנת מצבת כח האדם בבנק בשל ביצוע שינוי מבני בפעילות הסניפים במטות ומהתייעלות שבוצעה בחברות המאוחדות בארץ ובחו"ל. הפער בין שיעור הירידה הנקודתית במצבת המשרות לשיעור הירידה הממוצעת נובע מהאצת קצב העזיבה לקראת סוף השנה.

ממוצע משרות שנתי		משרות בסוף שנה		
2012	2013	2012	2013	
10,265	10,088	10,154	9,785	הבנק בארץ
2,053	2,023	2,057	2,038	חברות מאוחדות בארץ
12,318	12,111	12,211	11,823	סך כל הקבוצה בארץ
49	47	49	45	בחו"ל: בסניפי הבנק ובנציגויות
1,199	1,149	1,147	1,136	בחברות מאוחדות
13,566	13,307	13,407	13,004	סך כל הקבוצה בארץ ובחו"ל

* משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי לשכות שרות והעסקת עובדים חיצוניים.

תכנית התייעלות ופרישה מוקדמת

במסגרת ההיערכות לתכנית עבודה 2012 הוחלט על יציאה לתכנית התייעלות בהיקף של 800 משרות במהלך 3 שנים ועד לסוף 2014.

התכנית התבססה בעיקרה על שינוי מבני בבנק במסגרת פרויקט "מתקדמים יחד" המקדם הוצאת פעילויות back office מהסניפים למרכזי מומחיות ועל פרויקט התייעלות במטות החטיבות, שכללו בין היתר, התייעלות במערך הבנקאות הפרטית, מיזוג בנק לאומי למשכנתאות ומיזוג החטיבה העסקית והחטיבה המסחרית. התכנית התבססה במקור על היקפי הפרישה הטבעית הצפויה ועל צמצום הקליטה החיצונית תוך מיצוי פוטנציאל ההון האנושי הקיים.

במהלך שנת 2012 עם התקדמות מהלכי התייעלות, בוצעה חשיבה מקיפה נוספת והוחלט על שינוי תמהיל כוח האדם בתכנית ובמסגרת זאת הפניית מאמצים לפרישה מוקדמת של עובדים ותיקים. לאור זאת הופרש בשנת 2012 סך של 323 מיליון ש"ח למימון הפרישה המוקדמת. עם התקדמות מהלכי התייעלות והאצת קצב הפרישות המוקדמות מרצון, הוחלט על העלאת יעד התייעלות המקורי מ-800 משרות ל-900 משרות, ובשל כך הופרש ברביע האחרון של שנת 2013 סכום נוסף בסך 75 מיליון ש"ח למימון הפרישה הנוספת.

במהלך שנת 2013 נמשכו מהלכי התייעלות והפרישה המוקדמת. מתחילת מהלכי הפרישה ועד לתאריך 31 בדצמבר 2013 חתמו על פרישה מוקדמת 433 עובדים רובם במסגרת שינוי מבני.

פרישה טבעית

במהלך שנת 2013 פרשו לגמלאות כ-100 עובדים במסגרת פרישה טבעית.

במהלך העשור הקרוב צפויים לפרוש לגמלאות במסגרת פרישה טבעית כ-2,200 עובדים, מתוכם 119 עובדים במהלך שנת 2014.

מערך התגמולים ומבנה השכר

ככלל, מערכות השכר והתגמולים לעובדי הבנק מבוססות על התאמה בין רמת התגמול לתפקידו של העובד, תרומתו למערכת והערכת מנהליו, בהתאם לכך התגמול המוענק לעובד הינו דיפרנציאלי.

הסכמים קיבוציים עם העובדים

בשנת 2013 לא נחתמו הסכמים קיבוציים.

פרטים בק"ע שכר נושאי משרה בכירה ראה להלן בפרק שכר נושאי משרה בכירה.

עלות עבודה ושכר (בבנק)

2011	2012	**2013	
			באלפי ש"ח
316.7	330.3	339.2	עלות למשרת עובד - (ללא בונוס)*
323.3	331.2	368.0	עלות למשרת עובד - (כולל בונוס)*
211.8	219.6	222.4	שכר למשרת עובד - (ללא בונוס)*
217.2	220.2	245.4	שכר למשרת עובד - (כולל בונוס)*

* עלות למשרת עובד אינה כוללת הוצאות פנסיה, עלויות פרישה מרצון, פיצויים וטרו ומניות לעובדים.

** בשנת 2013 הנתונים כוללים השפעת עלות עובדי מערך המשכנתאות שמוזג בבנק.

הדרכה והכשרה

הנהלת הבנק שמה לה למטרה לתמוך ביחידות העסקיות ובהשגת יעדיהן העסקיים, באמצעות תהליכי למידה והדרכה הממוקדים בשיפור היכולות המקצועיות והניהוליות של עובדים ומנהלים. במסגרת זו השתתפו עובדי לאומי בשנת 2013 ב-46,178 ימי הדרכה.

פעולות ההדרכה בשנת 2013 התמקדו בהמשך העלאת רמתם המקצועית של העובדים, בדגש על תחומי הליבה הבנקאיים - אשראי, יעוץ השקעות, שירות ומכירות והכשרות ניהוליות. כל זאת בהתאם ליעדים העסקיים של הבנק, ובכלל זה הדרכה והטמעה מקיפה של נושא הרגולציה והציות לכל עובדי הבנק.

למידה דיגיטלית

בשנת 2013 הפכה הלמידה מרחוק בוידאו (LM) לחלק מתרבות הלמידה בלאומי ככלל ובחטיבה הבנקאית בפרט, מתוך כוונה לשמור על רמת כשירות גבוהה של העובדים תוך חיסכון משמעותי בנסיעות ואובדן זמן עסקים. כתמיכה למגמה זו הוקצו לסניפים עמדות למידה ייעודיות ולמרבית מנהלי המגזרים חולקו ערכות וידאו.

פיתוח מנהלים

בשנת 2013 נמשך יישום התוכנית לפיתוח המנהל בלאומי. במהלך השנה, מרבית המנהלים השתתפו באחת מהמסגרות הבאות - קורסי ניהול, קורסים מקצועיים, פעילויות תומכות עסקים, פיתוח מיומנויות וחניכה ברמות השונות. בנוסף, התקיימו תכניות פיתוח למנהלים המשתתפים בעתודות הניהוליות של הבנק.

השכלה

שיעור בעלי ההשכלה אקדמית בבנק נמצא במגמת עלייה מתמשכת.

שעור האקדמאים בבנק היה בסוף שנת 2013 66.4% מכלל העובדים, לעומת 64.6% בשנת 2012, 63.5% בשנת 2011, ו-61.4% בשנת 2010. שיעור האקדמאים בקרב הסגל הניהולי בלאומי הגיע בשנת 2013 ל-94.4%, בהשוואה ל-93.4% בשנת 2012, 93.0% בשנת 2011, ו-92.6% בשנת 2010.

עלייה זו בשיעור האקדמאים נובעת מקליטת אקדמאים, עזיבת עובדים שאינם אקדמאים ורכישת השכלה גבוהה על ידי עובדי הבנק.

זכויות עובדים

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו בישראל, למעט עובדים בעלי חוזה עבודה אישי, מושתתים בעיקרם על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים והסדרים משלימים. תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים מסוימים אחרים, מוסדרים בחוזה עבודה אישיים, לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוח הכספי.

תרבות ארגונית

בשנת 2005 השיק לאומי את הקוד האתי, "דרך לאומי".

במהלך שנת 2013 התקיים תהליך בחינה וחשיבה אסטרטגית בהנהלת הבנק ולאורו גובש חזון הקבוצה, נבחנו ונוסחו מחדש ערכי הליבה והיעדים האסטרטגיים ועודכן הקוד האתי.

החזון החדש הינו "להנהיג בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוח" וערכי הליבה החדשים הינם: הלקוחות הם לב העשייה, כן אפשר, שיתוף, דוגמא אישית ומצוינות.

החזון וערכי הליבה החדשים יושקו במסגרת כנסי תכניות העבודה החטיבתיים, ויוטמעו באמצעות תהליכים חוצי ארגון בהובלת ראשי החטיבות והמערכים. במקביל ימשיכו לפעול מוסדות האתיקה: הממונה על האתיקה, מוקד אתיקה, ועדת אתיקה בין-חטיבתית, ועדות אתיקה חטיבתיות.

כמו כן, ימשיך הנושא להיבדק במסגרת ה-SOX ודירוג מעלה ולהוות חלק מדוח האחריות התאגידית של לאומי.

מעורבות עובדים בקהילה

הנהלת לאומי רואה במעורבות העובדים והמנהלים בקהילה, יעד מרכזי בתחום המעורבות והאחריות החברתית של הבנק. לאומי מעודד את עובדיו לקחת חלק פעיל בפרויקטים התנדבותיים ולהיות מעורבים בחיי הקהילה ואף מעמיד לרשותם מסגרות התנדבותיות ומגוון הזדמנויות לתרום ולהתנדב.

במהלך שנת 2013, התנדבו 3,754 עובדים, מיחידות שונות בבנק. היקף שעות ההתנדבות של עובדים מהן נהנתה הקהילה בשנת 2013 הסתכם ב-30,904 שעות.

פעילות היחידה מתבססת על רשת של מובילים חברתיים בכל החטיבות והמערכים של הבנק, המונה כ-320 עובדים נציגים של היחידות השונות בבנק. ייעודם לקדם את נושא התנדבות העובדים ביחידתם תוך בניית תשתית תומכת פעילות.

ללאומי מגוון רחב של שותפים קהילתיים בעיקר בתחום ילדים ונוער. היקף מעגל ההשפעה הישיר של התנדבות העובדים מגיע לעשרות אלפי נהנים מידי שנה.

העובדים, מכל רחבי הארץ, נרתמים לפעילויות מגוונות כמו: סיוע לילדים ונוער בסיכון בפנימיות, מועדוניות ומתנ"סים, חניכה, עזרה בשעורי בית וליווי קבוצות נוער, איסוף ציוד לנזקקים, ביקורים בבתי-חולים, סיוע לניצולי שואה, תמיכה באוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים ועוד. עובדי הבנק משתתפים במבצע "קמחא ד'פסחא" מידי שנה כמסורת ומחלקים ל-2000 משפחות נזקקות סיוע לקיים את ארוחת ערב חג הפסח. בשנת 2013 התקיים מבצע אריזות וחלוקת מזון גם למשפחות נזקקות המציינות את הרמאדן.

במקביל לפעילויות רבות אלה בחר לאומי להתחבר לחזון לאומי בחיזוק דור העתיד, באמצעות תכניות אסטרטגיות כמו "לאומי בתנועה" בשיתוף מועצת תנועות הנוער, העמקת הקשר עם עמותות הנתמכות על ידי עמותת "לאומי אחרי" בפרויקטים שונים כמו "אחרי נוער מוביל שינוי", בשנה האחרונה השתלבו עובדי לאומי בהצלחה בפרויקט "תגלית" אותו מנהלת הסוכנות היהודית וכן בפרויקטים נוספים. במעורבותם של עובדי לאומי בקהילה ובממשקים השונים עם ילדים ובני נוער מקפידים גם על התכנים, הכוללים הטמעת ערכים ובהדרגה חינוך פיננסי התואם לעסקי הליבה של הבנק.

מצבת משרות לפי מגזרי פעילות

משרות ממוצע בשנת 2012		משרות ממוצע בשנת 2013		
פקידים	סגל ניהולי	פקידים	סגל ניהולי	
5,697	1,472	5,557	1,450	משקי בית
1,364	483	1,446	476	עסקים קטנים
664	439	605	429	בנקאות עסקית
1,120	779	1,075	769	בנקאות מסחרית
421	454	387	419	בנקאות פרטית
359	303	369	313	ניהול פיננסי - שוקי הון
9	2	9	3	אחר
9,634	3,932	9,448	3,859	סך הכל

חישוב מספר המשרות על פי מגזרי הפעילות, מתבסס על ניהול מצבת המשרות על פי קווי העסקים העיקריים בבנק, בהתאמות שונות ועל סמך אומדנים. בחישוב מספר המשרות על פי מגזרי פעילות נלקחו בחשבון גם עובדי יחידות מטה המשרתים את כלל או חלק ממגזרי הפעילות בבנק.

מינויים ופרישות

מינויים:

פרופ' **דני צידון**, חבר הנהלת הבנק, מונה לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה, החל מ-1 באפריל 2013.

מר **יעקב הבר**, חבר הנהלת הבנק, מונה לתפקיד ראש החטיבה העסקית, החל מ-1 בינואר 2013 ולתפקיד ראש החטיבה העסקית והמסחרית, החל מ-1 בינואר 2014.

גב' **תמר יסעור**, מונתה לתפקיד ראש החטיבה הבנקאית וחברת הנהלת הבנק ולתפקיד יו"ר דירקטוריון חברת לאומי-קארד, החל מ-1 בינואר 2013.

מר **דן ירושלמי**, מונה לתפקיד ראש חטיבת תפעול ומחשוב וחבר הנהלת הבנק החל מ-1 במרס 2013, החל מ-1 בינואר 2013 ועד כניסתו לתפקיד מילא את מקומו, מר משה וולף.

מר **שלמה גולדפרב**, מונה לתפקיד ראש חטיבת החשבונאות, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק החל מ-1 באפריל 2013.

מר **איתי בן-זאב**, מונה לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון וחבר הנהלת הבנק החל מ-1 באפריל 2013.

מר **יואל מינץ**, חבר הנהלת הבנק וראש חטיבת מימון מורכב ונדל"ן, מונה לתפקיד ראש חטיבת אשראי בינלאומי ונדל"ן, החל מ-1 בינואר 2014.

מר **אמיר לזר**, מונה לתפקיד ראש מערך המשכנתאות, החל מ-1 בינואר 2013.

גב' **אסנת טננבאום**, מונתה לתפקיד ראש מערך אשראים מיוחדים, החל מ-1 בפברואר 2013.

מר **אהוד זילברברג**, מונה לתפקיד מנכ"ל לאומי שווייץ החל מ-1 ביולי 2013.

מר **אבנר מנדלסון**, סיים את תפקידו כראש מערך האסטרטגיה ומטה הפעילות הבינלאומית ומונה לתפקיד מנכ"ל לאומי ארה"ב, החל מ-1 בספטמבר 2013.

מר **שמואל ארבל**, מונה לתפקיד ראש המערך המסחרי, החל מ-1 בינואר 2014.

מר **שאל שניידר**, מונה לתפקיד ראש מערך בנקאות פרטית החל מ-1 בפברואר 2014.

מר **זאב מורג**, מונה לתפקיד ראש מערך ציות ואכיפה וקודם לדרג סמנכ"ל החל מ-1 במרס 2014.

פרישות:

מר **מנחם שוורץ**, סיים את תפקידו כראש חטיבת החשבונאות, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק, ב-31 במרס 2013 ופרש ב-31 באוקטובר 2013, לאחר 43 שנות עבודה בבנק.

מר **גדעון אלטמן**, סיים את תפקידו כראש החטיבה לבנקאות מסחרית וחבר הנהלת הבנק ביום 31 בדצמבר 2013 ויפרוש במהלך שנת 2014, לאחר 35 שנות עבודה בבנק.

מר **אמנון זיידנברג**, סיים את תפקידו כמנכ"ל לאומי שווייץ ביום 30 ביוני 2013.

מר **אייל יצחק**, סיים את תפקידו כמנכ"ל לאומי ארה"ב ביום 31 באוגוסט 2013 ויפרוש במהלך שנת 2014, לאחר 39 שנות עבודה בקבוצת לאומי.

מר **משה אינגביר**, סיים את תפקידו כראש מערך אשראים מיוחדים, ביום 31 בינואר 2013 ופרש לאחר 46 שנות עבודה בבנק.

גב' **ניצה רוסו-שטאובר**, סיימה את תפקידה כראש מערך בנקאות פרטית, ביום 31 בינואר 2014, ופרשה לאחר 13 שנות עבודה בבנק.

גב' **מאירה קרני**, סיימה את תפקידה כראש מערך ציות ואכיפה ביום 28 בפברואר 2014 ותפרוש במהלך שנת 2014, לאחר 32 שנות עבודה בבנק.

מר **שלמה פרגמנט**, יסיים את תפקידו כסגן ראש חטיבת תפעול ומחשוב ביום 5 במאי 2014 ויפרוש במהלך שנת 2014, לאחר 36 שנות עבודה בבנק.

המבנה הארגוני של קבוצת לאומי לפי קווי עסקים ושירותי מטה, כמתואר להלן, משלב את פעילות החברות הבנקאיות, המימוניות, שוק ההון והשירותים הפיננסיים.

קווי עסקים

לאומי מאורגן בחמישה קווי עסקים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שרות לקבוצת לקוחות. צורת ארגון זו מאפשרת ללקוחות ליהנות משרות מקצועי ברמה גבוהה, מערוצי הפצה מגוונים, ממוצרים המותאמים לצורכיהם ומתהליכי קבלת החלטות מהירים וגמישים.

להלן תאור תחומי האחריות של 5 קווי העסקים בלאומי:

1. החטיבה הבנקאית מנהלת את פעילות הלקוחות הפרטיים והלקוחות המסחריים הקטנים, המקבלים את מכלול השירותים באמצעות 205 סניפים, המאוגדים ב-8 מרחבים על בסיס גיאוגרפי ובאמצעות מגוון ערוצי הפצה טכנולוגיים/ישירים, לרבות לאומי-קול המספק שירותים באמצעות הטלפון, הסלולאר והאינטרנט ללקוחות. השרות והמוצרים מותאמים לכל מגזרי הלקוחות באופן דיפרנציאלי, על פי אופי פעילותם הבנקאית, מאפייניהם וצורכיהם. הלקוחות בחטיבה מפולחים למגזרים הבאים: מגזר קמעונאות, מגזר פרימיום ומגזר בנקאות לעסקים. החטיבה מרכזת את הפעילות הקמעונאית בקבוצה כולל בבנק ערבי ישראלי ובחברת לאומי קארד.

מערך המשכנתאות - החל מיום 31 בדצמבר 2012 מהווה מערך המשכנתאות מערך עצמאי בחטיבה הבנקאית. פעילותו העיקרית הנה במגזר הלוואות לרכישת דירת מגורים ובמגזר הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים תוך התמחות ומיומנות ספציפית בתחום. המערך פועל באמצעות כ-109 נציגויות שרובן ממוקמות בסניפי החטיבה הבנקאית ומיעוטן באתרים עצמאיים, הנציגויות כפופות ל-5 מרחבים אזוריים הכפופים להנהלת המערך. המערך מפעיל מרכז עסקים המרכז את הפעילות בתחום האשראי, החיתום והעברת כספי הלוואות ללקוחות. המערך מפעיל מוקדים טלפוניים המאפשרים הגשת בקשות לאישור עקרוני של מסגרת אשראי באמצעות הטלפון והאינטרנט, ומתן שירות איכותי ללווים קיימים בנושא הלוואות מנוהלות.

2. חטיבה עסקית ומסחרית כוללת שני מערכים, המערך העסקי והמערך המסחרי (כמפורט להלן), סניף מרכזי תל אביב וכן יחידות מטה המספקות שירות לכלל החטיבה העסקית והמסחרית וכן לחטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן. כמו כן, אחראית החטיבה על עיצוב עסקאות מיוחדות שכוללות מימון פרויקטים, מימון אמצעי שליטה, ארגון סינדיקציות, מכירת חובות, בדיקת תוכניות השקעה וסחר ומימון בינלאומי.

המערך העסקי מנהל את הפעילות הבנקאית של החברות העסקיות הגדולות במשק על בסיס התמחות ענפית וסינרגיה בין תחומים. המערך כולל ארבעה סקטורים עסקיים: סקטור טכנולוגיה, סקטור כימיה אנרגיה וחברות אחזקה, סקטור צריכה ומסחר וסקטור תעשייה, תחבורה ומוסדות.

המערך המסחרי מנהל את פעילות החברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) באמצעות האגף המסחרי בסניף מרכזי ת"א ו-23 סניפי עסקים, המשויכים על בסיס גיאוגרפי ל-4 מרחבים מסחריים. המבנה הארגוני ייחודי במערכת הבנקאית ומאפשר מתן שירות כוללני ומקיף (one stop shop) ללקוח, במקביל להרחבת השירותים בערוצים הדיגיטליים ללקוחות העסקיים.

3. החטיבה לאשראי בינלאומי ונדל"ן מנהלת את פעילות חברות הבניה, היזמים והקבלנים הגדולים במשק (לרבות בפרויקטים של תשתיות לאומיות), תוך התמחות ומיומנות ספציפית בכל תחומי הנדל"ן במשק. השירותים הפיננסיים ניתנים הן למימון פעילות הלקוחות בישראל באמצעות סניפי הבנק, והן למימון פעילותם בחו"ל באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל. החטיבה כוללת גם את מערך אשראים מיוחדים. כמו כן, לחטיבה מעורבות בבחינת היבטי האשראי העסקי בשלוחות הבנק בחו"ל בארה"ב, בריטניה ורומניה.

מערך אשראים מיוחדים המטפל בלקוחות עסקיים שנקלעו לקשיים, תוך ניסיון לסייע להבראתם של לקוחות פעילים באמצעות ליווי ותמיכה עסקית וגביית חובות לקוחות עסקיים ששיקומם אינו אפשרי. בנוסף מרכז המערך את הסיוע המקצועי הדרוש לברור דרישות ותביעות נגד הבנק ואת הייעוץ לכלל הבנק בנושאים הקשורים לתחומי התמחותו.

4. **חטיבת שוקי הון** אחראית על ניהול הנכסים הכספיים של הקבוצה במטבע מקומי ובמט"ח, ניהול הנוסטרו, פעילות כלל חדרי העסקות בבנק (מטבע מקומי, מט"ח וניירות ערך ישראלים וזרים), פיתוח מוצרים פיננסיים חדשניים ומוצרי השקעה, ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק וניהול סיכוני שוק, גיבוש מדיניות מחירים, ומרווחים פיננסיים של הבנק, קשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל, ריכוז שירותים תפעוליים לשוק ההון, ושרות תפעולי ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות לקוחות מוסדיים.

5. **מערך הבנקאות הפרטית** אחראי על פעילות הבנקאות הפרטית בקבוצה בארץ ובעולם. למערך 7 מרכזי בנקאות פרטית בארץ לתושבי ישראל ולתושבי חוץ והוא אחראי גם לפעילות החברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ. פעילות המערך כוללת, בין היתר, בקרה ותיאום בין הבנק בארץ לבין היחידות בחו"ל העוסקות בבנקאות הפרטית וקביעת סטנדרטים ברמה בינלאומית למתן שירות ללקוחות הקבוצה עתירי הנכסים.

בנוסף לחלוקה לפי קווי העסקים קיימות בקבוצת לאומי יחידות מטה שנותנות שירותים ליחידות העסקיות:

החטיבה לכספים וכלכלה אחראית על ריכוז והכנת תוכנית העבודה של הבנק, ניהול מרכזי הרווח והמדידה הפיננסית והניהולית, תכנון וניהול ההון של הקבוצה, הכנת תקציב ההוצאות של הבנק המעקב לביצועו, שותפות בקביעת סדרי עדיפויות בתקציב השקעות, ריכוז מדיניות תחום העמלות, ניהול נושאי המס של הבנק והקבוצה וביטוח הבנק והקבוצה, קשרי משקיעים ואנליסטים, מעקב אחר התפתחויות הכלכליות במשק והכנת סקירות ענפיות ותחזיות כלכליות, גיבוש תפיסות, תהליכים ופתרונות ארגוניים וניהוליים, גיבוש מודלים לאופטימיזציה משאבים והכוונת השלוחות בחו"ל וניתוח פעילותן.

מערך רכש בינוי ולוגיסטיקה הינו חלק מהחטיבה לכספים וכלכלה ואחראי על מתן שירותים בתחומי הרכש (כללי, בינוי וטכנולוגי), הבינוי והתחזוקה, ניהול הנכסים ומתן שירותים לוגיסטיים שונים בתחומי המשגור וניהול מרכז לוגיסטי, בבנק ובחברות הבנות בארץ.

חטיבת החשבונאות אחראית על ניהול, פיתוח וקביעת הנהלים החשבונאיים בבנק, ניהול החשבונות בבנק, הכנת הדוחות הכספיים של הבנק ושל הקבוצה, הקשר עם בנק ישראל בכל הנושאים החשבונאיים והדיווחים בגינם, ועל מעקב אחר השינויים הרגולטורים בנושא חשבונאות והטמעתם בבנק ובקבוצה. בנוסף אחראית החטיבה על הערכת יעילותן של בקורות המפתח בתהליכי העבודה SOX404 וכן חישובי הלימות ההון והדיווח לציבור על פי הוראות באזל 2. החל מ-1 באפריל 2013, הוכפפה חטיבת החשבונאות לחטיבת הכספים וכלכלה.

חטיבת משאבי אנוש אחראית על גיבוש מדיניות משאבי אנוש בבנק וליישומה, ובכלל זה מיון והשמת עובדים, תגמול, מבנה שכר, יחסי עבודה, פיתוח וקידום עובדים, הכשרה בנקאית - ניהולית וכללית, הטמעת הקוד האתי, תקשורת פנים ארגונית, הסברה פנימית, טיפול בפרט, ייעוץ ופיתוח ארגוני, מעורבות עובדים בקהילה ורווחת העובדים.

מערך ייעוץ בהשקעות הכפוף לחטיבת משאבי אנוש, אחראי על תורת הייעוץ בהשקעות בניירות ערך, במכשירים פיננסיים ובמוצרים פנסיוניים, ביצוע מחקר בנושאי שוקי ההון והכספים, פיתוח מקצועי ליועצי ההשקעות והפנסיה, אפיון מערכות בתחומי הייעוץ ופיתוח מודלים תומכי החלטה, טיפול בהיבטי הרגולציה בתחום הייעוץ בהשקעות ובפנסיה והתאמת תהליכי ונוהלי העבודה בתחומים אלו להוראות הרגולטור.

חטיבת תפעול ומחשוב (חת"מ) אחראית על המחשוב והתפעול של הבנק והקבוצה. במסגרת תפקידה מרכזת החטיבה את גיבוש וקביעת האסטרטגיה, המדיניות והעשייה בנושאי פיתוח טכנולוגי, מחשוב, תפעול, טכנולוגית המידע, תקשורת, אבטחת מידע, תפעול חברות בנות בארץ וכן תמיכה בשלוחות חו"ל בכל הקשור לשירותים טכנולוגיים, תפעול וקבלת הסיוע הנדרש מבנק לאומי בארץ, והעמדת פתרונות מיכוניים הנדרשים לביצוע היעדים העסקיים של לאומי.

חטיבת הייעוץ המשפטי אחראית על הייעוץ המשפטי הכולל של הבנק ושל חברות הבנות בארץ ולניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק והקבוצה. בכלל זה, אחראית למתן חוות דעת בנושאים משפטיים שונים ולתשתית הטפסים והנהלים המשפטיים, לליווי תהליכי חקיקה ורגולציה וייצוג הקבוצה מול רשויות החקיקה והרגולטורים השונים, ייעוץ משפטי למוצרים חדשים המפותחים או משולבים בפעילות הבנק והקבוצה וכן אחראית לטיפול בתביעות נגד הבנק, העסקת עורכי דין חיצוניים ופיקוח עליהם.

חטיבת הביקורת הפנימית אחראית על הביקורת בקבוצת לאומי. החטיבה פועלת מתוקף חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל והנחיות הדירקטוריון. כמו כן, פועלת החטיבה בהלימה לתקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הביקורת עוסקת, באופן עצמאי ובלתי תלוי, בבחינה והערכה של מערכת הבקורות הפנימיות בקבוצה ובכלל זה: בחינת תהליכי עבודה ובקרה, בחינת אופן ניהול הסיכונים השונים בקבוצה, שמירה על נכסי הבנק, מזעור חשיפות, שמירה על כללי האתיקה ומנהל תקין, יישום הנחיות הדירקטוריון, ההנהלה ונהלי הבנק, ובחינת יעילות תפעולית. כמו כן, חטיבת הביקורת עורכת סקירה בלתי תלויה של התהליך הפנימי להערכת נאותות ההון של הקבוצה (ICAAP). המבקר הפנימי הראשי כפוף ישירות ליו"ר הדירקטוריון.

החטיבה לניהול סיכונים אחראית על ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה. ומרכזת את ניהול הסיכונים ברמת הקבוצה בתחומי הסיכון המרכזים: אשראי, שוק ותפעול וציות. החטיבה פועלת בדגש על אי תלות בנוטלי הסיכון. מטרת החטיבה הינה יצירת תשתית חזקה לניהול ובקרת סיכונים שתתמוך בהשגת היעדים העסקיים, בהתאם לתיאבון הסיכון שהוגדר. כמו כן אחראית החטיבה על סיוע לדירקטוריון בהגדרת תיאבון הסיכון, הובלת מדיניות הסיכונים, פיתוח והגדרת כלי מדידה ותמחור הסיכונים בפעילויות השונות, זיהוי, מדידה ובקרת מוקדי הסיכון הגדולים בקבוצה והשינויים שחלים בהם, ובחינת הסיכונים הגלומים בפעילויות חדשות. החטיבה כוללת גם את יחידות ניהול סיכוני אשראי, האחראיות על ניתוח אשראים ספציפיים מעל 25 מיליון ש"ח ואת מערך ציות ואכיפה.

מערך ציות ואכיפה אחראי ליישום תוכנית הציות בבנק ובקבוצה ביחס להוראות צרכניות לרבות איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, אכיפה מנהלית ולקוחות אמריקאיים (בשיתוף עם החטיבה לכספים וכלכלה והחטיבה לייעוץ משפטי).

מערך ניהול סיכוני אשראי (נס"א) אחראי על ניתוח הסיכונים באשראים ספציפיים מעל 25 מיליון ש"ח ועל בחינת נאותות הסיווגים וההפרשות להפסדי אשראי. המערך כולל 3 אגפים: ניתוח סיכוני אשראי עסקי, ניתוח סיכוני אשראי בענף הנדל"ן וניתוח סיכוני אשראי מסחרי. ניתוח הסיכונים מבוצע כחלק מתהליך אישור האשראים ומוצג בוועדות האשראי הרלוונטיות לפני קבלת ההחלטות.

מערך השיווק אחראי על השיווק והתקשורת השיווקית בקבוצה ובבנק, דוברות, רגולציה ויחסי ציבור, כנסים ואירועים, מחקר שיווקי, מדיה חברתית וחסויות. בין השאר, אחראי המערך להתוויית האסטרטגיה השיווקית של לאומי ולהוצאתה לפועל, לפרסום באמצעי המדיה השונים, לקשרים עם אמצעי התקשורת והמדיה המגוונים ולניהול קשרי ממשל ורגולציה עם המחוקקים ונציגי רשויות המדינה. המערך מנהל את פעילות החסויות של הקבוצה ואחראי לארגון כנסים ואירועים, ללקוחות ולעובדי הבנק.

אגף אסטרטגיה אחראי על סיוע להנהלת הקבוצה ולדירקטוריון בהגדרת ותכנון האסטרטגיה של הבנק והקבוצה ותיקופה, בחינת וניתוח נושאים בעלי השלכות אסטרטגיות ותמיכה והובלת פרויקטים מרכזיים בשיתוף קווי העסקים.

במהלך השנה בוצעו מספר שינויים ארגוניים משמעותיים בלאומי

חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה

בתאריך 1 באפריל 2013, מונה המשנה למנכ"ל פרופ' דני צידון, לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה ואליו ידווחו ראש חטיבת שוקי הון, ראש מערך בנקאות פרטית וראש אגף האסטרטגיה.

חטיבת חשבונאות

בתאריך 1 באפריל 2013, בוצע שינוי מבנה ארגוני במסגרתו הוחלט כי ראש חטיבת החשבונאות, מר שלמה גולדפרב ידווח לראש חטיבת הכספים וכלכלה, מר רון פאינרו.

חטיבה עסקית ומסחרית

בתאריך 1 בינואר 2014, בוצע שינוי מבנה ארגוני במסגרתו אוחדו החטיבה העסקית והחטיבה המסחרית לחטיבה אחת, בראשותו של מר קובי הבר, אליו ידווחו ראש המערך העסקי, ראש המערך המסחרי ומנהל סניף מרכזי תל אביב.

חטיבת אשראי בינלאומי ונדל"ן

בתאריך 1 בינואר 2014, במסגרת השינוי הארגוני בחטיבה העסקית, הוחלט כי מר יואל מינץ, ידווח ישירות למנכ"ל הראשי ויקבל את האחריות על האשראי הבינלאומי בקבוצה ואליו ידווחו ראש מערך בניה ונדל"ן וראש מערך אשראים מיוחדים.

חטיבת ניהול סיכונים

בתאריך 1 בינואר 2014, במטרה לעמוד בהוראות בנק ישראל (נוהל בנקאי תקין מספר 311), בוצע שינוי ארגוני במסגרתו הוחלט כי מערך ניהול סיכונים אשראי, בראשות מר מלכיאל שחר, יועבר לאחריות החטיבה לניהול סיכונים ויכלול את היחידות לניהול סיכונים אשראי עסקי, מסחרי ונדל"ן.

לאומי למען הקהילה - מעורבות חברתית

ניהול אחריות תאגידית

תחום האחריות התאגידית בלאומי מנוהל על בסיס תפיסה כוללת, אסטרטגיה ומדיניות בהובלת הדירקטוריון, ובאמצעות ועדות שונות הפועלות לקידום הנושאים השונים: אתיקה, איכות סביבה, נגישות וקשרי קהילה.

בשנת 2013 פרסמה קבוצת לאומי את דוח האחריות התאגידית הרביעי שלה, לשנים 2011-2012, הכולל דיווח על הפעילויות המגוונות, היוזמות והביצועים של קבוצת לאומי בתחום האחריות החברתית-סביבתית. דוח האחריות התאגידית המלא מופיע באתר שכתובתו plus.leumi.co.il.

דירוג מעלה לאחריות תאגידית לשנת 2013, שהתפרסם בחודש יוני, הציב שוב את לאומי בקבוצת הדירוג הגבוהה ביותר - דירוג פלטינה פלוס.

ניהול קשרי קהילה

המחויבות החברתית של לאומי מתבטאת בהשקעה מתמדת בדור המחר ובמתן אפשרויות וכלים להצלחתו. לאומי בחר להתמקד בקידום החינוך, התרבות והאמנות ופעילות לצמצום הפערים בין הפריפריה למרכז. מעורבות החברתית של לאומי מבוצעת באמצעות שלושה אפיקים מרכזיים: עמותת "לאומי אחרי - קרן המאה למען דור המחר" (ע"ר), תרומות וחסויות כספיות למטרות חברתיות ופעילות התנדבותית של העובדים.

"לאומי אחרי - קרן המאה למען דור המחר"

העמותה משקיעה בקידום של בני-נוער וצעירים על ידי תמיכה בתוכניות חינוכיות שונות, המופעלות על ידי שנים עשר גופים חברתיים ועמותות, בקרב מגוון מגזרי אוכלוסייה בכל רחבי הארץ. בשנת 2013 תרמה העמותה כ-12 מיליון ש"ח לתכניות חינוכיות שונות ברחבי הארץ, שבהן לקחו חלק למעלה מ-20,000 בני נוער וצעירים.

לצד התמיכה הכספית, זוכים הגופים החברתיים והעמותות, לקחת חלק בסדנאות ארגוניות וסדנאות התנהלות פיננסית שמעבירים בהתנדבות עובדי לאומי, ליהנות מתכנית חניכה למנהלים (מנטורינג) על ידי מנהלים בבנק, להסתייע בתשתיות הבנק ולקחת חלק בפורום שותפים חברתיים, המיועד לפתח את היכולות המקצועיות של הארגונים.

בשנת 2013 הסתיימה תכנית 'לאומי אחרי' להכנה לבגרות עבור יוצאי אתיופיה, שפעלה משנת 2006 בשיתוף פעולה עם אוניברסיטת תל אביב. בנוסף, הסתיימה התמיכה בתכנית 'שותפות לחיים' שהופעלה על ידי עמותת יוזמות קרן אברהם, במסגרתה הוכשרו נשים ערביות להשתלבות בשוק העבודה. הצלחת התכנית הובילה את משרד הרווחה לקחת עליה חסות, והיא מופעלת כעת באמצעות גופים אחרים.

תכניות נוספות בתרומת ובחסות לאומי

ארגון "יזמים צעירים ישראל"

לאומי שותף ומעורב בארגון "יזמים צעירים ישראל", במסגרתו מתנסים בני-נוער בהקמת חברת הזנק המקדמת רעיון עסקי של פיתוח מוצר. תרומת לאומי לארגון מתמקדת בסיוע להפעלת התכנית בפריפריה החברתית והגיאוגרפית, יחד עם אימוץ התכנית על ידי סניפי הבנק ברחבי הארץ וגיוס מנחים מתנדבים מקרב עובדי הקבוצה.

תכנית מפנה בשיתוף ב"ס בוכמן-מהטה למוזיקה באוניברסיטת תל-אביב והתזמורת הפילהרמונית.

בשנת 2013 נמשכה תמיכת לאומי בתכנית יחד עם בנק ערבי ישראלי מקבוצת לאומי. התכנית מקדמת עשייה אמנותית מוזיקלית בחברה הערבית ופעילות משותפת עם תלמידי קמפוס ביה"ס למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה. קשרי הגומלין עם סטודנטים מאוניברסיטת תל-אביב ייצרו הזדמנות לקירוב בין מרכז לפריפריה ולקירוב בין יהודים לערבים.

מרכז לרובוטיקה על שם לאומי

במטרה לעודד ולקדם מצוינות מדעית וכחלק מתמיכתו בדור העתיד, תרם לאומי להקמתו של המרכז לרובוטיקה והוא נותן חסות לפעילותו של המרכז מאז שנת 2009. מטרת המרכז היא לטפח אצל בני-הנוער מוטיבציה לעסוק בתחומי המדע, המתמטיקה והטכנולוגיה.

קידום יצירה ישראלית

כחלק מהאחריות לקדם ולטפח את דור המחר, לאומי יוזם ותומך במיזמים המאפשרים לאמנים צעירים לחשוף את יצירותיהם לקהל הרחב. כמו כן, מעניק לאומי חסויות לתערוכות ואירועי תרבות שונים. בבית מאני, מרכז המבקרים והאמנות של לאומי הפתוח לקהל הרחב, התקיימו בשנת 2013 שלוש תערוכות שהציגו עבודות של מגוון אמנים ישראליים. בנוסף, תמך לאומי בקיומן של שתי תערוכות ייחודיות בפריפריה: תערוכת "מרחבים בדרום" בשדרות ותערוכת "צבע גלילי" בחצור הגלילית, אשר אפשרו לתושבי הפריפריה ליהנות ממיטב האמנות העכשווית.

סיכום היקף תרומות וחסויות של לאומי בשנת 2013

בשנת 2013, תרמה קבוצת לאומי והעניקה חסויות למטרות חברתיות וקהילתיות בהיקף של כ-25.6 מיליון ש"ח, מתוכם סך התרומות הוא כ-20.3 מיליון ש"ח.

להלן פירוט התרומות והחסויות בשנת 2013 בהתאם להתפלגות על פי נושאים:

חינוך, ילדים ונוער - 14.2 מיליון ש"ח
תרבות ואמנות - 3.1 מיליון ש"ח
קהילה וחברה - 6.2 מיליון ש"ח
בריאות - 2.1 מיליון ש"ח

ההחלטות על ייעוד התרומות וגובה הסכומים מתקבלות לפי העניין בוועדת התרומות של הבנק, שחבריה מתמנים על ידי המנכ"ל הראשי ובעמותת "לאומי אחרי". הבקשות נדונות ונשקלות בקפדנות וביסודיות, על פי קריטריונים שנקבעו בנהל התרומות של הבנק ואושרו על ידי הדירקטוריון. תרומות בסכומים גבוהים (מעל 250,000 ש"ח) מובאות לאישור הדירקטוריון.

מבקר פנימי

המבקר הפנימי הראשי, ששון מרדכי, מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הקבוצה החל מיום 1 במרס 2011 והוא בעל ניסיון רב בביקורת פנימית. מינויו אושר על ידי ועדת הביקורת ביום 13 בדצמבר 2010 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 14 בדצמבר 2010.

המבקר הפנימי הראשי עומד בהוראת סעיף 146 (ב) לחוק החברות התשנ"ט-1999 ובהוראת סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית") ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיפים 11 ו-12 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק, מועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה, וזהו עיסוקו הבלעדי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

לביקורת הפנימית תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של עד ארבע שנים. תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית נגזרות ממיפוי נושאי ביקורת המבוססים, בין השאר, על המסמכים המפורטים בהוראה 307. תוכניות העבודה נגזרות ממתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ובקורות אשר על פיה נקבעים תדירות והיקף הביקורת בכל נושא ונושא. כך, בנושאים בעלי סיכון גבוה יותר, תדירות הביקורת תהיה שנה ובנושאים בעלי סיכון נמוך יותר, תדירות הביקורת תהיה שנתיים עד ארבע שנים. הצעה לתוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית, מוגשת על ידי הביקורת הפנימית ומקבלת את אישור יו"ר הדירקטוריון, ועדת הביקורת ומליאת הדירקטוריון.

תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית מותירות בידי המבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מהן, בהתאם לצורך.

במסגרת עבודת הביקורת, נבחן מדגם של עסקאות מהותיות שבוצעו על ידי הבנק לרבות הליכי אישורן. לעניין זה, עסקאות מהותיות לרבות רכישה או מכירה מהותית של פעילות, "עסקאות" - כאמור בסעיף 270 לחוק החברות ו"עסקה חריגה" - כהגדרתה בחוק החברות.

תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית כוללות פרק הדן בתוכנית העבודה השנתית והרב שנתית של החברות המאוחדות המהותיות בישראל (כמפורט בבור 6(ד)). עובדי הביקורת הפנימית מכהנים כמבקרים פנימיים של החברות הבנות המאוחדות של הבנק בישראל. תהליך בניית תוכנית העבודה של החברות המאוחדות בישראל הינו בדומה לתהליך בניית תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית של הבנק. ככלל, בדוחות הכספיים של החברות הכלולות קיימת התייחסות לתוכניות העבודה של מבקרי הפנים שלהן.

בחברות הבנות המהותיות בחו"ל ממונה מבקר פנימי מקומי. הביקורת הפנימית מבצעת בקרה על עבודת המבקר המקומי כאמור בסעיף 21(ב) להוראה 307. זאת, בין השאר, באמצעות בחינת תוכנית עבודת הביקורת הפנימית המקומית בחו"ל טרם הבאתה לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון בחו"ל. במסגרת תוכנית העבודה של הבנק משולבות ביקורות ייעודיות של הביקורת הפנימית בארץ על חברות הבנות בחו"ל. חלוקת העבודה בין המבקרים הפנימיים בארץ ובחו"ל, מבוצעת באמצעות תיאום של הנושאים המבוקרים על ידי כל אחד. המבקר הפנימי בחברות בנות מהותיות בחו"ל כפוף לדירקטוריון או לוועדת הביקורת המקומית.

העסקת המבקר הפנימי הראשי וצוות העובדים הכפוף לו בקבוצת לאומי בארץ, הינה בהיקף של 107.4 משרות בממוצע שנתי לשנת 2013, לפי הפירוט כדלקמן:

ממוצע משרות של המבקרים בקבוצת לאומי בארץ	
הבנק	93.1
חברות בנות בישראל	9.7
חברות בנות בחו"ל	4.6
סך הכל	*107.4

* מתוכן כ-5 משרות בממוצע נמצאות בחל"ד/חל"ת.

בנוסף, הושקעו 2.1 משרות במיקור חוץ.

כמו כן, בחברות בנות בחו"ל מועסקים מבקרים מקומיים בהיקף של 20.6 משרות (כולל מיקור חוץ).

הירידה בהיקף המשרות בשנת 2013 לעומת שנת 2012 הינה חלק ממהלך ההתייעלות הכללית בבנק ומהתייעלות בתהליכי העבודה בביקורת.

היקף המשרות אושר על ידי ועדת הביקורת בישראל בהתבסס על תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית.

המבקר הפנימי רשאי, במסגרת התקציב, להיעזר במיקור חוץ לביצוע עבודות הדורשות ידע מיוחד או במקרים של תקן חסר.

להלן פרוט ההטבות והסכומים ששולמו או נרשמו בגינם הפרשות לשנת 2013 באלפי ש"ח למבקר הפנימי הראשי:

שנת 2013											
שיעור החזקה			תגמולים		שירותים						
בהון הבנק			אחרים		בעבור שירותים						
הלוואות	ההטבה	תקופה	יתרה ליום	סך	שווי	תשלום	מבוסס	הפרשות	מענקים**	סוציאליות	מניית
שניתנו	שניתנה	ממוצעת	עד לפרעון	הכל*	הטבה	מניית	מניית	מניית	מניית	מניית	מניית
בתנאים	במהלך	(בשנים)	31.12.2013								
רגילים	השנה										
(באלפי ש"ח)											
-	2	1.42	50	2,051	117	349	(29)	477	1,137	0.003	

* לא כולל מס שכר.

** ראה באור 15(z) לדוחות הכספיים.

היקף התשלומים למבקר הפנימי הראשי ורכיביהם מובאים בפני ועדת הביקורת ומאושרים על ידה.

הדירקטוריון סבור שאין בהחזקת ניירות ערך על ידי המבקר הפנימי הראשי ובתגמול הניתן לו השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי הראשי.

המבקר הפנימי הראשי פועל על פי התקנים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל ושל הלשכה העולמית למבקרים פנימיים, IIA - The Institute of Internal Auditors.

בנוסף, המבקר הפנימי הראשי פועל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית.

ועדת הביקורת והדירקטוריון רשמו בפניהם את הצהרתו בכתב של המבקר הפנימי הראשי על פיה הוא עומד בכל הדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים המקובלים כאמור וכי הוא פועל גם בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על בסיס הצהרה זו, ועל בסיס תפקודו, כפי שבא לידי ביטוי בישיבות ועדת הביקורת של הדירקטוריון, נחה דעתם של ועדת הביקורת והדירקטוריון כי המבקר הפנימי הראשי עומד בדרישות האמורות.

ככלל, עם הוצאת דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה בכתב על ידי הביקורת הפנימית וכחלק מתהליך העבודה השוטף מתקיימים דיונים עם המבוקרים (מנהלי סניפים, מנהלי מרחבים או מנהלי יחידות ארגוניות אחרות) על דוחות הביקורת והתרשומות וכן נערכים דיונים על ממצאים מהותיים עם ראשי החטיבות והמנכ"ל הראשי.

לקראת מועד הדיון בועדת הביקורת, קובע יו"ר ועדת הביקורת, בהתייעצות עם המבקר הפנימי הראשי, אלו דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה יוצגו בשלמותם לדיון בועדת הביקורת. כמו כן, מוגשים, באופן שוטף, לעיונם של

כל חברי ועדת הביקורת, רשימות של כל דוחות הביקורת והתרשומות שהופצו על ידי הביקורת הפנימית בתקופה הרלוונטית, בצירוף תמצית הממצאים המהותיים. חברי ועדת הביקורת רשאים לעיין בכל דוח ביקורת ותרשומת ממצאי בדיקה שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגם לדיון בשלמותם בוועדת הביקורת.

דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה מהותיים נדונים בוועדת הביקורת מדי חודש ולעיתים מספר פעמים בחודש.

בתום המחצית הראשונה והמחצית השנייה של השנה מגיש המבקר הפנימי הראשי ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי, ליו"ר ועדת הביקורת ולועדת הביקורת, דוחות סיכום פעילות הביקורת, אשר כוללים תמצית מהממצאים המהותיים, המלצות המבקר ותשובות המבוקר לתקופות הרלוונטיות.

כמו כן, מגיש המבקר הפנימי הראשי ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי, ליו"ר ועדת הביקורת ולועדת הביקורת דוח שנתי מסכם של פעילות הביקורת במהלך כל השנה, הכולל גם מעקב אחר ביצוע תוכנית העבודה השנתית, והערכת אפקטיביות מסגרת הבקרה הפנימית בבנק.

תוכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2013 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 17 בינואר 2013 ואושרה בוועדה ביום 20 בינואר 2013, והוגשה לדירקטוריון ביום 31 בינואר 2013 ואושרה בדירקטוריון ביום 3 בפברואר 2013.

דוחות שנתיים של חברות הבנות ושלוחות חו"ל לשנת 2012 הוגשו לוועדת הביקורת ביום 22 באפריל 2013 ונדונו בוועדה ביום 25 באפריל 2013.

דוח המבקר הפנימי למחצית הראשונה של שנת 2013 הוגש לוועדת הביקורת ביום 19 באוגוסט 2013 ונדון בוועדה ביום 22 באוגוסט 2013.

דוח המבקר הפנימי למחצית השנייה של שנת 2013 הוגש לוועדת הביקורת ביום 17 בפברואר 2014 ונדון בוועדה ביום 20 בפברואר 2014.

הדוח השנתי של המבקר הפנימי לשנת 2013 הוגש לוועדת הביקורת ביום 17 בפברואר 2014 ונדון בוועדה ביום 20 בפברואר 2014 והוגש לדירקטוריון ביום 6 במרס 2014 וידון בדירקטוריון בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים.

תוכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2014 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 23 בדצמבר 2013 ואושרה בוועדה ביום 26 בדצמבר 2013, והוגשה לדירקטוריון ביום 16 בינואר 2014 ואושרה בדירקטוריון ביום 19 בינואר 2014.

למבקר הפנימי הראשי הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה לו גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

למבקרים בישראל המבצעים ביקורת בחברות בנות בארץ ובחו"ל הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה להם גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של חברות הבנות בארץ ובחו"ל לרבות לנתונים כספיים.

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי ותוכנית עבודתו הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בקבוצה.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידי בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח קובעות:

- תאגידי בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם.
 - בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה בקבוצת לאומי.
- במהלך שנת 2013 ביצע הבנק תיקוף ועדכון של תהליכי בקרה מהותיים ובדיקות אפקטיביות של כל מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל הראשי, ראש החטיבה לכספים וכלכלה והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל הראשי של הבנק, ראש החטיבה לכספים וכלכלה והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרביע שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2013 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

מדיניות תגמול נושאי משרה

ביום 11 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק בגין השנים 2013-2016, וזאת לאחר אישור הדירקטוריון בהתאם לאישור והמלצות ועדת התגמול. מדיניות התגמול מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק ועל הקבוע בהוראה 301A החדשה להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי.

מדיניות התגמול נועדה לתגמול נושאי משרה בבנק בהתאם לביצועי הבנק ורווחיותו על פני זמן, ובכלל זה בהתאם ליעדי הבנק והקבוצה לטווח הארוך, ובהתאם לתרומתם בפועל של נושאי המשרה להשגת ביצועים ויעדים אלו. מדיניות התגמול כוללת, בין היתר, התייחסות למרכיב השכר, לתנאים הנלווים, לתנאי הפרישה ולמרכיב המענקים השנתיים.

לפרטים נוספים ראה באור 15 בדוחות הכספיים להלן.

ביום 2 בספטמבר 2013 התקבל בבנק מכתב מאת המפקח על הבנקים, ובו נדרש הבנק לדחות את הדיון בנושא מדיניות תגמול הבכירים, שנועד להתקיים באסיפה הכללית שזומנה ליום 12 בספטמבר 2013, ולקיימו לאחר שהפיקוח על הבנקים ישלים את הסדרת ההוראה החדשה בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. דחייה זו נועדה, על פי המפקח על הבנקים, על מנת שניתן יהיה לוודא שמדיניות התגמול של הבנק תתאים לדרישות שייכללו בהוראה החדשה הנ"ל. לאור דרישת המפקח על הבנקים כאמור, החליט דירקטוריון הבנק ביום 3 בספטמבר 2013 על דחיית האסיפה הכללית שזומנה ליום 12 בספטמבר 2013 כאמור. למכתבו של המפקח על הבנקים הנ"ל צורפה הבהרת רשות ניירות ערך מיום 28 באוגוסט 2013, לפיה הרשות לא תתערב בדחיית אסיפות כלליות לאישור מדיניות תגמול בהתאם לתיקון 20 לחוק החברות מעבר למועד האחרון שנקבע לכך בתיקון האמור, כאשר עד אישור מדיניות התגמול נדרשות חברות כאמור לפעול בנוגע לאישור תנאי כהונה והעסקה של כל נושאי המשרה שלהן כחברות שטרם אישרו מדיניות תגמול. כן צורף למכתבו של המפקח על הבנקים מכתבו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה מיום 29 באוגוסט 2013, החוזר על עמדת הרשות הנ"ל, ומבהיר בנוסף, בין היתר, כי אין בדחיית האסיפות הכלליות לתקופה קצרה בהתאם לדרישת המפקח כדי לפגוע באינטרס של בעלי המניות או לגרום להם נזק של ממש.

ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה הוראת בנק ישראל החדשה בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (הוראה 301A), ולאחר עדכון מדיניות התגמול בהתאם להוראה החדשה ואישור המדיניות על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון, זומנה אסיפה כללית מיוחדת אשר התקיימה כאמור ביום 11 בפברואר 2014.

שכר נושאי משרה בכירה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

להלן פירוט ההטבות והסכומים ששולמו או שנרשמו בגינם הפרשות לשנים 2012 ו-2013, ליושב ראש הדירקטוריון ולחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בקבוצה. ההטבות המפורטות להלן אינן כוללות הטבות בגין שירותים בנקאיים, הניתנות לכלל העובדים כגון: הטבות בריבית בגין פיקדונות כספיים בבנק, הטבות בריבית בגין משכנתאות, הנחות או פטורים מעמלות בגין שירותים בנקאיים הניתנים על ידי הבנק. סכומי ההטבות בגין שירותים בנקאיים כאמור לגבי כל אחד ממקבלי התגמול, אינם מהותיים. ללקוחות פרטיים מסויימים של הבנק לרבות ללקוחות הכלולים בהסדרים בין הבנק לבין קבוצות עובדים, ניתנות מעת לעת הטבות דומות לאלה הניתנות לעובדי הבנק ואף כאלה העולות עליהן.

שנת 2013

שם	תפקיד	הבנק	משכורת מענקים (8) (3)	תגמולים בעבור שירותים				אחרים	תגמולים	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (14)												
				מבוטס שווי	הטבה (4)	סך	יתרה ליום			תקופה ממוצעת	ההטבה	הלוואות										
				מניות(8)	הטבה (4)	סך	יתרה ליום	עד לפרעון	במהלך	בתנאים	שם	תפקיד	הבנק	משכורת מענקים (8) (3)	מבוטס שווי	הטבה (4)	סך	יתרה ליום	תקופה ממוצעת	ההטבה	הלוואות	
							31.12.2013	(בשנים)	השנה	רגילים												
מר דוד ברודט (5)	הדירקטוריון	0.001	2,164	962	997	156	5,241	-	-	-	מר דוד ברודט (5)	הדירקטוריון	0.001	2,164	962	997	156	5,241	-	-	-	מר דוד ברודט (5)
גב' רקפת רוסק-עמינח (6)	מנכ"ל ראשי	0.003	2,360	1,453	1,178	141	6,285	91	4	1.42	גב' רקפת רוסק-עמינח (6)	מנכ"ל ראשי	0.003	2,360	1,453	1,178	141	6,285	91	4	1.42	גב' רקפת רוסק-עמינח (6)
פרופ' דניאל צידון (9)	ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה	-	1,500	669	439	111	3,388	81	3	1.42	פרופ' דניאל צידון (9)	ראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה	-	1,500	669	439	111	3,388	81	3	1.42	פרופ' דניאל צידון (9)
מר גדעון אלטמן (10)	סמנכ"ל בכיר ראש החטיבה לבנקאות מסחרית (לשעבר)	0.001	1,353	599	8,229	118	10,898	-	-	-	מר גדעון אלטמן (10)	סמנכ"ל בכיר ראש החטיבה לבנקאות מסחרית (לשעבר)	0.001	1,353	599	8,229	118	10,898	-	-	-	מר גדעון אלטמן (10)
מר איציק אייל (11)	מנכ"ל לאומי ארה"ב (לשעבר)	0.002	1,546	849	1,386	718	4,499	94	5	1.21	מר איציק אייל (11)	מנכ"ל לאומי ארה"ב (לשעבר)	0.002	1,546	849	1,386	718	4,499	94	5	1.21	מר איציק אייל (11)
מר ירון בלוח (12)	מנכ"ל לאומי פרטנרס	-	1,212	2,000	314	-	3,649	-	-	-	מר ירון בלוח (12)	מנכ"ל לאומי פרטנרס	-	1,212	2,000	314	-	3,649	-	-	-	מר ירון בלוח (12)
מר דן ירושלמי (13)	סמנכ"ל ראש חטיבת תפעול ומחשוב	-	1,137	1,248	537	702	3,638	-	-	-	מר דן ירושלמי (13)	סמנכ"ל ראש חטיבת תפעול ומחשוב	-	1,137	1,248	537	702	3,638	-	-	-	מר דן ירושלמי (13)

1. היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.

2. לא כולל מס שכר.

3. הפרשות סוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה מענק יובל, תקופת אי תחרות וביטוח לאומי וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.

4. שווי הטבה הכולל, בין היתר, רכב והוצאות טלפון.

8. ביום 11 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק בגין השנים 2013-2016, וזאת לאחר אישור הדירקטוריון בהתאם לאישור והמלצות ועדת התגמול. מדיניות התגמול מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק ועל הקבוע בהוראה 301A החדשה להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. לפרטים ראו - באור 15 לדוחות הכספיים.
9. פרופ' דניאל צידון מכהן כראש חטיבת שוקי הון, בנקאות פרטית ואסטרטגיה בבנק. שכרו של מר צידון כמפורט בטבלה לעיל הינו בהתאם למדיניות התגמול של הבנק לעניין שכר הבכירים בבנק. פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק וזכאותם להודעה מוקדמת בעת סיום יחס העבודה - ראו בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים. מר צידון זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בגין שנת 2013, כאמור בטבלה לעיל, וזאת בהתאם לאמור במדיניות התגמול של הבנק - ראו הערה (8) לעיל. מחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים ישולם למר צידון במזומן ומחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים יידחה ויפרס על פני שלוש שנים ויוענק באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (Performance Share Units) - ראו באור 15 לדוחות הכספיים.
10. מר גדעון אלטמן סיים את כהונתו בפועל כראש החטיבה המסחרית ביום 31 בדצמבר 2013. תנאי הפרישה וההודעה המוקדמת להם זכאי מר אלטמן הינם בהתאם לתנאי הפרישה של הבכירים בבנק להם חוזה העסקה - ראו בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים. על פי חוזה העסקה זה, זכאי מר אלטמן לבחור בפנסיה מוקדמת החל ממועד פרישתו ואילך, בשיעור של 70% ממשכורתו האחרונה או בפיצויים. כמו כן מר אלטמן זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בגין שנת 2013, כאמור בטבלה לעיל, וזאת בהתאם לאמור במדיניות התגמול של הבנק - ראו הערה (8) לעיל. מחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים ישולם למר אלטמן במזומן ומחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים יידחה ויפרס על פני שלוש שנים ויוענק באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (Performance Share Units) - ראו באור 15 לדוחות הכספיים.
11. מר יצחק אייל סיים את כהונתו בפועל בבנק בדצמבר 2013, כאשר מר אייל כיהן כמנכ"ל בנק לאומי ארה"ב ("לאומי ארה"ב"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, עד ליום 31 באוגוסט 2013. שכרו של מר אייל בגין כהונתו כמנכ"ל לאומי ארה"ב נקבע בהתאם למקובל לגבי שכר מנכ"לים של בנקים בגודל ופעילות דומים בארצות-הברית. שכרו של מר אייל בגין כהונתו כמנכ"ל לאומי ארה"ב כלל גם הוצאות נוספות של שכר דירה למנכ"ל בארצות-הברית. ההחלטה ליתן למר אייל מענק כאמור בטבלה לעיל בגין תקופת כהונתו כמנכ"ל לאומי ארה"ב אושרה בדירקטוריון לאומי ארה"ב. החלטת לאומי ארה"ב ליתן מענק למר אייל נעשתה בהמשך ובהתאם למדיניות התגמול של קבוצת לאומי למנכ"לים בחברות בנות בחו"ל והיא התקבלה, בין היתר, על רקע התוצאות העסקיות שהשיג לאומי ארה"ב בשנת 2013.
- פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק ובהם גם מר אייל וזכאותו להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי העבודה - ראו בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים.
12. מר ירון בלוך מכהן כמנכ"ל לאומי פרטנרס בע"מ ("לאומי פרטנרס"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011. על-פי הסכם ההעסקה בין הצדדים, כל צד רשאי להביא הסכם זה לידי סיום בכל עת, כאשר במקרה בו מר בלוך יתפטר מתפקידו, עליו למסור הודעה מוקדמת 3 חודשים מראש, ובמקרה של פיטורין, על לאומי פרטנרס למסור למר בלוך הודעה מוקדמת של 12 חודשים. בעת סיום העסקתו של מר בלוך, בשל התפטרות או פיטורין, הוא יהיה זכאי לכל הכספים אשר נצברו לזכותו בפוליסת ביטוח המנהלים המתנהלת עבורו, לרבות הסכומים שנצברו בגין פיצויי פיטורין. במקרה שישתיימו יחסי העבודה בין הצדדים בנסיבות המזכות את מר בלוך בפיצויי פיטורין על פי דין, הוא יהיה זכאי גם לסכום ההפרש בין פיצויי הפיטורין המגיעים לו על פי דין לבין הסכומים שהצטברו על חשבון פיצויי פיטורין בביטוח המנהלים, ככל שנוצר הפרש כזה. בהתאם לקבוע בהסכם ההעסקה, זכאי מר בלוך למענק שנתי אשר יחושב על פי התשואה להון באותה השנה, בהתאם להוראות הסכם ההעסקה, ובלבד שסכום המענק השנתי לא יעלה על תקרה הקבועה בהסכם העסקתו. במקרה של סיום עבודה באמצע שנה, מכל סיבה שהיא, יהיה מר בלוך זכאי לתשלום מענק בגין החלק היחסי של השנה בה עבד בפועל, ובלבד שעבד בפועל במשך תקופה שאינה פחותה מ-6 חודשים קלנדריים באותה שנה.

13. מר דן ירושלמי מכהן כראש חטיבת תפעול ומחשוב בבנק החל מיום 1 במרס 2013. שכרו של מר ירושלמי כמפורט בטבלה לעיל הינו בהתאם למדיניות התגמול של הבנק לעניין שכר הבכירים בבנק. פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק וזכאותם להודעה מוקדמת בעת סיום יחס העבודה - ראו בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים. מר ירושלמי זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בגין תקופת כהונתו בבנק בשנת 2013, כאמור בטבלה לעיל, וזאת בהתאם לאמור במדיניות התגמול של הבנק - ראו הערה (8) לעיל. מחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים ישולם למר ירושלמי במזומן ומחצית מהמענק השנתי מותנה הביצועים יידחה ויפרס על פני שלוש שנים ויוענק באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (Performance Share Units) - ראו באור 15 לדוחות הכספיים. כמו כן, החליטו הדירקטוריון וועדת התגמול להעניק למר ירושלמי, בהתאם למדיניות התגמול של הבנק, מענק גיוס בגובה 10 מנות משכורת (מחצית בגין תחילת כהונתו בבנק בשנת 2013 ומחצית לאחר סיום שנת כהונתו הראשונה בבנק בסוף פברואר 2014). מחצית מענק הגיוס ישולם במזומן ומחצית יוענק באמצעות יחידות מניה חסומות מותנות עבודה - RSU, כאשר הזכאות להבשלת יחידות ה-RSU למניות, יידחה ויפרס על פני שלוש שנים, החל ממועד ההקצאה (שליש בכל שנה).

14. הלוואות שניתנו בתנאים המקובלים לכלל העובדים בבנק וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.

15. דירקטורים ונושאי משרה אחרים בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח היחסית אינה כלולה בטבלאות דלעיל בהיותה זניחה סך כל הפרמיה הסתכמה ב-3,351 אלפי ש"ח, והיא מתייחסת לכלל נושאי המשרה בקבוצה המבוטחת.

16. הדירקטוריון סבור, לאחר שקיים דיונים, קיבל הסברים וחומר רקע מתאים ורלבנטי, ובחן את התגמולים, בשים לב לפעילות הבנק והקבוצה ותוצאותיהם בשנת 2013 ובשים לב למדיניות התגמול של הבנק וכן לפועלו ולתפקודו של כל בכיר בבנק, כי התגמולים לבכירים הנ"ל כמפורט בטבלה ובהסברים לעיל מהווים תגמול סביר והוגן בנסיבות העניין.

לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	תגמולים בעבור שירותים		תגמולים אחרים		הלוואות שניתנו בתנאי הטבה			
			משכורת	מענקים	הפרשות	מבוסס שווי	יתרה ליום סך הכל*	תקופה ממוצעת עד לפרעון	ההטבה	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
		%	(באלפי ש"ח)				31.12.2012	(בשנים)	השנה	רגילים
מר דוד ברודט	יו"ר הדירקטוריון	0.001	2,119	-	1,029	154	3,302	-	-	-
גב' רקפת רוסק-עמינח	מנכ"ל ראשי	0.003	2,063	(353)	3,308	140	5,158	88	3	103
גב' גליה מאור (לשעבר)	מנכ"ל ראשי	0.021	2,891	(727)	(91)	133	2,206	180	11	22
מר ברוך לדרמן	משנה למנכ"ל ראש החטיבה הבנקאית	-	1,493	(242)	5,883	110	7,244	301	16	233
מר יהושע בורשטיין	מנכ"ל לאומי למשכנתאות	-	1,012	161	5,473	88	6,734	67	5	-
מר אמנון זיידנברג	מנכ"ל לאומי (שוויץ)	-	1,919	2,038	733	-	5,057	367	-	-
מר איציק אייל	מנכ"ל לאומי ארה"ב	0.002	1,976	1,120	843	-	4,724	116	7	-
מר יצחק מלאך	משנה למנכ"ל ראש חטיבת תפעול ומחשוב	0.008	1,479	(239)	2,083	147	3,470	244	12	175
גב' תמר יסעור**	סמנכ"ל ראש החטיבה הבנקאית	-	1,030	1,500	777	-	3,379	72	-	-
מר צבי איצקוביץ	סמנכ"ל בכיר ראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית (לשעבר)	-	1,480	(203)	1,953	-	3,350	240	13	20

* לא כולל מס שכר.
** המענק מתייחס לשנים 2011-2012.

שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)

המאוחד		הבנק	
2013	2012	2013	2012
באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת: (4)			
28,895	30,742	14,345	12,898
רואי חשבון המבקרים המשותפים			
4,058	4,499	271	254
רואי חשבון מבקרים אחרים			
32,953	35,241	14,616	13,152
סך הכל			
עבור שירותים הקשורים לביקורת: (6)			
343	355	64	27
רואי חשבון המבקרים המשותפים			
34	406	-	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
עבור שירותי מס: (5)			
1,549	1,836	506	504
רואי חשבון המבקרים המשותפים			
592	502	-	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
עבור שירותים אחרים:			
2,230	3,860	1,586	3,054
רואי חשבון המבקרים המשותפים			
1,493	474	1,211	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
6,241	7,433	3,367	3,585
סך הכל			
39,194	42,674	17,983	16,737
סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים			
-	-	-	-
שכר רואי חשבון המבקרים המשותפים מעיסוקים אחרים (7)			

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

(2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידיים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(5) ניתנו שירותים הקשורים לביקורת מס שוטפת.

(6) Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות, יעוץ מס, טפסים או דוחות לרשויות הדורשים את חתימתו של רואה החשבון וביקורות של עסקים שנרכשו במהלך השנה.

(7) כפי שדיווחו רואי החשבון המבקרים המשותפים לפי סעיף 4 להוראות בדבר ניגוד עניינים ופגיעה באי תלות כתוצאה מעיסוק אחר של רואי החשבון המבקרים וכלול למעלה.

חברי הדירקטוריון

הדירקטוריון מונה 15 דירקטורים. המניין החוקי לדיוניו ולקבלת החלטות הנו מרביתם, כאשר שליש מהם דירקטורים חיצוניים.

בהתאם להוראה ניהול בנקאי תקין 301 של המפקח על הבנקים, לפחות שליש מחברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים חיצוניים ("דירקטור חיצוני") העומדים בדרישות הכשירות של דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראה 301 בנוהל בנקאי תקין.

בהתאם לכך, בדירקטוריון הבנק מכהנים 8 דירקטורים המסווגים כדירקטורים חיצוניים ובהם נכללים 3 דח"צים בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("דח"צ").

כמו כן, לאור הגדרת "דירקטור בלתי תלוי" בחוק החברות, ועדת הביקורת של הדירקטוריון אישרה כי הדירקטורים החיצוניים והדח"צים הינם כדירקטורים בלתי תלויים.

בהתאם לקבוע בחוק החברות והתקנות לפיו, החליט הדירקטוריון של הבנק כי המספר המזערי של 3 דירקטורים בעלי "מומחיות חשבונאית ופיננסית" יכהנו בדירקטוריון הבנק בכל עת, על מנת לאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בהתאם לדיון ולמסמכי ההתאגדות, ובמיוחד לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של הבנק ולעריכת הדוחות הכספיים.

בקביעת המספר המזערי הנ"ל, הדירקטוריון התחשב בגודל הבנק, במורכבות פעילותו ובמגוון הסיכונים הכרוכים בה, ובמערכות ונהלים הקיימים בבנק, כגון בקרה, ניהול סיכונים, ציות, ביקורת פנימית וביקורת רואי חשבון המבקרים. כן נלקחה בחשבון עמידת כל חברי הדירקטוריון בדרישות הכשירות לכהונה כדירקטור בבנק על פי הדיון.

לפחות 3 דירקטורים העונים על הגדרת "דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" משתתפים בדיוני מליאת הדירקטוריון על הדוחות הכספיים ואישורם.

רוב הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון עומדים בהגדרת דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

החל מיום 1 בינואר 2013 ובהתאם להוראה 301 בנוהל בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון. בהתאם להוראת בנק ישראל, קבע הדירקטוריון כי בוועדת בקורת של הדירקטוריון יכהנו בכל עת לפחות 3 "דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית". רוב הדירקטורים המכהנים בוועדת הביקורת עומדים בהגדרת דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדת הביקורת יהיה רוב חברי הוועדה, ובלבד שרוב הנוכחים הם דירקטורים חיצוניים שהינם אף בלתי תלויים, ואחד מהם לפחות הינו דח"צ. בוועדת בקורת מכהנים עתה 7 דירקטורים - מתוכם, 5 דירקטורים חיצוניים, כולל 3 דירקטורים שהם דח"צים.

<p>שם הדירקטור</p>	<p>חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי</p>	<p>השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור</p>
<p>דוד ברודט</p> <p>יו"ר הדירקטוריון, יו"ר בוועדות: אשכנזי, ניהול סיכונים, ועדת משאבים, ועדת נוהל, הוועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת השקעות וועדת אסטרטגיה וחבר ועדת לקוחות חו"ל.</p> <p>אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי</p>	<p>השכלה אקדמית - מוסמך כלכלה ובוגר כלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים.</p> <p>יו"ר דירקטוריון בנק לאומי לישראל בע"מ ו-Bank Leumi USA, בעלים בדוד ברודט בע"מ (בהקפאה), יו"ר הוועד המנהל בקרן ירושלים, במכללה האקדמית הדסה ובמכון למחקר כלכלי ע"ש ד"ר ישעיהו פורדר (ע"ר), חבר הוועד המנהל במכון ירושלים לחקר ישראל ובתיאטרון הקאמרי, יו"ר ועד הנאמנים בקרן לטיפול בחסויים, מרצה במכללה לביטחון לאומי (אוניברסיטת חיפה) ונשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר).</p> <p>עד דצמבר 2012 יו"ר המועצה הציבורית לסטטיסטיקה, עד אוגוסט 2011 חבר ועדת אתור למנהל רשות המסים, עד 2010 יו"ר הוועד המנהל באוניברסיטת בן גוריון, יו"ר ועדת השקעות בקרן ביטוח לעובדים קופת תגמולים ופנסיה של הסתדרות ומבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ, דח"צ באלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ, עד יולי 2010 דח"צ בחברה לישראל בע"מ, יו"ר חבר הנאמנים במכון פאלק למחקר כלכלי, מנהל אקדמי בפורום (כנס) קיסריה מכון ישראלי לדמוקרטיה, חבר מועצת המנהלים במשכנות שאננים וחבר הוועדה המייעצת במוסד שמואל נאמן ללימודים מתקדמים במדע וטכנולוגיה של הטכניון. עד יוני 2010 יו"ר הוועדה המייעצת לפטורים ומיזוגים ליד הממונה על ההגבלים העסקיים. עד ינואר 2010 מרצה במרכז הבינתחומי בהרצליה (מינהל עסקים וממשל), ובאקדמיה, עסקים ומשפט ר"ג. עד אפריל 2009 עורך "ישראל 2028 חזון ואסטרטגיה כלכלית וחברתית בעולם גלובלי". עד 2009 דירקטור בגלובל מדיקל נטוורק, עד דצמבר 2009 חבר הוועד הממונה באגודה השיתופית הריבוע הכחול בע"מ.</p>	<p>האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשובות ופיננסית</p>

<p>שם הדירקטור</p> <p>האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשובונאית ופיננסית</p>	<p>חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי</p> <p>השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור</p>	
<p>דוד אבנר</p> <p>חבר בוועדת אשראי, ועדת משאבים, הוועדה לבחינת ניגודי עניינים, אסטרטגיה והוועדה לבחינת תביעה (אד הוק).</p> <p>אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי</p>	<p>השכלה אקדמית - בוגר מתמטיקה במסלול מדעי המחשב ופילוסופיה - אוניברסיטת חיפה. מגיסטר מנהל עסקים - הטכניון, חיפה. מנכ"ל ובעלים בחברת נ.ס.י. אבנר בע"מ. חבר הוועד המנהל בטכניון - מכון טכנולוגי לישראל. מרצה בעמותת הקריה האקדמית קרית אונו בפקולטה למנהל עסקים (MBA). מנכ"ל פרטנר תקשורת בע"מ - עד 2010.</p>	<p>כן, בוגר מתמטיקה ופילוסופיה, אוניברסיטת חיפה ומוסמך במנהל עסקים, הטכניון בחיפה. מנכ"ל וסמנכ"ל בחברת פרטנר תקשורת בע"מ, שהינה חברה ציבורית הנסחרת בבורסת ת"א, 2005-2010. במסגרת כהונתו כמנכ"ל החברה היה מעורב מאוד בתהליך הפקת הדוחות הכספיים.</p>
<p>רמי אברהם גוזמן</p> <p>דירקטור חיצוני, חבר ועדת אשראי, ועדת תשקיפים, ועדת נוהל וועדת אסטרטגיה.</p> <p>דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.</p>	<p>השכלה אקדמית - מוסמך מנהל עסקים ומינהל ציבורי ובוגר כלכלה ומדע המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים, חבר מחקר בחקר ביצועים, ניהול מערכות ומחשבים, Stanford University and Stanford Research Institute. לימודי דוקטורט - האוניברסיטה העברית ירושלים.</p> <p>יו"ר הוועד המנהל מ-1993 נשיא העמותות מ-2002 בבית צבי - בית הספר לאמנויות הבמה, דירקטור במסלול האקדמי המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים בת"א חברה לתועלת הציבור בע"מ, באמפא קפיטל בע"מ, בטאואר סמיקונדקטור בע"מ, בגמול חברה להשקעות, בעלים מנכ"ל ודירקטור ברמי גוזמן ייזום וייעוץ, חבר ועדת השקעות בקרן תשתיות ישראל I-א' שותפות מוגבלת, בקרן תשתיות ישראל I-ב' שותפות מוגבלת ובקרן תשתיות ישראל I-ג' שותפות מוגבלת.</p> <p>חבר ועדת חשיפות בב.ס.ח. - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ, חבר הוועד המנהל בלשכת המסחר ישראל אמריקה ויו"ר הוועד המנהל בקרן המלגות ע"ש זאב גורודצקי. עד 2012 דירקטור באפקון אלקטרו מכניקה בע"מ (אפקון טכנולוגיות בע"מ), באפריקה ישראל להשקעות בע"מ וחבר בוועדת הערר לחוקי עידוד השקעות. עד 2011 דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ, באדאמיינד בע"מ וחבר הוועדה המייעצת במיקרומדיק טכנולוגיות בע"מ.</p>	<p>כן, בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מינהל עסקים ומינהל ציבורי, האוניברסיטה העברית בירושלים, חבר מחקר בחקר ביצועים, ניהול מערכות ומחשבים, Stanford University and Stanford Research Institute. תפקידים כלכליים וטכנולוגיים שונים במשרד האוצר 1969-1962, 1971-1977. סגן נשיא לכספים וכלכלה בתעשיות אלקטרוכימיות ופרוטרום 1982-1977, סגן נשיא לכספים באלסינט. 1982-1983, מנכ"ל דיקלה אחזקות 1983-1985, מנהל כספים במוטורולה תקשורת ובמוטורולה ישראל 1985-2004, סגן נשיא מוטורולה אינק. 2001-2005. דירקטור בבנק לאומי 2005-2011.</p>

<p>שם הדירקטור</p>	<p>חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי</p>	<p>השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור</p>
<p>פרופ' אריה גנס</p> <p>דירקטור חיצוני חבר ועדת אש"ר, ועדת בקורת, ועדת תשקיפים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים.</p> <p>דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.</p>	<p>השכלה אקדמית - רו"ח, בוגר חשבונאות - האוניברסיטה העברית שלוחה תל אביב. פרופסור לחשבונאות באוניברסיטת תל אביב.</p> <p>חבר ועדה מקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. עד 2013 דירקטור, חבר ועדת הכספים וועדת הבקורת בצנורות המזרח התיכון. עד 2010 בעלים דירקטור ומנכ"ל בחברת א. גנס שירותי ניהול ויעוץ בע"מ.</p> <p>כך, רואה חשבון, בוגר חשבונאות, האוניברסיטה העברית (שלוחת תל-אביב), פרופ' לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב.</p> <p>תפקידים חשבונאיים שונים בכור תעשיות בע"מ 1978-1998, כולל סמנכ"ל חשבונאות ובקרה וראש אגף חשבונאות. קסלמן וקסלמן רואי חשבון 1961-1977.</p> <p>חבר בוועדות שונות בלשכת רואי חשבון בישראל, המוסד הישראלי לתקינה חשבונאות, בוחן בכיר במועצת רואי חשבון. דירקטור בחברות שונות.</p>	<p>משה דברת</p> <p>חבר בוועדה לניהול סיכונים, בוועדת משאבים, בוועדת תשקיפים, בוועדת נוהל ובוועדת השקעות.</p> <p>אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי</p>
<p>כך, בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים.</p> <p>תפקידים כלכליים בבנק ישראל ובמשרד האוצר 1968-1975, סמנכ"ל חברה תעשייתית 1975-1980, מנהל מדור להשקעות ופיקדונות במט"ח בבנק הפועלים 1980-1985, תפקידים כלכליים במשרד הכלכלה והתכנון, כולל מנכ"ל המשרד 1985-1989, ראש האגף הכלכלי קופת חולים כללית 1989-1992, מנהל מרכז ההשקעות במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה 1992-1996, יו"ר, חבר דירקטוריון וועדות השקעה ומנכ"ל של מספר חברות.</p>	<p>השכלה אקדמית - מוסמך מנהל עסקים ובוגר כלכלה ומדע המדינה - האוניברסיטה העברית בירושלים.</p> <p>בעלים מנכ"ל ודירקטור בדברת (מ.ח.) השקעות ויזמות עסקית בע"מ ובבית מניב מימון בע"מ. בעל מניות ודירקטור בבית מניב ישראל בע"מ ובטראקואט בע"מ. חבר הוועד המנהל בתזמורת סימפונט רעננה, חבר האסיפה הכללית ונמנה עם המייסדים במרכז מקרו לכלכלה מדינית ובתיירות אקולוגית ובת קיימא ישראל, חבר המועצה הציבורית בלהקת המחול בת שבע, חבר ועדת הכספים במועצה לישראל יפה, חבר האסיפה הכללית במכללת רמת גן ובמכללה האקדמית לישראל ברמת גן בע"מ (חל"צ), חבר הנהלה באחזקות כפר בלום - אגודה שיתופית, יו"ר מועצת המנהלים בתיירות קיבוץ כפר בלום (מלון פסטורל), חבר בלשכת המסחר ישראל-צ'כיה ודירקטור במוסד לסקירת עמיתים ליד לשכת רואי-חשבון בישראל בע"מ ובקייקי כפר בלום ובית הלל. עד 2012 דירקטור במרכז היהודי ערבי לפיתוח כלכלי.</p>	

<p>שם הדירקטור</p> <p>האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשובונאית ופיננסית</p>	<p>חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי</p>	<p>השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור</p>
<p>שי שכנאי חרמש</p> <p>כך, גזבר קיבוץ כפר עזה, ראש מוא"ז שער הנגב (כולל טיפול מול הבנקים עפ"י הסדר הקיבוצים), יו"ר ועדת כספים המפעלים האזוריים "שער הנגב", סמנכ"ל כספים חברת "כפרית תעשיות" (ח"צ) (CFO), גזבר הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית, חבר ועדת הכספים של הכנסת (2006-2013), חבר הוועדה לדוחות הכספיים (בעבר) - "פרוטרום", "כפרית". יו"ר הוועד המנהל מכללת ספיר וראשות ועדת השקעות. רקע אקדמי בתחום: בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים עם התמחות יחסי עבודה ומימון האוניברסיטה העברית ירושלים.</p>	<p>השכלה אקדמית - בוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית ירושלים ומוסמך מנהל עסקים התמחות יחסי עבודה ומימון - האוניברסיטה העברית ירושלים. יו"ר ההנהלה הישראלית, סגן נשיא עולמי וחבר וועדת ההיגוי העולמית בקונגרס היהודי העולמי ודירקטור בכפרית תעשיות (ח"צ). עד 2013 דירקטור במכללה האקדמית ספיר וחבר כנסת.</p>	<p>חבר הוועדה לניהול סיכונים, ועדת נוהל, ועדת השקעות וועדת אסטרטגיה.</p> <p>אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי</p>
<p>מרים (מירי) כץ</p> <p>כך, בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר רשות ניירות ערך 1997-2002. חברת מועצת רואי חשבון 1997-2002. כיו"ר ועדת בקורת ירושלים, כולל כהונה שותפה מנהלת במשרד אופיר כץ ושות', עורכי דין 1989-1997, יועצת באותו משרד משנת 2003. דח"צ ודירקטור בחברות שונות.</p>	<p>השכלה אקדמית -בוגרת משפטים - האוניברסיטה העברית בירושלים. דח"צ באיתמר מדיקל בע"מ, מנכ"ל קרן אמא ע.ר. (קרן פילנתרופית), חברה בחבר הנאמנים באוניברסיטה העברית בירושלים ובטכניון מכון טכנולוגי לישראל. עד 2010 דירקטור בקרן אדמונד ונדן דה רוטשילד ישראל (קרן פילנתרופית). עד 2009 דירקטור בחברה לפיתוח קיסריה אדמונד בנימין דה רוטשילד בע"מ וקרן קיסריה אדמונד בנימין דה רוטשילד.</p>	<p>יו"ר ועדת תשקיפים וחברת ועדת בקורת, ועדת נוהל וועדת אסטרטגיה.</p> <p>אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי</p>
<p>יואב נרדי</p> <p>כך, בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים (מימון), האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל ניסיון בנקאי עשיר ומגוון בתחומי האשראי, שוק ההון וניהול נכסים והתחייבויות כיהן במגוון תפקידים רחב בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ושימש ככלכלן ראשי בבנק הבינלאומי. כיהן כחבר הנהלה וכמשנה למנכ"ל בבנק ירושלים והיה מעורב באופן שוטף במעקב אחר הכנת הדוחות הכספיים של בנק ירושלים, לרבות דוח הדירקטוריון.</p>	<p>השכלה אקדמית - מוסמך מנהל עסקים, מימון ובוגר כלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר ועדת השקעות בספרייה הלאומית בע"מ ויו"ר ועדת השקעות ביד שרה (ע"ר). דירקטור ובעלים בנרדי יעוץ וניהול סיכונים בע"מ. עד 2010 - בנק ירושלים: יועץ למנכ"ל, משנה למנכ"ל וחבר הנהלה, ראש אגף סיכונים ונוסטרו ומנהל הסיכונים הפיננסיים, דירקטור בירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ, עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ וחברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ, ויו"ר דירקטוריון בירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ ובירושלים תפעול פיננסי (2005) בע"מ.</p>	<p>חבר ועדת אשראי, ועדת בקורת, הוועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת לקוחות חו"ל והוועדה לבחינת התביעה (אד הוק)</p> <p>אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי</p>

<p>שם הדירקטור</p> <p>חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי</p>	<p>השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור</p>	<p>האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשובנאית ופיננסית</p>
<p>חיים סאמט</p> <p>ד"ר יו"ר ועדת תגמול, וחבר ועדת בקורת, ועדת משאבים, ועדת תשקיפים, ועדת השקעות והועדה לבחינת תביעה (אד הוק).</p> <p>דירקטור בלתי תלוי/חיצוני כהגדרתו בחוק החברות והוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.</p>	<p>השכלה אקדמית - משפטים - אקדמית LLB (בוגר) - האוניברסיטה העברית בירושלים, השלוחה בת"א. עו"ד, שותף בכיר בשותפות עו"ד: שניצר, גוטליב, סאמט ושות'. דירקטור וסגן יו"ר מ"מ במוזיאון ת"א לאמנות בע"מ, דירקטור בחוות פטריות תקוע בע"מ, ב.ח.י.ד. נכסים בע"מ, בקרן יער השקעות בע"מ, ב.ח.י.ד.ע. אחזקות בע"מ, ב-ח. סאמט, עורכי דין, חבר בחבר הנאמנים ויו"ר ועדת הביקורת מ-2011 באוניברסיטת תל אביב. עד 2009 שותף בשותפות חיים סאמט, שטיינמץ, הרינג ושות' עורכי דין. עד דצמבר 2013 דירקטור ב.ח.י.ד. נאמנים (1991) בע"מ, ב.ח.י.ד. שרותים (1991) בע"מ.</p>	<p>כן, בוגר משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. דירקטור בבנק לאומי, במסגרת כהונתו כיהן כחבר בוועדת אשראי וביקורת של הבנק 1995-2000. דירקטור בבנק הפועלים, במסגרת כהונתו כיהן כחבר בוועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת עסקים ותקציב, ועדת בקרת הוצאות ויעול וועדת תגמול 2000-2008.</p>
<p>נורית סגל</p> <p>חברת הועדה לניהול סיכונים, ועדת תשקיפים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, וועדת השקעות.</p> <p>אינו דירקטור חיצוני/בלתי תלוי</p>	<p>השכלה אקדמית - בוגרת כלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית בירושלים.</p> <p>מוסמך M.S.c. חקר ביצועים - Case Western Reserve university Cleveland Ohio U.S.A</p> <p>דירקטור באספן גרופ בע"מ וחברת הנהלה ויו"ר ועדת הכספים בהליקון - אגודה לקידום השירה בישראל. עד 2012 דירקטור באולימפיה - החזקות נדל"ן בע"מ, עד 2011 דירקטור בקינג בע"מ, עד 2010 דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ ועד 2009 דירקטור באספן נדל"ן בע"מ.</p>	<p>כן, בוגרת כלכלה וסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים וניסיון רב כדירקטורית במגוון רחב של חברות ציבוריות כולל בוועדות מאזן ויו"ר ועדת מאזן. מעקב אחר התפתחויות בדיווח כספי באמצעות ימי עיון של פירמות רואי חשבון ועדכונים בדואר אלקטרוני.</p>
<p>צפורה סמט</p> <p>ד"ר יו"ר ועדת בקורת וחברת ועדת אשראי, הועדה לניהול סיכונים, ועדת תגמול, ועדת משאבים והועדה לבחינת ניגודי עניינים.</p> <p>דירקטור בלתי תלוי/חיצוני כהגדרתו בחוק החברות והוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.</p>	<p>השכלה אקדמית - בוגר כלכלה ומתמטיקה, מוסמך כלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים, בעלים, יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל בחברת מירב יניב ייעוץ פיננסי בע"מ משנת 2003. דירקטור חיצוני בקבוצת שחר חדש בע"מ ובאפריקה ישראל להשקעות בע"מ. דירקטור ובעלת מניות בביופלסמר בע"מ. עד 2012 יו"ר דירקטוריון חברת קפיטל החברה הישראלית לאיתור כספים בע"מ. עד 2011 דירקטור חיצוני באופיר אופטרוניקה בע"מ. עד 2010 דירקטור חיצוני במנורה מבטחים גמל בע"מ, במנורה מבטחים פנסיה בע"מ ויו"ר ועדת השקעות באבנר - אגוד לבטוח נפגעי רכב בע"מ. עד 2009 דירקטור חיצוני בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.</p>	<p>כן, בוגרת כלכלה ומתמטיקה ומוסמכת כלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. כלכלנית בכירה ביחידת המחקר של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, ראש צוות תמחור מעקב ובקרה, 1983-1995. סגנית בכירה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, 1995-1998. הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, 1998-2002. ד"ר בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, כולל כהונה כיו"ר ועדת בקורת, 2003-2009.</p>

<p>שם הדירקטור</p> <p>האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשובונאית ופיננסית</p>	<p>השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור</p>	<p>חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי</p>
<p>כך, בוגר מדעי החברה (כלכלה ויחסים בינלאומיים), האוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) ולימודי דוקטוראט (התמחות במימון ובנקאות), אוניברסיטת קולומביה בניו-יורק. כלכלן ומנהל חברת ההשקעות, בנק לפתוח התעשייה בישראל בע"מ, 1967-1968. כלכלן, כלל (ישראל) בע"מ, 1969-1968. מנהל כללי - חבר בקבוצת המייסדים ובעל מניות בחברת טכנולוגיות, תדאה פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע"מ, 1969-1973. משנה למנכ"ל - אחראי על צוות ההקמה של חברה להשקעות חדשה בבעלות משקיעים אירופיים, החברה הבינלאומית לפיתוח בישראל בע"מ, 1974-1975. סגן יו"ר דירקטוריון פעיל ונציג בעלי המניות, תוצרת מזון ישראלית בע"מ, 1978-1975. מנכ"ל - אחראי להקמת מפעל טלויזיות, טלנית בע"מ, 1979-1978. מנהל כספים, סמנכ"ל לכספים ומינהל, משנה למנכ"ל ומנכ"ל כלל השקעות בנדל"ן בע"מ, משנה למנכ"ל, ראש המטה, יו"ר הדירקטוריון של א.ב.ן. אתרי בריאות ונופש בע"מ (חטיבת התיירות של קבוצת כלל). החל מ-1/96, מנכ"ל כלל שוקי הון ואחראי לפעילות הקבוצה בשוק ההון, חבר בדירקטוריונים רבים של חברות בקבוצת כלל ישראל בע"מ, כלל (ישראל) בע"מ, 1980-5.1997. יו"ר דירקטוריון, מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ, 11.1999-1.2008. יו"ר דירקטוריון, סטנדרד אנד פורס מעלות בע"מ, 10.2009-1.2008. יו"ר הדירקטוריון, נ. פלדמן ובנו בע"מ, 1.2003 - עד 31.3.2013. דירקטור (יו"ר דירקטוריון החל מינואר 2011), ישאל אמלט השקעות (1993) בע"מ, 12.2001-29.8.2012. דח"צ, הוט מערכות תקשורת בע"מ, 6.2007 - עד היום. דירקטור, לוג מוצרים פלסטיים בע"מ, 11.2007 - עד היום. דח"צ, קבוצת א. דורי בע"מ, 12.2010 - עד היום.</p>	<p>השכלה אקדמית - בוגר כלכלה ויחסים בינלאומיים - האוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמך מנהל עסקים, התמחות במימון - אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק, ארה"ב. לימודי דוקטורט, התמחות במימון ובנקאות - אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק ארה"ב (ללא תואר). דירקטור חיצוני בהוט מערכות תקשורת בע"מ ובקבוצת א. דורי בע"מ. דירקטור בחברת לוג מוצרים פלסטיים (1993) בע"מ, בקרן מפעל הפיס של פנחס ספיר. דירקטור ובעלים בסיקסאייס ניהול (1997) בע"מ ובסיקסאייס אחזקות בע"מ. חבר בחבר הנאמנים באוניברסיטת תל אביב, חבר בוועד המנהל במכללה האקדמית של תל אביב - יפו ובקרן ע"ש ספיר שושנה ופנחס. חבר המועצה במרכז טכנולוגיה חינוכית, יו"ר הוועד המנהל בזינוק בעליה מנהיגות ומצויינות בתעסוקה לאקדמיים יוצאי אתיופיה, חבר במועצה הציבורית במידות - שיקוף ודירוג מלכ"רים בע"מ (חל"צ), יו"ר חבר הנאמנים במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר וחבר בוועד העמותה בפורום למדיניות כלכלית ע"ש פנחס ספיר מיסודו של סם רוטברג. עד 2013 יו"ר הדירקטוריון נ. פלדמן ובנו בע"מ, עד 2012 יו"ר הדירקטוריון ישאל אמלט השקעות (1993) בע"מ וחבר בחבר הנאמנים בבצלאל אקדמיה לעיצוב ואמנות בירושלים. עד 2011 דירקטור בקבוצת אולפני הבירה בירושלים בע"מ ועד 2009 יו"ר הדירקטוריון סטנדרד & פורס מעלות בע"מ. עד 2014 דירקטור בתשתיות ישראל ניהול 1 בע"מ ובתשתיות ישראל ניהול 2 בע"מ.</p>	<p>דירקטור חיצוני חבר ועדת אש"ר, הועדה לניהול סיכונים, הועדה לבחינת ניגודי עניינים, ועדת אסטרטגיה והועדה לבחינת תביעה (אד הוק).</p> <p>דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.</p>

<p>שם הדירקטור</p>	<p>חברות בוועדות הדירקטוריון, האם הוא דירקטור בלתי תלוי / דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות / בהוראה 301 לנוהל בנקאי</p>	<p>השכלתו, עיסוקו העיקרי והתעסקותו ב-5 השנים האחרונות, תוך פירוט המקצועות או התחומים שבהם נרכשה ההשכלה, המוסד שבו נרכשה והתואר האקדמי או התעודה המקצועית שהוא מחזיק בהם, ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור</p>
<p>פרופ' אפרים צדקה</p> <p>דירקטור חיצוני חבר הוועדה לניהול סיכונים, ועדת תגמול, ועדת משאבים, ועדת השקעות וועדת לקוחות חו"ל.</p> <p>דירקטור בלתי תלוי/חיצוני לפי הוראה 301 לנוהל בנקאי תקין.</p>	<p>השכלה אקדמית - דוקטור לכלכלה - Massachusetts Institute of Technology</p> <p>בוגר כלכלה וסטטיסטיקה - אוניברסיטת תל אביב.</p> <p>פרופסור מן המניין לכלכלה ומופקד הקתדרה לשוקי הון בינלאומיים ע"ש הנרי קאופמן - אוניברסיטת תל אביב, יו"ר הוועד המנהל במרכז מורשת יהדות בבל. יו"ר הוועדה המייעצת בפועלים קרן נדל"ן, דח"צ בפז חברת נפט בע"מ. יו"ר הוועד המנהל במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר שליד אוניברסיטת תל אביב חבר הוועד המנהל בפורום ספיר, חבר העמותה ויו"ר ועדת בקורת במכון הישראלי לדמוקרטיה, עורך ברבעון לכלכלה, עורך משנה בכתבי עת מקצועיים בינ"ל, חבר הוועדה המקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ודירקטור בחברת עתידיים ובחברת רבד בע"מ. בעלים ודירקטור בחברת א.צ. ארץ רץ בע"מ. עד 2012 יו"ר ועדת השכר בור"ה (ועד ראשי המוסדות להשכלה גבוהה) ודירקטור בחברת ב. גאון אחזקות בע"מ. עד 2011 חבר הנהלה באגודה לעידוד המחקר הספרות והאמנות - אח"י מיסודם של יוצאי עיראק בישראל וחבר הוועדה לבחינת העלאת גיל הפרישה לנשים. עד 2010 חבר הוועדה הציבורית לבדיקה מחודשת של הנוסחה הנוהגת בהקצאת מענקי איזון ועד 2009 פרופ' אורח במסלול האקדמי של המכללה למנהל.</p>	<p>האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשובונאית ופיננסית</p>
<p>257</p>		

במהלך שנת 2013 ועד מועד פרסום הדוח, התרחשו השינויים הבאים בהרכב הדירקטוריון:

ביום 21 במרס 2013 סיים את כהונתו מר דורון כהן כדירקטור בבנק. כמו כן, ביום 31 באוגוסט 2013 סיים את כהונתו מר יהודה דרורי כדירקטור בבנק. הדירקטוריון הביע תודותיו למר דורון כהן ולמר יהודה דרורי אשר תרמו רבות לקדום עסקי הבנק והשבחתו. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים של הבנק מיום 21 במרס 2013 [אסמכתא: 2013-01-013426] ומיום 29 באוגוסט 2013 [אסמכתא: 2013-01-130731].

ביום 23 באוקטובר 2013 התקיימה האסיפה הכללית השנתית של הבנק ("אסיפה הכללית השנתית"), אשר על סדר יומה היו, בין היתר, שלושה נושאים בקשר עם הדירקטורים המכהנים בבנק: (1) בחירת חמישה דירקטורים לכהונה בדירקטוריון הבנק (2) בחירת דירקטור חיצוני אחד לפי חוק החברות, וזאת החל מיום 1 בפברואר 2014; ו-(3) אשרור כהונתו של דירקטור חיצוני לפי חוק החברות - מר חיים סאמט.

בהתאם לתקנון הבנק, פרשו לפי התור באסיפה הכללית השנתית שלושה דירקטורים: מר דוד ברודט, מר משה דברת ומר יואב נרדי.

באסיפה הכללית השנתית נבחרו מחדש הדירקטורים המכהנים, מר דוד ברודט ומר יואב נרדי וכן נבחרו גבי אתי לנגרמן, גבי נורית סגל ומר שי חרמש לכהן כדירקטורים בבנק. כמו כן, נבחרה מחדש פרופ' גבריאלה שלו לכהן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999, לתקופה של שלוש שנים נוספות, החל מיום 1 בפברואר 2014.

ביום 27 באוקטובר 2013 התקבלה הודעה מהמפקח על הבנקים על כך שלא ניתן למנות את גבי לנגרמן כדירקטורית בבנק, וזאת לאור זיקה של קרוב שלה לבנק (אחותה של גבי לנגרמן הינה עובדת הבנק). בהתאם לכך, ביום 28 באוקטובר 2013, הודיע הבנק כי בהתאם לאמור בסעיף 2.1.5 לדיווח המידי של הבנק בדבר כינוס אסיפה כללית מיום 16 בספטמבר 2013 (אסמכתא: 2013-01-147072), יראו את מר משה דברת כמי שנבחר כדירקטור, במקום הגבי אתי לנגרמן.

בנוסף הוחלט באסיפה הכללית השנתית לאשרר את מינויו של מר חיים סאמט כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות התשנ"ט-1999.

ביום 24 באוקטובר 2013, דירקטוריון הבנק אישר את כהונתו של מר דוד ברודט, כיו"ר הדירקטוריון עד למועד השלמת הליך בחירת יו"ר הדירקטוריון. ביום 9 בינואר 2014, ולאחר קבלת אישור בנק ישראל ביום 5 בינואר 2014, דירקטוריון הבנק אישר את כהונתו של מר דוד ברודט, כיו"ר הדירקטוריון, עד למועד האסיפה הכללית הבאה שבה יועמד יו"ר הדירקטוריון לבחירה כדירקטור.

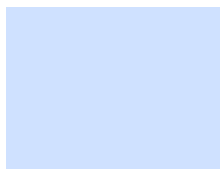
הפיקוח על הבנקים אישר את העדר התנגדותו לכהונת הדירקטורים שנבחרו באסיפה הכללית האמורה.

לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של הבנק בעניין תוצאות האסיפה הכללית השנתית מיום 23 באוקטובר 2013 (אסמכתא: 2013-01-173919), ודיווחים מיידיים מיום 24 באוקטובר 2013 (אסמכתא: 2013-01-174873), מיום 28 באוקטובר 2013 (אסמכתאות: 2013-01-176181, 2013-01-176196) ומיום 12 בינואר 2014 (אסמכתא: 2014-01-011455).

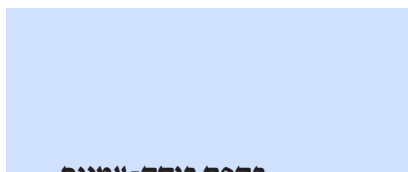
בשנת 2013 התקיימו 45 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-131 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 30 במרס 2014, הוחלט לאשר ולפרסם את תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים - המבוקרים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2013 ולתקופה שנתיימה באותו תאריך.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.



דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון



רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

30 במרס 2014

להלן לוחות הכוללים מידע כספי מפורט לפי נושאים, מגזרים ותקופות:

עמוד	נושא	תוספת
263	מאזן מאוחד לסוף השנים 2009-2013	א'
264	דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2009-2013	ב'
265	שיעורי הכנסה והוצאה	ג'
270	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	ד'
275	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	ה'
279	חשיפה למדינות זרות	ו'
284	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	ז'
285	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	ח'
286	הצהרה	-
289	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	-
290	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	-
291	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים	-

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד לסוף השנים 2009-2013

תוספת א'

2009	2010	2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)					
					נכסים
42,933	30,052	53,044	54,621	44,351	מזומנים ופיקדונות בבנקים
57,505	55,791	47,936	56,408	63,735	ניירות ערך
744	1,190	1,225	1,435	1,360	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
215,067	234,255	245,287	245,378	244,757	אשראי לציבור
(10,398)	(10,274)	(3,967)	(4,114)	(3,883)	הפרשה להפסדי אשראי
204,669	223,981	241,320	241,264	240,874	אשראי לציבור, נטו
407	379	448	442	558	אשראי לממשלות
2,178	1,924	2,270	2,129	1,689	השקעות בחברות כלולות
3,553	3,638	3,653	3,705	3,638	בניינים וציוד
125	45	181	189	99	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
6,440	8,717	11,573	11,438	13,054	נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,356	2,605	4,204	4,529	5,002	נכסים אחרים
321,910	328,322	365,854	376,160	374,360	סך כל הנכסים
					התחייבויות והון
250,418	249,584	279,404	289,538	286,003	פיקדונות הציבור
3,785	2,691	5,056	4,073	4,310	פיקדונות מבנקים
712	660	519	451	397	פיקדונות מממשלות
273	1,006	442	1,007	624	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
25,261	26,939	29,999	27,525	25,441	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
7,559	9,985	12,069	12,762	13,487	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
12,088	13,846	14,737	15,576	17,333	התחייבויות אחרות
300,096	304,711	342,226	350,932	347,595	סך כל ההתחייבויות
282	318	254	307	340	זכויות שאינן מקנות שליטה
21,532	23,293	23,374	24,921	26,425	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
21,814	23,611	23,628	25,228	26,765	סך כל הון
321,910	328,322	365,854	376,160	374,360	סך כל ההתחייבויות וההון

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2013-2009

תוספת ב'

(1) 2009	(1) 2010	(1) 2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)					
11,788	12,489	14,283	13,507	12,134	הכנסות ריבית
5,277	5,517	7,176	6,099	4,777	הוצאות ריבית
6,511	6,972	7,107	7,408	7,357	הכנסות ריבית, נטו
1,521	584	734	1,236	268	הוצאות בגין הפסדי אשראי
4,990	6,388	6,373	6,172	7,089	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
867	475	11	444	1,127	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,890	4,129	4,116	4,199	4,188	עמלות
350	163	48	131	202	הכנסות אחרות
5,107	4,767	4,175	4,774	5,517	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
3,896	4,686	5,061	5,290	5,174	משכורות והוצאות נלוות
1,514	1,591	1,704	1,819	1,833	אחזקה ופחת בניינים וציוד
21	80	2	23	88	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
1,350	1,604	1,574	1,968	1,838	הוצאות אחרות
6,781	7,961	8,341	9,100	8,933	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,316	3,194	2,207	1,846	3,673	רווח לפני מסים
1,272	1,241	418	811	1,391	הפרשה למסים על הרווח
2,044	1,953	1,789	1,035	2,282	רווח לאחר מסים
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מס					
81	420	148	(67)	(293)	
רווח נקי:					
2,125	2,373	1,937	968	1,989	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(36)	(39)	(46)	(37)	(42)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,089	2,334	1,891	931	1,947	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
רווח בסיסי ומדולל למניה:					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בשקלים חדשים)					
1.42	1.58	1.28	0.63	1.32	

(1) סווג מחדש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסות והוצאות¹ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

תוספת ג'

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

		2011			2012			2013		
		יתרה	הכנסות	שיעור	יתרה	הכנסות	שיעור	יתרה	הכנסות	
		ממוצעת ²	ריבית	הכנסה	ממוצעת ²	ריבית	הכנסה	ממוצעת ²	ריבית	
		(במיליוני ש"ח)	(באחוזים)	(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)	(באחוזים)	(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)	(באחוזים)	
נכסים נושאי ריבית										
אשראי לציבור ³										
	בישראל	200,352	11,166	4.99	209,824	10,460	4.62	209,795	9,700	
	מחוץ לישראל	24,606	971	4.06	27,507	1,118	3.79	25,799	978	
	סך הכל	224,958	12,137	4.88	237,331	11,578	4.53	235,594	10,678	
אשראי לממשלה										
	בישראל	364	21	5.10	412	21	5.08	453	23	
	מחוץ לישראל	12	-	-	8	-	-	24	-	
	סך הכל	376	21	5.00	420	21	4.82	477	23	
פיקדונות בבנקים										
	בישראל	7,501	96	1.14	6,659	76	0.83	7,480	62	
	מחוץ לישראל	1,610	112	0.63	3,019	19	0.54	2,403	13	
	סך הכל	9,111	208	0.98	9,678	95	0.76	9,883	75	
פיקדונות בבנקים מרכזיים										
	בישראל	22,303	660	2.36	21,767	513	1.43	21,638	309	
	מחוץ לישראל	2,099	3	0.05	4,387	2	0.16	4,343	7	
	סך הכל	24,402	663	1.97	26,154	515	1.22	25,981	316	
נייע שמשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר										
	בישראל	1,611	47	2.47	1,819	45	1.47	1,362	20	
	מחוץ לישראל	-	-	-	-	-	-	-	-	
	סך הכל	1,611	47	2.47	1,819	45	1.47	1,362	20	
אג"ח זמינות למכירה ^{4,5}										
	בישראל	28,934	881	2.47	35,736	884	1.87	41,258	771	
	מחוץ לישראל	4,620	86	1.95	4,199	82	1.09	3,940	43	
	סך הכל	33,554	967	2.42	39,935	966	1.80	45,198	814	
אג"ח למסחר ^{4,5}										
	בישראל	8,526	236	2.59	10,276	266	2.11	9,745	206	
	מחוץ לישראל	91	4	6.67	315	21	0.64	314	2	
	סך הכל	8,617	240	2.71	10,591	287	2.07	10,059	208	
	סך כל הנכסים נושאי ריבית	302,629	14,283	4.14	325,928	13,507	3.69	328,554	12,134	
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית										
		6,472			6,388			7,037		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁶										
		26,575			30,599			30,818		
	סך כל הנכסים	335,676	14,283		362,915	13,507		366,409	12,134	
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות מחוץ										
		33,038	1,176	3.15	39,435	1,242	2.83	36,823	1,043	

הערות ראה בעמוד 269 להלן.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסות והוצאות¹ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)
תוספת ג' (המשך)
חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

		2011			2012			2013		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ²	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת ²	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת ²	הוצאות ריבית	
(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)	(במיליוני ש"ח)	(באחוזים)	(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)	(באחוזים)	(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)	(במיליוני ש"ח)	
התחייבויות נושאות ריבית										
פיקדונות הציבור										
(2.14)	(4,836)	226,089	(1.72)	(4,190)	244,151	(1.21)	(2,963)	245,876	בישראל	
(0.45)	(211)	46,608	(0.36)	(177)	49,734	(0.20)	(127)	63,679	לפי דרישה	
(2.58)	(4,625)	179,481	(2.06)	(4,013)	194,417	(1.56)	(2,836)	182,197	לזמן קצוב	
(2.11)	(349)	16,512	(1.35)	(251)	18,525	(1.01)	(186)	18,348	מחוץ לישראל	
(0.22)	(8)	3,709	(0.69)	(19)	2,748	(0.32)	(11)	3,395	לפי דרישה	
(2.66)	(341)	12,803	(1.47)	(232)	15,777	(1.17)	(175)	14,953	לזמן קצוב	
(2.14)	(5,185)	242,601	(1.69)	(4,441)	262,676	(1.19)	(3,149)	264,224	סך הכל	
פיקדונות הממשלה										
(5.10)	(22)	431	(4.43)	(14)	316	(3.57)	(8)	224	בישראל	
-	-	141	-	-	141	-	-	233	מחוץ לישראל	
(3.85)	(22)	572	(3.06)	(14)	457	(1.75)	(8)	457	סך הכל	
פיקדונות מבנקים מרכזיים										
-	-	226	-	-	-	-	-	-	בישראל	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל	
-	-	226	-	-	-	-	-	-	סך הכל	
פיקדונות מבנקים										
(3.23)	(94)	2,910	(2.03)	(50)	2,460	(1.03)	(35)	3,408	בישראל	
(2.62)	(32)	1,220	(0.94)	(8)	848	(1.03)	(2)	195	מחוץ לישראל	
(3.05)	(126)	4,130	(1.75)	(58)	3,308	(1.03)	(37)	3,603	סך הכל	
ני"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר										
(3.14)	(27)	859	(2.82)	(29)	1,028	(1.79)	(13)	728	בישראל	
(1.12)	(3)	268	(3.45)	(2)	58	(3.57)	(1)	28	מחוץ לישראל	
(2.66)	(30)	1,127	(2.85)	(31)	1,086	(1.85)	(14)	756	סך הכל	
אגרות חוב										
(7.02)	(1,873)	26,670	(5.55)	(1,550)	27,927	(5.83)	(1,568)	26,884	בישראל	
6.69	60	897	(1.15)	(5)	434	(10.00)	(1)	10	מחוץ לישראל	
(6.58)	(1,813)	27,567	(5.48)	(1,555)	28,361	(5.83)	(1,569)	26,894	סך הכל	
(2.60)	(7,176)	276,223	(2.06)	(6,099)	295,888	(1.61)	(4,777)	295,934	סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית	
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית										
		10,038			14,190			13,833	זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	
		6,616			6,606			7,565	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁷	
		19,941			21,772			23,419	סך כל ההתחייבויות	
	(7,176)	312,818		(6,099)	338,456		(4,777)	340,751	סך כל האמצעים ההוניים	
		22,858			24,459			25,658	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	
	(7,176)	335,676		(6,099)	362,915		(4,777)	366,409	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	
2.12	7,107		2.08	7,408		2.08	7,357		פער הריבית	
תשואה נטו⁸ על נכסים נושאים ריבית										
2.32	6,255	269,591	2.25	6,432	286,493	2.23	6,504	291,731	בישראל	
2.58	852	33,038	2.47	976	39,435	2.32	853	36,823	מחוץ לישראל	
2.35	7,107	302,629	2.27	7,408	325,928	2.24	7,357	328,554	סך הכל	
(1.70)	(324)	19,038	(1.33)	(266)	20,006	(1.01)	(190)	18,814	סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל הערות ראה בעמוד 269 להלן.	

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסות והוצאות¹ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

תוספת ג' (המשך)

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

2011			2012			2013			
הכנסות שיעור	הכנסות (הוצאות) הכנסה	יתרה	הכנסות שיעור	הכנסות (הוצאות) הכנסה	יתרה	שיעור הכנסות (הוצאות) הכנסה	הכנסות (הוצאות) הכנסה	יתרה	
ממוצעת ² ריבית (הוצאה)	ממוצעת ² ריבית (הוצאה)	(במיליוני ש"ח)	ממוצעת ² ריבית (הוצאה)	ממוצעת ² ריבית (הוצאה)	(במיליוני ש"ח)	ממוצעת ² ריבית (הוצאה)	ממוצעת ² ריבית (הוצאה)	ממוצעת ² ריבית (הוצאה)	(במיליוני ש"ח)
(באחוזים)	(באחוזים)	(באחוזים)	(באחוזים)	(באחוזים)	(באחוזים)	(באחוזים)	(באחוזים)	(באחוזים)	(במיליוני ש"ח)
מטבע ישראל צמוד מדד									
6.06	3,669	60,571	5.13	3,181	62,038	5.41	3,203	59,248	סך נכסים נושאי ריבית
									סך התחייבויות נושאות ריבית
(6.22)	(2,993)	48,101	(4.86)	(2,423)	49,875	(5.19)	(2,581)	49,692	פער הריבית
(0.16)	676	12,470	0.27	758	12,163	0.22	622	9,556	
מטבע ישראל לא צמוד									
4.99	8,007	160,414	4.48	7,980	178,298	3.68	6,978	189,437	סך נכסים נושאי ריבית
									סך התחייבויות נושאות ריבית
(2.21)	(3,050)	137,846	(1.89)	(2,835)	150,262	(1.14)	(1,752)	153,262	פער הריבית
2.78	4,957	22,568	2.59	5,145	28,036	2.54	5,226	36,175	
מטבע חוץ									
2.94	1,431	48,606	2.39	1,104	46,157	2.11	910	43,046	סך נכסים נושאי ריבית
									סך התחייבויות נושאות ריבית
(1.14)	(809)	71,238	(0.76)	(575)	75,745	(0.34)	(254)	74,166	פער הריבית
1.80	622	(22,632)	1.63	529	(29,588)	1.77	656	(31,120)	
סך פעילות בישראל									
4.86	13,107	269,591	4.28	12,265	286,493	3.80	11,091	291,731	סך נכסים נושאי ריבית
									סך התחייבויות נושאות ריבית
(2.66)	(6,852)	257,185	(2.11)	(5,833)	275,882	(1.66)	(4,587)	277,120	פער הריבית
2.20	6,255	12,406	2.17	6,432	10,611	2.14	6,504	14,611	

הערות ראה בעמוד 269 להלן.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסות והוצאות¹ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

תוספת ג' (המשך)

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

2012 לעומת 2011			2013 לעומת 2012			
שינוי נטו	גידול (קטון) בגלל שינוי ⁹	שינוי נטו	שינוי נטו	גידול (קטון) בגלל שינוי ⁹	שינוי נטו	
מחיר	כמות	מחיר	מחיר	כמות	מחיר	
						(במיליוני ש"ח)
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור						
(706)	(1,178)	472	(760)	(759)	(1)	בישראל
147	29	118	(140)	(75)	(65)	מחוץ לישראל
(559)	(1,149)	590	(900)	(834)	(66)	סך הכל
נכסים נושאי ריבית אחרים						
(136)	(311)	175	(414)	(503)	89	בישראל
(81)	(117)	36	(59)	(54)	(5)	מחוץ לישראל
(217)	(428)	211	(473)	(557)	84	סך הכל
(776)	(1,577)	801	(1,373)	(1,391)	18	סך כל הכנסות הריבית
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור						
(646)	(956)	310	(1,227)	(1,248)	21	בישראל
(98)	(124)	26	(65)	(62)	(3)	מחוץ לישראל
(744)	(1,080)	336	(1,292)	(1,310)	18	סך הכל
התחייבויות נושאות ריבית אחרות						
(373)	(406)	33	(19)	6	(25)	בישראל
40	51	(11)	(11)	(2)	(9)	מחוץ לישראל
(333)	(355)	22	(30)	4	(34)	סך הכל
(1,077)	(1,435)	358	(1,322)	(1,306)	(16)	סך הכל הוצאות הריבית

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו שיעורי הכנסות והוצאות¹ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

תוספת ג' (המשך)

הערות:

- (1) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- (3) לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה כלהלן:
במגזר מטבע ישראלי לא צמוד סך של 106 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 107 מיליוני ש"ח).
במגזר מטבע ישראלי צמוד למדד סך של 71 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 73 מיליוני ש"ח).
במגזר מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח) סך של 226 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 23 מיליוני ש"ח).
- (5) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של הרווחים (ההפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה במגזרים השונים, סך של 403 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 157 מיליוני ש"ח).
- (6) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית, נכסים לא כספיים ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (7) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, והתחייבויות לא כספיות.
- (8) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו, לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (9) חישוב ההקצאה בין שינוי בכמות לשינוי במחיר נעשה כדלהלן: שינוי במחיר - שינוי במחיר מוכפל ביתרה המאזנית לתקופה מקבילה. שינוי בכמות - שינוי ביתרה מאזנית מוכפל במחיר של תקופה נוכחית.
- (10) עמלות בסך של 273 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור (31 בדצמבר 2012 - 227 מיליוני ש"ח).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית

תוספת ד'

31 בדצמבר 2013					
מעל חודש	מעל חודש	מעל חודש	מעל חודש	מעל חודש	מעל חודש
עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים
עד שלושה חודשים	עד חמש שנים	עד חמש שנים	עד חמש שנים	עד חמש שנים	עד חמש שנים
עד חמש שנים	עד חמש שנים	עד חמש שנים	עד חמש שנים	עד חמש שנים	עד חמש שנים
(במיליוני ש"ח)					
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים					
חוץ מאזניים					
4,410	4,882	7,843	33,352	8,388	150,164
נכסים פיננסיים (1)					
32,290	29,922	43,134	41,616	100,802	54,755
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
1,605	192	28	1,231	1,249	4,171
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)					
-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
38,305	34,996	51,005	76,199	110,439	209,090
סה"כ שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים					
חוץ מאזניים					
305	3,212	4,885	5,650	8,598	147,285
התחייבויות פיננסיות (1)					
31,631	31,200	47,950	40,517	110,398	66,182
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
61	8	660	1,229	1,061	2,832
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)					
-	-	-	27	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
31,997	34,420	53,495	47,423	120,057	216,299
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
6,308	576	(2,490)	28,776	(9,618)	(7,209)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
16,343	10,035	9,459	11,949	(16,827)	(7,209)
החשיפה המצטברת במגזר					
מטבע ישראלי צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים					
חוץ מאזניים					
6,941	15,894	17,101	13,160	3,078	2,432
נכסים פיננסיים (1)					
1,586	1,561	1,279	1,877	82	713
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
-	-	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)					
-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
8,527	17,455	18,380	15,037	3,160	3,145
סה"כ שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים					
חוץ מאזניים					
11,976	9,564	17,039	9,542	2,508	1,642
התחייבויות פיננסיות (1)					
1,385	909	1,626	3,788	1,264	431
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
-	-	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)					
-	-	-	100	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
13,361	10,473	18,665	13,430	3,772	2,073
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
(4,834)	6,982	(285)	1,607	(612)	1,072
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
3,930	8,764	1,782	2,067	460	1,072
החשיפה המצטברת במגזר					

הערות ראה בעמודים 274.

31 בדצמבר 2012								
משך	שיעור	סך הכל	משך	שיעור	ללא	מעל	מעל	מערך
חיים	תשואה	שווי	חיים	תשואה	תקופת	עשרים	שנה	עד עשרים
ממוצע (2)	פנימי	הוגן	ממוצע (2)	פנימי	פירעון	שנה		שנה
(שנים)	(באחוזים)		(שנים)	(באחוזים)				
0.45	3.95	204,561	0.59	3.51	211,239	300	79	1,821
1.53	-	269,939	1.63	-	303,155	-	-	636
-	-	10,835	-	-	8,494	-	-	18
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.04	3.95	485,335	1.19	3.51	522,888	300	79	2,475
0.25	2.65	168,101	0.23	0.93	169,974	8	-	31
1.44	-	288,807	1.56	-	328,510	-	26	606
-	-	11,390	-	-	5,868	-	-	17
0.50	-	34	0.50	-	27	-	-	-
0.98	2.65	468,332	1.10	0.93	504,379	8	26	654
							53	1,821
							18,217	18,164
2.84	2.29	62,635	2.93	2.03	59,960	7	61	1,286
2.53	-	5,874	3.03	-	7,098	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.81	2.29	68,509	2.94	2.03	67,058	7	61	1,286
3.57	1.43	54,421	3.36	1.27	53,425	-	269	885
1.97	-	12,531	2.47	-	9,744	-	-	341
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	101	-	-	100	-	-	-
3.26	1.43	67,053	3.21	1.27	63,269	-	269	1,226
							(208)	60
							3,782	3,990

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

תוספת ד' (המשך):

31 בדצמבר 2013					
מעל חודש	מעל חודש	מעל חודש	מעל חודש	מעל חודש	מעל חודש
עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים
עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים
עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים	עד שלושה חודשים
(במיליוני ש"ח)					
מטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים					
חוץ מאזניים					
3,922	4,455	7,455	5,675	14,838	40,771
נכסים פיננסיים (1)					
9,741	5,465	8,392	32,591	60,675	50,564
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
533	4,411	530	2,783	3,060	2,427
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)					
-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
14,196	14,331	16,377	41,049	78,573	93,762
סה"כ שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים					
חוץ מאזניים					
451	681	3,282	13,788	12,760	73,916
התחייבויות פיננסיות (1)					
11,719	7,059	10,605	28,982	43,352	38,349
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
1,927	4,574	544	2,786	2,685	3,213
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)					
-	-	-	14	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
14,097	12,314	14,431	45,570	58,797	115,478
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
99	2,017	1,946	(4,521)	19,776	(21,716)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
(2,399)	(2,498)	(4,515)	(6,461)	(1,940)	(21,716)
החשיפה המצטברת במגזר					
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים					
חוץ מאזניים					
15,273	25,231	32,399	52,187	26,304	193,367
נכסים פיננסיים (1) (3)					
43,617	36,948	52,805	76,084	161,559	106,032
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
2,138	4,603	558	4,014	4,309	6,598
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)					
-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
61,028	66,782	85,762	132,285	192,172	305,997
סה"כ שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים					
חוץ מאזניים					
12,732	13,457	25,206	28,980	23,866	222,843
התחייבויות פיננסיות (1) (3)					
44,735	39,168	60,181	73,287	155,014	104,962
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
1,988	4,582	1,204	4,015	3,746	6,045
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (4)					
-	-	-	141	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
59,455	57,207	86,591	106,423	182,626	333,850
סה"כ שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
1,573	9,575	(829)	25,862	9,546	(27,853)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
17,874	16,301	6,726	7,555	(18,307)	(27,853)
החשיפה המצטברת במגזר					

31 בדצמבר 2012								
משך	שיעור	סך הכל	משך	שיעור	סך הכל	ללא	מעל	מעל
חיים	תשואה	שווי	חיים	תשואה	שווי	תקופת	עשרים	עשר
ממוצע (2)	פנימי	הוגן	ממוצע (2)	פנימי	הוגן	פירעון	שנה	עד עשרים
(שנים)	(באחוזים)		(שנים)	(באחוזים)				שנה
0.80	1.90	86,455	0.99	2.40	77,800	196	86	402
0.81	-	163,552	0.87	-	168,127	150	19	530
-	-	10,607	-	-	13,784	-	-	40
-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.78	1.90	260,614	0.86	2.40	259,711	346	105	972
0.28	1.09	111,529	0.27	0.86	104,920	17	-	25
1.08	-	139,465	1.17	-	140,853	150	43	594
-	-	9,974	-	-	15,769	-	-	40
0.50	-	9	0.50	-	14	-	-	-
0.70	1.09	260,977	0.74	0.86	261,556	167	43	659
							62	313
							(2,024)	(2,086)
0.96	2.68	356,648	1.08	2.62	353,432	4,936	226	3,509
1.28	-	439,665	1.39	-	479,943	1,713	19	1,166
-	-	21,442	-	-	22,294	16	-	58
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.11	2.68	817,755	1.23	2.62	855,669	6,665	245	4,733
0.80	1.59	334,690	0.75	1.46	328,960	666	269	941
1.34	-	441,067	1.47	-	481,033	2,076	69	1,541
-	-	21,364	-	-	21,637	-	-	57
0.09	-	283	0.09	-	289	148	-	-
1.08	1.59	797,404	1.14	1.46	831,919	2,890	338	2,539
							(93)	2,194
							19,975	20,068

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

תוספת ד' (המשך):

הערות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. בטור "ללא תקופת פרעון" מוצגות היתרות המאזניות שאינן מהוונות, כולל יתרות שזמן פרעונן עבר בסך 496 מיליון ש"ח.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) כולל פריטים לא כספיים המוצגים בטור "ללא תקופת פרעון".
- (4) המח"מ נמוך מ-0.05 שנים.

הערות כלליות:

- (1) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של תזרמים עתידיים כשהם מהוונים לפי שיעור התשואה הפנימי שמנכה אותם לשווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה באור 18 בדוח הכספי השנתי.
- (2) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו.
- (3) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שייגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- (4) השפעת עסקאות גידור כלולה בסך כל הנכסים או סך ההתחייבויות, לפי העניין.
- (5) בחישוב מח"מ הנכסים וההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומדן את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך הנכסים על פי התזרים מקורי של תוכניות החיסכון גבוה יותר ומגיע ל-3.35 שנים, מח"מ סך ההתחייבויות מגיע ל-3.31 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן-שת"פ), מסתכם ב-0.52% השינוי בשווי הוגן בסך הנכסים הינו 553 מיליון ש"ח ובסך ההתחייבויות (1) מיליון ש"ח.
- (6) פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

תוספת ה'

31 בדצמבר 2013										
סיכון אשראי כולל ¹ חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזוני (למעט נגזרים) ³										
הפסדי אשראי ⁴										
* מזה:										
בגין פעילות לווים בישראל										
בגין פעילות לווים בישראל	סך הכל	בעייתי ⁵	סך הכל (*) חובות ²	בעייתי ⁵	פגום	אשראי	הפסדי	חשבונאיות להפסדי	מחיקות	ההפרשה
(במיליוני ש"ח)										
חקלאות	2,125	113	2,116	1,823	113	51	-	(5)	(45)	
תעשייה	29,219	2,256	27,673	18,592	2,218	580	36	8	(523)	
בינוי ונדל"ן - בינוי	41,188	1,687	41,096	14,720	1,667	574	(59)	(19)	(386)	
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	25,758	1,706	25,650	23,374	1,703	1,416	(44)	(21)	(546)	
חשמל ומים	4,471	1	3,876	3,530	1	1	(11)	-	(4)	
מסחר	22,400	1,123	21,995	18,144	1,122	525	(27)	102	(351)	
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	2,924	316	2,887	2,622	316	233	(14)	(6)	(26)	
תחבורה ואכסנה	5,805	532	5,738	5,005	522	314	(28)	5	(92)	
תקשורת ושרותי מחשב	5,045	131	4,855	3,812	131	119	11	(6)	(76)	
שרותים פיננסיים	29,901	675	19,580	11,136	665	346	(118)	240	(224)	
שרותים עסקיים ואחרים	8,258	153	8,158	6,362	153	123	5	16	(83)	
שרותים ציבוריים וקהילתיים	7,451	56	7,413	6,109	56	14	18	13	(13)	
סך הכל מסחרי	184,545	8,749	171,037	115,229	8,667	4,296	(231)	327	(2,369)	
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	70,787	803	70,787	68,592	803	-	46	22	(479)	
אנשים פרטיים - אחר	61,782	418	61,747	31,458	418	109	177	73	(456)	
סך הכל ציבור	317,114	9,970	303,571	215,279	9,888	4,405	(8)	422	(3,304)	
בנקים בישראל	7,509	-	1,890	1,688	-	-	1	-	(1)	
ממשלת ישראל	39,536	-	338	338	-	-	-	-	-	
סך הכל פעילות בישראל	364,159	9,970	305,799	217,305	9,888	4,405	(7)	422	(3,305)	

ראה הערות בעמוד הבא.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

תוספת ה' (המשך)

31 בדצמבר 2013									
סיכון אשראי כולל ¹ חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³									
הפסדי אשראי ⁴									
* מזה:									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
(במיליוני ש"ח)									
סך הכל בעייתי ⁵	סך הכל (* חובות ² בעייתי ⁵ פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות הפסדי אשראי	יתרת הפסדי אשראי	סך הכל בעייתי ⁵	סך הכל בעייתי ⁵	סך הכל בעייתי ⁵	סך הכל בעייתי ⁵	סך הכל בעייתי ⁵
62	48	57	4	5	4	4	62	4	62
חקלאות	48	57	4	5	4	4	62	4	62
תעשייה	5,764	8,569	447	331	447	447	9,526	16	230
בינוי ונדל"ן - בינוי	7,667	10,671	891	724	891	891	11,400	10	386
חשמל ומים	37	175	-	-	-	-	411	-	-
מסחר	5,337	7,761	234	200	234	234	7,851	6	125
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	1,847	1,899	212	45	212	212	1,900	18	13
תחבורה ואכסנה	347	358	27	26	27	27	491	(1)	15
תקשורת ושרותי מחשב	138	438	-	-	-	-	636	-	2
שרותים פיננסיים	2,344	3,450	94	74	92	94	17,211	27	36
שרותים עסקיים ואחרים	1,947	2,781	198	197	198	198	2,995	3	109
שרותים ציבוריים וקהילתיים	1,767	2,004	2	2	2	2	2,118	(1)	15
סך הכל מסחרי	27,243	38,163	2,109	1,604	2,107	2,109	54,601	78	(932)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,198	1,198	69	49	69	69	1,198	7	19
אנשים פרטיים - אחר	1,037	1,249	41	41	41	41	1,281	7	40
סך הכל ציבור	29,478	40,610	2,219	1,694	2,217	2,219	57,080	92	(991)
בנקים בחו"ל	13,016	14,408	-	-	-	-	32,646	5	(1)
ממשלות בחו"ל	220	318	-	-	-	-	5,190	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	42,714	55,336	2,219	1,694	2,217	2,219	94,916	97	(992)
סך הכל	260,019	361,135	12,189	12,105	12,105	12,189	459,075	519	(4,297)

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות², אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 1,360, 59,816, 12,969, 124,911 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

תוספת ה' (המשך)

31 בדצמבר 2012									
סיכון אשראי כולל ¹ חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³									
הפסדי אשראי ⁴									
* מזה:									
הוצאות		מחיקות		הפסדי		סך הכל		סך הכל	
יתרת	בגין	ההפרשה	חשבונאיו	אשראי	פגום	בעייתי ⁵	סך הכל (*)	בעייתי ⁵	פעילות לווים בישראל
אשראי	נטו	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי
(במיליוני ש"ח)									
(43)	(15)	(11)	40	102	1,729	2,032	102	2,043	חקלאות
(586)	137	201	805	2,175	20,467	31,024	2,259	32,841	תעשייה
(404)	79	(120)	905	1,368	14,261	40,272	1,368	40,387	בינוי ונדל"ן - בינוי
(498)	173	88	1,887	2,274	25,541	28,169	2,276	28,233	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
(3)	1	-	8	8	2,054	2,427	8	3,313	חשמל ומים
(479)	43	195	768	1,320	17,955	21,668	1,325	22,179	מסחר
(26)	14	(59)	210	301	2,758	3,007	301	3,033	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
(147)	13	53	373	868	5,034	5,873	894	5,954	תחבורה ואכסנה
(38)	(15)	(47)	31	86	4,602	5,549	86	5,778	תקשורת ושירותי מחשב
(520)	263	576	758	1,155	13,217	21,219	1,190	28,429	שירותים פיננסיים
(156)	2	13	159	200	6,274	7,939	200	8,094	שירותים עסקיים ואחרים
(25)	60	40	154	192	6,336	7,602	192	7,646	שירותים ציבוריים וקהילתיים
(2,925)	755	929	6,098	10,049	120,228	176,781	10,201	187,930	סך הכל מסחרי
(455)	47	(13)	1	860	62,101	64,137	860	64,136	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(351)	165	91	47	352	28,941	57,406	352	57,415	אנשים פרטיים - אחר
(3,731)	967	1,007	6,146	11,261	211,270	298,324	11,413	309,481	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	38,478	39,295	-	45,091	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	282	282	-	33,694	ממשלת ישראל
(3,731)	967	1,007	6,146	11,261	250,030	337,901	11,413	388,266	סך הכל פעילות בישראל

ראה הערות בעמוד הבא.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

תוספת ה' (המשך)

31 בדצמבר 2012										
סיכון אשראי כולל ¹ חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³										
הפסדי אשראי ⁴										
* מזה:										
בגין פעילות לווים בחו"ל										
סך הכל בעייתי ⁵										
סך הכל חובות ² בעייתי ⁵ פגום										
אשראי										
הוצאות										
בגין מחיקות ההפרשה										
חשבונאיו להפסדי										
אשראי נטו										
אשראי										
(במיליוני ש"ח)										
חקלאות	81	9	64	50	9	9	9	1	-	(3)
תעשייה	11,225	326	10,249	7,025	323	277	98	16	(184)	
בינוי ונדל"ן	11,409	1,092	10,754	8,375	1,092	878	135	65	(315)	
חשמל ומים	370	-	164	32	-	-	-	-	-	
מסחר	9,082	231	8,933	6,156	231	177	(1)	3	(136)	
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	2,296	73	2,295	2,106	73	56	-	18	(11)	
תחבורה ואכסנה	456	49	442	400	49	29	(1)	(2)	(14)	
תקשורת ושרותי מחשב	644	-	437	260	-	-	(1)	-	(2)	
שרותים פיננסיים	15,081	47	4,747	3,619	47	21	(8)	51	(27)	
שרותים עסקיים ואחרים	3,246	218	3,143	2,349	218	217	2	23	(61)	
שרותים ציבוריים וקהילתיים	1,505	13	1,391	1,040	13	7	2	-	(13)	
סך הכל מסחרי	55,395	2,058	42,619	31,412	2,055	1,671	227	174	(766)	
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,303	47	1,303	1,302	47	43	-	-	(20)	
אנשים פרטיים - אחר	1,685	52	1,646	1,394	52	51	2	1	(44)	
סך הכל ציבור	58,383	2,157	45,568	34,108	2,154	1,765	229	175	(830)	
בנקים בחו"ל	33,728	5	18,343	14,008	5	5	-	1	(4)	
ממשלות בחו"ל	7,065	-	300	160	-	-	-	-	-	
סך הכל פעילות בחו"ל	99,176	2,162	64,211	48,276	2,159	1,770	229	176	(834)	
סך הכל	487,442	13,575	402,112	298,306	13,420	7,916	1,236	1,143	(4,565)	

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות², אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 298,306, 54,042, 1,435, 11,438, 122,221 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות

תוספת ו'

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם

31 בדצמבר 2013						
חשיפה מאזנית (1)						
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה מאזנית				
נטו לאחר	ניכוי בגין	ניכוי התחייבויות ניכוי				
התחייבויות	מקומיות	מקומיות	לאחרים	לממשלות (3) לבנקים		
			(במיליוני ש"ח)			המדינה
7,854	8,365	16,219	10,340	5,074	3,092	ארצות הברית
5,245	2,188	7,433	3,552	3,702	457	בריטניה
-	-	-	839	1,957	-	צרפת
1,775	463	2,238	757	378	-	שווייץ
-	-	-	2,262	2,783	-	גרמניה
-	-	-	144	129	427	בלגיה
-	-	-	64	264	-	איטליה
-	-	-	1,533	847	-	הולנד
1,467	770	2,237	3,027	2,306	290	אחרות
16,341	11,786	28,127	22,518	17,440	4,266	סך כל החשיפה למדינות זרות
870	735	1,605	1,143	680	149	סך כל החשיפה למדינות LDC
-	-	-	491	278	-	סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS (4)

ראה הערות בהמשך.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות (המשך)

תוספת ו' (המשך)

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם (המשך)

31 בדצמבר 2013						
חשיפה מאזנית			חשיפה חוץ מאזנית (1) (2)			
חשיפה מאזנית מעבר לגבול						
המדינה	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון מאזני בעייתי	מזה: חובות פגומים	סך החשיפה החוץ מאזנית	מזה: סיכון חוץ מאזני בעייתי	תקופת פרעון מעל שנה
(במיליוני ש"ח)						
ארצות הברית	26,360	522	390	9,243	16	6,160
בריטניה	12,956	750	581	5,543	-	3,595
צרפת	2,796	9	1	1,923	-	1,001
שווייץ	2,910	21	21	773	-	862
גרמניה	5,045	161	-	1,028	-	3,305
בלגיה	700	-	-	183	-	302
איטליה	328	-	-	35	-	145
הולנד	2,380	55	47	139	-	1,182
אחרות	7,090	523	489	1,459	-	4,339
סך כל החשיפה למדינות זרות	60,565	2,041	1,529	20,326	16	20,891
סך כל החשיפה למדינות LDC	2,842	508	480	1,072	-	1,708
סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS (4)	769	-	-	70	-	462

ראה הערות בהמשך.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות (המשך)

תוספת ו' (המשך)

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם (המשך)

31 בדצמבר 2012						
חשיפה מאזנית (1)						
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי	חשיפה מאזנית לפני ניכוי	חשיפה מאזנית התחייבויות התחייבויות מקומיות	לממשלות (3) לבנקים לאחרים			
חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי			(במיליוני ש"ח)			
מקומיות	מקומיות	מקומיות	לאחרים	לבנקים	(3) לבנקים	המדינה
7,764	10,201	17,965	8,519	4,161	5,472	ארצות הברית
4,639	2,268	6,907	(5) 3,147	(5) 3,849	121	בריטניה
-	-	-	679	2,225	-	צרפת
2,090	373	2,463	1,040	423	-	שווייץ
-	-	-	1,960	1,711	395	גרמניה
-	-	-	131	172	-	בלגיה
-	-	-	93	255	-	איטליה
-	-	-	1,638	1,425	-	הולנד
940	1,007	1,947	2,657	3,020	368	אחרות
15,433	13,849	29,282	19,864	17,241	6,356	סך כל החשיפה למדינות זרות
934	986	1,920	1,225	613	187	סך כל החשיפה למדינות LDC
-	-	-	217	344	-	סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS (4)

ראה הערות בעמוד הבא.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות (המשך)

תוספת ו' (המשך)

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם (המשך)

31 בדצמבר 2012							
חשיפה מאזנית			חשיפה חוץ מאזנית (1) (2)				
חשיפה מאזנית מעבר לגבול							
סיכון	מזה:	סך	מזה:	סיכון	סך כל החשיפה המאזנית	תקופת פרעון	
	החשיפה החוץ מאזנית (6)		יתרת חובות פגומים	אשראי מאזני בעייתי		עד שנה	מעל שנה
(במיליוני ש"ח)							
המדינה							
ארצות הברית	25,916	512	330	7,391	16	7,813	10,339
בריטניה	11,756	621	484	5,041	4	2,677	4,440
צרפת	2,904	1	1	1,398	-	1,391	1,513
שווייץ	3,553	37	37	1,021	-	1,117	346
גרמניה	4,066	3	3	1,030	-	2,180	1,886
בלגיה	303	-	-	200	-	268	35
איטליה	348	1	1	35	-	96	252
הולנד	3,063	51	34	161	-	2,117	946
אחרות	6,985	569	528	1,379	-	4,779	1,266
סך כל החשיפה למדינות זרות	58,894	1,795	1,418	17,656	20	22,438	21,023
סך כל החשיפה למדינות LDC	2,959	559	518	780	-	1,737	288
סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS (4)	561	1	1	40	-	163	398

- (1) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (3) כולל ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (4) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.
- (5) סוג מחדש.
- (6) הוצג מחדש.

תוספת ו' (המשך)

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים חשיפה למדינות זרות מוצגת על בסיס סיכון סופי כדלקמן:

- היתרה המאזנית של חוב תטופל כסכום החשיפה למדינת התושבות החוקית של החייב הנושא בסיכון הסופי לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- יתרה מאזנית של השקעה במניות תטופל כסכום החשיפה למדינת התושבות של מנפיק הנייר.
- סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג כחשיפה חוץ מאזנית למדינת התושבות של הצד הנגדי לעיסקה כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה.

התייחסות לביטחונות בהיבט של קביעת הסיכון הסופי תהיה כדלהלן:

- ערבויות צד ג' - בהתאם למדינת התושבות של הערב.
- ניירות הערך - מדינת התושבות הינה של מנפיק נייר הערך.
- הובהר בהוראה כי נדל"ן ויתרות חייבים אינם מהווים ביטחון לצורך קביעת סיכון סופי.
- לצורך קביעת הסיכון הסופי נלקחו ביטחונות ספציפיים בלבד.

חלק ב' - ליום 31 בדצמבר 2013 וליום 31 בדצמבר 2012 אין חשיפה מאזנית מצרפית למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

חלק ג' - סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 1,803 מיליון ש"ח ומתייחס ל-13 מדינות. (ב-31 בדצמבר 2012 מסתכם בסך 1,317 מיליון ש"ח והתייחס ל-14 מדינות).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

תוספת ז'

שנה רבעון	2012				2013				נכסים
	1	2	3	4	1	2	3	4	
	(במיליוני ש"ח)								
	47,368	39,166	48,340	54,621	53,933	42,754	40,202	44,351	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	49,757	60,348	56,183	56,408	53,378	57,580	60,984	63,735	ניירות ערך
	1,485	2,165	1,946	1,435	854	1,973	1,098	1,360	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
	244,575	245,287	245,407	245,378	242,695	242,425	244,736	244,757	אשראי לציבור
	(4,075)	(3,860)	(3,943)	(4,114)	(4,081)	(3,942)	(3,844)	(3,883)	הפרשה להפסדי אשראי
	240,500	241,427	241,464	241,264	238,614	238,483	240,892	240,874	אשראי לציבור, נטו
	425	412	418	442	423	478	533	558	אשראי לממשלות
	2,187	2,129	2,303	2,129	2,122	1,978	1,944	1,689	השקעות בחברות כלולות
	3,715	3,753	3,751	3,705	3,685	3,639	3,647	3,638	בניינים וציוד
	176	172	168	189	185	182	103	99	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
	9,466	12,259	10,494	11,438	11,839	11,915	10,966	13,054	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	4,189	4,251	4,463	4,529	4,496	4,732	5,053	5,002	נכסים אחרים
	359,268	366,082	369,530	376,160	369,529	363,714	365,422	374,360	סך כל הנכסים
									התחייבויות והון
	277,642	280,434	285,229	289,538	278,820	275,448	279,839	286,003	פיקדונות הציבור
	3,629	3,981	2,863	4,073	7,579	4,245	3,805	4,310	פיקדונות מבנקים
	436	462	456	451	473	455	437	397	פיקדונות מממשלות
	624	1,287	1,248	1,007	735	1,327	404	624	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
	27,873	28,223	28,189	27,525	27,542	27,587	25,596	25,441	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
	10,125	12,575	11,259	12,762	12,879	12,656	12,078	13,487	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
	14,564	14,587	14,967	15,576	15,909	16,101	16,851	17,333	התחייבויות אחרות
	334,893	341,549	344,211	350,932	343,937	337,819	339,010	347,595	סך כל ההתחייבויות
	257	267	301	307	308	318	331	340	זכויות שאינן מקנות שליטה
	24,118	24,266	25,018	24,921	25,284	25,577	26,081	26,425	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
	24,375	24,533	25,319	25,228	25,592	25,895	26,412	26,765	סך כל ההון
	359,268	366,082	369,530	376,160	369,529	363,714	365,422	374,360	סך כל ההתחייבויות וההון

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

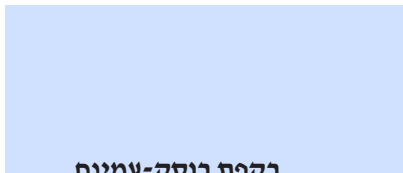
תוספת ח'

שנה רבעון	2012				2013			
	1	2	3	4	1	2	3	4
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית	3,264	3,914	3,615	2,714	2,863	3,191	3,466	2,614
הוצאות ריבית	1,436	1,990	1,743	930	1,101	1,352	1,520	804
הכנסות ריבית, נטו הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	1,828	1,924	1,872	1,784	1,762	1,839	1,946	1,810
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	225	333	292	386	73	84	(44)	155
הכנסות שאינן מריבית	1,603	1,591	1,580	1,398	1,689	1,755	1,990	1,655
הכנסות מימון שאינן מריבית	145	(25)	119	205	411	212	266	238
עמלות	1,020	1,022	1,050	1,107	1,025	1,029	1,050	1,084
הכנסות אחרות	12	(2)	39	82	33	5	66	98
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	1,177	995	1,208	1,394	1,469	1,246	1,382	1,420
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,186	1,356	1,434	1,314	1,282	1,215	1,338	1,339
משכורות והוצאות נלוות	427	446	452	494	449	489	443	452
אחזקה ופחת בניינים וציוד	6	5	4	8	3	3	79	3
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	376	393	404	795	323	472	583	460
הוצאות אחרות	1,995	2,200	2,294	2,611	2,057	2,179	2,443	2,254
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	785	386	494	181	1,101	822	929	821
רווח לפני מסים	306	159	113	233	463	284	345	299
הפרשה למסים על הרווח	479	227	381	(52)	638	538	584	522
רווח (הפסד) לאחר מסים	(39)	63	108	(199)	(57)	(54)	(17)	(165)
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מס								
רווח נקי (הפסד):								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	440	290	489	(251)	581	484	567	357
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(9)	(10)	(10)	(8)	(11)	(10)	(12)	(9)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	431	280	479	(259)	570	474	555	348
רווח בסיסי ומדולל למניה:								
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בשקלים חדשים)	0.29	0.19	0.33	(0.18)	0.39	0.32	0.38	0.23

אני רקפת רוסק-עמינח מצהירה כי :

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

30 במרס 2014

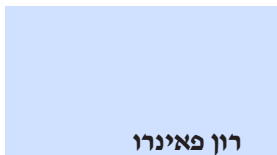


רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

אני רון פאינרו מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

30 במרס 2014



רון פאינרו

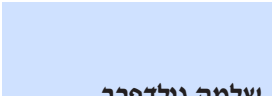
סגן מנהל כללי

ראש החטיבה לכספים ולכלכלה

אני שלמה גולדפרב מצהיר כי :

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

30 במרס 2014


שלמה גולדפרב
סגן מנהל כללי
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של בנק לאומי לישראל (להלן, "הבנק"), אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2013 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק הפירמות קוסט פורר גבאי את קסירר וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 290 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013.

30 במרס 2014



דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן - ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב), בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 והדוח שלנו מיום 30 במרס 2014, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניות תשומת לב לאמור בבאורים: 18(ד) סעיף 2, 18(ט) סעיפים 1-3, ו-18(יא).

סומך חייקין
רואי חשבון

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק לאומי לישראל בע"מ והחברות המאוחדות שלו (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-1.9% וכ-2.2%, מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 בהתאמה, והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהוות כ-0.7%, כ-0.7% וכ-1% מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2013, 2012 ו-2011, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב:

1. לאמור בבאור 18(ד) סעיף 2 בדבר תביעות שהוגשו נגד הבנק לרבות בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות.
2. לאמור בבאור 18(ט) סעיפים 1-3 בדבר נושאים הקשורים בחברה כלולה וחברות מוחזקות שלה.
3. לאמור בבאור 18(יא) בדבר חקירות שמתנהלות כנגד הקבוצה בקשר עם פעילותה מול לקוחות אמריקאים.

הבנק אינו יכול להעריך מה תהיינה ההשלכות של העניינים הנ"ל על הבנק, אם בכלל, על מצבו הכספי ועל תוצאות פעולותיו ואם תהיינה מהותיות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-COSO Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission, והדוח שלנו מיום 30 במרס 2014, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013

2012 בדצמבר	2013 בדצמבר	באור	נכסים
	(במיליוני ש"ח)		
54,621	44,351	2,14	מזומנים ופיקדונות בבנקים
56,408	63,735	3,14	ניירות ערך
1,435	1,360		ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
245,378	244,757	4	אשראי לציבור
(4,114)	(3,883)	4	הפרשה להפסדי אשראי
241,264	240,874		אשראי לציבור, נטו
442	558	5	אשראי לממשלות
2,129	1,689	6	השקעות בחברות כלולות
3,705	3,638	7	בניינים וציוד
189	99	6 ה	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
11,438	13,054	18 ב	נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,529	5,002	8	נכסים אחרים
376,160	374,360		סך כל הנכסים
התחייבויות והון			
289,538	286,003	9	פיקדונות הציבור
4,073	4,310	10	פיקדונות מבנקים
451	397		פיקדונות מממשלות
1,007	624		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
27,525	25,441	11	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
12,762	13,487	18 ב	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
15,576	17,333	12	התחייבויות אחרות
350,932	347,595		סך כל ההתחייבויות
307	340		זכויות שאינן מקנות שליטה
24,921	26,425	13	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
25,228	26,765		סך כל ההון
376,160	374,360		סך כל ההתחייבויות וההון

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
 לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.



תאריך אישור הדוחות הכספיים: 30 במרס 2014

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

דוח רווח והפסד מאוחד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

2011	2012	2013	באור	
			(במיליוני ש"ח)	
14,283	13,507	12,134	20	הכנסות ריבית
7,176	6,099	4,777	20	הוצאות ריבית
7,107	7,408	7,357	20	הכנסות ריבית, נטו
734	1,236	268	4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
6,373	6,172	7,089		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
11	444	1,127	21	הכנסות מימון שאינן מריבית
4,116	4,199	4,188	22	עמלות
48	131	202	23	הכנסות אחרות
4,175	4,774	5,517		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
5,061	5,290	5,174	24	משכורות והוצאות נלוות
1,704	1,819	1,833	7	אחזקה ופחת בניינים וציוד
2	23	88	6	הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים
1,574	1,968	1,838	25	הוצאות אחרות
8,341	9,100	8,933		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
2,207	1,846	3,673		רווח לפני מסים
418	811	1,391	26	הפרשה למסים על הרווח
1,789	1,035	2,282		רווח לאחר מסים
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים)				
148	(67)	(293)	6	של חברות כלולות לאחר מס
רווח נקי:				
1,937	968	1,989		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(46)	(37)	(42)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,891	931	1,947		המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
רווח למניה				
רווח בסיסי ומדולל למניה:				
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות				
1.28	0.63	1.32		התאגיד הבנקאי (בשקלים החדשים)
ממוצע משוקלל של מספר המניות לצורך חישוב (באלפי מניות)				
1,473,551	1,473,551	1,473,551		

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם. לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על הרווח הכולל
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

(1) 2011	(1) 2012	2013	
			(במיליוני ש"ח)
1,937	968	1,989	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
46	37	42	בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,891	931	1,947	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים:			
(1,023)	1,067	(518)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
381	(55)	(115)	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו (2), לאחר גידורים (3)
73	-	11	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של חברות כלולות
(569)	1,012	(622)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים
336	(355)	130	השפעת המס המתייחס
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים			
(233)	657	(492)	
(1)	-	(3)	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(232)	657	(489)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי, לאחר מיסים
1,704	1,625	1,497	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
45	37	39	בניכוי הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,659	1,588	1,458	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

- (1) ביום 1 בינואר 2013 אימץ הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים בנושא דוח על רווח כולל. אימוץ ההוראה נעשה באופן של יישום למפרע. ראה באור 1 ובאור 29.
- (2) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.
- (3) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
- הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

דוח על השינויים בהון

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

קרנות הון			
הון מניות	פרמיה	מבוסס מניות ואחרות (1)	עסקאות תשלום סך כל הון המניות וקרנות ההון
(במיליוני ש"ח)			
7,059	1,129	10	8,198
יתרה ליום 1 בינואר 2011			
-	-	-	-
התאמת יתרות פתיחה בגין יישום לראשונה של חובות פגומים ותקני IFRS (3) (2)			
-	-	-	-
רווח נקי			
-	-	-	-
דיבידנד ששולם			
-	-	13	13
הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות - התאמות בגין חברות כלולות נטו			
-	-	-	-
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס (4)			
-	-	-	-
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה			
-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק			
-	-	-	-
7,059	1,129	23	8,211
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011			
התאמת יתרות פתיחה בגין יישום לראשונה של תקני IFRS (2)			
-	-	-	-
רווח נקי			
-	-	-	-
דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות			
-	-	-	-
התאמות בגין חברות כלולות נטו			
-	-	-	-
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס (4)			
-	-	-	-
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה			
-	-	-	-
7,059	1,129	23	8,211
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012			
-	-	-	-
רווח נקי			
-	-	-	-
דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות			
-	-	-	-
התאמות בגין חברות כלולות נטו			
-	-	10	10
הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות - רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס (4)			
-	-	-	-
התאמות אחרות בגין חברות כלולות			
-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק			
-	-	-	-
7,059	1,129	33	8,221
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013			

- (1) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.
- (2) בשנת 2012 בגין יישום IAS 12 סך של 42 מיליוני ש"ח. בשנת 2011 התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות בחו"ל, שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, הועברו לעודפים שנצברו עקב המעבר לדיווח לפי IAS 21 בסך 381 מיליוני ש"ח.
- (3) כולל 721 מיליוני ש"ח בגין מעבר ליישום הוראות חובות פגומים (1,319 מיליון ש"ח ברוטו).
- (4) ביום 1 בינואר 2013 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בנושא דוח על רווח כולל. מספרי השוואה סווגו מחדש להתאים לאופן ההצגה החדש. ראה גם באור 1.

סך הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	עודפים שנצברו (5)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
23,611	318	23,293	(1)	15,063	33
(1,104)	(14)	(1,090)	-	(1,090)	-
1,937	46	1,891	-	1,891	-
(415)	(15)	(400)	-	(400)	-
13	-	13	-	-	-
(11)	-	(11)	-	(11)	-
(233)	(1)	(232)	-	-	(232)
(127)	(80)	(47)	-	(47)	-
(43)	-	(43)	(43)	-	-
23,628	254	23,374	(44)	15,406	(199)
(26)	-	(26)	-	(26)	-
968	37	931	-	931	-
(8)	(8)	-	-	-	-
(9)	-	(9)	-	(9)	-
657	-	657	-	-	657
18	24	(6)	-	(6)	-
25,228	307	24,921	(44)	16,296	458
1,989	42	1,947	-	1,947	-
(6)	(6)	-	-	-	-
24	-	24	-	24	-
10	-	10	-	-	-
(492)	(3)	(489)	-	-	(489)
11	-	11	-	11	-
1	-	1	1	-	-
26,765	340	26,425	(43)	18,278	(31)

(5) כולל- 471 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד (31 בדצמבר 2012 - 208 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2011 - 379 מיליון ש"ח) יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בנוהל בנקאי תקין.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח על תזרימי מזומנים מאוחד
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

(1) 2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)			
			תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
1,937	968	1,989	רווח נקי לשנה
			התאמות:
(72)	181	335	חלק הקבוצה בהפסדים (רווחים) בלתי מחולקים של חברות כלולות (2)
13	-	10	הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות
707	775	768	פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)
2	23	88	הפחתות
734	1,236	268	הוצאות בגין הפסדי אשראי
11	9	1	הפרשה לירידת ערך של נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה
(39)	(201)	(747)	רווח נטו ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה (לרבות ירידת ערך) רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך
(313)	(239)	(35)	למסחר
4	(24)	(15)	הפסד (רווח) מממוש השקעות בחברות כלולות
2	(2)	(25)	הפסד (רווח) מממוש בניינים וציוד
(822)	(100)	(140)	ריבית שטרם התקבלה בגין אג"ח זמין למכירה
602	356	1,428	ריבית שטרם שולמה בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים
(607)	131	653	השפעת הפרשי שער על מזומנים ושווי מזומנים
(308)	(635)	(127)	מסים נדחים - נטו
620	568	132	פיצויי פרישה ופנסיה - גידול בעודף העתודה על היעודה
8	(2)	(2)	אחר, נטו
			שינוי נטו בנכסים שוטפים:
(1,956)	333	1,112	פיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים
(19,226)	(1,822)	(893)	אשראי לציבור
(69)	7	(118)	אשראי לממשלות
(35)	(210)	75	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(2,848)	135	(1,595)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(754)	(734)	652	ניירות ערך למסחר
(481)	(31)	279	נכסים אחרים
			שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:
2,602	(984)	283	פיקדונות מבנקים
27,055	10,459	(1,986)	פיקדונות הציבור
(141)	(62)	(38)	פיקדונות הממשלה
(564)	566	(381)	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,923	657	856	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
670	92	1,158	התחייבויות אחרות
8,655	11,450	3,985	מזומנים נטו מפעילות שוטפת

ראה הערות בעמוד הבא.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

(1) 2011	2012	2013	
			(במיליוני ש"ח)
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
(26,345)	(50,487)	(61,350)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
28,907	25,727	33,528	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
6,782	18,911	19,785	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
1,848	-	-	רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה (נספח א')
(110)	(66)	(66)	רכישת מניות בחברות כלולות
50	64	73	תמורה מממוש השקעה בחברות כלולות
2	4	4	פירעון הלוואות בעלים לחברה כלולה
(755)	(770)	(698)	רכישת בניינים וציוד
6	9	39	תמורה מממוש בניינים וציוד
7	14	3	תמורה מממוש נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה
10,392	(6,594)	(8,682)	מזומנים נטו מפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
3,386	2,420	-	הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(928)	(5,250)	(3,512)	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
-	21	-	הנפקת הון בחברות מאוחדות לבעלי מניות חיצוניים
(115)	-	-	רכישה נוספת של מניות בחברות מאוחדות
(900)	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
(15)	(8)	(6)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
(43)	-	1	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק
1,385	(2,817)	(3,517)	מזומנים נטו מפעילות מימון
20,432	2,039	(8,214)	גידול במזומנים ושווי מזומנים
28,697	49,736	51,644	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
607	(131)	(653)	השפעת הפרשי השער על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
49,736	51,644	42,777	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

(1) נתוני ההשוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת.

(2) בניכוי דיבידנד שהתקבל.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
 לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

2011	2012	2013	
			(במיליוני ש"ח)
14,027 (1)	13,823	12,474	ריבית שהתקבלה
(7,222) (1)	(7,077) (1)	(5,360)	ריבית ששולמה
153	170	75	דיבידנדים שהתקבלו
(963)	(1,113)	(1,238)	מיסים על הכנסה ששולמו

(1) הוצג מחדש.

נספח א' - רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה:

2011	
	(במיליוני ש"ח)
	נכסים והתחייבויות של חברת הבת שאוחדה וזרימת מזומנים מרכישת חברת בת שאוחדה, ליום הרכישה:
2,426	מזומנים ושווי מזומנים שנרכשו
635	נכסים (למעט מזומנים ושווי מזומנים)
(2,621)	התחייבויות
440	נכסים והתחייבויות מזוהים
138	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
578	סה"כ עלות הרכישה
-	בניכוי - תמורה שלא במזומן לרכישת חברת בת שאוחדה
(578)	תמורה ששולמה במזומן
2,426	בניכוי - מזומנים ושווי מזומנים שנרכשו
1,848	זרימת מזומנים לרכישת חברת בת שאוחדה לראשונה

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם. לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

נספח ב' - פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח:

שנת 2013

- (1) במשך השנה הועברו נכסים מאשראי לציבור לנכסים אחרים בסך 2 מיליוני ש"ח בגין אשראים שסולקו.
- (2) במשך השנה נרכש רכוש קבוע כנגד התחייבויות לספקים בסך 24 מיליוני ש"ח.

שנת 2012

- (1) במשך השנה נרכש רכוש קבוע כנגד התחייבויות לספקים בסך 66 מיליוני ש"ח.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם. לתמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 30.

עמוד	פירוט הבאורים	
302	עיקרי המדיניות החשבונאית	1
334	מזומנים ופיקדונות בבנקים	2
334	ניירות ערך	3
343	אשראי לציבור	4
360	אשראי לממשלות	5
360	השקעות בחברות מוחזקות	6
367	בניינים וציוד	7
368	נכסים אחרים	8
369	פיקדונות הציבור	9
370	פיקדונות מבנקים	10
371	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	11
372	התחייבויות אחרות	12
373	הון והלימות הון	13
380	שעבודים ותנאים מגבילים	14
383	זכויות עובדים	15
394	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	16
396	נכסים והתחייבויות לפי תקופות לפרעון ולפי בסיסי הצמדה	17
399	התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	18
433	בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו	19
437	הכנסות והוצאות ריבית	20
438	הכנסות מימון שאינן מריבית	21
439	עמלות	22
439	הכנסות אחרות	23
440	משכורות והוצאות נלוות	24
440	הוצאות אחרות	25
441	הפרשה למסים על הרווח	26
447	מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים	27
455	פיקדונות מיועדים, אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים	28
455	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	29
457	תמצית הדוחות הכספיים של הבנק	30

א. כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.

פרסום הדוחות הכספיים הוא על בסיס דוחות מאוחדים בלבד. תמצית הדוחות הכספיים סולו של הבנק ניתנת בבאור 29.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 במרס 2014.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

הקבוצה - התאגיד הבנקאי וחברות בנות שלו

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות וחברות מאוחדות באיחוד יחסי לרבות שותפות או מיזם משותף, שהשקעת הבנק בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות, חברות מאוחדות באיחוד יחסי או חברות כלולות.

שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות מאוחדות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה תאגיד מפקח ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כהגדרתם ב-24 IAS גילויים בהקשר לצד קשור, למעט בעלי עניין.

בעלי עניין - כמשמעותו בסעיף 1 לחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

עלות - עלות בסכום מדווח.

שווי הוגן - מחיר שהיה מתקבל ממכירת נכס או לחילופין המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפי שוק במועד המדידה.

יתרת חוב רשומה - יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת חוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק נערכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעריכת הדוחות הכספיים הבנק מיישם, בין היתר, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים וכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב, באופן המפורט להלן:

- בנושאים שבליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ופרשנויות של הוועדה לפרשנויות של הדיווח כספי בינלאומי (IFRIC) כפי שעוגנו בהוראות המפקח על הבנקים ובהנחיותיו. התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:

1.1 במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;

1.2 במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;

1.3 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;

1.4 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;

1.5 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

בדבר פרוט תקני דיווח כספי בינלאומיים אשר יושמו לראשונה ראה סעיף (ז) להלן.

2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים חדשים ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת.

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל ראה סעיף (ה) להלן.

3. בסיס המדידה

3.1. כללי

הדוחות הכספיים מוצגים בסכומים מדווחים בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות והוראות המפקח על הבנקים.

סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.

3.2. מאזן

- פריטים לא כספיים (בעיקר בניינים וציוד; השקעות במניות שאין להן מחיר מצוטט בשוק פעיל; הוצאות להפחתה בקשר להנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים) והון מניות מוצגים בסכומים מדווחים.
- פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים היסטוריים לתאריך המאזן למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים הנמדדים בשווי הוגן.
- השווי המאזני של השקעות בחברות כלולות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים של חברות אלו, בסכומים מדווחים או מתורגמים לשקל חדש.

3.3. דוח רווח והפסד

- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים (כגון פחת והפחתות והוצאות והכנסות מראש) או מהפרשות הכלולות במאזן נגזרות מהתנועה בין סכום מדווח ביתרת פתיחה לבין סכום מדווח ביתרת סגירה.
- חלק הבנק בתוצאות הפעולות של חברות מוחזקות וחלקם של בעלי המניות החיצוניים בתוצאות של חברות מאוחדות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים בסכומים מדווחים של חברות אלו.
- יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים (כגון רווח מפעולות מימון, עמלות).

3.4. דוח על השינויים בהון העצמי

דיבידנד שהוכרז או שולם בשנת הדיווח מוצג בערכים נומינליים.

4. שימוש באומדנים

בעת הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרש מההנהלה שימוש באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתאימה לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

שינוי באומדנים

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. הוראה בנושא "דוח על הרווח הכולל".
2. מערכת חדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים.
3. הוראה בנושא "קיצוץ נכסים והתחייבויות".
4. הוראה בנושא "גילוי על פקדונות".
5. הוראה בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20.
6. מכתב המפקח על הבנקים בנושא "עדכון ההנחיות בנושא נדל"ן לדירור".
7. עדכונים לבאור ניירות ערך שנקבעו בחוזר המפקח בדבר שילוב מכתבי הפיקוח בהוראות הדיווח.
8. עדכונים בקשר להצגת באור נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון.

השפעת יישום תקנים אלה מוצגת בהמשך כחלק מהמדיניות החשבונאית.

שינויי סיווג

הוראה בנושא דוח על הרווח הכולל

בעקבות יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר התאמת אופן ההצגה של הדוח על הרווח הכולל לדרישות בכללי חשבונאות מקובלים בארה"ב (ASU 2011-05 ו-ASU 2011-12), פרטי רווח כולל אחר בדוחות הכספיים לשנים 2012 ו-2011 סווגו מחדש כך שאינם מוצגים בנפרד במסגרת דוח על השינויים בהון אלא מדווחים בסכום כולל תוך פירוט ההרכב שמוצג במסגרת דוח נפרד שנקרא "דוח מאוחד על הרווח הכולל" אשר מוצג מייד לאחר דוח רווח והפסד.

ה. מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ

נכסים והתחייבויות נקובים במטבע חוץ או הצמודים לו כלולים לפי שערי חליפין יציגים, אשר פורסמו על ידי בנק ישראל, לתאריך המאזן או לתאריך מתאים אחר כדלקמן:

- נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.
 - נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו הנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.
- הכנסות והוצאות במטבע חוץ כלולות בדוח רווח והפסד לפי שערי החליפין היציגים השוטפים בעת ביצוע הפעולות ובתוספת הפרשי שער על הנכסים והתחייבויות שבגינם נוצרו ההכנסות וההוצאות הנ"ל.
- הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד פרט להפרשים הבאים המוכרים ברווח כולל אחר, נובעים מתרגום של:
- מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמניים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).
 - התחייבויות פיננסיות המגדרות השקעות בפעילות חוץ בגין החלק האפקטיבי בגידור.
 - גידור תזרים מזומנים בגין החלק האפקטיבי בגידור.

מטבע הפעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל

הבנק מיישם את IAS 21 בנושא השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ החל מיום 1 בינואר 2011, למעט הנחיות התקן בנושא סיווג של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל.

עד שנת 1994 סווגו שלוחות בנקאיות מסויימות בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מקרן תרגום. החל משנת 1995, על פי הנחיות המפקח על הבנקים סווגו שלוחות בנקאיות בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק.

ביום 14 בפברואר 2012 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות באשר לאופן קביעת מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל. בקביעת מטבע הפעילות נדרש הבנק לבחון את מכלול הקריטריונים המפורטים להלן ולתעד את התוצאה:

- האם הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ופעילות השלוחה בשקל הינה שולית.
- האם לקוחות השלוחה גויסו על ידה באופן עצמאי, כך שפעילות השלוחה מול לקוחות התאגיד הבנקאי או צדדים הקרובים אליהם אינה משמעותית.
- האם פעילות השלוחה מול התאגיד הבנקאי עצמו ומול צדדים קשורים לו אינה משמעותית, ובין היתר אין תלות במקורות מימון של התאגיד הבנקאי או צדדים הקשורים לו.

- האם פעילות השלוחה עומדת בפני עצמה ואינה מהווה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של התאגיד הבנקאי.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק (לדוגמה: העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות התאגיד הבנקאי הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים.

הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים וסיווג את השלוחות הבנקאיות בארה"ב ובשוויץ כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל. שינוי הסיווג טופל באופן של מכאן ולהבא כשינוי של מטבע הפעילות של השלוחות כך שהפרשי שער בגין התרגום הוכרו החל מיום 1 בינואר 2012 ברווח כולל אחר והוצגו במסגרת "התאמות מתרגום של פעילות חוץ".

פעילות חוץ

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועד העסקאות. הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים". בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה או השפעה מהותית, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הקבוצה מיישמת חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של פעילות החוץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח), בין אם ההשקעה בפעילות חוץ נטו מוחזקת ישירות על ידי הבנק ובין אם דרך חברה מוחזקת. הפרשי שער הנובעים מתרגום התחייבות פיננסית המגדרת השקעה נטו בפעילות חוץ נזקפים לרווח כולל אחר בגין החלק האפקטיבי בגידור, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום של פעילויות חוץ". החלק שאינו אפקטיבי נזקף לרווח והפסד. בעת מימוש השקעה בגינה בוצע הגידור, יועבר הסכום המתאים שנצבר ב"התאמות מתרגום דוחות כספיים" לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד ממימוש ההשקעה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים בשווי הוון

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר			
2011	2012	2013	2011	2012	2013	
(%)			(בש"ח)			
שער החליפין של:						
7.7	(2.3)	(7.0)	3.821	3.733	3.471	הדולר של ארה"ב
4.2	(0.3)	(2.8)	4.938	4.921	4.782	אירו
7.3	2.5	(4.9)	5.892	6.037	5.742	לירה שטרלינג
7.2	0.4	(4.4)	4.062	4.077	3.897	פרנק שוויצרי
מדד המחירים לצרכן:						
(נקודות)						
2.6	1.4	1.9	104.0	105.5	107.5	לחודש נובמבר - מדד ידוע
2.2	1.6	1.8	104.0	105.7	107.6	לחודש דצמבר - מדד בגין

ו. בסיס האיחוד

1. צירופי עסקים

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הקבוצה שולטת בנרכשת כאשר היא חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה.

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוון של התמורה שהועברה, לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת, וכן השווי ההוון למועד הרכישה של זכויות הונויות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הרכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו.

הבנק מכיר במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות במועד הרכישה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוון ניתן למדידה באופן מהימן.

במידה והקבוצה מבצעת רכישה במחיר הזדמנותי (רכישה הכוללת מוניטין שלילי), היא מכירה ברווח שנוצר כתוצאה מכך בדוח רווח והפסד במועד הרכישה, זאת לאחר שבוצעה בדיקה נוספת של הייחוס לנכסים ולהתחייבויות של הישות הנרכשת.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוון של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הונויות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוון למועד הרכישה של הזכויות ההונויות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוון של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוון של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד ואילו תמורה מותנית המסווגת כמכשיר הוני אינה נמדדת מחדש.

עלויות עסקה אשר מתהוות כתוצאה מעסקת צירוף עסקים נזקפות מיידית לרווח והפסד.

צירופי עסקים שאירעו לפני 1 בינואר 2011

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים הקבוצה אימצה את ההקלה שנקבעה ב-IFRS 1, אימוץ הראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם לכך הקבוצה לא מיישמת את IFRS 3 (2008) למפרע לגבי צירופי עסקים, רכישות של חברות כלולות ורכישות של זכויות שאינן מקנות שליטה שהתרחשו לפני 1 בינואר 2011. לפיכך, עבור רכישות כאמור המוניתין שהוכר ועודפי העלות שנוצרו מייצגים את הסכומים שהוכרו בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

2. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. שליטה היא הכח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של הישות בכדי להשיג הטבות ממשאביה ומפעילויותיה. השליטה מתקיימת כאשר הבנק מחזיק, במישרין או בעקיפין, מניות המקנות יותר מ-50% זכויות הצבעה וזכויות הצבעה פוטנציאליות בחברת הבת והזכויות למינוי מרבית חברי הדירקטוריון שלה, אלא אם כן קיימות נסיבות המונעות בעליל מהחברה האם יישום השליטה בפועל.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל ישויות בהן מתקיימת שליטה של הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק, למעט במקרים בהם הותר אחרת על ידי המפקח על הבנקים.

יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של שתי חברות בבעלות מלאה שהן חברות נכסים ושרות של הבנק מאוחדים במסגרת הדוחות הכספיים סולו של הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן החלק בהון בחברות בנות שאינן ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. זכויות אלה המעניקות למחזיק בהן חלק בנכסים נטו של הנרכשת, נמדדות במועד הרכישה בשווי הוגן.

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות לעודפים.

הסכום שבו מתואמות הזכויות שהינן מקנות שליטה מחושב כדלקמן:

- בעלייה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי הנרכש מיתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות הכספיים המאוחדים ערב העסקה.
- בירידה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי שמומש על ידי הבעלים של הבנק בנכסים נטו של חברת הבת לרבות מוניתין. כמו כן בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברת בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר, בין הבעלים לבין זכויות שאינן מקנות שליטה.

3. חברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיום השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת.

השקעה במניות חברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת את עלויות העסקה. כאשר הבנק משיג השפעה מהותית לראשונה בהשקעה שטופלה כנכס זמין למכירה עד למועד השגת השפעה מהותית, מיושמת שיטת השווי המאזני למפרע.

ההשקעות כוללות מוניטין שחושב במועד הרכישה ומוצגות בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. המדיניות החשבונאית של החברות הכלולות שיושמה על ידן הינה בהתאם לכללים חשבונאיים מקובלים בישראל או לכללי חשבונאות בינלאומיים אם החברה הכלולה היא במדינת חוץ או שהותר אחרת על ידי המפקח על הבנקים.

הדוחות הכספיים של החברה הכלולה הוכנו תוך שימוש במדיניות חשבונאית אחידה עם התאגיד הבנקאי לגבי עסקאות ואירועים דומים בנסיבות דומות: למעט תיאומים למדיניות חשבונאית, המתייחסים לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית. כמו כן, הדוחות הכספיים של החברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות הזחים לאלה של התאגיד הבנקאי.

חלקו של הבנק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור מוצג לאחר הפחתת עודף העלות שנוצר ברכישתן. עודף העלות שיוחס לנכסים וההתחייבות מופחת על פני אורך החיים השימושיים של הנכס. מוניטין חיובי אינו מופחת ונכלל בערך בספרים של ההשקעה. מוניטין שלילי מוכר ברווח והפסד במועד הרכישה באישור המפקח על הבנקים.

בדוח על השינויים בהון העצמי, נזקף חלק הבנק ב"התאמות מתרגום" של יחידות, המוחזקות על ידי חברות כלולות, כיחידות שהפעילות שלהן היא במטבע פעילות השונה ממטבע הפעילות של הבנק.

רווחים או הפסדים ממימוש חברות כלולות נזקף ברווח והפסד לסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר. כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות מופחת לאפס.

הקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים של החברה המוחזקת אלא אם לקבוצה יש מחויבות נוספת כלפי החברה המוחזקת. בעת עליה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, מיושמת שיטת הרכישה רק בגין אחוזי החזקה הנוספים בעוד שהחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לרווח והפסד או לעודפים.

בעת אובדן השפעה מהותית, הקבוצה מפסיקה להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי. במועד זה יוכר ברווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר, הפרש שבין השווי ההוגן של יתרת ההשקעה לבין ערך ההשקעה בספרים. עלות הזכויות שנמכרו לצורך חישוב הרווח או ההפסד מהמכירה נקבעת לפי ממוצע משוקלל.

כמו כן באותו מועד חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח והפסד או לעודפים.

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום ירידת ערך בגין השקעתו בחברות כלולות, ראה סעיף (כא) להלן.

4. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים

בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2013 בנקים נדרשים ליישם מערכת תקנים חדשה בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים. בין השאר אומץ IFRS 10, דוחות כספיים מאוחדים וזאת למעט הכללים המתייחסים לטיפול בישויות בעלות זכויות משתנות (VIE's). כמו כן אומץ IAS 28, השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות וכן IFRS 12 גילוי של זכויות בישויות אחרות למעט דרישות שנכללו בו לגבי ישויות מובנות שאינן מאוחדות.

הבנק יישם את התקנים מיום 1 בינואר 2013 ואילך בדרך של יישום למפרע.

ליישום מערכת התקנים לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ז. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

הכנסות והוצאות כלולות על בסיס צבירה למעט המפורט להלן:

- הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים, מוכרות לפי השינויים בשווי הוגן.
- ריבית בגין חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם נושאים הכנסה מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנוותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנוותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנוותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיר מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
- הכנסות מעמלות פירעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללות בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפירעון האשראי או במשך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.
- עמלות הקצאה למסגרות אשראי וכן עמלות מעסקי מימון, מוכרות ברווח והפסד באופן יחסי לתקופות העסקאות.
- הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים נזקפות לרווח והפסד עם מתן השירות.
- בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הכנסות ריבית מהשקעות במכשירי חוב יוכרו באופן הבא:

זכויות מוטב שנרכשו או זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, המטופלות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית - העודף של סכום תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות על שווי ההוגן של מכשיר החוב יוכר כהכנסות ריבית על פני תקופת החיים הנוותרת של מכשיר החוב. במקרים נדירים בהם לבנק לא קיים אומדן סביר לגבי סכומים ועיתוי של תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות ממכשיר החוב, הבנק מכיר בהכנסות לפי שיטת השבת העלות או מכיר בהכנסה על בסיס מזומן.

מכשירי חוב אחרים - צבירת ההכנסה בתקופת דיווח מבוצעת בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההוגן).

ח. שווי הוגן

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב-FAS 157 (ASC 820) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות, קביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן.

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל במכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את רמת הנזילות של שווקים ואת מידת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

הרמה במדרג השווי ההוגן שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי ההוגן בשלמותו.

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידו ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 18 להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

שיטות ההערכה המיושמות על ידי הבנק למדידת שווי הוגן נבחנות בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back-testing) של סוגי עסקאות דומות.

בנוסף מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני כל אחת מהרמות, למעט מצבים בהם הפרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. במקרים בהם מחיר שוק מצוטט אינו זמין אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים תוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי. השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים או בהתבסס על מערכת עצמאית של הבנק. שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, תוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

רובו של התיק מחושב מדי חודש על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן והוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקאות בשווקים פעילים. יתרת התיק משוערכת על בסיס ציטוטים מברוקרים או מיוצרי המכשירים, או בהתבסס על מערכת של הבנק.

מכשירים פיננסיים נגזרים

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק עיקרי. במקרים בהם מחיר שוק מצוטט אינו זמין אומדן השווי ההוגן נערך תוך שימוש במודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר.

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

לרוב למכשירים פיננסיים בקטגוריה זו לא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, בהתאם להנחית הפיקוח, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות

FAS 159 (ASC 825-10) מאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, ידווחו בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם תיבחר חלופת השווי ההוגן יוכרו ברווח והפסד במועד התהוותן ולא יידחו. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן כאמור לעיל תיעשה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) ואינה ניתנת לביטול. בנוסף, FAS 159 קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, הובהר על ידי הפיקוח על הבנקים כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי ההוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מהפיקוח על הבנקים.

ט. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם את הוראת המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי החל מיום 1 בינואר 2011. ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון, פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת חוב רשומה מוגדרת כיתרת החוב לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יובהר כי לפני ה-1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לאור זאת, ולאור ביצוע מחיקות יתרות אשראי בהתאם להוראות החדשות, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן ברות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה.

הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני המסלולים הבאים:

- הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - ההפרשה מבוצעת על סמך מדידת ירידת הערך של החוב בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר צפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי (בניכוי עלויות מכירה). הצורך בהפרשה הפרטנית נבחן ככלל, לגבי כל אובליגו שיתרתו החוזית (ללא ניכוי: מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה מיליון ש"ח או יותר וכל חוב אחר שזוהה לצורך בחינה פרטנית על ידי הבנק. בחלק מחברות הבנות שמאוחדות הבחינה נעשית גם בסכומים נמוכים יותר. הפרשה פרטנית מחושבת לגבי כל חוב שסווג פגום (ראה להלן).

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי מבוססת על הכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450) - טיפול חשבונאי בתלויות ועל הוראות השעה כמפורט להלן. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון-סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

לשנים 2011-2013 ניתנה הוראת שעה (להלן: "תקופת המעבר"), לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. על פי הוראת השעה, שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בשנים 2008-2010 בפילוח לפי ענפי משק וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011. בנוסף

לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים, לרבות תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בגין הלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור מתייחס לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. כמו כן על יתרת הלוואות לדיור שאין בהן פיגור מבוצעת הפרשה שמבוססת על סטטיסטיקת עבר.

בנוסף הבנק מיישם את הוראות מכתב המפקח על הבנקים בנושא עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור. הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות החדשות וכי החל מיום 31 במרס 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיער של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

הבנק יישם את ההנחיות ברבעון הראשון של השנה וכתוצאה מכך הוגדלה ההפרשה בגין הלוואות לדיור שלא קיימת בגין הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור או הפרשה ספציפית המוערכת על בסיס פרטני בסך של 50 מיליון ש"ח שנוקף לרווח והפסד.

ביום 18 ביולי 2013 הועברה לדיון בוועדה המייעצת טיוטה בנושא "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי". למידע נוסף ראה סעיף כד.3. להלן.

הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי בהתבסס על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי.

כמו כן מחשב הבנק הפרשה נוספת וכללית לפי מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. הפרשות אלה משמשות רק כסמן לגבי ההפרשה הקבוצתית כך שבמידה וסך כל ההפרשה הקבוצתית נמוכה מההפרשה הנוספת והכללית יש לבצע את ההפרשה לפי הגבוה מבין שני החישובים.

סיווג חובות בעיתיים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלה הבנק מסווג את יתרת החובות הבעייתיים השונים לסיווגים הבאים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

אשראי בהשגחה מיוחדת

אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

אשראי נחות

אשראי נחות הוא אשראי אשר מוגן באופן שאינו, מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי פגום

זיהוי וסיווג אשראי פגום

אשראי אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בפרט, חוב מסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

1. אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
2. כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בתהליכי גבייה.

החזרה של חוב פגום למצב פגום צובר

חוב שלאחר הארגון מחדש קיים בטחון סביר שייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות ריבית בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית של מצבו הפיננסי של החייב שמבוססת על ביצועי פרעון רציפים של שישה חודשים לפחות.

חוב בעייתי בארגון מחדש

חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב. לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו-(2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל;
- לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
- החייב הוכרז כפושט רגל;
- נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי;
- וכן ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

לחייב הוענק ויתור גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית וזאת בהתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגבי בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף (ז).

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטא כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

מחיקה חשבונאית

הבנק מבצע מחיקה חשבונאית במקרים המפורטים להלן:

- כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כבלתי ניתן לגביה או חוב שבגינו ניהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח.
- חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ושנערכו בגינו הפרשות פרטניות להפסדי אשראי. בדרך כלל בתקופה שאינה עולה על שנתיים.
- במקרה של חוב שגביתו מותנית בביטחון, כל חלק של חוב העודף על שווי הביטחונות אשר מזוהה כאינו בר גבייה יימחק מיידית כנגד ההפרשה להפסדי אשראי.

- חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כאשר תקופת הפיגור עולה על 150 יום.

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ההפרשה לחובות מסופקים נקבעת באופן ספציפי, ובנוסף נכללות הפרשה כללית והפרשה נוספת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההפרשות לחובות מסופקים בחברות המאוחדות הבנקאיות בחו"ל, נקבעות על פי הכללים המקובלים בארצות מושבן.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכת בהתבסס על הערכה זהירה של ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בהערכתה האמורה מביאה ההנהלה בחשבון, בין יתר שיקוליה, את מידת הסיכונים הקשורים באיתנותם הפיננסית של הלווים, על סמך המידע שבידה לגבי מצבם הכספי, פעילותם העסקית, עמידתם בהתחייבויותיהם והערכת שווי הביטחונות שנתקבלו מהם. הכנסות ריבית בגין חוב שנקבע כמסופק אינן נרשמות מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כמסופק. עם גביית הריבית נרשמות הכנסות הריבית בסעיף הכנסות מימון אחרות.

הפרשה ספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק פיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור.

ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מבוססת על איכות תיק חבויות הלקוחות, לפי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. בגין כל אחד ואחד ממאפייני סיכון אלה נקבעו שיעורי הפרשה שונים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על פי השיעורים שנקבעו למאפיינים השונים. ההפרשה הכללית הינה בערכים מותאמים לתום שנת 2004, בסכום שהיווה 1% מסך החבויות שהיו באחריות הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות ליום 31 בדצמבר 1991.

יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם את הוראות חוזר המפקח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ תקינה חשבונאית ASU 2010-20 אשר דורש גילוי רחב יותר לגבי יתרות חובות, תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, רכישות ומכירות מהותיות כלשהן של חובות במהלך תקופת הדיווח וגילויים בנוגע לאיכות האשראי.

בנוסף יכלל גילוי על איכות האשראי של הלוואות לדיור, גילוי חדש עבור כל אחד ממגזרי האשראי וכן עבור כל אחת מקבוצות החובות העיקריות כפי שהוגדרו בהוראה תוך הבחנה בין פעילות לוויים בישראל לפעילות לוויים בחו"ל במידה ומהותי.

הקבוצה מיישמת את ההוראות החל מיום 1 בינואר 2012 באופן של מכאן ולהבא עבור נתונים מאזניים שנדרשים לראשונה לפי הוראה זו תוך סיווג מחדש ככל האפשר של מספרי השוואה. יתר הגילויים הנדרשים לפי הוראה זו יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2013 ואילך. ליישום ההוראה לראשונה לא היתה השפעה למעט שינוי הצגתי.

י. ניירות ערך

1. ניירות הערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כדלקמן:

א. אגרות חוב מוחזקות לפדיון

אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות לפי העלות בתוספת ריבית והפרשי הצמדה ושער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

ב. ניירות ערך למסחר

ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה וניירות ערך אשר התאגיד הבנקאי בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד. ניירות ערך למסחר מוצגים לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שטרם מומשו נזקפים לדוח הרווח וההפסד.

ג. ניירות ערך זמינים למכירה

ניירות ערך אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח, למעט מניות, אופציות וקרנות הון סיכון שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות.

ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות המופחתת בניכוי עתודה למס, נזקפים לסעיף נפרד בהון העצמי, במסגרת רווח כולל אחר. ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפת לדוח רווח והפסד, כמפורט בסעיף 3 להלן.

רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות ערך זמינים למכירה שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן, נזקפו לדוח רווח והפסד במשך תקופת הגידור בגין הסיכון המגודר.

2. הכנסות מדיבינדנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

3. הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו כגון מכשירים פיננסיים מגובי נכסים כגון MBS, CLO, SCDO ו-CMO (למעט מכשירים באיכות אשראי גבוהה) מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית (הריבית העתידית שכוללת גם שינויים צפויים עתידיים), תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.

4. השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

5. שווי הוגן

לגבי קביעת שווי הוגן ראה סעיף (ח) לעיל.

6. ירידת ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך של ניירות הערך שאינה בעלת אופי זמני. הבחינה מתבצעת בהתקיים סממנים אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות שערכם של ניירות הערך נפגם. הקריטריונים לקביעה באם ירידת הערך הינה בעלת אופי שאינו זמני מתבססים על השיקולים והמבחנים כדלהלן:

- כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך עד להשבה החזויה של מלוא העלות.
- הנכסים והביטחונות המגבים את נייר הערך.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו.
- הערכת כושר החזר ודירוג.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

מדיניות הבנק היא להכיר בירידת ערך של נייר ערך כבעלת אופי אחר מאשר אופי זמני, לכל הפחות בגין ירידת ערך של כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
- אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג מתחת ל-BBB מינוס בלבד נחשבת לירידת דירוג משמעותית לצורך סעיף זה.
- אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.
- אגרת חוב אשר לגביה חל כשל אשראי שלא תוקן תוך פרק זמן סביר.
- נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נמוך מהשווי בו נרכש לפרק זמן של לפחות תשעה חודשים לסוף תקופת הדוח הכספי, ובסוף תקופת הדוח כמו גם במועד הסמוך למועד פרסום הדוח הוא נמוך בשיעור של 35% או יותר מהעלות (לגבי אגרת חוב - העלות המופחתת). לעניין זה מתאפשרת חריגה אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות מוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. הראיות האובייקטיביות והגורמים הרלבנטיים, כוללים פרמטרים כגון: עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A או מעליה), ניתוח עמידות בתרחישי לחץ שבוצע על ידי גורם מקצועי חיצוני או על ידי הבנק, גיבוי ובכלל זה השקעה ממשלתית ישירה בהון לצורך הבטחת האיתנות של המנפיק.

עקרונות אלו תואמים את ההנחיה שהוציא המפקח על הבנקים, למעט ההגדרות של "דירוג משמעותי" ו"ירידת ערך משמעותית" אשר נקבעו על ידי הבנק.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. הפסדים מניירות ערך שאינם בעלי אופי זמני נזקפים לדוח הרווח והפסד. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מבסיס העלות החדש, נקפות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

יא. מכשירים פיננסיים נגזרים לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים ריבית, וכן מבוצעת פעילות בנגזרים שלא לצרכי גידור לרבות נגזרים משובצים שהופרדו.

באם מכשיר יועד לגידור, במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך. כמו כן הבנק מיישם חשבונאות גידור בשיטה "המקוצרת" המניחה אפקטיביות מלאה בהתאם להוראות התקן.

1. גידור שווי הוגן

שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן שניתן ליחס אותם לסיכון המגודר, נזקפים לדוח רווח והפסד.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור. כאשר התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, כל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה יבוטלו ויוכרו במידי ובאופן שוטף בדוח רווח והפסד.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ - ראה סעיף ה.

2. ניהול נכסים והתחייבויות

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

3. נגזרים אחרים

השינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור או כיסוי חשיפות, נזקפים מיידית לרווח והפסד.

4. נגזרים משובצים

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחווה המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 155), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשולב (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (re-measurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או שינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירת שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

5. שווי הוגן

בדבר קביעת שווי הוגן ראה סעיף (ח) לעיל.

ב. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 140 (ASC 860-10)), העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166 (ASC 860-10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים על שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה. החל מיום 1 בינואר 2012 הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר.

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפרעון במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה.
- ההסכם נערך במועד ההעברה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאלית ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונאלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות ולא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס

הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת כפי שמוגדר להלן, מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, ניירות ערך שנשאלו או שהושאלו, וכן מכשירים פיננסיים אחרים שהועברו או שהתקבלו על ידי הבנק, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקאות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני העברתם.

ניירות הערך שנמכרו כאמור, לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך, וכנגדם הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר".

ניירות ערך שנרכשו נרשמים לפי שווים ביום ביצוע העסקה בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכש ומכר חוזר על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוזעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת במסגרת הכנסות (הוצאות) ריבית נטו.

בהתאם להוראות המפקח, עסקאות השאלת ניירות ערך המבוצעות כעסקאות אשראי "רגילות" בהן הבנק משאיל ניירות ערך כנגד תיק הביטחונות והשואל אינו מעביר לתאגיד הבנקאי מרווח בטחון (מרג'ין) המתייחס ספציפית לעסקת השאלת ניירות ערך, מוצגות כאשראי לציבור לפי שווי שוק ומצטרפות לחבות השואל. השינויים בשווי של ניירות ערך הנ"ל על בסיס צבירה נזקפים בדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות ריבית מאשראי לציבור, וההתאמה לשווי שוק נזקפת להתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

י.ג. קיזוז נכסים והתחייבויות

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012 בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות.

הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
- גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים שני התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.

הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. המרווח בפעילות הנ"ל נכלל בסעיף "עמלות".

הבנק מקזז בין מכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי הכפופים להסדר התחשבות נטו (master netting arrangement). הקיזוז מבוצע לצורך חישוב חבות הלקוח המוצגת בבאורים השונים בלבד.

הבנק מיישם את הכללים שבמסגרת ההוראה החל מיום 1 בינואר 2013, בדרך של יישום למפרע. ליישום לראשונה לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק למעט עדכון מתכונת הגילוי בבאור 18 בדבר פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכונים אשראי ומועדי פרעון כנדרש בהוראה.

ד. בניינים וציוד

הכרה ומדידה

בניינים וציוד מוצגים לפי עלות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

בניינים העומדים למכירה, מוצגים לפי עלות או שווי מימוש שלהם, כנמוך שבהם.

רווח או הפסד ממכירת רכוש קבוע נכלל בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף, נגרע מהספרים. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות תוכנה

בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מסווג בסעיף זה את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.

תוכנות אשר נרכשות נמדדות לפי עלויות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות בקשר עם פיתוח והתאמה של תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית, צפויה הטבה כלכלית עתידית ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלויות שהונו כוללות עלויות ישירות והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת התוכנה לשימושה המיועד. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות עוקבות בגין תוכנה מוכרות כנכס אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

פחת

הפחת מחושב מהעלות, בהתאם לאורך החיים השימושי, לפי שיטת הקו הישר החל מהמועד בו הנכס מוכן לשימוש. הבנק מפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע שנקבע לו אורך חיים שונה. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש, או אורך החיים השימושי שלהם לפי התקופה הקצרה יותר. נכס מופחת החל מהמועד בו הוא זמין לשימוש. האומדנים בדבר אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת, ולפחות בכל סוף שנת כספים, ומותאמים בעת הצורך.

בקשר עם ירידת ערך נכסים לא כספיים ראה סעיף (כא) להלן.

חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממנהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים, בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתאימה, ככל שסכומם נגזר משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

תקופת החכירה, היא התקופה שאינה ניתנת לביטול, שלגביה החוכר סיכם חוזית על חכירת הנכס ביחד עם תקופות נוספות כלשהן שלגביהן קיימת לחוכר אופציה להמשיך את חכירת הנכס, בתשלום נוסף או ללא תשלום נוסף, כאשר במועד ההתקשרות בחכירה וודאי באופן סביר שהחוכר יממש את האופציה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים במקרים אלו אינם מוכרים במאזן.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת החכירה.

נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק על ידי הבנק (כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

1. שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות; או

2. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

טו. הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים מופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית על פני אורך החיים הצפוי של המכשיר המונפק.

טז. נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשאים בעייתיים

נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשאים בעייתיים שנכללים בסעיף נכסים אחרים מוצגים על פי שווי הוגן של הנכס במועד העברתו או שווי הוגן ביום המאזן כנמוך שבהם. ההפחתות נזקפות לסעיף הוצאות תפעוליות ואחרות.

יז. התחייבויות תלויות

נעשות הפרשות מתאימות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על ההערכות היועצים המשפטיים, לא תדחינה או תתבטלנה, וזאת למרות שהתביעות הני"ל מוכחות על ידי הבנק. בנוסף קיימים הליכים משפטיים שבשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהם ו/או תוצאותיהם, ומהטעם האמור לא בוצעה בגינם הפרשה.

התביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות, בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- סיכון צפוי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו נכללו הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים.
- סיכון אפשרי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי.
- סיכון קלוש - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה קטנה או שווה ל-20%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

במקרים נדירים, בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית, לא מבוצעת הפרשה.

כמו כן הקבוצה חשופה לתביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו וזאת בין היתר בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראה דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הקבוצה במספר דרכים. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

בבאור 18 ניתנו פרטים בדבר סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שסכומן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה. כמו כן ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים כנגד הבנק וחברות מאוחדות.

י.ח. זכויות עובדים

בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד ומעביד ישנן עתודות מתאימות על פי דין, הסכס, נוהג וציפיות ההנהלה. התחייבויות עתידיות בגין פנסיה ומענקי יובל מחושבות על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות הינו 4% כפי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, שיעור התמותה מתבסס על הוראות עדכניות לרבות חוזר של הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון במשרד האוצר שפורסם בנושא. שיעור עליית השכר מבוסס על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.

התחייבויות לפיצויי פרישה ופנסיה מכוסות בעיקרן על ידי יעודות אשר מופקדות בקופות גמל לקצבה ולפיצויים. בגין סכומי התחייבות אשר אינם מכוסים כאמור, נכללה הפרשה בדוחות הכספיים, ראה באור 15 זכויות עובדים. בדבר טיוטה בנושא אימוץ כללי חשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים ראה כד. 2.

הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

ביום 27 במרס, 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשינוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקורות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

נקבע בין היתר, כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלם לעובדיו, בעת עזיבתם, הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את מספר העובדים הצפויים לעזוב ואת ההטבות שהבנק צופה כי יידרש לשלם בגין הטבות שמעבר לתנאים החוזיים, בפרישה מוקדמת של עובדים. כתוצאה מההנחיה הני"ל, אמד הבנק את מספר העובדים שיפרשו בפרישה מוקדמת, באמצעות המודלים האקטואריים עליהם הבנק מתבסס לצורך חישוב ההתחייבויות שלו בגין פרישה מוקדמת של עובדים ומענקי יובל, וכן נלקחו בחשבון ההטבות מעבר לתנאים החוזיים.

עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות תשלום מבוסס מניות כוללות עסקאות עם עובדים שסולקו במכשירים הוניים. השווי ההוגן במועד ההענקה של כתבי אופציה ומניות לעובדים נזקף כהוצאות שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים לכתבי האופציה ולמניות. הסכום שנוקף כהוצאה מותאם על מנת לשקף את כתבי האופציה למניות אשר צפויים להבשיל. השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש במודל תמחור מקובל. מס נדחה בגין תשלום מבוסס מניות מחושב בהתאם להפרש בין מחיר המימוש למחיר המניה.

גם בעסקאות בהן מעניק הבנק לעובדי חברות הבנות זכויות למכשיריו הוניים, מטפל הבנק בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים.

י.ט. הוצאות מסים על ההכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. אולם, הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לראשונה במוניטין
- ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס
- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש, וכן צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, זיכויי מס שטרם נוצלו, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

לצורך הקביעה כי ניתן להכיר בנכס מס נדחה, הקבוצה מביאה בחשבון את כל הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות, התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות השוללות הכרה בנכס מס נדחה.

קיצוז נכסים והתחייבויות בגין מסים נדחים

הבנק מקיזז נכסים והתחייבות בגין מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז של נכסים והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסים והתחייבויות בגין מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסים והתחייבויות בגין המסים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

הקבוצה עשויה להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות הקבוצה. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר מדיניות חברות הקבוצה היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לחברה, יוצרת הקבוצה עתודה למס בגין תוספת המס שעשויה הקבוצה להתחייב בה, בגין חלוקת הדיבידנד.

מסים על הכנסה נוספים, הנובעים מחלוקת דיבידנדים על ידי הבנק נזקפים לרווח והפסד במועד בו מוכרת ההתחייבות לתשלום הדיבידנד המתייחס.

עסקאות בינחברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

כ. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.

כא. גילויים בהקשר לצד קשור

IAS 24 גילויים בהקשר לצד קשור, קובע את דרישות הגילוי שעל ישות לתת על יחסיה עם צד קשור וכן על עסקאות ויתרות שטרם נפרעו עם צד קשור.

בנוסף, נדרש מתן גילוי על תגמול לאנשי מפתח ניהוליים שמוגדרים כאנשים יש להם סמכות ואחריות לתכנון פעילות הישות, להכוונה ושליטה עליה במישרין או בעקיפין לרבות דירקטורים.

כב. עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לטיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

כג. ירידת ערך נכסים לא כספיים

1. הבנק בוחן, בכל מועד דיווח, את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך בנכסים הלא כספיים (כגון: בניינים וציוד, השקעות בחברות כלולות ונכסים לא מוחשיים לרבות מוניטין) כאשר ישנם סימנים, כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות, המצביעים על כך שנכסיו במאזן מוצגים בסכום העולה על סכום בר-השבה שלהם.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

סכום בר-השבה של נכס או יחידה מניבת מזומנים הוא הגבוה מבין מחיר המכירה נטו לבין שווי השימוש. שווי השימוש הוא הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים בשיעור הריבית לפני מס, הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינה בלתי תלויה בעיקרה בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").

למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין אשר הוכר במסגרת צרוף עסקים, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין יקובצו כך שהרמה בה תיבחן ירידת הערך תשקף את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך לא תהיה גדולה ממגזר פעילות. כאשר משתנה הרכב היחידה מניבת מזומנים, אחת או יותר, שאליהן הוקצה המוניטין, המוניטין יוקצה מחדש ליחידות שהושפעו.

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים. במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה הבנק, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

כאשר ערכו בספרים של הנכס עולה על סכום בר-השבה הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך בגובה הפער בין ערכו בספרים של הנכס לסכום בר-השבה. ההפסד שהוכר כאמור יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר-השבה של הנכס מהמועד בו הוכר ההפסד האחרון מירידת ערך, למעט הפסד מירידת ערך מוניטין שאינו מבוטל.

2. ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב:

א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

ד. העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-IAS 36, ירידת ערך נכסים.

3. ירידת ערך של השקעות בחברות כלולות המוצגות לפי שיטת השווי המאזני

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל-39 IAS, מכשירים פיננסיים הכרה ומדידה.

ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. מוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה הכלולה אינו מוכר כנכס נפרד ולכן אינו נבחן בנפרד לירידת ערך. במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הקבוצה מבצעת הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה הקבוצה אומדת את חלקה בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה, או את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדיבידנדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ומוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר מיסים" בדוח רווח והפסד. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה. הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אילולא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר בסעיף "חלקו של התאגיד ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים".

כד. תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. תקן חשבונאות 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים, קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור לא חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים. בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

תקנים בנושאים בליבת העסק הבנקאי - בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבל החלטה סופית שתקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

תקנים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - אומצו בהדרגה במהלך 2012 ו-2013. למעט בנושא זכויות עובדים.

2. ביום 30 בינואר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. הטיוטה מעדכנת את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי אך אינה כוללת את כל העדכונים הנדרשים להוראות בעקבות אימוץ כללים אלו. נושאים אלו, לרבות הבהרות נוספות אם ידרשו, יטופלו בנפרד.

הטייטה קובעת כי התיקונים להוראות הדיווח הציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה בנק יתקן למפרע את מספרי השוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור, בין היתר, בהתאם לאמור בטייטה:

- שיעור ההיוון לחישוב ההתחייבות בגין זכויות העובדים יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות בישראל. כתוצאה מכך, תבוטל הוראת השעה בהוראות הקיימות הקובעת את שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים.
- תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא תשלומים מבוססי מניות כאמור ב-ASC 718 - Compensation - Stock Compensation.

בהתאם לטייטה שפרסם הפיקוח, הבנק נדרש לתת גילוי בדוחות הכספיים לשנת 2013 לכל הפחות לאומדן ההשפעה הכמותית על ההון העצמי של חישוב ההתחייבויות בשל זכויות עובדים תוך שימוש בשיעורי היוון המבוססים על תשואות שוק למועד הדיווח של אג"ח ממשלתיות בישראל. להערכת הבנק אילו היה מיושם התקן ביום 31 בדצמבר 2013 בהתאם לסביבת הריבית הנוכחית, ההשפעה הצפויה על ההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 בגין השפעת השינוי בשיעור ההיוון הינה קיטון בהיקף של כ-2.3 מיליארד ש"ח לאחר השפעת המס (כ-3.7 מיליארד ש"ח לפני מס). מובן שהתחייבות זו תתעדכן בהתאם לשינויים בריבית השוק הרלוונטית בשנים הקרובות.

יובהר כי לאימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים עשויות להיות השפעות נוספות על הון הבנק אותן אנו לומדים. אחת מאותן השפעות אפשריות הינה אופן צבירת ההתחייבות. מאומדנים ופרשנויות ראשוניות, השפעת השינוי באופן צבירת ההתחייבויות עשויה לגרום לקיטון נוסף בהון העצמי של כ-0.25 מיליארד ש"ח (0.4 מיליארד ש"ח לפני מס). הבנק בוחן פרשנויות נוספות לאופן פריסת ההתחייבויות ו/או להשפעות הנוספות שעשויות לשנות אומדים אלו.

למרות ההשפעה המהותית להקטנה ההון העצמי של הבנק, לצורך חישוב דרישות הון בהתאם להוראות באזל 3, בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו, בגין הטבה מוגדרת לעובדים, לא תובא בחשבון באופן מיידי אלא תהיה כפופה להוראות מעבר, על פני מספר שנים.

3. מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית.

ביום 29 בדצמבר 2011 פורסם חוזר המפקח על הבנקים אשר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור לצורך אימוץ הכללים שנקבעו במסגרת תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות. ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית של ההלוואה. בנוסף, ההוראה משנה את הטיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפירעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון סינדיקציה.

במהלך חודש אוקטובר 2013 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא, אשר קובע הנחיות והבהרות מסוימות בנוגע לאופן היישום של תקן FAS 91. כמו כן פורסם עדכון להוראות מעבר בנושא מדידת הכנסות ריבית אשר קובע הנחיות בנוגע לאופן היישום לראשונה. בין היתר נקבע כי היישום לראשונה יבוצע באופן של מכאן ואילך על עסקאות שנוצרו או חודשו החל מיום 1 ינואר 2014 וכן המשך פריסה של עמלות מפרעון מוקדם בגין פרעונות מוקדמים שבוצעו לפני מועד היישום לראשונה. בנוסף הובהר,

כי תאגיד בנקאי לא יוכל לדחות עלויות פנימיות ביצירת ההלוואות ללא אישור מוקדם מיחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים.

ההוראה תיושם החל מיום 1 בינואר 2014 ללא דחיית העלויות הישירות הנגרמות ביצירת הלוואה. ליישום החוזר לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

4. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 18 ביולי 2013 הועברה לדיון בוועדה המייעצת טיוטת חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי". הטיוטה מאריכה את התחולה של הוראת השעה בנושא חישוב הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי וקובעת הבהרות והנחיות לאופן חישוב שיעור ההפרשה תוך לקיחה בחשבון התאמות נדרשות בגין גורמים סביבתיים. בנוסף מחייבת הטיוטה הרחבה משמעותית של דרישות התיעוד התומך בשיעורי ההפרשה ודרישות הדיווח להנהלה ולדירקטוריון.

ההשפעה הצפויה בגין יישום ההנחיות בקשר לחישוב שיעור הפסדי העבר תטופל בדרך של שינוי אומדן ותיזקף לרווח והפסד. מועד היישום לראשונה טרם נקבע סופית. בשלב זה אין באפשרות הבנק לאמוד את השפעת אימוץ הטיוטה לכשתיושם.

5. דיווח על סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר

ביום 30 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דיווח על סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר וזאת בהתאם לעדכון תקן חשבונאי אמריקאי ASU 2013-02. החוזר מוסיף לבאור על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר דרישת גילוי על הסעיפים בדוח רווח והפסד שאליהם סווגו מחדש סכומים מרווח כולל אחר מצטבר.

יישום ההוראה ייעשה בדרך של יישום למפרע החל מיום 1 בינואר 2014. ליישום החוזר לא צפויה השפעה על הדוחות הכספיים מלבד השפעה הצגתית על באור רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

6. הקדמת מועד פרסום דוחות לציבור

ביום 29 בספטמבר 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה, לפיה על כל תאגיד בנקאי לפרסם את דוחותיו הכספיים השנתיים חודשיים מסוף השנה (עד סוף חודש פברואר) ולא אחרי שלושה חודשים, כפי שההוראות מחייבות כיום. במקביל, קוצר מועד הדיווח של דוחות כספיים רבעוניים, מחודשיים ל-45 ימים מסוף הרבעון.

הקדמת מועדי הפרסום נועדה כדי להתאימם למקובל בארה"ב, בהתאמות המתחייבות, וכדי לשפר את זמינות המידע לקוראי הדוחות הכספיים.

השינוי יתבצע באופן הדרגתי, על פני שלוש שנים, עד ליישומו המלא בשנת 2016.

הבנק, בהסכמת הפיקוח על הבנקים, דחה את יישום ההוראה בדבר הקדמת מועד פרסום הדוחות הכספיים כך שהוראה זו תיושם לראשונה רק בדוחות הכספיים לרביע הראשון של שנת 2014.

ליישום ההוראה נדרש שינוי באופן רישום רווחי אקוויטי של חברה כלולה כך שהחל מרביע ראשון יהיה פער תמידי של רבעון בין מועד הדיווח של הבנק ושל החברה הכלולה.

באור 2 - מזומנים ופיקדונות בבנקים

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
	(במיליוני ש"ח)	
43,248	35,038	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
11,373	9,313	פיקדונות בבנקים מסחריים (1)
54,621	44,351	סך הכל
		מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
51,644	42,777	לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

(1) בניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

הערה - בדבר שיעבודים ראה באור 14.

באור 3 - ניירות ערך

31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2013					
עלות			עלות					
רווח (הפסד)	מופחתות	הערך	רווח (הפסד)	מופחתות	הערך	רווח (הפסד)	מופחתות	הערך
כולל אחר מצטבר שווי	(במניות-)	במאזן	כולל אחר מצטבר שווי	(במניות-)	במאזן	רווחים	הפסדים	הוגן (1)
(במיליוני ש"ח)								
(1) ניירות ערך זמינים למכירה:								
אגרות חוב -								
22,998	-	22,722	22,998	30,736	(17)	201	30,552	30,736
6,454	(1)	6,442	6,454	3,843	(3)	6	3,840	3,843
323	(2)	304	323	105	(1)	6	100	105
5,281	(78)	5,231	5,281	5,280	(20)	87	5,213	5,280
מגובי נכסים (ABS) או								
5,049	(20)	4,993	5,049	7,346	(162)	34	7,474	7,346
1,039	(5)	1,018	1,039	721	(1)	39	683	721
1,583	(3)	1,550	1,583	2,002	(18)	28	1,992	2,002
42,727	(109)	42,260	42,727	50,033	(222)	401	49,854	50,033
2,167	(12)	1,726	2,167	2,828	(72)	156	2,744	2,828
מניות וקרנות נאמנות (2) (5)								
סך כל ניירות הערך								
44,894	(3)	43,986	44,894	52,861	(294)	557	52,598	52,861
הזמינים למכירה (7)								

ראה הערות בעמוד הבא.

31 בדצמבר 2012					31 בדצמבר 2013				
רווחים		הפסדים		רווחים		הפסדים			
שטרם	שטרם	שטרם	שטרם	שטרם	שטרם	שטרם	שטרם	שטרם	שטרם
עלות	מומשו	מומשו	עלות	מומשו	מומשו	עלות	מומשו	מומשו	עלות
מופחתת מהתאמות		מופחתת מהתאמות		מופחתת מהתאמות		מופחתת מהתאמות		מופחתת מהתאמות	
שווי	שווי	שווי	שווי	שווי	שווי	שווי	שווי	שווי	שווי
הוגן (1)	הוגן	הוגן	הוגן	הוגן (1)	הוגן	הוגן	הוגן	הוגן	הוגן (1)
(במיליוני ש"ח)									
(2) ניירות ערך למסחר:									
אגרות חוב -									
8,980	(1)	152	8,829	8,980	7,104	(9)	56	7,057	7,104
של הממשלה									
311	-	-	311	311	1,028	(8)	-	1,036	1,028
של ממשלות זרות									
129	-	2	127	129	327	-	5	322	327
של מוסדות פיננסיים בישראל									
88	(1)	1	88	88	116	-	2	114	116
של מוסדות פיננסיים זרים									
מגובי נכסים (ABS) או									
358	(8)	8	358	358	279	(4)	1	282	279
מגובי משכנתאות (MBS)									
707	(3)	13	697	707	409	-	9	400	409
של אחרים בישראל									
742	-	60	682	742	520	(12)	3	529	520
של אחרים זרים									
11,315	(13)	236	11,092	11,315	9,783	(33)	76	9,740	9,783
מניות וקרנות נאמנות									
199	(1)	11	189	199	1,091	(4)	78	1,017	1,091
סך כל ניירות הערך למסחר									
11,514	(4)	(14)	(4)	247	11,281	11,514	10,874	(4)	(37)
סך כל ניירות הערך (6)(7)									
56,408	(135)	1,276	55,267	56,408	63,735	(331)	711	63,355	63,735

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים לרוב על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) הערך במאזן כולל 1,363 מיליוני ש"ח בגין מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות (31 בדצמבר 2012 - 1,194 מיליוני ש"ח).
- (3) בגין ניירות ערך זמינים למכירה, רווח (הפסד) כולל אחר - רווחים (הפסדים) שטרם מומשו כלולים בהון בסעיף "רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, לאחר השפעת מס" למעט ניירות ערך שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן.
- (4) נזקפו לדוח רווח והפסד אך טרם מומשו.
- (5) במהלך שנת 2013 מימש הבנק את החזקותיו במניות מגדל החזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.
- (6) מזה ערך במאזן בסך 27 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 93 מיליוני ש"ח) בגין איגרות חוב של חברות כלולות.
- (7) כולל אג"ח פגומות בסך 26 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 101 מיליוני ש"ח).

הערות כלליות:

ניירות ערך שהושאלו בסך 696 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 339 מיליוני ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור. ניירות ערך ששוועדו למלווים הסתכמו בסך 1,458 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 1,851 מיליוני ש"ח)

דבר שעבודים ראה באור 14.

פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה באורים 20 ו-21.

ההבחנה בין אג"ח של ישראל ובין אג"ח של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות שהנפיקה את נייר הערך, כאמור בתוספת ז' שבסקירת ההנהלה בדבר "חשיפות למדינות זרות".

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים ומכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר 2013				
הערך במאזן	עלות	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (1)	הערך במאזן	עלות
(במיליוני ש"ח)				
(3) אגרות חוב זמינות למכירה				
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות				
(Pass-through securities)				
232	(2)	1	233	232
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA				
1,581	(81)	-	1,662	1,581
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC				
1,813	(83)	1	1,895	1,813
סך הכל				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
(כולל CMO ו-STRIPPED MBS)				
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או				
3,363	(66)	6	3,423	3,363
GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה				
355	-	-	355	355
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות				
3,718	(66)	6	3,778	3,718
סך הכל				
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)				
85	(1)	-	86	85
חייבים בגין כרטיסי אשראי				
2	-	-	2	2
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים				
3	-	-	3	3
אשראי אחר לאנשים פרטיים				
1	-	-	1	1
אשראי שאינו לאנשים פרטיים				
1,724	(12)	27	1,709	1,724
אגרות חוב מסוג CLO				
1,815	(13)	27	1,801	1,815
סך הכל				
7,346	(162)	34	7,474	7,346
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים זמינות למכירה				

(1) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת מס.

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים ומכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2012				
הערך במאזן	עלות	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (1) שווי	הפסדים	הוגן
(במיליוני ש"ח)				
(3) אגרות חוב זמינות למכירה				
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות				
(Pass-through securities)				
257	257	1	(1)	257
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA				
511	510	1	-	511
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC				
768	767	2	(1)	768
סך הכל				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
(כולל CMO ו-STRIPPED MBS)				
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או				
2,560	2,544	16	-	2,560
GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה				
303	300	4	(1)	303
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות				
2,863	2,844	20	(1)	2,863
סך הכל				
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)				
38	38	-	-	38
חייבים בגין כרטיסי אשראי				
2	2	-	-	2
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים				
4	4	-	-	4
אשראי אחר לאנשים פרטיים				
1,371	1,334	54	(17)	1,371
אגרות חוב מסוג CLO				
3	4	-	(1)	3
אחרים				
1,418	1,382	54	(18)	1,418
סך הכל				
5,049	4,993	76	(20)	5,049
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים זמינות למכירה				

(1) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת מס.

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

31 בדצמבר 2013				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)				
(4) אגרות חוב למסחר				
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות				
(Pass-through securities)				
4	4	-	-	4
ניירות ערך אחרים				
4	4	-	-	4
סך הכל				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים				
(כולל CMO ו-STRIPPED MBS)				
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה				
11	11	-	-	11
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות				
73	73	(3)	-	73
סך הכל				
84	84	(3)	-	84
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)				
חייבים בגין כרטיסי אשראי				
-	-	-	-	-
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים				
-	-	-	-	-
57	57	1	-	57
אשראי לרכישת רכב				
16	16	-	-	16
אשראי אחר לאנשים פרטיים				
-	-	-	-	-
אשראי שאינו לאנשים פרטיים				
-	-	-	-	-
אגרות חוב מסוג CDO				
118	118	(1)	-	118
אחרים				
191	191	(1)	1	191
סך הכל				
279	279	(4)	1	279
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים למסחר				

(1) רווחים (הפסדים) אלו נקפו לרווח והפסד.

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2012				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)				
(4) אגרות חוב למסחר (המשך)				
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)				
5	5	-	-	5
ניירות ערך אחרים				
5	5	-	-	5
סך הכל				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)				
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה				
21	19	2	-	21
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות				
19	21	-	(2)	19
סך הכל				
40	40	2	(2)	40
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)				
37	37	-	-	37
חייבים בגין כרטיסי אשראי				
3	2	1	-	3
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים				
166	163	3	-	166
אשראי לרכישת רכב				
16	16	-	-	16
אשראי אחר לאנשים פרטיים				
1	1	-	-	1
אשראי שאינו לאנשים פרטיים				
28	33	-	(5)	28
אגרות חוב מסוג CDO				
62	61	2	(1)	62
אחרים				
313	313	6	(6)	313
סך הכל				
358	358	8	(8)	358
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים למסחר				

(1) רווחים (הפסדים) אלו נקפו לרווח והפסד.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2013									
12 חודשים ומעלה					פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו			שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו			שווי הוגן		
0-20%	20%-35%	מעל 35%		0-20%	20%-35%	מעל 35%			
(במיליוני ש"ח)									
אגרות חוב									
-	-	-	28	16	-	-	16	408	של ממשלת ישראל
1	-	-	45	2	-	-	2	1,032	של ממשלות זרות
1	-	-	9	-	-	-	-	-	של מוסדות פיננסיים בישראל
14	-	4	539	6	-	-	6	1,394	של מוסדות פיננסיים זרים
מגובי נכסים (ABS) או									
32	-	-	779	130	-	-	130	4,495	מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	66	1	-	-	1	9	של אחרים בישראל
5	-	-	351	13	-	-	13	601	של אחרים זרים
-	-	-	-	73	1	-	72	966	מניות
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה									
53	-	4	1,817	241	1	-	240	8,905	

31 בדצמבר 2012									
12 חודשים ומעלה					פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו			שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו			שווי הוגן		
0-20%	20%-35%	מעל 35%		0-20%	20%-35%	מעל 35%			
(במיליוני ש"ח)									
אגרות חוב									
-	-	-	-	-	-	-	-	302	של ממשלת ישראל
1	-	-	9	3	-	-	3	1,032	של ממשלות זרות
2	-	2	28	-	-	-	-	-	של מוסדות פיננסיים בישראל
73	-	4	1,727	2	-	-	2	335	של מוסדות פיננסיים זרים
מגובי נכסים (ABS) או									
16	-	-	386	4	-	-	4	876	מגובי משכנתאות (MBS)
5	-	-	198	-	-	-	-	7	של אחרים בישראל
2	-	-	169	1	-	-	1	195	של אחרים זרים
-	-	-	-	12	3	-	9	12	מניות
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה									
99	-	6	2,517	22	3	-	19	2,759	

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומשו

31 בדצמבר 2013						
סך הכל		מעל 12 חודשים		עד 12 חודשים		
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)						
(83)	1,677	(17)	315	(66)	1,362	ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
(66)	2,724	(10)	289	(56)	2,435	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו-STRIPPED MBS)
(13)	873	(5)	175	(8)	698	ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)
(162)	5,274	(32)	779	(130)	4,495	סך הכל
31 בדצמבר 2012						
סך הכל		מעל 12 חודשים		עד 12 חודשים		
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)						
(1)	351	-	-	(1)	351	ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
(1)	469	-	12	(1)	457	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו-STRIPPED MBS)
(18)	442	(16)	372	(2)	70	ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)
(20)	1,262	(16)	384	(4)	878	סך הכל

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

Mortgage Backed Security - MBS

איגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.

SUB PRIME - מקרה פרטי של MBS

איגרות חוב שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מתיקי משכנתאות של לווים עם דירוג אשראי נמוך שלא העמידו בטחונות מתאימים.

Collateralized Debt Obligation - CDO

אגרת חוב המגובה על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "בכירות" (Seniority) ובדירוגים שונים.

Synthetic Collateralized Debt Obligation - SCDO

הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות "בכירות" (Seniority) שונות.

Collateralized Loan Obligation - CLO

אגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.

(Fannie Mae) FNMA : חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת

אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

(Freddie Mac) FHLMC : סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת

אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

(Ginnie Mae) GNMA : חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות

הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).

Credit Default Swap - CDS

מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעיסקה.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות¹ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2013					
הפרשה להפסדי אשראי					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	
(במיליוני ש"ח)					
4,565	4	4,561	395	475	3,691
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה					
268	3	265	182	53	30
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(970)	(5)	(965)	(451)	(29)	(485)
מחיקות חשבונאיות					
451	-	451	371	-	80
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(519)	(5)	(514)	(80)	(29)	(405)
מחיקות חשבונאיות נטו					
(17)	-	(17)	(1)	(1)	(15)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
4,297	2	4,295	496	498	3,301
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ²					
412	-	412	39	-	373
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
31 בדצמבר 2012					
הפרשה להפסדי אשראי					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	
(במיליוני ש"ח)					
4,440	5	4,435	462	532	3,441
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה					
36	-	36	6	3	27
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1 בינואר 2012					
1,236	-	1,236	93	(13)	1,156
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(1,562)	(1)	(1,561)	(430)	(47)	(1,084)
מחיקות חשבונאיות					
419	-	419	264	-	155
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(1,143)	(1)	(1,142)	(166)	(47)	(929)
מחיקות חשבונאיות נטו					
(4)	-	(4)	-	-	(4)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
4,565	4	4,561	395	475	3,691
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ²					
447	-	447	34	-	413
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות¹ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2011					
הפרשה להפסדי אשראי					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	
(במיליוני ש"ח)					
10,541	1	10,540	1,659	487	8,394
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה					
(5,840)	-	(5,840)	(1,469)	-	(4,371)
מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1 בינואר 2011					
1,074	-	1,074	421	123	530
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1 בינואר 2011 (נזקפו להון)					
5,775	1	5,774	611	610	4,553
יתרת ההפרשה ליום 1 בינואר 2011					
734	4	730	10	(9)	729
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(2,518)	-	(2,518)	(532)	(69)	(1,917)
מחיקות חשבונאיות					
449	-	449	373	-	76
גביית חובות שנמחקו					
(2,069)	-	(2,069)	(159)	(69)	(1,841)
מחיקות חשבונאיות נטו					
4,440	5	4,435	462	532	3,441
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה					
464	-	464	35	-	429
מזה : בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני 429					

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות¹ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות¹, ועל החובות¹ בגינם היא חושבה

31 בדצמבר 2013					
הפרשה להפסדי אשראי					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי (במיליוני ש"ח)
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	
יתרת חוב רשומה של חובות¹:					
124,475	12,809	111,666	1,709	49	109,908
שנבדקו על בסיס פרטני					
135,544	2,453	133,091	30,786	69,741	32,564
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁴					
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
68,581	-	68,581	-	68,581	-
סך הכל חובות ¹					
260,019	15,262	244,757	32,495	69,790	142,472
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות¹:					
2,764	2	2,762	87	15	2,660
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,121	-	1,121	370	483	268
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁵					
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
480	-	480	-	480	-
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					
3,885	2	3,883	457	498	2,928

31 בדצמבר 2012					
הפרשה להפסדי אשראי					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי (במיליוני ש"ח)
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור (2)	
יתרת חוב רשומה של חובות¹:					
167,815	45,770	122,045	1,991	48	120,006
שנבדקו על בסיס פרטני					
130,491	7,158	123,333	28,344	63,355	31,634
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁴					
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
62,423	-	62,423	-	(3) 62,423	-
סך הכל חובות ¹					
298,306	52,928	245,378	30,335	63,403	151,640
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות¹:					
3,028	4	3,024	62	19	2,943
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,090	-	1,090	299	456	335
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁵					
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
450	-	450	-	(3) 450	-
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					
4,118	4	4,114	361	475	3,278

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) סווג מחדש.

(3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 271 מיליוני ש"ח (בשנת 2012 - 209 מיליוני ש"ח).

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2013						
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים(2)				
בפיגור של 90	בפיגור של 30	סך	לא	לא בעייתיים פגומים	סך	
ימים או יותר(4) ועד 89 ימים (5)		הכל	פגומים (3)	(במיליוני ש"ח)		
<u>פעילות לווים בישראל</u>						
<u>ציבור - מסחרי</u>						
15	6	14,720	478	558	13,684	בינוי ונדל"ן - בינוי
21	5	23,374	1,392	196	21,786	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
10	156	11,136	345	319	10,472	שרותים פיננסיים
83	31	65,999	1,769	2,364	61,866	מסחרי - אחר
129	198	115,229	3,984	3,437	107,808	סך הכל מסחרי
602	786	68,592	-	803	67,789	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור(6)
196	112	31,458	106	306	31,046	אנשים פרטיים - אחר
927	1,096	215,279	4,090	4,546	206,643	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	1,688	-	-	1,688	בנקים בישראל
-	-	338	-	-	338	ממשלת ישראל
927	1,096	217,305	4,090	4,546	208,669	סך הכל פעילות בישראל
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>						
<u>ציבור - מסחרי</u>						
122	34	7,667	718	166	6,783	בינוי ונדל"ן
72	258	19,576	870	317	18,389	מסחרי אחר
194	292	27,243	1,588	483	25,172	סך הכל מסחרי
30	52	2,235	90	19	2,126	אנשים פרטיים
224	344	29,478	1,678	502	27,298	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	13,016	-	-	13,016	בנקים בחו"ל
-	-	220	-	-	220	ממשלות בחו"ל
224	344	42,714	1,678	502	40,534	סך הכל פעילות בחו"ל
1,151	1,440	244,757	5,768	5,048	233,941	סך הכל ציבור
-	-	14,704	-	-	14,704	סך הכל בנקים
-	-	558	-	-	558	סך הכל ממשלות
1,151	1,440	260,019	5,768	5,048	249,203	סך הכל

ראה הערות בהמשך.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2012						
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ²				
בפיגור של 30 ימים או יותר (4) ועד 89 ימים (5)	בפיגור של 90 ימים או יותר (4) ועד 89 ימים (5)	סך הכל	פגומים (7)	פגומים (3)	לא פגומים	לא בעייתיים פגומים (7)
(במיליוני ש"ח)						
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
						בינוי ונדל"ן - בינוי
37	6	14,261	667	168	13,426	
26	1	25,541	1,847	285	23,409	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
17	-	13,217	716	396	12,105	שרותים פיננסיים
100	32	67,209	2,369	2,359	62,481	מסחרי - אחר
180	39	120,228	5,599	3,208	111,421	סך הכל מסחרי
593	829	62,101	-	859	61,242	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור (6)(7)
174	115	28,941	45	303	28,593	אנשים פרטיים - אחר
947	983	211,270	5,644	4,370	201,256	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	38,478	-	-	38,478	בנקים בישראל
-	-	282	-	-	282	ממשלת ישראל
947	983	250,030	5,644	4,370	240,016	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
						בינוי ונדל"ן
68	76	8,375	874	205	7,296	
159	68	23,037	786	164	22,087	מסחרי אחר
227	144	31,412	1,660	369	29,383	סך הכל מסחרי
28	167	2,696	94	5	2,597	אנשים פרטיים
255	311	34,108	1,754	374	31,980	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	14,008	5	-	14,003	בנקים בחו"ל
-	-	160	-	-	160	ממשלות בחו"ל
255	311	48,276	1,759	374	46,143	סך הכל פעילות בחו"ל
1,202	1,294	245,378	7,398	4,744	233,236	סך הכל ציבור
-	-	52,486	5	-	52,481	סך הכל בנקים
-	-	442	-	-	442	סך הכל ממשלות
1,202	1,294	298,306	7,403	4,744	286,159	סך הכל

ראה הערות בעמוד הבא.

ב. חובות¹ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

הערות:

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה באור 4 ב.2.ג. להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 165 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 143 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 198 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 230 מיליוני ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פירעונה.
- (7) סווג מחדש.

איכות האשראי - מצב פיגור החובות¹

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך יום פיגור אחד ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2013					
יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)	סך הכל יתרת (2) חובות פגומים	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית (3)	יתרת חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)	
(במיליוני ש"ח)					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור - מסחרי</u>					
108	478	370	23	1,651	בינוי ונדל"ן - בינוי
979	1,392	413	176	2,520	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
302	345	43	143	1,015	שרותים פיננסיים
861	1,769	908	356	5,144	מסחרי - אחר
2,250	3,984	1,734	698	10,330	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
67	106	39	44	1,793	אנשים פרטיים - אחר
2,317	4,090	1,773	742	12,123	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
2,317	4,090	1,773	742	12,123	סך הכל פעילות בישראל
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור - מסחרי</u>					
503	718	215	302	900	בינוי ונדל"ן
695	870	175	384	1,058	מסחרי אחר
1,198	1,588	390	686	1,958	סך הכל מסחרי
62	90	28	49	105	אנשים פרטיים
1,260	1,678	418	735	2,063	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
1,260	1,678	418	735	2,063	סך הכל פעילות בחו"ל
3,577	5,768	2,191	1,477	14,186	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
3,577	5,768	2,191	1,477	14,186	סך הכל
מזה:					
2,203	3,318	1,115	1,147		נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
1,218	2,469	1,251	348		חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2012					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת (2) חובות פגומים	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)	יתרת הפרשה פרטנית (3)	יתרת (2) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית (3)	
(במיליוני ש"ח)					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור - מסחרי</u>					
1,910	667	588	22	79	בינוי ונדל"ן - בינוי
3,125	1,847	441	187	1,406	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1,196	716	53	422	663	שרותים פיננסיים
5,773	2,369	971	584	1,398	מסחרי - אחר
12,004	5,599	2,053	1,215	3,546	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור (3)
1,681	45	23	22	22	אנשים פרטיים - אחר (3)
13,685	5,644	2,076	1,237	3,568	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
13,685	5,644	2,076	1,237	3,568	סך הכל פעילות בישראל
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור - מסחרי</u>					
1,101	874	337	238	537	בינוי ונדל"ן
920	786	228	284	558	מסחרי אחר
2,021	1,660	565	522	1,095	סך הכל מסחרי
96	94	16	52	78	אנשים פרטיים
2,117	1,754	581	574	1,173	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
6	5	5	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
2,123	1,759	586	574	1,173	סך הכל פעילות בחו"ל
15,802	7,398	2,657	1,811	4,741	סך הכל ציבור
6	5	5	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
15,808	7,403	2,662	1,811	4,741	סך הכל
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים					
	5,035	1,778	1,452	3,257	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים(5)					
	2,094	771	188	1,323	

אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013, למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

- (1) יתרת חוב רשומה.
- (2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.
- (3) סוג מחדש.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

31 בדצמבר 2013		
מזה:	הכנסות	יתרה
נרשמו על	ריבית	ממוצעת של
בסיס	שנרשמו (3)	חובות פגומים(2)
מזומן		(במיליוני ש"ח)
		פעילות לווים בישראל
		ציבור - מסחרי
12	12	בינוי ונדל"ן - בינוי 549
19	19	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן 1,585
-	-	שרותים פיננסיים 513
17	19	מסחרי - אחר 2,028
48	50	סך הכל מסחרי 4,675
-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור -
5	5	אנשים פרטיים - אחר 68
53	55	סך הכל ציבור - פעילות בישראל 4,743
-	-	בנקים בישראל -
-	-	ממשלת ישראל -
53	55	סך הכל פעילות בישראל 4,743
		פעילות לווים בחו"ל
		ציבור - מסחרי
4	8	בינוי ונדל"ן 787
15	16	מסחרי אחר 894
19	24	סך הכל מסחרי 1,681
1	1	אנשים פרטיים 92
20	25	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל 1,773
-	-	בנקים בחו"ל 2
-	-	ממשלות בחו"ל -
20	25	סך הכל פעילות בחו"ל 1,775
73	80	סך הכל ציבור 6,516
-	-	סך הכל בנקים 2
-	-	סך הכל ממשלות -
73	(4) 80	סך הכל 6,518

ראה הערות בעמוד הבא.

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

31 בדצמבר 2012 (5)	31 בדצמבר 2011 (5)	
(במיליוני ש"ח)		
7,255 (6)	6,764	יתרת חוב רשומה ממוצעת של אשראי לציבור פגום בתקופת הדיווח
62	13	סך הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין חובות אלה בפרק הזמן בו סווגו כפגומים
616	611	סך הכנסות ריבית שהיו נרשמות בתקופת הדיווח אילו היו חובות אלה צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים
53	12	מזה: הכנסות ריבית שנרשמו לפי השיטה החשבונאית של בסיס מזומן

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
- (3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
- (4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 510 מיליוני ש"ח.
- (5) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי, יכללו גילויים בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2013 בדרך של מכאן ואילך. ראה גם באור 1.
- (6) סווג מחדש.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

31 בדצמבר 2013				
	צובר (2) בפיגור	צובר (2) בפיגור	שאינו צובר	שאינו צובר
	של 30 ימים ועד	של 90 ימים	או יותר	הכנסות ריבית
סך הכל (3)	לא בפיגור	89 ימים		(במיליוני ש"ח)
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
301	-	-	-	301
607	-	-	-	607
48	-	-	-	48
493	36	-	-	457
1,449	36	-	-	1,413
-	-	-	-	-
50	1	-	-	49
1,499	37	-	-	1,462
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1,499	37	-	-	1,462
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור - מסחרי				
526	304	-	-	222
404	203	-	-	201
930	507	-	-	423
40	10	-	-	30
970	517	-	-	453
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
970	517	-	-	453
2,469	554	-	-	1,915
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
2,469	554	-	-	1,915

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2012				
	צובר (2) בפיגור	צובר (2) בפיגור	שאינו צובר	שאינו צובר
	של 30 ימים ועד	של 90 ימים	או יותר	הכנסות ריבית
סך הכל (3)	לא בפיגור	89 ימים		(במיליוני ש"ח)
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
114	-	-	-	114
820	38	-	-	782
93	-	-	-	93
286	30	-	-	256
1,313	68	-	-	1,245
-	-	-	-	-
27	3	-	-	24
1,340	71	-	-	1,269
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1,340	71	-	-	1,269
פעילות לווים בחו"ל (4)				
ציבור - מסחרי				
473	341	-	-	132
254	186	-	-	68
727	527	-	-	200
23	12	-	-	11
750	539	-	-	211
4	4	-	-	-
-	-	-	-	-
754	543	-	-	211
2,090	610	-	-	1,480
4	4	-	-	-
-	-	-	-	-
2,094	614	-	-	1,480

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) צובר הכנסות ריבית.
- (3) נכלל בחובות פגומים.
- (4) סווג מחדש.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)
 1. ארגונים מחדש שבוצעו

31 בדצמבר 2013		
מס' חוזים	יתרת חוב	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
(במיליוני ש"ח)		
פעילות לווים בישראל		
ציבור - מסחרי		
17	35	23
בינוי ונדל"ן - בינוי		
15	165	138
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן		
-	-	-
שרותים פיננסיים		
75	5	5
מסחרי - אחר		
107	205	166
סך הכל מסחרי		
-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור		
753	7	7
אנשים פרטיים - אחר		
860	212	173
סך הכל ציבור - פעילות בישראל		
-	-	-
בנקים בישראל		
-	-	-
ממשלת ישראל		
860	212	173
סך הכל פעילות בישראל		
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור - מסחרי		
12	166	166
בינוי ונדל"ן		
63	322	321
מסחרי אחר		
75	488	487
סך הכל מסחרי		
52	7	7
אנשים פרטיים		
127	495	494
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל		
-	-	-
בנקים בחו"ל		
-	-	-
ממשלות בחו"ל		
127	495	494
סך הכל פעילות בחו"ל		
987	707	667
סך הכל ציבור		
-	-	-
סך הכל בנקים		
-	-	-
סך הכל ממשלות		
987	707	667
סך הכל		

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל ההפרשה להפסדי אשראי, יכללו גילויים בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2013 בדרך של מכאן ואילך. ראה גם באור 1.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)
 2. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו²

31 בדצמבר 2013		
מס' יתרת חוב	חוזים רשומה (3)	
		(במיליוני ש"ח)
פעילות לווים בישראל		
ציבור - מסחרי		
14	46	בינוי ונדל"ן - בינוי
21	17	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	2	שרותים פיננסיים
55	91	מסחרי - אחר
90	156	סך הכל מסחרי
-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
11	523	אנשים פרטיים - אחר
101	679	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	בנקים בישראל
-	-	ממשלת ישראל
101	679	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור - מסחרי		
8	4	בינוי ונדל"ן
90	27	מסחרי אחר
98	31	סך הכל מסחרי
3	16	אנשים פרטיים
101	47	סך הכל ציבור - פעילות חו"ל
-	-	בנקים בחו"ל
-	-	ממשלות בחו"ל
101	47	סך הכל פעילות בחו"ל
202	726	סך הכל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
 (3) יתרת החוב הרשומה לסוף הרבעון בו בוצע הכשל.

ב. חובות¹ (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור
יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)², סוג החזר וסוג ריבית

31 בדצמבר 2013				
סיכון אשראי	מזה: בולט(2)	מזה: ריבית(2)	חוף מאזני	סך הכל
	ובלון	משתנה	סך הכל	
(במיליוני ש"ח)				
שיעבוד ראשון: שיעור המימון עד 60%	37,175	28,542	762	60%
מעל 60%	1,587	24,177	372	60%
שיעבוד משני או ללא שיעבוד	43	600	1,061	
סך הכל	4,668	53,319	2,195	68,493

31 בדצמבר 2012				
סיכון אשראי	מזה: בולט(2)	מזה: ריבית(2)	חוף מאזני	סך הכל
	ובלון	משתנה	סך הכל	
(במיליוני ש"ח)				
שיעבוד ראשון: שיעור המימון עד 60%	32,413	25,351	2,265	60%
מעל 60%	1,900	23,649	1,646	60%
שיעבוד משני או ללא שיעבוד	61	659	23	
סך הכל	4,862	49,659	3,934	63,355

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (ב-2013 למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת. מידי רבעון נבדקת ההפרשה הקבוצתית המינימאלית בשיעור של 0.35% כנדרש בהוראות בנק ישראל מול ההפרשה בשיעור של 0.75% הנדרשת על אשראי בעל LTV הגבוה מ-60%. יש לציין כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת על פי LTV.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2013				
סיכון אשראי	מספר לווים (3)	אשראי (1)	חוץ מאזני (2)	תקרת האשראי (באלפי ש"ח)
				מ
				עד
				מ
				0
1,493	818,393	719		10
3,397	349,560	1,947		20
7,809	436,336	5,048		40
9,365	355,994	10,838		80
6,175	209,872	16,358		150
3,460	134,733	24,178		300
2,497	76,532	28,660		600
3,006	29,080	20,275		1,200
1,992	6,824	8,168		2,000
2,335	4,198	8,902		4,000
2,691	2,272	9,737		8,000
5,461	1,799	17,391		20,000
6,454	817	15,722		40,000
18,538	688	35,878		200,000
13,871	107	14,980		400,000
11,916	42	10,814		800,000
2,188	9	6,564		1,200,000
2,539	5	4,382		1,600,000
2,795	2	519		2,000,000
3,777	3	2,607		2,400,000
41	1	2,376		2,800,000
-	-	-		3,200,000
583	1	2,941		3,523,640
112,383	2,427,268	249,004		סך הכל

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש"ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות.

(1) לפני השפעת הפרשות להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לוויים, ובתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 4,247 מיליוני ש"ח. עיסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי שויכו למדרגות האשראי בשיטת איחוד השכבות.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(3) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

הגדרת "לווה" וכן הגדרת חבות, לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני הינן בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים".

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

31 בדצמבר 2012(4)				
סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	אשראי (1)	מספר לווים (3)	תקרת האשראי (באלפי ש"ח)	
(במיליוני ש"ח)			מ	עד
1,494	764	773,134	0	10
3,236	1,769	325,954	10	20
7,188	4,423	392,182	20	40
8,920	8,723	309,081	40	80
6,064	10,493	155,540	80	150
3,219	13,631	83,794	150	300
2,387	21,770	58,307	300	600
3,053	26,464	36,118	600	1,200
2,089	12,593	9,748	1,200	2,000
2,572	11,481	5,191	2,000	4,000
3,065	10,712	2,509	4,000	8,000
5,303	17,799	1,825	8,000	20,000
6,878	17,619	885	20,000	40,000
19,373	39,400	741	40,000	200,000
13,675	16,652	112	200,000	400,000
10,720	15,028	46	400,000	800,000
4,222	4,464	9	800,000	1,200,000
1,052	5,723	5	1,200,000	1,600,000
-	-	-	1,600,000	2,000,000
2,122	4,312	3	2,000,000	2,400,000
-	-	-	2,400,000	2,800,000
62	2,878	1	2,800,000	3,200,000
1,126	2,175	1	3,200,000	3,301,000
107,820	248,873	2,155,186	סך הכל	

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש"ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות.

(1) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. בתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 3,495 מיליוני ש"ח.

עסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי שויכו למדרגות האשראי בשיטת איחוד השכבות.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מנגלות החבות של לווה.

(3) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

(4) סווג מחדש.

ד. מידע אודות הלוואות שנמכרו

תמורה בסך 718 מיליון ש"ח התקבלה עבור הלוואות מסחריות שנמכרו בשנת 2013 (234 מיליוני ש"ח בשנת 2012).

באור 5 - אשראי לממשלות

2012 בדצמבר 31	2013 בדצמבר 31	
		(במיליוני ש"ח)
283	338	אשראי לממשלה
159	220	אשראי לממשלות זרות
442	558	סך כל האשראי לממשלות

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

א. הרכב

2012 בדצמבר 31	2013 בדצמבר 31	
		חברות כלולות
		(במיליוני ש"ח)
2,129	1,689	סך כל השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות רכוש אחר ומוניטין)
1,360	1,000	מזה - רווחים שנצברו ממועד הרכישה
		סעיפים שנצברו בהון ממועד הרכישה:
(52)	(141)	התאמות בגין כלולות
		פרטים בדבר מוניטין ורכוש לא מוחשי אחר:
0-20 שנה	0-20 שנה	קצב ההפחתה
218	228	הסכום המקורי, נטו
151	157	יתרה להפחתה

פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות

2012 בדצמבר 31	2013 בדצמבר 31	
		ערך בספרים שווי השוק
		(במיליוני ש"ח)
3,367	2,526	1,137
1,568		
		החברה לישראל בע"מ

ב. חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות

2011	2012	2013	
			(במיליוני ש"ח)
143	(31)	(313)	חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות
5	(36)	20	הפרשה למסים נדחים
			חלק הקבוצה ברווחים
148	(67)	(293)	של חברות כלולות לאחר השפעת המס

ג. פרטים בדבר חברות מוחזקות

1. החזקות בתאגידי החזקה ריאליים (קונגלומרט)

החזקות הבנק בתאגידיים ריאליים כפופה למגבלות הקבועות בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"). חוק הבנקאות קובע, בין היתר, בסעיף 24א' לחוק, כי תאגיד בנקאי רשאי להחזיק יותר מ-1% באמצעי שליטה בקונגלומרט אחד בלבד (תאגיד שהונו עולה על כ-2,000 מיליון ש"ח והפועל ביותר משלושה ענפי משק). הבנק מחזיק בקונגלומרט - החברה לישראל.

יצויין כי על פי החקיקה שהתקבלה בעקבות הרפורמה בשוק ההון, בנק רשאי להחזיק חמישה אחוזים בהון חברה לביטוח ועשרה אחוזים בהונו של תאגיד השולט בחברה לביטוח. כמו כן על פי תיקון חוק הבנקאות (רישוי) ממרס 2010 בנק רשאי להחזיק בחברה לביטוח אחת בלבד שהונה העצמי על פי סעיף 35 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, עולה על 2,000 מיליון ש"ח.

2. פרטים על חברת בת שאוחדה לראשונה

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם (להלן: "הסכם הרכישה") בין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי"), במישרין או באמצעות חברה שבשליטתו, לבין Island Tower Foundation, Helena S. Safdié Levy, Edmundo Safdié, ו-G.R.S. Participations S.a.r.l, בעליהם של Bank Safdié SA בשוויץ (להלן: "בנק ספדיה"), לפיו ירכוש לאומי את מלוא הון המניות בבנק הנרכש, בכפוף לקיום תנאים מתלים המפורטים בהסכם. ביום 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים המפורטים בהסכם, הושלמה עסקת הרכישה ולאומי רכש את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. בהתאם להסכם הרכישה, סך הכל התמורה ששולמה במועד סגירת העסקה היא כ-143 מיליון פר"ש, כאשר כ-110 מיליון פר"ש מתוכה שולם למוכרים והיתרה בסך של כ-33 מיליון פר"ש הופקדה בנאמנות להבטחת התאמות בתמורה הנגזרות משינויים בנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה במשך 24 חודשים מיום השלמת העסקה, והתאמות נוספות בהתאם לנוסחאות שהוסכמו בין הצדדים. עודף העלות הסתכם בסך 138 מיליון ש"ח כאשר 53 מיליון ש"ח בניכוי עתודה למס יוחסו לתיקי לקוחות. ב-3 בינואר 2012 הושלם המיזוג באופן פורמלי ובמסגרתו מוזגה הפעילות של בנק ספדיה עם פעילותו של בנק לאומי שוויץ.

ליום הרכישה (במיליוני ש"ח)	
סך הכל נכסים (1)	3,141
יתרת עודף עלות מיוחס בניכוי עתודה למס	53
יתרת מוניטין שנוצר ברכישת חברת בת	85
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק מיום הרכישה	2

(1) כפי דיווח הבנק.

3. פרטים בנושא ירידת ערך

לאור שינויי רגולציה בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית בעולם, ובשוויץ בפרט, המייקרים את עלות השירות, ולאור השפעתם הצפויה של שינויים אלה גם על לאומי פרייבט בנק (לשעבר: בנק לאומי שוויץ), הפחית הבנק את יתרת המוניטין בסך 76 מיליון ש"ח.

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ד. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

1. חברות בת מאוחדות¹

31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		פרטים על החברה	שם החברה
2012	2013	2012	2013	2012	2013		
השקעה במניות		חלק בהון		חלק בזכויות			
לפי שווי מאזני		הצבעה		המקנה זכות לקבלת רווחים			
(במיליוני ש"ח)		(%)		(%)		(%)	
בישראל							
524	550	99.7	99.7	99.7	99.7	עסקי בנק כללי	בנק ערבי ישראלי בע"מ
58	58	100.0	100.0	100.0	100.0		לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ
105	105	99.8	99.8	99.6	99.6		לאומי לפיתוח התעשייה בע"מ
426	676	100.0	100.0	100.0	100.0	שירותים עסקיים ופיננסים	לאומי פרטנרס בע"מ (3)
964	986	99.8	99.8	99.5	99.5	החכרת ציוד ומתן הלוואות	לאומי-טק בע"מ (4)
						גיוס כספים באמצעות הנפקת אגרות חוב	לאומי חברה למימון בע"מ
158	157	100.0	100.0	100.0	100.0		
986	1,122	80.0	80.0	80.0	80.0	מתן שירות כרטיסי אשראי	לאומי קארד בע"מ
19	21	100.0	100.0	100.0	100.0		לאומי ניירות ערך והשקעות בע"מ
34	38	100.0	100.0	100.0	100.0	שירותי תפעול לקופות גמל וקרנות נאמנות	לאומי שירותי שוק ההון בע"מ
474	503	100.0	100.0	100.0	100.0	החזקות פיננסיות	לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ
בחוץ לארץ							
540	504	100.0	100.0	100.0	100.0	חברת החזקות - רשומה בארה"ב	בנק לאומי לישראל קורפוריישן
2,016	1,897	99.9	99.9	99.9	99.9	עסקי בנק כללי - רשומה בארה"ב	בנק לאומי ארה"ב (5)
792	725	99.8	99.8	99.8	99.8	עסקי בנק כללי - רשומה בבריטניה	בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי
1,060	956	98.6	98.6	94.8	94.8	עסקי בנק כללי - רשומה בשוויצריה	Leumi Private Bank
93	81	100.0	100.0	100.0	100.0	ביטוח	לאומי רי לימיטד
153	164	100.0	100.0	100.0	100.0	עסקי בנק כללי - רשומה בלוקסמבורג	בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.
254	247	99.9	99.9	99.9	99.9	עסקי בנק כללי - רשומה ברומניה	לאומי רומניה ס.א.
חברות המוחזקות על ידי בנק לאומי ארה"ב							
5,176	4,827	99.9	99.9	99.9	99.9		בנק לאומי פיננשיאל קורפוריישן (6)
3,720	3,426	99.9	99.9	99.9	99.9		לאומי ארה"ב חברה להשקעות (6)

ראה הערות בהמשך.

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013	
יתרת מוניטין ורכוש לא מוחשי		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		השקעות הוניות אחרות (7)		דיבידנד שנרשם		הון העצמי (2)		גופים שמחוץ לקבוצה		ערבויות עבור החברה לטובת גופים שמחוץ לקבוצה		סעיפים אחרים שנצברו	
-	-	103	106	157	104	-	80	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
552	578	(68)	213	1,177	1,195	-	-	115	37	-	-	552	578	115	37
2	2	27	22	-	-	-	-	-	1	-	-	2	2	-	1
-	-	12	13	-	-	12	13	4	0	12	13	-	-	4	0
-	-	144	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	8	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	(13)	(38)	-	-	-	-	(13)	(38)
56	52	90	64	-	-	-	-	(51)	(183)	-	-	56	52	(51)	(183)
-	-	42	(66)	505	480	-	-	5	-	-	-	-	-	5	-
-	-	(18)	(57)	195	186	146	61	20	(41)	-	-	-	-	20	(41)
-	-	9	5	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	18
12	25	15	10	56	40	-	-	8	2	-	-	12	25	8	2
49	10	8	(7)	-	-	-	-	17	-	-	-	49	10	17	-
-	-	(87)	(349)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	(22)	(233)	-	-	-	-	-	61	-	-	-	-	-	61

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ד. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות (המשך)

2. חברות כלולות

31 בדצמבר		31 בדצמבר		שם החברה	פרטים על החברה
2012	2013	2012	2013		
חלק בהון					
חלק בזכויות		המקנה זכות			
ההצבעה		לקבלת רווחים			
(%)	(%)	(%)	(%)		
18.1	18.1	18.1	18.1	חברת אחזקות	החברה לישראל בע"מ

- (1) הנתונים לגבי החברות המאוחדות משקפים את השקעת הבנק בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניכוי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות אחרות בקבוצת הבנק בגין ההשקעות האמורות.
- (2) כולל התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה של חברות מאוחדות לפי שווי הוגן.
- (3) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 100 מיליוני ש"ח.
- (4) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 82 מיליוני ש"ח. לשעבר לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.
- (5) ההשקעה בחברה נעשתה על ידי בנק לאומי לישראל קורפוריישן.
- (6) חברות נכסים שהוקמו על ידי בנק לאומי ארה"ב ומאוחדות בדוחות הכספיים שלהם. לחברות הון עצמי כנגד אשראים שהועברו מבנק לאומי ארה"ב. עקב התאמת הדוחות ותרגומם לשקלים, נוצרים רווחים (הפסדים) על ההון שבמאוחד מקוזזים מלאומי ארה"ב.
- (7) השקעות הוניות אחרות כוללות שטרי הון והלוואות בעלים.
- (8) יתרת מוניטין בניכוי הפסדים מצטברים לירידת ערך מוניטין.
- (9) הנתונים לגבי החברות הכלולות הינם על בסיס מאוחד.
- (10) כולל קרנות הפרשי תרגום וקרנות אחרות אשר נצברו בעודפים.

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013	
השקעות		השקעות		השקעות		השקעות		השקעות		השקעות		השקעות		השקעות	
במניות		במניות		במניות		במניות		במניות		במניות		במניות		במניות	
לפי		לפי		לפי		לפי		לפי		לפי		לפי		לפי	
שוי מאזני		שוי מאזני		שוי מאזני		שוי מאזני		שוי מאזני		שוי מאזני		שוי מאזני		שוי מאזני	
1,568		1,137		1,568		1,137		1,568		1,137		1,568		1,137	
3,367		2,526		3,367		2,526		3,367		2,526		3,367		2,526	
(110)		(340)		(110)		(340)		(110)		(340)		(110)		(340)	
81		-		81		-		81		-		81		-	
(22)		(42)		(22)		(42)		(22)		(42)		(22)		(42)	
30		109		30		109		30		109		30		109	
36		31		36		31		36		31		36		31	

מיזוג בלמ"ש

ביום 9 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון הבנק את ביצוע המיזוג של בלמ"ש עם ולתוך הבנק. ביום 10 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון בלמ"ש את ביצוע המיזוג כאמור. המיזוג בוצע ביום 31 בדצמבר 2012 ("מועד המיזוג").

ביום 31 בדצמבר 2012 הושלם המיזוג ונרשם ברשם החברות, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים להשלמתו.

המיזוג שבוצע הינו מיזוג סטטוטורי ובמסגרתו העביר בלמ"ש את נכסיו והתחייבויותיו לבנק, תוך חיסולו של בלמ"ש ללא פירוק בהתאם להוראות הפרק הראשון של החלק השמיני של חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובכפוף להוראות הפרק השני לחלק ה-2 לפקודת מס הכנסה כך שעם השלמת המיזוג חדל בלמ"ש מלהתקיים.

החל מיום 15 בינואר 2013 בוטל רישיון הבנק של בלמ"ש.

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה (המשך)

ה. מוניטין ורכוש בלתי מוחשי

עלות	מוניטין (במיליוני ש"ח)	תיקי ניירות ערך לקוחות	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2011	188	138	326
תוספות	1	-	1
עדכון בעקבות הקצאת עודף עלות (1)	85	(55)	30
ליום 31 בדצמבר 2012	274	83	357
תוספות	-	-	-
ליום 31 בדצמבר 2013	274	83	357
הפחתות והפסדים מירידת ערך			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	144	1	145
הפחתה לשנה	12	11	23
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	156	12	168
הפחתה לשנה	-	14	14
הפסד מירידת ערך	76	-	76
ליום 31 בדצמבר 2013	232	26	258
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2013	42	57	99
הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר 2011	44	137	181
ליום 31 בדצמבר 2012	118	71	189
ליום 31 בדצמבר 2013	42	57	99

(1) עדכון עקב הערכה מעודכנת להקצאת עודף העלות במסגרת צירוף עסקים.

א. הרכב

בניינים ומקרקעין (1) ציוד, ריהוט וכלי רכב תוכנות				
סך הכל				
(במיליוני ש"ח)				
עלות				
10,499	4,136	3,025	3,338	ליום 31 בדצמבר 2011
835	496	269	70	תוספות
(93)	(32)	(50)	(11)	גריעות
(3)	-	(1)	(2)	התאמות מהפרשי תרגום
11,238	4,600	3,243	3,395	ליום 31 בדצמבר 2012
722	481	171	70	תוספות
(159)	(103)	(15)	(41)	גריעות
(7)	-	(5)	(2)	התאמות מהפרשי תרגום
11,794	4,978	3,394	3,422	ליום 31 בדצמבר 2013
פחת שנצבר				
6,846	2,733	2,397	1,716	ליום 31 בדצמבר 2011
728	464	181	83	הפרשה בשנת הדיווח
47	-	-	47	הפסדים מירידת ערך שהוכרו
(87)	(31)	(47)	(9)	גריעות
(1)	-	-	(1)	התאמות מהפרשי תרגום
7,533	3,166	2,531	1,836	ליום 31 בדצמבר 2012
773	516	175	82	הפרשה בשנת הדיווח
(5)	-	-	(5)	הפסדים מירידת ערך שהוכרו
(145)	(101)	(12)	(32)	גריעות
8,156	3,581	2,694	1,881	ליום 31 בדצמבר 2013
3,638	1,397	700	1,541	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2013
3,705	1,434	712	1,559	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2012
3,653	1,403	628	1,622	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2011

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

ב. שיעור הפחת הממוצע:

2012 בדצמבר 31	2013 בדצמבר 31	
3.31%	3.38%	בניינים ומקרקעין -
16.16%	18.92%	ציוד, ריהוט וכלי רכב -
16.88%	19.50%	תוכנות-

באור 7 - בניינים וציוד (המשך)

- ג. הקבוצה הינה בעלת זכויות בדרך של שכירות או חכירה במקרקעין ובציוד לתקופה של מ-1 שנים עד 60 שנים מתאריך המאזן בסכום (לאחר פחת) של 134 מיליוני ש"ח בדומה לתקופה מקבילה אשתקד.
- ד. נדלין להשקעה - בניינים ומקרקעין שאינם בשימוש הקבוצה, בעיקר בניינים מושכרים, כלולים במאזן בסך - 26 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 28 מיליוני ש"ח).
- ה. סעיף בניינים וציוד כולל שיפורים וזכויות שכירות, לרבות תשלומים על חשבון. חלק מהבניינים על קרקע חכורה. נכסים בסך 216 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 209 מיליוני ש"ח) טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רישום מקרקעין. הסיבות העיקריות לאי רישום הינן העדר הסדר רישום מקרקעין באזור ("פרצלציה") ואי רישום פרויקט כבית משותף על ידי הקבלן/היזם.
- ו. בניינים העומדים למכירה בסך 66 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 62 מיליוני ש"ח) מוצגים לאחר ניכוי הפרשה להפסדים צפויים. השווי ההוגן של נכסים העומדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 141 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 101 מיליוני ש"ח).
- ז. יתרת התוכנות כוללת עלויות שהווננו במהלך השנה בקשר עם פיתוח תוכנות מחשב בסך 95 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 228 מיליוני ש"ח).

באור 8 - נכסים אחרים

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
(במיליוני ש"ח)		
2,598	2,955	מסים נדחים לקבל, נטו - ראה באור 26 (ז)
333	771	עודף היעודה לפיצויים מעל העתודה - ראה באור 15 (ג)
12	11	נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשאים בעייתיים
404	378	שווי פוליסת ביטוח בשלוחה בחו"ל
60	66	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות הוצאות הנפקה להפחתה של אגרות חוב, שטרי התחייבויות וכתבי התחייבות נדחים
57	43	
167	161	הכנסות לקבל
226	189	הוצאות מראש
672	428	חייבים אחרים ויתרות חובה
4,529	5,002	סך כל הנכסים האחרים

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר 2012 (1)	31 בדצמבר 2013	
		(במיליוני ש"ח)
בישראל		
לפי דרישה		
714	800	אינם נושאים ריבית
57,548	78,022	נושאים ריבית
58,262	78,822	סך הכל לפי דרישה
198,186	177,970	לזמן קצוב
256,448	256,792	סך כל פיקדונות בישראל ²
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
16,358	14,634	אינם נושאים ריבית
735	840	נושאים ריבית
17,093	15,474	סך הכל לפי דרישה
15,997	13,737	לזמן קצוב
33,090	29,211	סך כל פיקדונות מחוץ לישראל
289,538	286,003	סך כל פיקדונות הציבור
² מזה :		
136,847	125,774	פיקדונות של אנשים פרטיים
22,059	29,554	פיקדונות של גופים מוסדיים
97,542	101,464	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ראה הערות בעמוד הבא.

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר 2012 (1)	31 בדצמבר 2013	
		(במיליוני ש"ח)
91,006	88,210	עד 1
86,528	79,246	מעל 1 ועד 10
53,321	53,138	מעל 10 ועד 100
34,260	33,405	מעל 100 ועד 500
24,423	32,004	מעל 500
289,538	286,003	סך הכל

(1) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פקדונות, למעט דרישות הגילוי על פיקדונות של גופים מוסדיים שגויסו בישראל אשר הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2013. ההוראה כוללת בין השאר הפרדה בין גילוי על פיקדונות שגויסו בישראל לאלו שגויסו בחו"ל ודרישת גילוי חדשה לפי גודל. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה באור 1.

31 בדצמבר 2012 (1)	31 בדצמבר 2013	(במיליוני ש"ח)
בישראל		
בנקים מסחריים:		
2,295	2,563	פיקדונות לפי דרישה
1,007	1,040	פיקדונות לזמן קצוב
428	506	קיבולים
בנקים מרכזיים:		
28	60	פיקדונות לפי דרישה
-	-	פיקדונות לזמן קצוב
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים:		
-	-	פיקדונות לפי דרישה
2	3	פיקדונות לזמן קצוב
52	64	קיבולים
בנקים מרכזיים:		
75	67	פיקדונות לפי דרישה
186	7	פיקדונות לזמן קצוב
4,073	4,310	סך כל הפיקדונות מבנקים

(1) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פקדונות, למעט דרישות הגילוי על פיקדונות של גופים מוסדיים שגויסו בישראל אשר הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2013. ההוראה כוללת בין השאר הפרדה בין גילוי על פיקדונות שגויסו בישראל לאלו שגויסו בחו"ל ודרישת גילוי חדשה לפי גודל. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה באור 1.

שעור תשואה		משך חיים	
פנימי (1)		ממוצע (1)	
31 בדצמבר	(%)	(שנים)	(שנים)
2012	2013		
(במיליוני ש"ח)			
אגרות חוב ושטרי התחייבות (2):			
1,282	980	5.0	1.6
כתבי התחייבות נדחים (2):			
6,301	4,554	2.8	4.5 (3)
19,932	19,897	2.0	3.5 (3)
10	10	4.1	5.3 (3)
27,525	25,441		(6) (5)

- (1) משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווים לפי שיעור התשואה הפנימי. שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את תזרים התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית.
- (2) יתרת הנכיון בקיזוז הפרמיה על אגרות חוב ועל כתבי התחייבות נדחים שטרם נזקפה לדוח רווח והפסד קוֹזָה מאגרות החוב.
- (3) משך חיים ממוצע למועד שינוי הריבית מבוסס על חישוב משך חיים ממוצע אפקטיבי כפי שמחושב לצורך תוספת ד'. בכתבי התחייבות נדחים לא צמודים 2.01 שנים, בצמודים למדד 3.64 שנים ובכתבי התחייבות נדחים בפר"ש 0.80 שנים.
- (4) מזה שטרי הון נדחים (לא סחירים) המהווים הון משני עליון בסך 520 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 510 מיליוני ש"ח) אשר בנסיבות מסוימות ניתנים להמרה למניות.
- (5) ביום 16 במאי 2011, בהתאם להיתר שהתקבל מרשות ניירות ערך, פרסמה לאומי למימון תשקיף מדף להנפקת עד 9 סדרות של אגרות חוב (סדרות 179 עד 187), ועד 11 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות יד' עד כד'), כל אחת מהן בערך נקוב של עד 4 מיליארד ש"ח. כמו כן, מאפשר תשקיף המדף הנפקת עד 2,950,000,000 ש"ח ע.נ של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב') ו-3,350,000,000 ש"ח ע.נ של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') במסגרת הרחבת סדרות סחירות, שהונפקו לראשונה באמצעות דוח הצעת מדף מיום 14 בספטמבר 2010. תוקף תשקיף המדף מיום 16 במאי 2011 הינו לשנתיים מיום פרסומו. על פי דוח הצעת מדף מיום 7 בספטמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-1.4 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרות יב' ו-יג' כמפורט להלן:
- כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,142,941,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,144,083,941 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש יולי 2010, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 2.6% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).
- כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יג' בסך 276,039,000 ש"ח ע.נ., (תמורה בסך 275,486,922 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, אינם צמודים (קרן וריבית) למדד כלשהו, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 5.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).
- כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כהון רובד 2 תחתון.
- על פי דוח הצעת מדף מיום 9 בנובמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-2 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרה יב' והנפקת סדרה יד' כמפורט להלן:
- כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,078,669,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,105,635,725 ש"ח). למידע נוסף בגין כתבי התחייבות נדחים סדרה יב' ראה לעיל.
- כתבי התחייבות נדחים סדרה יד' בסך 860,745,000 ש"ח ע.נ. עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 9 בנובמבר 2020, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש ספטמבר 2011, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 3.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2020 (כולל).
- כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כהון רובד 2 תחתון.
- (6) בשנת 2012 ביצעה החברה הנפקה אחת לציבור וזאת על פי תשקיף מדף שפורסם ביום 15 במאי 2011 ועל-פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 25 בינואר 2012. בהנפקה זו הונפקו לציבור כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ג) וכתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ד), במסגרת הרחבה של סדרות נסחרות, כדלקמן:
1. 1,280,000,000 ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ג), רשומים על שם, עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, אינם צמודים (קרן וריבית) למדד כלשהו, ונושאים ריבית שנתית בשיעור של 5.40% לשנה (ריבית אפקטיבית 5.1%), אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017. בהתאם לתוצאות המכרז, שנערך על מחיר היחידה, כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה י"ג) הונפקו במחיר של 1.035 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.נ., בתמורה של 1,324,800,000 ש"ח.
2. 1,010,000,000 ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ד), רשומים על שם, עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בנובמבר 2020, צמודים (קרן וריבית) למדד המחירים לצרכן, ונושאים ריבית שנתית בשיעור של 3.40% לשנה (ריבית אפקטיבית 3.35%), אשר תשולם ביום 10 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2020. בהתאם לתוצאות המכרז, שנערך על מחיר היחידה, כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה י"ד) הונפקו במחיר של 1.011 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.נ., בתמורה של 1,021,110,000 ש"ח.
- כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרות י"ג-י"ד) שהונפקו כאמור נרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, והתמורה שקיבלה החברה מהנפקתן הופקדה בבנק לאומי לשימוש על-פי שיקול דעתו ועל אחריותו, בתנאי פרעון והצמדה הזהים לתנאי אותה סדרה וריבית בגובה הריבית שנושאת אותה סדרה בתוספת מרווח בשיעור של 0.1% לשנה.

2012 בדצמבר 31	2013 בדצמבר 31	
(במיליוני ש"ח)		
144	140	עתודה למסים נדחים, נטו - ראה באור 26(ז)
68	310	עודף הפרשות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו
4,960	5,524	עודף עתודות על יעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה - ראה באור 15(ג)
912	931	הפרשה לחופשה שלא נוצלה ולמענקי יובל
460	597	הכנסות מראש
447	412	הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפי אשראי חוץ מאזניים
306	632	הוצאות לשלם בגין שכר והוצאות נלוות
5,931	6,156	זכאים בגין כרטיסי אשראי
344	327	הוצאות לשלם
484	858	שווי שוק של ניירות ערך שנמכרו בחסר
1,520	1,446	זכאים אחרים ויתרות זכות
15,576	17,333	סך כל ההתחייבויות האחרות

א. הון המניות

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		מניות רגילות בנות 1.0 ש"ח
מונפק ונפרע *	רשום (ש"ח)	מונפק ונפרע *	רשום (ש"ח)	
1,473,551,221	3,215,000,000	1,473,551,221	3,215,000,000	

* כל המניות שהונפקו רשומות על שם. המניות שהונפקו ושיונפקו הומרו או יומרו לסטוק רגיל הניתן להעברה ביחידות בנות 1.0 ש"ח.

הסטוק הרגיל רשום למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

400,000,000 ש"ח ע.נ. פיקדונות/שטרי הון נדחים (לא סחירים) צמודי מדד, שהונפקו ביוני וביולי 2002, הניתנים לפרעון ביוני וביולי 2101 ואשר הוכרו על ידי בנק ישראל כהון משני עליון של הבנק, ניתנים להמרה בנסיבות מסוימות אשר הוגדרו על ידי המפקח על הבנקים בהתאם לנוסחת המרה כקבוע בתנאי הפיקדון/שטר הון נדחה, ב-153,102,276 מניות רגילות של הבנק, נכון לתאריך הדוח.

ב. התקשרויות להקצאת מניות

מדיניות התגמול לנושאי המשרה של הבנק בגין השנים 2013 ו-2014 עד 2016, קובעת, בין היתר, את התנאים לזכאות נושאי המשרה בבנק למענק שנתי מותנה ביצועים, ככל שיהיו זכאים למענק שנתי מותנה ביצועים. בהתאם לנדרש בהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, חמישים אחוזים (50%) מהמענק השנתי המשתנה הנ"ל מוענק לנושאי המשרה באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (PSU), כאשר כל יחידת PSU מהווה זכות נדחית ומותנית לקבלת מניה רגילה אחת בת 1 ש"ח ערך נקוב של הבנק. יחידות ה-PSU תוקציינה לנושאי המשרה הזכאים בסמוך לאחר הדיווח על התוצאות הכספיות של המערכת הבנקאית של שנת המענק.

יחידות PSU כאמור טרם הוקצו על ידי הבנק.

בהתאם לאמור במדיניות התגמול, שיעור הכמות הכוללת והמצטברת של יחידות ה-PSU שתוקציינה לכלל הבכירים (יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל הראשי וחברי הנהלת הבנק) בגין כל שנות תכנית המענקים (2013 עד 2016) לא תעלה על 0.38% מההון המונפק והנפרע של הבנק. (ראה ביאור 15.ז).

ג. דיבידנד

בגין השנים 2011-2013, הבנק לא חילק דיבידנדים.

מגבלות בחלוקת הדיבידנדים

בנוסף למגבלות על פי חוק החברות, ביום 15 בינואר 2013 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים. לאור דרישות שנוספו בשנים האחרונות להוראות הדיווח לציבור המחייבות לרשום רווחים והפסדים מסוימים של הבנק ברווח כולל אחר ולא ברווח והפסד, עודכנו המבחנים לחלוקת דיבידנד. בהתאם לעדכון, "רווחים ראויים לחלוקה" כוללים את מרכיבי רווח כולל אחר והבנק לא יבצע חלוקת דיבידנד (אלא אם קיבל מראש את אישור המפקח) בין היתר כאשר:

- יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור
- אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל

- כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.

בתיקון אף נקבע כי הבנק לא יבצע חלוקה מתוך קרנות הון, או מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר.

התיקון נכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013.

כמו כן, במכתב המפקח על הבנקים בנושא מדיניות הון לתקופת ביניים, נקבע כי לא יחלק תאגיד בנקאי דיבידנד אם אינו עומד ביחס הון ליבה של לפחות 7.5% או אם חלוקה כאמור תגרום לאי עמידה ביחס הנ"ל. בנוסף, במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל 3- יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטייה הוא עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו (לפירוט נוסף ראה באור 13.א.ה. להלן).

על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש או בכתב את אישורו של המפקח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

באור 13א - הון והלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

הון רגולטורי והלימות הון מחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא
"מדידה והלימות ההון" (באזל II)

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
(במיליוני ש"ח)		
א. בנתוני המאוחז		
הון לצורך חישוב יחס ההון		
24,312	26,263	הון רובד 1, לאחר ניכויים
17,978	15,007	הון רובד 2, לאחר ניכויים
42,290	41,270	סך הכל הון כולל
יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
(3) 253,895	247,548	סיכון אשראי
9,710	10,510	סיכונים שוק
20,841	20,426	סיכון תפעולי (2)
284,446	278,484	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
יחס ההון לרכיבי סיכון		
8.55%	9.43%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.87%	14.82%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
ב. חברות בנות משמעותיות		
בנק ערבי ישראלי		
10.84%	11.85%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.76%	12.50%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
לאומי קארד בע"מ		
16.00%	16.00%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
16.00%	16.00%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
בנק לאומי ארה"ב (1)		
11.56%	11.70%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.47%	14.54%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.00%	10.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים

(1) שלוחה בארה"ב אינה מחויבת לחשב יחס הלימות ההון בהתאם לבאזל 2 לפיכך היחסים המוצגים הינם לפי באזל 1.

(2) הקצאת הון נדבך 1 בגין הסיכון התפעולי הינה על פי הגישה הסטנדרטית.

(3) הוצג מחדש.

באור 13א - הון והלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

הון רגולטורי והלימות הון מחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא "מדידה והלימות ההון" (באזל II) (המשך)

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
(במיליוני ש"ח)		
ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)		
הון רובד 1		
		הון עצמי
24,426	26,244	
307	340	זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו
235	168	בניכוי מוניטין
105	88	בניכוי נכסים בלתי מוחשיים
-	-	בניכוי הפסדים בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה
81	65	בניכוי ניכויים אחרים מהון רובד 1
24,312	26,263	סך הכל הון רובד 1
הון רובד 2		
א. הון רובד 2 עליון		
		45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה
333	100	
428	428	הפרשה כללית לחובות מסופקים
6,071	6,149	מכשירי הון מורכבים
ב. הון רובד 2 תחתון		
11,228	8,395	כתבי התחייבויות נדחים
ג. ניכויים מהון רובד 2		
56	61	השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית
26	4	ניכויים אחרים
17,978	15,007	סך הכל הון רובד 2

ד. מגבלות על הלוואות לדיור

הבנק מיישם את הוראות מכתב המפקח על הבנקים בנושא עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור, אשר כולל דרישות חדשות בנושא הלימות הון:

- משקל הסיכון בגין הלוואות לדיור - נקבעו דרישות הון מחמירות לגבי הלוואות לדיור שהוענקו החל מיום 1 בינואר 2013. דרישות ההון החדשות תלויות ביחס ה-LTV כמפורט להלן:
 - LTV מתחת ל-45% - שיעור שקלול של 35%
 - LTV מעל 45% אך מתחת ל-60% - שיעור שקלול של 50%
 - LTV מעל 60% - שיעור שקלול של 75% (אם כשיר לאשראי קמעונאי פיקוחי) או גבוה מכך
- מקדם המרה לאשראי בגין ערבויות לפי חוק המכר לאחר מסירת דירה - הקטנה של מקדם האשראי המיוחס לערבויות להבטחת השקעה של רוכשי דירות מ-20% ל-10%, במקרה בו הדירה נמסרה למשתכן. הפחתה זו חלה גם על שיעור השקלול של ערבויות. תיקון זה חל רטרואקטיבית.

ביום 29 באוגוסט 2013 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בנושא מגבלות על הלוואות לדיור במסגרתו נקבע, בין היתר, כי תאגיד בנקאי נדרש להקצות משקל סיכון של 100% להלוואות לדיור שניתן להן אישור עקרוני החל מיום 1 בספטמבר 2013 ואילך בהן שיעור החוזר מההכנסה עולה על 40%. הבנק יישם את ההנחיות שנקבעו במכתב.

ה. ההשפעה הצפויה על אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בנושא מדידה והלימות ההון, על מנת להתאימן להנחיות באזל III. התיקונים להוראות הני"ל ייכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

בנוסף, ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא "דרישות הגילוי של באזל הנוגעות להרכב ההון". החוזר הני"ל קבע דרישות גילוי מעודכנות שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ הוראות באזל III. דרישות הגילוי ייכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014 ואילך. עם זאת, בדוחות הכספיים לשנת 2013 נדרשו הבנק לכלול גילוי בדבר ההשפעה הצפויה של יישום הוראות באזל III.

להלן מוצגת ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 וזאת בהתאם למצב הבנק ביום 31 בדצמבר 2013. בחישוב ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 הובאו בחשבון הוראות המעבר המפורטות לעיל.

יודגש כי הנתונים שהובאו כאומדן להשפעה הצפויה מיישום הוראות באזל III נערכו בהתאם למיטב ההבנה של הוראות הפיקוח על הבנקים בכל הקשור לאופן יישום ההוראות בדבר חישוב הניכויים מההון, ההתאמות הפיקוחיות, ויישום כללים אחרים לרבות הכללים בקשר להוראות המעבר. נוכח מורכבות ההוראה ופרסום עמדות הפיקוח בדבר יישומן ייתכן שיחולו שינויים בפרשנות ההוראה או במדיניות שתינקט ביישומה בשנת 2014 ואילך.

באור 13א - הון והלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ה. ההשפעה הצפויה על אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 (המשך)

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים החלות ביום 31 בדצמבר 2013 (באזל II) (במיליוני ש"ח)		בהתאם להוראות באזל III	ההשפעה הצפויה של יישום באזל III
א. הון רגולטורי לאחר הניכויים וההתאמות הפיקוחיות			
הון ליבה			
הון רובד 1 (באזל III - הון עצמי רובד 1)	26,263	157	26,420
הון רובד 2	15,007	(670)	14,337
סך הכל הון כולל	41,270	(513)	40,757
ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי	247,548	8,564	256,112
סיכונים שוק	10,510	-	10,510
סיכון תפעולי	20,426	-	20,426
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	278,484	8,564	287,048
ג. יחס הון לרכיבי סיכון			
יחס הון רובד 1 (באזל III - יחס הון עצמי רובד 1) לנכסי סיכון	9.43%	(0.23%)	9.20%
יחס הון כולל לנכסי סיכון	14.82%	(0.62%)	14.20%
יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים:			
יחס הון עצמי רובד 1	-	9.00%	9.00% (1)
יחס ההון הכולל	9.00%	3.50%	12.50% (1)

(1) החל מיום 1 בינואר 2015.

1. יעד הלימות ההון

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, המבטאת את תיאבון הסיכון שלה, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל וגבוהה מהשיעור הנדרש על פי תוצאת ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצון.

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראות סופיות לאימוץ המלצות באזל 3 בישראל, ובהן תיקון של הוראת ניהול בנקאי תקין 201 בנושא "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות". על פי הוראה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

הגעה ליעדים אלו תיושם בצורה הדרגתית. לאומי ישמור על מרווח תכנוני מעל ליעדים אלו.

בנוסף, כל התאגידים הבנקאיים בישראל יידרשו לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 12.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי גדול יידרש לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

בעקבות ניתוח מפת הסיכונים ב-ICAAP, החליט דירקטוריון הבנק לקבוע את יעד הלימות ההון הכולל של קבוצת לאומי, כך שלא יפחת מ-13.5% לאורך זמן.

הבנק נערך כדי לעמוד ביעדים המתוארים לעיל, התואמים את דרישות המפקח על הבנקים כפי שנכללו בהוראות.

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים

ליום 31 בדצמבר 2013 וליום 31 בדצמבר 2012, אגרות חוב וכתבי התחייבות שהונפקו על ידי חברות מאוחדות בארץ אינן מובטחות על ידי שעבודים שוטפים על נכסיהן. סניפים בחו"ל וחברות מאוחדות שיעבדו ניירות ערך ונכסים אחרים להבטחת פיקדונות שנתקבלו מ-FHLB (Federal Home Loan Bank) וכן התחייבויות מסויימות בהתאם לדרישת שלטונות הארצות בהן הם פועלים. הנכסים המשועבדים מסתכמים בסך 358 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 426 מיליוני ש"ח). סך ההתחייבויות בגין שועבדו הנכסים מסתכמות בסך 295 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 377 מיליוני ש"ח).

הבנק מבצע השאלות לזמן קצר של ני"ע במט"ח מהתיק הזמין, דרך מסלקת יורוקליר, ללקוחות אחרים של המסלקה ללא ידיעת זהות השואלים. ההשאלות מבוצעות בערבות מלאה של מסלקת יורוקליר שהינה מוסד פיננסי בדירוג AA+. שווי יתרת ניירות ערך המושאלים למסלקת יורוקליר ליום 31 בדצמבר 2013, עמד על כ-84 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 117 מיליוני ש"ח).

כחבר הבורסה לניירות ערך בתל אביב, הבנק הינו חבר בקרן הסיכונים של מסלקת הבורסה.

הסכום של קרן הסיכונים יהיה בגובה היתרה התקופתית לחיוב הגבוהה ביותר שהייתה לחבר בששת החודשים שהסתיימו בחודש הקלנדרי שקדם למועד העדכון. הקרן מעדכנת את הסכומים 4 פעמים בשנה.

בנוסף - הבנק חתם על מסגרת אשראי בגובה 150 מיליון דולר עם מסלקת יורוקליר להבטחת סליקת ניירות ערך של לקוחות. מסגרת האשראי מגובה בני"ע שמחזיק הבנק במסלקת יורוקליר.

כל אחד מהחברים בקרן הסיכונים משעבד ניירות ערך לטובת מסלקת הבורסה בטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן, אשר מבטיחים את חיובי החבר כלפי המסלקה ואת חלקו של החבר בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיחים בטחונות אלו גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם הבטחונות שהעמיד החבר האחר לא יספיקו לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הבטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת הבורסה, לפי הנמוך. סך כל אגרות החוב והפיקדונות ששועבדו על ידי הבנק למסלקת הבורסה, ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 80 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 74 מיליון ש"ח).

הבנק הינו חבר גם בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף. הבנק התחייב כלפי מסלקת המעו"ף לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאותיו במעו"ף עבור לקוחותיו, הנוסטרו שלו ומעסקאות מעו"ף של חבש"ס (חבר בורסה אחר שאינו סולק בעצמו במסלקת מעו"ף). סכום ההתחייבות של הבנק מוצג בבאור 18(א) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות.

הבנק משעבד למסלקת המעו"ף בטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן הסיכונים וכן בגין התחייבויותיו כאמור לעיל, אשר מבטיחים את חיוביו כלפי מסלקת המעו"ף ואת חלקו בקרן הסיכונים. בנוסף, מבטיחים הבטחונות את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים. במקרה שהבטחונות שהעמיד חבר אחר בקרן לא הספיקו לכיסוי כל חיוביו, רשאית מסלקת המעו"ף לממש גם את הבטחונות שהעמידו לה חברי קרן הסיכונים האחרים, בהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהם בקרן, עד לגובה הבטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת מעו"ף, לפי הנמוך.

לתאריך הדוח הכספי, חלקו של הבנק בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף עומד על כ-145 מיליון ש"ח (כ-12% מהקרן).

הבנק כמו כל חבר מסלקה אחר, רשאי להבטיח את חיוביו לקרן הסיכונים של מסלקת מעו"ף, באמצעות שעבוד אגרות חוב ממשלתיות ופיקדונות. סך כל אגרות החוב ששועבדו על ידי הבנק למסלקת המעו"ף, בגין פעילות הלקוחות, הנוסטרו וקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 983 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 1,380 מיליון ש"ח).

הבנק משתתף בהסדר להבטחת סופיות הסליקה במצבי כשל בהם אין יתרה מספקת בחשבון הסליקה של אחד או יותר מהמשתתפים האחרים, וזאת כמשתתף במערכת זה"ב ובעל חשבון סליקה במערכת וחבר במערכות התשלומים מס"ב ומסלקת הבנקים ("משתתף"). במקרה של כשל, ישא כל משתתף שלא כשל ("משתתף שורד") בחיובי המשתתף שכשל, על פי חלקו היחסי של המשתתף השורד חלקי ההפרש בין 100% לחלקו היחסי של המשתתף שכשל. חלקו היחסי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 במס"ב הינו 16.31% ובמסלקת הבנקים - 22.57% (אחוז זה מתעדכן אחת לשישה חודשים על פי המשקל היחסי של חיובי כל משתתף אשר הועברו במערכת התשלומים הרלוונטית בששת החודשים הקודמים). תקרה כוללת להשתתפות כל המשתתפים עומדת על 300 מליון ש"ח במס"ב ו-150 מליון ש"ח במסלקת הבנקים. במקרה של כשל, ביום העסקים העוקב ליום הכשל, מייד לאחר פתיחת המערכת, בנק ישראל ישגר למערכת הוראת תשלום רב-צדדית לחיוב חשבון הסליקה של המשתתף הכושל ולזיכוי חשבונות הסליקה של המשתתפים השורדים בסכום אותו שילם כל משתתף שורד במסגרת ההסדר, בתוספת ריבית בנק ישראל. הסדר הכשל לא נועד לטפל במצב של חדלות פירעון ידועה או קרובה לוודאית. במקרה של חדלות פירעון הטיפול יועבר לפיקוח על הבנקים.

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים זרים בהסכמים מסוג CSA - (Credit Support Annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין בנקים בעת מסחר בנגזרים. על פי ההסכמים מידי תקופה מבוצעת מדידה של שווי כלל העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש מחוייב הצד האמור להעביר לצד השני פיקדונות בגובה סכום החשיפה, עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2013 העמידה הקבוצה לטובת בנקים זרים פיקדונות בסכום כולל של 480 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 1,112 מיליון ש"ח).

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים זרים בהסכמים אשר על פיהם מופקדים על ידיהם סכומים בבנקים הזרים, לצורך ביצוע עסקאות עתידיות סחירות בבורסות בחו"ל עבורם ועבור לקוחותיהם. ליום 31 בדצמבר 2013 הפקידה הקבוצה בבנקים הנ"ל סכום של 170 מיליון דולר ארה"ב (31 בדצמבר 2012 - 268 מיליון דולר).

הבנק חתם על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד קבוע ראשון בדרגה ובהמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, לטובת בנק ישראל, את כל הנכסים והזכויות בחשבונות ספציפיים המתנהלים ע"ש בנק ישראל, במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, ב-Euroclear Bank או בכל מסלקה אחרת עליה יסכימו הבנק ובנק ישראל. הנכסים המשועבדים בחשבון ב-Euroclear Bank, או בחשבון אחר המתנהל במסלקה מחוץ לישראל, משועבדים גם בשעבוד צף ראשון בדרגה לטובת בנק ישראל.

שעבוד זה בא להבטיח את כל התחייבויות הבנק בקשר עם אשראים שבנק ישראל נתן או ייתן לבנק והעמדת בטוחות להבטחתם, כמפורט במסמכי האשראי, למעט אשראים על פי הסכם אשראי בין בנק ישראל לבנק ואגרת חוב מובטחת מיום 21 במאי 2008.

ביום 21 במאי 2008 חתם הבנק על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידיים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בשקלים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל.

שעבוד זה בא להבטיח אשראים שבנק ישראל יעמיד לרשות הבנק לצורך פעילות הבנק כספק שירותי נזילות בשקלים לבנק ה-CLS (Continuous Linked Settlement Bank) - CLS, בצרוף ריבית ועלויות והוצאות הכרוכות במימוש השעבוד, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח, בהתאם לתנאי הסכם האשראי שנחתם בין הצדדים לענין זה. לאומי לא ניצל אשראי מסוג זה במהלך השנים 2010-2013.

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים (המשך)

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
(במיליוני ש"ח)		
		המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:
1,435	1,360	ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
		השימושים בניירות ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות ערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים
1,007	624	ניירות ערך שהושאלו בעסקאות השאלת ניירות ערך כנגד מזומן

מלבד ניירות ערך אלו, נכון ליום המאזן, הועמדו כבטחון ניירות ערך נוספים המוצגים בסעיף ניירות ערך כמפורט לעיל, אשר המלווים אינם רשאים למכור או לשעבד.

הבנק חתם בספטמבר 2010 על שטר מישכון לפיו שיעבד לטובת בנק לאומי ארה"ב, על פי הוראות ה-Federal Reserve, פקדונות כספיים, בקשר עם אשראים הניתנים על ידי בנק לאומי ארה"ב בבטחון התחייבויות של בנק לאומי לישראל, לגיבוי התחייבויות אלה. סכום השעבוד ליום 31 בדצמבר 2013 היה 44 מיליון דולר ארה"ב. (49 מיליון דולר ארה"ב ליום 31 בדצמבר 2012).

א. חתימת הסכם קיבוצי בנושא ההפרטה

ביום 17 בנובמבר 2010 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין זכויות העובדים בין הבנק לבין נציגות עובדי הבנק ("ההסכם הקיבוצי" או "העסקה") וזאת בהמשך להסכמת והחלטת דירקטוריון הבנק. ההסכם הקיבוצי אושר על ידי ועדת הביקורת ולאחריה על ידי הדירקטוריון ביום 21 בנובמבר 2010, ועל ידי האסיפה הכללית ביום 28 בדצמבר 2010. על פי ההסכם הקיבוצי יוארך תוקף ההסכמות המפורטות בהסכם הקיבוצי המיוחד הנ"ל מיום 30 בנובמבר 2005 בין הבנק לבין נציגות העובדים ("ההסכם הקיבוצי הקודם"). על פי ההסכם הקיבוצי, ההסכמה שהיתה בהסכם הקיבוצי הקודם להאריך עד ליום 31 בדצמבר 2010 את תוקפם של חוקת העבודה וכל ההסכמים וההסדרים הקיבוציים, וכן כל הסיכומים, הנהלים והנוהגים המקנים זכויות לעובדי הבנק, הקיימים בבנק, כל אחד במעמדו, הוארכה לתקופה נוספת של ארבע שנים - עד ליום 31 בדצמבר 2014.

עוד נקבע בהסכם הקיבוצי, כי ה"שקט התעשייתי" כפי שהתחייבה בו נציגות העובדים כאמור בסעיף 7 להסכם הקיבוצי הקודם ימשיך להיות בתוקף.

ב. פיצויי פרישה ופנסיה

1. כללי

לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 (להלן "עובדי דור ב'") וטרם קבלו קביעות במועד חתימת הסכם קיבוצי מיוחד בשנת 2000 בעניין הסדר פנסיוני, קיימות הפקדות שוטפות לתוכנית פנסיה. תוכנית הפנסיה הינה תוכנית לפנסיה מקיפה צוברת בתוספת כיסוי ביטוחי נוסף למקרים של אובדן כושר עבודה ופטירה. לבנק לא תהיה כל חבות פנסיונית לגבי עובדים אלה להוציא השלמה לפיצויי פיטורין בהתאם להסכם.

לעובדים, שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 (להלן "עובדי דור א'") וקיבלו קביעות עד מועד חתימת ההסכם דלעיל, הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה, למעט אלו המוזכרים לעיל וב-3) להלן, הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי תגמולים או בקבלת פנסיה תוך ויתור על כספי התגמולים והפיצויים, והכל כפוף להוראות הדין. הזכאות לפנסיה מחושבת לפי שיעור של 40% בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה ושל 1.5% לכל שנה לאחר מכן, עד לשיעור מירבי של 70%.

העתודות לפיצויי פרישה מחושבות על בסיס המשכורת האחרונה של חודש אחד לכל שנת עבודה. היעודות בגין ההתחייבויות לפיצויי פרישה מופקדות בקופות גמל.

העתודות לפנסיה מבוססות על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון את שינוי גיל הפרישה על פי חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004. החישוב האקטוארי נערך בשיטת הערכה של הטבות נצברות בהתחשב בפרמטרים שונים, ביניהם הסתברות על בסיס ניסיון העבר לגבי שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכות כספי פיצויים ותגמולים (שיעור ניצול זכויות הפנסיה הקיים הינו כ-76% והיתר מושכים פיצויים ותגמולים) וכן ניסיון העבר לגבי נכות וכו'.

החישוב האקטוארי מבוסס על הוראות עדכניות של האקטואר הראשי במשרד האוצר לגבי שיעורי תמותה מחודש מרס 2013 אשר נקבעו על ידי הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון לחברות הביטוח, עקב השינוי בקצב השיפור בתוחלת החיים ואשר אומצו לאוכלוסיית עובדי הבנק.

חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס שיעור ההיוון שפורסם על ידי המפקח על הבנקים (4%) ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.

החישוב נעשה לפי תכנית פנסיה מקיפה הכוללת פנסיה זקנה, פנסיה נכות ופנסיה שאירים, ומביא בחשבון גם את העובדים שטרם מלאה תקופת הכשרתם לקבלת פנסיה (15 שנות עבודה).

במאזן כלולות עתודות לפי סכום ההתחייבות הגבוה מבין ההתחייבויות לפיצויים בתוספת כספי התגמולים לבין ההתחייבות לפנסיה. ההתחייבות לפנסיה של הבנק, לגבי עובדים שפרשו וברחו בפנסיה, וכן זו המוזכרת ב-(3) להלן, מכוסה על ידי עתודה לפנסיה, המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי אקטואר, כמצוין לעיל.

2. הטבות ל"בוגרי בל"ל"

"בוגרי לאומי" זכאים, פרט לתשלומי הפנסיה ו/או הפיצויים, כל בוגר לפי בחירתו, להטבות נוספות שעיקרן שי לחג, סקר רפואי (לחלק מהבוגרים) והשתתפות בעלויות רווחה נוספות ופעילויות חברתיות.

"בוגר לאומי" הינו מי שסיים עבודתו בבנק, בגיל כלשהו, לאחר שהשלים 25 שנות עבודה בבנק, או שסיים עבודתו בגיל הפרישה על פי החוק, לאחר שהשלים 15 שנות עבודה לפחות.

הסכום שנצבר ליום 31 בדצמבר 2013 עבור העלויות הצפויות בגין הזכויות הנ"ל בתקופה שלאחר תקופת ההעסקה על פי חישוב אקטוארי מסתכם בכ-139 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 128 מיליוני ש"ח).

3. תנאי העסקה ופרישה לבעלי חוזים אישיים

א. גבי' רקפת רוסק-עמינח מכהנת כמנכ"ל ראשי של הבנק החל מיום 1 במאי 2012. השכר החודשי של המנכ"ל הראשי, הוא בסך של 183,000 ש"ח (צמוד לעליית המדד הידוע בינואר 2013). המנכ"ל הראשי, לה הסכם העסקה במתכונת דור א' בבנק, עברה החל משנת 2013, לתנאי העסקה במתכונת דור ב', כדלקמן: זכויותיה של המנכ"ל הראשי לפנסיה תקציבית מהבנק בהתאם לזכויותיה כאמור להלן יהיו רק בגין המשכורת המוקפאת (משכורת המנכ"ל הראשי במועד המעבר מדור א' לדור ב' בתוספת הצמדה למדד), כאשר זכויותיה לגבי תוספות השכר מעבר למשכורת המוקפאת יהיו על פי תנאי דור ב' (הפרשות לקופת גמל ולקופה לפיצויים ללא זכויות לפנסיה תקציבית מהבנק).

בהתאם לתנאי כהונתה והעסקתה בבנק ובהתאם לעדכון שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 11 בפברואר 2014 (לאחר אישור ועדת התגמול והדירקטוריון), זכאית המנכ"ל הראשי, בעת ניתוק יחסי עובד-מעביד בינה לבין הבנק לתנאים הבאים: במקרה של פיטורין לפני שימלאו שלוש שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי - זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויי פיטורין בסכום השווה ל-250% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים. במקרה של פיטורין לאחר שימלאו שלוש שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי או במקרה של פרישה לגמלאות - זכאית המנכ"ל הראשי לבחור בין (א) פיצויי פיטורין בסכום השווה ל-200% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים; לבין (ב) קיצבת פרישה מיידית מן הבנק לפי תנאי דור א' שעבר לדור ב'. שיעור קיצבת הפרישה למנכ"ל הראשי הינו כמפורט בסעיף קטן ג' להלן לגבי חברי ההנהלה. הגדרת "פיטורים" לגבי המנכ"ל הראשי כוללת גם התפטרות עקב הרעה בתנאי עבודה, לרבות התפטרות כתוצאה משינויים שחלו בבנק ושאינם מאפשרים למנכ"ל הראשי להמשיך לתפקד כמנכ"ל ראשי, וזאת לדעת המנכ"ל הראשי באישור ועדת התגמול או הדירקטוריון. במקרה של התפטרות לפני שימלאו שלוש שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויים בסכום השווה ל-100% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים, כאשר אם ההתפטרות היא לאחר שימלאו שלוש שנים לכהונתה כמנכ"ל הראשי זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויים בסכום השווה ל-250% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים.

הבנק והמנכ"ל הראשי רשאים כל אחד, לסיים את יחסי העבודה במתן הודעה מוקדמת של שישה חודשים.

ועדת התגמול, הדירקטוריון והאסיפה הכללית (ביום 11 בפברואר 2014) אישרו כי המנכ"ל הראשי זכאית למענק שנתי מותנה ביצועים ולמענק שנתי קבוע, בהתאם ובכפוף לאמור במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כמפורט בסעיף 2 להלן, לגבי כל אחת מהשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016.

ב. חברי הנהלת הבנק להם הסכם העסקה במתכונת דור א' בבנק עברו החל משנת 2013 לתנאי העסקה במתכונת דור ב', כדלקמן: זכויותיהם לפנסיה תקציבית מהבנק בהתאם לזכויות המפורטות להלן יהיו רק בגין המשכורת המוקפאת (המשכורת במועד המעבר מדור א' לדור ב' בתוספת הצמדה למדד), כאשר הזכויות לגבי תוספות השכר מעבר למשכורת המוקפאת יהיו על פי תנאי דור ב' (הפרשות לקופת גמל ולקופה לפיצויים ללא זכויות לפנסיה תקציבית מהבנק).

ג. על פי תנאי העסקה דור א', חברי הנהלה של הבנק (בכפוף לאמור בסעיף קטן ב' לעיל) וקבוצת מנהלים בכירים (סמנכ"לים, עוזרים בכירים למנכ"ל ועוזרי מנכ"ל), זכאים במקרה של פיטורים, לפנסיה מיידית, אם צברו גיל בתוספת ותק בעבודה בבנק בסך הכל של 75 שנה או של 80 שנה בחוזים האישיים החדשים. שנות הכהונה כחבר הנהלה (אם העובד כיהן לפחות 7 שנים כחבר הנהלה) תספרנה כשנות ותק נוספות לצורך צבירת השנים כאמור. שיעור הפנסיה לחברי הנהלה הינו בשיעור של 40% בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה, ושל 1.5% לשנה בגין כל שנה עד לחתימה על חוזה אישי, 2% בגין כל שנה שהיה עם חוזה אישי ו-2.5% בגין כל שנה של כהונה כחבר הנהלה, עד לשיעור מירבי של 70%. שיעור הפנסיה לקבוצת המנהלים הבכירים הינו בשיעור של 40% לשנה בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה, 1.5% לשנה בגין כל שנה נוספת עד החתימה על החוזה ו-2% בגין כל שנה שלאחריה עד לשיעור מירבי של 70%. לחלופין, זכאים העובדים הני"ל לבחור, במקרה של פיטורים, בפיצויי פיטורין בגובה 200% (ו-250% אם לא צבר גיל בתוספת ותק בעבודה בבנק בסך הכל של 75 שנה או 80 שנה כאמור) מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים, ובמקרה זה אינם זכאים לפנסיה.

עובד המתפטר מרצונו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בגובה 100% ובתוספת כספי קופת התגמולים.

לבנק ולעובדים הני"ל יש אפשרות להפסיק את יחסי עובד-מעביד תוך מתן הודעה מוקדמת של שישה חודשים.

החוזים האישיים של חברי הנהלה קובעים בין היתר כי: עובד המתפטר מרצונו בהגיעו לגיל 62 שנה או יותר יהיה זכאי, בהתקיים מספר תנאים, לקבל פיצויי פיטורין בגובה 200% ובתוספת כספי קופת התגמולים. עובד שבעת סיום יחסי העבודה לא ניצל את חופשת היובל יהיה זכאי לתקופת הודעה מוקדמת של חודש אחד נוסף. בתקופת צינון, שאינה חופפת תקופת הודעה מוקדמת, העובד יהיה זכאי למשכורת וליתר התנאים הנלווים.

על פי החוזים האישיים עם חברי הנהלה של הבנק, שאינם נמנים על דור א' או על דור ב' בבנק, במקרה של פיטורים, חברי הנהלה אלו לא יהיו זכאים לפנסיה מהבנק, אלא לפיצויי פיטורין בגובה 250% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים מהם יקוזזו הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים. עובד כאמור המתפטר מרצונו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בגובה 100% ובתוספת כספי קופת התגמולים מהם יקוזזו הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים.

הבנק אישר חוזים אישיים לקבוצת מנהלים בכירים מקרב עובדי דור ב' בבנק, אשר זכאים לתוכנית פנסיה כאמור בפסקה הראשונה בבאור 15(ב)1 לעיל. מנהלים אלו אינם זכאים לפנסיה מהבנק בתנאי דור א'. לפיכך, נקבע בחוזים אישיים אלו כי הבנק מתחייב במקרה של פיטורים, לשלם פיצויים בגובה 250% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת ההפרשות לתגמולים ובקיזוז הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים.

אם פוטר מנהל אשר גילו הינו 55 שנה או יותר, ואשר ותק עבודתו בבנק הינו 25 שנה או יותר - אזי יהיה המנהל רשאי לבחור בעת פיטורים, בפיצויים בגובה 200% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת ההפרשות לתגמולים ובקיזוז הסכומים שנצברו בקופה לפיצויים. או לחילופין - לקבל את כל הכספים והזכויות בקופת הפיצויים והתגמולים, כאשר עד למועד הזכאות לקבלתם על פי תנאי תקנון הקופה והוראות הדין, הוא יהיה זכאי לקבל מהבנק קיצבה.

סכום ההוצאה המירבית הנוספת של הבנק, במידה והעובדים הכלולים בסעיף זה יפוטרו מיידית, יסתכם בסך - 388 מיליון ש"ח (כולל מס שכר על הפנסיה) (2012 - 364 מיליון ש"ח). הואיל ואין סבירות שכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית נעשתה הפרשה בגובה 25% מהסכום הנ"ל, סך של - 97 מיליון ש"ח (כולל מס שכר) (2012 - 110 מיליון ש"ח). הסכומים הנ"ל כוללים גם את חברי ההנהלה.

בוצע ייחוס ספציפי מתוך ההפרשה הנ"ל לחברי הנהלה שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בסך - 24 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 12 מיליון ש"ח).

4. יושב ראש הדירקטוריון של הבנק

ועדת הביקורת, הדירקטוריון והאסיפה הכללית של הבנק אישרו את תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון המועסק במשרה מלאה כיו"ר פעיל.

לבנק וליו"ר אפשרות להפסיק את ההתקשרות ביניהם במתן הודעה מוקדמת בת 6 חודשים. מובהר כי הבנק יהיה רשאי לדרוש כי תקופת ההודעה המוקדמת תהיה בעבודה בפועל, כולה או חלקה. בתקופת ההודעה המוקדמת יהיה זכאי היו"ר למשכורת ולכל יתר התנאים הנלווים.

הסתיימה העסקתו של היו"ר, מכל סיבה שהיא (למעט בנסיבות חריגות בהן ניתן לשלול מן היו"ר פיצויים), יהיה זכאי היו"ר לפיצויים בסך 150% מהמשכורת האחרונה כפול מספר שנות (ו/או כל חלק מהן) כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, וזאת בנוסף לזכאותו של היו"ר לכספים ולזכויות שנצברו בקופת הפיצויים ובקופת התגמולים. עוד התחייב היו"ר לתקופת צינון של 6 חודשים, בהן הינו זכאי למשכורת וכל יתר התנאים הנלווים. מובהר כי בתקופה בה תקופת הצינון חופפת את תקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה, יהיה היו"ר זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת.

עוד אישרו ועדת התגמול, הדירקטוריון והאסיפה הכללית (ביום 11 בפברואר 2014) כי יו"ר הדירקטוריון זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בהתאם ובכפוף לאמור במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כמפורט בסעיף-ז להלן, לגבי כל אחת מהשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016.

ג. פרטים על העתודות והיעודות

סכומי העתודות והיעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה הכלולים במאזן הם כדלקמן:

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
(במיליוני ש"ח)		
3,024	2,919	עתודות לפיצויי פרישה
(3,319)	(3,628)	יעודות לפיצויי פרישה (1)
5,096	5,644	עתודות לפנסיה
(174)	(182)	יעודות לפנסיה
4,627	4,753	עודף עתודות על יעודות, נטו
4,960	5,524	עודף עתודות על יעודות, נטו שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
333	771	עודף יעודות שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"
4,627	4,753	עודף עתודות על יעודות, נטו (2)

(1) הבנק וחברות מאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודות אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה.
 (2) עודף זה משקף בעיקר את ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה עבור הפנסיונרים של הבנק, כאשר הכיסוי להתחייבות זו הינו חלק מנכסי הבנק ושימושיו השוטפים.

סך כל ההתחייבויות לפנסיה לעובדים פעילים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999, מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2013 בסכום של 7,489 מיליון ש"ח. לכיסוי התחייבות זו עומדים כספי הפיצויים המופקדים בקופות מרכזיות לפיצויים בסך 2,465 מיליוני ש"ח המנוהלות על ידי חברה מנהלת בשליטת הבנק וכן כספי תגמולים ופיצויים שמופקדים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים בסך 3,790 מיליוני ש"ח המנוהלות על ידי חברה מנהלת בבעלות עמיתי הקופה, כאמור בסעיף (ו) להלן. כספי התגמולים מקוזזים מהתחייבויות לפנסיה ואינם מוצגים במאזן לכן גם אינם מפורטים בטבלה לעיל. הפער בין העתודות ליעודות הנ"ל הופרש על ידי הבנק ונכלל בין ההתחייבויות במאזן הבנק.

ד. מענקים בגין ותק בעבודה

עובדי הבנק וחלק מעובדי החברות המאוחדות זכאים עם הגיעם ל-20, 30 ו-40 שנות עבודה למענקים כספיים של מספר חדשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות.

לתאריך המאזן קיימת הפרשה בסך של 691 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 678 מיליוני ש"ח).

חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי ומביא בחשבון, על בסיס ניסיון העבר, את ההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק. חישוב זה נעשה על בסיס שיעור היוון שפורסם על ידי המפקח על הבנקים (4%) ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.

העתודה לחופשות המיוחדות נעשית על פי חישוב אקטוארי ובהתחשב בניסיון העבר לגבי ניצול חופשות אלו.

ה. עתודה לחופשה

בסעיף התחייבויות אחרות קיימת הפרשה בגין ימי חופשה שטרם נוצלו בסך 240 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 235 מיליוני ש"ח). חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים.

1. קופות התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק

הבנק מפקיד, עבור העובדים בדור א', כספים לתגמולים ולמרכיב פיצויים בקופת גמל לתגמולים ולפיצויים של עובדי הבנק, אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה.

עד סוף שנת 2012 ניהלה החברה המנהלת שתי קופות גמל לתגמולים ולפיצויים, שהיו מיועדות לעובדי בנק לאומי ולעובדי בנק לאומי למשכנתאות. החל מחודש ינואר 2013 מוזגו שתי הקופות לקופה אחת עבור כלל העובדים בדור א'.

הבנק מספק לחברה המנהלת את השירותים הנדרשים לה לניהול הקופה, כפי שהותר בחוק.

החל משנת 2008 הפכו הקופות לקופות גמל לא משלמות לקצבה, ולא ניתן למשוך מהן כספי תגמולים, אלא לאחר העברתם לקופות גמל משלמות לקצבה ובכפוף לתנאים שיחולו על קופות כאמור.

כמו כן החל משנת 2011 הוגבלה בחוק אפשרות הפרשת כספים לקופות מרכזיות לפיצויים, והבנק מפקיד את כספי הפיצויים בקופת התגמולים על שם עובדי הבנק.

2. תוכנית מענקים לבכירים

ביום 11 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור והמלצת ועדת תגמול ואישור הדירקטוריון, מדיניות תגמול לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק (לרבות נושאי משרה בכירה) בהתאם לתיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים לעניין מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ("מדיניות התגמול") הכוללת תוכנית מענקים לנושאי המשרה בבנק ("תוכנית המענקים"). מדיניות התגמול ותוכנית המענקים תהיינה תקפות לגבי כל אחת מהשנים 2013, 2014, 2015 ו-2016.

תוכנית המענקים קובעת, בין היתר, את אופן קביעת המענק השנתי המשתנה לבכירים ואת אופן קביעת המענק השנתי לנושאי משרה שאינם בכירים, את זכאות המנכ"ל הראשי למענק שנתי קבוע, את זכאות הבכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה למענק שנתי קבוע, ואת אפשרות האורגנים המוסמכים בבנק לאשר מענק חתימה לנושא משרה חדש בבנק. הכל בהתאם לקבוע במדיניות התגמול וכפי המפורט בתמצית להלן:

1. המענק השנתי המשתנה לבכירים:

1.1. המענק השנתי המשתנה לבכירים מבוסס, בין היתר, על שיעור התשואה להון של הבנק, על ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שנקבעו על ידי הדירקטוריון וביחס לקבוצות הבנקאיות האחרות, על ביצועי היחידות הרלבנטיות בבנק למדידת ביצועי כל אחד מהבכירים, ועל התפתחות התוצאות העסקיות של הבנק על פני זמן.

1.2. תנאי הסף המצטברים לקבלת המענק השנתי המשתנה לבכירים הם: (א) עובדי הבנק זכאים למענק בגין השנה הרלבנטית; (ב) הבנק השיג מינימום של 7.5% תשואה להון בשנה הרלבנטית; ו-(ג) הבנק עמד ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות הפיקוח על הבנקים בשנה הרלבנטית.

1.3. המענק השנתי המשתנה לבכירים מבוסס על קריטריונים מדידים ועל קריטריונים איכותיים, כדלקמן:

1.3.1. חלק המענק השנתי המשתנה המבוסס על קריטריונים מדידים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

1.3.1.1. ראשית, ייקבע סכום מענק שנתי משתנה בסיסי לכל אחד מהבכירים במונחי מנות תגמול חודשי קבוע (עלות מעביד של מנה חודשית אחת), על בסיס שיעור התשואה להון של הבנק לשנת המענק ובהתאם לתפקידו של כל בכיר ותחומי אחריותו בבנק ובקבוצה ("המענק השנתי הבסיסי"):

המענק השנתי הבסיסי ליו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל הראשי ובכירים שאינם נמנים על פונקציות ביקורת ובקרה (במספר מנות תגמול חודשי קבוע): 6 מנות בשיעור תשואה להון של 7.5%; 7 מנות בשיעור תשואה להון של 8%; 7.5 מנות בשיעור תשואה להון של 8.5%; 8 מנות בשיעור תשואה להון של 9%; 8.5 מנות בשיעור תשואה להון של 9.5%; 9 מנות בשיעור תשואה להון של 10%; 9.5 מנות בשיעור תשואה להון של 10.5%; ו-10 מנות בשיעור תשואה להון של 11% ומעלה.

המענק השנתי הבסיסי לבכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה (במספר מנות תגמול חודשי קבוע): 4 מנות בשיעור תשואה להון של 7.5%; 4²/₃ מנות בשיעור תשואה להון של 8%; 5 מנות בשיעור תשואה להון של 8.5%; 5¹/₃ מנות בשיעור תשואה להון של 9%; 5²/₃ מנות בשיעור תשואה להון של 9.5%; 6 מנות בשיעור תשואה להון של 10%; 6¹/₃ מנות בשיעור תשואה להון של 10.5%; ו-6²/₃ מנות בשיעור תשואה להון של 11% ומעלה.

ככל ששיעור התשואה יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע סכום המענק השנתי הבסיסי לבכיר הרלבנטי באופן ליניארי בין שני הערכים הקרובים.

1.3.1.2. לאחר מכן, יותאם סכום המענק השנתי הבסיסי על פי ציון המדיד של כל בכיר, שיהיה בין 80 ל-120, כאשר הציון המדיד של כל בכיר ייקבע בהתאם לאמור להלן: (1) עשרים אחוזים (20%) מהציון המדיד של כל בכיר ייקבעו על פי השוואת התשואה להון של הבנק בשנת המענק לעומת התשואה להון המשוקללת (לפי ההון העצמי) בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל (בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק מזרחי-טפחות והבנק הבינלאומי) באותה שנה; ו- (2) שמונים אחוזים (80%) מהציון המדיד של כל בכיר ייקבעו על פי גיליון מדידת הביצועים של הבכיר ושל המחלקות עליהן הוא ממונה, בשנת המענק, בנטרול התשואה להון של הבנק בכללותו בשנת המענק (כאשר חלק זה של הציון המדיד של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל הראשי, ייקבע על פי גיליון מדידת הביצועים של הבנק בכללותו).

1.3.2. חלק המענק השנתי המשתנה המבוסס על קריטריונים איכותיים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת המנכ"ל הראשי (למעט לעניין המבקר הפנימי הראשי, לגביו תינתן המלצת ועדת הביקורת) ואישור ועדת התגמול, יהיה רשאי לאשר סכום מענק נוסף כחלק מהמענק השנתי המשתנה, המבוסס על קריטריונים איכותיים בגין השנה הרלבנטית, למי מהבכירים בבנק.

חלק מענק זה יינתן לבכיר בכפוף להתקיימותם של קריטריונים איכותיים שונים המפורטים במדיניות התגמול, בהתאם לתחומי אחריותו של הבכיר.

בכפוף לאמור בסעיף 1.4 להלן, חלק המענק האיכותי לא יהווה יותר מ-20% מסך המענק השנתי המשתנה של אותו בכיר בשנה הרלבנטית.

1.4. התאמת סכום המענק השנתי הבסיסי כאמור בסעיף 1.3.1.2 לעיל, בתוספת חלק המענק השנתי המשתנה המבוסס על קריטריונים איכותיים כאמור בסעיף 1.3.2 לעיל, יכול שיגדילו, ביחד, את המענק השנתי הבסיסי בעד מנה וחצי של תגמול חודשי קבוע.

1.5. סכום המענק השנתי המשתנה הני"ל לכל אחד מהבכירים לא יעלה בכל מקרה על 100% מהתגמול השנתי הקבוע של אותו בכיר (דהיינו, לא יעלה על 12 מנות חודשיות של תגמול שנתי קבוע), כאשר היחס בין התגמול המשתנה לבין התגמול הקבוע עבור בכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה, ייטה יותר לטובת התגמול הקבוע, בהשוואה ליחס זה אצל הבכירים האחרים.

1.6. בדיקת תחשיב המענק השנתי המשתנה לכל אחד מהבכירים תיעשה על ידי מומחה חיצוני, ולאחר מכן יובא סכום החישוב לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון.

1.7. דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, יהיה רשאי להחליט, על פי שיקול דעתו, על הפחתת סכום המענק השנתי המשתנה (כולו או חלקו) לבכירים בבנק (כולם או חלקם). לצורך כך יילקחו בחשבון, בין היתר, נתוני הבנק בשנת המענק ו/או בשנים שקדמו לשנת המענק, המתייחסים לרווחים מהותיים של הבנק אשר הדירקטוריון סבר כי אינם נובעים מפעילות רגילה כמו גם הפסדים מהותיים באותן שנים.

1.8. עלה המענק השנתי המשתנה לבכיר על 1/6 מהתגמול הקבוע השנתי שלו, ישולמו חמישים אחוזים (50%) מהמענק השנתי המשתנה לאותו בכיר במזומן בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של המערכת הבנקאית של השנה הרלבנטית, וחמישים האחוזים (50%) הנותרים יוענקו לו באמצעות יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (PSU) שתוקצינה בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של המערכת הבנקאית של השנה הרלבנטית, ובלבד ששיעור הכמות הכוללת והמצטברת של יחידות ה-PSU שתוקצינה לכלל הבכירים בבנק בגין כל שנות תכנית המענקים לא יעלה על 0.38% מההון המונפק והנפרע של הבנק. עלתה כמות יחידות ה-PSU על השיעור האמור, תופחת זכאות כלל הזכאים ביחס זהה עד לתקרת השיעור האמור.

1.9. יחידות ה-PSU תבשלנה למניית רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק בשלוש מנות שוות (בכפוף לתנאים האמורים להלן) בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של המערכת הבנקאית של כל אחת משלוש השנים העוקבות לשנת המענק, כאשר המנה הראשונה מבין השלוש תהא חסומה לתקופה של שנה אחת נוספת. הבשלת יחידות ה-PSU למניות תהיה מותנית בהתקיימותם של שני התנאים המצטברים הבאים: (א) שיעור התשואה להון בשנה הקלנדארית שקדמה למועד הבשלת המנה הרלבנטית של יחידות ה-PSU לא היה נמוך מ-5%; ו-(ב) הבנק עמד בשנה הקלנדארית שקדמה למועד הבשלת המנה הרלבנטית בכל יחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים לפי הדוחות הכספיים.

הקצאת יחידות ה-PSU והמתן למניות הבנק, תיעשה במסלול רווח הון לפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, בהתאם למפורט בתכנית המענקים ובכפוף לאישור רשות המסים.

1.10. פרישת בכיר והצטרפות בכיר חדש:

1.10.1. בכיר שיפרוש מהבנק לאחר הגיעו לגיל פרישה או שיפרוש מהבנק שלא ביוזמתו במהלך שנה קלנדארית יהיה זכאי למענק שנתי משתנה חלקי (יחסי) בגין תקופת כהונתו בפועל במהלך השנה הקלנדארית שבה חלה פרישתו, ככל שיהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנה זו.

1.10.2. בכיר אשר פרש מהבנק מרצונו (שלא לאחר הגיעו לגיל פרישה) או פוטר עקב קרוב אירוע המאפשר לפטרו ללא פיצויים, במהלך שנה קלנדארית, לא יהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנת הפרישה.

1.10.3. עובד הבנק אשר קודם ומונה לתפקיד של בכיר בבנק במהלך שנה קלנדארית, יהיה זכאי למענק שנתי משתנה חלקי (יחסי) בגין תקופת כהונתו בפועל במהלך השנה הקלנדארית שבה מונה לתפקיד של בכיר כאמור, ככל שיהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנה זו.

1.10.4. מי שמונה לתפקיד של בכיר בבנק במהלך שנה קלנדארית ולא היה עובד הבנק קודם לכן, יהיה זכאי למענק שנתי משתנה חלקי (יחסי) בגין תקופת כהונתו בפועל בשנת המינוי, ככל שיהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנה זו.

1.11. מענק מיוחד: בהתאם לקבוע בסעיף 13(א)2 להוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין, במקרים חריגים ויוצאי דופן יהיו רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון, וכאשר נדרש על פי חוק החברות יתקבל גם אישור האסיפה הכללית, לפי העניין, לאשר סכום מענק משתנה נוסף בגין שנה מסוימת למי מנושאי המשרה והכל בכפוף לתנאים שלהלן: (1) המענק המשתנה הנוסף יינתן בשל אירוע חריג שאינו חוזר על עצמו בכל שנה, כגון פרויקט חד-פעמי, שינוי מבני מהותי ו/או עסקה חריגה בהיקפה ובמהותה, ובלבד שהאירוע העסקי החריג הוגדר מראש על ידי הדירקטוריון בתחילת השנה הרלבנטית לנושא משרה מסוים. בהתאם לכך, החליט הדירקטוריון על אירועים ופרויקטים כאמור לשנת 2014, ועל קריטריונים מדידים לקביעת המענק המיוחד הנ"ל. (2) סך התגמול המשתנה המירבי לאותו נושא משרה באותה שנה לא יעלה על 200% מהתגמול השנתי הקבוע של אותו בכיר. (3) יינתנו נימוקים מפורטים להחלטה הרלבנטית, לכשתתקבל החלטה.

2. תשלום שנתי קבוע למנכ"ל הראשי: המנכ"ל הראשי תהיה זכאית למענק שנתי קבוע בגובה של מנה אחת של תגמול חודשי קבוע. המענק השנתי הקבוע למנכ"ל הראשי מהווה חלק מחישוב ה"תגמול החודשי הקבוע" המשמש לצורך חישוב המענק השנתי המשתנה של המנכ"ל הראשי.

3. תשלום קבוע לבכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה: בכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה יהיו זכאים למענק שנתי קבוע בגובה של מנה אחת של תגמול חודשי קבוע. מבלי לגרוע מהיות מענק זה חלק מרכיב התגמול הקבוע של הבכירים הנמנים על פונקציות הביקורת והבקרה, מענק זה לא יהווה חלק מחישוב "התגמול החודשי הקבוע" המשמש לצורך חישוב המענק השנתי המשתנה לבכירים אלו.
4. מענק חתימה לנושא משרה חדש: נושא משרה חדש בבנק יכול שיהיה זכאי למענק חתימה המוגבל לשנת העבודה הראשונה, בגובה של עד 12 מנות של תגמול חודשי קבוע. ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון ישקלו, לצורך קבלת ההחלטה על מתן מענק חתימה כאמור וגובהו, את המלצת המנכ"ל הראשי, וכן ישקלו לצורך כך, בין היתר, את נסיבות מינויו, אופי התפקיד אליו הוא מתמנה, היקף ותחומי אחריותו, וכיוצ"ב.
5. על אף האמור לעיל ובהתאם לקבוע בחוק החברות, נושא משרה יחזיר לבנק סכומי מענקים ששולמו לו, אם שולמו לו, על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק.
6. המענקים על פי תוכנית זו, ככל שנושאי המשרה יהיו זכאים למענקים על פי תוכנית זו, לא יובאו בחשבון לצורך הפרשות סוציאליות, פיצויים, קצבת פרישה ולא יחשבו כתנאי נלווה מכל מין וסוג שהוא של מי מנושאי המשרה.
- בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות.

ח. מכירת מניות לעובדים

- בהתאם להסכמים בעניין הפרטת הבנק ובהתאם להסכמות בין החשב הכללי במשרד האוצר לבין עובדי הבנק, פורסם ביום 6 באפריל 2011 מתאר בדבר הצעת מניות של הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק, בנק ערבי ישראלי בע"מ, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל (ע.ר.) ("המשתתפים", "המתאר").
- ביום 17 במאי 2011 הושלמה הרכישה על ידי המשתתפים, בהתאם ובכפוף להסדרים ולתנאים המפורטים במתאר, של 6,339,730 מניות המוחזקות על ידי מדינת ישראל והמהוות 0.43% מהונו המונפק והנפרע של הבנק כפי שהוא במועד פרסום המתאר. ביום 24 במאי 2011 האסיפה הכללית של הבנק אישרה הצעת 9,442 מניות ליו"ר דירקטוריון הבנק, וכן מתן הלוואה על ידי הבנק לרכישת המניות. ביום 30 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי ביום 29 במאי 2011 הושלמה מכירת המניות ליו"ר הדירקטוריון.
- מחיר המניה לצורך ההצעה למשתתפים על פי המתאר היה 13.20825 ש"ח למניה נכון ליום 19 בינואר 2011, כשמחיר למניה זה, צמוד למדד המחירים לצרכן לפי שיטת מדד אחרון ידוע כאשר המדד הבסיסי היה מדד חודש דצמבר 2010 שפורסם ביום 14 בינואר 2011.
- מחיר המניה בפועל היה 13.3002797 ש"ח (מחיר המניה של המניות שנרכשו על ידי יו"ר הדירקטוריון היה 13.37813 ש"ח).
- חלוקת המניות בין המשתתפים וקביעת מספר המניות שהוצעו לכל משתתף נערכה באופן יחסי למשכורת המהווה בסיס להפרשות סוציאליות עבור אותם משתתפים עבור חודש ינואר 2011 והכל בהתאם לקבוע במתאר. יו"ר הדירקטוריון (כאמור לעיל) והמנכ"ל הראשי של הבנק נכללו בין המשתתפים.
- המניות חסומות לתקופה של 4 שנים מהמועד הקובע (כהגדרתו במתאר), והן מופקדות בנאמנות בידי נאמן. בנוסף, ועדת הביקורת והדירקטוריון אשרו מתן הלוואות למשתתפים לרכישת המניות המוצעות במתאר.

שווי ההטבה לעובדים וליור"ר הדירקטוריון בגין הרכישה הנ"ל, אשר נערך על ידי מעריך חיצוני, כולל מספר מרכיבים ובסך הכול הסתכם בכ-13 מיליון ש"ח. סכום זה נזקף בשנת 2011 כהוצאת שכר בהתאם לשווי ההטבה ביום ההענקה וסכום זה נשאר קבוע. בקרן ההון נטו נרשמה הטבה בסך 13 מיליון ש"ח.

למימון רכישת המניות, הבנק העמיד הלוואות לעובדים שבחרו בכך בסך כ-43 מיליון ש"ח, שפרעונו בתשלום אחד בתום תקופת החסימה של המניות. מזה הלוואות בסך 12 מיליון ש"ח צמודות למדד המחירים לצרכן, ונושאות ריבית בשיעור של 1.55% והלוואות בסך 31 מיליון ש"ח לא צמודות על בסיס הפריים מינוס 0.75%. ההלוואות אינן בתנאי non-recourse. סכום ההלוואות הופחת מהון הבנק.

ט. התייעלות - שינוי מבני

בשנת 2013 ובשנת 2012 נרשמו הוצאות בסך של כ-75 מיליון ש"ח וכ-323 מיליון ש"ח (בהתאמה) בגין הקדמת פרישת עובדים במסגרת התכנית לצמצום כח האדם בבנק עקב התכנית לשינוי מבני. תכנית זו מתפרסת על פני השנים 2012-2014.

י. השפעת השינוי בשיעור המס

למידע בנוגע להשפעת השינוי בשיעור המס על ההתחייבות בגין זכויות עובדים ראה באור 26 להלן.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

31 בדצמבר 2013						
מטבע ישראלי			מטבע חוץ (1)			
פריטים		צמוד למדד				
במטבעות שאינם		בדולרים של			המחירים	
סך הכל	כספיים (2)	אחרים	באירו	ארה"ב	לצרכן	לא צמוד
(במיליוני ש"ח)						
נכסים						
44,351	126	4,964	2,475	6,667	272	29,847
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
63,735	3,919	1,832	3,745	16,506	3,410	34,323
ניירות ערך						
1,360	-	-	10	-	-	1,350
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
240,874	362	7,190	6,020	27,213	53,544	146,545
אשראי לציבור, נטו (3)						
558	-	-	44	176	273	65
אשראי לממשלות						
1,689	1,689	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות						
3,638	3,638	-	-	-	-	-
בניינים וציוד						
13,054	1,442	202	347	2,076	309	8,678
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
5,101	358	126	7	922	4	3,684
נכסים אחרים, נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
374,360	11,534	14,314	12,648	53,560	57,812	224,492
סך כל הנכסים						
התחייבויות						
286,003	621	10,756	16,883	74,139	28,779	154,825
פיקדונות הציבור						
4,310	-	113	523	1,840	117	1,717
פיקדונות מבנקים						
397	-	-	10	360	3	24
פיקדונות מממשלות						
624	-	-	-	-	-	624
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
25,441	-	10	-	-	20,877	4,554
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
13,487	1,453	269	835	2,054	514	8,362
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
17,333	610	269	25	1,028	5,840	9,561
התחייבויות אחרות						
347,595	2,684	11,417	18,276	79,421	56,130	179,667
סך כל ההתחייבויות						
26,765	8,850	2,897	(5,628)	(25,861)	1,682	44,825
הפרש (4)						
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים						
-	-	(694)	-	-	-	694
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	-	-	-	-	-	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	-	-	-	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	(350)	(2,629)	5,460	25,700	(2,441)	(25,740)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	9	36	(43)	(1,127)	-	1,125
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	5	(59)	462	(1,284)	-	876
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)						
26,765	8,514	(449)	251	(2,572)	(759)	21,780
סך הכל כללי						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	12	16	25	(1,279)	-	1,226
אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)						
-	58	(428)	65	(3,947)	-	4,252
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)						

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 בדצמבר 2012							
מטבע ישראלי				מטבע חוץ (1)			
פריטים		צמוד למדד		המחירים		בדולרים של	
במטבעות שאינם	פריטים	לא צמוד	לצרכן	ארה"ב	באירו	אחרים	כספיים (2)
סך הכל	(במיליוני ש"ח)						
נכסים							
54,621	227	4,154	1,686	8,971	277	39,306	מזומנים ופיקדונות בבנקים
56,408	2,366	1,877	3,976	16,249	4,761	27,179	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
1,435	-	-	-	-	-	1,435	אשראי לציבור, נטו (3)
241,264	94	9,077	6,622	32,924	54,847	137,700	אשראי לממשלות
442	-	-	36	124	269	13	השקעות בחברות כלולות
2,129	2,129	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
3,705	3,705	-	-	-	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים (5)
11,438	350	168	260	2,938	184	7,538	נכסים אחרים, נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
4,718	787	178	8	893	3	2,849	סך כל הנכסים
376,160	9,658	15,454	12,588	62,099	60,341	216,020	
התחייבויות							
289,538	338	11,257	17,620	79,894	28,467	151,962	פיקדונות הציבור
4,073	-	130	318	1,765	166	1,694	פיקדונות מבנקים
451	-	-	8	319	109	15	פיקדונות מממשלות
							ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,007	-	-	-	56	-	951	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
27,525	-	10	-	-	21,214	6,301	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (5)
12,762	314	230	593	3,091	561	7,973	התחייבויות אחרות
15,576	751	285	28	629	5,330	8,553	סך כל ההתחייבויות
350,932	1,403	11,912	18,567	85,754	55,847	177,449	הפרש (4)
25,228	8,255	3,542	(5,979)	(23,655)	4,494	38,571	
השפעת מכשירים נגזרים מגזרים							
-	-	(746)	-	-	-	746	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	-	-	-	-	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	-	-	-	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגזרים:							
-	-	(3,744)	6,687	22,507	(6,280)	(19,170)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות) (5)
-	-	195	5	231	-	(431)	אופציות בכסף, נטו, (במונחי נכס בסיס)
-	-	(5)	(146)	284	-	(133)	אופציות מחוץ לכסף, נטו, (במונחי נכס בסיס)
25,228	8,255	(758)	567	(633)	(1,786)	19,583	סך הכל כללי
השפעת מכשירים נגזרים מגזרים:							
-	-	322	(20)	273	-	(575)	אופציות בכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)
-	-	24	(436)	2,042	-	(1,630)	אופציות מחוץ לכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)

- (1) כולל צמודים למטבע חוץ.
- (2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
- (3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה בסך 3,883 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 – 4,114 מיליוני ש"ח).
- (4) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.
- (5) סווג מחדש.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון¹

31 בדצמבר 2013														
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים													יתרה מאונית (4)	
עם	חודש	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	
דרשה	עד	שלושה	מעל	שנתיים	שלוש	ארבע	חמש	עשר	עד	מעל	סך הכל	ללא	שיעור	
ועד	שלושה	עד	שנה	עד	שלוש	ארבע	חמש	עשר	עשרים	עשרים	מזומנים	תקופת	חוזי (5)	
חודש (6)	חודשים (6)	שנה (6)	שנתיים (6)	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	פרעון (2)	סך הכל	באחזים	
(במיליוני ש"ח)														
מטבע ישראלי														
(לרבות צמוד														
מט"ח):														
נכסים	68,498	20,545	62,469	28,485	21,445	17,424	13,446	40,876	34,336	11,361	318,885	2,995	282,679	3.67
התחייבויות	136,867	14,960	30,151	16,892	9,740	11,267	3,225	15,214	3,198	2,406	243,920	2,271	238,702	2.37
הפרש	(68,369)	5,585	32,318	11,593	11,705	6,157	10,221	25,662	31,138	8,955	74,965	724	43,977	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(10,197)	(12,755)	(2,147)	(488)	172	(117)	18	171	(27)	(78)	(25,448)	-	(25,515)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	779	(372)	20	15	-	-	162	1,399	-	-	2,003	-	1,902	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(77,787)	(7,542)	30,191	11,120	11,877	6,040	10,401	27,232	31,111	8,877	51,520	724	20,364	
מטבע חוץ (3)														
נכסים	26,057	7,231	12,840	10,020	6,854	6,227	5,911	8,525	2,189	487	86,341	473	80,147	3.85
התחייבויות	71,680	13,524	15,106	2,747	1,071	998	2,076	1,321	374	4	108,901	517	106,208	3.06
הפרש	(45,623)	(6,293)	(2,266)	7,273	5,783	5,229	3,835	7,204	1,815	483	(22,560)	(44)	(26,061)	
מזה: הפרש בדולר	(40,772)	(895)	(2,615)	5,980	4,204	3,739	1,958	5,521	1,368	368	(21,144)	(111)	(24,174)	
מזה: הפרש בגין פעילות חוץ	(3,076)	(1,145)	(1,084)	(2,654)	(1,184)	(5,195)	(64)	(3,644)	258	73	(17,715)	(172)	(16,075)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	10,197	12,755	2,147	488	(172)	117	(18)	(171)	27	78	25,448	-	25,515	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(779)	372	(20)	(15)	-	-	(162)	(1,399)	-	-	(2,003)	-	(1,902)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(36,205)	6,834	(139)	7,746	5,611	5,346	3,655	5,634	1,842	561	885	(44)	(2,448)	
סך הכל														
נכסים ⁸	94,555	27,776	75,309	38,505	28,299	23,651	19,357	49,401	36,525	11,848	405,226	3,468	362,826	3.70
התחייבויות ⁹	208,547	28,484	45,257	19,639	10,811	12,265	5,301	16,535	3,572	2,410	352,821	2,788	344,910	2.58
הפרש (7)	(113,992)	(708)	30,052	18,866	17,488	11,386	14,056	32,866	32,953	9,438	52,405	680	17,916	
מזה: אשראי ⁸ לציבור	47,037	24,207	44,293	29,499	21,517	17,187	12,950	37,811	33,531	11,467	279,499	1,234	240,512	3.99
מזה: פיקדונות ⁹ הציבור	197,704	24,037	37,968	10,175	5,088	3,330	3,984	5,198	737	8	288,230	-	285,382	1.92

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון¹ (המשך)

31 בדצמבר 2012														
יתרה מאזנית (4)				תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים										
שער	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	
תשואה	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	עד	
ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	ועד	
באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	באחזים	
(במיליוני ש"ח)														
מטבעי ישראל (לרבות צמוד מט"ח):														
נכסים	78,551	20,678	52,447	32,958	20,475	14,838	14,019	37,666	29,751	10,263	311,646	1,961	277,099	3.54
התחייבויות	127,804	14,522	34,945	15,665	11,474	7,597	10,363	15,720	3,178	1,895	243,163	2,459	234,382	2.66
הפרש	(49,253)	6,156	17,502	17,293	9,001	7,241	3,656	21,946	26,573	8,368	68,483	(498)	42,717	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,593)	(11,459)	(9,642)	(264)	(318)	(314)	216	135	(406)	(86)	(24,731)	-	(24,704)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(505)	(327)	271	(7)	9	-	-	-	-	-	(559)	-	(564)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(52,351)	(5,630)	8,131	17,022	8,692	6,927	3,872	22,081	26,167	8,282	43,193	(498)	17,449	
מטבע חוץ (3)														
נכסים	29,790	8,175	16,976	11,108	7,746	7,091	4,352	6,394	1,891	367	93,890	348	89,403	2.74
התחייבויות	68,965	17,730	21,127	2,875	1,217	896	2,714	837	72	5	116,438	65	115,147	2.51
הפרש	(39,175)	(9,555)	(4,151)	8,233	6,529	6,195	1,638	5,557	1,819	362	(22,548)	283	(25,744)	
מזה: הפרש בדולר	(27,354)	(2,410)	(4,402)	4,264	694	1,454	2,511	2,867	482	198	(21,696)	366	(20,863)	
מזה: הפרש בגין פעילות חוץ	(4,489)	38	(2,230)	(309)	(1,884)	(1,471)	(7,342)	(4,126)	480	93	(21,240)	110	(18,493)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,593	11,459	9,642	264	318	314	(216)	(135)	406	86	24,731	-	24,704	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	505	327	(271)	7	(9)	-	-	-	-	-	559	-	564	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(36,077)	2,231	5,220	8,504	6,838	6,509	1,422	5,422	2,225	448	2,742	283	(476)	
סך הכל														
נכסים ⁸	108,341	28,853	69,423	44,066	28,221	21,929	18,371	44,060	31,642	10,630	405,536	2,309	366,502	3.42
התחייבויות ⁹	196,769	32,252	56,072	18,540	12,691	8,493	13,077	16,557	3,250	1,900	359,601	2,524	349,529	2.64
הפרש (7)	(88,428)	(3,399)	13,351	25,526	15,530	13,436	5,294	27,503	28,392	8,730	45,935	(215)	16,973	
מזה: אשראי ⁸	51,176	24,545	45,227	30,902	21,360	15,810	12,908	35,559	29,085	9,875	276,447	1,385	241,170	3.79
לציבור ⁹	172,967	26,186	45,900	12,650	7,581	5,399	9,514	8,425	695	7	289,324	-	289,200	1.26

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון¹ (המשך)

הערות:

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) נכסים ללא תקופת פירעון כולל נכסים בסך 514 ש"ח שזמנם פרעונם עבר.
- (3) לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (4) כפי שנכללה בבאור 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (6) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת המסגרת אשראי במסגרת בסך 13.0 מיליארד ש"ח, (31 בדצמבר 2012 - 12.1 מיליארד ש"ח).
- (7) אשראי בחריגה בסך 0.7 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 0.4 מיליארד ש"ח), סווג ללא מועד פרעון.
- (7) אין הפרש זה משקף בהכרח חשיפה בריבית ו/או במאזני הצמדה.

הערה: סך הכל התחייבויות ממוריאליות שכנגדן ניתן אשראי לטווח קצר בבנק הינו 5.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2013 (31 בדצמבר 2012 - 4.5 מיליארד ש"ח).

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		
יתרת ההפרשה		יתרת ההפרשה		
להפסדי אשראי		להפסדי אשראי יתרות החוזים		יתרות החוזים (במיליוני ש"ח)
א. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה				
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
5	1,823	4	1,867	אשראי תעודות
76	5,793	84	5,490	ערבויות להבטחת אשראי
18	13,538	22	15,529	ערבויות לרוכשי דירות
221	16,504	172	15,033	ערבויות והתחייבויות אחרות
21	22,582	22	24,669	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
31	14,434	24	14,158	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
60	20,892	66	20,801	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן ¹
15	10,818	18	11,845	התחייבויות להוצאת ערבויות
-	6,129	-	6,406	מסגרות לפעילות במכשירים נגזרים שלא נוצלו
-	3,689	-	3,692	אישור עקרוני לשמירת שיעור ריבית

¹מזה: חשיפות אשראי בגין מחויבות לספק נזילות למבני איגוח בחסות אחרים שלא נוצלו בסך 208 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 224 מיליוני ש"ח). מחויבות זו מועמדת רק במצב קשיי מימון שאינם מאפשרים איגוח. כיום ובעבר לא נעשה שימוש במסגרת הנזילות. הקווים המסופקים על ידי הבנק מהווים חלק קטן מההיקף הכולל של קווי הנזילות המסופקים לאותם גופים. הבנק אינו מספק לגופים אלו תמיכה מסוגים אחרים

31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2013		
		(במיליוני ש"ח)		
ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (1)				
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה (2)				
1,160	1,070			מטבע ישראלי לא צמוד
4,493	3,785			מטבע ישראלי צמוד למדד
410	267			מטבע חוץ
6,063	5,122			סך הכל

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה ליום 31 בדצמבר							
	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל	מעל
סך	שנה עד	שלוש עד	חמש עד	עשר עד	עשרים עד	מעל עשרים שנים	סך הכל
2012	2013	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	שנה
(במיליוני ש"ח)							
(1) במגזר הצמוד למדד (3)							
242	244	1	24	67	38	39	75
תזרימים חוזיים עתידיים							
תזרימים עתידיים צפויים							
לאחר הערכת הנהלה לפירעונות							
240	242	-	23	67	38	39	75
מוקדמים							
תזרימים צפויים מהוונים							
לאחר הערכת הנהלה לפירעונות							
207	215	-	16	54	33	37	75
מוקדמים (4)							
(2) במגזר השקלי הלא צמוד							
19	17	-	1	5	3	4	4
תזרימים חוזיים עתידיים							
תזרימים עתידיים צפויים							
לאחר הערכת הנהלה לפירעונות							
19	17	-	1	5	3	4	4
מוקדמים							
תזרימים צפויים מהוונים							
לאחר הערכת הנהלה לפירעונות							
17	15	-	-	4	3	4	4
מוקדמים (4)							

- (1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלות גבייה (במקום מרווח).
- (2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינן בסך 267 מיליוני ש"ח, שנה קודמת 327 מיליוני ש"ח, לא נכללו בלוח זה.
- (3) כולל מגזר מט"ח.
- (4) ההיוון בוצע לפי שיעור 2.97% (2012) - לפי שיעור 2.69%.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

2012	2013	
(במיליוני ש"ח)		
ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (המשך)		
מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:		
34	38	הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה
15	28	הלוואות עומדות
ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות :		
(1) חווי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים, ציוד וכלי רכב וכן ודמי אחזקה בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות		
270	225	בשנה ראשונה
198	195	בשנה שניה
182	174	בשנה שלישית
165	162	בשנה רביעית
132	130	בשנה חמישית
846	815	מעל 5 שנים
1,793	1,701	סך הכל
531	568	(2) התחייבויות לרכישת ניירות ערך
217	56	(3) התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם
(4) פיקדונות עתידיים		
עיסקאות עם מפקידים לקבלת פיקדונות גדולים במועדים עתידיים שונים ובשיעורי ריבית קבועים שנקבעו מראש במועד ההתקשרות		
פירוט סכומי הפיקדונות העתידיים ומועדי ההפקדה כפי שנקבעו בתנאי העיסקאות :		
17	17	בשנה ראשונה
17	12	בשנה שניה
12	3	בשנה שלישית
3	-	בשנה רביעית
49	32	סך הכל פיקדונות עתידיים

ד. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-92 מיליון ש"ח.

1. להלן פירוט של תובענות שהסכום הנטען בהן עולה על 0.5% מההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 (כ-132 מיליון ש"ח):

א. בקשה לאישור תביעה ייצוגית, שהוגשה ביום 12 בספטמבר 2006, בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, נגד הבנק ונגד בנק הפועלים ובנק דיסקונט. הסך הנטען של התביעה הייצוגית שמבוקש אישורה הוא 7 מיליארד ש"ח כאשר בגוף הבקשה נטען כי הנזק לקבוצה הנטענת נאמד ב-10 מיליארד ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. לטענת המבקשת, הבנקים המשיבים גבו מלקוחותיהם ריבית בגין אשראי שקלי לא צמוד, עמלת הקצאת אשראי ודמי ניהול קבועים בחשבונות חח"ד בשיעורים ובסכומים זהים וזאת כתוצאה מהסדר כובל אסור. ביום 21 בינואר 2008 אישר בית המשפט המחוזי בת"א את ניהול התביעה כתביעה ייצוגית. הבנקים הגישו ערעור על ההחלטה לבית המשפט העליון. במסגרת הדיון בערעור הגיש היועמה"ש ביום 21 בנובמבר 2011 עמדה העוסקת במשמעות קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009 שכותרתה "הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שענינם העברת מידע בנוגע לעמלות" ("הקביעה"). תמציתה של עמדה זו הינה כי לדעת היועמה"ש הקביעה מצדיקה אישורה של הגשת תובענה ייצוגית. יצוין, כי במסגרת הליכי הערעור, היועמה"ש התייחס לקביעה גם בשולי עמדה קודמת שלו שהוגשה בחודש מאי 2010, שם צוין כי עניינה של הקביעה הוא עמלות ואילו עניינה של החלטת בית המשפט המחוזי הוא ריביות. ביום 28 ביולי 2013, החליט בית המשפט העליון לקבל את הערעור והחלטת בית המשפט המחוזי לאשר תביעה ייצוגית בוטלה. עוד קבע בית המשפט העליון כי מאחר ולקביעה הני"ל עשויה להיות השלכה משמעותית על אישורה של התובענה הייצוגית אין מנוס מהחזרת ההליך לבית המשפט המחוזי לדיון מחדש בבקשת האישור.

ב. ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים תביעה ובקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנק הפועלים בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. המבקשים טוענים כי הבנקים גובים בגין אשראי למגזר משקי הבית ריבית בשיעור גבוה בהרבה מזה הנגבה מן המגזר המסחרי והמגזר העיסקי. המבקשים טוענים כי מדובר בניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי וכי קיים חשד ממשי שהעדר התחרות בין המשיבים, בכל הנוגע למגזר משקי הבית, הינו פרי הסדר כובל בין הצדדים. כן נטען כי מדובר בהטעיית הצרכנים לגבי המחיר המקובל לשירות אשראי למגזר משקי הבית. הנזק הנטען הינו 5.6 מיליארד ש"ח על פי שיטה אחת ו-5.2 מיליארד ש"ח לפי שיטה שניה. סכום הנזק הנאמד המיוחס ללקוחות הבנק הינו לפחות 1.6 מיליארד ש"ח. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. בית המשפט המחוזי הורה על עיכוב ההליכים בבקשה זו עד למתן החלטת בית המשפט העליון בבקשת הרשות לערער שהגיש הבנק על ההחלטה לאשר את התביעה המתוארת בסעיף א' לעיל, כיייצוגית. המבקשים הגישו ביום 29 באוקטובר 2013, בקשה לחידוש ההליכים בתביעה. טרם ניתנה החלטת בית המשפט בבקשה לחידוש ההליכים.

ג. ביום 3 בינואר 2008 הוגשו לבית משפט השלום בתל-אביב-יפו 260 תביעות זהות, נגד הבנק ונגד כונסי הנכסים שמונו על ידי בית המשפט. סכומה של כל תביעה נע בין הסך של כ-787,000 ש"ח לסך של כ-1,350,000 ש"ח. על פי החלטת בית המשפט אוחד הדיון בכל התביעות הנ"ל, והם יידונו כתביעה אחת. הסכום הכולל של התביעות הינו כ-276 מיליון ש"ח. התובעים הינם רוכשי דירות נופש בפרויקט מלון נופית באילת. לטענת התובעים הבנק וכונסי הנכסים התרשלו בהשגחה על הפרויקט ונמנעו מלממן את דמי השמירה וכתוצאה מכך נגרמו לתובעים נזקים גדולים לרבות ירידת ערך הדירות. תביעות אלו מצטרפות ל-5 תביעות נוספות שהוגשו נגד הבנק באותה עילה ומתבררות בנפרד. סכומן הכולל של כל התביעות בקשר לפרויקט זה מסתכם בסך של כ-288.6 מיליון ש"ח. ביום 10 באוגוסט 2009, דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את אחת מהתביעות הנוספות שהוגשו נגד הבנק, אשר הוגשה בנפרד על ידי 3 רוכשים וזהה ל-260 התביעות הנ"ל, התובעים הגישו ערעור על פסק הדין. בית המשפט הורה על עיכוב ההליכים בתביעות עד למתן פסק דין בערעור שהוגש על פסק הדין הנ"ל. ביום 17 ביוני 2010 נדחה הערעור ובעקבות זאת הגיש הבנק בקשה לדחיית 260 התביעות הנ"ל. ביום 20 ביוני 2010 נתן בית המשפט החלטה לפיה יש מקום למחיקת התביעות ובקש את תגובת הצדדים. התובעים הודיעו לבית המשפט על רצונם בהמשך ההליך. התובעים הגישו בקשות לתיקון כתבי התביעה והבנק הגיש בקשה לדחיית התביעות על הסף עקב מעשה בית דין. ביום 14 במאי 2012 קיבל בית המשפט את בקשת הבנק ודחה את התביעה על הסף. התובעים הגישו ערעור על פסק הדין לבית המשפט המחוזי. ביום 11 למרס 2014, ניתן פסק דין הדוחה את רוב הערעור, וקיבל את טענות הבנק במלואן בכל הנוגע לסילוק על הסף מחמת מעשה בית דין. עם זאת, בית המשפט החזיר את התיק לבית משפט השלום כדי לבחון האם לאפשר הגשת כתב התביעה המתוקן בעילות שלא חל עליהן מעשה בית דין.

ד. ביום 6 במאי 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית. לטענת התובעת, הבנק מחייב חשבונות לקוחות שמתנהלים נגדם הליכים משפטיים, בהוצאות משפטיות שלא אושרו על ידי ערכאה שיפוטית, בניגוד להוראות המפקח על הבנקים - "הוראות ניהול בנקאי תקין - חיוב לקוחות בשכר טרחה של עורך דין". כמו כן נטען, כי כאשר הבנק מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות (הן אלה שאושרו על ידי ערכאה שיפוטית, והן אלה שלא), גובה הבנק בגין הוצאות אלה ריבית בשיעור הריבית החלה בחשבון (במקרים רבים, ריבית פיגורים) ולא ריבית והפרשי הצמדה, כפי שרשאי הבנק לגבות, בהתאם לחוק פסיקת רבית והצמדה, תשכ"א-1961 והוראות חוק ההוצאה לפועל. הסעד המבוקש הינו השבת הסכומים אשר גבה הבנק ביתר ללא נקיבת סכום, אך נטען, כי "מדובר בסכומי עתק", וכי התובענה מוגשת בשם כל לקוחות הבנק אשר חשבונם חויב בגין הוצאות משפטיות, במהלך שבע השנים שלפני הגשת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 18 באוקטובר 2009, אישר בית המשפט המחוזי את התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 15 בנובמבר 2009 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ביצוע החלטתו לאשר את התביעה כייצוגית, וזאת עד להחלטת בית המשפט העליון בבקשת רשות ערעור על ההחלטה האמורה, שהגיש הבנק ביום 18 בנובמבר 2009. ביום 27 ביולי 2011 נמחקה בבית המשפט העליון בקשת הבנק למתן רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי לאשר את התביעה כייצוגית והדיון בתביעה הוחזר לבית המשפט המחוזי. לאחר שנחתם בין הצדדים הסדר לסיום התביעה, מינה בית המשפט ביום 9 ביוני 2013 בודק להסדר הפרשה והורה על פרסום מודעה בדבר ההסדר.

ה. ביום 29 באוקטובר 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה למתן צווים הצהרתיים הקובעים, בין היתר, כי שבעת הבנקים המשיבים, (הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק הבינלאומי, בנק המזרחי, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק איגוד), אינם זכאים לחייב את המבקשים בהפרשים בגין ריבית "הפרה", כהגדרתה בתובענה, וכי יש להפחית את סכום הפרשי ריבית ההפרה, מסך של 841 מיליון ש"ח לסך של 37 מיליון ש"ח. לחלופין, מבקשים לקבוע, כי הבנקים זכאים לחייב את המבקשות בהפרשים בגין ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 בלבד, וזאת ביחס לחוב המבקשות שהצטבר שהחל מיום 12 במאי 2003 ואילך. טענת המבקשות בין היתר הינה כי "ריבית ההפרה" אינה אלא "פיצוי מוסכם", כמשמעות מונח זה בסעיף 15(א)

לחוק החוזים (תרופות), תשל"א-1970, אשר בית המשפט רשאי להפחיתו "אם מצא שהפיצויים נקבעו ללא כל יחס סביר לנוקש שניתן היה לראותו מראש בעת כריתת החוזה כתוצאה מסתברת של ההפרה"; כי הפחתת הפרשי ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות הסכם ההלוואה בהתאם לאומד דעת הצדדים; כי חיוב המבקשות בריבית הפרה תהווה אכיפה בלתי צודקת של הסכם ההלוואה; כי עמידת הבנקים על חיוב המבקשות בריבית הפרה מהווה חוסר תום לב; וכי גבייתה על ידי הבנקים של ריבית ההפרה תהווה עשיית עושר ולא במשפט על ידם. אין בתובענה שיוך כספי לחלקו של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, אך פורטו אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כשחלקו של הבנק הינו על פי הנטען, 24%. ביום 11 בפברואר 2010 הוגשה תביעה כספית על סך של 829 מיליון ש"ח, חלף התביעה לצווים ההצהרתיים שנמחקה. הוגש כתב הגנה; הוגשו תצהירי עדות ראשית; נשמעו ההוכחות בתביעה והוגשו סיכומים. ביום 21 ביולי 2013 ניתן פסק דין המקבל את התביעה באופן חלקי בלבד וקובע בין היתר כי תוך 30 יום ממתן פסק הדין יבוצע חישוב הריבית על פי השיעור שנקבע בפסק הדין. התובעות הגישו לבית המשפט תחשיב מטעמן והבנקים הגישו תגובה מטעמם ביחס לחישוב. הצדדים ממתנינים לפסק דין סופי. ביום 7 בנובמבר 2013, ניתן צו ארעי לעיכוב ביצוע פסק הדין. הצדדים הגישו ערעור לבית המשפט העליון.

1. ביום 3 במאי 2010 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית בסכום נטען של כ-209 מיליון ש"ח, נכון למועד הגשת התובענה. המבקש מעוניין לייצג כל מחזיק אג"ח של חפציבה חופים בע"מ ("חפציבה חופים") ערב הפסקת המסחר בהן בתחילת חודש אוגוסט 2007. המבקש טוען כי במהלך השנים 2006-2007, בסמוך לסוף כל רבעון, העמיד הבנק לחברה בבעלותו המלאה של מר בועז יונה הלוואות בסכומים של עשרות מיליוני ש"ח. לטענת המבקש, כספים אלה הועברו לפרק זמן קצר לחשבונה של חפציבה חופים, וסייעו לה להציג לציבור מצגי שווא רגועים בנוגע למצבה האמיתי. המבקש טוען, כי כתוצאה משיתוף הפעולה של הבנק וממצגי השווא שהוצגו לציבור נמחקו בסופו של דבר השקעות המחזיקים באגרות החוב של חפציבה חופים. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 20 באוקטובר 2013, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה בתיק. טרם ניתן אישור בית המשפט להסדר.

2. ביום 13 ביולי 2011 הוגשה לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") וכנגד בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. שב"א הינה חברת שירותים משותפת בבעלות הבנקים הנזכרים לעיל, אשר בין יתר פעילויותיה מפעילה רשת עצמאית של מכשירי בנק אוטומטיים למשיכת מזומנים (ATM). בבקשה נטען, כי בעת משיכת מזומנים ממכשיר בנק אוטומטי המופעל על ידי שב"א, לא ניתן למשתמש גילוי נאות על כך שנוסף על העמלה שגובה שב"א בגין פעולת המשיכה, הוא יחויב על ידי הבנק שבו מתנהל חשבוננו בעמלה נוספת. בנוסף, נטען בבקשה כי הבנקים אינם רשאים לגבות מלקוחותיהם עמלה נוספת, לאחר שחויבו כבר בגין פעולת המשיכה על ידי שב"א. סכום התביעה הייצוגית הכולל הנטען, על פי הערכות המבקשים, הינו 153.3 מיליון ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. לא צוינה חלוקה בין הנתבעים. מתקיים הליך גישור בין חלק מהצדדים.

3. ביום 7 בספטמבר 2011, הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק (לשעבר בלמ"ש) ונגד בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק הפועלים בע"מ. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל הבנקים המשיבים עומד על כ-927 מיליון ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2010, וסכום התביעה הייצוגית הנטען נגד הבנק עומד על כ-327 מיליון ש"ח. המבקשים טוענים כי הבנקים המשיבים גבו מנוטלי הלוואות לדירור "ריבית דריבית מראש", בניגוד לדין וכן בניגוד להוראות הסכמי ההלוואה הקובעות כי רק יתרת הקרן הבלתי מסולקת נושאת ריבית. הסעדים הנתבעים הם תשלום פיצויים ו/או השבה של הנזק שנגרם ללווים ושל הסכומים שנגבו שלא כדין וכן מתן צו עשה המורה לבנקים המשיבים לשנות את הדרך בה הם נוהגים בכל הקשור לחיוב וגביית ריבית. הבנק הגיש את תגובתו לבקשה לבית משפט. בדיון מוקדם בתיק, שהתקיים ביום 16 לאוקטובר 2012, ביקש בית המשפט מן המפקח על הבנקים להתייחס לכמה שאלות המתעוררות, לדעת כל אחד מן

הצדדים, בתיק. על פי בקשת בית המשפט, הגיש בנק ישראל לבית המשפט, ביום 31 בדצמבר 2012 תשובות לשאלות שהעלו הצדדים בקשר עם התביעה.

ט. ביום 11 באוקטובר 2012, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית נגד לאומי, הבינלאומי, מזרחי ודיסקונט. לטענת התובעים, תשלומים ששולמו על ידי לקוחות הבנק שנגדם מתנהלים הליכי גבייה, ישירות לתיקי ההוצל"פ, התעדכנו בחשבון הבנק שלהם במועד מאוחר למועד התשלום. כתוצאה מעדכון מאוחר של התשלומים בחשבון הבנק, נגרמו לתובעים חיובי יתר של ריבית. לטענת התובעים, קיימת חשיבות, מבחינת הלקוח, לרישום בחשבון הבנק ולא יתכנו שני ימי ערך לאותו תשלום. הסעדים המבוקשים בתביעה ובבקשה הינם: השבת הסכומים ששילמו הלקוחות ביתר וצווי עשה וצווים הצהרתיים לעדכון התשלומים בחשבונות, מעתה ואילך, לפי יום הערך בו שולמו הסכומים בהוצאה לפועל וכן תיקון חשבונות שעדיין מתנהלים בהם הליכים, בהתאם לימי הערך הנכונים. לטענת התובעים, סכום התביעה הייצוגית אינו ניתן להערכה בשלב זה.

2. כמו כן תלויות ועומדות נגד הבנק תובענות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי הליכים משפטיים אלה, בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהן ומטעם זה לא בוצעה בגינן הפרשה.

א. ביום 30 ביוני 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הבנק וכן כנגד בנק דיסקונט לישראל בע"מ ובנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנקים"). נטען כי הבנקים קיימו הגבל עסקי בלתי חוקי לעניין שיעורי העמלות שהם גובים מלקוחותיהם, ניצלו לרעה את כוחם המונופוליסטי (בהיותם, לפי הטענה, "קבוצת ריכוז") והתעשרו שלא כדין על חשבון לקוחותיהם. נטען, כהערכה, כי אלמלא תיאומי המחירים בין הבנקים, היו העמלות נמוכות יותר לפחות בשיעור של 25%. סכום הנזק המצרפי הוערך בסך של 3.5 מיליארד ש"ח, כאשר בכותרת הבקשה צוין כי סכום התביעה הינו 3 מיליארד ש"ח. לא נערך יחוס ספציפי של סכום הנזק הנתבע מכל אחד מהבנקים, אולם צוין בבקשה כי חלקו היחסי של הבנק מנתח הפעילות הבנקאית בישראל מוערך בכ-30%. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. הדיון בתיק אוחד עם תובענה מאוחרת יותר (ראו תיאורה בסעיף ב להלן). ביום 29 בנובמבר 2009 החליט בית המשפט לעכב את ההליכים בתובענה למשך שנתיים ימים (בכפוף להוראות שנקבעו באותה החלטה) וזאת לאור כוונת המשיבים בבקשה לאישור להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים ערר על קביעת הממונה מיום 26 באפריל 2009. ביום 23 בפברואר 2012 החליט בית המשפט להמשיך ולעכב את ההליכים בפניו עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על קביעת הממונה. המבקשים הגישו ביום 29 באוקטובר 2013, בקשה לחידוש ההליכים בתביעה. טרם ניתנה החלטת בית המשפט בבקשה לחידוש ההליכים.

ב. ביום 27 באפריל 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק מזרחי טפחות והבנק הבינלאומי. הבקשה מתבססת על קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009. לטענת המבקשים, בהתאם לקביעה, הבנקים ערכו הסדרים כובלים לחילופי מידע ביחס לעמלות, אשר פגעו בתחרות ביניהם וגרמו נזק לחברי הקבוצה שייצוגה מתבקש, ואשר מצא את ביטויו בתשלום עמלות ביתר. המבקשים מעמידים את סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים על 1 מיליארד ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. ההליכים בבקשה לאישור עוכבו לשנתיים ימים, כאמור בהחלטה מיום 29 בנובמבר 2009 המתוארת בסעיף א לעיל. ביום 23 בפברואר 2012 החליט בית המשפט להמשיך ולעכב את ההליכים בפניו עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על קביעת הממונה. בקשה נוספת לחידוש ההליכים נדונה בבית המשפט ונקבע מועד נוסף לדיון במסגרתו ידרשו המשיבים לעדכן את בית המשפט בדבר התקדמות הליך הערר הנ"ל.

- ג. ביום 28 באוגוסט 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר תובענה כייצוגית נגד בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק מזרחי טפחות, בנק דיסקונט, הבנק הבינלאומי הראשון והמנכ"לים של הבנקים האלו. המפקח על הבנקים, נגיד בנק ישראל והממונה על הגבלים עסקיים צורפו כמשיבים פורמאליים. עניינה של הבקשה הוא גביית עמלות שלא כדין בכל הקשור לפעילות של המרה ומשלוח של מטבע חוץ, ללא גילוי נאות. לטענת המבקשים, הבנקים מסתירים מהלקוחות כי בעת מכירת/ קניית מט"ח נגבית מהם מעבר לעמלת החליפין גם, כהגדרתם, "עמלת ייקור" או "הפחתה" - דהיינו פערי השערים. לטענתם, הגילוי שהבנקים נותנים בעת העסקה מתייחס רק לעמלת החליפין ולא להפרשי השערים. הם טוענים כי הואיל והבנק הוא "מתווך" במט"ח ולא "עושה שוק" אזי עליו לגבות מן הלקוחות את המחיר שהמט"ח עולה לו, אולי בעוד תוספת קטנטנה, ובכל מקרה עליו לגלות זאת ללקוח. לטענת המבקשים, הנזק הישיר שנגרם ללקוחות הוא לפחות 10.5 מיליארד ש"ח לשבע השנים האחרונות, כפוף למסמכים ומידע שיקבלו במסגרת התביעה. לאחר הגשת הבקשה לאישור, הגישו המבקשים בקשה להסתלקות מן הבקשה לאישור כנגד המנכ"לים, כך שיוותרו הבנקים בלבד. ביום 3 בפברואר 2014, הגישו המבקשים בקשה לתיקון הבקשה לאישור תביעה ייצוגית כך שהסכום הנתבע יעמוד על סך של 11.15 מיליארד ש"ח. טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה לתיקון.
- ד. ביום 27 בנובמבר 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בטענה שהבנק מחשב באופן שגוי את השווי התיאורטי של כתיבי אופציות הנסחרים בבורסה בתל אביב. לטענת המבקשים הבנק משתמש במודל המתמטי של בלק אנד שולס, שהוא המודל הרלבנטי לקביעת שווי כתב האופציה, אך מציב בו רכיב אחד שגוי. הרכיב השגוי, לטענת המבקשים, הוא מועד הפקיעה של האופציה. לטענתם הבנק מוסיף יום ערך מיותר לרכיב זה, דבר המשפיע על השווי התיאורטי של כתב האופציה, ומשפיע על שיקול דעתם של הלקוחות לגבי כדאיות העסקה ומחירה. עוד הם טוענים כי מוסדות פיננסיים אחרים אינם עושים טעות זו. לטענת המבקשים, אינם יכולים להעריך נזק מדויק אך מעריכים כי מדובר בעשרות מיליוני ש"ח.
- ה. ביום 2 בדצמבר 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה כייצוגית, נגד הבנק, בנושא עמלת פרעון מוקדם. לטענת המבקשים, אופן חישוב עמלת פרעון מוקדם על ידי הבנק, הן לגבי הלוואות קטנות והן לגבי הלוואות גדולות, אינו תואם את הוראות ניהול בנקאי תקין. לבקשה צורפה חוות דעת כלכלית אשר לפיה הנזק האישי של המבקש נקבע בסך של כ-90 אלף ש"ח. את סכום התביעה הכולל טוענים המבקשים כי אין בידם להעריך בשלב זה.
- ו. ביום 9 במרס 2014, הוגשה לבית משפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד הבנק ללא ציון הסכום הנתבע. לטענת המבקש, הבנק גובה כספים מלקוחות שלא כדין בשני מקרים. האחד, כאשר הבנק מאפשר ללקוחות חריגה ממסגרת האשראי ומחייב את חשבונות הלקוחות בעמלה בסך של 53 ש"ח בגין משלוח מכתב התראה על חריגה ממסגרת האשראי. השני, סכומי החריגה ה"לא מאושרת" ממסגרת האשראי, מתמזגים לתוך יתרת החובה העודפת בחשבון וכתוצאה מכך נגבית בגינם ריבית מקסימלית.
- ז. ביום 17 במרס 2014, הגיש מפרק זמני של חברה בפירוק ("החברה" ו-"המנהל המיוחד") לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז, בקשה למתן הוראות נגד הבנק, במסגרתה ביקש שבית המשפט יצהיר כי הבנק ישא בתשלום לחברה בסך מצטבר של 1,200 מיליון ש"ח, מתוכו סך של 635 מיליון ש"ח לכיסוי כל חובות החברה לנושיה וסך של 565 מיליון ש"ח בגין החזר מלוא שווי נכסי החברה בסכום קרן, שעמד נכון ליום 25 במרס 2001 על הסך של 165 מיליון ש"ח, בצירוף ריבית מאותו מועד בשיעור שהחברה התחייבה לשלם לבנק. לטענת המנהל המיוחד, על הבנק לשאת באחריות אישית לחבויות החברה, מאחר ועל פי הנטען, יש לראות בבנק "נושא משרה" בחברה מחמת שליטתו בחברה, מחמת היות הבנק זה שנושאי המשרה בחברה נאלצו וגם נהגו לפעול על פי הנחיותיו; מחמת שיש לראות את הבנק כ"דירקטור דה-פקטו" או כ"דירקטור צללים" בחברה; מחמת אחריותו כמבצע בצוותא ו/או מעוול במשותף למעשי התרמית המתוארים בבקשה; ומחמת

הדוקטרינה של Lenders' Liability. יצויין כי במסגרת הבקשה שמר המפרק על זכות להגיש הליכים נוספים נגד הבנק ו/או נושאי משרה נוספים בחברה ו/או יחידים מטעם הבנק ועורכי דין שיעצו לבנק.

ח. ביום 18 במרס 2014, הוגשה לבית משפט המחוזי מרכז, בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד הבנק בסכום נטען של כ-155 מיליון ש"ח. לטענת המבקש, במסגרת ניכוי מס במקור שהבנק מבצע בעסקאות בניירות ערך שמבוצעות באמצעותו, מחשבות מערכות המחשב של הבנק רווחי הון ביתר ו/או הפסדי הון בחסר שלא כדין. הנתונים השגויים מוצגים ללקוחות במערכות לאומי טרייד ובסימולטור הקיים במערכת זו. ה"קבוצה" לצורך ההליך מוגדרת כ: 1. כל מי שביצע מסחר בניירות ערך באמצעות לאומי טרייד, ואשר במסגרת ניכוי מס במקור חושב לו רווח הון ביתר ו/או הפסד הון בחסר. 2. כל מי שהוצגו לו על ידי הבנק ו/או על ידי מערכת לאומי טרייד מצגים שגויים אודות רווחי הון ו/או הפסדי ההון שמשקפים נירות ערך שבבעלותו. לטענת המבקש, הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה הראשונה הוא כ-79 מיליון ש"ח, והנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה השניה הוא כ-76.5 מיליון ש"ח.

3. להלן פירוט של תובענות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות בסכומים מהותיים שהוגשו נגד חברות בנות של הבנק (להלן - חברות הבנות). לדעת הנהלת הבנק, ובהסתמך על דעת הנהלת כל אחת מחברות הבנות, המתבססת על חוות דעת היועצים המשפטיים של חברות הבנות באשר לסיכויי הליכים אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתביעות כאמור:

א. ביום 23 ביוני 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד סטנדרד & פורס מעלות בע"מ, קשת אגרות חוב בע"מ ("קשת"), חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ ("החברה לנאמנות"), אהרון בירס, ערן פוקס, מוטי מערבי, רמי אורדן, אקסלנס נשואה חיתום (1993) בע"מ ואקספרט פיננסיים בע"מ. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים עומד על כ-286 מיליון ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. הבקשה לאישור מתייחסת לאג"ח שהנפיקה קשת, שגובו ב-Notes, שהנפיק Lehman Brothers Bankhaus A.G. לטענת המבקש, עם קריסת ליהמן ברדרס, צנח מחיר האג"ח והופסק המסחר בהן. כלפי החברה לנאמנות, ששימשה כנאמן למחזיקי האג"ח שהונפק על ידי קשת, טוען המבקש כי לא נקטה בפעולות שונות כדי למנוע או לצמצם, לשיטת המבקש, את הנזק שנגרם לטענתו למחזיקי האג"ח. הוגשה תגובת החברה לנאמנות לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית.

ה. הבנק ערב כלפי עמיתי חלק מקופות הגמל שהיו מנוהלות על ידי לאומי שרותי שוק ההון בע"מ (לשעבר לאומי גמל בע"מ), ואשר פעילותן נמכרה לפריזמה קופות גמל בע"מ ("פריזמה"). הערבות מבטיחה את החזר סכומי הקרן המקוריים שהופקדו המסתכמים ב-31 בדצמבר 2013 בערכים נומינליים ב-2,744 מיליון ש"ח. ערך הנכסים של הקופות הני"ל ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכם ב-5,771 מיליון ש"ח. בנוסף, ערבות זו אינה חלה על הפקדות בחשבונות שנפתחו בקופות הני"ל לאחר 22 בינואר 2007.

כנגד ההתחייבות האמורה, התחייבה פריזמה כי במקרה של מימוש הערבויות, או כל חלק מהן, היא תשלם לבנק השתתפות בסכום שלא יעלה על 35 מיליון ש"ח לשנה קלנדרית, כשסכום זה צמוד למדד מיום 30 באוקטובר 2006 ועד ליום התשלום. סכום השתתפות שלא נוצל בשנה מסוימת לא יועבר לשנים הבאות.

1. חברות מאוחדות של הבנק, משמשות כחברות לנאמנות, וכן מספר חברות מאוחדות בנקאיות עוסקות בעיסקי נאמנות. עסקים אלה כוללים בעיקר: נאמנות על כספים, ניירות ערך וכספי דלא נייד, טיפול בכספי תרומות, מתנות והקדשים, תיווך בפיקדונות ובהלוואות, טיפול בהעברת מניות וניהול חשבונות השקעות. כמו כן משמשות חלק מחברות אלו כנאמן של מחזיקי אגרות חוב.

ז. כתבי שיפוי

1. הבנק התחייב מראש לשפות את הדירקטורים שלו ואת נושאי המשרה האחרים בבנק בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות בקשר עם הפרטת הבנק.

2. הבנק התחייב מראש לשפות את לאומי חברה למימון בע"מ, חברה-בת בשליטתו המלאה (להלן - "החברה"), לצורך קיום שיפויים שנתנה החברה לדירקטורים ולנושאי משרה שלה, לעורכי דין המטפלים בהנפקות מטעם החברה וכן למזכירי החברה, בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות בקשר עם הנפקת אגרות חוב ומוצרים פיננסיים אחרים על ידי החברה לציבור. השיפוי מוגבל בסכומי ההנפקות שמבצעת החברה.

3. הבנק התחייב מראש לשפות את נושאי המשרה בבנק ואת בעלי החוזים האישיים הניהוליים בבנק שאינם נושאי משרה ("בעלי חוזים ניהוליים") בגין חבות כספית וזאת עקב מילוי תפקידם בבנק ובחברות בנות ואחרות מטעם הבנק וכן בגין רשימה של אירועים כמקובל במערכת הבנקאות בישראל, הכוללים, בין היתר, את הפעילות הבנקאית השגרתית של הבנק, הצעת ניירות ערך לציבור על פי תשקיף ודיווחים לציבור ולרשויות הפיקוח. מימוש ההתחייבות לשיפוי בפועל מותנית בהתקיימותם של שני התנאים המצטברים הבאים: (1) הסכום המירבי בגין מימוש השיפויים בפועל לכל נושאי המשרה בבנק ולנושאי משרה בחברות בנות ולבעלי חוזים ניהוליים, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם, בקשר עם האירועים הנ"ל, במצטבר, לא יעלה על 10% (עשרה אחוזים) מההון העצמי של הבנק כהגדרתו בהוראות המפקח על הבנקים, על פי המשתקף בדוחותיו הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מועד מימוש השיפוי בפועל. (2) הסכום המירבי בגין מימוש השיפויים בפועל לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בנוסף, התחייב הבנק מראש לשפות את נושאי המשרה בבנק ובעלי החוזים האישיים הניהוליים, בגין הוצאות התדיינות סבירות; כן התחייב הבנק לשפות בגין הוצאות התדיינות סבירות שהוצאו עקב חקירה או הליך אשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום ומבלי שהוטלה חבות כספית כחלופה להליך פלילי או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי. עוד כולל כתב השיפוי התחייבות לשיפוי בשל הוצאות ו/או תשלום לנפגע הפרה על פי ובכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה) התשע"א-2011 ("חוק ייעול הליכי אכיפה") וכן בשל הוצאות בקשר עם הליך לפי פרק ז-1 לחוק ההגבלים העסקיים - התשמ"ח-1988. ההתחייבות לשיפוי תחול רק לאחר שמוצו זכויות נושאי המשרה כלפי צד ג' (כגון מבטח).

בנוסף, הבנק העניק פטור מאחריות לנושאי המשרה בבנק ולבעלי החוזים האישיים, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות שלהם כלפי הבנק.

הבנק התחייב מראש לשפות את היועצת המשפטית לדירקטוריון הבנק בגין מתן שירותים משפטיים לדירקטוריון, לבנק ולדירקטורים כיועצת משפטית לדירקטוריון, בנוסח דומה לשיפוי שניתן לנושאי המשרה. הבנק העניק ליועצת המשפטית לדירקטוריון פטור מאחריות בקשר למתן השירותים המשפטיים האמורים.

4. הבנק התחייב לשפות את עובדי הבנק בגין הוצאות ו/או בכל תשלום לנפגע הפרה על פי או בכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה, וזאת בהתאם לתנאים המקובלים בכתבי שיפוי הניתנים על ידי הבנק.

5. הבנק התחייב לשפות יועצים חיצוניים מסוימים בגין תבות או הפסד, לרבות בגין הוצאות משפטיות אחרות, בקשר עם השירותים שניתנו לבנק על ידם.

6. הבנק התחייב לשפות את תמיר פישמן נאמנויות 2004 בע"מ ("תמיר פישמן") בקשר עם תכנית להצעת מניות לעובדי הבנק, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, בנק ערבי ישראלי בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ, בגין כל נזק ו/או הוצאה ו/או הפסד שתמיר פישמן נשאה בהם בפועל (לרבות שכ"ט עו"ד), עקב פסק דין חלוט נגד תמיר פישמן לטובת צד שלישי כלשהו, בקשר עם או כתוצאה ממילוי תפקידיה על פי הסכמי הנאמנות אשר נחתמו במסגרת התוכניות הנ"ל, ועל פי כל דין.

7. הבנק וחברות הבנות התחייבו לשפות את חברות כרטיסי האשראי הבינלאומיות, "ויזה" ו"מאסטרקארד" בגין ביצוע התחייבויות של חברות הבנות בנוגע לפעילות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו"מאסטרקארד", לפי המקרה.

8. בהתאם להסכם המיזוג בין הבנק לבין בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ("בלמ"ש) מיום 10 בספטמבר 2012, הבנק קיבל על עצמו והוא בא בנעלי בלמ"ש לכל דבר ועניין, החל מיום 31 בדצמבר 2012, את כל ההתחייבויות של בלמ"ש, כולל כל התקשרות או הסכם מכל מין וסוג שהוא ובכלל זה, כתבי שיפוי שניתנו על ידי בלמ"ש לנושאי המשרה של בלמ"ש.

9. הבנק נותן, מעת לעת, לחברות בנות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה, לצורך מתן השיפויים על ידיהן לנושאי משרה וזאת בשל סיכונים החלים על נושאי משרה בחברות וכן לצורך עמידה של חברות בנות בהוראות רגולטוריות. כמו כן הבנק נותן כתבי שיפוי לעובדים של הבנק ולנושאי משרה של חברות בנות וזאת בגין רשימה של אירועים אשר פורטו בהם.

10. הבנק וחברות הבנות נוהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים, והכל במהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה.

ח. כרטיסי אשראי

1. בשנת 2006 הובא לאישורו של בית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין") הסדר אליו הגיעו לאומיקארד, חברת ישראלכרט בע"מ, חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, והבנקים השולטים בכל אחת מחברות אלו (להלן: "המבקשות") ביחס לגובה שיעורי עמלות המנפיק (העמלה הצולבת) שישולמו על ידי סולקי כרטיסי האשראי (חברות כרטיסי האשראי) למנפיקיהם ומבנה הקטגוריות בשיעורי עמלות המנפיק בתקופת תחולתו של ההסדר.

ביום 7 במרס 2012 אישר בית הדין להגבלים עסקיים בפסק דין, הסכם אשר הוגש במסגרת ההתדיינות לעיל, על ידי המבקשות והממונה (להלן: "ההסכם") אשר במסגרתו הסכימו הצדדים על השיעור הממוצע של העמלה הצולבת שישרור לאורך תקופת ההסכם ועל מתווה ההפחתה של שיעור זה לאורך השנים, באופן שהחל מ-1 ביולי 2014 ועד לתום תקופת ההסכם יעמוד השיעור הממוצע של עמלת המנפיק על 0.7%. ההסכם הינו בתוקף עד לסוף שנת 2018.

ביום 29 במרס 2012 הוגש ערעור לבית המשפט העליון על ידי אחת החברות המתנגדות להסכם, על פסק דינו של בית הדין להגבלים עסקיים אשר אישר את ההסכם. הערעור לא נסב על שיעורי העמלה הצולבת, או על קצב ההפחתה, כפי שנקבעו בפסק דינו של בית הדין, אלא על אופן סיווג החברה המערערת בקטגוריה מסוימת של בתי עסק המשלמים עמלה צולבת גבוהה מהעמלה המינימלית שנקבעה בהסכם. בדיון שהתקיים ביום 17 למרס 2014, דחה בית המשפט העליון את הערעור וחייב את המערערת בהוצאות המשיבים.

ההסכם צפוי להשפיע באופן מהותי הן על הכנסות לאומיקארד כמנפיקה והן על הוצאותיה כסולקת בשנים הבאות.

2. הבנק התחייב כלפי ויזה הבינלאומית ליטול אחריות מלאה לביצוע הנאות של לאומי קארד את כל ההוראות והדרישות הכלולות בתקנון ויזה הבינלאומית כפי שיהיו בתוקף מעת לעת, לבצע את כל הפעולות שיידרשו על מנת למלא את התחייבות זו ולהודיע בכתב מיידי לויזה בינלאומית על כל שינוי מהותי בהסכם שבין הבנק ולאומי קארד.

3. הבנק התחייב כלפי מאסטרקארד העולמית וכלפי שאר חברי מאסטרקארד ליטול אחריות מלאה לביצוע ההתחייבויות לפי תקנון מאסטרקארד העולמית וכלליה ולשפות גופים אלה בגין כל הפסד, עלות, הוצאה או חבות, בגין הפרת התחייבויות לאומיקארד כאמור.

ט. החברה לישראל בע"מ - חברה כלולה

1. לחברה כלולה של החברה לישראל בע"מ גרעון בהון חוזר ליום 31 בדצמבר 2013, הפסדים בכל אחת משלושת השנים שהאחרונה בהן הסתיימה באותו תאריך ונושאים נוספים הקשורים במצב עסקי החברה ובתזרים המזומנים שלה. להנהלת החברה הנ"ל תוכניות להגדלת תזרימי המזומנים החיוביים שלה ולשיפור רווחיות ואשר התממשותן כפופה בין היתר לשינויים במחירי מכירה ומחירי חומרי הגלם. להערכת הנהלת החברה הכלולה, בהתבסס על תחזית תזרימי המזומנים ועל הצעדים שנקטה, לחברה הכלולה מקורות מספקים בהיקף ובעיתוי הנדרש לפרעון התחייבויותיה ולמימון פעילותה בעתיד הנראה לעין.

כמו כן כנגד החברה הנ"ל מתקיימים הליכים משפטיים לרבות תביעות ייצוגיות, וקיימות תלויות אחרות.

הנהלת החברה הנ"ל, בהתבסס על חוות דעתם של יועצי המשפטיים אינה יכולה להעריך את השפעתם של ההליכים המשפטיים, התביעות והתלויות הנ"ל, אם בכלל, ולכן לא נכללו כל הפרשות בנדון בדוחות הכספיים של החברה לישראל בע"מ והחברה הנ"ל.

2. לחברה מאוחדת של החברה לישראל גירעון בהון החוזר וגירעון בהון ליום 31 בדצמבר 2013, הפסדים מהותיים בשנה שהסתיימה באותו תאריך ונושאים נוספים המעלים ספקות משמעותיים בדבר המשך קיומה כ"עסק חי". הדוחות הכספיים של החברה המאוחדת הנ"ל אינם כוללים התאמות כלשהן שייתכן ותהיינה דרושות אם לא תוכל להמשיך כ"עסק חי".

3. כנגד החברה לישראל בע"מ וכנגד חברה כלולה שלה הוגשה תביעה ייצוגית אשר להערכת הנהלת החברות הנ"ל המבוססות על חוות דעתן של היועצים המשפטיים לא ניתן להעריך בשלב זה את השפעתה על הדוחות הכספיים, אם בכלל, ולפיכך לא נכללה הפרשה כלשהיא בדוחות החברות הנ"ל.

4. החברה לישראל הודיעה על בחינת פיצול החזקותיה, כך שהחברה לישראל תמשיך להחזיק בכ"ל ובבז"ן ושאר החזקותיה יועברו ויוחזקו על ידי כלל בעלי המניות בחברה באמצעות חברה חדשה. להערכת הנהלת החברה לישראל, מהלך שינוי המבנה בהחזקות החברה כאמור יושלם, ככל שיושלם, במהלך המחצית השנייה של שנת 2014. הבנק בוחר את השפעת הפיצול.

להרחבה בעניין נושאים אלה, ראה דוחות כספיים של החברה לישראל בע"מ ליום 31 בדצמבר 2013.

י.

ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברות מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק הגיש ערר על קביעה זו. ביום 22 בפברואר 2011, הוגשה תגובת הממונה לערר. ביום 29 ביולי 2012 התקבל בבנק מכתבה של רשות ההגבלים העסקיים לפיו הממונה על ההגבלים העסקיים שוקל לפרסם קביעה משלימה ביחס להעברות מידע שפורטו בתגובת הממונה לערר אולם נמחקו ממנה לפי בקשת הבנקים, לפיה היוו העברות מידע אלו הסדרים כובלים. לבנק ניתנה האפשרות להביא בפני הממונה את עמדתו בטרם יקבל הממונה החלטה אם לפרסם קביעה משלימה כאמור. בעקבות משא ומתן שהתנהל בין הבנקים לממונה גובשה בין הצדדים הסכמה עקרונית לפשרה על-פיה יתבקש בית הדין להגבלים עסקיים לאשר צו מוסכם אשר יביא לידי סיום את ההליכים הנובעים מהחקירה שהובילה לפרסום הקביעה. בהתאם לנוסח הצו המוסכם שגובש על ידי הצדדים, הקביעה תבוטל ואילו הבנק ישלם לאוצר המדינה סך של כ-21 מיליון ש"ח (וסכומים נוספים ישולמו על ידי בנקים אחרים) כאשר תהיה בידי הבנק (ובידי הבנקים האחרים לגבי הסכומים הנוגעים להם) האפשרות לשלם את הסכום האמור, חלף תשלום לאוצר המדינה ובכפוף לתנאים שנקבעו בנוסח הצו המוסכם, במסגרת הסדרי פשרה במספר בקשות לאישור תובענות ייצוגיות התלויות ועומדות נגד הבנק.

יא.

כאמור בדוחות הכספיים הקודמים, רשויות ארצות הברית ("הרשויות האמריקאיות") מנהלות חקירות רבות היקף של בנקים זרים בקשר עם פעילותיהם עם לקוחות שהם נישומי מס בארצות הברית ("הלקוחות האמריקאיים") בחשד להפרה של הדין האמריקאי. במסגרת חקירות אלה, שמתנהלות גם כנגד הקבוצה, הרשויות האמריקאיות הוציאו ומוסיפות להוציא צווים שונים לקבלת מידע ומסמכים בעניין שירותים בנקאים שניתנו ללקוחות האמריקאיים על ידי הקבוצה.

הבנק יצר הפרשה לכיסוי ההוצאות הצפויות בהקשר זה, לרבות אלה של היועצים, נותני השירות ומומחים חיצוניים. יתרת הפרשה זו ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בכ-490 מיליון ש"ח.

באשר לסכום הכולל של ההוצאות שנוקפו בגין הלקוחות האמריקאיים, ראה באור 25 - הוצאות תפעוליות אחרות.

אין בהפרשה זו הודאה בטענה כלשהיא שעלולה לעלות כנגד הקבוצה על ידי הרשויות האמריקאיות. החקירות של הרשויות האמריקאיות עדיין נמשכות ומתנהלים מגעים שוטפים בין הקבוצה לבין אותן הרשויות במטרה להגיע לפתרון הנושא. הקבוצה משתפת פעולה עם הרשויות האמריקאיות בכפוף למותר על פי דין.

לנוכח העובדה שעדיין לא ניתן לקבוע בוודאות את סכום ההוצאה שצפוי להיגרם לקבוצה בנושא זה, קיימת אפשרות שהסכום הסופי של ההוצאה יהיה גבוה משמעותית מהסכום שנכלל בדוחות הכספיים.

יב.

ביום 26 באוגוסט 2013 העניק הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") את הפטור שעניינו החזקותיהם המשותפות של בנק לאומי, בנק הפועלים, בנק דיסקונט הבנק הבינלאומי ובנק המזרחי-טפחות (להלן יחד: "הבנקים") בשב"א - שירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") וזאת לתקופה של שלוש שנים. במסגרת הפטור נקבעו תנאים נוספים על אלה שנקבעו בפטורים הקודמים שהוענקו על ידי הממונה. הפטור כולל תנאים ביחס לממשק הטכנולוגי למתן שירותי איסוף ואישור של עסקאות בכרטיסי אשראי ושירותי ממשק בין בתי העסק לשב"א, אשר יפותח ויוטמע במערכות שב"א, אשר ייקרם מתן אפשרות להתחברות מהירה בתנאים שוויוניים ובעלות נמוכה, של גופים שונים הרשאים על פי דין להתחבר לשב"א וזאת החל מיום ה-1 לחודש אוקטובר 2015. ביום 7 לאוגוסט 2013 וביום 30 בינואר 2014 חתמה שב"א על הסכם ועל תיקון להסכם (בהתאמה), למכירת פעילות הכספומטים, בכפוף לקיום תנאים מתלים הקבועים בהסכם, וזאת בהתאם להחלטת הממונה בעניין זה. טרם התקבל אישור הממונה לתיקון ההסכם.

יג. בחודש מרס 2012 הוגש כתב אישום נגד לאומי רומניה ונגד חברי ועדת האשראי של לאומי רומניה, בעניין פעולה בחשבון לקוח, אשר לטענת התביעה הכללית ברומניה נעשתה שלא כדין. כתב האישום הוגש בעקבות תלונת הלקוח אשר טוען כי נגרם לו נזק עקב פעולת הבנק (סכום הנזק הנטען איננו מהותי). ביום 28 בנובמבר 2012, קבל בית המשפט ברומניה את הטעונים של בנק לאומי רומניה על כך שלא הייתה סמכות לתביעה הכללית ברומניה להגיש כתב האישום נגדו ונגד עובדים/מנהלים מסוימים בו, והחליט להחזיר את התיק לתביעה הכללית לצורך ניסוח והגשה מחדש של כתב האישום. התביעה הכללית והמתלונן הגישו ערעורים על ההחלטה. הערעור התקבל, התיק הוחזר לערכאה הראשונה ונקבע תאריך לדיון.

יד. ביום 1 בספטמבר 2013, הוגשה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר הגשת תביעה נגזרת נגד נושאי משרה בכירים לשעבר בבנק. לטענת המבקש, במסגרת חקירות של רשויות המס בארה"ב התברר כי נציגי הבנק ונציגי בנק לאומי ארה"ב סייעו ללקוחות שהם נישומי מס בארה"ב לבצע פעולות שמנעו מרשויות המס בארה"ב לגבות מיסים מאזרחיהם. הנזק שנגרם לבנק, לטענת המבקש, עומד על סך מאות מיליוני ש"ח שהבנק מתעתד לשלם לרשויות בארה"ב. המבקש טען כי נכון לשלב הגשת הבקשה, נקב הבנק בסכום של 340 מיליון ש"ח כאשר חלק מהסכום שולם ליועצים ולנותני שירותים בקשר עם החקירות. המבקש טוען כי נושאי המשרה לשעבר אחראים לנזק שנגרם לבנק שעה שהניעו אותו לקחת חלק בפעילות הבלתי חוקית או לכל הפחות לא מנעו אותה.

פעילות הקבוצה במכשירים נגזרים:

כללי

הפעילות הנ"ל כרוכה בנטילת סיכונים שהעיקריים בהם הינם:

- סיכון אשראי הנמדד על פי סכום ההפסד המירבי הצפוי אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העסקה. לכיסוי הסיכון נדרשים ביטחונות מהלקוח בהתאם לסיכון הנובע מהעסקאות. הביטחונות הנדרשים נכללים במסגרת הנדרש בגין סך כל חבות הלקוח. בעסקאות הכוללות כתיבת אופציות הנסחרות בבורסה או קניה/מכירה של חוזים הנסחרים בבורסה, חייבים הלקוחות להפקיד לפחות את הביטחונות הנזילים הנדרשים על ידי אותן בורסות.
- סיכוני שוק כוללים סיכונים הנובעים משינויים בשיעורי הריבית ומשינויים בשערי החליפין, במדד המחירים לצרכן ובשערי ניירות ערך. סיכוני השוק הנובעים מעסקאות במכשירים נגזרים, הינם חלק מסך כל סיכוני השוק של המכשירים הפיננסיים. הפעילות במכשירים נגזרים מתבצעת במסגרת הגבולות המותרים לחשיפה לסיכוני שוק, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריונים של חברות הקבוצה.
- סיכון נזילות הנובע מאי וודאות לגבי המחיר שהבנק יצטרך לשלם לכיסוי העסקה. סיכון זה קיים בעיקר במכשירים אשר סחירותם, או סחירות נכס הבסיס, נמוכה. במסגרת הדרישות לביטחונות נלקח בחשבון סיכון זה.
- הפעילות הנ"ל אינה מתייחסת למכשירים נגזרים המשובצים (EMBEDDED) בפעילויות אחרות.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2013						
חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזי בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	חוזי שקל-מדד אחר	חוזי ריבית
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
(א) נגזרים מגדרים (1)						
1,426	-	-	1,426	-	-	Forward חוזי
2,581	-	-	-	2,581	-	Swaps
4,007	-	-	1,426	2,581	-	סך הכל
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית						
2,485	-	-	-	2,485	-	
(ב) נגזרים ALM (1)(2)						
50,816	6,640	35,508	348	8,320	-	חוזי Futures
151,180	181	3	126,909	12,015	12,072	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה						
28,362	405	14,592	8,586	4,779	-	אופציות שנכתבו
28,538	405	14,592	8,762	4,779	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים						
38,787	239	864	26,974	10,710	-	אופציות שנכתבו
35,293	252	796	26,143	8,102	-	אופציות שנקנו
327,105	197	12,251	26,099	287,880	678	Swaps
660,081	8,319	78,606	223,821	336,585	12,750	סך הכל
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית						
158,832	-	-	-	158,832	-	
(ג) נגזרים אחרים (1)						
-	-	-	-	-	-	סך הכל
(ד) נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot						
-	-	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
-	-	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
6,543	-	-	6,543	-	-	חוזי החלפת מטבע חוץ Spot
6,543	-	-	6,543	-	-	סך הכל
670,631	8,319	78,606	231,790	339,166	12,750	סך הכל כללי

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2013						
חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזי חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	חוזי סך הכל
שקל-מדד אחר	118	7,928	3,275	1,557	103	12,981
(במיליוני ש"ח)						
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
א) נגזרים מגדרים (1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	36	37	-	-	73
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	130	10	-	-	140
ב) נגזרים ALM (1)(2)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	118	7,928	3,275	1,557	103	12,981
שווי הוגן ברוטו שלילי	232	7,545	3,894	1,597	95	13,363
ג) נגזרים אחרים (1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
ד) נגזרי אשראי						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-	-
ה) סך הכל						
שווי הוגן ברוטו חיובי	118	7,964	3,312	1,557	103	13,054
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	118	7,964	3,312	1,557	103	13,054
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים						
	20	33	250	17	5	325
שווי הוגן ברוטו שלילי (3)	232	7,675	3,904	1,597	95	13,503
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	232	7,675	3,904	1,597	95	13,503
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים						
	54	35	528	315	4	936

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 16 מיליוני ש"ח.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2012						
		חוזים		חוזי ריבית		
סך	חוזי	חוזים	חוזי	מטבע	חוזי	שקל-מדד
הכל	סחורות	בגין	מטבע	חוץ	אחר	אחר
(במיליוני ש"ח)						
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
(א) נגזרים מגדרים (1)						
1,525	-	-	1,525	-	-	Forward חוזי
2,659	-	-	-	2,659	-	Swaps
4,184	-	-	1,525	2,659	-	סך הכל
2,613	-	-	-	2,613	-	מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית
(ב) נגזרים ALM (1)(2)						
32,440	2,075	23,393	232	6,740	-	חוזי Futures
155,850	624	-	119,241	21,450	14,535	חוזי Forward
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה						
17,170	614	7,038	7,048	2,470	-	אופציות שנכתבו
17,170	614	7,038	7,048	2,470	-	אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים						
38,260	503	1,366	18,802	17,589	-	אופציות שנכתבו
38,790	526	1,475	19,038	17,751	-	אופציות שנקנו
254,544	427	6,509	22,405	224,499	704	Swaps
554,224	5,383	46,819	193,814	292,969	15,239	סך הכל
129,033	-	-	-	129,033	-	מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית
(ג) נגזרים אחרים (1)						
-	-	-	-	-	-	סך הכל
(ד) נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot						
-	-	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
187	187	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב
8,219	-	-	8,219	-	-	חוזי החלפת מטבע חוץ Spot
8,406	187	-	8,219	-	-	סך הכל
566,814	5,570	46,819	203,558	295,628	15,239	סך הכל כללי

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2012 (4)						
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		
				שקל-מדד	אחר	
(במיליוני ש"ח)						
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
(א) נגזרים מגדרים (1)						
31	-	-	30	1	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
247	-	-	22	225	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
(ב) נגזרים ALM (1)(2)						
11,405	110	473	2,493	8,196	133	שווי הוגן ברוטו חיובי
12,535	105	481	3,726	7,926	297	שווי הוגן ברוטו שלילי
(ג) נגזרים אחרים (1)						
-	-	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
(ד) נגזרי אשראי						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב						
-	-	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב						
2	2	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
(ה) סך הכל						
11,438	112	473	2,523	8,197	133	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	-	-	-	-	סכומי שווי הוגן שקוּזוּ במאזן
11,438	112	473	2,523	8,197	133	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים						
511	19	75	296	95	26	שווי הוגן ברוטו שלילי (3)
12,782	105	481	3,748	8,151	297	סכומי שווי הוגן שקוּזוּ במאזן
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
12,782	105	481	3,748	8,151	297	מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים
926	18	54	600	28	226	

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 20 מיליוני ש"ח.

(4) החל מיום 1 בינואר 2013 יישם הבנק לראשונה את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. מספרי ההשוואה סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור.

באור 18ב- פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2013						
ממשלות						
דילרים / וּבְנָקִים						
סך הכל	אחרים	מרכזיים	ברוקרים	בנקים	בורסות בנקים	(במיליוני ש"ח)
13,054	2,175	85	1,933	8,722	139	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים (2) סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
9,228	821	-	1,755	6,652	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים
1,103	43	32	90	938	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
2,723	1,311	53	88	1,132	139	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
24,237	11,123	326	2,269	10,519	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (4)
6,698	2,960	-	448	3,290	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
17,539	8,163	326	1,821	7,229	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
20,262	9,474	379	1,909	8,361	139	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
13,503	3,820	-	1,824	7,542	317	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (2)(3) סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
9,228	821	-	1,755	6,652	-	מכשירים פיננסים
470	-	-	2	468	-	בטחון במזומן ששועבד
3,805	2,999	-	67	422	317	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2012 (1)						
ממשלות						
דילרים / וּבְנָקִים						
סך הכל	אחרים	מרכזיים	ברוקרים (5)	בנקים (5)	בורסות בנקים	(במיליוני ש"ח)
11,438	1,935	1	1,417	7,942	143	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים (2) סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
8,176	500	1	1,232	6,443	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים
601	-	-	-	601	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
2,661	1,435	-	185	898	143	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
18,848	8,489	201	1,318	8,840	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (4)
3,995	1,925	121	82	1,867	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
14,853	6,564	80	1,236	6,973	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
17,514	7,999	80	1,421	7,871	143	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
12,782	2,563	54	1,690	8,316	159	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (2)(3) סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
8,176	500	1	694	6,981	-	מכשירים פיננסים
1,142	-	22	235	885	-	בטחון במזומן ששועבד
3,464	2,063	31	761	450	159	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

- (1) החל מיום 1 בינואר 2013 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא קיוויו נכסים והתחייבויות. מספרי השוואה סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי האמור לעיל.
- (2) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבנות נטו.
- (3) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 13,487 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 12,762 מיליוני ש"ח)
- (4) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) לפני הפחתת סיכון אשראי, כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
- (5) הוצג מחדש.

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2013						
מעל שלושה מעל שנה					עד	
מעל		ועד	חודשים	שלושה	שלושה	
מעל	חמש שנים	ועד	ועד שנה	חודשים	חודשים	סך הכל
(במיליוני ש"ח)						
חוזי ריבית:						
12,750	1,807	3,748	5,044	2,151	שקל - מדד	
339,166	94,100	145,728	62,942	36,396	אחר	
231,790	21,081	11,385	47,581	151,743	חוזי מטבע חוץ	
78,606	-	817	8,597	69,192	חוזים בגין מניות	
8,319	-	26	6,079	2,214	חוזי סחורות ואחרים	
670,631	116,988	161,704	130,243	261,696	סך הכל	

31 בדצמבר 2012						
מעל שלושה מעל שנה					עד	
מעל		ועד	חודשים	שלושה	שלושה	
מעל	חמש שנים	ועד	ועד שנה	חודשים	חודשים	סך הכל
(במיליוני ש"ח)						
חוזי ריבית:						
15,239	1,410	4,735	7,578	1,516	שקל - מדד	
295,628	83,478	125,942	58,122	28,086	אחר	
203,558	13,677	8,300	60,489	121,092	חוזי מטבע חוץ	
46,819	-	2,216	3,511	41,092	חוזים בגין מניות	
5,570	-	395	1,558	3,617	חוזי סחורות ואחרים	
566,814	98,565	141,588	131,258	195,403	סך הכל	

1. כללי

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים על פי הנחיות המפקח על הבנקים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן במקרים אלה נאמד על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומן העתידי המהוון בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו היתה מבוצעת עסקה דומה ביום הדיווח. אומדן של השווי ההוגן מחושב באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון שהוא סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. בהנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים עשויים להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הקבוצה כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

2. עיקרי השיטות וההנחות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

נכסים פיננסיים:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכחים בשיעור נכיון מתאים. יתרת האשראי מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזר הפעילות וכן לדרוג האשראי של הלווים. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) לפי בסיסי ההצמדה השונים. תקבולים אלה הונו בשיעורי ריבית המשקפים את רמת הסיכון והמרווח הממוצע הגלומים באשראי באותה קטגוריה ואת תקופת האשראי.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות עיסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של יתרות חובה בחשבונות עו"ש, הוערך בהתאם לערך במאזן. השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ריבית אלה משקפים את שיעורי הריבית הגבוהים ביותר המשמשים את הקבוצה בעיסקאות במועד הדיווח באותו מגזר.

שווי הוגן של יתרות עו"ש שסווגו כחובות פגומים חושב בהתאם לאומדן המח"מ שלהם ולפי שיעורי הריבית המירביים הנהוגים בבנק.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות והפרשות בגין הפסדי אשראי.

פיקדונות בבנקים, ואשראי לממשלות - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם בוצעו עיסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך - ניירות ערך סחירים לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם סחירים, מניות לפי עלות ואגרות חוב לפי מודל המביא בחשבון את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכחים בשיעור ניכיון מתאים והמביאים בחשבון גם את ההסתברות לכשל וערך השוק.

התחייבויות פיננסיות:

פיקדונות הציבור - יתרת הפיקדונות מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזרי הפעילות, בסיסי ההצמדה ותקופות ההפקדה. בכל קטגוריה חושב התזרים של התשלומים העתידיים (קרן וריבית). תשלומים אלה הונו בשיעורי ריבית המשקפים את שיעור הריבית הממוצע בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים מאותה קטגוריה לתקופה שנותרה עד לפרעון. חשבונות עובר ושב (עו"ש) ופיקדונות ללא זמן פרעון-היתרה במאזן נחשבת כאומדן של השווי ההוגן.

פיקדונות מבנקים ופיקדונות מממשלות השווי ההוגן נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי אומדן שיעורי הריבית שבהם הקבוצה עשויה לגייס פיקדונות דומים במועד הדיווח.

אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים - לפי שווי שוק או בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים, או יכולה להנפיק כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

נכסים והתחייבויות פיננסיים אחרים:

מכשירים נגזרים:

מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת במועד הדיווח והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי:

היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינם שונים מהותית מתנאי עסקות דומות ביום הדיווח.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 בדצמבר 2013					
שווי הוגן				יתרה במאזן	
סך הכל	רמה 3 (1)	רמה 2 (1)	רמה 1 (1)		
(במיליוני ש"ח)					
נכסים פיננסיים					
44,376	823	11,492	32,061	44,351	מזומנים ופיקדונות בבנקים
63,735	3,232	15,339	45,164	63,735	ניירות ערך (2)
1,360	-	-	1,360	1,360	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
242,414	172,110	67,719	2,585	240,874	אשראי לציבור, נטו
584	537	47	-	558	אשראי לממשלות
13,054	1,811	9,971	1,272	13,054	נכסים בגין מכשירים נגזרים
963	815	-	148	963	נכסים פיננסיים אחרים
366,486	179,328	104,568	82,590	(3) 364,895	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
287,804	143,385	141,591	2,828	286,003	פיקדונות הציבור
4,296	434	3,862	-	4,310	פיקדונות מבנקים
414	83	331	-	397	פיקדונות מממשלות
624	-	-	624	624	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
28,084	4,816	387	22,881	25,441	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים
13,487	379	11,827	1,281	13,487	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
7,738	7,590	-	148	7,779	התחייבויות פיננסיות אחרות
342,447	156,687	157,998	27,762	(3) 338,041	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
289	289	-	-	289	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה באור ניירות ערך.
- (3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 113,851 מיליון ש"ח ובסך 94,856 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 18 ו-18.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2012					
שווי הוגן					יתרה
סך הכל	רמה 3 (1)	רמה 2 (1)	רמה 1 (1)	במאזן	
(במיליוני ש"ח)					
נכסים פיננסיים					
54,613	1,017	12,925	40,671	54,621	מזומנים ופיקדונות בבנקים (4)
56,408	2,848	13,102	40,458	56,408	ניירות ערך (2)
					ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת
1,435	-	-	1,435	1,435	הסכמי מכר חוזר (4)
242,468	177,556	62,894	2,018	241,264	אשראי לציבור, נטו
480	450	30	-	442	אשראי לממשלות
11,438	1,335	9,580	523	11,438	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,244	845	-	399	1,244	נכסים פיננסיים אחרים
368,086	184,051	98,531	85,504	366,852 (3)	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
291,438	163,335	126,146	1,957	289,538	פיקדונות הציבור
4,001	829	3,172	-	4,073	פיקדונות מבנקים
483	211	272	-	451	פיקדונות מממשלות
1,007	-	56	951	1,007	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת
					הסכמי רכש חוזר (4)
30,336	7,330	390	22,616	27,525	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי
12,762	472	11,787	503	12,762	התחייבויות נידחים
7,425	7,026	-	399	7,451	התחייבויות פיננסיות אחרות
347,452	179,203	141,823	26,426	342,807 (3)	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
283	283	-	-	283	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
- (2) רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
- (3) רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (4) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה באור ניירות ערך.
- (3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 99,196 מיליון ש"ח ובסך 86,777 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 18 ו-118.
- (4) סווג מחדש.

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס מאוחד

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2013			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
מחירים	נתונים נצפים נתונים לא	מחירים	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -
מצוטטים	משמעותיים נצפים	אחרים	משמעותיים סך הכל
בשוק פעיל	(רמה 1)	(רמה 2)	(רמה 3) שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)			
נכסים			
ניירות ערך זמינים למכירה:			
30,736	-	1,551	29,185
אגרות חוב ממשלת ישראל			
3,843	7	749	3,087
אגרות חוב ממשלות זרות			
105	-	60	45
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
5,280	120	4,789	371
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בחו"ל			
7,346	1,733	5,516	97
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
721	9	331	381
אגרות חוב אחרות בישראל			
2,002	-	1,181	821
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
1,465	-	-	1,465
מניות וקרנות נאמנות זמינות למכירה			
51,498	1,869	14,177	35,452
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה			
ניירות ערך למסחר:			
7,104	-	-	7,104
אגרות חוב ממשלת ישראל			
1,028	-	256	772
אגרות חוב ממשלות זרות			
327	-	-	327
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
116	-	116	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בחו"ל			
279	-	279	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
409	-	-	409
אגרות חוב אחרות בישראל			
520	-	511	9
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
1,091	-	-	1,091
מניות וקרנות נאמנות למסחר			
10,874	-	1,162	9,712
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
118	86	32	-
חוזי שקל- מדד			
7,964	391	7,551	22
חוזי ריבית			
3,173	1,334	1,834	5
חוזי מטבע- חוץ			
1,249	-	510	739
חוזי מניות			
103	-	44	59
חוזי סחורות ואחרים			
447	-	-	447
פעילות בשוק המעוף			
13,054	1,811	9,971	1,272
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
2,585	-	-	2,585
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
1,360	-	-	1,360
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
148	-	-	148
אחר			
4,093	-	-	4,093
סך הכל אחרים			
79,519	3,680	25,310	50,529
סך כל הנכסים			

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס מאוחד (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2013			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
מחירים	נתונים נצפים נתונים לא		
מצוטטים	משמעותיים נצפים		
בשוק פעיל	אחרים	משמעותיים	סך הכל
(רמה 1)	(רמה 2)	(רמה 3)	שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:			
-	157	75	232
22	7,653	-	7,675
14	3,430	304	3,748
739	551	-	1,290
59	36	-	95
447	-	-	447
1,281	11,827	379	13,487
אחרים:			
2,828	17	-	2,845
624	-	-	624
148	-	-	148
3,600	17	-	3,617
4,881	11,844	379	17,104

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2012			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
מחירים	נתונים נצפים נתונים לא		
מצוטטים	משמעותיים נצפים		
בשוק פעיל	אחרים	משמעותיים	סך הכל
(רמה 1)	(רמה 2)	(רמה 3)	שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)			
נכסים			
ניירות ערך זמינים למכירה:			
20,965	2,033	-	22,998
אגרות חוב ממשלת ישראל			
6,261	182	11	6,454
אגרות חוב ממשלות זרות			
260	63	-	323
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
610	4,548	123	5,281
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בחו"ל			
113	3,535	1,401	5,049
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
645	394	-	1,039
אגרות חוב אחרות בישראל			
564	945	74	1,583
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
972	-	-	972
מניות וקרנות נאמנות זמינות למכירה			
30,390	11,700	1,609	43,699
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה			
ניירות ערך למסחר:			
8,844	136	-	8,980
אגרות חוב ממשלת ישראל			
190	121	-	311
אגרות חוב ממשלות זרות			
129	-	-	129
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
-	88	-	88
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בחו"ל			
-	330	-	330
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
707	-	-	707
אגרות חוב אחרות בישראל			
15	727	-	742
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
183	-	-	183
מניות וקרנות נאמנות למסחר			
10,068	1,402	-	11,470
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
-	16	117	133
חוזי שקל מדד			
27	7,597	573	8,197
חוזי ריבית			
31	1,795	619	2,445
חוזי מטבע- חוץ			
210	131	14	355
חוזי מניות			
59	41	12	112
חוזי סחורות ואחרים			
196	-	-	196
פעילות בשוק המעוף			
523	9,580	1,335	11,438
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
2,244	4	-	2,248
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
1,435	-	-	1,435
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר (1)			
399	-	-	399
אחר			
4,078	4	-	4,082
סך הכל אחרים			
45,059	22,686	2,944	70,689
סך כל הנכסים			

(1) סווג מחדש.

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2012			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
מחירים	נתונים נצפים נתונים לא	מצוטטים	משמעותיים נצפים
בשוק פעיל	אחרים	משמעותיים	סך הכל
(רמה 1)	(רמה 2)	(רמה 3)	שווי הוגן
(במיליוני ש"ח)			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:			
-	143	154	297
27	8,124	-	8,151
10	3,322	318	3,650
209	153	-	362
60	45	-	105
197	-	-	197
503	11,787	472	12,762
אחרים:			
1,957	163	-	2,120
951	56	-	1,007
399	-	-	399
3,307	219	-	3,526
3,810	12,006	472	16,288

(1) סווג מחדש.

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2013					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -					
מחירים	נתונים נצפים	נתונים לא נצפים	סך	סך כל הרווח (הפסד)	
מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	אחרים (רמה 2)	משמעותיים (רמה 3)	שווי הוגן	בגין השינויים בשווי בתקופה	
(במיליוני ש"ח)					
-	-	2,119	2,119	2,119	(236)
-	-	-	-	-	-
-	-	2,119	2,119	2,119	(236)
סך הכל					

31 בדצמבר 2012					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -					
מחירים	נתונים נצפים	נתונים לא נצפים	סך	סך כל הרווח (הפסד)	
מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	אחרים (רמה 2)	משמעותיים (רמה 3)	שווי הוגן	בגין השינויים בשווי בתקופה	
(במיליוני ש"ח)					
-	-	2,012	2,012	2,012	(549)
-	-	-	-	-	-
-	-	2,012	2,012	2,012	(549)
סך הכל					

**באור 18ה- שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו
ברמה 3 על בסיס מאוחד**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

רווחים (הפסדים)										
שווי הוגן שטרם מומשו			התאמות			רווחים (הפסדים) נטו			שווי הוגן שמומשו וטרם מומשו ונכללו :	
בגין מכשירים	ליום 31	העברות בדצמבר	העברות אל	דוחות רמה 3	מכשירים כספיים	סילוקים	מכירות	הנפקות	אחר	השנה והפסד
המוחזקים ליום	2013	מרמה 3	רמה 3	רמה 3	כספיים	סילוקים	מכירות	הנפקות	אחר	השנה והפסד
2013	31	בדצמבר	מרמה 3	רמה 3	כספיים	סילוקים	מכירות	הנפקות	אחר	השנה והפסד
(במיליוני ש"ח)										
נכסים										
ניירות ערך זמינות למכירה :										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	7	-	-	1	-	(4)	-	-	(1)	11
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	120	-	-	-	(1)	-	-	-	(2)	123
8	1,733	-	-	1	(118)	(445)	1,006	(15)	(97)	1,401
-	9	-	19	-	(2)	-	-	-	(8)	-
-	-	-	-	-	(73)	-	-	-	(1)	74
8	1,869	-	19	2	(194)	(449)	1,006	(15)	(109)	1,609
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים :										
37	86	(14)	38	-	-	-	-	-	(55)	117
(364)	391	-	-	-	(83)	-	-	-	(99)	573
(98)	1,334	-	-	-	-	-	1,197	-	(482)	619
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(14)	14
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(12)	12
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(425)	1,811	(14)	38	-	(83)	-	1,197	-	(662)	1,335
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(417)	3,680	(14)	57	2	(277)	(449)	2,203	(15)	(771)	2,944
התחייבויות										
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים :										
(66)	75	(22)	19	-	-	-	-	-	(76)	154
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	304	-	-	-	-	-	-	-	(14)	318
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(53)	379	(22)	19	-	-	-	-	-	(90)	472
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(53)	379	(22)	19	-	-	-	-	-	(90)	472

**באור 18ה- שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו
ברמה 3 על בסיס מאוחד (המשך)**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

רווחים (הפסדים)												
שווי רווחים (הפסדים) נטו												
התאמות העברות												
הוגן שמומשו וטרם מומשו ונכללו :												
לתחילת דוח רווח												
השנה והפסד												
אחר												
והנפקות מכירות												
סילוקים כספיים												
רמה 3												
מרמה 3												
העברות ליום 31												
בגין מכשירים												
שטרם מומשו												
שווי הוגן												
31 בדצמבר 2012												
2012												
31 בדצמבר 2012												
נכסים												
ניירות ערך זמינות למכירה :												
10	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	ממשלות זרות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מוסדות פיננסיים בארץ
113	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מוסדות פיננסיים בחו"ל
737	80	96	873	(296)	(90)	1	-	-	-	-	-	MBS/ABS
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אחרים בישראל
72	1	2	-	-	(1)	-	-	-	-	-	-	אחרים בחו"ל
932	83	108	874	(296)	(93)	1	-	-	-	-	-	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל אגרות חוב למסחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים :												
84	(3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי שקל-מדד (1)
1,675	(1,044)	-	-	-	(58)	-	-	-	-	-	-	חוזי ריבית (1)
1,790	(1,347)	-	176	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי מטבע-חוץ
14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי מניות
2	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי סחורות ואחרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	פעילות בשוק המעוף
3,565	(2,384)	-	176	-	(58)	-	-	-	-	-	-	סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל אחרים
4,497	(2,301)	108	1,050	(296)	(151)	1	-	-	-	-	-	סך כל הנכסים
התחייבויות												
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים :												
298	(168)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי שקל-מדד (1)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי ריבית (1)
361	(43)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי מטבע-חוץ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזים בגין מניות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי סחורות ואחרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	פעילות בשוק המעוף
659	(211)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל אחרים
659	(211)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל התחייבויות

(1) סווג מחדש.

באור 18 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 על בסיס מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2013

א. מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (במיליוני ש"ח)

ממוצע (3)	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי	שווי הוגן		
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה						
נכסים						
ני"ע זמינים למכירה (1)						
167 bp	75-240 bp	מרווח	היוון תזרימי	1,733	איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	
4.25%	2.5%-6%	הסתברות לכשל	מזומנים			
15%	10%-20%	שיעור פרעון מוקדם				
35%	30%-40%	שיעור הפסד				
נכסים בגין מכשירים נגזרים (2)						
0.90%	0.19%-1.66%	ציפיות לאינפלציה	היוון תזרימי	86	חוזי ריבית שקל מדד	
			מזומנים			
1.34%	0.03%-100% (*)	סיכון צד נגדי	היוון תזרימי	391	חוזי ריבית	
		לעסקה	מזומנים			
0.90%	0.19%-1.66%	ציפיות לאינפלציה	היוון תזרימי	247	חוזי מט"ח	
			מזומנים			
1.34%	0.03%-100% (*)	סיכון צד נגדי	היוון תזרימי	1,087	חוזי מט"ח	
		לעסקה	מזומנים			
התחייבויות						
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (2)						
0.90%	0.19%-1.66%	ציפיות לאינפלציה	היוון תזרימי	75	חוזי ריבית שקל מדד	
			מזומנים			
0.90%	0.19%-1.66%	ציפיות לאינפלציה	היוון תזרימי	304	חוזי מט"ח	
			מזומנים			
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה						
					2,119	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
						השווי ההוגן של הביטחון

* בגין צד נגדי שכשל.

ב. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החוזי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי הוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החוזי, ישפיע על השווי הוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתחייב לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

**באור 18 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3
על בסיס מאוחד (המשך)**

ליום 31 בדצמבר 2012

א. מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (במיליוני ש"ח)

ממוצע	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי הוגן		
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה					
נכסים					
ני"ע זמינים למכירה (1)					
229 bp	95-778 bp	מרווח	היוון תזרימי	1,401	איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
4.50%	2%-6%	הסתברות לכשל	מזומנים		
20%	20%	שיעור פירעון מוקדם			
60%	40%-80%	שיעור הפסד			
נכסים בגין מכשירים נגזרים (2)					
0.9%	0%-1.8%	ציפיות לאינפלציה	היוון תזרימי	117	חוזי ריבית שקל מדד
			מזומנים		
3.61%	0.22%-6.99%	סיכון צד נגדי	היוון תזרימי	573	חוזי ריבית
		לעסקה	מזומנים		
0.9%	0%-1.8%	ציפיות לאינפלציה	היוון תזרימי	139	חוזי מט"ח
			מזומנים		
3.61%	0.22%-6.99%	סיכון צד נגדי	היוון תזרימי	480	חוזי מט"ח
		לעסקה	מזומנים		
3.61%	0.22%-6.99%	סיכון צד נגדי	היוון תזרימי	14	חוזים בגין מניות
		לעסקה	מזומנים		
3.61%	0.22%-6.99%	סיכון צד נגדי	היוון תזרימי	12	חוזי סחורות ואחרים
		לעסקה	מזומנים		
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (2)					
0.9%	0%-1.8%	ציפיות לאינפלציה	היוון תזרימי	154	חוזי ריבית שקל מדד
			מזומנים		
0.9%	0%-1.8%	ציפיות לאינפלציה	היוון תזרימי	318	חוזי מט"ח
			מזומנים		
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה					
			השווי ההוגן של הביטחון	2,012	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

ב. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

- הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת הפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
- הנתון הלא נצפה אשר שימש במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינו שיעור האינפלציה החוזי. שינוי בשיעור האינפלציה החוזי ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

א. יתרות מאזניות וחוף מאזניות (המשך)

31 בדצמבר 2012												
בעלי עניין (6)						צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק						
בעלי שליטה			אנשי מפתח ניהוליים		שעשטה		חברות בנות שלא		חברות כלולות		אחרים (3)	
(1)			(2)		העסקה		אוחדו		אחרים (3)			
יתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה
ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31
בדצמבר	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)	ביותר (4)
(במיליוני ש"ח)												
נכסים:												
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	594	594	-	-	-
2,523	1,800	369	319	-	-	-	-	-	-	29	29	2,016
-	-	2,303	2,129	-	-	-	-	-	-	-	-	-
142	45	40	18	-	-	-	56	19	1	-	4	-
התחייבויות:												
1,329	666	1,776	1,551	8	8	3	1,072	1,072	146	62	718	31
-	-	37	37	-	-	-	261	261	-	-	-	-
-	-	2	2	-	-	-	2,292	2,292	2	2	11	-
93	76	122	122	-	-	-	227	227	1	1	15	-
סיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (7)												
685	676	46	31	-	-	-	283	152	19	18	2,046	-

- (1) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24.
- (2) תאגידים, שאדם או תאגיד שוכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (3) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS 24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
- (4) על בסיס היתרות לסופי החודשים.
- (5) לפרטים ראה באור 3 ניירות ערך ובאור 6 השקעות בחברות כלולות.
- (6) ביום 31 בדצמבר 2012 החזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק הינם ב-185,510,497 ש"ח ערך נקוב ממניות הבנק.
- (7) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
- (8) הוצג מחדש.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

2013						
בעלי עניין						צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי
הכנסות ריבית נטו (4)	מחזיקי מניות בעלי שליטה (במיליוני ש"ח)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	אחרים (2)	חברות כלולות		
				חברות בת (שלא אוחדו)	או חברות המוחזקות (אחרים (3))	
59	1	(321)	(4)	7	87	
-	-	(589)	-	(31)	(8)	
-	-	16	-	-	12	
-	(76)	44	-	(19)	-	
59	(75)	(866)	(4)	(43)	79	סך הכל

2012						
בעלי עניין						צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי
הכנסות ריבית נטו (4)	מחזיקי מניות בעלי שליטה (במיליוני ש"ח)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	אחרים (2)	או חברות המוחזקות		
				חברות בת (שלא אוחדו)	בשליטה (אחרים (3))	
15	(1)	(18)	-	2	83	
(27)	-	(184)	-	(25)	69	
3	-	6	-	-	12	
-	(72)	62	-	(16)	5	
(12)	(73)	(140)	-	(39)	157	סך הכל

2011						
בעלי עניין						צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי
הכנסות ריבית נטו (4)	מחזיקי מניות בעלי שליטה (במיליוני ש"ח)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	אחרים (2)	או חברות המוחזקות		
				חברות בת (שלא אוחדו)	בשליטה (אחרים (3))	
(5)	-	(11)	-	(13)	101	
-	-	-	-	-	(1)	
-	-	55	-	4	21	
-	(60)	(1)	-	(73)	(14)	
(5)	(60)	43	-	(82)	107	סך הכל

- (1) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24.
- (2) תאגידי, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (3) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS 24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.
- (4) פרוט בסעיף (ד) להלן.
- (5) פרוט בסעיף (ג) להלן.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי ענין

2011		2012		2013	
אנשי מפתח ניהוליים					
מספר מקבלי סך הטבות הטבות	מספר מקבלי סך הטבות הטבות	מספר מקבלי סך הטבות הטבות	מספר מקבלי סך הטבות הטבות	מספר מקבלי סך הטבות הטבות	מספר מקבלי סך הטבות הטבות
(מיליוני ש"ח)		(מיליוני ש"ח)		(מיליוני ש"ח)	
20	45	24	57	28	62
18	12	16	11	14	11

- (1) לא כולל הוצאות מס ש"ח.
- (2) מזה: הטבות עובד לזמן קצר 46 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 6 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 0 מיליון ש"ח (שנת 2012 - הטבות עובד לזמן קצר 36 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 20 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח. שנת 2011 - הטבות עובד לזמן קצר 31 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 9 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 5 מיליון ש"ח).
- (3) מזה: תשלום מבוסס מניות בסך 10 מיליון ש"ח בשנת 2013.

דירקטורים ונושאי משרה בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח הכוללת הסתכמה בסך 3,351 אלפי ש"ח (2012 - 2,901 אלפי ש"ח, 2011 - 3,001 אלפי ש"ח).

ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים

2011 (1)		2012		2013	
מחברות כלולות	מאוחד	מחברות כלולות	מאוחד	מחברות כלולות	מאוחד
(במיליוני ש"ח)					
(א) בגין נכסים					
7	135	15	123	13	183
(ב) בגין התחייבויות					
(19)	(53)	(12)	(24)	(6)	(204)
(1)	(10)	(1)	(1)	-	(11)
-	-	-	(17)	-	(139)
(13)	72	2	81	7	(171)

- (1) סוג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת בדוח רווח והפסד.

2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)			
א. הכנסות ריבית (1)			
12,137	11,578	10,678	מאשראי לציבור
21	21	23	מאשראי לממשלות
208	95	75	מפיקדונות בבנקים
663	515	316	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
47	45	20	הכנסות ריבית מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
1,207	1,253	1,022	מאגרות חוב (2)
14,283	13,507	12,134	סך כל הכנסות הריבית
ב. הוצאות ריבית (2)			
(5,185)	(4,441)	(3,149)	על פיקדונות הציבור
(22)	(14)	(8)	על פיקדונות מממשלות
(126)	(58)	(37)	על פיקדונות מבנקים
(1,813)	(1,555)	(1,569)	על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
(30)	(31)	(14)	הוצאות ריבית על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו בהסכמי רכש חוזר
(7,176)	(6,099)	(4,777)	סך כל הוצאות הריבית
7,107	7,408	7,357	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית (3)			
(48)	(50)	(49)	הכנסות ריבית (4)
4	(9)	-	הוצאות ריבית
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
967	966	814	זמינות למכירה
240	287	208	למסחר
1,207	1,253	1,022	סך הכל כלול בהכנסות ריבית

- (1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
- (2) כולל ריבית בגין איגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך של 125 מיליוני ש"ח (2012 - 68 מיליוני ש"ח, 2011 - 63 מיליוני ש"ח).
- (3) פרוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.
- (4) הוצג מחדש.

באור 21 - הכנסות מימון שאינן מריבית

2011	2012	2013	
			(במיליוני ש"ח)
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים			
-	6	12	חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור (1)
1,057	(690)	(1,392)	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM (2)
1,057	(684)	(1,380)	סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים
א.2. מהשקעה באגרות חוב			
315	313	225	רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה
(50)	(22)	(16)	הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה (6)
265	291	209	סך הכל מהשקעה באג"ח
(1,482)	597	1,580	א.3. הפרשי שער, נטו
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות			
86	81	616	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה (5)
(312)	(171)	(78)	הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה (3)
-	24	18	רווח ממכירת מניות חברות כלולות
74	54	27	דיבידנד ממניות זמינות למכירה
-	-	(3)	הפסד ממכירת מניות של חברות כלולות
(152)	(12)	580	סך הכל מהשקעה במניות
-	-	99	א.5. רווחים (הפסדים) נטו בגין הלוואות שנמכרו (4)
(312)	192	1,088	סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר			
7	11	4	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
176	229	(54)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו (7)
137	10	89	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו (8)
3	2	-	דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר
323	252	39	סך הכל מפעילויות מסחר

- (1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
- (2) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (3) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך של 7 מיליוני ש"ח (2012 - 160 מיליוני ש"ח, 2011 - 271 מיליוני ש"ח).
- (4) לרבות הלוואות שנמכרו בסך 718 מיליוני ש"ח.
- (5) לרבות רווח ממכירת מניות מגדל בסך 358 מיליוני ש"ח ורווח ממכירת מניות אבן קיסר 86 מיליוני ש"ח בשנת 2013.
- (6) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך 11 מיליוני ש"ח בשנת 2013.
- (7) מזה חלק הרווחים (ההפסדים) בסך של 26 מיליוני ש"ח (בשנים 2012 ו-2011 ו-36) מיליוני ש"ח בהתאמה), הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.
- (8) מזה חלק הרווחים (ההפסדים) בסך של 76 מיליוני ש"ח (בשנים 2012 ו-2011, ו-12) מיליוני ש"ח בהתאמה), הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.

2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)			
837	868	833	ניהול חשבון
287	298	289	הפרשי המרה
368	358	332	טיפול באשראי
197	185	202	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים (1)
126	129	122	פעילות סחר חוץ
793	835	817	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסויימים
856	864	907	כרטיסי אשראי
41	42	47	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
41	37	31	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
53	51	57	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים (2)
414	425	450	עמלות מעסקי מימון
103	107	101	עמלות אחרות
4,116	4,199	4,188	סך כל העמלות התפעוליות

(1) בעיקר דמי הפצה של קרנות נאמנות.

(2) בעיקר תפעול קופות גמל.

באור 23 - הכנסות אחרות

2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)			
2	1	1	רווח ממימוש נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים
-	95	129	רווחים מקופות לפיצויים
2	6	35	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
-	(4)	(4)	הפסדי הון ממכירת בניינים וציוד
44	33	41	אחרות, נטו
48	131	202	סך כל ההכנסות האחרות

באור 24 - משכורות והוצאות נלוות

2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)			
2,949	3,025	3,210	משכורות
-	323	75	הוצאות פרישה מרצון (1)
682	729	939	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, פנסיה, חופשה ומענק יובל
13	-	10	הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות
618	655	755	ביטוח לאומי ומס שכר
199	217	208	הוצאות נלוות אחרות
600	341	(23)	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון
5,061	5,290	5,174	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות
590	642	525	מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

(1) הוצאות בקשר עם הקדמת פרישת עובדים במסגרת תכנית לשינוי מבני בבנק.

באור 25 - הוצאות אחרות

2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)			
283	267	274	שיווק ופרסום
377	321	285	משפטיות, ביקורת חשבונות וייעוץ מקצועי
161	171	171	תקשורת: דואר, טלפון, משלוחים וכו'
222	240	240	מחשב (1)
84	79	74	משרדיות
20	21	26	ביטוח
27	19	22	הדרכה
136	162	164	עמלות
14	12	3	הפסד בגין נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים
250	(3) 676	(3) 579	אחרות (2)
1,574	1,968	1,838	סך כל ההוצאות האחרות

(1) הסעיף כולל הוצאות בגין מיקור חוץ ואינו כולל הוצאות הבנק בגין מחשב מאחר ומערך התפעול הינו חלק מהבנק והוצאותיו נרשמו וסווגו בסעיפי ההוצאות השונים.

(2) לגבי שכר דירקטורים של הבנק הכלול בסעיף זה - ראה באור 19(ד).

(3) כולל הוצאה בגין חקירת הרשויות האמריקאיות, כ-236 מיליון ש"ח (2012 - 400 מיליוני ש"ח) - ראה באור 18(יא).

א. הרכב הסעיף

2011	2012	2013	
(במיליוני ש"ח)			
			מסים שוטפים:
728	1,400	1,419	בגין שנת החשבון
(2)	46	99	בגין שנים קודמות
726	1,446	1,518	סך כל המסים השוטפים
			בתוספת (בניכוי) שינויים במיסים נדחים:
18	(586)	10	בגין שנת החשבון
(326)	(49)	(137)	בגין שנים קודמות
(308)	(635)	(127)	סך הכל שינויים במיסים הנדחים
418	811	1,391	הפרשה למיסים על ההכנסה
29	74	61	מזה: הפרשה למסים בחו"ל
			מסים נדחים:
18	(586)	10	יצירה והיפוך של הפרשים זמניים
(326)	(49)	(137)	שינוי בשיעור המס
(308)	(635)	(127)	סך כל המסים הנדחים

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי בישראל החל על הבנק לבין ההפרשה למסים על הרווח כפי שנוקפה בדוח הרווח וההפסד:

2011	2012	2013	
34.5%	35.5%	36.2%	שיעור המס הסטטוטורי החל על תאגיד בנקאי
(במיליוני ש"ח)			
760	656	1,330	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
			מס (חסכון מס) בגין:
(106)	2	29	הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל
(20)	(17)	(19)	הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל
15	4	25	הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון
103	171	93	הוצאות אחרות לא מוכרות
2	(12)	(42)	הפרשי עיתוי שאין בגינם מסים נדחים
(15)	(25)	(33)	הכנסות חברות מאוחדות בארץ
(326)	(49)	(137)	שינוי מסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס
(2)	46	99	מסים בגין שנים קודמות
7	35	46	אחר
418	811	1,391	הפרשה למסים על ההכנסה

שינויי חקיקה בתחום המס

ביום 28 במאי 2013 חתם שר האוצר על צו להעלאת שיעור מס ערך מוסף בגין עסקה ויבוא טובין מ-17% ל-18%, זאת מתאריך 2 ביוני 2013.

ביום 2 ביוני 2013 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר עדכן את שיעור מס הרווח ומס השכר המוטל על מוסדות כספיים מ-17% ל-18%. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2013 משיעור של 35.9% לשיעור של 36.21%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה מ-17% ל-18% לגבי שכר המשתלם בעד עבודה בחודש יוני 2013 ואילך.

השינוי בשיעור מס הרווח הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך כ-30 מיליון ש"ח ברביע השני של שנת 2013. ההשפעה של עליית מס השכר על יתרת ההתחייבויות לעובדים ליום 30 ביוני 2013 הינה 53 מיליון ש"ח לפני מס ו-34 מיליון ש"ח לאחר מס. השינוי במס השכר הביא לגידול בסך 56 מיליון ש"ח בהוצאות השכר השוטף ובהוצאות התפעוליות בשנת 2013 לעומת שנת 2012.

ביום 30 ביולי 2013 אושרה במליאת הכנסת התוכנית הכלכלית לשנים 2013-2014 (חוק התקציב), אשר כוללת, בין היתר, העלאת שיעור מס חברות מ-25% ל-26.5% החל מיום 1 בינואר 2014.

שינוי שיעור מס חברות בחוק ושינוי מס רווח כמפורט לעיל, יעלה את שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים משיעור 36.21% בשנת 2013 לשיעור 37.71% בשנת 2014 ואילך. השינוי בשיעור מס החברות הביא לגידול ביתרות המסים הנדחים לקבל נטו בסך של כ-107 מיליון ש"ח.

ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן: "החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן, שיעור זה יעלה בינואר 2014 ובינואר 2015 ל-7% ו-7.5% בהתאמה. עם זאת, ביום 27 בינואר 2014 פורסם חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014, על פיו שיעור דמי הביטוח הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, יעודכן בינואר 2014, בינואר 2015 ובינואר 2016 ל-6.75%, 7.25% ו-7.5% בהתאמה.

המיסים השוטפים לתקופות המדווחות בדוחות כספיים אלו מחושבים בהתאם לשיעורי המס, כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל.

יתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2013 חושבו בהתאם לשיעורי המס כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל, בהתאם לשיעור המס הצפוי במועד ההיפוך.

ג. ביום 26 בפברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - חוק התיאומים). התיקון מגביל את תחולת החוק לשנות המס 1985-2007 וקובע הוראות מעבר לגבי תום התחולה.

ד. בתיקון מס' 11 לחוק התיאומים נקבע, בין השאר, שעל כלל הנישומים עליהם חל התיקון לשלם מס על רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה במועד המימוש. תחולת התיקון משנת 1999 ועד לשנת 2007.

לדעת שלטונות המס והבנקים, מיסוי ניירות ערך על בסיס מימוש, אינו תואם את אופי פעילותם של מוסדות פיננסיים.

לאור זאת העבירו שלטונות המס לבנקים בתאריך 6 ביוני 1999 טיוטת הצעה לתיקון סעיף 6 לחוק הני"ל, לפיה המוסדות הכספיים ימוסו על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם של ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.

למרות הגבלת תחולת חוק התיאומים, כאמור לעיל, הבנק, בתיאום עם שלטונות המס, ממשיך לפעול על בסיס הצעת החוק, וההפרשות למס נערכו בהתאם.

ה. לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2007. לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2009.

ו. לחברות מאוחדות מסוימות הפסדים וניכויים אחרים שנתבעו לצורך מס ושביגים לא נכלל במאזן חיסכון המס בעתיד המסתכם בחברות המאוחדות בסך כ-63 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2012 כ-65 מיליוני ש"ח). ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ולחברות המאוחדות בהן נרשמו הסכומים תהיה הכנסה חייבת במס. מסים נדחים לא הוכרו בגין פריטים אלה כיוון שלפי הערכת הקבוצה, אין זה צפוי כי תהיה בעתיד הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל הטבות המס.

ז. 1. להלן מרכיבי המסים הנדחים לקבל והעתודה למסים נדחים:

2012	2013	2012	2013	
שיעור המס הממוצע באחוזים		(במיליוני ש"ח)		
מיסים נדחים לקבל				
37%	38%	1,020	1,077	מהפרשה להפסדי אשראי
36%	38%	325	349	מהפרשה לחופשה ולמענקים
36%	38%	1,586	1,607	מעודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה
39%	40%	70	72	מריבית שלא נזקפה להכנסות השנה
40%	36%	70	55	מניכויים מועברים לצורך מס
36%	38%	3	7	מפעילות בחו"ל
0%	42%	-	30	מניירות ערך
17%	22%	23	5	מהתאמת נכסים לא-כספיים בני פחת
22%	21%	66	63	אחר - מפריטים לא כספיים
		3,163	3,265	סך הכל
עתודה למיסים נדחים				
32%	0%	(135)	-	מניירות ערך
15%	22%	(191)	(106)	בגין השקעות בחברות מוחזקות
35%	36%	(279)	(264)	מהתאמת נכסים לא-כספיים בני פחת
36%	38%	(22)	(22)	אחר - מפריטים כספיים
27%	28%	(82)	(58)	אחר - מפריטים לא כספיים
		(709)	(450)	סך הכל
		2,454	2,815	מיסים נדחים לקבל, נטו
				מיסים נדחים שנכללו: (1)
		2,598	2,955	בסעיף "נכסים אחרים"
		(144)	(140)	בסעיף "התחייבויות אחרות"
		2,454	2,815	מיסים נדחים לקבל, נטו

(1) יתרות המסים הנדחים מוצגות במאזן המאוחד על פי סיווג היתרה נטו בספרי הבנק ובחברות המאוחדות.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ז. 2. התנועה בנכסי והתחייבות המסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים:

לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
ריבית שלא נזקפה להכנסות השנה	עודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	הפרשה לחופשה ולמענקים	הפרשה להפסדי אשראי	
(במיליוני ש"ח)				
70	1,586	325	1,020	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2013
2	(55)	7	9	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
-	-	-	-	שינויים אשר נזקפו להון
-	76	17	48	השפעת השינוי בשיעור המס
72	1,607	349	1,077	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2013
72	1,607	349	1,077	נכס מס נדחה
יתרות הניתנות לקיזוז				
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2013				
-	-	-	-	התחייבות מס נדחה
יתרות הניתנות לקיזוז				
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2013				
לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012				
ריבית שלא נזקפה להכנסות השנה	עודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	הפרשה לחופשה ולמענקים	הפרשה להפסדי אשראי	
(במיליוני ש"ח)				
74	1,371	312	916	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2012
(4)	184	6	82	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
-	-	-	5	שינויים אשר נזקפו להון
-	31	7	17	השפעת השינוי בשיעור המס
-	-	-	-	צירופי עסקים
70	1,586	325	1,020	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012
70	1,586	325	1,020	נכס מס נדחה
יתרות הניתנות לקיזוז				
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012				
-	-	-	-	התחייבות מס נדחה
יתרות הניתנות לקיזוז				
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012				

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

סך הכל	אחרים מפריטים לא כספיים	אחרים מפריטים כספיים	התאמות	השקעות בחברות מוחזקות	פעילות בחו"ל ניירות ערך	ניכויים מועברים לצרכי מס	
			נכסים לא כספיים בני פחת				
2,454	(16)	(22)	(256)	(191)	(135)	3	70
84	21	-	(3)	137	(40)	21	(15)
140	-	-	-	(46)	203	(17)	-
137	-	-	-	(6)	2	-	-
2,815	5	(22)	(259)	(106)	30	7	55
3,265	63	-	5	-	30	7	55
(310)							
2,955							
(450)	(58)	(22)	(264)	(106)	-	-	-
(310)							
(140)							

סך הכל	אחרים מפריטים לא כספיים	אחרים מפריטים כספיים	התאמות	השקעות בחברות מוחזקות	פעילות בחו"ל ניירות ערך	ניכויים מועברים לצרכי מס	
			נכסים לא כספיים בני פחת				
2,278	6	(26)	(177)	(168)	(91)	-	61
568	(22)	4	(7)	(9)	316	9	9
(398)	-	-	(43)	-	(354)	(6)	-
35	-	-	-	(14)	(6)	-	-
(29)	-	-	(29)	-	-	-	-
2,454	(16)	(22)	(256)	(191)	(135)	3	70
3,163	66	-	23	-	-	3	70
(565)							
2,598							
(709)	(82)	(22)	(279)	(191)	(135)	-	-
(565)							
(144)							

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ז. 3. מסים על הכנסה שהוכרו ישירות בהון:

2011			2012			2013			
הוצאת נטו (הטבת) נטו			הוצאת נטו (הטבת) נטו			הוצאת נטו (הטבת) נטו			
ממס	מס	לפני מס	ממס	מס	לפני מס	ממס	מס	מס	(במיליוני ש"ח)
-	-	-	(6)	6	-	(17)	17	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
-	-	-	3	1	4	130	73	203	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי השקעות נטו במטבע חוץ
(687)	(336)	(1,023)	713	354	1,067	(315)	(203)	(518)	נכסים פיננסיים זמינים למכירה
63	7	70	(18)	(2)	(20)	(58)	(27)	(85)	רווח כולל אחר בגין כלולות
(1,376)	(584)	(1,960)	-	-	-	-	-	-	השפעת הוראת חובות פגומים
-	-	-	(43)	43	-	-	-	-	יישום הוראת IAS12
(2,000)	(913)	(2,913)	649	402	1,051	(260)	(140)	(400)	סך הכל מסים שהוכרו בהון

ח. מסים נדחים חושבו בהתאם לשיעור המס הסטטוטורי שיחול על החברות בעת הניצול.

ט. על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005 רשאי הבנק לקזז החל משנת המס 2004 מחבות המס בישראל בגין רווחי חברה בת בחו"ל סכום מצטבר של עד 67 מיליון דולר או חבות המס בישראל, הנמוך מביניהם. הסכומים שטרם קוזזו מחבות המס ושבגינם לא נכלל במאזן חסכון במס בעתיד ליום 31 בדצמבר 2013 הינם כ-54 מיליון דולר. ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ושיעור המס הכולל על הכנסות הבנק בישראל יהיה גבוה משיעור המס החל על החברה הבת בחו"ל.

תאור מגזרי הפעילות

הבנק בישראל מאורגן בחמישה קווי עסקים, הפועלים באמצעות חמש חטיבות בבנק, כאשר בראש כל חטיבה עומד חבר הנהלת הבנק. כל קו עסקים מתמחה במתן שרות למגזרי לקוחות (אחד או יותר) בעלי מאפיינים וצרכים דומים, כאשר התמחות זו מאפשרת מתן שרות מקצועי ברמה גבוהה. בנוסף, קיימות יחידות מטה הנותנות שירותים שונים לחטיבות העסקיות.

חברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ שויכו בהתאם לאופי פעילותן ומאפייני לקוחותיהן לקו העסקים הרלוונטי בקבוצה.

מגזרי פעילות עיקריים

בהתאם להוראות בנק ישראל מגזר פעילות הוא מרכיב, אשר מתקיימים בו שלושה מאפיינים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות מעסקאות עם מגזרים אחרים בבנק).
2. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
3. קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל בהתאם למאפיינים הנ"ל:

1. משקי בית - מתן שירותים בנקאיים למשקי בית ואנשים פרטיים.
2. עסקים קטנים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים קטנים ולרשויות מקומיות.
3. בנקאות עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הגדולות והבינלאומיות במשק בפעילותן בארץ ובעולם.
4. בנקאות מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הבינוניות (Middle Market) ולבעלי הענין בחברות אלה.
5. בנקאות פרטית - מתן שירותים ופתרונות פיננסיים מקומיים וגלובליים ללקוחות פרטיים תושבי ישראל ותושבי חוץ בעלי תיק נכסים כספיים גדול.
6. ניהול פיננסי ושוקי הון - פעילות הנוסטרו וחדרי עסקאות ומתן שירותים ללקוחות המוסדיים ולמוסדות פיננסיים זרים. כולל את תוצאות הפעילות של ההשקעות בחברות הכלולות (ריאליות).
7. אחרים* - פעילות שלא הוקצתה למגזרים אחרים.

* במסגרת זו נכללו הפעילויות האחרות של הקבוצה אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות המגזרית כוללת בתוכה גם פעילות בינמגזרית, כמו שירותים שניתנים ללקוחות מגזר אחר וכן פעילות (הנובעת ממוצרים) כגון משכנתאות, כרטיסי אשראי, שוק ההון ונדל"ן.

השיוך למגזר פעילות מסויים נעשה, על פי קריטריונים כמותיים וקריטריונים נוספים כגון: היקף המסגרות המאושרות ומחזור העסקים, ועושר פיננסי כשמדובר בלקוחות פרטיים. קריטריונים כגון אופי הפעילות העסקית של תאגיד והיקף עסקיו כגון: מחזורי פעילות, היקפי סחר בינלאומי, עסקאות מורכבות ומיוחדות, פרויקטים מורכבים וליווי בניה, עשויים לשנות את השיוך המגזרי של לקוח מסוים.

כאמור לעיל, הבנק מאורגן בקווי עסקים, ומדיניותו היא לשייך, ככל שהדבר ניתן, את הלקוחות לקו העסקים/ מגזר הפעילות שאליהם הם מתאימים, על פי אופיים ופעילותם. עם זאת, יודגש כי השיוך המגזרי נקבע על פי המגזר שבו מנוהל חשבון הלקוח בפועל וכל עוד לא בוצעה הסגמנטציה בין המגזרים, דהיינו, כל עוד הלקוח אינו מקבל שירות מהמגזר אליו הוא אמור להיות משוייך, על פי הקריטריונים לעיל, השיוך אינו משתנה והתוצאות הכספיות בגין הלקוח נרשמות במגזר בו מנוהל חשבונו בפועל.

מערכת המדידה הפיננסית

לתמיכה ניהולית בפעילות לפי מגזרים קיימת בבנק מערכת תפעולית ניהולית של מרכזי רווח לפי קווי עסקים ובחתיכים אחרים (מערכת "בחן").

מטרות המערכת:

- מדידת הרווחיות של מרכזי הרווח השונים.
- מדידת היקף הפעילות העסקית של מרכזי הרווח השונים בחתיכים שונים.
- מדידת הביצועים לעומת היעדים בתכנית העבודה.
- אחידות בניתוח הפעילות העסקית.
- בקרה כוללת על הפעילות העסקית ועל הרווחיות מפעילות זו.
- הכוונת היחידות העסקיות והסניפים להשגת יעדי הבנק ובכללם יעדי הרווחיות.
- כלי להקצאת משאבי הבנק באופן רציונאלי ועל בסיס עלות תועלת.
- בסיס להערכה ותגמול.

בסיס המערכת הקיימת ("מערכת בחן") בבנק הוא "מחסן הנתונים" המרכז את כל עיסקאות הבנק ובעזרת אינדקס מתאים מאפשר מיון וסיווג העיסקאות בין מרכזי הרווח השונים.

הנתונים שלהלן לגבי מגזרי הפעילות כוללים את נתוני הבנק על פי עקרונות מערכת "בחן" כפי שיוסברו להלן, ואילו נתוני המגזרים של חברות בנות בארץ וחברות בנות בחו"ל נלקחו מהדוחות הכספיים שלהן וכפי שהוגדרו על ידן.

במדידת הרווחיות של חברות בנות בחו"ל, נזקפים לרווח המימוני של השלוחות בחו"ל שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק הפרשי השער לאחר השפעת המס, הנובעים ממימון ההשקעות בחברות בנות בחו"ל.

הכנסות

הכנסות ריבית נטו

מרכז הרווח מזוכה בריבית המתקבלת מההלוואות שהעמיד או מחויב בריבית המשולמת לפיקדונות שגייס.

במקביל, מחויב מרכז הרווח נותן ההלוואה ומזוכה מרכז הרווח מקבל הפיקדון במחירי מעבר. מחירי המעבר נקבעים בדרך כלל על פי מחירי השוק בהתאמות מסוימות ומשקפים בדרך כלל תשואה חסרת סיכון או עלויות שוליות לגיוס מקורות באותו סוג הצמדה ומטבע ולתקופה דומה. השפעות הנובעות משינויים בהפרשי שער שקל/מט"ח, לרבות התאמות מתרגום של השלוחות בחו"ל וכן שינויים במדד המחירים לצרכן על עודפי השימושים ו/או מקורות מיוחדים בקבוצה למגזר הניהול הפיננסי. בשיטה המתוארת לעיל, מרכזי הרווח נושאים בסיכונים אשראי ואינם נושאים בסיכונים שוק.

חשבון הרווח והפסד של כל אחד מהמגזרים כולל גם את ההתחשבנות בגין ההון המוקצה למגזר. כל מרכז רווח מזוכה על ההון רובד 1 שהוקצה לו בגין נכסי הסיכון לפי תשואה חסרת סיכון (risk free) ומחויב בגין תוספת העלות על ההון רובד 2. בשיטה זו מזוכה ההון הפנוי המיוחס למגזר בריבית השווה לעלות השולית של גיוס מקורות בהתאם למגזר אותו הוא מממן או מושקע בשוק ההון. הכנסות ריבית מניהול הנוסטרו נרשמות במגזר הניהול הפיננסי שוק ההון.

הוצאות בגין הפסדי אשראי, כולל הפרשה קבוצתית, נזקפות במרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח בהתאם להוראות בנק ישראל.

הכנסות שאינן מריבית

כל ההכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) שהבנק גובה מלקוחותיו, ו/או מחברות בנות בגין שירותים שונים נזקפות לזכות מרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. הכנסות מניירות ערך נוסטרו, רווחי היעודה לפיצויים ודיבידנדים, שהבנק מקבל נזקפים במרכז הרווח של שוקי הון ניהול פיננסי.

הוצאות

ההוצאות מיוחסות לקווי העסקים (חטיבות ומערכים בבנק) בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם קווי עסקים.

במיעוט המקרים בהם מטפל קו עסקים במספר מגזרי פעילות, מיוחסות הוצאות קו העסקים למגזרים ולמוצרים הרלוונטיים על בסיס תמחיר פעולות רב מימדי. התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערוץ בה בוצעה הפעולה.

התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערוץ בה בוצעה הפעולה.

מדידת תשואה להון

במסגרת העמקת מדידת ביצועי היחידות והתאמתה למאפייני הסיכון היחודיים לכל יחידה, נמדדת התשואה להון סיכון (Return On Risk Adjusted Capital) - RORAC למגזרי הפעילות ותרומתן לרווח הקבוצה (Economic Value Added) - EVA, בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הקצאת ההון לרכיבי הסיכון בין המגזרים נעשית בהתאם למאפייני הסיכון השונים הגלומים בכל מגזר, על פי עקרונות באזל 2.

הוצאות שאינן קשורות לפעילות הישירה של מרכז הרווח (מגזר הפעילות), כמו הוצאות בקשר עם ההתחייבות האקטוארית לפנסיה אינן נזקפות למרכזי הרווח ונזקפות במגזר ניהול פיננסי ואחרים.

הקצאת הון נדבך 1 (בגין סיכוני אשראי, שוק ותפעוליים) הינה על פי באזל 2. סיכוני אשראי מחושבים בהתבסס על נכסי הסיכון המשוקללים ביחידות, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים על פי שיטת המדידה הסטנדרטית. הון נדבך 2 מוקצה ליחידות בחתך מרכיביו השונים, על פי מודלים שנבנו בבנק.

הרווח של מגזרי הפעילות מותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (הון רובד 1, רובד 2 ויתרת ההון בגין תרחישי קיצון ועודפים).

לכל מגזר חושב הרווח בהתחשב בעלות הון הסיכון רובד 1 ורובד 2 שהוקצה לכל מגזר. ברמת הקבוצה הערך המוסף לבעלי המניות "EVA" הינו הרווח הנקי המתוקן כאמור פחות עלות ההון, על פי התשואה ארוכת הטווח הנדרשת על ההון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון.

א. מידע על מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר	מגזר
משקי בית	עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	מגזר סך הכל מאוחד	מגזר	מגזר
(במיליוני ש"ח)									
הכנסות ריבית, נטו:									
מחיצוניים -	2,941	1,125	2,528	1,656	(72)	(821)	-	7,357	
בינמגזרי -	(293)	(176)	(1,144)	(277)	365	1,513	12	-	
הכנסות שאינן מריבית:									
מחיצוניים -	1,640	588	589	492	533	1,531	144	5,517	
בינמגזרי -	166	(42)	57	83	77	(223)	(118)	-	
סך הכנסות									
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	179	112	(166)	186	9	(52)	-	268	
הוצאות תפעוליות ואחרות	4,094	931	688	1,076	872	1,330	(58)	8,933	
רווח לפני מסים	181	452	1,508	692	22	722	96	3,673	
הפרשה למסים	49	160	537	277	33	199	136	1,391	
רווח (הפסד) לאחר מיסים	132	292	971	415	(11)	523	(40)	2,282	
חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	4	-	-	-	-	(297)	-	(293)	
רווח נקי (הפסד)									
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	136	292	971	415	(11)	226	(40)	1,989	
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(27)	(4)	(6)	(3)	(4)	2	-	(42)	
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	109	288	965	412	(15)	228	(40)	1,947	
תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון), המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	1.9%	17.2%	11.8%	9.0%	(1.6%)	5.6%	(8.1%)	7.6%	
יתרה ממוצעת של נכסים									
מזה: השקעות בחברות כלולות	2	-	-	-	-	1,971	-	1,973	
יתרה ממוצעת של התחייבויות	124,043	22,704	27,548	51,626	36,884	78,810	2,244	343,859	
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	68,277	19,898	90,729	53,726	9,285	32,304	6,625	280,844	
יתרה ממוצעת של קרנות	65,642	3,081	2,366	5,153	8,181	207	-	84,630	
נאמנות וקרנות השתלמות	48,172	6,420	59,121	46,652	76,726	252,582	-	489,673	
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	4,357	210	212	653	188	-	2	5,622	
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול									
הכנסות ריבית נטו:									
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,859	789	1,336	1,087	87	6,257	12	11,427	
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	789	160	48	292	206	(5,565)	-	(4,070)	
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	2,648	949	1,384	1,379	293	692	12	7,357	

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012¹

מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עסקים	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד	
(במיליוני ש"ח)								
הכנסות ריבית, נטו:								
1,884	1,097	2,744	1,620	(122)	184	1	7,408	מחיצוניים -
915	(173)	(1,196)	(229)	472	198	13	-	בינמגזרי -
הכנסות שאינן מריבית:								
1,622	551	613	517	606	845	20	4,774	מחיצוניים -
230	(44)	24	39	51	(245)	(55)	-	בינמגזרי -
סך הכנסות								
71	84	933	176	1	(29)	-	1,236	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
3,872	858	651	1,083	898	1,806	(68)	9,100	הוצאות תפעוליות ואחרות
708	489	601	688	108	(795)	47	1,846	רווח (הפסד) לפני מיסים
236	167	204	252	31	(251)	172	811	הפרשה (הטבה) למיסים
472	322	397	436	77	(544)	(125)	1,035	רווח (הפסד) לאחר המיסים
2	-	-	-	-	(69)	-	(67)	חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי (הפסד)								
474	322	397	436	77	(613)	(125)	968	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(27)	(3)	(5)	(2)	-	-	-	(37)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
447	319	392	434	77	(613)	(125)	931	המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
								תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון), המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
9.6%	21.1%	4.3%	10.0%	7.9%	(17.9%)	(29.9%)	3.8%	

מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עסקים	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד	
(במיליוני ש"ח)								
87,317	20,788	76,624	51,196	13,315	111,951	6,188	367,379	יתרה ממוצעת של נכסים
2	-	-	-	-	2,201	-	2,203	מזה: השקעות בחברות כלולות
133,814	20,213	30,280	50,486	39,536	65,559	2,874	342,762	יתרה ממוצעת של התחייבויות
62,105	18,409	104,161	54,607	10,835	30,977	5,876	286,970	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
53,968	2,175	2,087	3,947	6,668	195	-	69,040	יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות
49,165	4,753	56,944	42,919	77,003	195,156	-	425,940	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
5,134	226	226	685	227	-	8	6,506	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
הכנסות ריבית, נטו:								
1,726	739	1,484	1,070	97	7,211	14	12,341	מרווח מפעילות מתן אשראי
1,073	185	64	321	253	(6,829)	-	(4,933)	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
2,799	924	1,548	1,391	350	382	14	7,408	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) סווג מחדש.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עסקים	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית, נטו:							
1,614	1,098	2,802	1,595	(81)	79	-	7,107
987	(190)	(1,351)	(245)	493	292	14	-
הכנסות שאינן מריבית:							
1,811	548	506	1,046	473	(281)	72	4,175
126	(52)	140	(461)	22	330	(105)	-
סך הכנסות							
69	89	312	218	(31)	77	-	734
3,904	829	631	1,047	688	1,317	(75)	8,341
565	486	1,154	670	250	(974)	56	2,207
173	168	390	229	75	(421)	(196)	418
392	318	764	441	175	(553)	252	1,789
-	-	-	-	-	148	-	148
392	318	764	441	175	(405)	252	1,937
(28)	(2)	(4)	(1)	(2)	(9)	-	(46)
364	316	760	440	173	(414)	252	1,891
תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון), המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי							
8.7%	22.7%	9.3%	11.4%	22.0%	(10.1%)	70.1%	8.3%

מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עסקים	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
(במיליוני ש"ח)							
80,419	19,465	77,596	49,894	11,248	97,642	5,551	341,815
5	-	-	-	-	2,142	-	2,147
128,256	19,030	35,160	44,043	37,393	53,467	1,197	318,546
57,268	17,651	99,423	51,073	9,424	38,168	5,444	278,451
53,540	2,199	1,281	4,240	6,390	261	-	67,911
50,806	5,702	82,702	40,831	68,071	179,121	-	427,233
5,897	244	221	702	224	-	5	7,293
הכנסות ריבית, נטו:							
1,443	716	1,387	1,037	107	7,990	16	12,696
1,158	192	64	313	305	(7,619)	(2)	(5,589)
2,601	908	1,451	1,350	412	371	14	7,107

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על הפעילות לפי אזורים גאוגרפיים:¹

31 בדצמבר 2013									
סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד	אחרים	לוקסמבורג רומניה	שוויץ	בריטניה	ארה"ב	ישראל	(במיליוני ש"ח)	
1,337	12,874	23	49	99	307	217	642	11,537	סך כל ההכנסות (2)
(46)	1,947	3	(7)	15	(57)	(66)	66	1,993	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
36,218	374,360	331	1,282	1,279	5,999	9,272	18,055	338,142	סך כל הנכסים
23,493	240,874	199	849	447	1,917	7,155	12,926	217,381	אשראי לציבור נטו
29,417	286,003	202	707	1,610	5,406	7,510	13,982	256,586	פיקדונות הציבור

31 בדצמבר 2012									
סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד	אחרים	לוקסמבורג רומניה	שוויץ	בריטניה	ארה"ב	ישראל	(במיליוני ש"ח)	
1,582	12,182	34	72	24	343	407	702	10,600	סך כל ההכנסות (2)
146	931	10	8	14	(18)	42	90	785	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
40,091	376,160	608	1,280	989	7,379	9,732	20,103	336,069	סך כל הנכסים
26,596	241,264	454	860	453	2,998	7,846	13,985	214,668	אשראי לציבור נטו
33,322	289,538	480	680	2,010	6,484	7,332	16,336	256,216	פיקדונות הציבור

31 בדצמבר 2011									
סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד	אחרים	לוקסמבורג רומניה	שוויץ	בריטניה	ארה"ב	ישראל	(במיליוני ש"ח)	
1,233	11,282	(37)	112	(425)	227	490	866	10,049	סך כל ההכנסות (2)
402	1,891	32	(21)	23	53	102	213	1,489	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

- (1) הסיווג בוצע לפי מיקום המשך.
 (2) הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית.

באור 28 - פיקדונות מיועדים, אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
		(במיליוני ש"ח)
		אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים
158	111	סך הכל אשראי לציבור
		פיקדונות מיועדים
6	2	פיקדונות הציבור
13	4	פיקדונות מבנקים
173	60	פיקדונות הממשלה
192	66	סך הכל

באור 29 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013						
רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
חלק התאגיד						
רווח כולל	אחר המיוחס	רווח כולל	התאמות	התאמות בגין	הצגת ניירות	ערך זמינים
לבעלי זכויות	אחר המיוחס	לבעלי זכויות	מוחזקות המטופלות	נטו לאחר	שפעת	לפי שיטת
שאינן מקנות	לבעלי זכויות	לבעלי זכויות	לפי שיטת	גידורים (2)	השווי המאזני	סך הכל
לבעלי זכויות	לבעלי זכויות	לבעלי זכויות	לפי שיטת	השווי המאזני	סך הכל	שליטה
הבנק	הבנק	הבנק	הבנק	הבנק	הבנק	הבנק
(במיליוני ש"ח)						
33	-	33	39	(474)	468	יתרה ליום 1 בינואר 2011
(232)	(1)	(233)	73	381	(687)	שינוי נטו במהלך השנה
(199)	(1)	(200)	112	(93)	(219)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011
657	-	657	-	(56)	713	שינוי נטו במהלך השנה
458	(1)	457	112	(149)	494	יתרה ליום 31 בדצמבר 2012
(489)	(3)	(492)	11	(188)	(315)	שינוי נטו במהלך השנה
(31)	(4)	(35)	123	(337)	179	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013

- (1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.
- (2) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

באור 29 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר, מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

2011			2012			2013		
השפעת לאחר		לפני	השפעת לאחר		לפני	השפעת לאחר		לפני
מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס	מס
(במיליוני ש"ח)								
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:								
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן								
(662)	322	(984)	842	(426)	1,268	150	(79)	229
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (רווחים) הפסדים בגין ני"ע זמינים למכירה ששווה מחדש לדוח רווח והפסד								
(25)	14	(39)	(129)	72	(201)	(465)	282	(747)
שינוי נטו במהלך התקופה								
(687)	336	(1,023)	713	(354)	1,067	(315)	203	(518)
התאמות מתרגום (1)								
התאמות מתרגום דוחות כספיים								
381	-	381	(59)	-	(59)	(318)	-	(318)
גידורים (2)								
-	-	-	3	(1)	4	130	(73)	203
שינוי נטו במהלך התקופה								
381	-	381	(56)	(1)	(55)	(188)	(73)	(115)
חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני								
73	-	73	-	-	-	11	-	11
שינוי נטו במהלך התקופה								
73	-	73	-	-	-	11	-	11
סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה								
(233)	336	(569)	657	(355)	1,012	(492)	130	(622)
השינויים במרכיבי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:								
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה								
(1)	1	(2)	-	(1)	1	(3)	-	(3)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי:								
(232)	335	(567)	657	(354)	1,011	(489)	130	(619)

- (1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי, לרבות התאמות בגין חברות כלולות. אם מהותי, יינתן גילוי נפרד לסכום ההתאמות בגין חברות כלולות.
- (2) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

א. מאזן הבנק ליום 31 בדצמבר 2013

2012	31 בדצמבר 2013	
(במיליוני ש"ח)		
נכסים		
49,438	40,413	מיזומנים ופיקדונות בבנקים
49,475	57,203	ניירות ערך
1,435	1,360	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
211,255	212,933	אשראי לציבור
(3,333)	(2,993)	הפרשה להפסדי אשראי
207,922	209,940	אשראי לציבור, נטו
426	516	אשראי לממשלות
13,513	13,168	השקעות בחברות מוחזקות
3,248	3,131	בניינים וציוד
11,308	12,960	נכסים בגין מכשירים נגזרים
3,544	4,083	נכסים אחרים
340,309	342,774	סך כל הנכסים
התחייבויות והון		
274,482	273,186	פיקדונות הציבור
7,066	7,522	פיקדונות מבנקים
260	155	פיקדונות מממשלות
951	624	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
6,822	6,526	כתבי התחייבות נדחים
12,632	13,344	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
13,175	14,992	התחייבויות אחרות
315,388	316,349	סך כל ההתחייבויות
24,921	26,425	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
340,309	342,774	סך כל ההתחייבויות וההון

באור 30 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

ב. תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

2013	(1) 2012	(1) 2011	
			(במיליוני ש"ח)
10,627	10,859	11,552	הכנסות ריבית
4,648	5,521	6,201	הוצאות ריבית
5,979	5,338	5,351	הכנסות ריבית, נטו
27	1,069	600	הוצאות בגין הפסדי אשראי
5,952	4,269	4,751	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
			הכנסות שאינן מריבית
928	386	(221)	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,817	2,769	2,791	עמלות
165	110	34	הכנסות אחרות
3,910	3,265	2,604	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
			הוצאות תפעוליות ואחרות
4,215	4,104	3,921	משכורות והוצאות נלוות
1,465	1,400	1,313	אחזקה ופחת בניינים וציוד
1,233	1,270	964	הוצאות אחרות
6,913	6,774	6,198	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
2,949	760	1,157	רווח לפני מסים
1,174	430	198	הפרשה למסים על הרווח
1,775	330	959	רווח לאחר מסים
			חלק הבנק ברווחים, נטו מפעולות רגילות של חברות
172	601	932	מוחזקות לאחר השפעת המס
1,947	931	1,891	רווח נקי

(1) נתוני 2012 ו-2011 אינם כוללים את לאומי למשכנתאות אשר מוזגה לבנק בשנת 2013.

באור 30 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

ג. דוח על תזרימי המזומנים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

2013	(1) 2012	(1) 2011
(במיליוני ש"ח)		
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת		
רווח נקי לשנה	1,947	931
1,891		
התאמות:		
חלק הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות	(51)	(497)
מוחזקות בניכוי דיבידנד שהתקבל		(482)
אחר, נטו (כולל הפרשות להפסדי אשראי ולירידת ערך של ניירות ערך)	(806)	11,456
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	1,090	12,865
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה		
רכישת מניות בחברות מוחזקות	-	(691)
שינוי במזומנים כתוצאה ממיזוג חברה מוחזקת	(5)	(24,723)
אחר	(8,331)	7,807
מזומנים נטו מפעילות השקעה	(8,336)	7,116
תזרימי מזומנים מפעילות מימון		
פדיון אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	(582)	(2,554)
דיבידנד ששולם לבעלי המניות	-	(900)
אחר	1	(40)
מזומנים נטו מפעילות מימון	(581)	(1,089)
גידול (קטון) במזומנים ושווי מזומנים	(7,827)	18,892
יתרת מזומנים לתחילת השנה	45,460	46,241
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	(619)	551
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה	37,014	65,684

(1) נתוני 2012 ו-2011 אינם כוללים את לאומי למשכנתאות אשר מוזגה לבנק בשנת 2013.

ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

2013	2012	2011
(במיליוני ש"ח)		
ריבית שהתקבלה	10,912	10,649
ריבית ששולמה	(5,242)	(5,024)
דיבידנדים שהתקבלו	137	480
מסים על הכנסה ששולמו	(1,036)	(670)

ד. מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצרכי מס

31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2013	
(במיליוני ש"ח)		
338,602	341,344	סך כל הנכסים
315,321	316,285	סך כל ההתחייבויות
23,281	25,059	הון עצמי
1,087	2,379	רווח נקי (1)

(1) לא כולל רווחי (הפסדי) חברות כלולות כמתחייב לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל.

**תמצית דוחות כספיים
של חברות מאוחדות
עיקריות**

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני דולרים)

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
4,546	4,422	פיקדונות	687	520	מזומנים ופיקדונות בבנקים
189	132	התחייבויות אחרות	698	711	ניירות ערך
90	90	שטרי הון	3,705	3,678	הלוואות
			22	36	בניינים וציוד
540	547	אמצעים הוניים	253	246	נכסים אחרים
		סך כל ההתחייבויות			
5,365	5,191	והאמצעים ההוניים	5,365	5,191	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני דולרים)

2012	2013	
133	136	הכנסות מריבית, נטו
7	11	הוצאות בגין הפסדי אשראי
126	125	רווח מהכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
49	42	הכנסות שאינן מריבית
137	148	הוצאות תפעוליות ואחרות
38	19	רווח לפני מסים
14	8	הפרשה למסים
24	11	רווח נקי

(1) החל לכהן בתאריך 1 בספטמבר 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר א. אייל.

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני פר"ש)

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
38	14	פיקדונות מבנקים	872	902	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,577	1,406	פיקדונות וחשבונות אחרים	736	492	הלוואות
50	50	שטרי התחייבויות נדחים	260	291	ניירות ערך
237	241	אמצעים הוניים ורזרבות	34	26	נכסים אחרים
		סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	1,902	1,711	סך כל הנכסים
					סך השקעות לקוחות (חוץ מאזני)
			5,565	5,162	

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני פר"ש)

2012	2013	
17	15	הכנסות מריבית, נטו
66	65	הכנסות שאינן מריבית
82	68	הוצאות תפעוליות ואחרות
1	12	רווח לפני מסים
1	5	הפרשה למסים
-	7	רווח נקי

- (1) עד ליום 3 בינואר 2012 שם הבנק היה בנק לאומי (שווייץ) לימטד.
 (2) החל לכהן בתאריך 20 בפברואר 2014. עד לתאריך זה כיהנה בתפקיד גברת ג. מאור.
 (3) החל לכהן בתאריך 1 ביולי 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר א. זיידנברג.

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ליש"ט)

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
1,235	1,327	פיקדונות	201	290	מזומנים ופיקדונות בבנקים
150	55	פיקדונות מבנקים	1,298	1,244	הלוואות
84	84	שטרי התחייבות נדחים	102	64	ניירות ערך
11	19	התחייבויות אחרות	6	6	ציוד ומבנים
134	129	אמצעים הוניים	7	10	נכסים אחרים
		סך כל ההתחייבויות			
1,614	1,614	והאמצעים ההוניים	1,614	1,614	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ליש"ט)

2012	2013	
38	42	הכנסות ריבית, נטו
18	34	הוצאות בגין הפסדי אשראי
20	8	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
14	14	הכנסות שאינן מריבית
28	29	הוצאות תפעוליות ואחרות
6	(7)	רווח (הפסד) לפני מסים
1	(2)	הפרשה (הטבה) למסים
5	(5)	רווח נקי (הפסד)

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני אירו)

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
397	312	פיקדונות הציבור	347	404	מזומנים ופיקדונות בבנקים
29	171	פיקדונות מבנקים	29	28	ניירות ערך
5	3	התחייבויות אחרות	92	93	אשראי לציבור
431	486	סך כל ההתחייבויות	5	4	נכסים אחרים
42	43	אמצעים הוניים			
		סך כל ההתחייבויות וההון			
473	529	העצמי	473	529	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני אירו)

2012	2013	
6	5	הכנסות ריבית, נטו
6	6	הכנסות שאינן מריבית
8	8	הוצאות תפעוליות ואחרות
4	3	רווח לפני מסים
-	-	הפרשה למסים
4	3	רווח נקי

(1) החל לכהן בתאריך 10 במרס 2014. עד לתאריך זה כיהנה בתפקיד פרופ' נ. טרכטנברג.

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני רון)*

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
614	665	פיקדונות	161	266	מזומנים ופיקדונות בבנקים
304	301	פיקדונות מבנקים	775	797	הלוואות
			186	110	ניירות ערך
8	5	התחייבויות אחרות	19	19	ציוד ומבנים
224	227	אמצעים הוניים	9	6	נכסים אחרים
		סך כל ההתחייבויות			
1,150	1,198	והאמצעים ההוניים	1,150	1,198	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני רון)*

2012	2013	
49	45	הכנסות ריבית, נטו
4	7	הוצאות בגין הפסדי אשראי
45	38	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
21	19	הכנסות שאינן מריבית
55	55	הוצאות תפעוליות ואחרות
11	2	רווח לפני מיסים
3	-	הוצאות מיסים
14	2	רווח נקי

* 1 רון = 1.0659 ש"ח.

(1) החל לכהן בתאריך 6 במרס 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר צ. איצקוביץ.

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
4,345	4,593	פיקדונות הציבור	1,467	1,679	מזומנים ופיקדונות בבנקים
824	1,346	פיקדונות מבנקים	398	460	ניירות ערך
157	104	כתבי התחייבות נדחים	4,147	4,640	אשראי לציבור
251	273	התחייבויות אחרות	(54)	(59)	הפרשה להפסדי אשראי
			4,093	4,581	אשראי לציבור, נטו
5,577	6,316	סך כל ההתחייבויות	69	73	בניינים וציוד
527	553	הון	77	76	נכסים אחרים
6,104	6,869	סך כל ההתחייבויות וההון	6,104	6,869	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	2013	
283	294	הכנסות ריבית, נטו
15	9	הוצאות בגין הפסדי אשראי
268	285	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
123	128	הכנסות שאינן מריבית
233	249	הוצאות תפעוליות ואחרות
158	164	רווח לפני מסים
55	58	הפרשה למסים
103	106	רווח נקי
-	80	דיבידנד ששולם

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
1,596	1,902	אשראי מתאגידים בנקאים	42	59	מזומנים ופיקדונות בבנקים
		זכאים בגין פעילות בכרטיסי			חייבים בגין פעילות בכרטיסי
6,010	6,254	אשראי	8,780	9,483	אשראי
162	161	התחייבויות אחרות	(72)	(72)	הפרשה להפסדי אשראי
					חייבים בגין פעילות בכרטיסי
7,768	8,317	סך כל ההתחייבויות	8,708	9,411	אשראי, נטו
					השקעות בחברות כלולות
1,232	1,402	הון	1	2	ואחרות
			190	194	ציוד
			59	53	נכסים אחרים
9,000	9,719	סך כל ההתחייבויות וההון	9,000	9,719	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	2013	
795	830	הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי
156	154	הכנסות ריבית נטו
3	3	הכנסות אחרות
19	10	הוצאות בגין הפסדי אשראי
688	705	הוצאות תפעוליות ואחרות
247	272	רווח לפני מיסים
69	76	הפרשה למסים על הרווח
178	196	רווח לאחר מיסים
2	4	חלק החברה ברווחים לאחר השפעת המס של חברות כלולות
180	200	רווח נקי
40	30	דיבידנד ששולם

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
			68	262	מזומנים ופיקדונות בבנקים
22	35	התחייבויות אחרות	1,130	1,222	ניירות ערך
			3	3	פקדונות בבנקים
			441	420	השקעה בחברות מוחזקות
1,154	1,158	שטרי הון	4	3	רכוש קבוע
473	721	הון	3	4	נכסים אחרים
1,649	1,914	סך כל ההתחייבויות וההון	1,649	1,914	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	2013	
(2)	(6)	הכנסות ריבית, נטו
(42)	242	הכנסות שאינן מריבית
34	40	הוצאות תפעוליות ואחרות
(78)	196	רווח (הפסד) לפני מסים
(3)	3	הפרשה (הטבה) למסים
(75)	193	רווח (הפסד) לאחר מסים
32	33	חלק החברה ברווחים נטו, של חברות כלולות
(43)	226	רווח נקי (הפסד)

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)⁽¹⁾

2012	2013		2012	2013	
		התחייבויות והון			נכסים
		אגרות חוב וכתבי התחייבות			
20,693	18,906	נדחים	20,851	19,063	מזומנים ופיקדונות בבנקים
158	157	הון			
20,851	19,063	סך כל ההתחייבויות וההון	20,851	19,063	סך כל הנכסים

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012	2013	
25	23	הכנסות ריבית, נטו
5	3	הכנסות שאינן מריבית
20	20	רווח לפני מיסים
8	8	הפרשה למסים
12	12	רווח נקי
12	13	דיבידנד ששולם

(1) הדוחות הכספיים נערכו על ידי החברה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).

(2) החל לכהן בתאריך 22 במאי 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר מ. אייזנטל.

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012		2013		2012		2013	
				התחייבויות והון		נכסים	
79	41	פקדונות מבנקים	379	53	מזומנים ופקדונות בבנקים		
2	3	התחייבויות אחרות	658	381	אשראי לציבור		
81	44	סך כל ההתחייבויות	-	590	מק"מ		
968	991	הון	12	11	נכסים אחרים		
1,049	1,035	סך כל ההתחייבויות וההון	1,049	1,035	סך כל הנכסים		

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח)

2012		2013	
46	31	הכנסות ריבית, נטו	
2	-	הכנסות בגין הפסדי אשראי	
44	31	הכנסות ריבית, נטו לפי הוצאות בגין הפסדי אשראי	
2	5	הכנסות שאינן מריבית	
10	8	הוצאות תפעוליות	
36	28	רווח לפני מסים	
9	5	הפרשה למסים	
27	23	רווח נקי	

- (1) שם החברה שונה ב-31 בדצמבר 2013. עד לתאריך זה שם החברה היה לאומי ליסינג והשקעות בע"מ.
 (2) החל לכהן בתאריך 10 בדצמבר 2013. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר א. קצב.
 (3) החלה לכהן בתאריך 1 בינואר 2014. עד לתאריך זה כיהן בתפקיד מר י. ויצמן.

